Class PA4494
Book .M4
1862

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ.

XENOPHONTIS

MEMORABILIA SOCRATIS.

ACCEDIT

ANONYMI APOLOGIA SOCRATIS.

EX RECENSIONE ET CUM ANNOTATIONIBUS

LUDOVICI DINDORFII.

THE LIBRARY
OF CONGRESS

OXONII:

E TYPOGRAPHEO ACADEMICO.

MDCCCLXII.

PA4494
.M4
1862

a.2924

THE LIBRARY
OF CONGRESS

PRAEFATIO.

CODEX Parisinus n. 1302, quem A. dixi, bombycinus, formae quartae, paginis praeter septem primas non numeratas 295 complexus varia opuscula theologica, quae recensuit Gailius *Recherches historiques, géographiques,* etc., Paris. 1821, vol. 1, p. 387 seqq., qui de eodem dixerat *Oeuvres complètes de Xénophon,* vol. 7, part. 2, p. 94 seqq., et aliquot ejus foliorum, quibus Xenophontea continentur, specimina aeri incisa exhibuerat inter Specimina codicum p. 3–8, opusculis illis theologicis post octavum, inde ab folio 154 usque ad 178 b, interpositos habet Xenophontis Commentariorum libros primum et secundum inscriptos: *Ἐκ τῶν τοῦ ξενοφῶντος ὑπομνημονευμάτων,* librario in ipsa inscriptione peccante. Secundo autem illorum opusculorum subscriptum *μηνὶ μαρτίῳ ἐπινεμήσεως ἕκτης ἔτους ϛ̃ ψ̃ π̃ ϛ̃.* Qui annus quum sit Christi 1278, et omnia quae codex complectitur calamo tantum aut atramento, non manu differant, non erat quod Gailius loco priori dubitaret Catalogi hunc librum seculo undecimo ascribentis judicium falsum esse etiam de Xenophonteis. Collatus primum in usum Edwardi Edwards, de quo infra dicam, deinde a Gailio, meos demum in usus penitus excussus est a Fr. Dübnero, viro harum rerum peritissimo, eadem sagacitate qua alter Parisinus B. Hujus autem libri lectu difficillimi propter scripturam impeditam et compendiis refertam, qualis esse solet seculi xiii, et nunc quidem etiam saepius detritam aut exesam, accuratissimum exhibet apographum Vindobonensis apud Lambecium Biblioth. Caesareae vol. 7, p. 74, n. xi, foliis 240 b—266 b, ergo totidem fere quot archetypum, complexus librum primum et secundum, chartaceus quidem, sed antiquus et diligenter scriptus. Excerptis ex eo nonnullis a Martinesio bibliothecae tum custode factis, pariterque nonnullis ex alio ejusdem bibliothecae n. lxx, apud Lambecium ibid. p. 250, qui libros quattuor continet, usus est Ernestus in editione quinta Lips. 1772. Utrumque ego quoque ad particulam quandam accurate habeo collatum, sed varietates amborum pari-

ter atque aliorum nihilo utiliorum apponere omitto. Illud tamen mihi notandum est quod quum Ernestus 1, 2, 24, in Vindobonensi n. xi deesse perhibeat verbum molestum κολακεύειν, quod non deest in A. Parisino, unde ductus est, hunc aut Ernesti utrumque Vindobonensem permutantis aut, si deest in n. xi, librarii esse errorem.

B. Parisinus 1740, gossypinus, formae octavae, foliis 117 complexus libros quattuor, quibus pagina aversa Vita Xenophontis ex Diogene excerpta accessit. Correctores expertus est plures, quorum ego et memoravi correctiones, ubi non nimis leves viderentur, et, ubi fieri potuit, distinxi tanquam recentiorem et antiquiorem, ut fecerat Dübnerus.

C. Parisinus 1642, olim $\frac{2536}{2}$, quem accuratius descripsi praefatione ad Historiam Graecam p. iv, ubi dixi D. Integrum contulit Gailius, ego autem iterum a Dübnero inspectum raro memoravi, pariterque ceteros quos Gailius contulerat, Parisinos 1643, 1645, 1739, Sangermanensem 389, Vaticanum 1950, quos descripsit vel nominavit vol. 7, part. 2, p. 93–98.

Ante Gailium Edwardus Edwards in editione posthuma Oxoniensi a. 1785 non solum Parisinorum trium (n. 1302, quem ego dixi A., 1643, et tertii per librum quartum, quem Gailius p. 76 negat se scire qui sit) scripturas integras exhibuerat, sed etiam "in selectis quibusdam locis" inspectorum aliorum octo, "quorum unus olim bibliothecae ducum Urbini, signatus n. 63, in charta bombycina exaratus circa sec. xiv. Alteri duo bibliothecae Vaticanae, unus olim Francisci Barbari Patricii Veneti, et alius Fulvii Ursini, ambo exarati circa sec. xv, signati n. 1619, 1336. Quinque asservantur in bibl. Medicea Florentiae, sc. chart. seculi xv, n. 1642, folio; chart. Michaelis Apostolii sec. xv, n. 1643, folio; papyr. sec. xvi, n. 1645; n. 1794, in 12°; bonae notae sec. xiii, n. 1740."

Ernesto, quum quintum hunc librum ederet, ut supra dixi, Ruhnkenius, qui in annotationibus ad 1, 2, 48; 3, 9; 4, 6; 7, 5. 2, 6, 21, 27, etiam MS. Leidensem quendam memorat, suppeditaverat non solum diversum ab hoc "Leidensem e Vossianis copiis," sed etiam "alterum ex bibliotheca Meermanniana," cujus "excerpta in libro tertio desinere" quantumvis Ernestus dixisset in praefatione p. viii, nihilominus in annotatione ad 4, 3, 8, idem quod Ruhnkenius ex "codice Excerptorum e Xenophontis Memor. quem apud Meermannum evolverit" affert impudentis impostoris additamentum: Τὸ δὲ καὶ τὸν ἀέρα ἡμῖν ἀφθόνως οὕτω πανταχοῦ διαχύσαι, οὐ μόνον πρόμαχον καὶ σύντροφον ζωῆς, ἀλλὰ καὶ πελάγη

περᾶν δι' αὑτοῦ, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἄλλος ἀλλαχόθι καὶ ἐν ἀλλοδαπῇ στελλόμενος πορίζεσθαι, πῶς οὐχ ὑπὲρ λόγον ἀνέκφραστον. Quod *egregium supplementum* serio emendarunt Ruhnkenius et Valckenarius. Ejusdem pretii esse illas Vossianas copias ita est manifestum, ut nec lacunam ab illo 2, 9, 5, expletam verbis αὐτῶν τινα, ubi multo plura excidisse videntur, nec quicquid habet sive peculiare sive cum aliis libris commune ullius esse fidei verbo dixisse sufficiat.

Ex libris scriptis vero, quanquam ignotis, ductae sunt varietates ab anonymo ascriptae margini Juntinae et a Villoisono cum Weiskio communicata, de qua dixi praef. ad Anab. p. vii, et a Petro Victorio margini Aldinae Monacensis, de qua dixi praef. ad Hist. Gr. p. vi, ab eodemque margini Florentinae Ἀπομνημονευμάτων a. 1551, ab ipso curatae et in eadem servatae bibliotheca Monacensi, tum a P. Pithoeo Aldinae Bodlejanae, de qua dixi praef. ad Anab. p. vi, denique a Th. Hutchinsono Stephanianae a. 1581, item Bodlejanae, marginibus, quas editiones dixi *Pith.* et *Mead.* Ascriptum enim alterius p. 412 initio Ἀπομνημονευμάτων "*Variae, quae in margine adscribuntur, lectiones e MSto, quem mecum communicavit Ricardus Mead* Ἀρχίατρος, *collectae sunt.*" Quod ab Hutchinsono factum esse colligitur ex ascriptis folio ante titulum manu recentiori verbis "*cum notis MSS. Tho. Hutchinsoni.*"

Sed horum quoque librorum ego raro tantum feci mentionem, ubi soli aliquid veri praeberent, pariterque editionum Juntinae a. 1516 et Aldinae a. 1525, Parisinarum libri primi et secundi a. 1541, apud Jacobum Bogardum, et omnium quattuor a. 1559, apud Martinum Juvenem, denique interpretationis Latinae a Bessarione factae sec. 15, et primum editae Romae apud Ariottum de Trino, 1521, 4.

Qui multo ante codicum superstitum aetatem plura et ampla e libro Xenophonteo fecerunt excerpta Eusebius et Joannes Stobaeus etsi perutiles sunt partim ad vitia illorum tollenda partim ad lacunas. nonnullas explendas, iidem tamen codicum, quibus ipsi uterentur, eandem fere fuisse ostendunt conditionem quam etiam papyris Hyperideis demonstratam vidimus. Nam et formae Atticae novitiis introductis penitus in libris eorum erant abolitae et otiosorum lectorum annotationes, qualibus ne illi quidem carent papyri ipseque contaminatos conjeci ad 4, 2, 13, ex marginibus antiquioris exemplaris in ordinem receptae, quas tanquam indignas Xenophonte notavi 1, 3, 13: Ἴσως δὲ καὶ οἱ Ἔρωτες τοξόται

διὰ τοῦτο καλοῦνται ὅτι καὶ πρόσωθεν οἱ καλοὶ τιτρώσκουσιν. Et 2, 1, 20: Μαρτυρεῖ δὲ καὶ Ἐπίχαρμος ἐν τῷδε,—καὶ ἐν ἄλλῳ δὲ τόπῳ φησὶν, cum versibus duobus Epicharmeis. Et 4, 4, 5: Φασὶ δέ τινες καὶ ἵππον καὶ βοῦν τῷ βουλομένῳ δικαίους ποιήσασθαι πάντα μεστὰ εἶναι τῶν διδαξόντων, nisi hic fallit Trincavellus, quum desint illa in codice. Ac facile credam etiam cetera hujus generis additamenta modo breviora modo longiora, qualia et ego et alii deprehendimus, si illi hos locos excerpsissent, pleraque apud illos quoque fuisse comparitura. Sunt enim talia magnam partem satis antiqua, et quod codicum Xenophontis pariter atque aliorum plurimorum in plerisque consensus arguit, ex uno quodam Alexandrinae vel Pergamenae vel alius cujusdam bibliothecae codice cum tot aliis vitiis, de quibus partim grammatici aliique scriptores, ut Galenus, partim librarii in codicum subscriptionibus conqueruntur, in cetera omnia propagata. Nam ut hodie Aeschyli, Sophoclis, Apollonii Rhodii, Athenaei et aliorum uno singulorum utimur fide digno codice, ita Xenophontis non minus quam Platonis scripta pleraque ex uno sunt codice ducta jam graviter corrupto et interpolato non tantum minoribus illis additamentis, sed etiam multo amplioribus quibusdam, de quibus jam mihi est dicendum.

Quod enim in aliis Xenophontis scriptis factum, ut partim interponerentur quae ab ingenio aut aetate ejus valde essent aliena, ut in Historia Graeca triplex perinde inepta chronologia, in Anabasi computationes itineris aliaeque praeposterae animadversiones, partim in fine adderentur aut initio praefigerentur appendices et prooemia, de quibus ille ne cogitare quidem potuit, ut in Cyropaedia alienissimus ab libri consilio, quale prooemium declarat, Epilogus, in Cynegetico praeter ineptum epilogum non minus ineptum prooemium, quae omnia quot seculis ante codices superstites fuerint illata testantur scriptores, qui iis utuntur tanquam Xenophonteis, idem factum esse etiam in his de Socrate commentariis magis minusve aperta produnt indicia.

Primum enim quum grammatici hos quoque commentarios in libros quattuor divisissent, ut inde a carminibus Homericis pleraque antiquiorum scripta ampliora, qualem in partes divisionem alienissimam fuisse ab illis ostendit Georgius Cornewallus Lewis Musei classici volumine secundo, idem in hoc Xenophontis libro accidisse videtur quod in Anabasi, ut aut ab ipso qui eum in quattuor dispesceret grammatico aut ab alio non solum prooemia libris quibusdam praefigerentur, sed etiam ipsa eorum initia prooemiis illis accommodarentur. Nam ut prorsus absurda sunt in narratione

continua, quali in Anabasi usus erat Xenophon, prooemia illa inde ab libro secundo, Ὡς μὲν οὖν vel Ὅσα μὲν δὴ—ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ δεδήλωται, jam ante Diogenis Laertii aetatem singulis excepto sexto praefixa, ita horum quoque Commentariorum secundi tertiique librorum initia: Ἐδόκει δέ μοι καὶ τοιαῦτα λέγων προτρέπειν τοὺς συνόντας ἀσκεῖν ἐγκράτειαν πρὸς ἐπιθυμίαν βρωτοῦ καὶ ποτοῦ καὶ λαγνείας καὶ ὕπνου καὶ ῥίγους καὶ θάλπους καὶ πόνου, et Ὅτι δὲ τοὺς ὀρεγομένους τῶν καλῶν ἐπιμελεῖς ὧν ὀρέγοιντο ποιῶν ὠφέλει, νῦν τοῦτο διηγήσομαι, sunt quae suspecta faciant. Libro enim primo his verbis finito: Ἐμοὶ μὲν οὖν ἐδόκει καὶ τοῦ ἀλαζονεύεσθαι ἀποτρέπειν τοὺς συνόντας τοιάδε διαλεγόμενος, sequente autem ita inchoato: Ἐδόκει δέ μοι καὶ τοιαῦτα λέγων προτρέπειν κ. τ. λ., ut 2, 6, 1, est ἐδόκει δέ μοι καὶ—φρενοῦν τοιάδε λέγων, hic male τοιάδε et τοιαῦτα ita inversum quasi apud Thucydidem scribas: Οἱ Κορίνθιοι ἔλεγον τοιαῦτα.—Τοιάδε οἱ Κορίνθιοι εἶπον, pro τοιάδε—τοιαῦτα. Deinde etiamsi deleatur πρὸς ἐπιθυμίαν in secundi prooemio, ut ἐγκράτεια βρωτοῦ καὶ ποτοῦ dictum sit ut s. 7, τοὺς ἐγκρατεῖς τούτων ἁπάντων, tamen quod sequitur continuo: Γνοὺς δέ τινα τῶν συνόντων ἀκολαστοτέρως ἔχοντα πρὸς τὰ τοιαῦτα, non tantum δὲ infert, ubi jure Schneiderus desideravit quod Bessario vertit γὰρ, sed etiam ἀκολαστοτέρως ad ῥίγους καὶ θάλπους καὶ πόνου non quadrat. Quare mihi non improbabile videtur Xenophontem neque clausulam libri primi neque secundi prooemium scripsisse, sed haec tantum: Γνοὺς δέ τινα τῶν συνόντων ἀκολαστοτέρως ἔχοντα, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Ἀρίστιππε. Nam satis constat ἀκόλαστος absolute potius dicere Atticos quam cum praepositione conjunctum.

Libri tertii vero initio quod est: Ὅτι δὲ τοὺς ὀρεγομένους τῶν καλῶν ἐπιμελεῖς ὧν ὀρέγοιντο ποιῶν ὠφέλει νῦν τοῦτο διηγήσομαι, non solum ὅτι facit suspectum, quum ὡς exspectetur, ut est, 1, 3, 1: Ὡς δὲ δὴ καὶ ὠφελεῖν ἐδόκει μοι τοὺς συνόντας, et Latine si haec dicantur, *quid* potius quam *quod*, sed etiam Stobaeus ἀκούσας δέ ποτε exhibens pro sequenti ἀκούσας γάρ ποτε Διονυσόδωρον εἰς τὴν πόλιν ἥκειν, quod servato prooemio non minus perversum quam secundi initio δὲ, optime vero convenit sublatis ὅτι δὲ—διηγήσομαι. Nam utrumque exordium ut facile potuit vel necessarium videri postquam haec in libros essent divisa, ita prorsus esse supervacuum in scripto quale Xenophon reliquerat, satis ostendunt cetera disputationum singularum initia, ut 2, 2, 1: Αἰσθόμενος δέ ποτε Λαμπροκλέα· 2, 3, 1: Χαιρεφῶντα δέ ποτε αἰσθόμενος, et reliquarum.

Sed multo magnis aperta licentia interpolatus est liber quartus. Cujus caput quartum quum ita inchoetur: Ἀλλὰ μὴν καὶ περὶ τοῦ

δικαίου γε οὐκ ἀπεκρύπτετο ἣν εἶχε γνώμην, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἀπεδείκνυτο, ἰδίᾳ τε πᾶσι νομίμως τε καὶ ὠφελίμως χρώμενος καὶ κοινῇ ἄρχουσί τε ἃ οἱ νόμοι προστάττοιεν πειθόμενος καὶ κατὰ πόλιν καὶ ἐν ταῖς στρατείαις οὕτως ὥστε διάδηλος εἶναι παρὰ τοὺς ἄλλους εὐτακτῶν, (2) *καὶ ὅτε ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐπιστάτης γενόμενος οὐκ ἐπέτρεψε τῷ δήμῳ παρὰ τοὺς νόμους ψηφίσασθαι, ἀλλὰ σὺν τοῖς νόμοις ἠναντιώθη τοιαύτῃ ὁρμῇ τοῦ δήμου ἣν οὐκ ἂν οἶμαι ἄλλον οὐδένα ἄνθρωπον ὑπομεῖναι·* (3) *καὶ ὅτε οἱ τριάκοντα προσέταττον αὐτῷ παρὰ τοὺς νόμους τι, οὐκ ἐπείθετο· τοῖς τε γὰρ νέοις ἀπαγορευόντων αὐτῶν μὴ διαλέγεσθαι καὶ προσταξάντων ἐκείνῳ τε καὶ ἄλλοις τισὶ τῶν πολιτῶν ἀγαγεῖν τινα ἐπὶ θανάτῳ, μόνος οὐκ ἐπείσθη, διὰ τὸ παρὰ τοὺς νόμους αὐτῷ προστάττεσθαι·* (4) *καὶ ὅτε τὴν ὑπὸ Μελήτου γραφὴν ἔφευγε, τῶν ἄλλων εἰωθότων ἐν τοῖς δικαστηρίοις πρὸς χάριν τε τοῖς δικασταῖς διαλέγεσθαι καὶ κολακεύειν καὶ δεῖσθαι παρὰ τοὺς νόμους, καὶ διὰ τὰ τοιαῦτα πολλῶν πολλάκις ὑπὸ τῶν δικαστῶν ἀφιεμένων, ἐκεῖνος οὐδὲν ἠθέλησε τῶν εἰωθότων ἐν τῷ δικαστηρίῳ παρὰ τοὺς νόμους ποιῆσαι, ἀλλὰ ῥᾳδίως ἂν ἀφεθεὶς ὑπὸ τῶν δικαστῶν, εἰ καὶ μετρίως τι τούτων ἐποίησε, προείλετο μᾶλλον τοῖς νόμοις ἐμμένων ἀποθανεῖν ἢ παρανομῶν ζῆν. καὶ ἔλεγε δὲ οὕτως καὶ πρὸς ἄλλους μὲν πολλάκις, οἶδα δέ ποτε αὐτὸν καὶ πρὸς Ἱππίαν τὸν Ἠλεῖον περὶ τοῦ δικαίου τοιάδε διαλεχθέντα,* horum quoque nihil esse puto Xenophontis praeter postrema: *Οἶδα δέ ποτε—τοιάδε διαλεχθέντα,* prooemium autem una cum epilogo in fine capitis s. 25: *Τοιαῦτα λέγων τε καὶ πράττων δικαιοτέρους ἐποίει τοὺς πλησιάζοντας,* ejusdem generis quod modo notavi. Et illa quidem quae sunt s. 2: *Καὶ ὅτε*—4, *παρανομῶν ζῆν* scribi non potuisse a Xenophonte adeo est manifestum ut vix opus sit tam longa disputatione qualis de his jam ante me est instituta[a]. Nam quae s. 2 et 3 repetuntur ex 1, 1, 18 et 1, 2, 23, novoque augentur exemplo, partim nominibus inepte omissis partim perversa narratione novitium produnt scriptorem. Minime enim Socrates *τοῖς τριάκοντα ἀπαγορεύουσι τοῖς νέοις μὴ διαλέγεσθαι* (quæ ipsa *ἀπόρρησις* satis inepte inter *τὰ παρὰ τοὺς νόμους αὐτῷ προσταττόμενα* refertur) *μόνος οὐκ ἐπείσθη,* sed ex contrario secundum Xenophontem s. 34 vel maxime *ἐπείσθη,* qui illis ita responderet: *Ἐγὼ τοίνυν παρεσκεύασμαι μὲν πείθεσθαι τοῖς νόμους· ὅπως δὲ μὴ δι᾽ ἄγνοιαν λάθω τι παρανομήσας, τοῦτο βούλομαι σαφῶς μαθεῖν παρ᾽ ὑμῶν κ. τ. λ.* Et s. 35: *Ἵνα τοίνυν μὴ ἀμφίβολον ᾖ, ὁρίσατέ μοι μέχρι πόσων ἐτῶν δεῖ νομίζειν νέους εἶναι τοὺς ἀνθρώπους,* quibus alia addit ad irridendum Chariclem. Sed qui capitis quarti initium composuit festi-

[a] V. J. Geel de Xenophontis Apologia Socratis ac postremo capite Memorabilium commentatio, 1836, p. 9 seqq.

nantius illa inspexerat, et non solum illud *τοῖς νέοις μὴ διαλέγεσθαι* duxit ex s. 33: Τοῖς *νέοις ἀπειπέτην μὴ διαλέγεσθαι*, sed, ut opinor, etiam illud *καὶ ὅτε* ex s. 31. Deinde nomen Μελήτου, quod est s. 4, Xenophon non magis erat positurus quam ubi redit libri quarti cap. 8, 4, sed, ut infra dicam, non minus omissurus quam initio libri, ubi *οἱ γραψάμενοι* dicit. Denique nihil absurdius est quam quod et alii dicuntur consuevisse in judicio *δεῖσθαι παρὰ τοὺς νόμους* et Socrates hoc facere ac *παρανομῶν ζῆν* noluisse perhibetur. Nam neque fieri illa potuissent, si jam tum fuissent *παράνομα* etiam extra Areopagum, quae saepe facta fuisse neminemque praeterea in Heliaea vetita perhibere animadvertit Schoemannus De jure Att. p. 719, Xenophontis haec putans, neque Socrates legum observandarum caussa nihil tale fecit, sed quod nullius sibi injuriae conscius contemneret eo descendere. Unde vero hoc duxerit impostor dudum docere poterat locus Athenaei 13, p. 590 E: Ὁ δὲ Ὑπερίδης *συναγορεύων τῇ Φρύνῃ, ὡς οὐδὲν ἤνυε λέγων, ἐπίδοξοί τε ἦσαν οἱ δικασταὶ καταψηφιούμενοι, παραγαγὼν αὐτὴν εἰς τοὐμφανὲς καὶ περιρρήξας τοὺς χιτωνίσκους γυμνά τε τὰ στέρνα ποιήσας τοὺς ἐπιλογικοὺς οἴκτους ἐκ τῆς ὄψεως αὐτῆς ἐπερρητόρευσε, δεισιδαιμονῆσαί τ' ἐποίησε τοὺς δικαστάς, τὴν ὑποφῆτιν καὶ ζάκορον* Ἀφροδίτης *ἐλέῳ χαρισαμένους μὴ ἀποκτεῖναι. καὶ ἀφεθείσης ἐγράφη μετὰ ταῦτα ψήφισμα μηδένα οἰκτίζεσθαι τῶν λεγόντων ὑπέρ τινος μηδὲ βλεπόμενον τὸν κατηγορούμενον ἢ τὴν κατηγορουμένην κρίνεσθαι*, quibus p. 591 F, additur locus Posidippi Comici, ubi de Phryne: Τὴν Ἡλιαίαν *εἷλε περὶ τοῦ σώματος, καὶ τῶν δικαστῶν καθ' ἕνα δεξιουμένη μετὰ δακρύων διέσωσε τὴν ψυχὴν μόλις*. Quae qui considerarit et Xenophontem illa scribere potuisse putet nemo facile reperietur.

Praeterea absurda est totius loci compositio, in quo quod est s. 1, *καὶ ἔργῳ ἀπεδείκνυτο*, ductum ex s. 10, *εἰ μὴ λόγῳ, ἀλλ' ἔργῳ ἀποδείκνυμαι*, et cum illo ipso *εἰ μὴ λόγῳ* rursus non convenit quod s. 5 dicitur *καὶ ἔλεγε δὲ οὕτως*. Quod ipsum ratio jussisset praeponi sic: Οὐ *μόνον λόγῳ, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἀπεδείκνυτο*, siquidem nihil mirum, qui re factoque quid sentiret declarasset, idem ausum esse verbis facere: sed quaerebat impostor a prooemio suo transitum ad Xenophontis narrationem de colloquio Hippiae cum Socrate, in quo ipso ab Hippia arguitur s. 9, quod suam de justo sententiam nollet *ἀποφαίνεσθαι*, quam tamen secundum s. 1, *οὐκ ἀπεκρύπτετο*.

Alienus vero etiam epilogus hujus capitis ab ipso ejus argumento: Τοιαῦτα *λέγων τε καὶ πράττων δικαιοτέρους ἐποίει τοὺς πλησιάζοντας*. Socrates enim cum Hippia sophista non tanquam cum uno de familiaribus, quibus prodesse vellet ad justitiam, sed tan-

quam cum tali homine disputabat qualem illum fuisse paullo post dicam, de natura justi.

Itaque capitis quarti illam tantum partem Xenophontis puto quam inde ab s. 5, *οἶδα δὲ* usque ad s. 25, *ἀρέσκει* Stobaeus excerpsit, etsi cetera facile credam illo esse longe antiquiora.

Sed etiam capita tertium et quintum non esse Xenophontis multoque recentiori aetate addita satis certum puto, quamvis indicia fraudis non ita omnia sint manifesta ut in iis de quibus modo dixi. Est autem horum capitum haec ratio.

Quum capitis secundi initio dictum fuisset: *Τοῖς δὲ νομίζουσι παιδείας τε τῆς ἀρίστης τετυχηκέναι καὶ μέγα φρονοῦσιν ἐπὶ σοφίᾳ ὡς προσεφέρετο νῦν διηγήσομαι*, sequitur disputatio cum Euthydemo, qui collectis multis poetarum et sophistarum libris inflatus Socratis disputatione eo redigeretur ut (s. 39) *ἁπλῶς οὐδὲν εἰδέναι* et *τῷ ὄντι ἀνδράποδον εἶναι νομίσας* abiret, sed mox ad eum rediens ita ab eo erigeretur et erudiretur, ut dehinc semper cum Socrate esset. Tertio vero capite non aliud sequitur exemplum rationis qua Socrates *τοῖς μέγα φρονοῦσιν ἐπὶ σοφίᾳ προσεφέρετο*, qualis est illa cum Hippia sophista disputatio cap. 4, 5–25, sed altera cum eodem Euthydemo de pietate erga deos, cui similis jam affuerat 1, 4, cum hoc prooemio: *Τὸ μὲν οὖν λεκτικοὺς καὶ πρακτικοὺς καὶ μηχανικοὺς γίγνεσθαι τοὺς συνόντας οὐκ ἔσπευδεν, ἀλλὰ πρότερον τούτων ᾤετο χρῆναι σωφροσύνην αὐτοῖς ἐγγενέσθαι. τοὺς γὰρ ἄνευ τοῦ σωφρονεῖν ταῦτα δυναμένους ἀδικωτέρους τε καὶ δυνατωτέρους κακουργεῖν ἐνόμιζεν εἶναι·* et cum hac clausula: *Τοιαῦτα μὲν δὴ λέγων τε καὶ αὐτὸς ποιῶν εὐσεβεστέρους τε καὶ σωφρονεστέρους τοὺς συνόντας παρεσκεύαζεν.* Atqui ita dirimitur disputatio Socratis cum Euthydemo *μέγα φρονοῦντι* a disputatione cum Hippia, ut Prinstereri Prosopogr. Plat. p. 91 verbis utar, in sophistarum republica primo superbia et vanitate, qui ita dissimilis erat Euthydemis alisque Socratis familiaribus, ut quum illi ab Socrate ad incitas redacti abirent, hic ex contrario Socratem s. 11 tanquam *διαφεύγειν ἐγχειροῦντα τὸ ἀποδείκνυσθαι γνώμην* et s. 9 tanquam *τῶν ἄλλων καταγελῶντα* aggrediatur et ad sententiam ipsum suam aperiendam adigat, ut nihil ineptius fingi possit clausula talis disputationis quam paullo ante notavi: *Τοιαῦτα λέγων τε καὶ πράττων δικαιοτέρους ἐποίει τοὺς πλησιάζοντας.* Quae disputationi cum uno de familiaribus potius quam cum Hippia sophista, qui nihil accipiebat ab Socrate, convenit, nec magis mihi videtur scribi potuisse a Xenophonte quam ineptissimum ejusdem capitis prooemium.

Nemo igitur negaverit Xenophontem, si inter disputationem

priorem cum Euthydemo *μέγα φρονοῦντι* et disputationem cum Hippia multo etiam magis vano et inflato, alteram illam interposuerit cum Euthydemo de re diversissima, de qua jam antea disputatum erat cum alio, disjuncturum fuisse quae sublato capite tertio quartique prooemio et fine aptissime erunt conjuncta.

Ipsum autem illud caput tertium plura habet quae aliena videantur a Xenophonte. Nam s. 2 quod est: *Πρῶτον μὲν δὴ περὶ θεοὺς ἐπειρᾶτο σώφρονας ποιεῖν τοὺς συνόντας. ἄλλοι μὲν οὖν αὐτῷ πρὸς ἄλλους οὕτως ὁμιλοῦντι παραγενόμενοι διηγοῦντο· ἐγὼ δὲ, ὅτε πρὸς Εὐθύδημον τοιάδε διελέγετο, παρεγενόμην*, neque *οὕτως ὁμιλοῦντι*, quod haud paullo aliter dicitur, Xenophonteum videtur neque *διηγοῦντο* scribi ab illo potuit. Qui, quod ipsum nonnulli conjecerunt, *διηγοῦνται* erat dicturus, ut 1, 4, 1: *Ἔνιοι γράφουσί τε καὶ λέγουσι*, quum *διηγοῦντο* novitium prodat scriptorem, quantumvis Euthydemi se faciat aequalem, ut plerumque tales impostores sua se imprudentia produnt, cujusmodi est quod qui Thucydidis 4, 40 verba: *Ἀπεκρίνατο αὐτῷ πολλοῦ ἂν ἄξιον εἶναι τὸν ἄτρακτον* [*λέγων τὸν οἰστὸν*], *εἰ τοὺς ἀγαθοὺς διεγίγνωσκε* [*δήλωσιν ποιούμενος ὅτι ὁ ἐντυγχάνων τοῖς τε λίθοις καὶ τοξεύμασι διεφθείρετο*] seclusis a me interpolavit non intellexit illum scripturum fuisse *διαφθείρεται*. Tum quae s. 3 et 4 sunt formae *φωτὸς* et *φωτεινὸς*, quicquid statuitur de Porsoni sententia Macedonicas judicantis, sive quod Platonicis prioris exemplis non plus tribueret quam Xenophonteis sive quod eorum non recordaretur, tantum tamen et ipsae conferunt ad minuendam horum fidem quantum Xenophonteae *φάους* et *φανὸς* collaturae essent ad augendam, etsi ipsius Xenophontis librorum, ut dixi in annotatione, fides in iis vacillat. Quamobrem hoc argumentum, etsi non est negligendum, non magis urgere velim quam formam *ἀφθονέστατος* s. 6, quum alibi constanter *ἀφθονώτατος* dixerit Xenophon. Sed graviora in ipsa disputatione occurrunt vitia s. 13, ubi jure prius *ἐννόει δὲ ὅτι—ἀόρατος ἡμῖν ἐστιν*, ante alterum s. 14, *ἐννόει δὲ ὅτι—ἀφαιρεῖται*, Xenophonte prorsus visum est indignum, quod siquis ex margine illatum putet, nihilo meliora sunt quae sequuntur s. 16 et 17. Nam quae de diis *νόμῳ πόλεως* et *κατὰ δύναμιν* colendis hic dicuntur, ea jam dicta 1, 3, 1, 2, et ibi quidem breviter et apte, hic bis terque ea loquacitate inguruntur ut jure Schneidero fastidium moverint s. 17: *Ἀλλὰ χρὴ τῆς μὲν δυνάμεως μηδὲν ὑφίεσθαι· ὅταν γάρ τις τοῦτο ποιῇ, φανερὸς δήπου ἐστὶ τότε οὐ τιμῶν θεούς. χρὴ οὖν μηδὲν ἐλλείποντα κατὰ δύναμιν τιμᾶν τοὺς θεοὺς θαρρεῖν τε καὶ ἐλπίζειν τὰ μέγιστα ἀγαθά· οὐ γὰρ παρ' ἄλλων γ' ἄν τις μείζω ἐλπίζων σωφρονοίη ἢ παρὰ τῶν τὰ μέγιστα*

ὠφελεῖν δυναμένων, οὐδ' ἂν ἄλλως μᾶλλον ἢ εἰ τούτοις ἀρέσκοι· ἀρέσκοι δὲ πῶς ἂν μᾶλλον ἢ εἰ ὡς μάλιστα πείθοιτο αὐτοῖς; non solum duplex χρή, sed etiam inane μὲν et perverse dictum μείζω ἐλπίζων σωφρονοίη pro σώφρων μείζω ἐλπίζοι.

Nihilominus hanc disputationem jam antiquitus exstitisse in libris Xenophontis praeter Clementem et Stobaeum in annotatione citatos, quamvis ita dissentientes in verbis a codicibus ut non e Xenophonte ipso, sed ex alio illa negligentius citante, petiisse videantur, testis est cum Cicerone Dio Chrys. Or. 3, vol. 1, p. 125, quorum hic etsi non nominat Xenophontem, tamen, ut recte animadvertit Ruhnkenius, manifesto expressit. Cujus verba p. 125, 17: Τὸ δὲ μέγιστον, ὁρᾷς τὸν ἥλιον, πόσῳ μὲν τῶν ἀνθρώπων ὑπερέχει μακαριότητι θεὸς ὤν, si expendisset Schneiderus, qui totum hunc locum mire lacerum et vitiosum et jam olim aliter lectum opinatur a Clemente, minus fortasse fidenter invectus esset in Ciceronem, tanquam "partim falsa partim negligentissime e loco Xenophontis excerpta" referentem, quum Xenophontem perhiberet *Socratem facere disputantem formam dei quaeri non oportere, eundemque et solem et animum deum dicere.* Nam etsi s. 14 nihil est de *sole deo,* tamen id ipsum quod Cicero refert e Xenophonte, dicit Dio. Quae quomodo expedienda sint ego in medio relinquo.

Caput quintum vero ipsum quoque similibus de caussis suspectum est. Nam et disputationem exhibet cum eodem Euthydemo de ἐγκρατείᾳ, qualis jam affuerat 1, 5, a quo differt altera, secundum prooemium quidem, de quo supra dixi, item de ἐγκρατείᾳ, reapse autem contra ἀκολασίαν et ἡδονὴν instituta, et in verbis sententiisque habet Xenophonte indigna. Ut enim omittam constanter in ea usurpatam formam ἀκρασία, alienam quidem a Xenophonte, sed ei alibi quoque ab librariis illatam, etiam quod s. 7 est κωλυτικώτερον, Aristoteles primus, ut ἐμποδιστικὸς, dixisse reperitur, et quod est s. 9, τοῖς ἀναγκαιοτάτοις τε καὶ συνεχεστάτοις ἀξιολόγως ἥδεσθαι, ut Plutarchus Mor. p. 128 C, dicit ἀξιολόγως ἡδύ, non magis Xenophonteum videtur quam quod 1, 3, 15 notavi ἀρκούντως ἥδεσθαι, multo vero deterius s. 10, κατεχομένῳ ἐπὶ τῷ (vel περὶ τὸ) σπουδάζειν περὶ τὰς ἐγγυτάτω ἡδονάς, quum propter verbi κατέχεσθαι usum tum propter ἐγγυτάτω, quod παραυτίκα dicunt Xenophon et Plato. Deinde ne urgeam quod est s. 11 τὰ ἥδιστα ἐκ παντὸς τρόπου ζητεῖ ποιεῖν, ubi delendum visum ποιεῖν, quae sequuntur usque ad finem: Ἀλλὰ τοῖς ἐγκρατέσι μόνοις ἔξεστι σκοπεῖν τὰ κράτιστα τῶν πραγμάτων, καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ διαλέγοντας κατὰ

γένη τὰ μὲν ἀγαθὰ προαιρεῖσθαι, τῶν δὲ κακῶν ἀπέχεσθαι, quibus additur inepta ejusdem membri iteratio: Καὶ οὕτως ἔφη ἀρίστους τε καὶ εὐδαιμονεστάτους ἄνδρας γίγνεσθαι καὶ διαλέγεσθαι δυνατωτάτους· ἔφη δὲ καὶ τὸ διαλέγεσθαι ὀνομασθῆναι ἐκ τοῦ συνιόντας κοινῇ βουλεύεσθαι διαλέγοντας κατὰ γένη τὰ πράγματα· δεῖν οὖν πειρᾶσθαι ὅτι μάλιστα πρὸς τοῦτο ἑαυτὸν ἕτοιμον παρασκευάζειν καὶ τούτου μάλιστα ἐπιμελεῖσθαι, quibus rursus additur similis proximorum repetitio, ἐκ τούτου γὰρ γίγνεσθαι ἄνδρας ἀρίστους τε καὶ ἡγεμονικωτάτους καὶ διαλεκτικωτάτους, haec igitur qualia sint ne dici quidem opus est. Et Schneiderus quidem deletis illis καὶ οὕτως—δυνατωτάτους, tanquam a grammatico ex postremis illis ἐκ τούτου διαλεκτικωτάτους repetitis, rem confectam putabat. Sed ipsa illa postrema hujus capitis verba cum proximi capitis primis: Ὡς δὲ καὶ διαλεκτικωτέρους ἐποίει τοὺς συνόντας πειράσομαι καὶ τοῦτο λέγειν, tam absurde conjunguntur ut fuerit qui ex illis ejicienda censeret καὶ διαλεκτικωτάτους. Mihi vero Aethiopem lavare videntur qui haec ad sanam rationem revocare studuerunt, quae jam ab Stobaeo ita sunt citata ut servans quae Schneiderus delebat, omittat postrema δεῖν οὖν πειρᾶσθαι—διαλεκτικωτάτους, sive quod non habuit sive quod consulto omisit. Nam adeo inepte διάλεξις cum ἐγκρατείᾳ conjungitur, ut haec quoque transitus tantum ad sequens cap. 6, 1, διαλεκτικωτέρους parandi caussa, ut alia supra, addita videantur.

Superest ut quae inde a capitis septimi s. 10 usque ad finem libri sunt qualia sint dicatur. Primum igitur quae s. 10 sunt de μαντικῇ, ea rursus nihil nisi repetunt dicta de eadem 1, 1, 6, et ibi quidem multo disertius, quum hic interposita transitus tantum parandi caussa addita videantur ad ea quae de daemonio Socratis sequuntur cap. 8, 1. Ipsum autem caput octavum quae de Socrate postquam damnatus esset habet, ea non solum fines scripti Xenophontei egrediuntur et aliena sunt a consilio quale initio declaratur, ut dictis factisque Socratis, antequam in jus vocatus esset, referendis judicum sententia refellatur, sed etiam omni scribendi genere nonnullisque inepte dictis, qualia Schneiderus jure notavit s. 3 et 9, alia et in verbis et in sententia habet s. 7, diversum a Xenophonte produnt scriptorem, quantumvis ille hujus agens personam s. 11 dicat τοιοῦτος (Socrates) ὢν οἷον ἐγὼ διήγημαι, brevemque addat virtutum ejus recensum, de quibus in scripto Xenophontis dictum erat, cum clausula quam Schneiderus item tanquam languidam et ingenio Xenophontis ita indignam notavit, ut ipsa Apologiae clausula minus videatur inepta, sed cui non dissimilis est finis Epilogi Cyropaediae, qui ipse quoque cum libri cui ap-

pensus est consilio ita fere convenit ut caput octavum cum libro ei praemisso.

Etsi autem caput octavum satis se ipsum refellit, tamen etiam argumento aliunde petito evertitur. Nam quod jam olim Galenus ad inscr. p. 1 a me citatus animadvertit, quum Oeconomici initium: *Ἤκουσα δέ ποτε αὐτοῦ καὶ περὶ οἰκονομίας τοιάδε διαλεγομένου*, ejusmodi sit ut non solum propter particulam *δὲ*, ut dicit Galenus, sed etiam propter pronomen *αὐτοῦ*, nisi quis Xenophontem de Socrate loquutum putet ut Pythagoreos de Pythagora, *Ἀπομνημονεύματα* scripto illo continuari appareat, jureque Galenus notaverit eos qui *μὴ γιγνώσκοντες ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο τῶν Σωκρατικῶν ἀπομνημονευμάτων ἐστὶ τὸ ἔσχατον*, particulam *δὲ* initio scripti positam Oeconomici exemplo defendissent, sequitur abjiciendam esse omnem clausulam *Ἀπομνημονευμάτων*, quae illa ita dividat ab Oeconomico ut et caput octavum et quae eodem quo illud consilio scripta videtur Apologia Socratis, quippe ipsa quoque particula *δὲ* inchoata: *Σωκράτους δὲ ἄξιόν μοι δοκεῖ εἶναι μεμνῆσθαι*, et olim, antequam caput octavum accederet, ad *Ἀπομνημονεύματα* appendicis instar adjecta ab alio homine otioso, qui *Ἀπομνημονεύματα* narratione de judicio et morte Socratis optime sibi claudere videretur.

Nec multum refert utrum Galenus neglexerit talem appendicem, et ad Oeconomici potius initium quam ad *Ἀπομνημονευμάτων* finem animum adverterit, an ne habuerit quidem in codice suo, qui Oeconomicum collocaret post illa, ut editio Aldina, quamvis haec quidem correctoris exhibens commentum *τοῦ Σωκράτους* pro *αὐτοῦ*, quo caret Juntina, quamvis Oeconomicum post Atheniensium Rempublicam ponens [b]. Non quaeritur enim quid Galeni aetate lectum fuerit in libris Xenophontis, sed quid ille, si sana uteretur ratione, facere potuerit. Nihil autem absurdius cogitari posse Oeconomico ita ut fecit Xenophon inchoato, eodemque conjuncto cum *Ἀπομνημονευμάτων* libro, aut capite octavo aut Apologia clauso, satis est verbo dixisse. De iis vero quae utrique Pseudo-Xenophonti communia sunt paucis dicam infra, ubi de Apologia egero.

[b] Eadem varietas quae in his editionibus est, inscribentibus quidem *Οἰκονομικὸς λόγος*, in summis paginis vero *Οἰκονομικὰ*, non mirum quod jam antiquitus obtinuit in libro, cujus inscriptio non est Xenophontis. Nam etsi Oeconomicum dixit jam Cicero, Philodemus tamen Volum. Herculan. part. 1, p. 92, 28 dicit: *Προσδιατρίβειν τοῖς Ξενοφῶντος Οἰκονομικοῖς*. Atque eadem forma usus videtur Galenus, apud quem *τοῦ Ξενοφῶντος Οἰκονομικῶν* corrigendum *τῶν* potius quam *Οἰκονομικοῦ*.

Hujus igitur quae dicitur Apologiae Socratis Gailius duobus usus est codicibus Vaticanis A. 1950, B. 1335, Parisios tum ablatis, quorum priorem, bombycinum formae quartae, foliorum 545, Apologiam foliis 222b–226a complexum, descripsit *Oeuvres complètes de Xénophon* vol. 7, part. 2, p. 74, alterius specimen exhibuit, Ἀπολογία σωκράτους πρὸς τοὺς δικαστὰς—s. 4, ἀπέκτειναν complexum, inter Specimina codicum n. 11. Sunt enim hujus libelli codices adeo rari ut quem unum memorat Fabricii Bibliothecae editio Harlesiana vol. 3, p. 15, eum fictum esse ex libro Convivii Reiseri Catalogus p. 69 ostendat.

Latinam, et quidem Xenophontis nomine inscriptam, primus edidit Leonardus Aretinus, cujus interpretatio cum aliis aliorum Xenophontis scriptorum interpretationibus Latinis primum edita in editione sine loco et anno, nisi quod Cyropaediae subscriptum absolutam esse Mediolani a. d. XI Kalend. Octobris a. 1467, qui annus ad operam Philelphi pertinet, non ad editionem.

Graecam primus cum Agesilao et Hierone conjunctam edidit Joannes Reuchlinus Phorcensis Hagenoae a. 1520, 4. Qui etsi titulum fecit hunc: Ξενοφῶντος. Ἀπολογία Σωκράτους πρὸς τοὺς δικαστάς. Ἀγησίλαος. Ἱέρων ἢ Τυράννικος, in inscriptione tamen Ἀπολογία Σωκράτους πρὸς τοὺς δικαστάς, omisit nomen Ξενοφῶντος, quod in Agesilao posuit et Hierone, ut haud dubie defuerit in codice, quem accurate expressit. Omiserunt libellum primi Xenophontis editores Philippus Junta et Aldus Manutius, nullum ejus nacti librum scriptum.

Hanc Apologiam tanquam Xenophontis, cujus nomen non constat an in ullo gerat libro scripto, citant Athenaeus, Stobaeus et scholiasta Platonis in codice Bodlejano, neque aliam credibile est usurpasse Diogenem L. 2, 57, ubi inter scripta Xenophontis refert Ἀπολογίαν Σωκράτους. Nec quisquam Xenophontis esse dubitaverat ante Valckenarium, qui in annotationibus ad Xenophontis Comment. 1, 1: "Haec ἀπομνημονεύματα praebent Xenophonteam Socratis Apologiam: respondet enim in his Xenophon ad singula accusationis capita: praeterea in Arte Rhetor. inter Opera Dionys. Halic. 2, p. 103, 34, Socratis ἐγκώμιον scripsisse dicitur Plato ἐν ἀπολογίας σχήματι· Xenophon autem ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν· ὡς γὰρ ἀπολογούμενος ὑπὲρ Σωκράτους ἐγκώμιον Σωκράτους περαίνει. Quae vulgata prostat ut Xenophontis Σωκράτους ἀπολογία, est illa hocingenio capitali, si quid judico, prorsus indigna, ab eodem conflata, cui finem Cyropaediae debemus et alia quaedam, quae vulgo leguntur ut Xenophontea." Et ad 3, 9: "Et crederemus Xeno-

phontem sua ipsius, quae dederat in Hist. Graeca, centena continua in Agesilai encomio transcripsisse? aut Apologiam scripsisse Socratis, in qua nihil alicujus inveniatur momenti, quod non legatur in his commentariis?" Et post Koppiersii Observata philologica, inter theses quas illi defendendas praescripsit vii: "Xenophontea quae vulgo habentur, Apologia Socratis et Oratio in laudem Agesilai, indigna sunt ingenio Xenophontis capitali et sophistae debentur; quod mirum est ab aliis nondum fuisse animadversum," Hemsterhusium fortasse cogitans, qui ad Luciani Dial. Mort. 21, 1, vol. 1, p. 421, elegantissimam appellat defensionem, quam hodie Xenophontis orationi et ingenio assuetus illo prorsus esse indignam ne dubitandum quidem putabit. Valckenarii sententiam probarunt Wyttenbachius ad Platonis Phaedonem p. 234, dubitantius loquutus ad Julianum Bibl. crit. vol. 3, part. 1, p. 60, Boeckhius De simultate Platonis et Xenophontis p. 7, et praeter Schneiderum Leonardus Schmitzius in Commentatione de ea Musei Classici vol. 2, p. 221–229. Qui etsi fallitur in nonnullis, neque animadvertit postremum Commentariorum caput, quod pleraque cum Apologia habet communia, non magis esse Xenophontis, verissima tamen scripsit de totius scripti perversitate, quae non melius quam ipsius verbis dicenda una cum opinione ejus de tempore quo scripta sit Apologia huc transtuli.

"If we turn to the consideration of the Apology itself, the doubts which have been raised by the examination of external evidence will be considerably increased. The writer states, in the outset, that it is his object to defend Socrates against the charge of haughty and overbearing conduct, or the μεγαληγορία, which he was said to have used during his trial, and to prove that this apparent overbearingness was not the result of arrogance or obstinacy, but the necessary consequence of his conviction that it was better for him to die than to live. For this purpose the writer introduces Socrates explaining to Hermogenes the causes which prevented his imploring the mercy of the judges. Then follows a specimen of Socrates' μεγαληγορία, of which strong traces were visible even in the conversation with Hermogenes. The writer then proceeds to relate the manner in which Socrates behaved at the conclusion of his trial, and what he said to his friends about his own innocence and sanctity. All this is well calculated to shew why Socrates acted in the way he did, and to defend him against the charge of foolish presumption and obstinacy. But at § 27 the writer appears completely to forget his object, for he

relates sundry anecdotes which prove nothing more than that Socrates was in a cheerful mood during the last moments of his life, and that he foretold the fate which awaited the son of Anytus, his accuser. Towards the end of the treatise the author returns to his subject; he gives some reasons why Socrates would not condescend to implore the mercy of his judges, and then finishes the Apology by bestowing some general praise upon Socrates.

From this summary it appears that the author of the Apology did not intend to defend Socrates from the charges which his accusers had brought against him, but merely to shew that his *μεγαληγορία* was the necessary consequence of his convictions, and not improper pride. Now that *μεγαληγορία,* of which the author of the Apology furnishes us with examples, is quite a novel feature in the character of Socrates, and is not known, either from the Memorabilia or from the works of Plato, for, in both of the latter works, we always find Socrates speaking and defending himself with the dignity, firmness, and irony of a man who is conscious of his innocence, and looks upon death with a cheerfulness which can be the result only of perfect innocence. There is indeed a kind of *μεγαληγορία* perceptible in the Memorabilia as well in Plato's Apology, but it is very different from that with which we become aquainted in the Xenophontean Apology, and which is not attested by any other authority; it is, to be brief, opposed to all we know about the character of Socrates from other sources, and bears strong marks of the exaggerated notions which a rhetorician who lived three or four centuries later would naturally form of Socrates."

—"It might be urged against all this, that the language of the Apology contains nothing to suggest a later date than the age of Xenophon, and that, as far as correctness is concerned, the language is perfectly worthy of Xenophon and his age. But the language of late writers is, in many cases, a very deceitful guide and a true *ignis fatuus;* for some of the grammarians, both Latin and Greek, by studying particular authors, artificially acquired a language and style which would defy the most critical scrutiny. The only point in which such imitators usually betray themselves is their rhetorical exaggeration, by which they hope to improve upon their originals. Strong instances of such exaggeration occur in the Apology, in the specimens which the author furnishes of Socrates' *μεγαληγορία,* and nothing is more natural than that a rhetorician, hearing of this *μεγαληγορία,* and incapable of under-

standing the calm dignity of Socrates, should exaggerate his quiet consciousness of innocence, which we see in Plato's Apology and in the Memorabilia, into a declaration about his innocence and merits, and that he should make Socrates himself speak of it in strong and presumptuous terms.

"All that I have pointed out here leads me to the belief, that our Apology was written by some sophist or grammarian, during the period between Dionysius of Halicarnassus and Athenaeus, that is, either in the first or second century of our era. The author seems to have extracted from the Memorabilia, especially from the latter portion, for the sake of exercise or amusement, whatever he thought fit to explain the *μεγαληγορία*, which he found mentioned by various writers, and which, according to his own notions, he exaggerated into something which is really unworthy of the character of Socrates. In making his extracts, he transcribed, almost literally, the same words from the Memorabilia, where the accounts were sufficiently brief; in other cases, he abridged his original. He could not, however, prevail upon himself to abstain from inserting such things as he happened to know from other sources, and, as he thought, had some bearing upon the question under consideration. With a want of judgment not uncommon with the sophists of the first century of our era, he also added anecdotes and tales which had no connection with the subject in hand, but seemed interesting enough to him to be repeated."

Grotius autem Histor. vol. 8, p. 641, quod dicit: "This little piece bears a very erroneous title, and may possibly not be the composition of Xenophon, as the commentators generally affirm; but it has every appearance of being a work of the time," ex iis quae Schneiderus egoque diximus ad locos singulos satis apparere arbitror non modo Xenophonte, sed etiam aetate ejus indignum esse libellum, qui in medio relinquendum est quot annis ante Athenaeum et Diogenem fuerit conscriptus. Illud tamen apertum est, quae de Socratis cum Hermogene in carcere colloquio communia fere sunt Apologiae scriptori cum capitis octavi auctore, ea hunc aut ex illa petiisse aut utrumque ex eodem fonte hausisse, totumque illud colloquium in capite octavo ita interponi ceteris ut ne certum quidem sit ejusdem omnia esse scriptoris.

Restat ut postquam satis multa dixi de iis quae non sunt Xenophontis, nonnulla adjiciam de his quae reapse sunt illius. Socratis, cujus nomen Xenophon his Commentariis a criminibus im-

pietatis et corruptae juventutis vindicare et quam injuste esset damnatus ostendere voluit, Vitam scripsit Diogenes Laertius 2, 18–47. Quae quum ejusmodi sit referta fabulis quas hodie vix refelli operae pretium sit, quippe fictis ab hominibus rerum, temporum omnisque historiae imperitis, veri autem nihil fere contineat quod non sit a Platone aut Xenophonte relatum, ego pauca tantum ex ea excerpta infra posui, quae cum Xenophontis scripto essent conjuncta. Plura enim de Socratis vita et doctrina qui desideret, sponte adibit Grotii Histor. vol. 8, p. 551 seqq., Thirlwalli Histor. c. 32, ejusdemque in Musei philol. Cantabr. vol. 1, p. 530 seqq. dissertationem, qui etiam Xenophontis locos multos attigerunt, neque hujus narrationibus, quas Grotius p. 617 vocat *a mere skeleton of the reality,* ita ut Valckenarius initio annotationum, expressum putarunt ingenium Socratis. In quo an nihil fuerit amplius quam quod in eo agnoverit de eoque retulerit Xenophon, ficta autem sint quae Plato ei tribuat haud paullo majora, dubitavit etiam Thirlwallus p. 530 seqq., ut Letronnius Vitae p. 393.

Una tamen in re Diogeni injuria facta videtur, quum ita exorsus: Σωκράτης Σωφρονίσκου μὲν ἦν υἱὸς λιθουργοῦ καὶ Φαιναρέτης μαίας, ὡς καὶ Πλάτων ἐν Θεαιτήτῳ φησὶν, Ἀθηναῖος, τῶν δήμων Ἀλωπεκῆθεν, antequam ad magistros Socratis transiret, haec interposuisse creditus est: Ἐδόκει δὲ συμποιεῖν Εὐριπίδῃ· ὅθεν Μνησίλοχος οὕτω φησί·

> Φρύγες ἐστὶ καινὸν δρᾶμα τοῦτ' Εὐριπίδου,
> ᾧ καὶ Σωκράτης τὰ φρύγαν' ὑποτίθησι.

καὶ πάλιν·

> Εὐριπίδης σωκρατογόμφους.

καὶ Καλλίας Πεδήταις·

> A. Τί δὴ σὺ σεμνοῖ καὶ φρονεῖς οὕτω μέγα;
> B. Ἔξεστι γάρ μοι· Σωκράτης γὰρ αἴτιος.

Ἀριστοφάνης Νεφέλαις·

> Εὐριπίδης δ' ὁ τὰς τραγῳδίας ποιῶν
> τὰς περιλαλούσας οὗτός ἐστι τὰς σοφάς.

Quae non solum interrumpunt quae conjungenda erant, quibus parentibus Socrates natus et quibus usus esset magistris: Ἀκούσας δὲ Ἀναξαγόρου κατά τινας, ἀλλὰ καὶ Δάμωνος κ. τ. λ., sed etiam praepostere initio Vitae posita insuperque gravissimis repleta sunt erroribus, ut ostendit Vita Euripidis ex codice Ambrosiano edita ab Elmslejo post Bacchas: Ἀναγνοὺς δὲ (hoc est sermone Byzantino, Quum litteris operam dedisset, ut in locis Joannis Malalae quos indicavi in Thes. Stephani v. Ἀναγιγνώσκω, p. 319 D, et apud

Hesychium: *Παραμείνας, παραναγνούς.* Quod non intelligens Thomas Mag. in Vita Euripidis posuit *ἀγχίνους δὲ ὤν, εἴπερ τις, καὶ τῷ ποιεῖν ἑαυτὸν ἐκδεδωκὼς εἰς τραγῳδίαν ἐτράπη) ἐπὶ τραγῳδίαν ἐτράπη, καὶ πολλὰ προσεξεῦρε, ὡς δὴ ἀκουστὴς γενόμενος Ἀναξαγόρου καὶ Προδίκου καὶ Πρωταγόρου καὶ Σωκράτους ἑταῖρος. δοκεῖ δὲ αὐτῷ καὶ Σωκράτης ὁ φιλόσοφος καὶ Μνησίλοχος συμπεποιηκέναι τινά, ὥς φησι Τηλεκλείδης· Μνησίλοχος δὲ ἐκεῖνος φρυγικόν τι δρᾶμα καινὸν Εὐριπίδῃ καὶ Σωκράτης ὑποτίθησιν.* Teleclidem scripsisse, | *Μνησίλοχός ἐστ' ἐκεῖνος ὃς φρύγει τι δρᾶμα καινὸν* | *Εὐριπίδῃ καὶ Σωκράτης τὰ φρύγαν' ὑποτίθησιν* | , animadvertit G. Dindorfius ad fragm. Aristophanis p. 512 ed. Oxon., quum *Τηλεκλείδης* pro *Μνησίλοχος* apud Diogenem restituendum conjecisset Elmslejus. Inepta autem illa *Εὐριπίδης σωκρατογόμφους* et *Ἀριστοφάνης Νεφέλαις,* quum alius Comici sit quod sequitur fragmentum, nihilque ad Euripidis cum Socrate societatem pertineant Aristophanis Nubes, vel Diogenis superant incuriam, qui Nubes ita citat infra ut proferat quae reapse sunt in illis, nusquam Teleclidem aut Calliam. Prorsus etiam alienum a Vita Socratea illud quod Aristophani affingitur fragmentum, quum nihil in eo sit de Socrate, nisi *τὰς σωκρατογόμφους* substituatur illi *τὰς περιλαλούσας,* quae G. Dindorfii conjectura fuit. Qua ipsa quum novae in scriptorem conferatur culpa confusionis, credibilius mihi est omnia haec *Ἐδόκει—σοφάς* Diogeni illata esse ex Vita Euripidis pleniori quam fertur in codicibus Ambrosiano et minus pleno Havniensi, eoque ipso et locus quo posita sunt et quod fragmentum habent ad Euripidem, non ad Socratem pertinens, aut, si pertinuit, inepte in duo discerptum, ceterique gravissimi errores et scripturae vitia explicari videntur.

Ad Xenophontem autem quae pertinent, haec sunt s. 38: *Ἀπηνέγκατο μὲν οὖν τὴν γραφὴν ὁ Μέλητος, εἶπε δὲ τὴν δίκην Πολύευκτος, ὥς φησι Φαβωρῖνος ἐν Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ· συνέγραψε δὲ τὸν λόγον Πολυκράτης ὁ σοφιστής, ὥς φησιν Ἕρμιππος, ἢ Ἄνυτος, ὥς τινες. προητοίμασε δὲ πάντα Λύκων ὁ δημαγωγός.* (39) *Ἀντισθένης δ' ἐν ταῖς τῶν φιλοσόφων Διαδοχαῖς καὶ Πλάτων ἐν Ἀπολογίᾳ τρεῖς αὐτοῦ κατηγορῆσαί φασιν, Ἄνυτον καὶ Λύκωνα καὶ Μέλητον, τὸν μὲν Ἄνυτον, ὡς ὑπὲρ τῶν δημιουργῶν καὶ τῶν πολιτικῶν ὀργιζόμενον, τὸν δὲ Λύκωνα ὑπὲρ τῶν ῥητόρων, καὶ τὸν Μέλητον ὑπὲρ τῶν ποιητῶν, οὓς ἅπαντας ὁ Σωκράτης διέσυρε. Φαβωρῖνος δέ φησιν ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ἀπομνημονευμάτων μὴ εἶναι ἀληθῆ τὸν λόγον τὸν Πολυκράτους κατὰ Σωκράτους. ἐν αὐτῷ γάρ, φησί, μνημονεύει τῶν ὑπὸ Κόνωνος τειχῶν ἀνασταθέντων, ὃ γέγονεν ἔτεσιν ἓξ τῆς τοῦ Σωκράτους τελευτῆς ὕστερον. καὶ ἔστιν οὕτως ἔχον.* (40) *ἡ δ' ἀντωμοσία τῆς δίκης τοῦτον*

εἶχε τὸν τρόπον. ἀπόκειται γὰρ ἔτι καὶ νῦν, φησὶ Φαβωρῖνος, ἐν τῷ Μητρῴῳ. Τάδε ἐγράψατο καὶ ἀντωμόσατο Μέλητος Μελήτου Πιτθεὺς Σωκράτει Σωφρονίσκου Ἀλωπεκῆθεν· Ἀδικεῖ Σωκράτης οὓς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσηγούμενος· ἀδικεῖ δὲ καὶ τοὺς νέους διαφθείρων. (Conf. Plato Apolog. p. 24 B, Dio Chrys. Or. 43, vol. 2, p. 192, Maximus Tyr. Diss. 9, 5, Joseph. Contra Apion. 2, 37.) *τίμημα θάνατος. ὁ δ' οὖν φιλόσοφος, Λυσίου γράψαντος ἀπολογίαν αὐτῷ, διαναγνοὺς ἔφη, Καλὸς μὲν ὁ λόγος, ὦ Λυσία, οὐ μὴν ἁρμόττων γ' ἐμοί. δηλαδὴ γὰρ ἦν τὸ πλέον δικανικὸς ἢ ἐμφιλόσοφος.* (41) *εἰπόντος δὲ τοῦ Λυσίου, Πῶς, εἰ καλός ἐστιν ὁ λόγος, οὐκ ἄν σοι ἁρμόττοι; ἔφη, Οὐ γὰρ καὶ ἱμάτια καλὰ καὶ ὑποδήματα εἴη ἂν ἐμοὶ ἀνάρμοστα;*

Quae etsi ipsa quoque, quatenus Lysiae cum Socrate colloquium referunt, de nihilo ficta sunt, ut infra dicetur, tamen quod initio memorant Polycratis exstitisse accusationem Socratis, falsis mixta vera continent et quae ad Xenophontis scriptum rectius quam adhuc factum erat intelligendum plurimum conferant.

Polycrates enim sophista, secundum Aeschrionem Samium apud Athenaeum 8, p. 335 C, *τὴν γονὴν Ἀθηναῖος, λόγων τι παιπάλημα καὶ κακὴ γλῶσσα*, et secundum Dionysium Isaei c. 20, p. 627, 12, *κενὸς μὲν ἐν τοῖς ἀληθινοῖς, ψυχρὸς δὲ καὶ φορτικὸς ἐν τοῖς ἐπιδεικτικοῖς, ἄχαρις δὲ ἐν τοῖς χαριεντισμοῦ δεομένοις*, cujus ineptias verbo tangit Aristoteles Rhet. 2, 24, Busiridis quidem et Clytaemnestrae, qua erat perversitate ingenii, encomia, Socratis vero mortui accusationem scripserat. Et Busiridis quidem laudationem Isocrates, accusationem vero Socratis Lysias sibi refutandam sumpsit. Unde duplex natus recentiorum hominum error, ut et Polycratis declamatio in usum Anyti ejusque sociorum scripta putaretur et Lysiae defensio Socratis a Polycrate in usum Socratis contra Anytum et reliquos. Et priorem quidem errorem quum Favorinus redarguisset argumento quod memorat Diogenes s. 39, alterum huic non minus grave addiderunt Valesius De critica 1, 11, p. 15, et antequam illa Valesii edita essent, Bentlejus in Dissert. de epistolis Socraticis c. 6, quod ductum est ex verbis Isocratis in Busiride p. 222 B, ubi mortuo, non vivo Socrati objecisse Polycratem quae in illum non caderent declarat: *Αἰσθόμενος οὖν οὐχ ἥκιστά σε μεγαλαυχούμενον ἐπί τε τῇ Βουσίριδος ἀπολογίᾳ καὶ τῇ Σωκράτους κατηγορίᾳ πειράσομαί σοι ποιῆσαι καταφανὲς ὅτι πολὺ τοῦ δέοντος ἐν ἀμφοτέροις τοῖς λόγοις διήμαρτες. ἁπάντων γὰρ εἰδότων ὅτι δεῖ τοὺς μὲν εὐλογεῖν τινας βουλομένους πλείω τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν αὐτοῖς προσόντ' ἀποφαίνειν, τοὺς δὲ κατηγοροῦντας τἀναντία τούτων ποιεῖν,*

τοσούτου δεῖς οὕτω κεχρῆσθαι τοῖς λόγοις, ὥσθ' ὑπὲρ μὲν Βουσίριδος ἀπολογήσασθαι φάσκων οὐχ ὅπως τῆς ὑπαρχούσης αὐτὸν διαβολῆς ἀπήλλαξας, ἀλλὰ καὶ τηλικαύτην αὐτῷ τὸ μέγεθος παρανομίαν προσῆψας, ἧς οὐκ ἔσθ' ὅπως ἄν τις δεινοτέραν ἐξευρεῖν δυνηθείη· τῶν γὰρ ἄλλων τῶν ἐπιχειρησάντων ἐκεῖνον λοιδορεῖν τοσοῦτο μόνον περὶ αὐτοῦ βλασφημούντων, ὡς ἔθυε τῶν ξένων τοὺς ἀφικνουμένους, σὺ καὶ κατεσθίειν αὐτὸν τοὺς ἀνθρώπους ᾐτιάσω· Σωκράτους δὲ κατηγορεῖν ἐπιχειρήσας, ὥσπερ ἐγκωμιάσαι βουλόμενος Ἀλκιβιάδην ἔδωκας αὐτῷ μαθητήν, ὃν ὑπ' ἐκείνου μὲν οὐδεὶς ᾔσθετο παιδευόμενον, ὅτι δὲ πολὺ διήνεγκε τῶν ἄλλων ἅπαντες ἂν ὁμολογήσειαν. τοιγαροῦν εἰ γένοιτ' ἐξουσία τοῖς τετελευτηκόσι βουλεύσασθαι περὶ τῶν εἰρημένων, ὁ μὲν (Socrates) ἄν σοι τοσαύτην ἔχοι χάριν ὑπὲρ τῆς κατηγορίας ὅσην οὐδεὶς τῶν ἐπαινεῖν αὐτὸν εἰθισμένων. Bentlejus autem quod Diogeni s. 38 credidit jam Hermippum sic errasse, ut Quinctilianus Instit. 2,17,4: "Polycrates composuisse orationem, quae est habita contra Socratem, dicitur," Themistius Or. 23, p. 296 C: Οἱ δικασταὶ ἐγοητεύθησαν ὑπὸ τοῦ λόγου, ὃν ξυνέγραψε Πολυκράτης, Ἄνυτος δὲ ἐμισθώσατο, et epistolae Socraticae 14 scriptor, denique confutatus a Perizonio ad Aelianum V. H. 11, 10: Οὗτος ὁ Πολυκράτης καὶ τὴν κατηγορίαν ἔγραψε τὴν κατὰ Σωκράτους, Suidas, paullo securius fidem habuit Diogeni, qui Hermippo affinxit quod non cadere in illum animadvertit Cobetus Nov. Lect. p. 777[c].

Alter autem error de Lysiae oratione, contra Polycratem scripta post mortem Socratis, minime vero, ut narrat Diogenes s. 38, Socrati vivo oblata et ab hoc repudiata, ut crediderunt etiam Cicero De orat. 1, 54, Quinctilianus Inst. 2, 15, 30; 11, 1, 11, et alii, ad novissima usque tempora obtinuit, ut quum Ps. Plutarchus Vitae decem Oratorum p. 836 B, dicat: Εἰσὶ δ' αὐτῷ καὶ τέχναι ῥητορικαὶ πεποιημέναι—καὶ ἐρωτικοὶ καὶ Σωκράτους ἀπολογία ἐστοχασμένη τῶν δικαστῶν, hoc est, tanquam coram judicibus dicta, quum Polycratea declamatio fuisse videatur similis ejus encomiis, essent qui duplicem opinarentur exstitisse Lysiae orationem, postquam ex scholio ad Aristidem vol. 3, p. 319, 35; 480, 32, ubi Lysias citatur ἐν τῷ ὑπὲρ Σωκράτους πρὸς Πολυκράτην λόγῳ, constitit de Polycrate ab eo confutato.

[c] Ne Diogenis quidem, sed librariorum culpa non minus gravem errorem affingi Hermippo 2, 55: Ἕρμιππος ἐν τῷ περὶ Θεοφράστου καὶ Σωκράτην φησὶ Γρύλλου ἐγκώμιον γεγραφέναι, quod et ipsum crediderat Bentlejus, non opus est multis dici, postquam jam Is. Vossius apud Luzacium Lect. Att. p. 149 sustulit vulgare vitium Σωκράτην pro Ἰσοκράτην. Contra Photius Bibl. cod. 260, p. 486, 36, discipulos Isocratis eodem ordine recensens quo Ps. Plutarchus Vitae decem Oratorum p. 837 C, quum illis praemittit Ξενοφῶντα τὸν Γρύλλου, absurde Isocratis solus facit discipulum Socratis, quod miror credidisse Letronnium Vitae p. 372.

Atque eundem Polycratem a Xenophonte confutari, ubi unum dicit *κατήγορον*, 1, 2, 9, 12, 26, 49, 51, 56, 58, certissimum reddunt quae de Polycratis illa declamatione supersunt fragmenta cum Xenophonteis prorsus congruentia. De quo qui multa disputavit Cobetus Nov. Lect. p. 726 seqq., tamen non solum Apologiae Libanii, qua infra dicam Polycratis declamationem confutatam simul et quodammodo conservatam videri, nullam habuit rationem, sed etiam Xenophontis eum ipsum omisit locum qui si unus exstaret, solus rem esset confecturus, 1, 2, 26: *Εἶτα εἰ μέν τι ἐπλημμελησάτην* (Critias et Alcibiades), *τούτου Σωκράτη ὁ κατήγορος αἰτιᾶται, ὅτι δὲ νέω ὄντε αὐτῷ Σωκράτης παρέσχε σώφρονε, οὐδενὸς ἐπαίνου δοκεῖ τῷ κατηγόρῳ ἄξιος εἶναι;* Quocum componendum jam quod s. 29: *Οὕτω δὲ καὶ Σωκράτη δίκαιον ἦν κρίνειν· εἰ μὲν αὐτὸς ἐποίει τι φαῦλον, εἰκότως ἂν ἐδόκει πονηρὸς εἶναι· εἰ δ' αὐτὸς σωφρονῶν διετέλει, πῶς ἂν δικαίως τῆς οὐκ ἐνούσης αὐτῷ κακίας αἰτίαν ἔχοι; ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν αὐτὸς πονηρὸν ποιῶν ἐκείνους φαῦλα πράττοντας ὁρῶν ἐπῄνει, δικαίως ἂν ἐπιτιμῷτο*, ego restitui pro *ἐπετιμᾶτο*, ut praecesserat *αἰτίαν ἔχοι*. Nam omnia haec praesens tempus arguit adversus praesentem dici calumniatorem, non qui olim in judicio Socratem esset calumniatus.

Polycrateae autem declamationis fragmentorum quae supra memoravi ex scholiasta Aristidis alterum: *Τοῦτο δ' οὐκ ἀργῶς εἶπεν, ἀλλ' ἐπειδὴ οἶδε τὸν Σωκράτη πρὸς τοὺς νέους ἀεὶ τὸν Ὀδυσσέα θαυμάζοντα διὰ τὴν τοιαύτην πρᾶξιν, ὡς Πολυκράτης ἐν τῷ κατ' αὐτοῦ λόγῳ φησὶ καὶ Λυσίας ἐν τῷ πρὸς Πολυκράτην ὑπὲρ αὐτοῦ, ὁ μὲν συνιστῶν ὅτι τὴν δημοκρατίαν ἐκ τούτου καταλύειν ἐπεχείρει, ἐπαινῶν τὸν Ὀδυσσέα, τοῖς μὲν βασιλεῦσιν ἐπαινοῦντα* (*ἐπιτιμῶντα*) *λόγῳ, τοὺς δὲ ἰδιώτας τύπτοντα, οὐδὲν* (*ὁ δὲ*) *λέγων φροντίζειν μᾶλλον αὐτοῦ* (*αὐτὸν*) *τῆς τάξεως*, ita congruit cum verbis Xenophontis 1, 2, 58: *Τὸ δὲ Ὁμήρου ὁ κατήγορος ἔφη πολλάκις αὐτὸν λέγειν ὅτι Ὀδυσσεὺς*

ὅντινα μὲν βασιλῆα καὶ ἔξοχον ἄνδρα κιχείη

(et reliqua). *ταῦτα δὴ αὐτὸν ἐξηγεῖσθαι ὡς ὁ ποιητὴς ἐπαινοίη παίεσθαι τοὺς δημότας καὶ πένητας*, ut ipsum Polycratem dici *τὸν κατήγορον* quivis concessurus sit Cobeto p. 768.

Non minus manifestum est quae Xenophon dicit 1, 2, 12: *Ἀλλὰ Σωκράτει γ', ἔφη ὁ κατήγορος, ὁμιλητὰ γενομένω Κριτίας τε καὶ Ἀλκιβιάδης πλεῖστα κακὰ τὴν πόλιν ἐποιησάτην*, Polycratem spectare, quem solum omnium Alcibiadem fecisse Socratis *μαθητὴν* Isocrates testatur loco supra p. xxii citato. Critiam enim quod Aeschines contra Timarchum p. 24, 33, Socratis facit discipulum: *Ἔπειθ'*

ὑμεῖς, ὦ Ἀθηναῖοι, Σωκράτη μὲν τὸν σοφιστὴν ἀπεκτείνατε, ὅτι Κριτίαν ἐφάνη πεπαιδευκώς, ἕνα τῶν τριάκοντα τῶν τὸν δῆμον καταλυσάντων, (quem exprimere videtur Alciphron Ep. 1, 34, 7, ubi *Σωκράτην τὸν σοφιστὴν* Critiae magistrum perhibet, Plutarcho Mor. p. 328 C, exprimente potius Xenophontem 1, 2, 16), id ab eodem eum accepisse Polycrate intellexit jam Cobetus p. 767. Addere licebat idem facere Libanium in Apologia Socratis vol. 3, p. 52, 16: *Σὺ δὲ* (Anytus) *Ἀλκιβιάδην καὶ Κριτίαν λέγεις, πολλοὺς δὲ χρηστοὺς παραλείπεις,* quibus addit recensum discipulorum Socratis. Atque ille alia quoque habet ita congruentia cum iis quae ex Polycratea declamatione aut scholiasta repetit Aristidis aut Xenophon petisse videtur, ut quantumvis Anyto respondeat, Polycratis declamationem et legisse et ab Anyto usurpatam credidisse videatur. Nam et quae de Hesiodeo *ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος* habet p. 30, 3, conveniunt cum Xenophonteis 1, 2, 57, aliisque aucta sunt de Pindaro et Theognide, quae non sunt apud Xenophontem, sed fuerunt, si recte conjicio, apud Polycratem, et quae de Palladio rapto habet p. 36, 5: *Τί οὖν ἠδίκει Σωκράτης ἢ Μέλανθος ὡς ἐνίκησε λέγων—ἢ τὸν Ὀδυσσέα φάσκων ἐπὶ τῇ τοῦ Παλλαδίου τιμηθῆναι κλοπῇ; τὰ γὰρ τῶν Τρώων ἔκλεπτε τῶν τὰ τιμιώτατα τῶν τοῦ Μενελάου κεκλοφότων προπατέρων* (*προτέρων* Jacobsius Act. Monac. vol. 2, p. 466), planissime conveniunt cum scholio Aristidis p. 320, 4: *Ἀγάλματα διὰ τὸ Παλλάδιον φησὶ τὸ ἀπὸ Τροίας· ὁ γὰρ Δημόφιλος* (*Δημοφῶν* Valesius ad Harpocrat. vol. 2, p. 242 ed. Oxon.) *παρὰ Διομήδους ἁρπάξας εἰς τὴν πόλιν* (alter codex *λαβόντος δὲ Διομήδους ἁρπάσας ἀπὸ τούτου Δημόφιλος Ἀθήναζε*) *ἤγαγεν, ὡς Λυσίας ἐν τῷ ὑπὲρ Σωκράτους πρὸς Πολυκράτην* (*λόγῳ φησὶ* addit alter). Quod si ita est, ut supra dixi, Libanii Apologia fere conservata est declamatio Polycratis. Quam Xenophon, quum paullo post componeret scripta illa Socratica, quae *Ἀπομνημονεύματα* et *Οἰκονομικὸς* vel *Οἰκονομικὰ* inscribuntur, non ut Lysias et fortasse Libanius, integram refellere dignatus est, sed nonnullas tantum ejus ineptias notavit, nomen autem scriptoris non magis ponere sustinuit quam accusatorum Socratis, illos dicens *τοὺς γραψαμένους,* hunc *τὸν κατήγορον.* Unde intelligitur etiam non Xenophontis, sed ingenium ejus prorsus ignorantis impostoris esse et particulas illas *Ἀπομνημονευμάτων,* ubi solus nominatur Meletus, et Apologiam, ubi cum Anyto conjunctus. Nam omnes illos homines ita detestabatur Xenophon ut nomina eorum, ubi posset, premeret, quod eum etiam aliis in nominibus hominum sibi invisorum fecisse satis constat, ut ipsi non minus absurdus libelli tam alieni ab ingenio ejus visus fuisset

scriptor quam hodie omnibus videatur, si quis explosae a multis Apologiae mente captus exoriatur defensor.

Valckenarius autem etsi erravit, quum Apologiam abjiciens tamen postremo Commentariorum capite ipsisque Epistolis quae feruntur Xenophontis usus est tanquam Xenophonteis, et pro certo posuit quod ne probabile quidem est, ejusdem scriptoris esse Apologiam et Epilogum Cyropaediae, laudandus tamen est quod et apud Xenophontem et apud Euripidem plus in hoc genere vidit et ausus est plerisque aequalium. Qui a Bentleji in indagandis illis veteratorum satis saepe et antiquorum et callidorum fraudibus sagacitate ad tantam desciverant securitatem ut Hemsterhusius Apologia non minus delectaretur quam Ruhnkenius Agesilao, Marklandus autem Iphigeniam in Aulide, quae quasi colluvies quaedam est indignissimarum saepe ineptiarum, ita tractaret ut nullum in ea versum suspectum haberet, et si quid nimis absonum occurreret, ut admirabile notaret potius quam fraudes illas deprehenderet quae inde a Porsono demum perspici coeptae ne nunc quidem omnes sunt animadversae [d].

Cujusmodi impostores ipsi risissent commentorum suorum laudatores, ut hodie ridiculus videtur Procopius, qui exordia illa singulorum Anabasis inde ab secundo librorum, de quibus supra dixi p. vii, Xenophontis esse opinatus, ad verbum expressit, quum secundum de Aedificiis librum ipse quoque exorsus est Ὅσα μὲν δὴ —ἱδρύσατο, ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ δεδήλωται, similiterque tertium et quintum, ut Persicorum initio Thucydidis expresserat exordium.

Superest ut paucis dicam quo fere tempore Xenophon composuisse videatur hos de Socrate commentarios et qui jam ante Ciceronis et Philodemi, ut dixi p. xiv, aetatem ab iis disjunctus est dialogum de oeconomia, interposita fortasse jam tum vel paullo post clausula, de qua dixi p. xiii, aut Apologia Socratis, de qua p. xv. Quos quum ipsis primis illorum verbis πολλάκις ἐθαύμασα prodat haud paullo post mortem Socratis scriptos ad refellendas non solum accusatorum in judicio, sed etiam Polycratis in scripto, de quo dixi p. xxi, calumnias, alter autem Polycratis adversarius Lysias secundum Dionysium Lysiae c. 12, p. 479, 3, octogenarius ἐπὶ Νίκωνος ἢ ἐπὶ Ναυσινίκου ἄρχοντος Ol. 100, 2 vel 3, obierit,

[d] Qui Agamemnonis inde ab v. 1255–1275 orationis postrema tantum indigna Euripide judicarunt, totam illam declamationem abjicere debebant, ineptissimo inchoatam disticho: Ἐγὼ τά τ' οἰκτρὰ συνετός εἰμι καὶ τὰ μή, φιλῶ τ' ἐμαυτοῦ τέκνα· μαινοίμην γὰρ ἄν. Nihilo melior est v. 1131: Τὴν παῖδα τὴν σὴν τήν τ' ἐμὴν μέλλεις κτανεῖν, aliique haud pauci, de quibus aptiori loco dicetur.

satisque sit probabile circa idem fere tempus utrumque scripsisse contra Polycratem, tale erit ponendum quod longius absit ab Socratis nece quam ab Lysiae morte, id est circiter Ol. 99. Cui ipsi satis convenit quod et in Commentariis 3, 5, 26 de Mysis et Pisidis eadem iisdem fere verbis dicuntur quae in Anabasi 3, 2, 23, et in Oeconomico 4, 19, de Cyri morte eadem quae in illa 1, 9, 31, quasi uterque liber eodem fere scriptus sit tempore. Anabasin autem ipsam quoque viginti circiter annis post expeditionis Ol. 94, 4, tempora scriptam prodere filios Xenophontis in illa memoratos tanquam Scillunte cum patre venantes, quos nullos dum habuerat in Thracia, dixi ad illam p. xxvii. Quodsi recte negarunt Mitfordus Histor. c. 23, s. 6, annot. aliique, de quibus Schneiderus praef. ad Histor. Gr. p. xxiii, Xenophontem interfuisse proelio ad Delium Ol. 89, 1, unde eum ab Socrate ablatum perhibent Diogenes et qui vel ἐπὶ πολλοὺς σταδίους asportatum narrat Strabo, Athenaeus autem etiam Convivio Ol. 89, 3 (non, ut ipse putat, 4) celebrato, licet hoc quidem ipse affirmet Xenophon, quod illius tempore puer fuerit (cui quum addit, fortasse ne natum quidem fuisse, non cogitavit se ita facere Anabasis tempore ducem Graecorum adolescentem vicenarium), hoc igitur si recte negavit Mitfordus, quod loci Anabasis, qui spectant aetatem Xenophontis, juveni potius circiter tricenario conveniant quam viro supra quadraginta annos nato, excepto ambiguo 7, 2, 38, ubi Seuthes et filiam ei suam offert, et si quam ipse habeat, uxorem petit, Xenophon, quum hos scriberet commentarios [e], quinquaginta circiter vir fuit annorum.

[e] Sic enim potius vertendum vocabulum graecum quam Memorabilia. Quae inscriptio mihi servanda fuit receptae consuetudinis caussa, ut divisio in libros et capita.

Scribebam Lipsiae.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

Pag. 2. annot. col. 2, v. ult. 1] *l.* 8.

P. 4. in var. scr. add.: ἢ λογιστικὸν om. A. in fine versus.

P. 6. annot. col. 1, v. antepen. 659] *l.* 249, p. 440, 27.

P. 7. annot. col. 2, v. 5. add.: qui p. 165–167 etiam s. 11–14 ex Eusebio repetit.—10 post SCHN. add.: Dicuntur potius stipites et lapides. V. Pausan. 7, 22, 4, qui addit: Τὰ δὲ ἔτι παλαίτερα καὶ τοῖς πᾶσιν Ἕλλησι τιμὰς θεῶν ἀντὶ ἀγαλμάτων εἶχον ἀργοὶ λίθοι. Dio Chr. Or. 12, vol. 1, p. 406, 2: Δένδρα ἀργὰ καὶ ἀσήμους λίθους.

P. 8. 1, 1, 15. De ἆρα sic ut hic posito pluribus dixi ad Thes. Stephani.

P. 12. 1, 2, 7. εἰ—πράττοιτο] Priscian. l. c. 10, 82.

P. 14. annot. col. 1, v. 1. Plutarcho] *l.* Plutarcho. SCHN.

P. 15. 1, 1, 17. προσβιβάζοντας] Respicit Aristides vol. 2, p. 146. In praecedentibus autem pro αὐτοὺς δεικνύντας τε magis sane rationi consentaneum pronomen postpositum, ut Dobraeus volebat Adv. vol. 1, part. 2, p. 366, qui δεικνύντας θ' αὐτοὺς vel δεικνύντας τε τοῖς μανθάνουσιν αὐτούς.

P. 19. in var. scr. Weiskius] *l.* Schutzius.

P. 20. in var. scr. v. ult. προηγορυμένα] *l.* προηγορευμένα.

P. 21. annot. col. 1, v. 6 a fine sit] *l.* fit.

P. 24. in var. scr. v. ult. B.] add., qui φαιδώνδης. —annot. col. 1, v. 16. ἐνιδεῖν πάθη] *l.* πάθῃ. Eur. Iph. A. 4: Μάλα τοι γῆρας τοὐμὸν ἄυπνον.

P. 26. annot. col. 1, v. antepen. participiis] *l.* participio.—col. 2, v. 16. add. Menandri Sentent. sing. 528: Φιλεῖ δ' ἑαυτοῦ πλεῖον οὐδεὶς οὐδένα.

P. 27. 1, 2, 57. ἐργάτας] Haec exprimere videtur Dio Chrys. Or. 7, vol. 1, p. 259, ubi post alia: Ὡς οὔτε καθ' Ἡσίοδον οὔτε καθ' ἡμᾶς ἐργάτην ἐσόμενον, ἄν τι μεταχειρίζηται τοιοῦτον.

P. 33. annot. col. 1, v. 8. ante Εἰ add. 5. et 10. post 43. SCHN.—v. 17–21, pon. post v. 7, v. ult. autem deleto 5. pon. post v. 10.—col. 2. v. penult. οἱ] *l.* αἱ. Τὰ ἀναπείθοντα μὴ πεινῶντας ἐσθίειν etiam Exc. var. Crameri Anecd. Ox. vol. 4, p. 253, 15.

P. 35. annot. col. 1, v. 4. Omissum δὲ etiam in Stobaei cod. Paris. A., (cujus quum ego paullo ante finem demum nactus sim accuratiorem quam apud Gaisfordum exstat collationem, cetera in Addendis notavi): ut nulla sit fides particulae, sed mea ab Stobaeo quoque confirmetur de hoc membro conjectura.

P. 44. 1, 4, 19. οὐ μόνον τοὺς συνόντας ἐδόκει ποιεῖν, ὁπότε ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ὁρῷντο, ἀπέχεσθαι τῶν ἀνοσίων, ἀλλὰ καὶ ὁπότε ἐν ἐρημίᾳ εἶεν.] Exspectes τοὺς συνόντας ἐδόκει ποιεῖν οὐ μόνον ὁπότε κ. τ. λ.

P. 45. 1, 5, 1. εἰ δὲ δὴ καὶ ἐγκράτεια καλόν τε κἀγαθὸν ἀνδρὶ κτῆμά ἐστιν, ἐπισκεψώμεθα εἴτι προυβίβαζε λέγων εἰς ταύτην τοιάδε] Hic quoque exspectes προυβίβαζεν εἰς ταύτην λέγων τοιάδε, quum praepositione priori potius verbo opus sit quam alteri. Nihil autem vel his in libris frequentius vocabulis inversis et perversis.—annot. col. 1, v. 7. a fine formae] ponendum initio v. seq. Idem autem vitium quod est in cod. Clarom., Η pro Π posito, alium corrupit locum Euripidis, Ion. 559, ubi absurdum correctoris commentum ᾗ σοί γε γίγνεται jam olim notavi, sed veram nunc demum indagavi scripturam, ὅπερ σοι γίγνεται, deleto γε et ex relicta de ὅπερ litera η restituto pronomine pro inepte posita particula.

P. 49. in var. scr. 6. A. Stob.] *l.* μὲν A. Stob.

P. 60. 2, 1, 18. πίοι] πίοι ἂν Mead.

P. 62. annot. col. 2, v. ult. add.: Justinum Mart. p. 96 A.

P. 64. in var. scr. v. 7. φίλοι A.] *l.* φίλοι A. Stob.—annot. col. 2, v. 16, πονεῖ] *l.* ποιεῖ.

P. 65. in var. scr. v. 1. ἐξαπατήσω etiam Stob. A.

P. 66. in var. scr. v. 1. αὐτῇ habet Stob. A.—v. penult. τὰς κλίνας] *l.* καὶ τὰς κλίνας.

P. 71. in var. scr. v. 3. Stob.] *l.* Stob., qui om. ἔφη.—v. 5. δαὶ] *l.* δέ.

P. 72. in var. scr. v. 1. Stob. A. sic: Οὐ δῆτα τοῦτό γε οὐκ οἶμαι, ἔφη.—v. 8. δὲ, non δαὶ, Stob. A.

P. 73. 2, 2, 14. εὖ σε] εὖ Stob. A., σοφίας addens post ἀπολήψεσθαι.

P. 76. 2, 3, 14. Χαιρεφῶντα] Huc respicit schol. Ven. Aristoph. Nub. 144, ad s. 18 Suidas v. Χαιρεφῶν.

P. 77. in var. scr. v. 1. γε om. A.] *l.* γε om. Stob.

P. 83. in var. scr. v. 6. ἂν om. B.] *l.* ἂν om. A.B. addit Stephaniana.

P. 96. annot. col. 2, v. 8. Sic] *l.* Sed.

P. 101. in var. scr. v. 7. dele σῇ.

P. 106. 3, 1, 11. ἑκάστῃ τῶν τάξεων] ἑκάστῳ, deleto utroque additamento τῶν τακτέων et τῶν ταγμάτων, Ernestus. Nec τάγμα est vocabulum Atticum. Τὸ μέρος ἕκαστον est in loco simili Cyrop. 8, 5, 15.

P. 107. 3, 2, 2. μόνον] Recipiendum μόνου.

P. 110. 3, 3, 9. εἰκὸς, ἔφη] εἰκός γε Stob. A.—v. 4. et Stob.] *l.* μάλα Stob.

P. 111. in var. scr. v. 2. ante ὠφελήσῃ add. 15.

P. 113. 3, 4, 8. προσήκειν] προσήκει Stob. A.

P. 114. 3, 5, 1. Huc respicit Libanius vol. 3, p. 53, 12.

P. 118. in var. scr. οὕτω] *l.* οὕτω post δέ.

P. 124. 3, 6, 10. προστατείας] Scribendum προστασίας, ut de verbo dixi ad 2, 8, 4, etsi προστατεία est etiam in Oecon. 2, 6. Sed etiam Thucydidis 2, 80 libri nonnulli deteriores προστατείᾳ inferunt pro altero, ut aliquoties προστατεία est apud Dionem Cassium, multo frequentius προστασία, quod unum ponunt Pollux et Harpocratio.—in var. scr. v. ult. B.] *l.* libri.

P. 127. 3, 7, 6. γναφέας] *l.* κναφέας.—annot. col. 2, v. 1. κναφέας] *l.* κναφεῖς.—3. κναφέων] *l.* κναφέων.—4. non Plato] *l.* non Lysias, apud quem constanter γναφεὺς, etsi hic quoque scripsisse videtur κναφεὺς, ut Plato.

P. 133. 3, 9, 5. καὶ δικαιοσύνη] καὶ ἡ δικαιοσύνη Mead.

P. 135. annot. col. 1, v. 3. εἰ δὲ, μή] *l.* εἰ δὲ μή.

P. 136. 3, 9, 14. ἡγοῦμαι] εἶναι addit Stob. A.

P. 147. annot. col. 1, v. 2. Maje] *l.* Male.

P. 151. 3, 14, 1. πολλοῦ ὀψωνοῦντες] Athenaeus 6, p. 274 C: Ὀψωνεῖν πλείονος τῶν δυεῖν δραχμῶν καὶ ἡμίσους οὐκ ἐπέτρεπε.

P. 152. 3, 14, 5. ἅμα πολλὰ ἐσθίον καὶ] Delenda suspicor, ut ex s. 6. repetita.—7. μήτε δυσεύρετα] Scribendum μηδέ. V. ad 2, 1, 12.

P. 153. in var. scr. v. 3. καὶ—μετ'] *l.* καὶ μετ'—.

P. 155. annot. col. 1, v. 10. εὖ] *l.* οὔτε.

P. 171. annot. col. 1, v. 12. φαι] *l.* φει.

P. 175. v. 1. ponendus initio p. 174, addito numero sectionis 3.

P. 176. in var. scr. v. 3. τὸ μὲν] *l.* τὸ μή.

P. 180. in var. scr. v. ult. *l.* σχολῇ B.

P. 183. 4, 5, 10. καὶ ἀγαθὸν] *l.* κἀγαθόν.

P. 185. in var. scr. v. 2. ante εἰδὼς add. 3.

P. 186. 4, 6, 6. οἶδας δέ τινας ἄλλα ποιεῖν Priscianus 18, 25, 243.

P. 201. annot. col. 1, v. 18. ad] *l.* ab.

P. 212. annot. col. 1, v. ult. *l.* ἕξομεν.

His jam absolutis nactus Stobaei Florilegii antiquissimi omnium codicis Escorialensis apud Millerum Catalogi p. 49 excerpta, quibus Parisini, de quo modo dixi, apographi A. varietas omnis ad nihilum redigitur, quatenus non Escorialensi confirmatur, sub uno illa conspectu posui sic ut omissis levioribus quibusdam vitiis ea tantum afferrem in quibus discrepat ab iis quae ego ex *Stob.* vel *cod. A.* annotavi.

P. 32. 1, 3, 6. et 7. κόρον] καιρὸν Esc.—πεινῶντας—διψῶντας] πεινῶντα—διψῶντα.

P. 33. 1, 3, 8. τῶν τοιούτων] τὸν τοιούτων inter versus.
P. 48. 1, 6, 6. κωλύωνται πορεύεσθαι] κωλύωνται τοῦ πορεύεσθαι.
P. 50. 1, 6, 13. κἀγαθὸν] καὶ ἀγαθόν.
P. 51. ibid. ποιεῖται] ποιῆται.—1, 6, 14. καὶ ἐάν] καὶ ἄν, ut libri infra, unde bis scribendum aut κἄν aut καὶ ἐάν.
P. 60. 2, 1, 18. ἐλπίδι] bis ἐλπίδι, ut 2, 1, 27; 4, 2, 28.
P. 61. 2, 1, 19. χειρώσονται] sic.—καὶ τὸν] sic.—ἑαυτοὺς] αὐτούς.—2, 1, 20. σώματι] σώματος.—κἀγαθῶν] καὶ ἀγαθῶν.
P. 63. 2, 1, 22. εὐπρεπῆτε] sic. ἐλευθέριον] sic.—τὴν δ' ἑτέραν] τὴν δέ γε ἑτέραν.—χρῶμα] sic.—λευκοτέραν τε] sic.—ἐπισκοπεῖν] ἐπισκοπεῖσθαι.—ἑαυτῆς] sic.—23. ἐπὶ τὴν ἡδίστην τε καὶ ῥάστην.
P. 65. 2, 1, 27. ἐξαπατήσω] sic.—28. εἴτε γῆν] εἰ τὴν γῆν.—29. καὶ ἡ Κακία ὑπολαβοῦσα εἶπεν] καὶ τὴν Κακίαν ὑπολαβοῦσαν εἰπεῖν.
P. 66. ibid. αὕτη] habet.—30. ἐμπίμπλασαι] ἐνπίνπλασαι.—πολυτ. παρασκευάζει] πολυτ. παρασκευάζῃ.
P. 67. 2, 1, 31. σεαυτῆς] sic.—οὐδὲν γὰρ πώποτε] sic.—32. ἀνθρώπινον] ἀνθρώπειον.
P. 68. 2, 1, 32. παρ'] παρά.—παραστάτις] sic.—θεοῖς ὄντες] ὄντες θεοῖς.—ὅταν δ'] ὅταν δὲ δή.—33. τοκέων] sic.—μακαριστοτάτην] sic.
P. 131. 3, 9, 1. πάλιν δὲ] sic.—ἀνδρεία] sic, item p. 132. 2.—εἴη] habet.
P. 132. 3, 9, 1. ὁρῶ γὰρ] sic.
P. 135. 3, 9, 14. εὐπραξία] sic.—νομίζοι] νομίζει.
P. 136. ibid. τύχην καὶ πρᾶξιν ἡγοῦμαι] πρᾶξιν καὶ τύχην ἡγοῦμαι εἶναι.
P. 153. 4, 1, 1. ὥστε—αἰσθανομένῳ] ὥστε τῷ σκοπουμένῳ τε καὶ μετρίως αἰσθομένῳ, omissis tum ὅτι—ἐκεῖνον. Et quanquam Stobaei omittentis saepe integra membra non major est auctoritas quam servantis ex margine illata, ut dixi in praefatione, hic tamen quae omittit, non injuria jam Weiskio inde ab illis ἐπεὶ καὶ τὸ ἐκείνου μεμνῆσθαι male visa sunt interponi. Ac facile credam quarti quoque libri exordium, quod parum congruit cum iis quibus praefigitur, ut de secundi et tertii exordiis dixi in praefatione, aliter fuisse conformatum a Xenophonte.—πάντων] τούτων.
P. 154. 4, 1, 3. εἶναι] servat, ut τε.—ἀδάμαστοι] sic.—γιγνομένους] γινομένας.
P. 159. 4, 2, 11. ἔφη] sic.—12. ὁ Εὐθύδημος] Εὐθύδημος.—τοιαῦτα ὁρᾶν] ὁρᾶν τε τὰ τοιαῦτα.—13. δοκεῖ ἔφη] ἔφη δοκεῖ.
P. 160. 4, 2, 14. θῶμεν τοῦτο] θῶ τοῦτο.—δῆλον ἔφη] δῆλον.—τί δὲ] τί δαί.—15. δ'] δαί.—δ'] δαί.—16. ὁ Εὐθύδημος] omittit.
P. 161. 4, 2, 17. δ'] δαί.
P. 162. 4, 2, 21. δὲ] δαί.
P. 163. ibid. ταὐτὰ] ταῦτα.
P. 164. 4, 2, 28. ἔνδοξοι] εὔδοξοι.—29. ζημιοῦνταί τι] ζημιοῦνται, qui omittit 30. οὕτως ἴσθι—32. κακά.
P. 165. 4, 2, 32. ταῦτα] sic.
P. 177. 4, 4, 14. πρᾶγμ'] πρᾶγμα, quod restituendum.
P. 178. 4, 4, 17. παρακαταθέσθαι] sic.—φίλος εἶναι βούλοιτο] sic.
P. 180. 4, 4, 24. δὲ] δαί.
P. 181. 4, 5, 3. ἐλευθέριον] sic.
P. 183. 4, 5, 8, καὶ τῶν, quod recipiendum, servato τὸ ante αἴτιον.—10. τῶν τοιούτων] sic.
P. 187. 4, 6, 10. ἀνδρείαν bis
P. 188. ibid. Δία] Δί'.—11. αὐτοῖς] non post hoc, sed post ἕκαστοι addit ἑκάστοις.
P. 212. 25. εἶναι] servat.

SUMMARIA.

LIB. I.

Crimini primo Socrati objecto respondetur ita ut Socratem neque contemtorem patriorum deorum neque novorum auctorem fuisse doceatur (c. 1.) Crimini alteri occurritur et demonstratur Socratem juventutem et discipulos non corrupisse (c. 2.) Dehinc docetur Socratem et verbis et factis totaque vita talem fuisse ut et ipse honeste viveret et alios ad honestatis studium excitaret: primum igitur precando, sacrificando et deorum voluntate exploranda rectum fuisse deorum cultorem; deinde in cibo, potu venereque temperantiae studuisse (c. 3.) Deos esse atque hominibus consulere demonstratur (c. 4.) Temperantia commendatur (c. 5.) Antiphontem sophistam objicientem sibi victum habitumque tenuem et gratis docendi consuetudinem refellit Socrates (c. 6.) Quomodo Socrates ab jactantia averterit homines (c. 7.)

LIB. II.

Socratis de voluptate et temperantia cum Aristippo Cyrenaeo disputatio (c. 1.) Lamproclem filium matri iratum placat et pietatis caussas docet (c. 2.) Fratres invicem sibi iratos placat, et concordiam commendat Socrates (c. 3.) De amicitiae pretio (c. 4.) Explorare se quemque quanti ab amicis aestimari possit, et ut magni aestimetur, elaborare debere (c. 5.) De amicis cum deligendis tum conciliandis (c. 6.) Quomodo amicorum inopiae et angustiis occurrere debeamus et consilio et opera, docetur dehinc usque ad finem libri; hoc vero capite exemplo colloquii cum Aristarcho habiti (c. 7.) Eutherum mercede operam locantem ad convenientius vitae genus eligendum hortatur (c. 8.) Critonem a sycophantis tutum reddit (c. 9.) Amicorum indigentiae occurrendum esse beneficiis docet (c. 10.)

LIB. III.

Quid et quantum imperatori sit scire necessarium Socrates docet (c. 1.) Ostenditur summum imperatoris officium esse eos quibus praesit reddere beatos (c. 2.) Cuidam praefecto equitum creato demonstrat Socrates in officio ejus esse ut et equos et equites meliores efficiat (c. 3.) Socrates docere conatur bonum choragum et oeconomum posse etiam esse bonum imperatorem (c. 4.) De revocandis ad pristinam fortitudinem et felicitatem Atheniensibus (c. 5.) Glauconem imperitum adolescentem a capessenda republica avertit Socrates (c. 6.) Charmidem verecundantem ad capessendam rempublicam cohortatur Socrates (c. 7.) Captiosis Aristippi quaestionibus de bono et pulcro respondet Socrates (c. 8.) Sententiae Socratis variae de fortitudine, de sapientia, de temperantia aliisque virtutibus et rebus (c. 9.) Cum artificibus de ipsorum arte disserit, atque ita prodesse iis studet Socrates (c. 10.) Cum Theodote meretrice de arte amatorum alliciendorum confabulatur Socrates (c. 11.) De bona valetudine, firmitate et robore corporis per exercitia

gymnastica quaerendis (c. 12.) Varia Socratis commemorantur apophthegmata (c. 13.) Sermones Socratis convivales frugalitatem commendant (c. 14.)

LIB. IV.

Exponit artes varias quibus Socrates juvenes alliciebat, eorumque ingenia diversamque indolem tentabat, explorabat, et disciplina sua ad virtutem capessendam formatos excitabat omnes (c. 1.) Continuat narrationem antecedentis capitis exemplo Euthydemi, quem sapientiae suae opinione inflatum tam diu interrogando versat Socrates, donec confiteatur omnium se illarum rerum quas antea callere existimaverat esse plane ignarum (c. 2.) Socrates non prius ad rempublicam juvenes aut quamcunque artem capessendam incitandos esse statuebat quam eorum animus fuisset praeceptis ad virtutem formatus, cujus fundamentum sit pietas erga deos. Igitur Euthydemum docet hoc capite deos hominibus consulere et propterea colendos esse (c. 3.) Juris civilis et naturalis fontes et caussas aperit Socrates cum Hippia sophista disputans (c. 4.) Intemperantiae mala ostenduntur (c. 5.) Artem bene et recte de re quacumque proposita disserendi docet familiares suos Socrates (c. 6.) Demonstrat Socrates quid et quantum in arte quaque, velut geometria, astronomia, arithmetica, medica, discendum sit, adeo ut quaestionibus intellectu difficilibus usuque inanibus neglectis, eas res tantum cognoscere jubeat quae ad vitam domesticam civilemque recte instituendam gerendamque pertinent (c. 7.) Demonstratur Socratem capitali judicio condemnatum minime mendacii de daemonio sibi significante, si quid sit omittendum aut faciendum, coargui. Ad extremum fit brevis repetitio argumentorum quae per hos commentarios sunt tractata (c. 8.)

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

ΚΕΦ. Α.

1 ΠΟΛΛΑ´ΚΙΣ ἐθαύμασα τίσι ποτὲ λόγοις Ἀθηναίους ἔπεισαν οἱ γραψάμενοι Σωκράτη ὡς ἄξιος εἴη θανάτου τῇ

Ἀπομνημονεύματα] Libri ἀπομνημονευμάτων. 1. σωκράτη] Libri σωκράτην, σῶτ´ A. σωκράτη scholion Ald. Aristoph. Nub. 247, sed omissum in codicibus. σωκράτην, qui πολλάκις—διαφθείρων citat, Aristides Art. rh. Walz. Rhett. vol. 9, p. 421, 3, et qui—πόλει Longinus Art. rhet. ib. p. 565, 9; p. 141, 21 ed. Bak., et qui—s. 4 ἐνόμιζε Gregor. Cor. vol. 7, p. 1192, 24.

Ἀπομνημονεύματα] Dionysius A. rh. 9, 12, p. 358, 4: Ξενοφῶν ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασιν ὡς ἀπολογούμενος ὑπὲρ Σωκράτους ἐγκώμιον Σωκράτους περαίνει· ἔργον δ᾽ αὐτοῖς ἐστι καὶ πολλὰς ὑποθέσεις ὁμοῦ συμπλέκειν. Cicero N. D. 1, 12, 31: "Xenophon in iis quae a Socrate dicta retulit." Gellius N. A. 14, 14, 5: "Xenophon in libris quos dictorum atque factorum Socratis commentarios composuit." Σωκρατικῶν Ἀπομνημονευμάτων in Stob. Append. Flor. vol. 2, p. 751 Gaisf., ut Σωκράτους Ἀπομνημονευμάτων inscribit Paris. C. Ineptam in libros divisionem norat jam Athenaeus, quanquam ex libro secundo citans quae nunc quidem leguntur in primo, et ex secundo quae nunc in tertio. Galenus vol. 12, p. 288 Chart.: Καίτοι τινὲς εἰς τοσοῦτον ἥκουσι σοφίας ὥστε τοῦ Ξενοφῶντος Οἰκονομικῶν (–οῦ) μνημονεύειν οἰόμενοι μαρτυρεῖν αὐτοῖς ἔθος εἶναι τοῖς παλαιοῖς ἐν ἀρχῇ λόγου χρῆσθαι τῷ δὲ συνδέσμῳ διὰ τοῦτό φασιν ἄρχεσθαι τὸν Ξενοφῶντα τοῦ συγγράμματος οὕτως· Ἤκουσα δέ ποτε αὐτοῦ, φησὶ, καὶ περὶ οἰκονομίας τοιάδε διαλεγομένου, μὴ γιγνώσκοντες ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο τῶν Σωκρατικῶν ἀπομνημονευμάτων ἐστὶ τὸ ἔσχατον.

1. Πολλάκις ἐθαύμασα] Idem initium Isocratis Panegyrici, simile Theophrasti Characterum.

τίσι πότε λόγοις ἔπεισαν] Anab. 2, 6, 4: Ὁποίοις μὲν λόγοις ἔπεισε Κῦρον ἄλλῃ γέγραπται.

οἱ γραψάμενοι] V. Diogenis Vita Socratis s. 39, 40 et annot.

Σωκράτη] Abolitam fere in libris Atticorum in prosa inde a Thucydide usque ad Oratores formam accusativi in η nominum in ης, sed tamen aliquoties servatam etiam apud Xenophontem, ut in hoc ipso nomine in nonnullis 1, 2, 17; 3, 8, 1; Conviv. 1, 3, 7, et alibi in aliis, saepius in libris optimis Platonis et Oratorum, quam-

πόλει. ἡ μὲν γὰρ γραφὴ κατ' αὐτοῦ τοιάδε τις ἦν· ἀδικεῖ Σωκράτης οὓς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσφέρων· ἀδικεῖ δὲ καὶ τοὺς νέους διαφθείρων.

2 Πρῶτον μὲν οὖν ὡς οὐκ ἐνόμιζεν οὓς ἡ πόλις νομίζει θεοὺς ποίῳ ποτ' ἐχρήσαντο τεκμηρίῳ; θύων τε γὰρ φανερὸς ἦν πολλάκις μὲν οἴκοι, πολλάκις δὲ ἐπὶ τῶν κοινῶν τῆς πόλεως βωμῶν, καὶ μαντικῇ χρώμενος οὐκ ἀφανὴς ἦν· διετεθρύλητο γὰρ ὡς φαίη Σωκράτης τὸ δαιμόνιον ἑαυτῷ σημαίνειν· ὅθεν δὴ καὶ μάλιστά μοι δοκοῦσιν αὐτὸν αἰ-

ἀδικεῖ — διαφθείρων Hermog. vol. 3, p. 412, 21. καινὰ] τινὰ A. ξένα schol. Aristoph., qui εἰσάγων. 2. πολλάκις δὲ] πολλάκις δὲ καὶ A. διετεθρύλλητο codices. Simplici λ Junt. et Ald. ὡς] ὡς ἂν in fine versus, sed ut ἂν m. pr. videatur potius quam postea additum, B. ἑαυτῷ] α' τῷ B. extrito ν. αὐτὸν αἰτιάσασθαι rescripta in loco detrito B.

vis perpetuo inter utramque fluctuantibus, constanter servarunt papyri Hyperidei, qui Λεωσθένη in Epitaphio v. 16, 133, 183, 203, Δημοσθένη Contra Demosth. col. xiv, Διοπείθη et Φιλοκράτη Pro Euxenippo col. xxxix. Verissime de forma in ην Atticis illata sic ut vel Aristophanis libri optimi non solum Σωκράτην, sed Nub. 355 vel contra metrum inferant: Καὶ νῦν ὅτι Κλεισθένην εἶδον, ὁρᾷς, διὰ τοῦτ' ἐγένοντο γυναῖκες, judicavit Elmslejus ad Marklandi Supplices 928, *Quarterly Review* vol. 14, p. 453 s. Neque Atticis tantum perperam illatum ην pro η, sed etiam plurimis recentiorum, apud quos in uno Εὐμένη constanter fere servatum η, quod accentus Εὐμενῆ, quo uti solent librarii, ν excluderet. Apud Plutarchum, cujus libri plerumque ην, raro η, hoc ubique esse restituendum ostendit quod nunquam sequitur vocalis.

ἡ μὲν γὰρ γραφὴ κατ' αὐτοῦ τοιάδε τις ἦν] Ita si scripsit Xenophon, conjungenda κατ' αὐτοῦ ἦν. Alioqui scribendum foret ἡ κατ' αὐτοῦ, ut Platon. Euthyphr. p. 5 A: Πρὸ τῆς γραφῆς τῆς πρὸς Μέλητον. Ambigue Plato Leg. 12, p. 941 A: Γραφαὶ κατὰ τούτων ἔστων. Apud Hyperidem Pro Lycophr. col. 15, 21: Ὡς ψευδεῖς κατ' ἐμοῦ αἰτίαι εἰσὶν, articulum inseruerunt editores ante αἰτίαι, qui adest col. 2, 3: Ἔργῳ μεμαρτυρήκασιν αὐτοὶ ὡς ψευδής ἐστιν ἡ αἰτία κατ' ἐμοῦ, etsi magis rationi consentaneum αἱ κατ' ἐμοῦ αἰτίαι et ἡ αἰτία ἡ κατ' ἐμοῦ vel ἡ κατ' ἐμοῦ αἰτία. Cum verbo Xen. Apolog. s. 25: Οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἀντίδικοι τούτων πρᾶξαί τι κατ' ἐμοῦ φασιν.

2. ποίῳ — οἴκοι] De his vocabulis mirabilis est Heraclidis apud Eustathium Od. p. 1907, 49 notatio: Ἔτι ἰστέον ὅτι τῆς ὑστέρας Ἀτθίδος ἐστὶ τὸ ποῖοι· ἡ γὰρ ἀρχαία ἑτεροίαν ἐδίδου παράληξιν τῇ τοιαύτῃ λέξει, ὡς καὶ Ἡρακλείδης δηλοῖ, ἔνθα λέγει τοὺς Ἀττικοὺς τὴν οι δίφθογγον εἰς τὴν ει μεταποιεῖν, τὸ δυοῖν λέγοντας δυεῖν καὶ τὸ οἴκοι οἴκει καὶ τὸ ποῖος πεῖος. Et δυεῖν quidem satis notum, neque οἴκει solus custodivit Heraclides, ut ostendunt quae de illo tanquam a Menandro usurpato dicta sunt ad Thesaurum Stephani. Sed πεῖος ab aliis non vidi memoratum, nedum ut haec omnia veteribus Atticis sint inferenda.

οἴκοι] ἐν αὐλῇ, ubi sacra privata fiebant, ut Plato Reip. 1, p. 328 C, de Cephalo: Τεθυκὼς ἐτύγχανεν ἐν τῇ αὐλῇ. SCHN. Origenes vol. 1, p. 698 B: Καὶ τάχα οὐ τοσοῦτον διὰ φιλοσοφίαν ἀνδρῶν εἶπεν αὐτὸν (Socratem Apollo) ἁπάντων σοφώτατον ὅσον διὰ τὰς θυσίας καὶ ἃς προσήνεγκε κνίσας αὐτῷ τε καὶ τοῖς λοιποῖς δαίμοσι. Conf. autem cum his Apolog. s. 11. s.

δαιμόνιον] V. Schneideri Index et Grot. Histor. vol. 1, p. 562 seqq.

3 τιάσασθαι καινὰ δαιμόνια εἰσφέρειν. ὁ δ᾽ οὐδὲν καινότε-
ρον εἰσέφερε τῶν ἄλλων, ὅσοι μαντικὴν νομίζοντες οἰωνοῖς
τε χρῶνται καὶ φήμαις καὶ συμβόλοις καὶ θυσίαις. οὗτοί
τε γὰρ ὑπολαμβάνουσιν οὐ τοὺς ὄρνιθας οὐδὲ τοὺς ἀπαν-
τῶντας εἰδέναι τὰ συμφέροντα τοῖς μαντευομένοις, ἀλλὰ
τοὺς θεοὺς διὰ τούτων αὐτὰ σημαίνειν, κἀκεῖνος δὲ οὕτως
4 ἐνόμιζεν· ἀλλ᾽ οἱ μὲν πλεῖστοί φασιν ὑπό τε τῶν ὀρνίθων
καὶ τῶν ἀπαντώντων ἀποτρέπεσθαί τε καὶ προτρέπεσθαι·
Σωκράτης δ᾽ ὥσπερ ἐγίγνωσκεν, οὕτως ἔλεγε· τὸ δαιμό-
νιον γὰρ ἔφη σημαίνειν. καὶ πολλοῖς τῶν συνόντων προη-
γόρευε τὰ μὲν ποιεῖν, τὰ δὲ μὴ ποιεῖν, ὡς τοῦ δαιμονίου
προσημαίνοντος. καὶ τοῖς μὲν πειθομένοις αὐτῷ συνέφερε,
5 τοῖς δὲ μὴ πειθομένοις μετέμελε. καίτοι τίς οὐκ ἂν ὁμολο-
γήσειεν αὐτὸν βούλεσθαι μήτ᾽ ἠλίθιον μήτ᾽ ἀλαζόνα φαί-
νεσθαι τοῖς συνοῦσιν; ἐδόκει δ᾽ ἂν ἀμφότερα ταῦτα, εἰ
προαγορεύων ὡς ὑπὸ θεοῦ φαινόμενα ψευδόμενος ἐφαίνετο.
δῆλον οὖν ὅτι οὐκ ἂν προύλεγεν, εἰ μὴ ἐπίστευεν ἀλη-
θεύσειν. ταῦτα δὲ τίς ἂν ἄλλῳ πιστεύσειεν ἢ θεῷ; πι-
6 στεύων δὲ θεοῖς πῶς οὐκ εἶναι θεοὺς ἐνόμιζεν; ἀλλὰ μὴν

3. *καινότερον*] *καινὸν* B., manu recentiori quidem, sed multo antiquiori quam quae s. 1. *αι* super *κενὰ*, suprascripto *γρ. καινότερον*. *τε* om. A. *καὶ φήμαις*] *φήμαις τε* A. *κἀκεῖνος δὲ* A. *κἀκεῖνος* B. 4. *ὥσπερ ἐγίγνωσκεν*] *ὡς ἐγίνωσκεν* A. *ἐγίνωσκεν* etiam B.C., ut infra aliquoties, de quo semel dixisse sufficit. Nec *γίνεσθαι* notatum, nisi ubi ad *γεν*– referri possit. *συνόντων*] Libri *ξυνόντων*. 5. *φαινόμενα καὶ ψευδόμενος* B. *φαινόμενα, ψευδόμενος*, evanido *και*, sed relicto tenui vestigio accentus A. *φαινόμενα καὶ οὐ ψευδόμενος* C. *καὶ οὐ* punctis infra positis notatum in Veneto Marciano n. 511. *προύλεγεν*] Libri *προέλεγεν*. *ἀληθεύσειν*] *ἀληθεύειν* B. *θεοῖς—θεοὺς*] *θεῷ—θεὸν* A., quod non mirum in codice, qui praeterea nihil nisi Canones, Constitutiones et alia hujus generis habet eadem manu scripta.

3. *φήμαις—συμβόλοις*] V. Index.

4. *συνόντων*] Alienum a Xenophonte *ξὺν* notavi praef. ad Anab. p. viii.

τὰ μὲν ποιεῖν, τὰ δὲ μὴ ποιεῖν] Plato daemonii significationem impulisse Socratem negat, revocasse contra affirmat, Apolog. p. 31 D: *Φωνή τις γιγνομένη· ἣ ὅταν γένηται, ἀεὶ ἀποτρέπει με τούτου ὃ ἂν μέλλω πράττειν, προτρέπει δὲ οὔποτε.* Quae dissensio ita mihi tolli posse videtur, ut dicamus, quotiescunque divina illa vox Socratem non revocaverit a consilio rei suscipiendae, potuisse pro consensu et comprobatione silentium accipi. SCHN. V. Cicero ad s. 9 cit.

5. *προύλεγεν*] Ita, non *προέλεγεν*, scripsisse Xenophontem dixi ad Cyrop. 2, 4, 18. Eadem librariorum temeritas cernitur apud recentiores, velut Polybium et Dionem Chrys., semper dicentes *πρου*, non modo *πρου* modo *προε*, ut libri.

οὐκ εἶναι θεοὺς] Ita enim Meletus aliique interpretabantur opinionem illorum, qui de publica religione aliter sentiebant quam vulgus. Quaerenti itaque Socrati in Apologia Platonica p. 26 C: *Ἦ παντάπασί με φῂς οὔτε αὐτὸν νομίζειν θεοὺς τούς τε ἄλλους ταῦτα διδάσκειν;* respondet Meletus: *Ταῦτα λέγω, ὡς τοπαράπαν οὐ νομίζεις θεούς.* SCHN.

ἐποίει καὶ τάδε πρὸς τοὺς ἐπιτηδείους. τὰ μὲν γὰρ ἀναγκαῖα συνεβούλευε καὶ πράττειν, ὡς ἐνόμιζεν ἄριστ᾽ ἂν πραχθῆναι· περὶ δὲ τῶν ἀδήλων ὅπως ἀποβήσοιτο μαν-
7 τευσομένους ἔπεμπεν, εἰ ποιητέα· καὶ τοὺς μέλλοντας οἴκους τε καὶ πόλεις καλῶς οἰκήσειν μαντικῆς ἔφη προσδεῖσθαι· τεκτονικὸν μὲν γὰρ ἢ χαλκευτικὸν ἢ γεωργικὸν ἢ ἀνθρώπων ἀρχικὸν ἢ τῶν τοιούτων ἔργων ἐξεταστικὸν ἢ

6. ἀδήλων] ἄλλων B., correctus supra v. m. r. pr.

6. πρὸς τοὺς ἐπιτηδείους] In consuetudine cum amicis et discipulis hunc tenuit morem. SCHN.

ἀναγκαῖα] Quae necessario sunt agenda quocunque eventu. Sequens καὶ πράττειν Bessario vertit *dicere ac facere*. Similem usum copulae Heindorfius adstruit locis Xenophontis Cyrop. 1, 6, 5: Παρέχοντας οὖν ἑαυτοὺς οἵους δεῖ, οὕτως ἡμῖν ἐδόκει δεῖν καὶ αἰτεῖσθαι τὰ ἀγαθὰ παρὰ τῶν θεῶν. Plato Leg. p. 667 C. Conf. viri docti annot. ad Cratyli §. 3. Herodotus 1, 79: Ὡς δέ οἱ ταῦτα ἔδοξε, καὶ ἐποίει κατὰ τάχος. SCHN.

ὡς ἐνόμιζεν] Leonclavii [Bessarioni tribuentis] conjecturam ἐνόμιζον recepit Ernestus: sed oportuisse scriptum νομίζοιεν recte monuit Weiskius. SCHN. Id ipsum per praecedens ἐνόμιζεν in alterum est depravatum. Sed etiam ἔπεμπεν in πέμπειν mutandum. Non magis enim Socrates semper affuit illis τὰ ἀναγκαῖα agentibus, αὐτάρκεις εἶναι ἐν ταῖς προσηκούσαις πράξεσιν, ut est 4, 7, 1, volens, quam ipse eos ad oracula misit, sed utrumque in universum suasit, ut est ib. 7, συνεβούλευε μαντικῆς ἐπιμέλεσθαι, et quanquam consilio alios juvit, ut est ib. 1, ὅτι μὲν αὐτὸς εἰδείη, πάντων προθυμότατα ἐδίδασκεν, inepte tamen diceretur aliis *suasisse* ut agerent quomodo non illi, sed ipse optimum judicaret, ut bene sensit Ernestus. Simillimus est locus Polybii Exc. Vatic. 37, 4, 3: Διόπερ εἰκότως περὶ τῶν τοιούτων, (ὧν οὐκ εὐμαρὲς τὴν αἰτίαν εὑρεῖν), ἀκολουθοῦντες ταῖς τῶν πολλῶν δόξαις διὰ τὴν ἀπορίαν ἱκετεύοντες καὶ θύοντες ἐξιλασκόμενοι (nisi legendum ἐξιλασόμενοι) τὸ θεῖον πέμπομεν ἐρησόμενοι τοὺς θεοὺς τί ποτ᾽ ἂν ἢ λέγουσιν ἢ πράττουσιν ἡμῖν ἄμεινον εἴη καὶ γένοιτο παῦλα τῶν ἐνεστώτων κακῶν· ὧν δὲ δυνατόν ἐστι τὴν αἰτίαν εὑρεῖν, ἐξ ἧς καὶ δι᾽ ἣν ἐγένετο τὸ συμβαῖνον, οὔ μοι δοκεῖ τῶν τοιούτων δεῖν ἐπὶ τὸ θεῖον ποιεῖσθαι τὴν ἀναφοράν· (addit exemplum) εἴ τις οὖν περὶ τούτου συνεβούλευσεν εἰς θεοὺς πέμπειν ἐρησομένους τί ποτ᾽ ἂν ἢ λέγοντες ἢ πράττοντες πλείονες γιγνοίμεθα καὶ κάλλιον οἰκοῖμεν τὰς πόλεις, ἆρ᾽ οὐ μάταιος ἂν ἐφαίνετο τῆς αἰτίας προφανοῦς ὑπαρχούσης καὶ τῆς διορθώσεως ἐν ἡμῖν κειμένης; Et Xenophontis Vectig. 6, 2: Εἴ γε μὴν ταῦτα δόξειεν ὑμῖν πράττειν, συμβουλεύσαιμ᾽ ἂν ἔγωγε πέμψαντας καὶ εἰς Δωδώνην καὶ εἰς Δελφοὺς ἐπερέσθαι τοὺς θεοὺς εἰ λῷον καὶ ἄμεινον εἴη τῇ πόλει οὕτω κατασκευαζομένῃ. Hyperides Pro Euxenippo col. 28, 16: Εἰ δὲ, ὥσπερ νυνὶ λέγεις, ἡγοῦ αὐτὸν καταψεύσασθαι τοῦ θεοῦ,— οὐ ψήφισμά σε ἐχρῆν πρὸς τὸ ἐνύπνιον γράφειν, ἀλλ᾽ ὅπερ ὁ πρότερος ἐμοῦ λέγων εἶπεν, εἰς Δελφοὺς πέμψαντα πυθέσθαι παρὰ τοῦ θεοῦ τὴν ἀλήθειαν. Et quem Schneiderus confert Herodotus 1, 46: Ταῦτα μέν νυν τὰ Ἑλληνικὰ μαντήια, ἐς τὰ ἀπέπεμψε μαντευσόμενος Κροῖσος, nisi hic quoque scribendum μαντευσομένους, ut sequitur ἀπέστειλε ἄλλους χρησομένους, et 1, 85, libri plerique χρησομένους pro -ος, et apud Polybium l. c. ἐρησομένους conjecit Heysius, et hic μαντευσάμενος Pith.

ὅπως ἀποβήσοιτο] V. 1, 3, 2. SCH.

εἰ ποιητέα] Conf. Xenophontis de se ipso et Socratis sibi dato consilio narratio Anab. 3, 1, 5–7.

7. ἢ τῶν τοιούτων ἔργων ἐξεταστικὸν] Haec commodius statim post γεωργικὸν posita legi censet Weiskius, quoniam ἔργα magis proprie sint fabrorum et agricolarum, quam regum aut magistratuum. ἐξεταστικὸς ita est Oecon. 12, 19. SCHN. Πάντα τὰ τοιαῦτα autem additum ut παντὶ τρόπῳ apud Thucyd. 4, 48.

λογιστικὸν ἢ οἰκονομικὸν ἢ στρατηγικὸν γενέσθαι, πάντα
τὰ τοιαῦτα μαθητὰ καὶ ἀνθρώπου γνώμῃ αἱρετὰ ἐνόμιζεν
8 εἶναι· τὰ δὲ μέγιστα τῶν ἐν τούτοις ἔφη τοὺς θεοὺς ἑαυ-
τοῖς καταλείπεσθαι, ὧν οὐδὲν δῆλον εἶναι τοῖς ἀνθρώποις.
οὔτε γὰρ τῷ καλῶς ἀγρὸν φυτευσαμένῳ δῆλον ὅστις καρ-
πώσεται, οὔτε τῷ καλῶς οἰκίαν οἰκοδομησαμένῳ δῆλον
ὅστις ἐνοικήσει, οὔτε τῷ στρατηγικῷ δῆλον εἰ συμφέρει
στρατηγεῖν, οὔτε τῷ πολιτικῷ δῆλον εἰ συμφέρει τῆς πό-
λεως προστατεῖν, οὔτε τῷ καλὴν γήμαντι, ἵν' εὐφραίνηται,
δῆλον εἰ διὰ ταύτην ἀνιάσεται, οὔτε τῷ δυνατοὺς ἐν τῇ
πόλει κηδεστὰς λαβόντι δῆλον εἰ διὰ τούτους στερήσεται
9 τῆς πόλεως. τοὺς δὲ μηδὲν τῶν τοιούτων οἰομένους εἶναι
δαιμόνιον, ἀλλὰ πάντα τῆς ἀνθρωπίνης γνώμης, δαιμονᾶν
ἔφη· δαιμονᾶν δὲ καὶ τοὺς μαντευομένους ἃ τοῖς ἀνθρώ-
ποις ἔδωκαν οἱ θεοὶ μαθοῦσι διακρίνειν, οἷον εἴ τις ἐπερω-
τῴη πότερον ἐπιστάμενον ἡνιοχεῖν ἐπὶ ζεῦγος λαβεῖν κρεῖτ-
τον ἢ μὴ ἐπιστάμενον, ἢ πότερον ἐπιστάμενον κυβερνᾶν
ἐπὶ τὴν ναῦν κρεῖττον λαβεῖν ἢ μὴ ἐπιστάμενον, ἢ ἃ ἔξε-
στιν ἀριθμήσαντας ἢ μετρήσαντας ἢ στήσαντας εἰδέναι,
τοὺς τὰ τοιαῦτα παρὰ τῶν θεῶν πυνθανομένους ἀθέμιτα
ποιεῖν ἡγεῖτο. ἔφη δὲ δεῖν ἃ μὲν μαθόντας ποιεῖν ἔδωκαν
οἱ θεοὶ μανθάνειν, ἃ δὲ μὴ δῆλα τοῖς ἀνθρώποις ἐστὶ πει-
ρᾶσθαι διὰ μαντικῆς παρὰ τῶν θεῶν πυνθάνεσθαι· τοὺς
θεοὺς γὰρ οἷς ἂν ὦσιν ἵλεῳ σημαίνειν.

7. λογιστικὸν] λογικὸν B., στι supra v. ead., ut videtur, m. μαθητὰ—αἱρετὰ] Libri μαθήματα—αἱρετέα. 8. τοι om. B., τῷ A., γάρτοι; et γρ. τῷ mg. ead. m. C. ἐνοικήσει A. ἐν οἰκήσει, in marg. addito ἐν ab antiquiori m. sec., B. συμφέρει] συμφέροι bis B. στερήσεται τῆς πόλεως] τῆς πόλεως στερήσεται B. 9. τῶν τοιούτων] τοιοῦτον A. ἡνιοχεῖν—ἐπιστάμενον om. A. κρεῖττον inter versus B. ἀθέμιστα A. στ rubricator in τ mutavit in B. ἀθέμιτα alii plures. ἂν] om. B., qui οἷς ὦσιν ἵλεω repetit in mg. m. sec. antiquiori.

μαθήματα] μαθητὰ, (ut masc. μαθητῶν in μαθημάτων corruptum apud Stob. Append. Flor. p. 202, 97 Meinek. correxit Pflugkius) Cobetus Nov. Lect. p. 647.

αἱρετὰ pro αἱρετέα Schneiderus, ut καθαιρετέον ego apud Thucyd. 1, 121 scripsi καθαιρετόν.

9. τὴν ναῦν] ναῦν Hirschig. Philol. 4, p. 362.

ἀθέμιτα] De forma hac v. ad Cyrop. 1, 6, 6, de constructione hujus membri, quo repetitur quod initio positum erat, ad ejusd. 1, 1, 1.

οἷς ἂν ὦσιν ἵλεῳ] Occurritur ita illis, qui non omnibus aeque hominibus significari a diis futura querebantur. Hoc est, quod ait Cicero de Divinatione 1, 54: "Castus animus purusque vigilantis et ad astrorum et ad avium reliquorumque signorum et ad extorum veritatem est paratior. Hoc nimirum est illud, quod de Socrate accepimus—esse divinum quiddam, quod daemonion appellat, cui semper ipse paruerit, numquam impellenti, saepe revocanti." SCHN.

10 Ἀλλὰ μὴν ἐκεῖνός γε ἀεὶ μὲν ἦν ἐν τῷ φανερῷ· πρῴ τε γὰρ εἰς τοὺς περιπάτους καὶ τὰ γυμνάσια ᾔει καὶ πληθούσης ἀγορᾶς ἐκεῖ φανερὸς ἦν, καὶ τὸ λοιπὸν ἀεὶ τῆς ἡμέρας ἦν ὅπου πλείστοις μέλλοι συνέσεσθαι· καὶ ἔλεγε μὲν ὡς τὸ πολύ, τοῖς δὲ βουλομένοις ἐξῆν ἀκούειν.
11 οὐδεὶς δὲ πώποτε Σωκράτους οὐδὲν ἀσεβὲς οὐδὲ ἀνόσιον οὔτε πράττοντος εἶδεν οὔτε λέγοντος ἤκουσεν. οὐδὲ γὰρ περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως ᾗπερ τῶν ἄλλων οἱ πλεῖστοι διελέγετο σκοπῶν ὅπως ὁ καλούμενος ὑπὸ τῶν σοφιστῶν κόσμος ἔχει καὶ τίσιν ἀνάγκαις ἕκαστα γίγνεται τῶν οὐρανίων, ἀλλὰ καὶ τοὺς φροντίζοντας τὰ τοιαῦτα μωραίνοντας ἀπε-

10. πρῴ] Libri πρωί. τοὺς] τ' A. μέλλοι] μέλλ" A. 11. σωκράτους inter versus m. sec. B. οὐδὲ ἀν.] οὐδὲν ἀν. B. Isidorus Pel. Ep. 5, 202, p. 620 B–D, citans s. 11–13, et nonnulli Eusebii Praep. ev. 1, p. 25 D, οὐδεὶς—ἀπεδείκνυε, deinde s. 14 citantis, οὔτε omnes 15, p. 853 A, οὐδεὶς—s. 16, μανία citantis. περὶ] ὑπὲρ, et supra v. ead., ut videtur, m. γρ. περὶ B. πάντων] ἁπάντων omnes Eusebii loco priori, plerique altero, ubi servat quod priori om. τῶν. Alias immemorabiles librorum ejus varietates omisi, pariter atque Cyrilli C. Julian. p. 180, 181, Eusebium l. pr. describentis. φύσεως om. B., sed m. sec. recentiori inter versus γρ. φύσεως, et m. rubricatoris in mg. γρ. γενέσεως. ᾗπερ] ἢ περὶ et mox ὡς οἱ Eusebius utroque loco. ἅπερ—διελέγοντο Isid. ἔχει] ἔχοι A. τῶν οὐρ. ἕκαστα Cyrillus. τὰ τοιαῦτα] τοιαῦτα Isid. ἀπεδείκνυ] γρ. ἐπε inter versus m. sec. B., qui ἀπεδείκνυε, ut A., in quo compendium ultimae > in ε mutatum. ἐπεδείκνυεν Stob. Fl. 80, 13, afferens οὐδὲ γὰρ—s. 14 ἀπολέσθαι, exceptis quae priori loco etiam Eusebius omisit s. 12 καὶ—πράττειν, ut -εν ponat propter ἐθαύμαζεν. ἀλλὰ—ἐπεδείκνυεν Priscian. 18, 20, 157; 23, 188, secundum codices apud Spengel. ad Varron. p. 651. ἐπεδείκνυε Isid.

10. πρῴ] Vitiosum πρωὶ notavi ad Hist. Gr. 1, 1, 30.

φανερὸς ἦν] Idem est quod εἶναι ἐν τῷ φανερῷ, in publico versari. SCH.

11. πράττοντος εἶδεν] De genitivo cum ἰδεῖν et εἰδέναι conjuncto v. Steph. Thes. vol. 3, p. 210 A; 201 C.

ὅπως ὁ κόσμος] Lucian. Icar. c. 4, p. 756: Πολλήν τινα παρεῖχε τὴν ἀπορίαν πρῶτον μὲν αὐτὸς οὗτος ὁ ὑπὸ τῶν σοφιστῶν καλούμενος κόσμος. οὐ γὰρ εἶχον εὑρεῖν οὔθ' ὅπως ἐγένετο οὔτε τὸν δημιουργὸν οὔτε ἀρχὴν οὔθ' ὅ τι τὸ τέλος ἐστὶν αὐτοῦ. SCHN.

σοφιστῶν] V. ad 4, 2, 1, de significatione duplici hujus vocabuli dicenda.

κόσμος] Est quae antea φύσις ἡ τῶν πάντων dicitur, nec solum coelum cum sideribus dicitur. Appellationis auctor dicitur Pythagoras apud Photium Biblioth. cod. 659. SCHN. Conf. Grot. Histor. vol. 8, p. 573.

ἔχει] ἔφυ, quod est in nonnullis, habet quo defendi possit. De origine enim et elementis mundi et corporum naturalium strenue disputaverunt primi Philosophi: et Luciani imitatio scripturam ἔφυ exprimere videtur. SCHN. Si ἔφυ verum est, respicitur cosmogonia s. origo mundi naturalis secundum Epicureos; sin ἔχει, intelligendae disputationes philosophorum de ordine corporum coelestium, qualis Anaxagorae fuit, unumquodque corpus optimum locum in mundo tenere, item de natura universi et corporum coelestium. Utrumque convenit s. 14. Sed ἔχει melius puto. ERNEST.

ἀπεδείκνυ] Alienam a Xenophonte formam -νε notavi ad Cyrop. 6, 4, 6, sustulique eandem 3, 4, 1; 9, 11, etsi nihil hic praesidii legitimae est in A., ut adhuc credebatur, alibi quoque apud Xenophontem, ut dixi ibidem, in libris melioribus in deteriorem depravatae, sed haud raro vel apud recentiores servatae.

12 δείκνυ. καὶ πρῶτον μὲν αὐτῶν ἐσκόπει πότερά ποτε νομίσαντες ἱκανῶς ἤδη τἀνθρώπινα εἰδέναι ἔρχονται ἐπὶ τὸ περὶ τῶν τοιούτων φροντίζειν, ἢ τὰ μὲν ἀνθρώπινα παρέντες, τὰ δαιμόνια δὲ σκοποῦντες ἡγοῦνται τὰ προσήκοντα πράτ-
13 τειν. ἐθαύμαζε δ' εἰ μὴ φανερὸν αὐτοῖς ἐστιν ὅτι ταῦτα οὐ δυνατόν ἐστιν ἀνθρώποις εὑρεῖν· ἐπεὶ καὶ τοὺς μέγιστον φρονοῦντας ἐπὶ τῷ περὶ τούτων λέγειν οὐ ταὐτὰ δοξάζειν ἀλλήλοις, ἀλλὰ τοῖς μαινομένοις ὁμοίως διακεῖσθαι πρὸς
14 ἀλλήλους. τῶν τε γὰρ μαινομένων τοὺς μὲν οὐδὲ τὰ δεινὰ δεδιέναι, τοὺς δὲ καὶ τὰ μὴ φοβερὰ φοβεῖσθαι· καὶ τοῖς μὲν οὐδ' ἐν ὄχλῳ δοκεῖν αἰσχρὸν εἶναι λέγειν ἢ ποιεῖν ὁτιοῦν, τοῖς δὲ οὐδ' ἐξιτητέον εἰς ἀνθρώπους εἶναι δοκεῖν· καὶ τοὺς μὲν οὔθ' ἱερὸν οὔτε βωμὸν οὔτ' ἄλλο τῶν θείων οὐδὲν τιμᾶν, τοὺς δὲ καὶ λίθους καὶ ξύλα τὰ τυχόντα καὶ θηρία σέβεσθαι· τῶν τε περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως μεριμνώντων τοῖς μὲν δοκεῖν ἓν μόνον τὸ ὂν εἶναι, τοῖς δ' ἄπειρα τὸ πλῆθος· καὶ τοῖς μὲν ἀεὶ πάντα κινεῖσθαι, τοῖς δ' οὐδὲν ἄν

πινα
12. πότερα] πότερον Isid. τἀνθρώπινα] τἀνθρώπεια eadem m. C. τὰ ἀνθρώπινα Eusebius. τὸ] τῶ, cui m. sec. recentiori superscriptum ὁ, B. et mg. m. sec. antiquiori γρ. τὸ περὶ τῶν. περὶ τῶν om. Isid. 13. αὐτοῖς ἐστιν] ἐστιν αὐτοῖς Stob., Isid. οὐ δυνατὸν] ἀδύνατον plerique Eusebii loco priori, Stob. ἐστιν om. nonnulli Eusebii l. altero, Isid. ἀνθρώποις] ἄνθρωπον nonnulli Eusebii l. pr. ἐπεὶ] εἴ γε Stob. μέγιστον] μέγιστα Euseb. l. alt., τὰ μέγιστα priori, post φρονοῦντας Cyr. ἀλλὰ] ἀλλὰ καὶ Euseb. l. altero. 14. φοβερὰ] δεινὰ Stob. θείων] θεῶν Stob. θηρία] τὰ θηρία Stob. τῶν—πάντα om. A. κινεῖσθαι πάντα] Invertit B. Euseb. utroque l., Stob., neque τῶν—πάντα omitteret A., nisi ab uno σθαι ad alterum aberrasset.

12. πρῶτον μὲν αὐτῶν] Eusebius in libris nonnullis πρῶτον μὲν περὶ αὐτῶν habet: infra s. 15, ἐσκόπει δὲ περὶ αὐτῶν καὶ τάδε, ubi omissum περὶ minus offenderet propter additum τάδε. Weiskius comparabat latinum *ac primum quidem omnium.* SCHN.

πότερά ποτε—ἢ] Alia hujus formulae temere sollicitatae exempla sunt Hist. Gr. 5, 4, 16: Καὶ μάλα ἀποροῦντες πότερά ποτε πόλεμος πρὸς Θηβαίους ἢ εἰρήνη εἴη· Longin. De subl. 33, 1: Διαπορῆσαι πότερά ποτε κρεῖττον—ἤ· et ibid.: Πότερόν ποτε αἱ πλείους ἀρεταὶ τὸ πρωτεῖον ἢ αἱ μείζους δικαίως ἂν φέροιντο· Joseph. A. J. 3, 1, 4, p. 120, 1: Ἵνα μάθοι πότερόν ποτε—ἤ· et alibi.

τὸ περὶ τῶν τοιούτων] Isidorus περὶ omisit. SCHN. Est 1, 4, 17.

13. ἐστιν abesse malis, etsi qui praeter Isidorum omittit Eusebius se ipse refellit. V. ad s. 14; 3, 4, 3, et ubi nonnulli male repetunt, 4, 2, 25. Respicit haec Theodoretus Gr. aff. p. 62, 9 Gaisf.

14. Alterum δοκεῖν, de quo dicendum quod de ἐστὶν s. 13, delet Pluygers.

λίθους καὶ ξύλα τὰ τυχόντα] Statuas lapideas ac ligneas Socrates dicere videtur. SCHN.

ἓν μόνον] Argumentum hoc ex opinione Xenophanis tractat Platonicus Parmenides, et Ciceronis locus Academ. 4, 37. SCHN. V. Menag. ad Diog. L. 9, 18–24. CORAES. Conf. Euseb. Praep. 15, p. 841 D: Εἰ ἓν τὸ πᾶν.

τοῖς δὲ ἄπειρα] Ut Leucippo et Epicuro. CORAES.

πάντα κινεῖσθαι] Materiae aeterni-

ποτε κινηθῆναι· καὶ τοῖς μὲν πάντα γίγνεσθαί τε καὶ ἀπόλλυσθαι, τοῖς δὲ οὔτ' ἂν γενέσθαι ποτὲ οὐδὲν οὔτε ἀπολέ-
15 *σθαι. ἐσκόπει δὲ περὶ αὐτῶν καὶ τάδε, ἆρ' ὥσπερ οἱ τἀνθρώπεια μανθάνοντες ἡγοῦνται τοῦθ' ὅ τι ἂν μάθωσιν ἑαυτοῖς τε καὶ τῶν ἄλλων ὅτῳ ἂν βούλωνται ποιήσειν, οὕτω καὶ οἱ τὰ θεῖα ζητοῦντες νομίζουσιν, ἐπειδὰν γνῶσιν αἷς ἀνάγκαις ἕκαστα γίγνεται, ποιήσειν, ὅταν βούλωνται, καὶ ἀνέμους καὶ ὕδατα καὶ ὥρας καὶ ὅτου ἂν ἄλλου δέωνται τῶν τοιούτων, ἢ τοιοῦτον μὲν οὐδὲν οὐδ' ἐλπίζουσιν, ἀρκεῖ δ' αὐτοῖς γνῶναι μόνον ᾗ τῶν τοιούτων ἕκαστα γίγνεται.*
16 *περὶ μὲν οὖν τῶν ταῦτα πραγματευομένων τοιαῦτα ἔλεγεν· αὐτὸς δὲ περὶ τῶν ἀνθρωπείων ἀεὶ διελέγετο σκοπῶν τί εὐσεβές, τί ἀσεβές, τί καλόν, τί αἰσχρόν, τί δίκαιον, τί ἄδικον, τί σωφροσύνη, τί μανία, τί ἀνδρεία, τί δειλία, τί πόλις, τί πολιτικός, τί ἀρχὴ ἀνθρώπων, τί ἀρχικὸς ἀνθρώπων, καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ἃ τοὺς μὲν εἰδότας ἡγεῖτο καλοὺς κἀγαθοὺς εἶναι, τοὺς δ' ἀγνοοῦντας ἀνδραποδώδεις ἂν δικαίως κεκλῆσθαι.*

17 *Ὅσα μὲν οὖν μὴ φανερὸς ἦν ὅπως ἐγίγνωσκεν, οὐδὲν θαυμαστὸν ὑπὲρ τούτων περὶ αὐτοῦ παραγνῶναι τοὺς δικαστάς· ὅσα δὲ πάντες ᾔδεσαν, οὐ θαυμαστὸν εἰ μὴ τού-*
18 *των ἐνεθυμήθησαν; βουλεύσας γάρ ποτε, καὶ τὸν βου-*

μὲν πάντα] *μὲν ἅπαντα* Euseb. utroque l. *ἀπολέσθαι* Euseb. l. altero, Stob., *ἀπόλλυσθαι* Euseb. l. priori, *ἀπολεῖσθαι* libri. 15. *τἀνθρώπεια*] *τὰ ἀνθρώπεια* A. *τἀνθρώπια*, et s. v. m. sec. *γρ. ει*, B. *τἀνθρώπινα* Euseb. *καὶ οἱ*] *δὲ οἱ* (*καὶ* s. v.) A. ead. m. *ὅτου* B. Euseb. *ὅτου δ'* A. *τοιοῦτον*] *τοιοῦτο* A. *οὐδ'* om. A. 16. *τί ἀσεβὲς* om. A. *ἀνδρία* B. *περὶ*] *περὶ μὲν* B. et s. v. m. sec. rec. *γρ....* 17. *οὐ*] *οὐ* A.

tatem mutatione et motu carentem defendebat Zeno Eleates, qui mundi ortum et finem simul negabat. SCH.

ἀπολέσθαι] Dissensum veterrimorum physicorum et varietatem opinionum nemo hodie miratur, multo minus inde argumentum adversus utilitatem studii ejus potest duci. SCHN.

15. *αὐτῶν*] Physicos intelligit. SCH.

ποιήσειν] Imitando reddere vel efficere id quod didicerunt. Quod si nondum in ceteris, in tonitribus certe et fulminibus imitandis vi electrica adhibita praestiterunt Physici nostri. Superest ut praevidere haec et cavere noxam quorundam discamus. SCH.

16. *σκοπῶν τί εὐσεβές, τὶ ἀσεβὲς*] 1, 2, 50; 3, 8, 3; 4; 3, 9; 4, 4, 5; 4, 6, 1, confert Grot. Histor. vol. 8, p. 557, 596.

σωφροσύνη] Platonis Alcibiades 2, p. 138 C: Τὸ *μαίνεσθαι ἆρά γε ὑπεναντίον σοι δοκεῖ τῷ φρονεῖν*; Plato Reip. 1, p. 331 C: Εἴ *τις λάβοι παρὰ φίλου ἀνδρὸς σωφρονοῦντος ὅπλα, εἰ μανεὶς ἀπαιτοῖ, ὅτι οὔτε χρὴ τὰ τοιαῦτα ἀποδιδόναι*. SCHN.

καλοὺς κἀγαθοὺς] Vulgo sic appellabantur viri potentes in civitate et publica negotia administrantes. Socrates autem ad virtutem nomen referebat. SCHN.

λευτικὸν ὅρκον ὀμόσας, ἐν ᾧ ἦν κατὰ τοὺς νόμους βουλεύσειν, ἐπιστάτης ἐν τῷ δήμῳ γενόμενος, ἐπιθυμήσαντος τοῦ δήμου παρὰ τοὺς νόμους ἐννέα στρατηγοὺς μιᾷ ψήφῳ τοὺς ἀμφὶ Θράσυλλον καὶ Ἐρασινίδην ἀποκτεῖναι πάντας, οὐκ ἠθέλησεν ἐπιψηφίσαι, ὀργιζομένου μὲν αὐτῷ τοῦ δήμου, πολλῶν δὲ καὶ δυνατῶν ἀπειλούντων· ἀλλὰ περὶ πλείονος ἐποιήσατο εὐορκεῖν ἢ χαρίσασθαι τῷ δήμῳ παρὰ
19 τὸ δίκαιον καὶ φυλάξασθαι τοὺς ἀπειλοῦντας. καὶ γὰρ ἐπιμέλεσθαι θεοὺς ἐνόμιζεν ἀνθρώπων οὐχ ὃν τρόπον οἱ πολ-

18. ἐννέα] Schol. m. sec. recentiori B.: δέκα φησὶν ὁ (detritum videtur Πλάτων, unde apparet fere ων) δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ξενοφῶν ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς. δυνατῶν] δυναστῶν A. πλείονος] πλέονος B. 19. ἐπιμέλεσθαι] Libri ἐπιμελεῖσθαι.

18. ἐν ᾧ ἦν—βουλεύσειν delet Bisschopp. Annot. ad Anab. p. 96. Nec sequens praestem ἐν τῷ δήμῳ.

ἐν τῷ δήμῳ] Infra 4, 4, 2, est ἐν ταῖς ἐκκλησίαις. SCH. In loco supposito, ut dictum in praefatione. J. Luzacii Disquisitio de Socrate epistate adjecta ejus orationi de Socrate cive Lugd. Bat. 1796.

ἐννέα στρατηγοὺς—ἀποκτεῖναι] Decem quum essent, ἐννέα dicit, quia unus ex his mansit imperator Conon. Neque ἀποκτεῖναι est interficere (nam Hist. Gr. 1, 7, 1 dicit: Τῶν δὲ ναυμαχησάντων στρατηγῶν Πρωτόμαχος μὲν καὶ Ἀριστογένης οὐκ ἀπῆλθον εἰς Ἀθήνας· 34: Κατεψηφίσαντο τῶν ναυμαχησάντων στρατηγῶν ὀκτὼ ὄντων· ἀπέθανον δὲ οἱ παρόντες ἕξ.): sed capitis damnare, ut 4, 8, 5, et alibi. HINDENBURG. Nonus Leo abfuerat.

μιᾷ ψήφῳ] Plato Apol. p. 32 B, ἀθρόους dicit, Xen. Hist. Gr. 1, 7, 34: Ἡ δὲ τῆς βουλῆς γνώμη ἦν μιᾷ ψήφῳ ἅπαντας κρίνειν, cum ex antiquissima lege a Cannono lata oporteret κρίνεσθαι δίχα ἕκαστον, ut ibidem sequitur. Vide annot. ad Hist. Gr. SCHN. Plura de judicio ducum, qui in proelio ad Arginusas non solum mortuos, sed etiam vivos naufragos non sustulissent, v. in Addendis ed. Oxon. p. 502.

τοὺς ἀμφὶ Θράσυλλον καὶ Ἐρασινίδην tanquam ab interprete addita damnarunt Uptonus ad Arriani Epict. p. 240. [vol. 2, p. 861 Schw.] et Valckenarius. Trajecta sunt verba ita ordinanda: τοὺς ἀμφὶ—Ἐρασινίδην ἐννέα στρατηγοὺς μιᾷ ψήφῳ ἀποκτεῖναι πάντας. SCHN. Themist. Or. 20, p. 239 B, eandem rem narrans habet τοὺς ἀμφὶ Περικλέα καὶ Ἐρασινίδην καὶ Διομέδοντα στρατηγούς. Unde patet etiam Xenophontem potuisse aliquot, quos vellet, nominatim ponere. ERNEST. Hoc quidem patet etiam sine loco illo Themistii, similique Libanii vol. 3, p. 67, 7: Τῶν ἀμφὶ Θράσυλλον καὶ Περικλέα τοὺς οἰκείους καλῶ, praesertim in formula τοὺς ἀμφί. Sed hic verba non apte interposita scholii habent speciem, ut non sine ratione judicavit Valckenarius, assentiente Corae, ne dicam etiam in Plat. Apologia p. 32 B, nomina omitti.

ἐπιψηφίσαι] Hist. Gr. ib. 14: Τῶν δὲ πρυτάνεών τινων οὐ φασκόντων προθήσειν τὴν διαψήφισιν παρὰ τὸν νόμον ἐβόων καλεῖν τοὺς οὐ φάσκοντας. οἱ δὲ πρυτάνεις φοβηθέντες ὡμολόγουν πάντες προθήσειν πλὴν Σωκράτους τοῦ Σωφρονίσκου· οὗτος δ' οὐκ ἔφη ἀλλ' ἢ κατὰ νόμον πάντα ποιήσειν. Est *in suffragia mittere.* Infra 4, 4, 2: Οὐκ ἐπέτρεψε τῷ δήμῳ παρὰ τοὺς νόμους ψηφίσασθαι. SCHN. Citat ex h. l. Harpocr. in v.

19. ἐπιμέλεσθαι] Nullum infinitivi hujus formae vestigium in hoc libro aut in codicibus aut apud Stobaeum, qualia nonnulla certe supersunt in Cyropaedia, ut dixi ad 1, 2, 10, et in Oeconom. 12, 12, ubi ἐπιμέλεσθαι distractum in ἐπιμελεῖς ἔσεσθαι. ΕΠΙΜΕΛΕΤΑΙ et ΕΠΙΜΕΛΕΣΘΑΙ inscri-

λοὶ νομίζουσιν· οὗτοι μὲν γὰρ οἴονται τοὺς θεοὺς τὰ μὲν εἰδέναι, τὰ δ' οὐκ εἰδέναι· Σωκράτης δὲ πάντα μὲν ἡγεῖτο θεοὺς εἰδέναι, τά τε λεγόμενα καὶ πραττόμενα καὶ τὰ σιγῇ βουλευόμενα, πανταχοῦ δὲ παρεῖναι καὶ σημαίνειν τοῖς ἀνθρώποις περὶ τῶν ἀνθρωπείων πάντων.

Θαυμάζω οὖν ὅπως ποτὲ ἐπείσθησαν Ἀθηναῖοι Σωκράτη περὶ θεοὺς μὴ σωφρονεῖν, τὸν ἀσεβὲς μὲν οὐδέν ποτε οὔτ' εἰπόντα οὔτε πράξαντα, τοιαῦτα δὲ καὶ λέγοντα καὶ πράττοντα οἷά τις ἂν καὶ λέγων καὶ πράττων εἴη τε καὶ νομίζοιτο εὐσεβέστατος.

δὲ πάντα μὲν ἡγεῖτο] δ' ἡγεῖτο πάντα μὲν A. 20. ὅπως] πῶς Aristides Walz. Rhett. vol. 9, p. 420, 24. σωκράτη] Libri σωκράτην, ante ἐπείσθησαν Aristides. θεοὺς] τοὺς θεοὺς Arist. et nonnulli Xenophontis. οὐδέν ποτε] οὐδέποτε A. Post quod περὶ θεοὺς addit A. πρὸς τοὺς θεοὺς B. καὶ λέγοντα] λέγοντα A. πράττοντα] περὶ θεῶν addunt libri.

ptio Attica Ol. 97, 1, apud Rangabé *Antiq. Hellén.* vol. 2, p. 31, n. 377, 26, 31, quum recentiores varient inter utramque formam. Sed ab antiquioribus Atticis non unam usurpatam fuisse formam ἐπιμέλομαι si quis comprobari putet Euripidis Phoeniss. versu 556: Οὔτοι τὰ χρήματ' ἴδια κέκτηνται βροτοί, τὰ τῶν θεῶν δ' ἔχοντες ἐπιμελούμεθα· ὅταν δὲ χρῄζωσ', αὔτ' ἀφαιροῦνται πάλιν, hos ipsos tres versus, ubi etiam αὔτ' inepte est praepositum, quod quidem tollere licet scribendo ἀνταφαιροῦνται, non magis esse Euripidis quam quartum jam a Valckenario deletum: Ὁ δ' ὄλβος οὐ βέβαιος, ἀλλ' ἐφήμερος, dixi praefatione ad Cyrop. ed. Lips. a. 1858, p. x. Quos qui finxit, Philonem ob oculos habuit vol. 1, p. 160, 27: Δι' ὧν ἁπάντων δεδηλῶσθαι νομίζω ὅτι τοῖς ἀλλοτρίοις κτήμασι χρώμεθα, καὶ οὔτε δόξαν οὔτε πλοῦτον οὔτε τιμὰς οὔτε ἀρχὰς οὐδ' ὅσα περὶ σῶμα ἢ ψυχὴν ἴδια κεκτήμεθα, ἀλλ' οὐδ' αὐτὸ τὸ ζῆν, χρῆσιν δὲ ἔχοντες, ἐὰν μὲν εὐγνωμονῶμεν, ἐπιμελησόμεθα ὡς θεοῦ κτημάτων, προλαβόντες ὅτι τῷ δεσπότῃ νόμος, ὅταν θέλῃ τὰ ἑαυτοῦ κομίζεσθαι, nisi vera est codicis Augustani scriptura ἀπολαυσόμεθα pro ἐπιμελησόμεθα, quod cum τὸ ζῆν certe multo minus apte conjungitur altero. Alterum qui probet, credat licet jam Philonem haec legisse, qui iterum p. 182, 23: Καὶ γὰρ γῆν καὶ ὕδωρ καὶ πνεῦμα καὶ οὐρανὸν καὶ ἀστέρας καὶ ζῴων καὶ φυτῶν ἀφθάρτων τε καὶ φθαρτῶν ἰδέας ἁπάσας οὐκ ἴδια κέκτηται (κέκτησαι Mangei.), ὥσθ' ὅ τι ἂν ἱερείου τρόπον προσάγῃ, τὸ θεοῦ προσάξῃ κτῆμα. Indicativus ἐπιμέλονται aegre servatus in plerisque infra 2, 4, 7, et saepius participium, nec minoris est superstitionis Xenophonti aut in his aut in infinitivo tribuere utriusque alternationem formae quam Thucydidi aut Platoni.

20. οὐδέν ποτε] Lego οὐδὲν πώποτε. WEISK. Hist. Gr. 2, 4, 20: Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν. Ubi item nonnulli οὐδὲ πώποτε vel οὐδέποτε.

περὶ τοὺς θεοὺς ante οὔτ' εἰπόντα, tanquam ex antecedentibus temere repetita, auctore Reiskio deleta ab Ernesto, mihi non solum temere repetita esse videntur, sed minus etiam graeca. Nam περὶ θεῶν εἰπεῖν καὶ πράττειν dicitur graece, ut statim sequitur, minime vero περὶ τοὺς θεούς: contra εὐσεβεῖν, σωφρονεῖν et ἀσεβεῖν περὶ τοὺς θεοὺς graecum est. SCHN. Delendum etiam περὶ θεῶν post πράττοντα. Nam ne hoc quidem graece dicitur, ut λέγοντα.

ΚΕΦ. Β.

Θαυμαστὸν δὲ φαίνεταί μοι καὶ τὸ πεισθῆναί τινας ὡς
Σωκράτης τοὺς νέους διέφθειρεν, ὃς πρὸς τοῖς εἰρημένοις
πρῶτον μὲν ἀφροδισίων καὶ γαστρὸς πάντων ἀνθρώπων
ἐγκρατέστατος ἦν, εἶτα πρὸς χειμῶνα καὶ θέρος καὶ πάν-
τας πόνους καρτερικώτατος, ἔτι δὲ πρὸς τὸ μετρίων δεῖ-
σθαι πεπαιδευμένος οὕτως ὥστε πάνυ μικρὰ κεκτημένος
2 πάνυ ῥᾳδίως ἔχειν ἀρκοῦντα. πῶς οὖν αὐτὸς ὢν τοιοῦτος
ἄλλους ἂν ἢ ἀσεβεῖς ἢ παρανόμους ἢ λίχνους ἢ ἀφροδι-
σίων ἀκρατεῖς ἢ πρὸς τὸ πονεῖν μαλακοὺς ἐποίησεν; ἀλλ'
ἔπαυσε μὲν τούτων πολλούς, ἀρετῆς ποιήσας ἐπιθυμεῖν
καὶ ἐλπίδας παρασχών, ἂν ἑαυτῶν ἐπιμέλωνται, καλοὺς
3 κἀγαθοὺς ἔσεσθαι. καίτοι γε οὐδεπώποτε ὑπέσχετο διδά-
σκαλος εἶναι τούτου, ἀλλὰ τῷ φανερὸς εἶναι τοιοῦτος ὢν
ἐλπίζειν ἐποίει τοὺς συνδιατρίβοντας ἑαυτῷ μιμουμένους
4 ἐκεῖνον τοιούτους γενήσεσθαι. ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ σώματος
αὐτός τε οὐκ ἠμέλει τούς τ' ἀμελοῦντας οὐκ ἐπῄνει. τὸ
μὲν οὖν ὑπερεσθίοντα ὑπερπονεῖν ἀπεδοκίμαζε, τὸ δὲ ὅσα

1. *θαυμαστὸν—τὸ πεισθῆναι*] *θαυμάσιον δέ μοι κἀκεῖνο φαίνεται τὸ π.* Aristid. Walz. vol. 9, p. 422, 6. *ἔχειν*] *ν* a rubricatore B. 2. *ἐπιμέλωνται*] Libri *ἐπιμελῶνται*, sed B. cum *γρ. έ* m. sec. recentiori. 3. *ἑαυτῷ*] *αὐτῷ* B. *τοιούτους* A. *τοιούσδε* B.

1. *μετρίων*] Sensu diverso est in Plat. Phaed. p. 87D, *περὶ αὐτῶν μέτρια ἄν μοι φαίνοιτο λέγειν.* In Cyrop. 5, 5, 32: *Εἰ αὐτὸς λαβὼν οἴχοιτο ἅπαντα, ὁπόσα δύναιτο, καὶ αὐτὸς μέν γε τοῖς σοῖς πλουτοίη, σὺ δὲ μηδὲ μετρίοις ἔχοις χρῆσθαι.* Unde patet *μέτρια* esse, quae ad vitam sustentandam necessaria sunt et sufficiunt. Sed de Laced. rep. 14, 2: *Οἴκοι τὰ μέτρια ἔχοντας ἀλλήλοις συνεῖναι.* SCHN. Ib. 15, 3: *Ὥστε μήτε δεῖσθαι τῶν μετρίων μήτε πλούτῳ ὑπερφέρειν*, ubi legendum *μήτ' ἐνδεῖσθαι.* Demosth. p. 893, 23: *Τὸ μὲν πλεῖν καταλέλυκα, μέτρια δ' ἔχων τούτοις πειρῶμαι ναυτικοῖς ἐργάζεσθαι.*

πεπαιδευμένος] Conf. infra c. 3, 5. SCHN.

μικρὰ] Rem suam ipse Socrates Oeconomici 2, 3, quinque minarum pretio aestumat. SCHN.

ἀρκοῦντα] Reiskius addito articulo malebat *τἀρκοῦντα*, ut 3, 5, cujus loci tamen est diversa ratio, ut alterius etiam 2, 3, 2. Adde Oeconomici 2, 8: *Οἱ δὲ σοὶ φίλοι πολὺ ἀρκοῦντα σοῦ μᾶλλον ἔχοντες τῇ ἑαυτῶν κατασκευῇ ἢ σὺ τῇ σῇ.* SCHN.

2. *ἂν*] *ἢν* et *ἐὰν* tantum dicere Xenophontem animadverti ad Cyrop. 1, 2, 9.

3. *καίτοι γε* hic et 4, 2, 7, suspectum, ut de *μέντοιγε* dixi ad Cyrop. 1, 6, 8, quum tot aliis locis sit *καίτοι—γε*. Librarii modo transponunt *γε* post *τοι* modo temere addunt, ut Anab. 2, 4, 14, Demosth. p. 1278, 24, et alibi, ut ne Diodoro quidem 20, 1, tribuendum putem *καίτοι γε*, quum *καίτοι* sit in optimo Florentino. V. ad 3, 9, 6.

τοιούσδε] *τοιούτους* potius hic convenire dixi ad Thes. Stephani v. *Τοιόσδε*, p. 2261 D.

4. *ὑπερεσθίοντα*] Victum athletarum *ἀναγκοφαγούντων* respicit, quorum vitam omnium maxime morbis obnoxiam pronunciavit Hippocrates. Plato in Amatoribus p. 132 C, hominem

ἡδέως ἡ ψυχὴ δέχεται, ταῦτα ἱκανῶς ἐκπονεῖν ἐδοκίμαζε.
ταύτην γὰρ τὴν ἕξιν ὑγιεινήν τε ἱκανῶς εἶναι καὶ τὴν τῆς
5 ψυχῆς ἐπιμέλειαν οὐκ ἐμποδίζειν ἔφη. ἀλλ' οὐ μὴν θρυ-
πτικός γε οὐδὲ ἀλαζονικὸς ἦν οὔτ' ἀμπεχόνῃ οὔθ' ὑποδέσει
οὔτε τῇ ἄλλῃ διαίτῃ. οὐ μὴν οὐδ' ἐρασιχρημάτους γε τοὺς
συνόντας ἐποίει. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἐπιθυμιῶν ἔπαυε, τοὺς
6 δ' ἑαυτοῦ ἐπιθυμοῦντας οὐκ ἐπράττετο χρήματα. τούτου δ'
ἀπεχόμενος ἐνόμιζεν ἐλευθερίας ἐπιμέλεσθαι· τοὺς δὲ λαμ-
βάνοντας τῆς ὁμιλίας μισθὸν ἀνδραποδιστὰς ἑαυτῶν ἀπε-
κάλει, διὰ τὸ ἀναγκαῖον αὐτοῖς εἶναι διαλέγεσθαι παρ' ὧν
7 λάβοιεν τὸν μισθόν. ἐθαύμαζε δ' εἴ τις ἀρετὴν ἐπαγγελ-
λόμενος ἀργύριον πράττοιτο καὶ μὴ νομίζοι τὸ μέγιστον
κέρδος ἕξειν φίλον ἀγαθὸν κτησάμενος, ἀλλὰ φοβοῖτο μὴ
ὁ γενόμενος καλὸς κἀγαθὸς τῷ τὰ μέγιστα εὐεργετήσαντι
8 μὴ τὴν μεγίστην χάριν ἕξοι. Σωκράτης δὲ ἐπηγγείλατο
μὲν οὐδενὶ πώποτε τοιοῦτον οὐδὲν, ἐπίστευε δὲ τῶν συνόν-
των ἑαυτῷ τοὺς ἀποδεξαμένους ἅπερ αὐτὸς ἐδοκίμαζεν εἰς
τὸν πάντα βίον ἑαυτῷ τε καὶ ἀλλήλοις φίλους ἀγαθοὺς
ἔσεσθαι. πῶς οὖν ἂν ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ διαφθείροι τοὺς
νέους; εἰ μὴ ἄρα ἡ τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλεια διαφθορά ἐστιν.
9 Ἀλλὰ νὴ Δία, ὁ κατήγορος ἔφη, ὑπερορᾶν ἐποίει τῶν
καθεστώτων νόμων τοὺς συνόντας, λέγων ὡς μῶρον εἴη
τοὺς μὲν τῆς πόλεως ἄρχοντας ἀπὸ κυάμου καθιστάναι,

4. Stob. Fl. 101, 19, qui om. ἔφη, quod servat ταύτην γὰρ τὴν ἕξιν—ἔφη citans Priscianus 18, 20, 157; 23, 189. 5. θρυπτικός γε] θρυπτικός τε A. δ' ἑαυτοῦ] δὲ αὐτοῦ A. δὲ ἑαυτοῦ B. 6. ἐπιμέλεσθαι] Libri ἐπιμελεῖσθαι. ὧν Libri ὧν ἄν. 7. νομίζοι τὸ] νομίζειν τὸ A. νομίζοιτο B, sed mg. m. sec. rec. οἶμαι νομίζοι τό. 8. συνόντων] Libri ξυνόντων. ἀποδεξαμένους] ἀποδεξομένους A. οὖν ἂν] ἂν οὖν C. ἄρα] Hic et 1, 2, 45 in A. scriptum compendio simili litterae ε, cujus quae media est lineola paullo longius producitur. 9. μῶρον] Libri μωρόν. κυάμου] delet circumflexum super -άμου A.

gymnasticae deditum ita describit, τραχηλιζόμενος καὶ ἐμπιμπλάμενος καὶ καθεύδων πάντα τὸν βίον διατετέλεκεν. SCHN.

ἔφη] Omittit Stobaeus, ut facile credam hic et infra 1, 3, 6, male illatum.

5. οὐκ ἐπράττετο χρήματα] Conf. Grot. Histor. vol. 8, p. 554.

6. ἀνδραποδιστὰς ἀπεκάλει] De re comparetur c. 6. inprimis c. 5, 6. SCHN.

8. πῶς οὖν ἂν pro πῶς ἂν οὖν ex melioribus restitui etiam Anab. 7, 6, 6. V. infra 1, 2, 64; 2, 6, 6; 3, 5, 8; 3, 11, 15; 4, 3, 16. Fallunt igitur fortasse meliores Anab. 2, 5, 20, πῶς ἂν οὖν praebentes pro πῶς οὖν ἄν.

9. μῶρος hic et 1, 3, 13, poscebat grammaticorum quos ad Thes. Stephani v. Μωρὸς, p. 1339 D, citavi, praeceptum. Schol. Clark. Plat. Lach. p. 322: Ἀττικοὶ οὕτως τὸν μῶρον προπερισπωμένως.

ἀπὸ κυάμου καθιστάναι] Quod ἀποκυαμεύειν dicitur in inscr. Attica apud

κυβερνήτῃ δὲ μηδένα ἐθέλειν χρῆσθαι κυαμευτῷ, μηδὲ τέκτονι, μηδ' αὐλητῇ, μηδ' ἐπ' ἄλλα τοιαῦτα, ἃ πολλῷ ἐλάττονας βλάβας ἁμαρτανόμενα ποιεῖ τῶν περὶ τὴν πόλιν ἁμαρτανομένων· τοὺς δὲ τοιούτους λόγους ἐπαίρειν ἔφη τοὺς νέους καταφρονεῖν τῆς καθεστώσης πολιτείας καὶ
10 ποιεῖν βιαίους. ἐγὼ δ' οἶμαι τοὺς φρόνησιν ἀσκοῦντας καὶ νομίζοντας ἱκανοὺς εἶναι τὰ συμφέροντα διδάσκειν τοὺς πολίτας ἥκιστα γίγνεσθαι βιαίους, εἰδότας ὅτι τῇ μὲν βίᾳ πρόσεισιν ἔχθραι καὶ κίνδυνοι, διὰ δὲ τοῦ πείθειν ἀκινδύνως τε καὶ μετὰ φιλίας ταὐτὰ γίγνεται. οἱ μὲν γὰρ βιασθέντες ὡς ἀφαιρεθέντες μισοῦσιν, οἱ δὲ πεισθέντες ὡς κεχαρισμένοι φιλοῦσιν. οὔκουν τῶν φρόνησιν ἀσκούντων τὸ βιάζεσθαι, ἀλλὰ τῶν ἰσχὺν ἄνευ γνώμης ἐχόντων τὸ
11 τοιαῦτα πράττειν ἐστίν. ἀλλὰ μὴν καὶ συμμάχων ὁ μὲν βιάζεσθαι τολμῶν δέοιτ' ἂν οὐκ ὀλίγων, ὁ δὲ πείθειν δυνάμενος οὐδενός· καὶ γὰρ μόνος ἡγοῖτ' ἂν δύνασθαι πείθειν. καὶ φονεύειν δὲ τοῖς τοιούτοις ἥκιστα συμβαίνει· τίς γὰρ ἀποκτεῖναί τινα βούλοιτ' ἂν μᾶλλον ἢ ζῶντι πειθομένῳ χρῆσθαι;

12 Ἀλλὰ Σωκράτει γ', ἔφη ὁ κατήγορος, ὁμιλητὰ γενομένω Κριτίας τε καὶ Ἀλκιβιάδης πλεῖστα κακὰ τὴν πόλιν ἐποιησάτην. Κριτίας μὲν γὰρ τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ πάντων κλεπτίστατός τε καὶ βιαιότατος καὶ φονικώτατος ἐγέ-

κυβερνήτῃ] καὶ ante hoc cum γρ. . . . . s. v. m. sec. rec. B. ἐθέλειν C. Pith. θέλειν A. B. 10. εἶναι] ἔσεσθαι B. Stob. Fl. 43, 75, citans s. 10, 11. πρόσεισιν ἔχθραι καὶ κίνδυνοι] πρόσεστιν ἔχθρα καὶ κίνδυνος Stob. ταὐτὰ] τὰ αὐτὰ Stob. οὔκουν] οὐκ οὖν οὐ Stob. τὸ] Libri τά. 12. ἀλλὰ σωκράτει γ', ἔφη ὁ κατήγορος] Libri ἀλλ' ἔφη γε ὁ κατήγορος σωκράτει (–η A.). ὁμιλητὰ] καὶ (rubro colore deletum) ὁμιλητὰ B. κακὰ] κατὰ A. Pith.

Boeckh. Corp. Inscr. vol. 1, p. 117, n. 76, 13: Ταμίας ἀποκυαμεύειν τούτων τῶν χρημάτων.

μηδέν' ἂν pro μηδένα Cobetus p. 650.

10. ἥκιστα γίγνεσθαι βιαίους] Callide respondet alterique criminis parti tantum occurrit, cum priorem a Socrate amovere non posset. SCHN. Cupiebat enim Socrates cum optimis quibusque ejusmodi reipublicae formam qualem Solon olim constituerat, in qua ἄρχοντες erant αἱρετοὶ, non κυαμευτοὶ, ut Socratis temporibus. HINDENBURG. V. Hermanni Antiquit. § 112, 149.

κεχαρισμένοι] Gratificati et persuasione inducti, recte monente etiam Schützio. SCHN.

τὰ τοιαῦτα] Schaefero ad Dionysii Halic. p. 111, τὸ τοιαῦτα corrigenti assentior. SCHN.

12. Ἀλλὰ Σωκράτει γ', ἔφη ὁ κατήγορος, ut s. 49, 51, G. Dindorfius. Dicitur autem Polycrates, de quo v. annot. ad Vitam Diogenis s. 40, non Meletus aut Anytus, qui nihil tale dixerant de Socrate.

κλεπτίστατος] Critiam licet ex Historia Graeca Xenophontis cognoscere, Alcibiadem ex eadem, Diodoro, Ne-

νετο, Ἀλκιβιάδης δὲ αὖ τῶν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ πάντων
13 ἀκρατέστατός τε καὶ ὑβριστότατος καὶ βιαιότατος. ἐγὼ δ᾽,
εἰ μέν τι κακὸν ἐκείνω τὴν πόλιν ἐποιησάτην, οὐκ ἀπολο-
γήσομαι· τὴν δὲ πρὸς Σωκράτη συνουσίαν αὐτοῖν, ὡς
14 ἐγένετο, διηγήσομαι. ἐγενέσθην μὲν γὰρ δὴ τὼ ἄνδρε
τούτω φύσει φιλοτιμοτάτω πάντων Ἀθηναίων, βουλομένω
τε πάντα δι᾽ ἑαυτῶν πράττεσθαι καὶ πάντων ὀνομαστοτάτω
γενέσθαι. ᾔδεσαν δὲ Σωκράτη ἀπ᾽ ἐλαχίστων μὲν χρη-
μάτων αὐταρκέστατα ζῶντα, τῶν ἡδονῶν δὲ πασῶν ἐγκρα-
τέστατον ὄντα, τοῖς δὲ διαλεγομένοις αὐτῷ πᾶσι χρώμενον
15 ἐν τοῖς λόγοις ὅπως βούλοιτο. ταῦτα δὲ ὁρῶντε καὶ ὄντε
οἵω προειρήσθον, πότερόν τις αὐτὼ φῇ τοῦ βίου τοῦ Σω-
κράτους ἐπιθυμήσαντε καὶ τῆς σωφροσύνης, ἣν ἐκεῖνος
εἶχεν, ὀρέξασθαι τῆς ὁμιλίας αὐτοῦ, ἢ νομίσαντε, εἰ ὁμι-
λησαίτην ἐκείνῳ, γενέσθαι ἂν ἱκανωτάτω λέγειν τε καὶ
16 πράττειν; ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι, θεοῦ διδόντος αὐτοῖν ἢ
ζῆν ὅλον τὸν βίον ὥσπερ ζῶντα Σωκράτη ἑώρων ἢ τε-
θνάναι, ἑλέσθαι ἂν αὐτὼ μᾶλλον τεθνάναι. δήλω δ᾽ ἐγενέ-
σθην ἐξ ὧν ἐπραξάτην· ὡς γὰρ τάχιστα κρείττονε τῶν
συγγιγνομένων ἡγησάσθην εἶναι, εὐθὺς ἀποπηδήσαντε Σω-
κράτους ἐπραττέτην τὰ πολιτικά, ὧνπερ ἕνεκα Σωκράτους
ὠρεχθήτην.

ὑβριστότατος] ὑβριστικώτατος B. 13. μέν τι] μέντοι A. αὐτοῖν] αὐτῶν A. 15. προειρήσθον] προῄρησθον B. φῇ] φήσει A. ἐπιθυμήσαντε] ἐπιθυμῆσαί τε A. νομίσαντε] νομίσαντες A. 16. σωκράτη] Libri σωκράτην. συγγιγνομένων] συγγινομένων B. σωκράτους] σῶ᾽ bis A., qui alibi nominativum et accusativum tantum hoc compendio scribit.

pote et Plutarcho. Crimen hoc ita auget Aeschines c. Timarch. p. 24, 33: Ἐπειθ᾽ ὑμεῖς, ὦ Ἀθηναῖοι, Σωκράτη μὲν τὸν σοφιστὴν ἀπεκτείνατε, ὅτι Κριτίαν ἐφάνη πεπαιδευκώς, ἕνα τῶν τριάκοντα τῶν τὸν δῆμον καταλυσάντων, etsi, ut modo dictum, nihil tale dixerunt accusatores.

καὶ φονικώτατος et sequens καὶ βιαιότατος, quae omittunt libri nonnulli, conferenda cum iis quae sunt s. 9 et 32. Κλέπτειν, βιάζεσθαι, ἡδυπαθεῖν de affectantibus imperium in civitate infra 2, 6, 24.

14. ᾔδεσαν] Sic s. 16, ἑώρων, s. 18, ζημιοῖντο, παίοιντο. V. ad 2, 3, 18. Similiter Eur. Hec. 124: Τὼ Θησείδα δ᾽ ὄζω Ἀθηνῶν δισσῶν μύθων ῥήτορες ἦσαν, γνώμῃ δὲ μιᾷ συνεχωρείτην—ἐφάτην. Et alii. Fieri tamen potest ut libri fallant, rariorem dualis, quem jam Brodaeus desideravit, formam ᾔστην librariis sic interpretatis, ut Hesychius: Ἐμηχανησάσθην, ἐμηχανήσαντο δυϊκῶς. Quod si factum, multo aptius legeretur βουλομένω δὲ ᾔστην, sublato δέ. Est enim parum apte dictum ἐγενέσθην φύσει — βουλομένω, quum βούλεσθαι, ut dictum ad Cyrop. 8, 7, 26, sit λογικὸν, θέλειν φυσικόν.

16. ἀποπηδήσαντε] Aelianus V. H. 4, 15. et Olympiodorus in Commentario MS. ad Platonis Gorgiam ex h. l. ἀποδράντες, alter ἀποφοιτήσαντες laudant, admonente Ruhnkenio. SCHN.

ἕνεκα] Malim ἕνεκα καὶ, ut § 47 fin. DOBR. Qui conferendus etiam ad Demosth. p. 204, 15.

17 Ἴσως οὖν εἴποι τις ἂν πρὸς ταῦτα ὅτι ἐχρῆν τὸν Σω-
κράτη μὴ πρότερον τὰ πολιτικὰ διδάσκειν τοὺς συνόντας
ἢ σωφρονεῖν. ἐγὼ δὲ πρὸς τοῦτο μὲν οὐκ ἀντιλέγω· πάν-
τας δὲ τοὺς διδάσκοντας ὁρῶ αὐτοὺς δεικνύντας τε τοῖς
μανθάνουσιν ᾗπερ αὐτοὶ ποιοῦσιν ἃ διδάσκουσι καὶ τῷ
18 λόγῳ προσβιβάζοντας. οἶδα δὲ καὶ Σωκράτη δεικνύντα
τοῖς συνοῦσιν ἑαυτὸν καλὸν κἀγαθὸν ὄντα καὶ διαλεγό-
μενον κάλλιστα περὶ ἀρετῆς καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρωπίνων.
οἶδα δὲ κἀκείνω σωφρονοῦντε, ἔστε Σωκράτει συνήστην,
οὐ φοβουμένω μὴ ζημιοῖντο ἢ παίοιντο ὑπὸ Σωκράτους,
ἀλλ' οἰομένω τότε κράτιστον εἶναι τοῦτο πράττειν.
19 Ἴσως οὖν εἴποιεν ἂν πολλοὶ τῶν φασκόντων φιλοσο-
φεῖν ὅτι οὐκ ἄν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο, οὐδὲ ὁ σώ-
φρων ὑβριστής, οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν ὧν μάθησίς ἐστιν ὁ
μαθὼν ἀνεπιστήμων ἄν ποτε γένοιτο. ἐγὼ δὲ περὶ τούτων
οὐχ οὕτω γιγνώσκω· ὁρῶ γὰρ ὥσπερ τὰ τοῦ σώματος
ἔργα τοὺς μὴ τὰ σώματα ἀσκοῦντας οὐ δυναμένους ποιεῖν,
οὕτω καὶ τὰ τῆς ψυχῆς ἔργα τοὺς μὴ τὴν ψυχὴν ἀσκοῦν-
τας οὐ δυναμένους· οὔτε γὰρ ἃ δεῖ πράττειν οὔτε ὧν δεῖ
20 ἀπέχεσθαι δύνανται. διὸ καὶ τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες, κἂν
ὦσι σώφρονες, ὅμως ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργου-
σιν, ὡς τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὁμιλίαν ἄσκησιν οὖσαν τῆς
ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν. μαρτυρεῖ δὲ καὶ
τῶν ποιητῶν ὅ τε λέγων,

17. *σωκράτη* C. *σωκράτην* A.B. *αὐτοὺς*] *αὐτοὺς* an *αὑτοὺς* A. ambiguum. *προσβιβάζοντας*] alterum *β* s. v. manu sec. rec. B. 18. *σωκράτη*] Libri *σωκράτην*. *συνοῦσιν*] Libri *ξυνοῦσιν*. *σωφρονοῦντε ἔστε*] *σωφρονοῦντες τὲ* A., unde *σωφρονοῦντ' ἔστε* ducere licet. *σωκράτει*] *σω̄'* A. 19. *ἂν* prius om. A. Citat—s. 24 Stob. Fl. 29, 95, cum immemorabili fere varietate scripturae. 20. *ὦσι*] *μὴ* rubro colore addit B. *ὅμως*] *ὅμως*, B.

17. *ἀντιλέγω*] Quin ipse Xenophon infra 4, c. 3, docet, *τὸ μὲν λεκτικοὺς καὶ πρακτικοὺς καὶ μηχανικοὺς γίγνεσθαι τοὺς συνόντας οὐκ ἔσπευδεν, ἀλλὰ πρότερον τούτων ᾤετο χρῆναι σωφροσύνην αὐτοῖς ἐγγενέσθαι* et cet. SCHN.

προσβιβάζοντας] Impellere ad aliquid interpretabatur Ernestus hic et simili in loco infra c. 5, 1, *εἰ δὲ δὴ καὶ ἐγκράτεια καλόν τε καὶ—κτῆμά ἐστιν, ἐπισκεψώμεθα, εἴ τι προυβίβαζε λέγων εἰς αὐτὴν τάδε.* Est potius adducere vel perducere alterum ad suam sententiam, eique approbare rem de qua disputatur, vel probabilem reddere. Ita est in Aristophanis Avibus 425. Alter locus est in Equit. 35: *Ποίῳ χρώμενος τεκμηρίῳ*; quaerit Demosthenes, et audita responsione Niciae probabili: *Εὖ προσβιβάζεις με.* Alibi *παραινεῖν* interpretatur Brunck. ad Aves 425. Plat. Phaedro p. 229 E, de interpretandis et ad verisimilitudinem aliquam adducendis fabulis portentosis: *Αἷς εἴ τις ἀπιστῶν προσβιβᾷ κατὰ τὸ εἰκὸς ἕκαστον, ἅτε ἀγροίκῳ τινὶ σοφίᾳ χρώμενος.* SCHN.

20. *ὅ τε*] Theogn. v. 35. Alter ignotus.

> Ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἀπ' ἐσθλὰ διδάξεαι· ἢν δὲ κακοῖσι
> συμμίσγῃς, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐόντα νόον·

καὶ ὁ λέγων,

> Αὐτὰρ ἀνὴρ ἀγαθὸς τοτὲ μὲν κακός, ἄλλοτε δ' ἐσθλός.

21 κἀγὼ δὲ μαρτυρῶ τούτοις· ὁρῶ γὰρ ὥσπερ τῶν ἐν μέτρῳ πεποιημένων ἐπῶν τοὺς μὴ μελετῶντας ἐπιλανθανομένους, οὕτω καὶ τῶν διδασκαλικῶν λόγων τοῖς ἀμελοῦσι λήθην ἐγγιγνομένην. ὅταν δὲ τῶν νουθετικῶν λόγων ἐπιλάθηταί τις, ἐπιλέλησται καὶ ὧν ἡ ψυχὴ πάσχουσα τῆς σωφροσύνης ἐπεθύμει· τούτων δ' ἐπιλαθόμενον οὐδὲν θαυμαστὸν
22 καὶ τῆς σωφροσύνης ἐπιλαθέσθαι. ὁρῶ δὲ καὶ τοὺς εἰς φιλοποσίαν προαχθέντας καὶ τοὺς εἰς ἔρωτας ἐκκυλισθέντας ἧττον δυναμένους τῶν τε δεόντων ἐπιμέλεσθαι καὶ τῶν μὴ δεόντων ἀπέχεσθαι. πολλοὶ γὰρ καὶ χρημάτων δυνάμενοι φείδεσθαι, πρὶν ἐρᾶν, ἐρασθέντες οὐκέτι δύνανται, καὶ τὰ χρήματα καταναλώσαντες, ὧν πρόσθεν ἀπείχοντο κερδέων, αἰσχρὰ νομίζοντες εἶναι, τούτων οὐκ
23 ἀπέχονται. πῶς οὖν οὐκ ἐνδέχεται σωφρονήσαντα πρόσθεν αὖθις μὴ σωφρονεῖν καὶ δίκαια δυνηθέντα πράττειν αὖθις ἀδυνατεῖν; πάντα μὲν οὖν ἔμοιγε δοκεῖ τὰ καλὰ καὶ τἀγαθὰ ἀσκητὰ εἶναι, οὐχ ἥκιστα δὲ σωφροσύνη. ἐν γὰρ τῷ αὐτῷ σώματι συμπεφυτευμέναι τῇ ψυχῇ αἱ ἡδοναὶ πεί-

συμμιγῇς B. ἐόντα] ἐνόντα A. 21. τοτὲ] ὁτὲ A. τοτὲ μὲν κακὸς om. B. πότε Stob. A. 21. τούτοις] τοῦτό γε Stob. νουθετικῶν] νουθετητικῶν B. ἐπιλέλησται] ἐπιλέληθε Stob. A. pr. 22. ἐκκυλισθέντας Pith., mg. Villoisoni. ἐγκυλισθέντας A. B. Stob. ἐπιμέλεσθαι] Libri et Stob. ἐπιμελεῖσθαι. κερδέων] Libri et Stob. κερδῶν. 23. σωφρονήσαντας A. δυνηθέντας A. γὰρ τῷ] τῷ γὰρ B.

21. ἐπῶν sunt qui deleant. Sed respondet sequenti λόγων. Isocr. p. 16 B: Πολλὰ καὶ τῶν μετὰ μέτρου ποιημάτων καὶ τῶν καταλογάδην συγγραμμάτων.

ὧν ἡ ψυχὴ πάσχουσα] quibus animus moveri et incitari solet ad virtutem capessendam. SCHN.

22. ἐκκυλισθέντας] Maximus Tyr. Diss. 30, 3, p. 89: Μαντεύεταί μοι ἡ ψυχὴ εἶναί τι ἀνθρώπων γένος μήτε ἀρετῆς κομιδῇ ἐπήβολον μήτ' εἰς κακίαν ἐσχάτην παντάπασιν ἐκκεκυλισμένον. Alia exempla recentiorum v. in Thes. Stephani, ubi dictum etiam de altero verbo, cujus alia est constructio.

κερδέων] V. ad Cyrop. 8, 1, 26, Hipparch. 4, 15.

Οὐκέτι pro οὐκ Cobetus p. 685.

23. Πῶς οὖν οὐκ] In Platonis Theage p. 130 A, ipse Socrates inducitur haec affirmans: Πολλοὶ δὲ ὅσον ἂν μετ' ἐμοῦ χρόνον ὦσι, θαυμάσια ἐπιδιδόασιν, ἐπειδὰν δ' ἐμοῦ ἀπόσχωνται, πάλιν οὐδὲν διαφέρουσιν ὁτιοῦν. SCHN.

ἀσκητὰ] ἀσκητέα Weiskius.

ἐν γὰρ τῷ αὐτῷ] ἐν γὰρ ταὐτῷ scripserat Xenophon. τῷ αὐτῷ pro ταὐτῷ male optimi Demosthenis p. 1056, 9; omnes 1058, 24. Nihili autem quod omnes praeter A. hic inferunt ἐν τῷ γὰρ αὐτῷ.

ἡδοναὶ] desideria, cupiditates voluptatis. SCHN.

θουσιν αὐτὴν μὴ σωφρονεῖν, ἀλλὰ τὴν ταχίστην ἑαυταῖς
τε καὶ τῷ σώματι χαρίζεσθαι.
24 Καὶ Κριτίας δὴ καὶ Ἀλκιβιάδης, ἕως μὲν Σωκράτει
συνήστην, ἐδυνάσθην ἐκείνῳ χρωμένω συμμάχῳ τῶν μὴ
καλῶν ἐπιθυμιῶν κρατεῖν· ἐκείνου δ' ἀπαλλαγέντε, Κριτίας
μὲν φυγὼν εἰς Θετταλίαν ἐκεῖ συνῆν ἀνθρώποις ἀνομίᾳ
μᾶλλον ἢ δικαιοσύνῃ χρωμένοις, Ἀλκιβιάδης δ' αὖ διὰ
μὲν κάλλος ὑπὸ πολλῶν καὶ σεμνῶν γυναικῶν θηρώμενος,
διὰ δὲ δύναμιν τὴν ἐν τῇ πόλει καὶ τοῖς συμμάχοις ὑπὸ
πολλῶν καὶ δυνατῶν [κολακεύειν] ἀνθρώπων διαθρυπτό-
μενος, ὑπὸ δὲ τοῦ δήμου τιμώμενος, καὶ ῥᾳδίως πρωτεύων,
ὥσπερ οἱ τῶν γυμνικῶν ἀγώνων ἀθληταὶ ῥᾳδίως πρωτεύ-
οντες ἀμελοῦσι τῆς ἀσκήσεως, οὕτω κἀκεῖνος ἠμέλησεν
25 αὑτοῦ. τοιούτων δὲ συμβάντων αὐτοῖν, καὶ ὠγκωμένω μὲν
ἐπὶ γένει, ἐπηρμένω δ' ἐπὶ πλούτῳ, πεφυσημένω δ' ἐπὶ
δυνάμει, διατεθρυμμένω δὲ ὑπὸ πολλῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ δὲ
πᾶσι τούτοις καὶ πολὺν χρόνον ἀπὸ Σωκράτους γεγονότε,
26 τί θαυμαστὸν εἰ ὑπερηφάνω ἐγενέσθην; εἶτα εἰ μέν τι
ἐπλημμελησάτην, τούτου Σωκράτη ὁ κατήγορος αἰτιᾶται,
ὅτι δὲ νέω ὄντε αὐτὼ, ἡνίκα καὶ ἀγνωμονεστάτω καὶ ἀκρα-
τεστάτω εἰκὸς εἶναι, Σωκράτης παρέσχε σώφρονε, οὐδενὸς
27 ἐπαίνου δοκεῖ τῷ κατηγόρῳ ἄξιος εἶναι; οὐ μὴν τά γε

24. σεμνῶν] ἀσέμνων, supra scripto antiquiori m. sec. γρ. σεμνῶν B. δὲ δύναμιν] δύναμιν δὲ B. κολακεύειν post δυνατῶν om. Vindob. n. xi. αὑτοῦ] αὐτοῦ A., ὐ in ὑ mutato, fortasse manu Gailii. 25. ὠγκωμένω—ἀνθρώπων negligentius citat Alexander Walz. Rhett. vol. 8, p. 463, 4. διατεθρυμμένω] α pro υ, quod cum γρ. s. v. posuit m. sec., B. τούτοις] Libri τούτοις διεφθαρμένω. 26. τούτου] τοῦτο A. pr. τούτω, addito commate, m. sec. antiquiori B. παρέσχε] το m. secunda recentiori inter versus addit B. σώφρονε] σωφρονεῖν A.

24. φυγὼν εἰς Θετταλίαν] Quae mihi innotuerant de hac Critiae fuga, annotavi ad Xenophontis Hist. Gr. 2, 3, 36. Penestas, servile hominum genus, in Thessalia concitare contra dominos Critias studuit. SCHN. Ex iis quae passim leguntur apud scriptores, Thessaliam fere nebulonum patriam dixeris: nam ubique terrarum male audiebant Thessali, multisque nominibus pene infames erant, maxime tamen propter ἀταξίαν et ἀπιστίαν. Plura Athen. p. 137, 418, 527. Hinc proverbia de Thessalis. HINDENBURG.

γυναικῶν] In his Agidis uxor ponenda V. Plut. Vit. Ages. et Alcib. HINDENB.

κολακεύειν] Videtur a glossa διὰ τὸ κολακεύειν ortum. S. 25, simpliciter est διατεθρυμμένω ὑπὸ πολλῶν ἀνθρώπων. ERNEST. Cyrop. 7, 2, 23, est διαθρυπτόμενος ὑπ' ἀνθρώπων, οἵ με κολακεύοντες ἔλεγον ὅτι εἰ ἐγὼ ἐθέλοιμι ἄρχειν, πάντες ἂν ἐμοὶ πείθοιντο.

25. διεφθαρμένω post ἐπὶ τούτοις delevit Pluygers. Neque καὶ si abesset, desideraretur, quod necessario addendum fuit illato διεφθαρμένω.

26. ὁ κατήγορος] Polycrates. V. annot. ad Vitam Diogenis s. 38.

ἄλλα οὕτω κρίνεται. τίς μὲν γὰρ αὐλητὴς, τίς δὲ κιθαριστὴς, τίς δὲ ἄλλος διδάσκαλος ἱκανοὺς ποιήσας τοὺς μαθητὰς, ἐὰν πρὸς ἄλλους ἐλθόντες χείρους φανῶσιν, αἰτίαν ἔχει τούτου; τίς δὲ πατὴρ, ἐὰν ὁ παῖς αὐτοῦ συνδιατρίβων τῳ σωφρονῇ, ὕστερον δὲ ἄλλῳ τῳ συγγενόμενος πονηρὸς γένηται, τὸν πρόσθεν αἰτιᾶται, ἀλλ' οὐχ ὅσῳ ἂν παρὰ τῷ ὑστέρῳ χείρων φαίνηται, τοσούτῳ μᾶλλον ἐπαινεῖ τὸν πρότερον; ἀλλ' οἵ γε πατέρες αὐτοὶ συνόντες τοῖς υἱέσι, τῶν παίδων πλημμελούντων, οὐκ αἰτίαν ἔχουσιν,

28 ἐὰν αὐτοὶ σωφρονῶσιν. οὕτω δὲ καὶ Σωκράτη δίκαιον ἦν κρίνειν· εἰ μὲν αὐτὸς ἐποίει τι φαῦλον, εἰκότως ἂν ἐδόκει πονηρὸς εἶναι· εἰ δ' αὐτὸς σωφρονῶν διετέλει, πῶς ἂν δικαίως τῆς οὐκ ἐνούσης αὐτῷ κακίας αἰτίαν ἔχοι;

29 Ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν αὐτὸς πονηρὸν ποιῶν ἐκείνους φαῦλα πράττοντας ὁρῶν ἐπῄνει, δικαίως ἂν ἐπιτιμῷτο. Κριτίαν μὲν τοίνυν αἰσθανόμενος ἐρῶντα Εὐθυδήμου, καὶ πειρῶντα χρῆσθαι καθάπερ οἱ πρὸς τἀφροδίσια τῶν σωμάτων ἀπολαύοντες, ἀπέτρεπε, φάσκων ἀνελεύθερόν τε εἶναι καὶ οὐ πρέπον ἀνδρὶ καλῷ κἀγαθῷ τὸν ἐρώμενον, ᾧ βούλεται πολλοῦ ἄξιος φαίνεσθαι, προσαιτεῖν ὥσπερ τοὺς πτωχοὺς ἱκετεύοντα καὶ δεόμενον προσδοῦναι, καὶ ταῦτα μηδενὸς

27. ποιήσας] ποιῆσαι B. pr., correctus m. sec. συνδιατρίβων τῳ] συνδιατρίβών (eraso altero accentu) τ̂ῳ A., quo significatur ὑφέν. σωφρονῇ] σώφρονι· sic A. οὐχ] m. sec. rec. cum γρ. infert B. αὐτοὶ] αὐτοῖς A. υἱέσσι A. υἱέσιν B. 28. σωκράτη] Libri σωκράτην. τι] τί A. B. 29. ἐπιτιμῷτο] ἐπετιμᾶτο B. τἀφροδίσια] τὰ ἀφροδίσια A. ἀπολαύοντες] ἀπολλύοντες B. pr., corr. γρ. r. ᾧ—ἄξιος] ὃ—ἄξιον A.

29. ἐπιτιμῷτο] Similiter ἀριστῷτε in ἀριστᾶτε depravatum Anab. 7, 3, 9, αἰτιῷσθε in αἰτιᾶσθε 7, 6, 15, et fortasse 1, 9, 19, ἅττα πεπῷτό τις in ὃ ἐπέπατο αὖ τις, ut pluribus dicam alibi. Dicitur autem hoc ut αἰτίαν ἔχοι s. 28.

Εὐθυδήμου] Infra 4, 2, 1, cognomen καλοῦ gerit; de eodemque esse videtur cap. 3 et 5 ejusdem libri. Dioclis filium ex Platonis Symposio § 37 facit Ernestianus Index. Diversus ergo Euthydemus Cephali filius, et Lysiae Polemarchique frater in Platonis Republ. 1, p. 328 B. Diversus etiam Euthydemus frater Dionysodori, de quo infra 3, 1, Chius, cujus nomine inscriptus exstat Platonis Dialogus. SCHN. V. Prinsterer. Prosopogr. Plat. p. 86, 214.

προσαιτεῖν] Conviv. 8, 22: Ὡς δὲ καὶ ἀνελεύθερος ἡ συνουσία τῷ τὸ σῶμα μᾶλλον ἢ τῷ τὴν ψυχὴν ἀγαπῶντι, νῦν τοῦτο δηλώσω.—ὁ δὲ τοῦ σώματος ὀρεγόμενος εἰκότως ἂν ὥσπερ πτωχὸς περιέποιτο. ἀεὶ γάρ τι προσαιτῶν καὶ προσδεόμενος ἢ φιλήματος ἢ ἄλλου τινὸς ψηλαφήματος παρακολουθεῖ. SCHN.

ἱκετεύοντα καὶ δεόμενον] Plato Phæd. p. 114 A: Ἱκετεύουσι καὶ δέονται ἐᾶσαι σφᾶς. Euthyd. p. 282 B: Δεόμενον καὶ ἱκετεύοντα σοφίας μεταδοῦναι. Apolog. p. 34 C; Ἐδεήθη τε καὶ ἱκέτευσε τοὺς δικαστάς. Et saepius Demosthenes et Isocrates.

30 ἀγαθοῦ. τοῦ δὲ Κριτίου τοῖς τοιούτοις οὐχ ὑπακούοντος
οὐδὲ ἀποτρεπομένου, λέγεται τὸν Σωκράτη ἄλλων τε πολ-
λῶν παρόντων καὶ τοῦ Εὐθυδήμου εἰπεῖν ὅτι ὑικὸν αὐτῷ
δοκοίη πάσχειν ὁ Κριτίας, ἐπιθυμῶν Εὐθυδήμῳ προσ-
31 κνῆσθαι ὥσπερ τὰ ὕδια τοῖς λίθοις. ἐξ ὧν δὴ καὶ ἐμίσει
τὸν Σωκράτη ὁ Κριτίας, ὥστε καὶ ὅτε τῶν τριάκοντα ὢν
νομοθέτης μετὰ Χαρικλέους ἐγένετο, ἀπεμνημόνευσεν αὐτῷ
καὶ ἐν τοῖς νόμοις ἔγραψε λόγων τέχνην μὴ διδάσκειν,
ἐπηρεάζων ἐκείνῳ καὶ οὐκ ἔχων ὅπῃ ἐπιλάβοιτο, ἀλλὰ τὸ
κοινῇ τοῖς φιλοσόφοις ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐπιτιμώμενον ἐπι-
φέρων αὐτῷ καὶ διαβάλλων πρὸς τοὺς πολλούς. οὐδὲ γὰρ
ἔγωγε οὔτ' αὐτὸς τοῦτο πώποτε Σωκράτους ἤκουσα οὔτ'
32 ἄλλου του φάσκοντος ἀκηκοέναι ᾐσθόμην. ἐδήλωσε δέ·
ἐπεὶ γὰρ οἱ τριάκοντα πολλοὺς μὲν τῶν πολιτῶν καὶ οὐ

30. *σωκράτη*] *σωκράτην* libri et Photius s. Suidas v. Ὑεικὸν, citantes *ὅτι—λίθοις*. *προσκνῆσθαι*] *προσκνήσασθαι* A. Photius, qui per *ι*, Suidas, Maximus Tyr. 26, 8. *ὕδια*] *ὑΐδια* libri et Suidas, sed *ὕδια* Photius m. pr., unde *υἵδια* vel *υἱδια* fecit corrector. 31. *ὅτε τῶν*] *ὅτ' ἐτῶν* A. *τριάκοντα*] λ' A., ut s. 35. *αὐτῷ*] *αὐτὸ* A. *ὅπῃ*] *ὅποι* B. *τῶν* om. A. *οὐδὲ* Weiskius. Libri *οὔτε*. *τοῦτο* om. A. 32. *οἱ* A. m. recenti in marg. *σοι* A. B.

προσδοῦναι] I. q. *μεταδοῦναι*. Eur. Suppl. 350: Ἀλλὰ τοῦ λόγου προσδοὺς ἔχοιμ' ἂν δῆμον εὐμενέστερον. Aristophanes Pac. 954: Κᾆτα σάφ' οἶδ' ὅτι φυσῶντι καὶ πονουμένῳ προσδώσετε δήπου· 1111: Οὐδεὶς προσδώσει μοι σπλάγχνων; Οὐ γὰρ οἷόν τε ἡμῖν προσδιδόναι πρίν κεν λύκος οἶν ὑμεναιοῖ.

30. *ὕδια*] *ὑΐδια* tanquam non Atticum notaverat jam Buttmannus Gram. vol. 2, p. 442. Ceterum varietas scripturae quae hic est ostendit etiam Maximo Tyrio restituendum esse *προσκνῆσθαι* pariterque Dioni Chrys., quem citat Valckenarius, varietas *προσκεῖσθαι*. Nec Valckenarii injusta est suspicio, quum *αὐτῷ* desit in Junt. et Ald., *οἱ* intercidisse ante (vel potius, ut s. 32, est *θαυμαστόν οἱ*, post) *ὑικόν*. Quod alteri additum vel substitutum ab librariis notavit Koen. ad Gregor. p. 84, et annot. nostra ad Hist. Gr. 7, 1, 38.

31. *νομοθέτης*] Hist. Gr. 2, 3, 2: Ἔδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρας ἑλέσθαι, οἳ τοὺς πατρίους νόμους συγγράψουσι, καθ' οὓς πολιτεύσουσι. ubi dixi quaedam in annotatione. SCHN.

λόγων τέχνην] Diog. L. s. 19: Ἀλλὰ καὶ οἱ τριάκοντα αὐτὸν ἐκώλυσαν τέχνας διδάσκειν λόγων, ὥς φησι Ξενοφῶν.

τὸ κοινῇ] Quomodo vulgo artem dicendi interpretabantur, qui philosophis vel sophistis invidiam facere volebant, videlicet *τὸ τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖν*, rem inferiorem facere dicendo superiorem, ut Aristophanes in Nubibus. Conf. Gell. N.A. 5, 3, quem citat Hindenb. Ruhnkenius contra intelligebat *τὸ ἀδολεσχεῖν περὶ τῶν μετεώρων*, quod philosophis a Comicis fuisse crimen objectum operose docet vir doctus. Philosophi antiquissimi Athenis et alibi sophistae audiebant, iique primum physica tractabant, postea etiam dicendi artem, veluti Gorgias aliique. Conf. Ciceronis Bruti cap. 8. SCHN.

τοῦτο] *τὸ—ἐπιτιμώμενον*.

ἄλλου του] Sic pro *ἄλλου*, ut hic deteriores, optimi Demosthenis p. 1125, 21.

32. *ἐδήλωσε*] Absolute dicitur ut Cyrop. 7, 1, 30. Comparavit Weiskius Lysiae Orat. c. Theomn. p. 118, 2, ubi sic *δηλώσει δέ*. SCHN. Alia in Thes. Steph. v. Δηλόω, p. 1064 B.

τοὺς χειρίστους ἀπέκτεινον, πολλοὺς δὲ προυτρέποντο ἀδι-
κεῖν, εἶπέ που ὁ Σωκράτης ὅτι θαυμαστόν οἱ δοκοίη εἶναι,
εἴ τις γενόμενος βοῶν ἀγέλης νομεὺς καὶ τὰς βοῦς ἐλάτ-
τους τε καὶ χείρους ποιῶν μὴ ὁμολογοίη κακὸς βουκόλος
εἶναι· ἔτι δὲ θαυμαστότερον, εἴ τις προστάτης γενόμενος
πόλεως καὶ ποιῶν τοὺς πολίτας ἐλάττους τε καὶ χείρους μὴ
αἰσχύνεται μηδ' οἴεται κακὸς εἶναι προστάτης τῆς πόλεως.
33 ἀπαγγελθέντος δὲ αὐτοῖς τούτου, καλέσαντε ὅ τε Κριτίας
καὶ ὁ Χαρικλῆς τὸν Σωκράτη τόν τε νόμον ἐδεικνύτην
αὐτῷ καὶ τοῖς νέοις ἀπειπέτην μὴ διαλέγεσθαι. ὁ δὲ Σω-
κράτης ἐπήρετο αὐτὼ εἰ ἐξείη πυνθάνεσθαι, εἴ τι ἀγνοοῖτο
34 τῶν προαγορευομένων. τὼ δ' ἐφάτην. Ἐγὼ τοίνυν, ἔφη,
παρεσκεύασμαι μὲν πείθεσθαι τοῖς νόμοις· ὅπως δὲ μὴ δι'
ἄγνοιαν λάθω τι παρανομήσας, τοῦτο βούλομαι σαφῶς
μαθεῖν παρ' ὑμῶν, πότερον τὴν τῶν λόγων τέχνην σὺν
τοῖς ὀρθῶς λεγομένοις εἶναι νομίζοντες ἢ σὺν τοῖς μὴ
ὀρθῶς ἀπέχεσθαι κελεύετε αὐτῆς. εἰ μὲν γὰρ σὺν τοῖς
ὀρθῶς, δῆλον ὅτι ἀφεκτέον εἴη τοῦ ὀρθῶς λέγειν· εἰ δὲ σὺν
35 τοῖς μὴ ὀρθῶς, δῆλον ὅτι πειρατέον ὀρθῶς λέγειν. καὶ ὁ
Χαρικλῆς ὀργισθεὶς αὐτῷ, Ἐπειδή, ἔφη, ὦ Σώκρατες,
ἀγνοεῖς, τάδε σοι εὐμαθέστερα ὄντα προαγορεύομεν, τοῖς
νέοις ὅλως μὴ διαλέγεσθαι. καὶ ὁ Σωκράτης, Ἵνα τοίνυν,
ἔφη, μὴ ἀμφίβολον ᾖ, ὁρίσατέ μοι μέχρι πόσων ἐτῶν δεῖ

ἀπέκτεινον] ἀπέκτειναν B. προυτρ.] Libri προετρ. τε καὶ] καὶ B. αἰσχύνεται] αἰσχύνηται B. τῆς om. A. 33. καλέσαντε] Libri καλέσαντες. σωκράτη] Libri σωκράτην. δ' ἐφάτην Vindob. n. lxx. δὲ φάτην A. B. 34. αὐτῆς] αὐτήν vel potius ἀκτήν A. αὐτοῖς, et γρ. ἧς. m. sec. rec. s. v., B. δηλονότι A. et infra A. B. 35. ἔφη om. A. ἀμφίβολον] ἀμφίλογον B. ᾖ] Libri ᾖ ὡς ἄλλο τι ποιῶ ἢ τὰ προηγορυμένα.

ἀπέκτεινον] Exempla et argumenta dabit Historia Graeca 2, 3, 4, Platonis Apolog. 20, et qui laudantur in annotationibus ad istos locos scriptores. SCHN.

προυτρέποντο] V. ad 1, 1, 5.

τὰς βοῦς ἐλάττους ποιῶν] Dio Chrys. Or. 43, vol. 2, p. 191: Σωκράτης τοῖς τυράννοις ἄντικρυς ἐλοιδορεῖτο, λέγων ὁμοίους εἶναι τοῖς πονηροῖς βουκόλοις, οἳ παραλαβόντες ἰσχυρὰς τὰς βοῦς καὶ πολλὰς ὀλίγας καὶ ἀσθενεστέρας ποιοῦσιν.

33. καλέσαντε] Correxi pluralem non minus soloecum quam οἳ συνηπιστάσθην Hist. Gr. 5, 14, 19.

ἀπειπέτην] Aristides vol. 2. p. 248: Καὶ Κριτίας τῷ Σωκράτει ζημίαν ἐπέθηκε—ἀπεῖπε γὰρ αὐτῷ μὴ διαλέγεσθαι τοῖς νέοις. καὶ ταύτης τῆς ἀγνωμοσύνης ἔπεισε καὶ τοὺς ἄλλους μετασχεῖν ὅσοι μετ' αὐτοῦ τότ' εἶχον τὴν πόλιν. SCHN. De formis aoristi apud Atticos ex primo et secundo compositis dixi ad Thes. Stephani.

34. σὺν τοῖς ὀρθῶς λεγομένοις] Ars dicendi sitne in oratione vera et recta, an de iis, quae male dicuntur, praedicetur? SCHN.

ἀφεκτέον εἴη] Sententia poscit ἀφεκτέον ἂν εἴη. De usu praep. σὺν dixi ad Stephanum vol. 7, p. 1166 C.

35. ἵνα μὴ ἀμφίβολον ᾖ, ὡς ἄλλο τι ποιῶ ἢ τὰ προηγορευμένα] Ineptum

νομίζειν νέους εἶναι τοὺς ἀνθρώπους. καὶ ὁ Χαρικλῆς, Ὅσουπερ, εἶπε, χρόνου βουλεύειν οὐκ ἔξεστιν, ὡς οὔπω φρονίμοις οὖσι· μηδὲ σὺ διαλέγου νεωτέροις τριάκοντα
36 ἐτῶν. Μηδ᾽ ἐάν τι ὠνῶμαι, ἔφη, ἢν πωλῇ νεώτερος τριάκοντα ἐτῶν, ἔρωμαι ὁπόσου πωλεῖ; Ναὶ τά γε τοιαῦτα, ἔφη ὁ Χαρικλῆς· ἀλλά τοι σύγε, ὦ Σώκρατες, εἴωθας εἰδὼς πῶς ἔχει τὰ πλεῖστα ἐρωτᾶν. ταῦτα οὖν μὴ ἐρώτα. Μηδ᾽ ἀποκρίνωμαι οὖν, ἔφη, ἄν τί με ἐρωτᾷ νέος, ἐὰν εἰδῶ; οἷον, ποῦ οἰκεῖ Χαρικλῆς ἢ ποῦ ἐστι Κριτίας. Ναὶ τά γε
37 τοιαῦτα, ἔφη ὁ Χαρικλῆς. ὁ δὲ Κριτίας, Ἀλλὰ τῶνδέ τοί σε ἀπέχεσθαι, ἔφη, δεήσει, ὦ Σώκρατες, τῶν σκυτέων καὶ τῶν τεκτόνων καὶ τῶν χαλκέων· καὶ γὰρ οἶμαι αὐτοὺς ἤδη κατατετρῖφθαι διαθρυλουμένους ὑπὸ σοῦ. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ

36. μηδ᾽ ἐάν] Libri μηδὲ ἄν. τί] Libri τίς. ἀλλά—ὁ χαρικλῆς om. A. 37. καὶ τῶν τεκτόνων] καὶ bis, in fine, ubi deletum, et initio versus, et om. τῶν A.

et ad constructionem et ad sententiam additamentum ὡς—προηγορευμένα, quod προειρημένα dicturus erat Xenophon, delevit Cobetus p. 649.

τριάκοντα] Aetas senatoria igitur triginta annorum fuit Athenis. SCHN.

36. μηδ᾽ ἐάν scripsi pro μηδὲ ἄν, ut dixi ad 1, 2, 2. Idem faciendum mox post ἔφη. Non minus inepta δέ, ἄν et γε, ἄν notavi ad Anab. 6, 6, 24.

τί με pro τίς με Cobetus p. 685.

37. τῶν σκυτέων καὶ τῶν τεκτόνων] Similitudines et exempla, quae Socrates a fullonibus, coriariis, figulis petere solebat, saepe sophistis risui fuerunt. Callicles apud Platonem Gorg. p. 299 B.: Ἀεὶ σκυτέας τε καὶ κναφέας καὶ μαγείρους λέγων καὶ ἰατροὺς οὐδὲν παύει. Adde Dion. Chrys. Or. 55. p. 560 D, 564 A. et Liban. Apol. Socrat. p. 643 C. Sed hanc disserendi rationem plus habuisse in recessu quam fronte promitteret, praeclare docet Plato Sympos. p. 335 G. RUHNK. Scilicet haec exempla sibi plures veluti opprobrium artis suae objici suspicati irascebantur Socrati, quod ex verbis tyrannorum satis sit manifestum. Atque ipse Socrates apud Xenophontem in Apologia §. 29, fatetur Anytum sibi irasci, quod dixisset filium ejus in arte coriaria non debuisse exerceri. In Apologia Platonica §. 10, fatetur Socrates sibi iratum Anytum ὑπὲρ τῶν δημιουργῶν, ob opifices, h. e. quod coriariam et alia opificia veluti in contemtum filii sui et amicorum suorum nominare soleret. Atque in Platonis Menone Socrates cum Anyto patre colloquens saepiuscule et sutores et alios opifices nominat; et dum dubitat num virtus doceri et tradi a parentibus possit filiis, utitur exemplis talium virorum, quos velut virtutis non satis ipsos compotes derideri iisque adeo se etiam includi putat et Socrati irascitur Anytus. Hoc fundamento nititur narratio Libanii in Apologia Socratis I. p. 642, Anyti filios ab initio Socratem audivisse, sed patrem iratum fuiss Socrati, quod artem coriariam veluti in contemtum suum nominasset. Addit deinde Anytum promisisse philosopho, si is porro tacere de arte ista vellet, se ab accusatione destiturum esse. Qua quidem in narratione vides priorem partem ipso Xenophontis et Platonis testimonio niti; alteram aliunde sine dubio traxit Libanius. Quare non erat, quod fidem ejus in dubitationem adducere conaretur V. D. in *Bibliothek der alten Litteratur*, parte 2, 3. Recte etiam Anytum istum dialogi Platonici, Menonis nomine inscripti, ipsum Socratis accusatorem intelligi, censet Gedike p. 7. SCH. Cujus mira credulitas.

Σωκράτης, καὶ τῶν ἑπομένων τούτοις; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ
Χαρικλῆς, καὶ τῶν βουκόλων γε· εἰ δὲ μή, φυλάττου ὅπως
38 μὴ καὶ σὺ ἐλάττους τὰς βοῦς ποιήσεις. ἔνθα καὶ δῆλον
ἐγένετο ὅτι ἀπαγγελθέντος αὐτοῖς τοῦ περὶ τῶν βοῶν
λόγου ὠργίζοντο τῷ Σωκράτει.
Οἵα μὲν οὖν ἡ συνουσία ἐγεγόνει Κριτίᾳ πρὸς Σωκράτη
39 καὶ ὡς εἶχον πρὸς ἀλλήλους εἴρηται. φαίην δ' ἂν ἔγωγε
μηδενὶ μηδεμίαν εἶναι παίδευσιν παρὰ τοῦ μὴ ἀρέσκοντος.
Κριτίας δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης οὐκ ἀρέσκοντος αὐτοῖς Σωκρά-
τους ὡμιλησάτην ὃν χρόνον ὡμιλείτην αὐτῷ, ἀλλ' εὐθὺς
ἐξ ἀρχῆς ὡρμηκότε προεστάναι τῆς πόλεως. ἔτι γὰρ
Σωκράτει συνόντες οὐκ ἄλλοις τισὶ μᾶλλον ἐπεχείρουν
διαλέγεσθαι ἢ τοῖς μάλιστα πράττουσι τὰ πολιτικά.
40 λέγεται γὰρ Ἀλκιβιάδην, πρὶν εἴκοσιν ἐτῶν εἶναι, Περικλεῖ
ἐπιτρόπῳ μὲν ὄντι ἑαυτοῦ, προστάτῃ δὲ τῆς πόλεως, τοιάδε
41 διαλεχθῆναι περὶ νόμων. Εἰπέ μοι, φάναι, ὦ Περίκλεις,
ἔχοις ἄν με διδάξαι τί ἐστι νόμος; Πάντως δήπου, φάναι

37. τούτοις, τοῦ τε] τοῖς τοῦ B. V. annot. Δί', ἔφη] διέφη A. δία ἔφη B. βοῦς] βόας, sed γρ. βοῦς m. rec. B. ποιήσεις] Libri ποιήσῃς. 38. σωκράτη] Libri σωκράτην. 39. ὡμιλείτην] ὡμιλησάτην A. διαλέγεσθαι om. A. 40. εἶναι om. A. ἑαυτοῦ] αὑτοῦ B. 41. περίκλεις] περι (κλε) A. περίκλεες B. ἔχοις] ἔχεις A.

ἑπομένων] Quae nominum istorum et opificiorum commemorationi adjungere in disputando vel colloquendo soleo. Ita recte interpretatur Weiskius. SCHN. Sed v. seq. annot.

τοῦ τε δικαίου καὶ τοῦ ὁσίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων] Haec omnia satis fidenter deleo, ut interpretationem eamque falsam, vocum τῶν ἑπομένων τούτοις, quae vertenda sunt, *ceteris hujusmodi artificibus*. Ceterum agi videtur de sermonibus, quos cum artificibus ipsis (v. Platon. Apolog. p. 72 Forster, infra 3, 10, 11) habere solebat; non, ut putat Ruhnkenius, de exemplis et similitudinibus ab artificio aliquo sumtis. DOBR. Sed v. annot. seq.

βουκόλων] De quibus supra §. 32. SCHN.

ποιήσεις pro ποιήσῃς Kiddius ad Dawesii Misc. p. 421. Sic plerique Thucydidis 1, 57: Τῶν πλησίον πόλεων φυλακὴν ἔχει ὅπως μὴ ἀποστήσωνται pro ἀποστήσονται, ut Isocr. p. 89 C: Φυλακτέον ὅπως μηδὲν συμβήσεταί σοι τοιοῦτον. Sed cum conjunctivo aoristi secundi 3, 6, 16: Φυλάττου ὅπως μὴ εἰς τοὐναντίον ἔλθῃς. Librariorum ῃ pro ει inferendi consuetudinem notavit Schneidewinus ad Hyperidem p. 67, ubi ὅπως πλησιάσῃ—διαφυλάξει.

39. οὐκ] Conjungendum cum ὡμιλείτην.

40. πρὶν εἴκοσιν ἐτῶν εἶναι] Eadem fere aetate, qua Alcibiades in primo dialogo cognomine inducitur loquens cum Socrate οὐδέπω γεγονὼς σφόδρα εἴκοσιν s. 41, ubi de Pericle tutore Alcibiadis simul traditur. Ib. fingitur vel traditur Alcibiades accessurus ad populum et in concionem proditurus plane ut infra Glauco 3, 6 narratur, οὐδέπω εἴκοσιν ἔτη γεγονὼς δημηγορῆσαι volens. SCHN.

41. Περίκλεις] Formae Περίκλεες, qua usi sunt Tragici et ne Comici quidem omnino abstinuerunt, nullum in libris vestigium infra et 3, 5.

τὸν Περικλέα. Δίδαξον δὴ πρὸς τῶν θεῶν, φάναι τὸν Ἀλκιβιάδην· ὡς ἐγὼ ἀκούων τινῶν ἐπαινουμένων ὅτι νόμιμοι ἄνδρες εἰσὶν οἶμαι μὴ ἂν δικαίως τούτου τυχεῖν τοῦ
42 ἐπαίνου τὸν μὴ εἰδότα τί ἐστι νόμος. Ἀλλ' οὐδέν τι χαλεποῦ πράγματος ἐπιθυμεῖς, ὦ Ἀλκιβιάδη, φάναι τὸν Περικλέα, βουλόμενος γνῶναι τί ἐστι νόμος· πάντες γὰρ οὗτοι νόμοι εἰσὶν, οὓς τὸ πλῆθος συνελθὸν καὶ δοκιμάσαν ἔγραψε, φράζον ἅ τε δεῖ ποιεῖν καὶ ἃ μή. Πότερον δὲ τἀγαθὰ νομίσαν δεῖν ποιεῖν ἢ τὰ κακά; Τἀγαθὰ νὴ Δία,
43 φάναι, ὦ μειράκιον, τὰ δὲ κακὰ οὔ. Ἐὰν δὲ μὴ τὸ πλῆθος, ἀλλ' ὥσπερ ὅπου ὀλιγαρχία ἐστὶν, ὀλίγοι συνελθόντες γράψωσιν ὅ τι χρὴ ποιεῖν, ταῦτα τί ἐστι; Πάντα, φάναι, ὅσα ἂν τὸ κρατοῦν τῆς πόλεως βουλευσάμενον ἃ χρὴ ποιεῖν γράψῃ, νόμος καλεῖται. κἂν τύραννος οὖν κρατῶν τῆς πόλεως γράψῃ τοῖς πολίταις ἃ χρὴ ποιεῖν, καὶ ταῦτα νόμος ἐστί; Καὶ ὅσα τύραννος ἄρχων, φάναι, γράφει,
44 καὶ ταῦτα νόμος καλεῖται. Βία δὲ, φάναι, καὶ ἀνομία τί ἐστιν, ὦ Περίκλεις; ἆρ' οὐχ ὅταν ὁ κρείττων τὸν ἥττω μὴ πείσας [ἀλλὰ βιασάμενος] ἀναγκάσῃ ποιεῖν ὅ τι ἂν αὐτῷ δοκῇ; Ἔμοιγε δοκεῖ, φάναι τὸν Περικλέα. Καὶ ὅσα ἄρα τύραννος μὴ πείσας τοὺς πολίτας ἀναγκάζει ποιεῖν γράφων, ἀνομία ἐστί; Δοκεῖ μοι, φάναι τὸν Περικλέα· ἀνατίθεμαι γὰρ τὸ ὅσα τύραννος μὴ πείσας γράφει, νόμον εἶναι.
45 Ὅσα δὲ οἱ ὀλίγοι τοὺς πολλοὺς μὴ πείσαντες ἀλλὰ κρατοῦντες γράφουσι, πότερον βίαν φῶμεν ἢ μὴ φῶμεν εἶναι; Πάντα μοι δοκεῖ, φάναι τὸν Περικλέα, ὅσα τις μὴ πείσας ἀναγκάζει τινὰ ποιεῖν, εἴτε γράφων εἴτε μὴ, βία μᾶλλον ἢ

41. τῶν θεῶν] τὸν θ̀ν̂ B. ἀκούων] ἀκούω B. τούτου τυχεῖν] τυχεῖν τούτου A. 42. τι] τοι B. μή] Post hoc erasum quid, ut duae litterae, in A. νομίσαν Reiskius. Libri ἐνόμισαν. δεῖν] δεῖ A. om. B., supplens γρ. in marg. m. rec. sec. φάναι] φᾶναι A., plerumque compendio scribens, hic et 43. 43. κἂν] Libri καὶ ἄν. κρατῶν τῆς πόλεως] κρατῇ τῆς πόλεως καὶ A. 44. καὶ ἀνομία ante φάναι ponit A. ὅσα] ὃς δ' A. ἀναγκάζει] ἀναγκάσει B. ἀνομία] ἄνομα A. μοι om. A. ἀνατίθεμαι] ἀνατίθεμαι, et marg. m. sec. rec. ἀθετῶ, B. 45. ἢ μὴ φῶμεν εἶναι] εἶναι ἢ μὴ φῶμεν A. ἀναγκάζοι B.

43. καὶ ἂν pro καὶ ἐὰν non magis Atticorum quisquam dixisse videtur quam pro καὶ ἂν, etiamsi non alienum a Xenophonte certe esset ἂν pro ἐάν. Scribendum igitur κἂν hic et 1, 6, 14; 2, 2, 12; 2, 4, 6; Reip. Ath. 2, 17; Laced. 7, 6; Vectig. 5, 13, ut dixi praef. ad Cyrop. p. xi, et Isocratis Epist. 2 init. κἂν Urbinas praebuit pro καὶ ἄν. Nihilo melius videtur καὶ ἢν μὲν Hipparch. 4, 3; nam 7, 2 est κἂν μέν, sequente utrobique ἢν δέ.

44. ἀλλὰ βιασάμενος delet Cobetus p. 686.

νόμος εἶναι. Καὶ ὅσα ἄρα τὸ πᾶν πλῆθος κρατοῦν τῶν τὰ
χρήματα ἐχόντων γράφει μὴ πεῖσαν, βία μᾶλλον ἢ
46 νόμος ἂν εἴη; Μάλα τοι, φάναι τὸν Περικλέα, ὦ Ἀλκι-
βιάδη, καὶ ἡμεῖς τηλικοῦτοι ὄντες δεινοὶ τὰ τοιαῦτα ἦμεν·
τοιαῦτα γὰρ καὶ ἐμελετῶμεν καὶ ἐσοφιζόμεθα οἷάπερ καὶ σὺ
νῦν ἐμοὶ δοκεῖς μελετᾶν. τὸν δὲ Ἀλκιβιάδην φάναι, Εἴθε
σοι, ὦ Περίκλεις, τότε συνεγενόμην ὅτε δεινότατος σαυτοῦ
47 ταῦτα ἦσθα. ἐπεὶ τοίνυν τάχιστα τῶν πολιτευομένων
ὑπέλαβον κρείττονες εἶναι, Σωκράτει μὲν οὐκέτι προσῄσαν·
οὔτε γὰρ αὐτοῖς ἄλλως ἤρεσκεν, εἴ τε προσέλθοιεν, ὑπὲρ
ὧν ἡμάρτανον ἐλεγχόμενοι ἤχθοντο· τὰ δὲ τῆς πόλεως
48 ἔπραττον, ὧνπερ ἕνεκεν καὶ Σωκράτει προσῆλθον. ἀλλὰ
Κρίτων τε Σωκράτους ἦν ὁμιλητὴς καὶ Χαιρεφῶν καὶ
Χαιρεκράτης καὶ Ἑρμογένης καὶ Σιμίας καὶ Κέβης καὶ
Φαιδώνδας καὶ ἄλλοι οἳ ἐκείνῳ συνῆσαν, οὐχ ἵνα δημηγο-

ἄρα] V. ad 1, 2, 8. *ἂν* om. A., sed positis super *νομ̈ο* punctis indicatur *ἂν* in marg. m. pr. suppletum, sed fere evanidum. 46. *δεινότατος σαυτοῦ*] *δεινότατος ἑαυτοῦ*, et marg. ead. m. *πάντα*, A. *δεινότατος περὶ ταῦτα*, et. marg. m. sec. ant. *γρ. δεινότατος σαυτοῦ ταῦτα ἦσθα*, quibus rec. m. addidit π^{α} (sequitur compendium simile litterae *δ* cum superscripta littera *s*,) B., quod *παραδιόρθωσις* interpretatur Duebnerus. 47. *προσῄσαν*] Libri *προσῄεσαν*. 48. *καὶ ἑρμογένης*] *καὶ ἑρμοκράτης* A. et punctis supra utrumque positis B. *σιμίας*] Libri *σιμμίας*. *φαιδώνδας* margo Villoisoni. *φενδώνδης* A. *καὶ φαίδων δὲ καὶ ἄλλοι* margo m. sec. B.

45. *πᾶν πλῆθος*] plebs, si in unum convenerit et se congregaverit. SCHN.

46. *Μάλα τοι . . . ὦ Ἀλκιβιάδη. Καὶ ἡμεῖς κ. τ. λ. Οὕτως ἔστικται παρὰ πᾶσιν. Εἰ δ' ἀντὶ τῆς μετὰ τὸ Ἀλκιβιάδη τελείας στιγμῆς ὑποστίζοις μόνον γράφων, Μάλα τοι, φάναι τὸν Περικλέα, ὦ Ἀλκιβιάδη, καὶ ἡμεῖς, τηλικοῦτοι ὄντες, δεινοὶ τὰ τοιαῦτα ἦμεν, ὁ νοῦς ἔσται, Μάλα τοι καὶ ἡμεῖς δεινοὶ ἦμεν.* CORAES. Necessaria haec interpunctio et propter *μάλα* et propter *τοι*, quorum neutrum sic dici potuit, ut fit in altera. Conf. Soph. Phil. 854: *Εἰ ταύταν τούτῳ γνώμαν ἴσχεις, μάλα τοι ἄπορα πυκινοῖς ἐνιδεῖν πάθη.*

47. *εἴ τε*] Anab. 1, 3, 11: *Ἕως τε μένομεν αὐτοῦ σκεπτέον μοι δοκεῖ ὅπως —εἴ τε ἤδη δοκεῖ ἀπιέναι ὅπως κ. τ. λ. Οὔτε—εἴ τε* Polyb. 3, 21, 1; *τε—εἴ τε* 18, 21, 8.

48. *Χαιρεκράτης*] Videtur esse frater Chaerephontis, de quo infra 2, 3. SCH.

Ἑρμογένης pro *Ἑρμοκράτης* Prinstererus Prosopogr. Plat. p. 226: Hermocrati, nobilissimo duci Syracusanorum, in adolescentibus, quorum studiis Socrates frequenter expetebatur, locus non potuit, Hermogeni vero prope debuit esse; ut proculdubio non nomen servari Hermocratis ex praecedentis *Χαιρεκράτης* similitudine ortum, sed oporteat Hermogenis reponi.

Σιμίας, non *Σιμμίας*, ut libri hic et 3, 11, 17, scribendum ostendi ad Stephani Thes.

Φαιδώνδας] Phaedondam Ruhnkenius restituit recte et vere, cetera non item, eum apud auctorem Epist. Socrat. p. 35 et Suidam voc. *Σωκράτης* primitiva forma dici *Φαίδωνα*. Nam utroque loco noster hic Phaedon Eleus significatur. Et quod Suidas Phaedonem facit Cyrenaeum, deceptus est proxima mentione Aristippi Cyrenaei Phaedondam Thebanum fuisse ex hoc Platonis loco apparet et terminatio nominis confirmat. Ceterum idem videtur fuisse, sub cujus nomine dialogum Phaedondam scripserat Demetrius Phalereus teste Diog. L. 5, 81. WYTTENBACH. ad Plat. Phaed.

ρικοὶ ἢ δικανικοὶ γένοιντο, ἀλλ᾽ ἵνα καλοί τε κἀγαθοὶ γενόμενοι καὶ οἴκῳ καὶ οἰκέταις καὶ οἰκείοις καὶ φίλοις καὶ πόλει καὶ πολίταις δύναιντο καλῶς χρῆσθαι. καὶ τούτων οὐδεὶς οὔτε νεώτερος οὔτε πρεσβύτερος ὢν οὔτ᾽ ἐποίησε κακὸν οὐδὲν οὔτ᾽ αἰτίαν ἔσχεν.

49 Ἀλλὰ Σωκράτης γ᾽, ἔφη ὁ κατήγορος, τοὺς πατέρας
προπηλακίζειν ἐδίδασκε, πείθων μὲν τοὺς συνόντας ἑαυτῷ
σοφωτέρους ποιεῖν τῶν πατέρων, φάσκων δὲ κατὰ νόμον
ἐξεῖναι παρανοίας ἑλόντι τὸν πατέρα δῆσαι, τεκμηρίῳ τούτῳ
χρώμενος, ὡς τὸν ἀμαθέστερον ὑπὸ τοῦ σοφωτέρου νόμιμον
50 εἴη δεδέσθαι. Σωκράτης δὲ τὸν μὲν ἀμαθίας ἕνεκα δε-
σμεύοντα δικαίως ἂν καὶ αὐτὸν ᾤετο δεδέσθαι ὑπὸ τῶν ἐπι-
σταμένων ἃ μὴ αὐτὸς ἐπίσταται· καὶ τῶν τοιούτων ἕνεκα
πολλάκις ἐσκόπει τί διαφέρει μανίας ἀμαθία· καὶ τοὺς
μὲν μαινομένους ᾤετο συμφερόντως ἂν δεδέσθαι καὶ ἑαυτοῖς
καὶ τοῖς φίλοις, τοὺς δὲ μὴ ἐπισταμένους τὰ δεοντα δικαίως
51 ἂν μανθάνειν παρὰ τῶν ἐπισταμένων. ἀλλὰ Σωκράτης γ᾽,
ἔφη ὁ κατήγορος, οὐ μόνον τοὺς πατέρας ἀλλὰ καὶ τοὺς
ἄλλους συγγενεῖς ἐποίει ἐν ἀτιμίᾳ εἶναι παρὰ τοῖς ἑαυτῷ
συνοῦσι, λέγων ὡς οὔτε τοὺς κάμνοντας οὔτε τοὺς δικαζο-
μένους οἱ συγγενεῖς ὠφελοῦσιν, ἀλλὰ τοὺς μὲν οἱ ἰατροὶ,
52 τοὺς δὲ οἱ συνδικεῖν ἐπιστάμενοι. ἔφη δὲ καὶ περὶ τῶν
φίλων αὐτὸν λέγειν ὡς οὐδὲν ὄφελος εὔνους εἶναι, εἰ μὴ καὶ
ὠφελεῖν δυνήσονται· μόνους δὲ φάσκειν αὐτὸν ἀξίους εἶναι
τιμῆς τοὺς εἰδότας τὰ δέοντα καὶ ἑρμηνεῦσαι δυναμένους.

γένοιντο] γένωνται A. γίνοιντο B. οὐδὲν om. A. 49. γ᾽] γε A. hic et 51. αὐτῷ] ἑαυτῷ diserte Priscian. 17, 18, 125, citans ἀλλὰ—πατέρων, et ex s. 51, ἀλλὰ—συνοῦσι, quod restitui. ἑλόντι] ἑλόντα A. ἁλόντι B. et s. v. ead. m. γρ. ἑλόντι quae s. 46, ascripserat πδ. (a supra) τὸν] Libri καὶ τόν. εἴη A. per compendium, quod dubium εἶναι sit an εἴη. 50. αὐτὸν] αὑτὸν A. 51. V. ad s. 49. οἱ ἰατροὶ] ἰατροὶ A.

p. 59 B, 118. Male autem etiam libri Platonis Φαιδώνδης, Φαιδωνίδης, Φαίδων δέ. Nam omnia illa nomina in ωνδας etiam apud Atticos semper sunt per *a* scribenda, ut Διώνδας, Ἐπαμεινώνδας, Φρυνώνδας, ut recte ad hunc locum animadvertit Coraes.

49. προπηλακίζειν] Ante Anytum crimen hoc Socrati objecerat Aristophanes in Nubibus 1407 Phidippidem a Socrate institutum inducens in scenam, qui patrem verberat, et demonstrat justum esse patrem a filio verberari. SCHN.

ἑαυτῷ, ut s. 8 et 51, 52; 4, 5, 1, non αὐτῷ, ut 4, 7, 1, τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀπεφαίνετο πρὸς τοὺς ὁμιλοῦντας αὐτῷ, scripsisse Xenophontem, etiam sine Prisciani testimonio conjicere licebat.

σοφωτέρους ποιεῖν] Anytus quam veri speciem crimini praetexuerit, vide in annotatione ad §. 37. SCHN.

καὶ ante τὸν πατέρα delevit Cobetus p. 649, quum in neminem alium id licuerit.

ἀναπείθοντα οὖν τοὺς νέους αὐτὸν ὡς αὐτὸς εἴη σοφώτατός
τε καὶ ἄλλους ἱκανώτατος ποιῆσαι σοφοὺς, οὕτω διατιθέναι
τοὺς ἑαυτῷ συνόντας ὥστε μηδαμοῦ παρ' αὐτοῖς τοὺς
53 ἄλλους εἶναι πρὸς αὐτόν. ἐγὼ δ' αὐτὸν οἶδα μὲν καὶ περὶ
πατέρων τε καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν καὶ περὶ φίλων ταῦτα
λέγοντα, καὶ πρὸς τούτοις γε δὴ ὅτι τῆς ψυχῆς ἐξελθού-
σης, ἐν ᾗ μόνῃ γίγνεται φρόνησις, τὸ σῶμα τοῦ οἰκειοτάτου
54 ἀνθρώπου τὴν ταχίστην ἐξενεγκόντες ἀφανίζουσιν. ἔλεγε
δ' ὅτι καὶ ζῶν ἕκαστος ἑαυτοῦ, ὃ πάντων μάλιστα φιλεῖ,
τοῦ σώματος ὅ τι ἂν ἀχρεῖον ᾖ καὶ ἀνωφελὲς, αὐτός τε
ἀφαιρεῖ καὶ ἄλλῳ παρέχει. αὐτοί τέ γε αὑτῶν ὄνυχάς τε
καὶ τρίχας καὶ τύλους ἀφαιροῦσι καὶ τοῖς ἰατροῖς παρέχουσι
μετὰ πόνων τε καὶ ἀλγηδόνων καὶ ἀποτέμνειν καὶ ἀποκάειν,
καὶ τούτου χάριν οἴονται δεῖν αὐτοῖς καὶ μισθὸν τίνειν· καὶ
τὸ σίαλον ἐκ τοῦ στόματος ἀποπτύουσιν ὡς δύνανται

ο
τρ
52. σοφώτατός] σοφῶ (τε additum m. sec. ant.) A. αὐτόν Victor. in marg. Flor. ἑαυτόν A. B. 53. τε post συγγενῶν delevit Morus. δὴ ὅτι Weiskius. Libri διότι. 54. τὴν ταχίστην om. A. ἐξενεγκόντες] Libri ἐξενέγκαντες. αὐτοί τέ] αὐτοὶ τέ A. αὐτοὶ δέ B. αὑτῶν] αὐτῶν B. ἀποτέμνειν] τε addunt A. B. ἀποκαίειν potius quam ἀποκάειν A. ἀποκάειν B. τίνειν A. pr., τείνειν m. sec. σίαλον] ε m. sec. rec. pro α A. αὐτοὺς] αὐτοῖς A.

52. ὥστε μηδαμοῦ παρ' αὐτοῖς τοὺς ἄλλους εἶναι πρὸς αὐτόν] i. e. Nihili esse, ut in locis similibus apud Wyttenbach. ad Platonis Phaedon. p. 182 s. et in Steph. Thes.

πρὸς ἑαυτόν] πρὸς αὐτόν scribendum puto, ut alii apud eos nihil essent ad ipsum, i. e. Socratem. ERNEST.

53. καὶ πρὸς τούτοις γε δὴ ὅτι Weiskius, comparans Oecon. 5, 20: Ὑπὲρ ὑγρῶν—καὶ ὑπὲρ πάντων γε δὴ τῶν κτημάτων τοὺς θεοὺς θεραπεύουσιν. Vide Indicem Oeconom. v. Γέ. SCHN. Alia v. in Thes. Steph. v. Δή p. 1048 C.

ἐξενεγκόντες pro ἐξενέγκαντες poscit dialectus Xenophontis. V. 2, 2, 5; 3, 6, 18; 4, 8, 1. Anab. 6, 5, 6, ubi C. συνενεγκάντες, accentu librarii lapsum prodente. Quod Phrynichus Bekk. p. 41, 28 dicit: Ἤνεγκον ἀπὸ τῆς ἐνεγκῶν μετοχῆς, ὡς ἀπὸ τῆς δραμὼν ἔδραμον· τὸ δὲ ἤνεγκα ἀπὸ τῆς ἐνέγκας· ἄμφω μὲν οὖν δόκιμα, invertendum est, nec magis verum de participiis quam de optativo, de quo dicetur ad 4, 3, 9.

ἀφανίζουσιν] Hunc locum aut similem scriptoris, qui Socratica praecepta tradiderat, respexit Aristoteles in Ethicis Eudem. 7, 1: Ὥσπερ Σωκράτης ὁ γέρων ἔλεγε τὸ πτύελον καὶ τὰς τρίχας καὶ τοὺς ὄνυχας παραβάλλων καὶ τὰ μόρια, ὅτι ῥιπτοῦμεν τὰ ἄχρηστα καὶ τέλος τὸ σῶμα, ὅταν ἀποθάνῃ· ἄχρηστον γὰρ ὁ νεκρός· οἷς δὲ χρήσιμον, φυλάττουσιν, ὥσπερ ἐν Αἰγύπτῳ. SCHN.

τοῦ σώματος] Deleto hoc ὃν πάντων Cobetus p. 650. Ac melius ἑαυτὸν μάλιστα φιλεῖν aliquis dicitur quam τὸ ἑαυτοῦ σῶμα. Philo vol. 2, p. 249, 22: Κτημάτων τὸ μέγιστον αὐτός τίς ἐστιν αὐτῷ.

παρέχει] Intellige ἀφαιρεῖν. SCHN.

καὶ τύλους ἀφαιροῦσι] Hindenburgius suspicatur auctorem scripsisse ἀφαιροῦσι καὶ τύλους τοῖς ἰατροῖς. Scilicet tonsoribus ungues et capilli resecandi praebentur, medicis vel chirurgis clavi exscindendi committuntur. Sed ad solos τύλους medicorum mentionem pertinere indicant satis verba ἀποτέμνειν καὶ ἀποκάειν. SCHN.

πορρωτάτω, διότι ὠφελεῖ μὲν οὐδὲν αὐτοὺς ἐνὸν, βλάπτει
55 δὲ πολὺ μᾶλλον. ταῦτ᾽ οὖν ἔλεγεν, οὐ τὸν μὲν πατέρα ζῶντα κατορύττειν διδάσκων, ἑαυτὸν δὲ κατατέμνειν, ἀλλ᾽ ἐπιδεικνύων ὅτι τὸ ἄφρον ἄτιμόν ἐστι παρεκάλει ἐπιμέλεσθαι τοῦ ὡς φρονιμώτατον εἶναι καὶ ὠφελιμώτατον, ὅπως, ἐάν τε ὑπὸ πατρὸς ἐάν τε ὑπὸ ἀδελφοῦ ἐάν τε ὑπ᾽ ἄλλου τινὸς βούληται τιμᾶσθαι, μὴ τῷ οἰκεῖος εἶναι πιστεύων ἀμελῇ, ἀλλὰ πειρᾶται ὑφ᾽ ὧν ἂν βούληται τιμᾶσθαι, τούτοις ὠφέλιμος εἶναι.

56 Ἔφη δ᾽ αὐτὸν ὁ κατήγορος καὶ τῶν ἐνδοξοτάτων ποιητῶν ἐκλεγόμενον τὰ πονηρότατα καὶ τούτοις μαρτυρίοις χρώμενον διδάσκειν τοὺς συνόντας κακούργους τε εἶναι καὶ τυραννικοὺς, Ἡσιόδου μὲν τὸ

Ἔργον δ᾽ οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δέ τ᾽ ὄνειδος·

τοῦτο δὴ λέγειν αὐτὸν ὡς ὁ ποιητὴς κελεύει μηδενὸς ἔργου μήτ᾽ ἀδίκου μήτ᾽ αἰσχροῦ ἀπέχεσθαι, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ποιεῖν
57 ἐπὶ τῷ κέρδει. Σωκράτης δ᾽ ἐπεὶ διομολογήσαιτο τὸ μὲν ἐργάτην εἶναι ὠφέλιμόν τε ἀνθρώπῳ καὶ ἀγαθὸν εἶναι, τὸ δὲ ἀργὸν βλαβερόν τε καὶ κακὸν, καὶ τὸ μὲν ἐργάζεσθαι ἀγαθὸν, τὸ δ᾽ ἀργεῖν κακὸν, τοὺς μὲν ἀγαθόν τι ποιοῦντας ἐργάζεσθαί τε ἔφη καὶ ἐργάτας εἶναι, τοὺς δὲ κυβεύοντας ἤ τι ἄλλο πονηρὸν καὶ ἐπιζήμιον ποιοῦντας ἀργοὺς ἀπεκάλει. ἐκ δὲ τούτων ὀρθῶς ἂν ἔχοι τὸ

Ἔργον δ᾽ οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δέ τ᾽ ὄνειδος.

55. *τὸν μὲν*] *τὸν* B. *ἐπιμέλεσθαι*] Libri *ἐπιμελεῖσθαι*. *βούληται*] *βούλοιτο* B. *τῷ*] *τὸ*, et s. v. *γρ. τῷ*, B. *πειρᾶται*] *πειρᾶσθαι* A. *βούληται*] *βούλοιτο* B. 56. *αὐτὸν*] *αὖ τοι* A. *κακούργους*] *καὶ κακούργους* A. *ἀεργίη*] *ἀεργείη* A. hic et 57. *δέ τ᾽*] *δ᾽ ἔτ᾽* A., sed corr. in accentibus, de quibus pr. apparet tantum .., non corr. *δ᾽ ἔτ᾽* 57. *λέγειν*] *κελεύειν* A. 57. *ἐπεὶ διομολογήσαιτο*] *ἐπιδιωμολογήσατο* Stob. Fl. 29, 24, citans s. 57. *εἶναι* post *ἀγαθὸν* om. Stob., post *ὠφέλιμόν τε* vel *ὠφέλιμόν τ᾽* transponunt nonnulli minus boni. | *τε ἔφη*] *ἔφη* Stob. *ἐργάτας ἀγαθοὺς* libri. *τὸ* om. Stob.

55. *ἐπιδεικνύων*] Xenophontem *ἐπιδεικνὺς* scripsisse videri dictum ad Cyrop. 6, 4, 6.

56. *Ἡσιόδου*] *Ἔργων* versu 311. ubi *οὐδὲν* vocabulo *ἔργον* an alteri *ὄνειδος* adjungas, nullum facit discrimen: hoc autem facit summum, Hesiodum de opere rustico loqui. SCHN.

57. *ἐπεὶ διομολογήσαιτο*] Frequens apud Platonem *διομολογεῖσθαι* cum infinitivo, quem, si abesse posset, hic librorum dissensus delendum proderet.

ἐργάτας Weiskius pro *ἐργάτας ἀγαθούς*, quod non minus esse absonum quam si sequeretur *ἀργοὺς καὶ κακούς*, Socrate tanquam contraria ponente *τὸ ἐργάτην εἶναι* et *τὸ ἀργὸν εἶναι*, et ratiocinante *τοὺς μὲν ἀγαθόν τι ποιοῦντας ἐργάτας εἶναι, τοὺς δὲ κυβεύοντας ἀργούς*, animadvertit Cobetus p. 687. Aliter res habet 2, 1, 27.

ἀργοὺς ἀπεκάλει] Conf. similem *σχολῆς* definitionem infra 3, 9, 9. SCHN.

58 τὸ δὲ Ὁμήρου ἔφη ὁ κατήγορος πολλάκις αὐτὸν λέγειν, ὅτι Ὀδυσσεὺς

Ὅντινα μὲν βασιλῆα καὶ ἔξοχον ἄνδρα κιχείη,
τὸν δ' ἀγανοῖς ἐπέεσσιν ἐρητύσασκε παραστάς·
δαιμόνι', οὔ σε ἔοικε κακὸν ὣς δειδίσσεσθαι,
ἀλλ' αὐτός τε κάθησο καὶ ἄλλους ἵδρυε λαούς.
ὃν δ' αὖ δήμου τ' ἄνδρα ἴδοι βοόωντά τ' ἐφεύροι,
τὸν σκήπτρῳ ἐλάσασκεν ὁμοκλήσασκέ τε μύθῳ·
δαιμόνι', ἀτρέμας ἧσο, καὶ ἄλλων μῦθον ἄκουε,
οἳ σέο φέρτεροί εἰσι· σὺ δ' ἀπτόλεμος καὶ ἄναλκις,
οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ ἐναρίθμιος οὔτ' ἐνὶ βουλῇ.

ταῦτα δὴ αὐτὸν ἐξηγεῖσθαι, ὡς ὁ ποιητὴς ἐπαινοίη παίε-
59 σθαι τοὺς δημότας καὶ πένητας. Σωκράτης δ' οὐ ταῦτ' ἔλεγε, καὶ γὰρ ἑαυτὸν οὕτω γ' ἂν ᾤετο δεῖν παίεσθαι, ἀλλ' ἔφη δεῖν τοὺς μήτε λόγῳ μήτ' ἔργῳ ὠφελίμους ὄντας μήτε στρατεύματι μήτε πόλει μήτε αὐτῷ τῷ δήμῳ, εἴ τι δέοι, βοηθεῖν ἱκανούς, ἄλλως τ' ἐὰν πρὸς τούτῳ καὶ θρασεῖς ὦσι, πάντα τρόπον κωλύεσθαι, κἂν πάνυ πλούσιοι
60 τυγχάνωσιν ὄντες. ἀλλὰ Σωκράτης γε τἀναντία τούτων φανερὸς ἦν καὶ δημοτικὸς καὶ φιλάνθρωπος ὤν. ἐκεῖνος γὰρ πολλοὺς ἐπιθυμητὰς καὶ ἀστοὺς καὶ ξένους λαβὼν οὐδένα πώποτε μισθὸν τῆς συνουσίας ἐπράξατο, ἀλλὰ πᾶσιν ἀφθόνως ἐπήρκει τῶν ἑαυτοῦ· ὧν τινες μικρὰ μέρη

58. τὸν δ'] Libri τόνδ'. ἐρητύσασκε] ἐρυτήσασκε B., corr. m. sec. rec. cum γρ. σε] σ' B. κάθησο] κάθισο A. pr. idem ἵδρυε. ὃν Homerus. ὅντινα A.B. τ' Homerus. τε A.B. βοόωντά] βοῶντά A. ἐλάσασκεν] σ prius erasit B. ὁμοκλήσασκε] ὀροκλήσασκε B., corr. γρ. r. ἧσο] ἦσο A. σὺ] σύ A. 59. σωκράτης] Ὁ praeponit rubricator in A. τ' ἐὰν] τε ἂν A.B. τυγχάνωσιν ὄντες] τυγχάνοντες ὦσιν B., corr. m. sec. rec. cum γρ. φανερὸς ἦν καὶ] φανερῶς καὶ A.

58. ὁ κατήγορος] Polycrates.

Ὅντινα] Il. B, 188 et 198 seqq. Omisit enim versus nonnullos interpositos, qui partim nihil ad ejus orationem pertinerent partim etiam apud Homerum ejecti sunt a quibusdam secundum scholia.

τὸν δ'] Divise scribendum praecipiunt schol. Hom.

οὔ σε] Schol. Hom. BL.: Ἡ μὲν ἀκρίβεια ὀρθοτονεῖ, ἐγκλίνει δὲ ἡ συνήθεια.

δειδίσσεσθαι] Semel sic dictum significatione Metuendi, alibi semper apud Homerum omnesque antiquiores significatione Terrendi, recentiorum inde ab Apollonio Rhodio et Hippocrate exemplis confirmavimus ad Thes. Stephani.

ἐπαινοίη] Juberet, qua significatione verbi cum infinitivo conjuncti exempla v. in Thes. Stephani.

δημότας] δημοτικοὺς Atticis saepius dici, ad h. l. annotavit ex Zonarae Lexico Ruhnkenius. Conf. Reipubl. Athen. 1, 4. SCHN.

59. καὶ μήτε] Monitus ab Ernesto καὶ addidi. Deinceps Heindorfius κολούεσθαι malebat. SCHN. Scribendum videtur, sublata interpunctione post ὄντας, μηδὲ αὐτῷ τῷ δήμῳ.

τ' ἐὰν] V. ad 1, 2, 2.

παρ᾽ ἐκείνου προῖκα λαβόντες πολλοῦ τοῖς ἄλλοις ἐπώλουν,
καὶ οὐκ ἦσαν ὥσπερ ἐκεῖνος δημοτικοί. τοῖς γὰρ μὴ ἔχουσι
61 χρήματα διδόναι οὐκ ἤθελον διαλέγεσθαι. ἀλλὰ Σωκράτης
γε καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους κόσμον τῇ πόλει
παρεῖχε, πολλῷ μᾶλλον ἢ Λίχας τῇ Λακεδαιμονίων, ὃς
ὀνομαστὸς ἐπὶ τούτῳ γέγονε. Λίχας μὲν γὰρ ταῖς γυμνο-
παιδίαις τοὺς ἐπιδημοῦντας ἐν Λακεδαίμονι ξένους ἐδείπνιζε,
Σωκράτης δὲ διὰ παντὸς τοῦ βίου τὰ ἑαυτοῦ δαπανῶν τὰ
μέγιστα πάντας τοὺς βουλομένους ὠφέλει· βελτίους γὰρ
ποιῶν τοὺς συγγιγνομένους ἀπέπεμπεν.
62 Ἐμοὶ μὲν δὴ Σωκράτης τοιοῦτος ὢν ἐδόκει τιμῆς ἄξιος
εἶναι τῇ πόλει μᾶλλον ἢ θανάτου. καὶ κατὰ τοὺς νόμους
δὲ σκοπῶν ἄν τις τοῦθ᾽ εὕροι. κατὰ γὰρ τοὺς νόμους, ἐάν
τις φανερὸς γένηται κλέπτων ἢ λωποδυτῶν ἢ βαλλαντιο-
τομῶν ἢ τοιχωρυχῶν ἢ ἀνδραποδιζόμενος ἢ ἱεροσυλῶν,
τούτοις θάνατός ἐστιν ἡ ζημία· ὧν ἐκεῖνος πάντων ἀνθρώ-
63 πων πλεῖστον ἀπεῖχεν. ἀλλὰ μὴν τῇ πόλει γε οὔτε πολέ-
μου κακῶς συμβάντος οὔτε στάσεως οὔτε προδοσίας οὔτε

61. τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους] τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις A. ὀνομαστὸς] ὀνομαστότατος A. λίχας] Ὁ praeponit rubricator in A., ut continuo ante σωκράτης. πάντας] πάντα B., corr. γρ. r. συγγινομένους A.B. 62. ἐδόκει om. A. τιμῆς ἄξιος εἶναι] τίμιος, ἄξιος εἶναι τιμῆς A. τοὺς initio versus om. A. βαλλαντιομῶν] Libri βαλαντιοτομῶν. 63. πώποτε αἴτιος ἐγένετο] πώποτε τῇ πόλει αἴτιος γέγονεν A., servans antea τῇ πόλει. ἰδίᾳ γε οὐδένα] οὐδένα γε ἰδίᾳ B.

60. ἐπώλουν] Inprimis Aristippum respici, qui primus Socraticorum philosophiam mercede docuerit, admonet Ruhnken. SCHN.

61. Λίχας] Hunc esse Licham Arcesilai filium, de quo Thucydides 5, 51 et Xenophon Hist. Gr. 3, 2, 21 et cujus convivia memoret Plutarchus in Polit. Praeceptis, admonet Ruhnkenius, qui vidit locum ejusdem Plutarchi in Cimone hinc esse translatum: Καίτοι Λίχαν γε τὸν Σπαρτιάτην ἀπ᾽ οὐδενὸς ἄλλου γινώσκομεν ἐν τοῖς Ἕλλησιν ὀνομαστὸν γενόμενον ἢ ὅτι τοὺς ξένους ἐν ταῖς γυμνοπαιδίαις ἐδείπνιζεν. SCHN.

γυμνοπαιδίαις] Locus de festis diebus Spartae peculiaribus, mense Hecatombaeone celebratis a choris puerorum et virorum, classicus est Hist. Gr. 6, 4, 16, ubi v. annot. SCHN.

62. λωποδυτῶν] Si rei furto ablatae a fure balneatorio aestimatio 10 drachmas excederet, auctore Demosthene c. Timocratem, ut post Casaubonum admonuit Hindenburgius. SCHN.

βαλλαντιοτομῶν] Duplex λ Conv. 4, 2, servatum in libris ubique esse restituendum constat ex locis Aristoph. Ran. 772: Τοῖς λωποδύταις καὶ τοῖσι βαλαντιοτόμοις, quae Ravennatis et Veneti scriptura simplici tantum λ peccat, ulterius in βαλαντιητόμοις depravata in ceteris, et Simonidis qui dicitur Anthol. Pal. 5, 159, 3: Τὸ σὸν βαλλάντιον οἶδεν.

63. κακῶς συμβάντος aut delenda sunt aut, ut Mehlerus ad Conv. p. 80 conjiciebat, sublato κακῶς post κακοῦ ponendum συμβάντος.

ἄλλου κακοῦ οὐδενὸς πώποτε αἴτιος ἐγένετο· οὐδὲ μὴν ἰδίᾳ γε οὐδένα πώποτε ἀνθρώπων οὔτε ἀγαθῶν ἀπεστέρησεν οὔτε κακοῖς περιέβαλεν, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ αἰτίαν τῶν εἰρημένων οὐ-
64 δενὸς πώποτ᾽ ἔσχε. πῶς οὖν ἂν ἔνοχος εἴη τῇ γραφῇ; ὃς ἀντὶ μὲν τοῦ μὴ νομίζειν θεοὺς, ὡς ἐν τῇ γραφῇ ἐγέγραπτο, φανερὸς ἦν θεραπεύων τοὺς θεοὺς μάλιστα πάντων ἀνθρώπων, ἀντὶ δὲ τοῦ διαφθείρειν τοὺς νέους, ὃ δὴ ὁ γραψάμενος αὐτὸν ᾐτίατο, φανερὸς ἦν τῶν συνόντων τοὺς πονηρὰς ἐπιθυμίας ἔχοντας τούτων μὲν παύων, τῆς δὲ καλλίστης καὶ μεγαλοπρεπεστάτης ἀρετῆς, ᾗ πόλεις τε καὶ οἶκοι εὖ οἰκοῦσι, προτρέπων ἐπιθυμεῖν· ταῦτα δὲ πράττων πῶς οὐ μεγάλης ἄξιος ἦν τιμῆς τῇ πόλει;

ΚΕΦ. Γ.

Ὡς δὲ δὴ καὶ ὠφελεῖν ἐδόκει μοι τοὺς συνόντας τὰ μὲν ἔργῳ δεικνύων ἑαυτὸν οἷος ἦν, τὰ δὲ καὶ διαλεγόμενος, τούτων δὴ γράψω ὁπόσα ἂν διαμνημονεύσω. τὰ μὲν τοίνυν πρὸς τοὺς θεοὺς φανερὸς ἦν καὶ ποιῶν καὶ λέγων ᾗπερ ἡ Πυθία ἀποκρίνεται τοῖς ἐρωτῶσι πῶς δεῖ ποιεῖν ἢ περὶ θυσίας ἢ περὶ προγόνων θεραπείας ἢ περὶ ἄλλου τινὸς τῶν τοιούτων· ἥ τε γὰρ Πυθία νόμῳ πόλεως ἀναιρεῖ ποιοῦντας εὐσεβῶς ἂν ποιεῖν, Σωκράτης τε οὕτω καὶ αὐτὸς ἐποίει καὶ τοῖς ἄλλοις παρῄνει, τοὺς δὲ ἄλλως πως ποιοῦντας περι-
2 έργους καὶ ματαίους ἐνόμιζεν εἶναι. καὶ ηὔχετο δὲ πρὸς

64. ἂν ἔνοχος A. ἔνοχος ἂν B. ἐγέγραπτο] γέγραπτο A. πάντων] τῶν ἄλλων B. ᾐτίατο Struvius Lection. Lucian. Opusc. vol. 2, p. 144. Libri ᾐτιᾶτο. καλλίστης καὶ] καλλίστης τε καὶ B. οἶκοι A. οἴκους B. 1. ἀποκρίνεται A. ὑποκρίνεται B. ἀναιρεῖ] ἀνῄρει A., ante et post hoc supra versum alia veteri manu ponens οὐκ et τούς. Item ὅτι δεῖ super sequens ἂν, etsi hoc non notat punctis. ἥ τε γὰρ Π. ν. π. ἂν ἐρεῖ π. εὐσεβῶς ἃ ἂν ποιῇ Georgius Lecap. Matthaei Lection. Mosq. 1, p. 66. οὕτω] οὕτως B. 2. ηὔχετο] εὔχετο A.B. πρὸς] καὶ A.

64. μάλιστα πάντων ἀνθρώπων] Sic infra 4, 5, 1. πάντων ἀνθρώπων μάλιστα 4, 8, 2. Et s. 62, πάντων ἀνθρώπων πλεῖστον. Conf. Dobraei Advers. vol. 1, part. 2, p. 422.

οἶκοι εὖ οἰκοῦσι] V. Schneider. ad Cyrop. 8, 1, 2, qui accus. esse 1, 1, 7 annotat.

1. ξυνόντας per praecedens ἄξιος illatum pro συνόντας, ut dicam ad s. 4.

δεικνύων] Scribendum δεικνύς. V. ad 1, 2, 55.

εὐσεβῶς ἂν ποιεῖν] Cicero de Legibus 2, 16: "In lege est, ut de ritibus patriis colantur optimi: de quo cum consulerent Athenienses Apollinem Pythium, quas potissimum religiones tenerent, oraculum editum est, eas, quae essent in more majorum." SCHN. Conf. 4, 3, 16. Etiam Ps. Aristot. Rhetor. ad Alexandrum μαντεῖα tradit respondisse κατὰ τὰ πάτρια ποιεῖσθαι θυσίας. HINDENBURG.

τοὺς θεοὺς ἁπλῶς τἀγαθὰ διδόναι, ὡς τοὺς θεοὺς κάλλιστα εἰδότας ὁποῖα ἀγαθά ἐστι· τοὺς δ' εὐχομένους χρυσίον ἢ ἀργύριον ἢ τυραννίδα ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων οὐδὲν διάφορον ἐνόμιζεν εὔχεσθαι ἢ εἰ κυβείαν ἢ μάχην ἢ ἄλλο τι
3 εὔχοιντο τῶν φανερῶς ἀδήλων ὅπως ἀποβήσοιτο. θυσίας δὲ θύων μικρὰς ἀπὸ μικρῶν οὐδὲν ἡγεῖτο μειοῦσθαι τῶν ἀπὸ πολλῶν καὶ μεγάλων πολλὰ καὶ μεγάλα θυόντων. οὔτε γὰρ τοῖς θεοῖς ἔφη καλῶς ἔχειν, εἰ ταῖς μεγάλαις θυσίαις μᾶλλον ἢ ταῖς μικραῖς ἔχαιρον· πολλάκις γὰρ ἂν αὐτοῖς τὰ παρὰ τῶν πονηρῶν μᾶλλον ἢ τὰ παρὰ τῶν χρηστῶν εἶναι κεχαρισμένα· οὔτ' ἂν τοῖς ἀνθρώποις ἄξιον εἶναι ζῆν, εἰ τὰ παρὰ τῶν πονηρῶν μᾶλλον ἦν κεχαρισμένα τοῖς θεοῖς ἢ τὰ παρὰ τῶν χρηστῶν· ἀλλ' ἐνόμιζε τοὺς θεοὺς ταῖς παρὰ τῶν εὐσεβεστάτων τιμαῖς μάλιστα χαίρειν. ἐπαινέτης δ' ἦν καὶ τοῦ ἔπους τούτου,

Καδδύναμιν δ' ἔρδειν ἱέρ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.

καὶ πρὸς φίλους δὲ καὶ ξένους καὶ πρὸς τὴν ἄλλην δίαιταν
4 καλὴν ἔφη παραίνεσιν εἶναι τὴν Καδδύναμιν ἔρδειν. εἰ δέ τι δόξειεν αὐτῷ σημαίνεσθαι παρὰ τῶν θεῶν, ἧττον ἂν ἐπείσθη παρὰ τὰ σημαινόμενα ποιῆσαι ἢ εἴ τις αὐτὸν ἔπειθεν ὁδοῦ λαβεῖν ἡγεμόνα τυφλὸν καὶ μὴ εἰδότα τὴν ὁδὸν ἀντὶ βλέποντος καὶ εἰδότος· καὶ τῶν ἄλλων δὲ μω-

τἀγαθὰ] τὰ ἀγαθὰ A. οὐδὲν] οὐδέν sic B. διάφορον] διαφέρον A. ἢ ἄλλο—ἀποβήσοιτο] ἢ εἰ ἄλλό τι τῶν φανερῶς ἀδήλων εὔχοιτο ὅπως ἀποβήσοιτο A., littera φ ab initio a m. rec. erasisque ante φ tribus aliis, quarum prima infra lineam prominuit, fuitque fortasse μ, quasi μὴ scriptum fuerit. ἀποβήσοιντο B. 3. ἢ τὰ] τὰ inter versus, incertum an ead. m. A. παρὰ post εἰ τὰ A. compendio expressum, quod et παρὰ est et περί. κεχ. τοῖς θεοῖς] τοῖς θεοῖς κεχ. A. τοῦ ἔπους τούτου] τούτου τοῦ ἔπους A. ἔρδειν] δ' ἔρδειν A.B.C. 4. τῶν θεῶν] θεῶν B. αὐτὸν om. A., cui Gailius addidit sua manu. ἀντὶ] αὐτοῦ A.

2. ἁπλῶς] Speciatim nullo boni nomine edito, ut facit etiam poeta apud Platonem in Alcibiade II. 5: Ζεῦ βασιλεῦ, τὰ μὲν ἐσθλὰ καὶ εὐχομένοις καὶ ἀνεύκτοις Ἄμμι δίδου, τὰ δὲ δεινὰ καὶ εὐχομένοις ἀπαλέξειν. Ceterum h. l. expressit Valerius Maximus VII, 2: Socrates, inquit, nihil ultra petendum a diis immortalibus arbitrabatur, quam ut bona tribuerent, quia ii demum scirent, quid unicuique esset utile; nos autem id plerumque votis expetere, quod non impetrasse melius foret. SCHN.

οὐδὲν διάφορον] Sic Cyr. 5, 4, 20, ubi v. var. script.

3. πολλὰ καὶ μεγάλα θυόντων] Sic Oecon. 2, 5.

οὔτε γὰρ] οὔτε γὰρ ἂν Heindorfius.

τοῦ ἔπους τούτου] Hesiodi Op. 334.

πρὸς φίλους] In consuetudine cum amicis, hospitibus, et in reliqua vita civili et familiari. SCHN.

4. παρὰ τὰ ὑπὸ τῶν θεῶν σημαινόμενα] V. ad Cyr. 1, 6, 2.

ρίαν κατηγόρει, οἵτινες παρὰ τὰ ὑπὸ τῶν θεῶν σημαινόμενα ποιοῦσί τι, φυλαττόμενοι τὴν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ἀδοξίαν. αὐτὸς δὲ πάντα τἀνθρώπινα ὑπερεώρα πρὸς τὴν παρὰ τῶν θεῶν συμβουλίαν.

5 Διαίτῃ δὲ τήν τε ψυχὴν ἐπαίδευσε καὶ τὸ σῶμα ᾗ χρώμενος ἄν τις, εἰ μή τι δαιμόνιον εἴη, θαρραλέως καὶ ἀσφαλῶς διάγοι, καὶ οὐκ ἂν ἀπορήσειε τοσαύτης δαπάνης. οὕτω γὰρ εὐτελὴς ἦν ὥστ' οὐκ οἶδ' εἴ τις οὕτως ἂν ὀλίγα ἐργάζοιτο ὥστε μὴ λαμβάνειν τὰ Σωκράτει ἀρκοῦντα. σίτῳ μὲν γὰρ τοσούτῳ ἐχρῆτο ὅσον ἡδέως ἤσθιε· καὶ ἐπὶ τοῦτο οὕτω παρεσκευασμένος ᾔει ὥστε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ σίτου ὄψον αὐτῷ εἶναι· ποτὸν δὲ πᾶν ἡδὺ ἦν αὐτῷ διὰ τὸ
6 μὴ πίνειν, εἰ μὴ διψῴη. εἰ δέ ποτε κληθεὶς ἐθελήσειεν ἐπὶ δεῖπνον ἐλθεῖν, ὃ τοῖς πλείστοις ἐργωδέστατόν ἐστιν, ὥστε φυλάξασθαι τὸ ὑπὲρ τὸν κόρον ἐμπίμπλασθαι, τοῦτο ῥᾳδίως πάνυ ἐφυλάττετο. τοῖς δὲ μὴ δυναμένοις τοῦτο ποιεῖν συνεβούλευε φυλάττεσθαι τὰ πείθοντα μὴ πεινῶντας ἐσθίειν μηδὲ διψῶντας πίνειν· καὶ γὰρ τὰ λυμαινόμενα

τἀνθρώπινα] *τὰ ἀνθρώπινα* A. *συμβουλίαν*] Libri *ξυμβουλίαν*. 5. *διαίτῃ*— s. 8, *σωφρονεῖν* Stob. Fl. 17, 44. *θαρραλέως*] *θαραλέως τε* A. *ὥστ'*] *ὡς* A. *λαμβάνειν*] *λαμβάνῃ*, et *γρ. ειν* s. v. m. rec. B. *ἤσθιεν* A. *τοῦτο*] *τούτῳ* A.B., sed hic *γρ.* m. rec. *τοῦτο*, Stob. *οὕτως* B. *ᾔει*] *εἴη*, sed *γρ.* m. rec. *ᾔει* B. *πίνειν*] *γρ. πιεῖν* B. m. sec. 6. *ἐπὶ δεῖπνον ἐλθεῖν*] *ἐλθεῖν ἐπὶ δεῖπνον* Stob. *κόρον*] *καιρὸν* B. *γρ.* r. *ἐμπίμπλασθαι*] Libri *ἐμπίπλασθαι*. *πείθοντα*] *ἀναπείθοντα* Stob.: etiam 101, 20.

ἀδοξίαν] Ibyci poetae locum huc pertinentem in Phaedro Platonis p. 242 C: *Καί πως ἐδυσωπούμην κατ' Ἴβυκον μήτι παρὰ θεοῖς ἀμπλακὼν τιμὰν πρὸς ἀνθρώπων ἀμείψω*, comparavit Ruhnken. ad h. l. et ad Timaeum p. 90. SCHN.

εἰ μή τι δαιμόνιον εἴη] Alibi dixit *ἢν μή τις θεὸς βλάπτῃ* Cyrop. I, 6, 18. *ἢν μὴ θεὸς ἀποκωλύῃ* Conv. 8, 43.

τοσαύτης] Quanta opus est ad victum Socraticum, quem pretiis cibariorum vulgarium vilibus satis Athenis tolerari docet Socrates apud Plutarchum de Tranquillitate animi. Conf. ad cap. 2, 1. SCHN.

ξυμβουλίαν pro *συμβουλίαν* per praecedens *ξ* illatum ut s. 1, *ξυνόντας*; 2, 5, 1, *ξυνόντων*; 3, 4, 5, bis *ξύν*; 2, 1, 25, *ξυνοῦσιν* per sequens. V. praef. ad Anab. p. viii.

5. *οὐκ οἶδ' εἴ τις ἂν*] V. ad 3, 3, 2.

τοῦτο] Magis placeret *τοῦτον*. STEPH.

ὥστε τὴν—διψῴη] Sententias easdem paulo acutius expressit infra cap. 5, 5: *Ὁ μὲν ἥδιστα ἐσθίων ἥκιστα ὄψου δεῖται, ὁ δὲ ἥδιστα πίνων ἥκιστα τοῦ μὴ παρόντος ἐπιθυμεῖ ποτοῦ*. SCHN.

6. *πείθοντα*] Clemens Paedag. 2, p. 173, 33: *Διὸ παραφυλακτέον τῶν βρωμάτων ἃ μὴ πεινῶντας ἡμᾶς ἐσθίειν ἀναπείθει*. Strom. 2, p. 492, 24: *Ὁ γοῦν Σωκράτης φυλάσσεσθαι κελεύει τὰ ἀναπείθοντα μὴ πεινῶντας ἐσθίειν καὶ μὴ διψῶντας πίνειν*. Plutarchus Mor. p. 128, D: *Ὁ Σωκράτης παρακελευόμενος φυλάττεσθαι τῶν βρωμάτων ὅσα μὴ πεινῶντας ἐσθίειν ἀναπείθει κ. τ. λ.* et Theodoretus apud Wyttenb., qui citat etiam Aelian. N. A. 8, 9, ubi *τῶν πειθόντων ἄκοντας ἐσθίειν*, ut supra 1, 2, 23, *οἱ ἡδοναὶ πείθουσιν αὐτὴν μὴ σωφρονεῖν*.

7 γαστέρας καὶ κεφαλὰς καὶ ψυχὰς ταῦτ᾽ ἔφη εἶναι. οἴεσθαι
δ᾽ ἔφη ἐπισκώπτων καὶ τὴν Κίρκην ὗς ποιεῖν τοιούτοις
πολλοῖς δειπνίζουσαν· τὸν δὲ Ὀδυσσέα Ἑρμοῦ τε ὑποθη-
μοσύνῃ καὶ αὐτὸν ἐγκρατῆ ὄντα καὶ ἀποσχόμενον τὸ ὑπὲρ
τὸν κόρον τῶν τοιούτων ἅπτεσθαι, διὰ ταῦτα οὐ γενέσθαι
8 ὗν. τοιαῦτα μὲν περὶ τούτων ἔπαιζεν ἅμα σπουδάζων.

Ἀφροδισίων δὲ παρῄνει τῶν καλῶν ἰσχυρῶς ἀπέχεσθαι·
οὐ γὰρ ἔφη ῥᾴδιον εἶναι τῶν τοιούτων ἁπτόμενον σωφρονεῖν.
ἀλλὰ καὶ Κριτόβουλόν ποτε τὸν Κρίτωνος πυθόμενος ὅτι
ἐφίλησε τὸν Ἀλκιβιάδου υἱὸν καλὸν ὄντα, παρόντος τοῦ
9 Κριτοβούλου ἤρετο Ξενοφῶντα, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Ξενοφῶν,
οὐ σὺ Κριτόβουλον ἐνόμιζες εἶναι τῶν σωφρονικῶν ἀνθρώ-
πων μᾶλλον ἢ τῶν θρασέων καὶ τῶν προνοητικῶν μᾶλλον
ἢ τῶν ἀνοήτων τε καὶ ῥιψοκινδύνων; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη
ὁ Ξενοφῶν. Νῦν τοίνυν νόμιζε αὐτὸν θερμουργότατον
εἶναι καὶ λεωργότατον· οὗτος κἂν εἰς μαχαίρας κυβιστήσειε
10 κἂν εἰς πῦρ ἅλοιτο. Καὶ τί δή, ἔφη ὁ Ξενοφῶν, ἰδὼν
ποιοῦντα τοιαῦτα κατέγνωκας αὐτοῦ; Οὐ γὰρ οὗτος, ἔφη,
ἐτόλμησε τὸν Ἀλκιβιάδου υἱὸν φιλῆσαι, ὄντα εὐπροσωπό-
τατον καὶ ὡραιότατον; Ἀλλ᾽ εἰ μέντοι, ἔφη ὁ Ξενοφῶν,

7. τὸ] τοῦ B. κόρον] καιρὸν B. γρ. r. Stob. A. pr. τῶν om. A. 8. τῶν τοιούτων] τὸν τοιούτων A. 9. θερμ.] θερμ. τε A. 10. ποιοῦντα om. A.

ἔφη] V. ad 1, 2, 4.

7. ἀποσχόμενον τὸ—ἅπτεσθαι] Compares Reip. Laced. 5, 7: Περιπατεῖν τε γὰρ ἀναγκάζονται καὶ μὴν τὸ ὑπὸ οἴνου μὴ σφάλλεσθαι ἐπιμέλεσθαι. Anabas. 2, 5, 22: Ὁ ἐμὸς ἔρως τὸ τοῖς Ἕλλησιν ἐμὲ πιστὸν γενέσθαι. Plato Reip. 1, p. 354 B: Οὐκ ἀπεσχόμην τὸ μὴ οὐκ ἐλθεῖν. V. annot. ad Cyrop. 2, 4, 13.

ὗν] Hom. Od. K.

8. ἔπαιζεν ἅμα σπουδάζων] Galenus vol. 4, p. 292 Chart.: Αὕτη ἡ Σωκράτους μοῦσα μιγνύειν ἀεὶ τὴν σπουδὴν ἐν μέρει παιδιᾶς.

ἀφροδισίων τῶν καλῶν] 2, 6, 22: Τοῖς τῶν ὡραίων ἀφροδισίοις ἡδόμενοι.

Ἀλκιβιάδου υἱὸν] Intelligendus est Alcibiades Alcibiadis, qui quo tempore natus sit declarat ipse apud Isocratem Orat. περὶ τοῦ ζεύγους p. 356, quum se εὐθὺς γενόμενον ὀρφανὸν καταλειφθῆναι dicit patre in exsilium misso (Ol. 91, 2.) Notavit Taylor ad Lysiae contra eum orationem p. 515 Reisk.

9. λεωργότατον] Photius: Λεωργὸν ἐν τῷ ω καὶ Ἀττικοὶ καὶ Ἴωνες· καὶ Ξενοφῶν, Θερμουργότατον καὶ λεωργότατον. Δωριεῖς δὲ διὰ τοῦ ου, λεωργόν. Pollux 3, 134: Τὸ γὰρ λεουργὸς παρὰ Ξενοφῶντι φορτικόν. Testes formasque vocabuli v. in Thes. Steph.

εἰς μαχαίρας] In Conv. 2, 10, θαυματουργὸς inducitur hoc faciens. Ceterum locum hunc respexit Ioannes Chrysostomus vol. i, p. 230 ed. Bened. et Aelianus Epistola 16, admonente Ruhnkenio. SCHN.

ἅλοιτο] Pollux l. c.: Κἂν εἰς πῦρ ἅλοιτο κἂν εἰς μαχαίρας κυβιστήσειε. Optativo hujus, participio alterius aoristi usi videntur Attici, similiter variantes in formis quibusdam aoristorum εἶπον et ἤνεγκον, ut ἁλάμενοι scribendum sit Anab. 4, 2, 17, quod est in libris Aristoph. Av. 1395, ἁλλομένα apud Aeschylum Eum. 368. V. ad Hist. Gr. 4, 5, 7.

τοιοῦτόν ἐστι τὸ ῥιψοκινδύνου ἔργον, κἂν ἐγὼ δοκῶ μοι
11 τὸν κίνδυνον τοῦτον ὑπομεῖναι. Ὦ τλῆμον, ἔφη ὁ Σω-
κράτης, καὶ τί ἂν οἴει παθεῖν καλὸν φιλήσας; ἆρ᾿ οὐκ ἂν
αὐτίκα μάλα δοῦλος μὲν εἶναι ἀντ᾿ ἐλευθέρου, πολλὰ δὲ
δαπανᾶν εἰς βλαβερὰς ἡδονάς, πολλὴν δὲ ἀσχολίαν ἔχειν
τοῦ ἐπιμεληθῆναί τινος καλοῦ κἀγαθοῦ, σπουδάζειν δ᾿
ἀναγκασθῆναί ἐφ᾿ οἷς οὐδ᾿ ἂν μαινόμενος σπουδάσειεν;
12 Ὦ Ἡράκλεις, ἔφη ὁ Ξενοφῶν, ὡς δεινήν τινα λέγεις
δύναμιν τοῦ φιλήματος εἶναι. Καὶ τοῦτο, ἔφη ὁ Σωκράτης,
θαυμάζεις; οὐκ οἶσθ᾿ ὅτι τὰ φαλάγγια οὐδ᾿ ἡμιωβολιαῖα
τὸ μέγεθος ὄντα προσαψάμενα μόνον τῷ στόματι ταῖς τε
ὀδύναις ἐπιτρίβει τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοῦ φρονεῖν ἐξίστησι;
Ναὶ μὰ Δί᾿, ἔφη ὁ Ξενοφῶν· ἐνίησι γάρ τι τὰ φαλάγγια
13 κατὰ τὸ δῆγμα. Ὦ μῶρε, ἔφη ὁ Σωκράτης, τοὺς δὲ κα-
λοὺς οὐκ οἴει φιλοῦντας ἐνιέναι τι, ὅτι σὺ οὐχ ὁρᾷς; οὐκ

ῥιψοκινδύνου codex Meermannianus. ῥιψοκίνδυνον A.B. 11. ἂν] ἆρ᾿ B. οὐκ super ἂν Stobaei Fl. 64, 25, ὦ—s. 13. γένοιτο citantis A. $\overset{\delta}{\text{σπου}}$ detritus A. 12. ὦ ἡράκλεις] ὁ ἡρακλῆς A. Stobaei pr., nunc ἡράκλεις. ὅτι Stob. ἔφη A. B. ἔφη ὅτι Aldina. ἡμιοβελιμαῖα A. τε om. Stob. ἐπιτρίβει] ἐπιτρίβειν B., γρ. ἐπιτρίβει. τοῦ Stob. Ald. τὸ A. B. 13. μῶρε] Libri μωρέ. ὅτι σὺ] ἢ γὰρ Stobaei A.

11. μαινόμενος] ὁ μαινόμενος Cobetus, οὐδεὶς οὐδ᾿ ἂν μαινόμενος potius quam ut alii μαινόμενός τις Coraes.

12. ὅτι] Libri hoc omittentes confirmant Stobaei ἔφη omittentis scripturam. Conf. 3, 8, 5, ubi unus sic addit ἔφη inter οὐκ οἶσθ᾿ ὅτι. Quae elisio hic quoque restituenda fuit, quum οἶδ᾿ et οἶσθ᾿ ὅτι dicant Attici.

τὰ φαλάγγια] Harpocratio: Φαλάγγια, Ὑπερείδης ἐν τῷ κατ᾿ Ἀρισταγόρας β′ ὅτι τῶν δακετῶν τι ζῷόν ἐστι τὸ φαλάγγιον. δῆλον δὲ ποιεῖ καὶ Ξενοφῶν ἐν α′ τῶν Ἀπ. Eustath. Il. p. 924, 7: Φάλαγξ καὶ ὁ ἀράχνης παρὰ τοῖς ὕστερον, οὐ μόνον ὁ μείζων, ἀλλὰ καὶ ὁ ὑποκοριζόμενος εἰς φαλάγγιον, ὡς δηλοῖ καὶ Ξενοφῶν ἐν τοῖς κατ᾿ αὐτὸν ὑπομνημονεύμασι. Clemens Paed. 3, p. 301, 20: Ἦ οὐκ ἴστε ὅτι καὶ τὰ φαλάγγια προσαπτόμενα μόνον τῷ στόματι ὀδύναις ἐπιτρίβει τοὺς ἀνθρώπους, φιλήματα δὲ πολλάκις ἐνίησιν ἰὸν ἀκολασίας. Strom. 2, p. 492, 24: Ὁ γοῦν Σωκράτης φυλάττεσθαι κελεύει καὶ τὰ βλέμματα καὶ τὰ φιλήματα τῶν καλῶν, ὡς χαλεπώτερον σκορπίων καὶ φαλάγγων (φαλαγγίων recte Theodoretus p. 473, 10 Gaisf.) ἰὸν ἐνιέναι πεφυκότα.

ἡμιωβολιαῖα] Comparatio formam rotundam et minutam arguit insecti, cujus naturam et speciem accuratius definire non licet. Attice aranea φάλαγξ dicitur, a qua si diversum phalangium intelligitur, a formae similitudine dictum interpretari oportet. Scio nuper virum doctum de genere Phalangiorum tradentem hunc locum de specie aliqua ejus generis interpretatum esse, sed vana omnis ejus doctrina nititur conjectura. SCHN.

13. μῶρε] V. ad 1, 2, 9.

ὅτι σὺ οὐχ ὁρᾷς] Singularis Stobaei scriptura ἢ γὰρ οὐχ ὁρᾷς persuadet Xenophontem scripsisse οὐχ ὁρᾷς, deleto οὐκ οἶσθ᾿, ut partim ἢ γὰρ partim ὅτι σὺ additamenta sint correctorum, οὐκ οἶσθ᾿ autem, quod post σὺ δ᾿ οἴει sequitur 3, 8, 5, hic illatum ex s. 12, postquam illud οὐχ ὁρᾷς cum praecedentibus conjunctum esset. Sic 1, 4,

*οἶσθ' ὅτι τοῦτο τὸ θηρίον, ὃ καλοῦσι καλὸν καὶ ὡραῖον,
τοσούτῳ δεινότερόν ἐστι τῶν φαλαγγίων ὅσῳ ἐκεῖνα μὲν
ἁψάμενα, τοῦτο δὲ οὐδ' ἁπτόμενον, ἐὰν δέ τις αὐτὸ θεᾶται,
ἐνίησί τι καὶ πάνυ πρόσωθεν τοιοῦτον ὥστε μαίνεσθαι
ποιεῖν; ἀλλὰ συμβουλεύω σοι, ὦ Ξενοφῶν, ὁπόταν ἴδῃς
τινὰ καλὸν, φεύγειν προτροπάδην. σοὶ δ', ὦ Κριτόβουλε,
συμβουλεύω ἀπενιαυτίσαι· μόλις γὰρ ἂν ἴσως ἐν τοσούτῳ*
14 *χρόνῳ τὸ δῆγμα ὑγιὴς γένοιο. οὕτω δὴ καὶ ἀφροδισιάζειν
τοὺς μὴ ἀσφαλῶς ἔχοντας πρὸς ἀφροδίσια ᾤετο χρῆναι*

τοῦτο δὲ] *τοῦτο* Stob. *ἐὰν δέ* Stob. *ἐάν* A. B., sed A. post *τοιοῦτον* ponens *ἐάν τις αὐτὸ θεᾶται.* *ποιεῖν*] *ἴσως δὲ καὶ οἱ ἔρωτες τοξόται διὰ τοῦτο καλοῦνται, ὅτι καὶ πρόσωθεν* (*πόρρωθεν* Stob.) *οἱ καλοὶ τιτρώσκουσιν* addunt libri et Stob. *μόλις*] *μόγις* Stob. *ἂν* om. A. B., qui *γρ.* r. *ἂν ἴσως.* *τὸ δῆγμα* inserit B. m. sec. rec. *γρ.* *ὑγιὴς γένοιο*] *ὑγιὲς γένοιτο* Stob. 14. *ἀσφαλῶς*] *καλῶς* ante hoc eadem m. delet A.

16 post *οἴει δ' ἂν* sequitur *οὐχ ὁρᾷς;* Atque sic etiam illa *ἐὰν δέ τις αὐτὸ θεᾶται,* transposita in A. et particula *δὲ* carentia in hoc et aliis, ex margine illata conjicias.

ἴσως δὲ καὶ—τιτρώσκουσιν] Simillimam lectoris annotationem ejeci Conviv. 4, 26: *Ἴσως δὲ καὶ διὰ τὸ μόνον πάντων ἔργων τὸ τοῖς στόμασι συμψαύειν ὁμώνυμον εἶναι τῷ ταῖς ψυχαῖς φιλεῖσθαι ἐντιμότερόν ἐστιν,* verbis et sententia perinde ineptam. Aliam item verbis *ἴσως δὲ καὶ* inchoatam Ermerins apud Hippocratem vol. i, p. 533. Est enim haec formula usitatissima scholiastis, ut Aristophanis et Eustathio. Hic quidem etiam ignoti Xenophonti et aequalibus *Ἔρωτες* produnt jam ante Stobaei haec repetentis aetatem talia fuisse illata. Ac supervacuum etiam alterum *συμβουλεύω,* non minus languidum quam suspectum Ernesto 1, 4, 8, alterum *φρόνιμον.* V. de talibus ad 1, 1, 14.

ἀπενιαυτίσαι] Etym. M. sive gram. Bekk. An. p. 421, 21: *Ἀπενιαυτισμὸς, φυγὴ ἐπὶ ἐνιαυτὸν διὰ φόνον ἀκούσιον, καὶ ὅλως ἀποδημία τοῦ τοσούτου χρόνου ἀπαλλαγῆς ἕνεκα μύσους ἢ ἔρωτός τινος.*

μόλις—ἴσως] *μόλις—πως,* ut Cyrop. 1, 4, 8: *Ἐπέμενεν ὁ Κῦρος μόλις πως.* Plat. Leg. 1, p. 644 D: *Μόλις μέν πως ἐφέπομαι,* Cobetus p. 651. Nam aut *ἴσως γὰρ ἂν* dicendum, ut 2, 7, 1, aut *μόλις γὰρ ἄν.* Utrumque conjungi non minus absonum quam *vix* et *fortasse*, quorum alterum negat, alterum affirmat.

ὑγιὴς τὸ δῆγμα] Librarii additamentum recte, opinor, omiserat B. pr. Qui *ὑγιὴς τὸ δῆγμα* pro *ἐκ τοῦ δήγματος,* quae usitata est constructio, dictum putavit Stephanus, bene sensit quid dicendum esset graece loquuturo.

14. *ἀφροδίσια*] Res venereae, coitus. Socrates juventuti incontinenti concedit consuetudinem cum prostibulis vilibus et turpibus. Hinc fidelissimus Socratis auditor Antisthenes in Conviv. iv, 38 ita de se profitetur: *Ἢν δέ ποτε καὶ ἀφροδισιάσαι τὸ σῶμά μου δεηθῇ, οὕτω μοι τὸ παρὸν ἀρκεῖ, ὥστε αἷς ἂν προσέλθω, ὑπερασπάζονταί με, διὰ τὸ μηδένα ἄλλον αὐταῖς ἐθέλειν προσιέναι.* Alibi *ἀφροδίσια* sunt amasii vel amasiae, veluti s. 8, *ἀφροδισίων καλῶν.* Oeconom. 12, 13: *Οἱ τῶν ἀφροδισίων δυσέρωτες.* Superest in verbis Xenophontis durities vix tollenda: *ἀφροδισιάζειν* enim *πρός τινα,* veluti *παιδικὰ,* vix alibi positum reperias pro rem vel consuetudinem habere veneris cum aliquo. SCHN. Oeconomici loco citato recte H. Stephanus in Thes. v. *Δυσέρως* vertit Amore perdito rei venereae captum. Neque aliter dici altero ostendit locus illic allatus. Hic significatio illa, etiamsi exemplo posset confirmari aut ipsa aut constructio *ἀφροδισιάζειν πρὸς ἀφροδίσια,* vel propter praecedens *πρὸς ἀφροδίσια,* de re dictum,

πρὸς τοιαῦτα, οἷα μὴ πάνυ μὲν δεομένου τοῦ σώματος οὐκ ἂν προσδέξαιτο ἡ ψυχή, δεομένου δὲ οὐκ ἂν πράγματα παρέχοι. αὐτὸς δὲ πρὸς ταῦτα φανερὸς ἦν οὕτω παρεσκευασμένος ὥστε ῥᾷον ἀπέχεσθαι τῶν καλλίστων καὶ ὡραιοτάτων ἢ οἱ ἄλλοι τῶν αἰσχίστων καὶ ἀωροτάτων.
15 [περὶ μὲν δὴ βρώσεως καὶ πόσεως καὶ ἀφροδισίων οὕτω παρεσκευασμένος ἦν, καὶ ᾤετο οὐδὲν ἂν ἧττον ἀρκούντως ἥδεσθαι τῶν πολλὰ ἐπὶ τούτοις πραγματευομένων, λυπεῖσθαι δὲ πολὺ ἔλαττον.]

ΚΕΦ. Δ.

Εἰ δέ τινες Σωκράτη νομίζουσιν, ὡς ἔνιοι γράφουσί τε

15. οὕτω παρεσκευασμένος] οὕτως κατεσκευασμένος B. 1. σωκράτη] Libri σωκράτην.

quam sit absona non opus est dici. Itaque si servanda sunt quae Brodaeus supervacua judicavit verba *καὶ ἀφροδισιάζειν*, in *πρὸς* latere suspiceris verbum *προσιεμένους* vel simile.

15. *περὶ—ἔλαττον*] Seclusi verba quum propter locum quo ponuntur tum propter se ipsa non ferenda. Senserat latens vitium Schneiderus, quum haec annotaret ad s. 5: "*Διαίτῃ*] Vinculum, quo sequentia cum antecedentibus copulata et conjuncta continuavit Xenophon, equidem agnoscere nondum potui. Quae sequuntur, alienum locum occupasse suspicor, ab ipso Xenophonte antecedentibus non subjuncta. Is enim argumentum capitis a s. demum 5, repetit in extremo s. 15, his verbis: *Περὶ μὲν δὴ βρώσεως καὶ πόσεως καὶ ἀφροδισίων* et cet. Contra similis clausula finem tractationis ad s. 5, perductae non definit. An forte Xenophon Socratis apologiam morum victusque exemplis singulis positis peragere voluit? hinc vero ad sermones transiit?" Sed omnis haec perversitas tollitur deleta hac appendice, in qua non solum *ἂν*, quod ego olim delebam, sed etiam *ἀρκούντως*, quod a Bessarione quoque omissum Cobetus p. 689, non minus absurde dictum quam *περὶ βρώσεως καὶ πόσεως καὶ ἀφροδισίων οὕτω παρεσκευασμένος ἦν* et *ἐπὶ τούτοις πραγματεύεσθαι*, neque *λυπεῖσθαι δὲ πολὺ ἔλαττον* Socratem dici oportebat, qui haec omnia, ut modo dictum, libenter faciebat, sed *λυπεῖσθαι δὲ οὐδέν*.

1. Capite antecedente docere ingressus erat Xenophon Socratem discipulis suis non solum sermonibus, sed exemplo etiam magnopere profuisse. Quod argumentum s. 5, subito abruptum deseritur: nisi dicas Xenophontem per totum illud caput exemplis vitae, morum, victusque Socratici positis rem peragere voluisse; deinde ad sermones transisse. Hic contra Xenophon aggreditur opinionem eorum oppugnare et refutare, qui *τεκμαιρόμενοι*, id est, comparatis dialogis et sermonibus cum sophistis habitis, et a discipulis Socratis multis perscriptis, arguebant eum disputando quidem valuisse discipulos in viam veritatis et virtutis inducere, perducere vero ad virtutem ipsam doctrina non potuisse. Sed totum h. l., ut verba *προτρέψασθαι* et *προαγαγεῖν ἐπ' ἀρετήν*, egregie et unice illustrat locus Dialogi inter Platonicos, ubi Clitophon p. 410 B, sic de Socrate profitetur: *Νομίσας σὲ τὸ μὲν προτρέπειν εἰς ἀρετῆς ἐπιμέλειαν κάλλιστ' ἀνθρώπων δρᾶν, δυοῖν δὲ θάτερον, ἢ τοσοῦτον μόνον δύνασθαι, μακρότερον δ' οὐδὲν—δυοῖν δὲ θάτερον, ἢ οὐκ εἰδέναι σὲ ἢ οὐκ ἐθέλειν αὐτῆς ἐμοὶ κοινωνεῖν.* Et ib. E: *Μὴ μὲν γὰρ προτετραμμένῳ σὲ ἀνθρώπῳ ἄξιον εἶναι τοῦ παντὸς φήσω, προτετραμμένῳ δὲ σχεδὸν καὶ ἐμπόδιον τοῦ πρὸς τέλος ἀρετῆς ἐλθόντα εὐδαίμονα γενέσθαι.* Hos eosdem philosophos Plutarchus Mor. p. 798 B, *τοὺς προτρεπομένους* vocat, *διδάσκοντας*

καὶ λέγουσι περὶ αὐτοῦ τεκμαιρόμενοι, προτρέψασθαι μὲν ἀνθρώπους ἐπ' ἀρετὴν κράτιστον γεγονέναι, προαγαγεῖν δ' ἐπ' αὐτὴν οὐχ ἱκανόν, σκεψάμενοι μὴ μόνον ἃ ἐκεῖνος κολαστηρίου ἕνεκα τοὺς πάντ' οἰομένους εἰδέναι ἐρωτῶν ἤλεγχεν, ἀλλὰ καὶ ἃ λέγων συνημέρευε τοῖς συνδιατρίβουσι, δοκιμαζόντων εἰ ἱκανὸς ἦν βελτίους ποιεῖν τοὺς συνόντας.
2 λέξω δὲ πρῶτον ἅ ποτε αὐτοῦ ἤκουσα περὶ τοῦ δαιμονίου διαλεγομένου πρὸς Ἀριστόδημον τὸν μικρὸν ἐπικαλούμενον. καταμαθὼν γὰρ αὐτὸν οὔτε θύοντα τοῖς θεοῖς οὔτε μαντικῇ χρώμενον, ἀλλὰ καὶ τῶν ποιούντων ταῦτα καταγελῶντα, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Ἀριστόδημε, ἔστιν οὕστινας ἀνθρώπους
3 τεθαύμακας ἐπὶ σοφίᾳ; Ἔγωγ', ἔφη. καὶ ὅς, Λέξον ἡμῖν, ἔφη, τὰ ὀνόματα αὐτῶν. Ἐπὶ μὲν τοίνυν ἐπῶν ποιήσει Ὅμηρον ἔγωγε μάλιστα τεθαύμακα, ἐπὶ δὲ διθυράμβῳ

δ' ἐπ' αὐτὴν] δὲ ταύτην A. εἰ ἱκανὸς] εἰ addit B. γρ. r. συνόντας] συνόντας τοιούτους A. ead. m. 2. δὲ detritum videtur in A. τοῦ om. A. θεοῖς] μὴ μαχόμενον addunt A.B., hic quidem cum γρ. r. μηχανώμενον. omittit Vossianus. ὃς λέξον] ὅσα ἐξὸν A.

δὲ μηδὲν μηδὲ ὑποτιθεμένους· ὅμοιοι γάρ εἰσι τοῖς τοὺς λύχνους προμύττουσιν, ἔλαιον δὲ μὴ ἐγχέουσιν. Cicero de Orat. 1, 46: Ut Socratem illum solitum aiunt dicere, perfectum sibi opus esse, si quis satis esset concitatus cohortatione sua ad studium cognoscendae percipiendaeque virtutis: quibus enim id persuasum esset ut nihil mallent se esse quam bonos viros, iis reliquam facilem esse doctrinam. SCHN. De scriptoribus dialogorum Socraticorum conf. Grot. Histor. vol. 8, p. 555.

τεκμαιρόμενοι] De verbo absolute posito dictum ad Thes. Steph. p. 1939 A. Hic tamen aptissimum quod Schneiderus conjecit ἐξ ὧν vel, quod Coraes post Jacobsium, οἷς pro ὡς.

κολαστηρίου] Dialogos ἐριστικοὺς Platonis aliorumque discipulorum Socratis intelligere videtur, ubi sophistarum argutias disputando Socrates redarguit. SCHN.

2. τὸν μικρὸν] Quem Plato in Convivio p. 173 B etc. nominat, assiduum Socratis auditorem, et hominem austerum, pago Attico Cydathenaeo oriundum. SCHN. Conf. de hoc μικροῦ cognomine Meinek. Com. vol. 3, p. 407.

οὔτε θύοντα—οὔτε μαντικῇ χρώμενον] Sic 1, 1, 2, religionem Socratis mentione sacrificiorum et usu μαντικῆς comprehendit. SCHN. Sextus Adv. Mathem. 9, 92, p. 573: Ἠρώτησε δὲ καὶ Ξ. ὁ Σωκρατικὸς λόγον εἰς τὸ εἶναι θεούς, Σωκράτει περιθεὶς τὴν ἀπόδειξιν πρὸς τὸν Ἀριστόδημον ζητοῦντι, δι' ὧν κατὰ λέξιν φησίν, Εἰπέ μοι, ὦ Ἀ., εἰσὶν οὕστινας ἐπὶ σοφίᾳ τεθαύμακας; Ἔγωγε, ἔφη, Τίνες οὖν εἰσιν οὗτοι; Ἐπὶ μὲν οὖν ποιητικῇ ἔγωγε Ὅμηρον τεθαύμακα, ἐπὶ δὲ ἀνδρ. Π., ζωγραφίας γε μὴν χάριν Ζεῦξιν. Τούτους οὖν ἀποδέχῃ οὐ διὰ τὸ τὰ ὑπ' αὐτῶν κατεσκευασμένα περισσῶς δεδημιουργῆσθαι; Ἔγωγε, ἔφη, et reliqua similiter contracta vel aucta et mutata usque ad s. 8: Νοῦν δὲ ἄρα μόνον οὐδαμοῦ ὄντα εὐτυχῶς ποθεν δοκεῖς συναρπάσαι, unde notasse sufficit ῥῖνας προσέθηκαν ad s. 5.

3. διθυράμβῳ] διθυράμβων, ut Plat. Gorg. p. 502 A: Ἥ τε κιθαρῳδικὴ πᾶσα καὶ ἡ τῶν διθυράμβων ποίησις, Cobet. Prosopogr. Xen. p. 12. De dithyrambis et poetis dithyrambicis multa Aristot. in Poetica, ubi item c. 1, ἥ τε τῶν διθυράμβων ποίησις καὶ ἡ τῶν νόμων καὶ ἡ τραγῳδία, et Rhetorica, cui eximenda illius initio forma διθυραμβοποιητική pro διθυραμβοποι-

Μελανιππίδην, ἐπὶ δὲ τραγῳδίᾳ Σοφοκλέα, ἐπὶ δὲ ἀνδριαν-
4 τοποιίᾳ Πολύκλειτον, ἐπὶ δὲ ζωγραφίᾳ Ζεῦξιν. Πότερά σοι δοκοῦσιν οἱ ἀπεργαζόμενοι εἴδωλα ἄφρονά τε καὶ ἀκίνητα ἀξιοθαυμαστότεροι εἶναι ἢ οἱ ζῷα ἔμφρονά τε καὶ ἐνεργά; Πολὺ νὴ Δία οἱ ζῷα, εἴπερ γε μὴ τύχῃ τινὶ, ἀλλὰ ὑπὸ γνώμης ταῦτα γίγνεται. Τῶν δὲ ἀτεκμάρτως ἐχόντων ὅτου ἕνεκά ἐστι καὶ τῶν φανερῶς ἐπ' ὠφελείᾳ ὄντων πότερα τύχης καὶ πότερα γνώμης ἔργα κρίνεις; Πρέπει μὲν τὰ ἐπ' ὠφελείᾳ γιγνόμενα γνώμης εἶναι ἔργα.
5 Οὔκουν δοκεῖ σοι ὁ ἐξ ἀρχῆς ποιῶν ἀνθρώπους ἐπ' ὠφελείᾳ προσθεῖναι αὐτοῖς δι' ὧν αἰσθάνονται ἕκαστα, ὀφθαλμοὺς μὲν ὥστε ὁρᾶν τὰ ὁρατὰ, ὦτα δὲ ὥστε ἀκούειν τὰ ἀκουστά; ὀσμῶν γε μὴν, εἰ μὴ ῥῖνες προσετέθησαν, τί ἂν ἡμῖν ὄφελος ἦν; τίς δ' ἂν αἴσθησις ἦν γλυκέων καὶ δριμέων καὶ πάντων τῶν διὰ στόματος ἡδέων, εἰ μὴ

3. ἐπὶ δὲ τραγῳδίᾳ] ἐπὶ τραγῳδίᾳ A. et qui δὲ addit in fine versus ead. fortasse m. B. 4. πότερα] πότεροι A., sed οι in ras., ut videtur, ead. m. δοκοῦσιν] κοῦ in rasura unius litterae B. εἶναι] εἰσιν A. εἴπερ γε] εἴπερ A. ὑπὸ] ἀπὸ A. γίγνεται] γίνεται B. γέ, reliquis compendio superscriptis, quod νεται potius est quam νηται, ut reliqui scribunt γένηται, A. ἔργα κρίνεις] invertit A. 5. οὔκουν] Libri οὐκοῦν. ὁ supra versum ead. m. A. προσετέθησαν Vossianus. προετέθησαν A.B. V. Sextus ad s. 2 cit.

ικὴ, ut dixi ad Stephani Thes. v. 'Οψοποιητικὸς, quod ne Polluci quidem relinquendum, sed cum similibus omnibus semper in -ποιικὸς mutandum.

Μελανιππίδης] Critonis filius, Melius: reliqua nomina nimis sunt nota quam ut iis immorari liceat. SCHN.

Σοφοκλέα] Scilicet quod minus tumidus esset Æschylo et sublimior Euripide. Etiam Cicero Sophoclem Tragicorum principem facit in Oratore c. 1. ERNEST. Gram. in Crameri Anecd. Paris. vol. 1, p. 19, 10: Τήν γε μὴν γλυκύτητα τὴν τῶν ἐπῶν καὶ τὴν φαιδρότητα καὶ τὴν καλλιφωνίαν καὶ τὴν ἐν τοῖς μέλεσι σωφροσύνην καὶ τὰς ἐπὶ τοῖς δράμασι συμπλοκὰς οὔτ' ἂν αὐτὸς αἰσχυνθείην Σοφοκλεῖ νέμων καὶ τὸν 'Αριστοφάνην ἀποδέχομαι λέγοντα, Σοφοκλέους τοῦ μέλιτι κεχριμένου κ. τ. λ., quibuscum conf. Vita Sophoclis p. 7 ed. Oxon.

5. ὁ ἐξ ἀρχῆς ποιῶν] In hac atque hujusmoni disputatione dignitas et praestantia philosophiae Socraticae spectari potest. Cum enim veteres philosophi physices studio occupati corporis humani fabricam explicare volebant: elementa nominabant, quibus corpus humanum componitur, atque ex eorum varia mixtione rationem singularum partium fabricae et naturae repetebant. Contra fabricam ipsam partium et formam eam, quae partes singulas et corpus omne ad usus necessarios vitae adtemperat intelligentiamque primi creatoris inprimis demonstrat, interpretari omittebant. Primus tamen hanc rationem attigisse, non consilio tamen magis quam a re ipsa coactus, dicitur Democritus, anatomiae peritissimus. A Socrate vero hanc rationem inprimis excultam et antiquam philosophandi methodum deseri coeptam fuisse, annotat in libro primo de Partib. cap. 1. Aristoteles, cujus libri quatuor egregii toti in hoc argumento explicando versantur. SCHN.

δριμέων] Cyrop. 6, 2, 31: Ὄψα δὲ χρὴ συνεσκευάσθαι ὅσα ἐστὶν ὀξέα καὶ δριμέα καὶ ἁλμυρά. Hier. 1, 22: Τὰ πολλὰ ταῦτα μηχανήματα ἃ παρατίθεται

6 γλῶττα τούτων γνώμων ἐνειργάσθη; πρὸς δὲ τούτοις οὐ δοκεῖ σοι καὶ τόδε προνοίας ἔργοις ἐοικέναι, τὸ ἐπεὶ ἀσθενὴς μέν ἐστιν ἡ ὄψις, βλεφάροις αὐτὴν θυρῶσαι, ἃ ὅταν μὲν αὐτῇ χρῆσθαί τι δέῃ, ἀναπετάννυται, ἐν δὲ τῷ ὕπνῳ συγκλῄεται; ὡς δ' ἂν μηδὲ ἄνεμοι βλάπτωσιν, ἡθμὸν βλεφαρίδας ἐμφῦσαι· ὀφρύσι τε ἀπογεισῶσαι τὰ ὑπὲρ τῶν ὀμμάτων, ὡς μηδ' ὁ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἱδρὼς κακουργῇ· τὸ δὲ τὴν ἀκοὴν δέχεσθαι μὲν πάσας φωνάς, ἐμπίμπλασθαι δὲ μήποτε· καὶ τοὺς μὲν πρόσθεν ὀδόντας πᾶσι ζῴοις οἵους τέμνειν εἶναι, τοὺς δὲ γομφίους οἵους παρὰ τούτων δεξαμένους λεαίνειν· καὶ στόμα μέν, δι' οὗ ὧν ἐπιθυμεῖ τὰ ζῷα εἰσπέμπεται, πλησίον ὀφθαλμῶν καὶ ῥινῶν θεῖναι·

ἐνειργάσθη] ἐνεργάσθη A. ἐνεργήθη B. 6. ἃ] καὶ A. δέῃ] δέοι A. ἀναπετάννυται] ἀναπετάννυσθαι A. συγκλῄεται] συγκλειέσθαι A. Ceteri συγκλειέται. δ' om. B., ἂν A. ἡθμὸν] Libri ἠθμόν. βλεφαρίδας] βλεφαρίδες A., quippe compendio δ'', ες significante. ἀπογεισῶσαι] ἀπογειῶσαι B., in marg. repetens m. pr., sed m. sec. γρ. —εισῶ—. ὑπὲρ] χ̊ hoc fere compendio A. ἐμπίμπλασθαι] Libri ἐμπίπλασθαι. μήποτε] οὐδέποτε B. παρὰ] extritum fere in fine versus A. λεαίνειν] καταλεαίνειν A. τὸ στόμα Vatic. unus. ζῷα] πάντα addit B. θεῖναι Cobetus p. 688. Libri καταθεῖναι.

τοῖς τυράννοις, ὀξέα καὶ δριμέα καὶ στρυφνὰ καὶ τὰ τούτων ἀδελφά.

6. συγκλῄεται] Eandem formam restitui 2, 1, 13, 16; 3, 8, 9, et κλῃδῶν 3, 10, 13. Epim. Hom. in Crameri Anecd. Oxon. vol. 1, p. 224, 22: Κλείω· τοῦτο οἱ τραγικοὶ κλῄω λέγουσιν καὶ οἱ πεζολόγοι διὰ τοῦ η, καὶ Θουκυδίδης, ὅθεν καὶ κλῆθρον (ει super η codex) ὑπό τινων εἴρηται, καὶ Ξενοφῶν καὶ Πλάτων καὶ οἱ κωμικοὶ διὰ τοῦ ἦτα, καὶ ἴσως διχῶς· 226, 6: Οἱ Ἴωνες κλῄω διὰ τοῦ η, καὶ Θουκυδίδης καὶ τραγικοὶ καὶ Σοφοκλῆς. οἱ κωμικοὶ δὲ διὰ διφθόγγου τὸ κλεῖθρον ἐξ αὐτοῦ. Neque opus est hujus grammatici sibi ipsi obloquentis testimonio, ut constet Xenophontem quoque, ut Platonem, cujus libri plerumque κλείω, raro κλῄω, dixisse hoc, non illud, pariterque ᾔκαζον, non εἴκαζον, etsi harum formarum perrara sunt in libris vestigia et, ut dixi ad Anab. 3, 3, 7, nihil fere probantia, quum iidem libri η etiam temere saepe inferant.

ἡθμὸν] Spiritum asperum addidit Ernestus auctoritate confisus scholiorum Apollonii Rhodii 1, 1294, quae Herodiani verba apponunt, et inscriptionis Sigeae (apud Boeckh. vol. 1, 4, 8, p. 15, qui huic prosodiæ non obstare compositum ἀπηθεῖν animadvertit p. 19.) Ex loco Ciceronis de N. D. 2, 57, aliunde translato quam ex h. l. Victorius Var. Lect. 24, 15, ἡθμὸν in θριγκὸν, pilorum vallum, mutari voluit; temere. Utrumque usum, coli et valli, palpebrarum pili praestare possunt: hic vero coli usus praeferendus est propter ventorum additam mentionem, qui pulverem et festucas oculis ingerere facile et nocere visui possent, nisi pili additi arcerent, et pulverem cum radiis solaribus ingestum quasi percolarent. SCHN.

ἀπογεισῶσαι τὰ ὑπὲρ τῶν ὀμμάτων est *supercilia suggrundiorum modo prominere voluit*. SCHN. Citat Pollux 2, 49. Alia verbi exempla v. in Thes. Stephani.

πρόσθεν] ἔμπροσθεν Cobetus p. 688, quod pro illo meliores praebuerunt Anab. 4, 3, 14; 7, 7, 36.

λεαίνειν] Aristot. De respir. c. 11, λεαίνειν τὴν τροφήν· De partibus anim. 3, 1, τοὺς γομφίους πλατεῖς, ἵνα λεαίνωσιν. Philo vol. 2, p. 332, 35, de μύλοις· et pass. p. 244, 27. καταλεαίνειν Gregor. Nys. vol. 1, p. 581 A; 693 E. Clemens Paed. 2, p. 179, 11.

ἐπεὶ δὲ τὰ ἀποχωροῦντα δυσχερῆ, ἀποστρέψαι τοὺς τού-
των ὀχετοὺς ᾗ δυνατὸν προσωτάτω ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων·
ταῦτα οὕτω προνοητικῶς πεπραγμένα ἀπορεῖς πότερα τύ-
7 χης ἢ γνώμης ἔργα ἐστίν; Οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη, ἀλλ'
οὕτω γε σκοπουμένῳ πάνυ ἔοικε ταῦτα σοφοῦ τινος δημι-
ουργοῦ καὶ φιλοζώου τεχνήματι. Τὸ δὲ ἐμφῦσαι μὲν
ἔρωτα τῆς τεκνοποιίας, ἐμφῦσαι δὲ ταῖς γειναμέναις ἔρωτα
τοῦ ἐκτρέφειν, τοῖς δὲ τραφεῖσι μέγιστον μὲν πόθον τοῦ
ζῆν, μέγιστον δὲ φόβον τοῦ θανάτου; Ἀμέλει καὶ ταῦτα
8 ἔοικε μηχανήμασί τινος ζῷα εἶναι βουλευσαμένου. Σὺ δὲ
σαυτὸν φρόνιμόν τι δοκεῖς ἔχειν, ἄλλοθι δὲ οὐδαμοῦ οὐδὲν
οἴει φρόνιμον εἶναι; καὶ ταῦτ' εἰδὼς ὅτι γῆς τε μικρὸν
μέρος ἐν τῷ σώματι πολλῆς οὔσης ἔχεις καὶ ὑγροῦ βραχὺ
πολλοῦ ὄντος καὶ τῶν ἄλλων δήπου μεγάλων ὄντων ἑκά-
στου μικρὸν μέρος λαβόντι τὸ σῶμα συνήρμοσταί σοι·
νοῦν δὲ μόνον ἄρα οὐδαμοῦ ὄντα σε εὐτυχῶς πως δοκεῖς
συναρπάσαι, καὶ τάδε τὰ ὑπερμεγέθη καὶ πλῆθος ἄπειρα

ἐπεὶ] ἐπὶ B., (qui m. sec. ἴσως ἔτι) et ambigue hoc an illud A. Libri ὀχετοὺς καὶ ἀπενεγκεῖν, literis γκεῖν detricis in A. ᾗ] εἰ fere apparet in A. προσωτάτω] προσω fere tantum in fine versus apparet in A. 7. τεχνήματι] τεχνήμασι B. μηχανήμασι] Ultimam compendio, sed σι legendo, A. ζῷα εἶναι] ζω^α τ A., ejusmodi compendio quod ζωτικὰ videatur. 8. σαυτὸν φρόνιμόν τι δοκεῖς] σαυτῷ δοκεῖς τι φρόνιμον A., in quo σαυτῷ extra versum, σαυτῷ φρόνιμον τί δοκεῖ B., sed m. sec. rec. γρ. σὺ δὲ σαυτὸν φρόνιμόν τι δοκεῖς. ἔχειν] ἐρώτα γοῦν καὶ ἀποκρινοῦμαι addita in libris omisit Bessario. φρόνιμον] φρόνιμος A. et qui m. rec. γρ. μον B. et alia m. ἴσως οὐδέν' οἴει φρόνιμον. ὑγροῦ] ὑγρὸν A. συνήρμοσται] συνήρμοσαι A. ἥρμοσται B. σοι om. A. εὐτυχῶς πως δοκεῖς] πῶς δοκεῖ B., correctus γρ. r.

ἀποτρέψαι deletis post ὀχετοὺς verbis καὶ ἀπενεγκεῖν Cobetus p. 688. ἀποστρέψαι etiam Plut. Mor. p. 91 E, apud Ruhnk., Longinus De subl. 43, 5: Κατὰ τὸν Ξ. τοὺς τούτων ὅτι πορρωτάτω ὀχετοὺς ἀπέστρεψεν, qui haec respicit etiam 32, 5.

7. φιλοζώου] Epictetus Stob. Fl. 121, 29, vol. 3, p. 479: Θαυμαστὴ ἡ φύσις καὶ ὥς φησιν ὁ Ξ., φιλόζωος. Ad quae v. Meinek. vol. 4, p. xxiii.

Ἀμέλει καὶ ταῦτα] Notam respondentis personae addidi, monente Weiskio. SCHN. Μηχανήματι Coraes.

8. σαυτὸν] σαυτὸν μὲν Cobetus p. 651.

φρόνιμον post οἴει mihi frigidius repetitum videtur. ERNEST. V. ad 1, 3, 13.

οὐδαμοῦ ὄντα] Utitur eodem argumento Plato in Philebo p. 30 B: Τὸ παρ' ἡμῖν σῶμα ἆρ' οὐ ψυχὴν φήσομεν ἔχειν; δῆλον ὅτι φήσομεν. πόθεν λαβόν, εἴπερ μὴ τό γε τοῦ παντὸς σῶμα ἔμψυχον ὂν τυγχάνει, ταὐτά γε ἔχον τούτῳ καὶ ἔτι καλλίονα; δῆλον ὡς οὐδαμόθεν ἄλλοθεν. SCHN.

εὐτυχῶς πως] Sextus ad s. 2, citatus ποθὲν, probatum Davisio ad Ciceronem de N. D. 2, 6. quasi Cicero id expresserit. Ita vero Cicero: "Unde enim hunc homo arripuit, ut ait apud Xenophontem Socrates." Idem 3, 11, "At enim quaerit apud Xenophontem Socrates, unde animum arripuerimus, si nullus fuerit in mundo." SCHN.

τάδε τὰ ὑπερμεγέθη] Intelligitur hoc universum, τὸ πᾶν. Infra s. 17, τὴν ἐν τῷ παντὶ φρόνησιν dicit. SCHN.

9 δι' ἀφροσύνην τινὰ οὕτως οἴει εὐτάκτως ἔχειν; Μὰ Δί',
οὐ γὰρ ὁρῶ τοὺς κυρίους, ὥσπερ τῶν ἐνθάδε γιγνομένων
τοὺς δημιουργούς. Οὐδὲ γὰρ τὴν σαυτοῦ σύγε ψυχὴν
ὁρᾷς, ἣ τοῦ σώματος κυρία ἐστίν· ὥστε κατά γε τοῦτο
ἔξεστί σοι λέγειν ὅτι οὐδὲν γνώμῃ, ἀλλὰ τύχῃ πάντα
10 πράττεις. καὶ ὁ Ἀριστόδημος, Οὔτοι, ἔφη, ἐγώ, ὦ Σώ-
κρατες, ὑπερορῶ τὸ δαιμόνιον, ἀλλ' ἐκεῖνο μεγαλοπρεπέ-
στερον ἡγοῦμαι ἢ ὡς τῆς ἐμῆς θεραπείας προσδεῖσθαι.
Οὐκοῦν, ἔφη, ὅσῳ μεγαλοπρεπέστερον ἀξιοῖ σε θερα-
11 πεύειν, τοσούτῳ μᾶλλον τιμητέον αὐτό. Εὖ ἴσθι, ἔφη
ὅτι, εἰ νομίζοιμι θεοὺς ἀνθρώπων τι φροντίζειν, οὐκ ἂν
ἀμελοίην αὐτῶν. Ἔπειτ' οὐκ οἴει φροντίζειν; οἳ πρῶτον
μὲν μόνον τῶν ζῴων ἄνθρωπον ὀρθὸν ἀνέστησαν· ἡ δὲ
ὀρθότης καὶ προορᾶν πλέον ποιεῖ δύνασθαι καὶ τὰ ὕπερθεν
μᾶλλον θεᾶσθαι καὶ ἧττον κακοπαθεῖν· ἔπειτα τοῖς μὲν
ἄλλοις ἑρπετοῖς πόδας ἔδωκαν, οἳ τὸ πορεύεσθαι μόνον

οὕτως cod. Vossianus. ὡς A.B. 9. γινομένων A.B. τοὺς om. A. οὐδὲν cod. Vossianus. οὐδὲ A.B. 10. ὦ om. A. ἢ addunt Junt. et Ald. om. A.B. 11. εὖ] εὖ γὰρ A. οὐκ—φροντίζειν om. A. ἄνθρωπον

om. A. τὰ om. A. ὕπερθεν] ὑπερ A. ὕπερθε B. θεᾶσθαι] $θεά^{σθαι}$ sic fere A., sed σθαι compendio superscribens, ut inter θεάσασθαι et θεᾶσθαι haesitasse videatur. θεάσασθαι B. κακοπαθεῖν] καὶ ὄψιν καὶ ἀκοὴν καὶ στόμα ἐνεποίησαν (ἐποίησαν A.) addunt libri.

9. Μὰ Δί'] Ad verba ἄλλοθι δ' οὐδαμοῦ responsum Aristodemi refert Zeunius: potuit etiam ad universam quaestionem respicere, an non hoc universum mente aliqua divina et consilio praestantiore regi censeret? Deinceps ἀλλ' οὐ γὰρ conjecit Heindorfius. SCHN. Ναὶ μὰ Δί' Hindenburgius. Νὴ Δί' Cobetus p. 651. Saepe haec confusa.

10. μεγαλοπρεπέστερον ἀξιοῖ] ὂν interponit Wyttenb. ad Plat. De sera num. vind. p. 36.

11. τι φροντίζειν] Hoc idem s. 14, ἐπιμέλεσθαι dicitur, unde simul intelligitur Aristodemum dubitasse de cura rerum humanarum eorumque, quae ad singulos homines spectant, eamque non potuisse nec in communi omnium hominum nec in vita sua agnoscere. Quae vero abhinc traduntur a Socrate, minime curam peculiarem rerum humanarum a diis susceptam et gestam comprobant, sed potius docent, hominem esse similem τεχνήματι, σοφοῦ τινος δημιουργοῦ καὶ φιλοζώου, ut est s. 7, et reliquis animalibus praecellere naturalibus corporis et animi facultatibus. SCHN.

θεᾶσθαι] Magis oculorum voluptatem ex aspectu rerum superiorum capiendam spectavit, quam ut homines deorum cognitionem coelum intuentes capere possent, quae est opinio Ciceronis de N. D. 2, 56. Facit, ut hoc statuam, antecedens et consequens mentio commodorum ad corpus solum pertinentium. SCHN.

ἐνεποίησαν] De loco et positu altiore oculorum, aurium et oris loqui voluisse auctorem recte vidit Weiskius; quare Heindorfius conjecit καὶ ὄσφρησιν καὶ ὄψιν—στόμα ἄνω ἐποίησαν. SCHN. Delevi haec, quae frustra contra delentes tuetur Coraes.

ἑρπετοῖς] Pro προβάτοις, pedatis animalibus, generatim dictum miror, quod Pindaro et poetae cuivis concedimus. SCHN. V. de hoc vocabulo Ahrens. Dial. vol. 2, p. 505.

παρέχουσιν· ἀνθρώπῳ δὲ καὶ χεῖρας προσέθεσαν, αἳ τὰ πλεῖστα οἷς εὐδαιμονέστεροι ἐκείνων ἐσμὲν ἐξεργάζονται.
12 καὶ μὴν γλῶττάν γε πάντων τῶν ζῴων ἐχόντων, μόνην τὴν τῶν ἀνθρώπων ἐποίησαν οἵαν ἄλλοτε ἀλλαχῇ ψαύουσαν τοῦ στόματος ἀρθροῦν τε τὴν φωνὴν καὶ σημαίνειν πάντα ἀλλήλοις ἃ βουλόμεθα. τὸ δὲ καὶ τὰς τῶν ἀφροδισίων ἡδονὰς τοῖς μὲν ἄλλοις ζῴοις δοῦναι περιγράψαντας τοῦ ἔτους χρόνον, ἡμῖν δὲ συνεχῶς μέχρι γήρως ταῦτα
13 παρέχειν; οὐ τοίνυν μόνον ἤρκεσε τῷ θεῷ τοῦ σώματος ἐπιμεληθῆναι, ἀλλ' ὅπερ μέγιστόν ἐστι, καὶ τὴν ψυχὴν κρατίστην τῷ ἀνθρώπῳ ἐνέφυσε. τίνος γὰρ ἄλλου ζῴου ψυχὴ πρῶτα μὲν θεῶν τῶν τὰ μέγιστα καὶ κάλλιστα συνταξάντων ᾔσθηται ὅτι εἰσί; τί δὲ φῦλον ἄλλο ἢ ἄνθρωποι θεοὺς θεραπεύουσι; ποία δὲ ψυχὴ τῆς ἀνθρωπίνης ἱκανωτέρα προφυλάττεσθαι ἢ λιμὸν ἢ δίψος ἢ ψύχη ἢ θάλπη, ἢ νόσοις ἐπικουρῆσαι, ἢ ῥώμην ἀσκῆσαι, ἢ πρὸς μάθησιν ἐκπονῆσαι, ἢ ὅσα ἂν ἀκούσῃ ἢ ἴδῃ ἢ μάθῃ ἱκα-

12. μὴν] μὴν καὶ A. 13. γὰρ] μὲν γὰρ B. ἄνθρωποι] οἱ ἄνθρωποι A. πρὸς μάθησιν] προμάθησιν A. ἐκπονῆσαι] ἐμποιῆσαι B., m. sec. rec. γρ. ἐκπ.

12. γλῶτταν] Majus omnino artificium in voce humana conspicitur; sed haec omnia non satisfaciunt sermoni explicando. Alias psittaci et merulae et similes aviculae sermonem humanum aemulantes in communionem hujus beneficii adsumendae essent. Rationis potius usu sermo nititur, ut bene monuit jam olim Aristoteles. SCHN.

ἄλλοτε ἀλλαχῇ] ἄλλοτ' ἄλλῃ scripsisse videtur Xenophon. V. ad Cyrop. 7, 4, 7.

τὸ δὲ καὶ] Stephanus cum interrogatione haec legi et intelligi πόσον ἐστὶ vel simile quid volebat. Ernestus e superioribus repetebat οὐκ οἴει προνοίας ἔργον εἶναι. Quod Zeunius comparat locum infra 4, 3, 5, quasi similem: ait enim infinitivum novies ita repeti, intellecto τί δοκεῖ σοι aut simili aliquo additamento: in eo et fallitur et fallit lectorem. Ibi enim sequitur, Πάνυ καὶ ταῦτα φιλάνθρωπα, καὶ τοῦτο προνοητικὸν, ὑπερβάλλει καὶ τοῦτο φιλανθρωπίᾳ, et sic plura. V. etiam Apolog. s. 17. Mihi verba aliquot excidisse videntur; quo factum ut sequentia οὐ τοίνυν minus cum antecedentibus nunc congruant. SCHN. Facile credam hoc quoque esse lectoris otiosi additamentum, ut simile per τὸ δὲ inchoatum in libro nullius pretii 4, 3, 8, in praefatione notatum.

13. οὐ τοίνυν μόνον ἤρκεσε] Continuat disputationem particula τοίνυν, neque consecutionem aliquam ex antecedentibus aut conclusionem significat. Conf. Cyrop. 1, 1, 2. SCHN. De formula οὐ μόνον ἤρκεσε v. ad Hist. Gr. 3, 2, 21. Ps. Andocides p. 31, 1: Οὐ τοίνυν ταῦτα μόνον ἐξήρκεσεν, ἀλλὰ καὶ λαθραῖον θάνατον ἐπεβούλευσε Καλλίᾳ.

τῶν τὰ μέγιστα καὶ κάλλιστα συνταξάντων] Haec verba commodius abesse censebat Ernestus, quia nec vim aliquam habeant aptam sententiae universae. At recte amplificari deorum notionem, ut eo major animi divinam creationem perspicientis vis intelligatur, lector facile sentit; et Platonem Legum libro 10, p. 74 Bip. similiter τὰ μέγιστα καὶ κάλλιστα de hoc universo posuisse admonuit Weiskius. SCHN.

ἱκανωτέρα ἐστὶ delet Pluygers. Mire dicta etiam ἢ πρὸς μάθησιν ἐκπονῆσαι.

14 νωτέρα ἐστὶ διαμεμνῆσθαι; οὐ γὰρ πάνυ σοι κατάδηλον ὅτι παρὰ τἄλλα ζῷα ὥσπερ θεοὶ ἄνθρωποι βιοτεύουσι, φύσει καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ κρατιστεύοντες; οὔτε γὰρ βοὸς ἂν ἔχων σῶμα, ἀνθρώπου δὲ γνώμην, ἐδύνατ' ἂν πράττειν ἃ ἐβούλετο, οὔθ' ὅσα χεῖρας ἔχει, ἄφρονα δ' ἐστὶ, πλέον οὐδὲν ἔχει. σὺ δ' ἀμφοτέρων τῶν πλείστου ἀξίων τετυχηκὼς οὐκ οἴει σου θεοὺς ἐπιμέλεσθαι; ἀλλ' ὅταν τί
15 ποιήσωσι, νομιεῖς αὐτούς σου φροντίζειν; Ὅταν πέμπωσιν, ὥσπερ σὺ φῂς πέμπειν αὐτοὺς, συμβούλους ὅ τι χρὴ ποιεῖν καὶ μὴ ποιεῖν. Ὅταν δὲ Ἀθηναίοις, ἔφη, πυνθανομένοις τι διὰ μαντικῆς φράζωσιν, οὐ καὶ σοὶ δοκεῖς φράζειν αὐτούς; οὐδ' ὅταν τοῖς Ἕλλησι τέρατα πέμποντες προσημαίνωσιν, οὐδ' ὅταν πᾶσιν ἀνθρώποις, ἀλλὰ μόνον σὲ ἐξαιροῦντες ἐν ἀμελείᾳ κατατίθενται;
16 οἴει δ' ἂν τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις δόξαν ἐμφῦσαι ὡς ἱκανοί εἰσιν εὖ καὶ κακῶς ποιεῖν, εἰ μὴ δυνατοὶ ἦσαν, καὶ ἀνθρώπους ἐξαπατωμένους τὸν πάντα χρόνον οὐδέποτ' ἂν αἰσθέσθαι; οὐχ ὁρᾷς ὅτι τὰ πολυχρονιώτατα καὶ σοφώ-

14. *κατάδηλόν ἐστι ὅτι* A. *τἆλλα* B. *τὰ ἄλλα* A. *ἄνθρωποι*] Libri *ἄνθρωποι.* *βιοτεύοντες* et *κρατιστεύουσι* B. corr. *γρ.* m. sec. rec. *οὔτε γὰρ*] *οὔτε γοῦν* B. *ἠδύνατ'* B. *τῶν πλείστου*] *πλείστου* A. *ἐπιμέλεσθαι*] Libri *ἐπιμελεῖσθαι.* 15. *ἀνθρώπους*] *τοὺς ἀνθρώπους* Parisini duo. *σοὶ*] *σὺ* A.B. pr., uterque corr. *καὶ ὅταν* (*μὲν* s. v. m. sec.) *ὑπὲρ σοῦ ου* (*δὲ* sec.) sic fere A. 16. *αἴσθεσθαι* A.

14. *ἄνθρωποι*] Articulum abesse non posse intellexit Hindenburgius, qui *οἱ ἄνθρωποι.* Sed praestat crasis, de qua dixi praef. ad Cyrop. p. xi.

φύσει] Naturali corporis et animi praestantia vertit Weiskius, ut effugeret censuram Ernestianam, quae frigere hoc verbum statuit. SCHN.

ἔχων] Intellige *ὁ ἄνθρωπος.* Simiae manus habent similes humanis, neque tamen eam ob rem homini pares sunt prudentia. Recte igitur Socrates correxit errorem praeceptoris Anaxagorae, qui hominem propter usum manuum prudentissimum omnium animalium esse dixerat, auctore Aristotele de Partibus Animal. 4, 10, qui contra monet ob usum rationis homini fuisse additas manus. Aristotelis locum transtulit Plutarchus de fraterno amore p. 478 D. Idem de Fortuna p. 98 F, alium Anaxagorae locum ea de re affert, sed corruptum. SCH.

ὅταν τί] Quid deos facere vis tua causa, quando demum et quibus deorum factis credes, eos non omnem tui curam abjecisse? Graecismum illustrant loci a viris doctis comparati, infra 2, 2, 3, Oeconom. 3, 2, Platonis Phaedon. s. 54. SCHN.

15. *τέρατα*] Moeris p. 366: *Τέρα Ἀττικοί, τέρατα Ἕλληνες·* 369, ut Thomas p. 840: *Τέρα καὶ τερῶν Ἀττικοί, τέρατα, τεράτων Ἕλληνες.* Aristophani Ran. 1343: *Ἰὼ ξύνοικοι, τάδε τέρατα θεάσασθε*, ubi Rav. *τάδ' ἕτερα*, ad Stephani Thes. p. 2023 A, restitui *τάδε τέρα θεᾶσθε*, et Herodoto 2, 82, *τέρεος*, ut solet, pro *τέρατος.* Itaque satis credibile etiam Xenophonti et Platoni has eximendas esse formas, quum vel Pollux 7, 189, habeat *τερῶν ὑποκριταί.*

ἀμελείᾳ κατατίθενται;] Consequi debebat *κατατίθεσθαι*, sed variatur oratio. Usitatius tamen *τίθενται* mihi videbatur esse. SCHN. Hujus verbi exempla plurima cum *ἐν* sic conjuncti v. in Thes. Stephani p. 2165. Alterum etiam s. 6. male illatum.

τατα τῶν ἀνθρωπίνων, πόλεις καὶ ἔθνη, θεοσεβέστατά
ἐστι καὶ αἱ φρονιμώταται ἡλικίαι θεῶν ἐπιμελέσταται;
17 ὠγαθέ, ἔφη, κατάμαθε ὅτι καὶ ὁ σὸς νοῦς ἐνὼν τὸ σὸν
σῶμα ὅπως βούλεται μεταχειρίζεται. οἴεσθαι οὖν χρὴ καὶ
τὴν ἐν τῷ παντὶ φρόνησιν τὰ πάντα ὅπως ἂν αὐτῇ ἡδὺ ᾖ,
οὕτω τίθεσθαι, καὶ μὴ τὸ σὸν μὲν ὄμμα δύνασθαι ἐπὶ
πολλὰ στάδια ἐξικνεῖσθαι, τὸν δὲ τοῦ θεοῦ ὀφθαλμὸν
ἀδύνατον εἶναι ἅμα πάντα ὁρᾶν, μηδὲ τὴν σὴν μὲν ψυχὴν
καὶ περὶ τῶν ἐνθάδε καὶ περὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Σι-
κελίᾳ δύνασθαι φροντίζειν, τὴν δὲ τοῦ θεοῦ φρόνησιν μὴ
18 ἱκανὴν εἶναι ἅμα πάντων ἐπιμέλεσθαι. ἢν μέντοι ὥσπερ
ἀνθρώπους θεραπεύων γιγνώσκεις τοὺς ἀντιθεραπεύειν ἐθέ-
λοντας καὶ χαριζόμενος τοὺς ἀντιχαριζομένους, καὶ συμ-
βουλευόμενος καταμανθάνεις τοὺς φρονίμους, οὕτω καὶ τῶν
θεῶν πεῖραν λαμβάνῃς θεραπεύων, εἴ τί σοι θελήσουσι περὶ
τῶν ἀδήλων ἀνθρώποις συμβουλεύειν, γνώσει τὸ θεῖον ὅτι
τοσοῦτον καὶ τοιοῦτόν ἐστιν ὥσθ' ἅμα πάντα ὁρᾶν καὶ
πάντα ἀκούειν καὶ πανταχοῦ παρεῖναι καὶ ἅμα πάντων
19 ἐπιμέλεσθαι. ἐμοὶ μὲν οὖν ταῦτα λέγων οὐ μόνον τοὺς
συνόντας ἐδόκει ποιεῖν ὁπότε ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ὁρῷντο,
ἀπέχεσθαι τῶν ἀνοσίων τε καὶ ἀδίκων καὶ αἰσχρῶν, ἀλλὰ
καὶ ὁπότε ἐν ἐρημίᾳ εἶεν, ἐπείπερ ἡγήσαιντο μηδὲν ἄν ποτε
ὧν πράττοιεν θεοὺς διαλαθεῖν.

17. ἐνὼν] ἓν ὂν A. τῷ παντὶ] Libri παντί. αὐτῇ ἡδὺ ᾖ] αὐτὴ εἰδυῖα ἣ A. ἅμα B. inter versus ead., ut videtur, m. πάντα] πάντας B. περὶ τῶν ἐν] ἐν B., et continuo περὶ τῶν ἐν σικελίᾳ. ἐπιμέλεσθαι] Libri ἐπιμελεῖσθαι. 18. γιγνώσκεις] γιγνώσκῃς B. τοῖς ἀντιχαριζομένοις A. καταμανθάνῃς B. γνώσει] Libri γνώσῃ. τοσοῦτον] τοσοῦτο A. ἐπιμέλεσθαι] Libri ἐπιμελεῖσθαι. Post quod αὐτοὺς add. B., αυτο sine accentu et puncto, spatio unius litterae capace relicto, A., omittit cod. Meermannianus. 19. οὖν om. B. θεοὺς] θεὸν A.

17. σὸς] σοὶ Reiskius. Aliter 1, 2, 54, ἐνὸν post ἀποπτύουσιν.

παντὶ] Linguae ratio postulat τῷ παντί. Philosophis mundus, rerum universitas saepissime dicitur τὸ πᾶν. Supra 1, 1, 14, τὰ πάντα. Item τὸ ὅλον et τὰ ὅλα apud Plutarchum et Epictet. Ench. c. 31. Quam vero hic τὴν ἐν τῷ παντὶ, eam infra τὴν τοῦ θεοῦ φρόνησιν appellat, ex opinione veterum philosophorum, qui deum eundem et mundum arbitrabantur. HINDENBURG. V. ad 2, 3, 5.

ἡδὺ ᾖ] δοκῇ Pluygers.

18. αὐτὸ quum ex αὐτοὺς ductum videatur non solum in A., sed etiam in Vossiano et Vindobonensi altero apud Ernestum, qui et ipsi αὐτὸ, recte tanquam scholion delevit Ernestus inutile pronomen, quod saepissime librarii addunt, etiam in fine membrorum, ut 3, 3, 5.

19. εἶεν] Antiatt. Bekk. p. 95, 10: Εἴησαν ἀντὶ τοῦ εἶεν. Ξενοφῶν Ἀπομνημονευμάτων πρώτῳ, fortasse alium cogitans locum Xenophontis, velut Anab. 1, 1, 5, ubi tamen Aristides, qui dicitur, εἶεν, incautius spretum a Porsono Not. brev. p. xli, aut 1, 2, 1, ubi alii ἦσαν. Omnes autem formas il-

ΚΕΦ. Ε.

Εἰ δὲ δὴ καὶ ἐγκράτεια καλόν τε κἀγαθὸν ἀνδρὶ κτῆμά ἐστιν, ἐπισκεψώμεθα εἴ τι προυβίβαζε λέγων εἰς ταύτην τοιάδε· Ὦ ἄνδρες, εἰ πολέμου ἡμῖν γενομένου βουλοίμεθα ἑλέσθαι ἄνδρα ὑφ᾽ οὗ μάλιστ᾽ ἂν αὐτοὶ μὲν σωζοίμεθα, τοὺς δὲ πολεμίους χειροίμεθα, ἆρ᾽ ὅντιν᾽ αἰσθανοίμεθα ἥττω γαστρὸς ἢ οἴνου ἢ ἀφροδισίων ἢ πόνου ἢ ὕπνου, τοῦτον ἂν αἱροίμεθα; καὶ πῶς ἂν οἰηθεῖμεν τὸν τοιοῦτον ἢ ἡμᾶς σώ-
2 σειν ἢ τοὺς πολεμίους κρατήσειν; εἰ δ᾽ ἐπὶ τελευτῇ τοῦ βίου γενόμενοι βουλοίμεθά τῳ ἐπιτρέψαι ἢ παῖδας ἄρρενας παιδεῦσαι ἢ θυγατέρας παρθένους διαφυλάξαι ἢ χρήματα διασῶσαι, ἆρ᾽ ἀξιόπιστον εἰς ταῦθ᾽ ἡγησαίμεθ᾽ ἂν τὸν ἀκρατῆ; δούλῳ δ᾽ ἀκρατεῖ ἐπιτρέψαιμεν ἂν ἢ βοσκήματα ἢ ταμιεῖα ἢ ἔργων ἐπιστασίαν; διάκονον δὲ καὶ ἀγορα-

1. εἰ—s. 5. σωθείη Stob. Flor. 17, 32. τε om. A. τι B. κἀγαθὸν] καὶ ἀγαθὸν A. τι] πη Stob. ἑλέσθαι ἄνδρα] ἄνδρα ἑλέσθαι A. ἂν om. Stob. ὅντινα] ὅντινα vel ὅντιν᾽ ἂν libri et Stob. ἂν om. Stob. οἰηθεῖμεν] οἰηθείημεν libri et Stob., et σῶσαι, κρατῆσαι. 2. τῳ ἐπιτρέψαι om. B. παῖδας] ἢ post hoc ead. m. delet A. ταῦθ᾽ B. ταῦτα A. et Stob. ἡγησαίμεθ᾽ ἂν Stob. Libri ἡγησόμεθα. ἐπιστασίαν Stob. et liber Victorii in marg. ed. Flor. ἐπίστασιν A.B. καὶ ἀγοραστὴν] κδαιστην, sed κδαι rec. m. in spatio quod etiam ἀγορα caperet, nunc cum accentu super η detritum ι, A.

las in ημεν, ητε, ησαν, pro μεν, τε, εν, apud Atticos inde a Tragicis et Thucydide librariorum esse commenta dixi ad Cyrop. 7, 1, 41; 8, 1, 2, et praef. p. x s. In Euripidis Phaethontis fragm. Clarom. quod nunc legitur v. 54: Σὺ δ᾽ ὦ πυρὸς δέσποινα, Δήμητρος κόρη, Ἥφαιστέ τ᾽ εἴητ᾽ εὐμενεῖς δόμοις ἐμοῖς, infelicis est correctoris commentum, qui codicis scriptura ΕΙΗΡΕΠΕΥΜΕΝΕΙΣ uti nesciret ad veram restituendam formam Ἥφαιστέ τ᾽, εἶτε πρευμενεῖς δόμοις ἐμοῖς, ut alio nuper loco dixi. Apud Xenophontem vero prorsus oblitterata sunt quae saepe servata in libris Platonis et Isocratis εἶμεν et εἶτε, nec nisi inter εἶεν et εἴησαν scriptura ita fluctuat, ut apud Herodotum et Thucydidem, de quibus dixi ad Thes. Stephani v. Εἰμὶ formae, p. 216 A. Nec vestigia verioris videntur servata Anab. 3, 1, 36, ubi meliores pro ἢν δὲ—ἦτε—παρακαλῆτε, praebentes εἰ δὲ—παρακαλεῖτε, alludunt ad εἰ δὲ—εἶτε—παρακαλοῖτε, quum alibi quoque in iisdem permutata sint εἰ et ἤν.

1. προυβίβαζε] De verbo προβιβάζειν vide dicta ad 1, 2, 17. Totum caput comparabis cum simillimo ejusdem argumenti infra 4, 5. SCHN. De verbo λέγειν cum εἰς conjuncto dixi ad Thes. Stephani p. 152 C.

ἢ πόνου seorsum positum recte potest dici πόνου ἥττων, sed copulatum cum dissimilibus rebus, γαστρὸς, οἴνου, ἀφροδισίων, ὕπνου, quae voluptate alliciunt, vitii suspicionem movere potest. SCHN. Dele quae nihil sunt nisi v. l. pro ἢ ὕπνου. M. RAPER. V. ad 2, 1, 1. DOBR.

οἰηθεῖμεν] V. ad 1, 4, 19.

σώσειν—κρατήσειν, quum Schneiderus κρατῆσαι pro κρατήσειν dictum putasset, pro σῶσαι—κρατῆσαι Cobetus p. 689. Saepissime sic peccatum post οἶμαι, ut Eur. Iph. A. 462.

2. ἐπιστασίαν] Cum ἐπίστασιν Diodori 14, 82: Τὸ βάρος τῆς ἐπιστάσεως, conferens Schaeferus ad Dionysium p. 12, non vidit illum quoque scripsisse, ut alibi, ἐπιστασίας, saepius, ut dixi ad Stephanum, cum altero confusum, ut apud Suidam v. Ἔπαρχος

3 στὴν τοιοῦτον ἐθελήσαιμεν ἂν προῖκα λαβεῖν; ἀλλὰ μὴν εἴ γε μηδὲ δοῦλον ἀκρατῆ δεξαίμεθ' ἄν, πῶς οὐκ ἄξιον αὐτόν γε φυλάξασθαι τοιοῦτον γενέσθαι; καὶ γὰρ οὐχ ὥσπερ οἱ πλεονέκται τῶν ἄλλων ἀφαιρούμενοι χρήματα ἑαυτοὺς δοκοῦσι πλουτίζειν, οὕτως ὁ ἀκρατὴς τοῖς μὲν ἄλλοις βλαβερὸς, ἑαυτῷ δ' ὠφέλιμος, ἀλλὰ κακοῦργος μὲν τῶν ἄλλων, ἑαυτοῦ δὲ πολὺ κακουργότερος, εἴ γε κακουργότατόν ἐστι μὴ μόνον τὸν οἶκον τὸν ἑαυτοῦ φθείρειν, ἀλλὰ καὶ τὸ
4 σῶμα καὶ τὴν ψυχήν. ἐν συνουσίᾳ δὲ τίς ἂν ἡσθείη τῷ τοιούτῳ, ὃν εἰδείη τῷ ὄψῳ τε καὶ τῷ οἴνῳ χαίροντα μᾶλλον ἢ τοῖς φίλοις, καὶ τὰς πόρνας ἀγαπῶντα μᾶλλον ἢ τοὺς ἑταίρους; ἆρά γε οὐ χρὴ πάντα ἄνδρα, ἡγησάμενον τὴν ἐγκράτειαν ἀρετῆς εἶναι κρηπῖδα, ταύτην πρώτην ἐν
5 τῇ ψυχῇ κατασκευάσασθαι; τίς γὰρ ἂν ἄνευ ταύτης ἢ μάθοι τι ἀγαθὸν ἢ μελετήσειεν ἀξιολόγως; ἢ τίς οὐκ ἂν ταῖς ἡδοναῖς δουλεύων αἰσχρῶς διατεθείη καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν; ἐμοὶ μὲν δοκεῖ νὴ τὴν Ἥραν ἐλευθέρῳ μὲν ἀνδρὶ εὐκτὸν εἶναι μὴ τυχεῖν δούλου τοιούτου, δουλεύοντα δὲ ταῖς τοιαύταις ἡδοναῖς ἱκετευτέον τοὺς θεοὺς δεσποτῶν ἀγαθῶν τυχεῖν· οὕτω γὰρ ἂν μόνως ὁ τοιοῦτος σωθείη.
6 τοιαῦτα δὲ λέγων ἔτι ἐγκρατέστερον τοῖς ἔργοις ἢ τοῖς

τὸν τοιοῦτον Stob. et Athenaeus. τοιοῦτον B. om. A. In eodem detrita σαιμεν ἄν. 3. αὐτόν] αὔτόν B. 4. εἰδοίη, sed ει s. v. m. sec. A. τε om. Stob. ἀρετῆς εἶναι κρηπῖδα] κρηπίδα εἶναι τῆς ἀρετῆς B. πρώτην Stob. Libri πρῶτον. 5. τι ἂν] τι A.B. Stob. δουλεύοντα] δουλεύοντι B. Stob. In A. δουλέυον cum τ: supra scripto, sed in rasura. τ: autem est τα. ταῖς τοιαύταις] ταὐτ͂, eraso super τ priori compendio, ut ταῖς αὐταῖς fuisse videatur, A. ἱκετευτέον Stob. Libri ἱκετεύειν, quod in B. scriptum in fine versus ἱκετεύ''N, cui additum aliquid quod γραπτέον et super N positum aliquid quod οἶμαι videri potest. ἱκέτευ (ον supra scripto) A., sed ut ευ videatur εὖ. Littera ν autem recentior in eraso compendio, quod fuit fortasse σαι. μόνως] μόνος A. Stob.

πραιτωρίων, in loco Theophylacti Simoc. Hist. 8, 1: Ὁ τῆς φορολογίας τὴν ἐπιστασίαν ἔχων, scriptum ἐπίστασιν.

ἀγοραστὴν] Athenaeus 4, p. 171 A: Ἐκάλουν δὲ καὶ ἀγοραστὴν τὸν τὰ ὄψα ὠνούμενον, νῦν δ' ὀψωνάτωρα, ὡς Ξ. ἐν δευτέρῳ Ἀ. οὑτωσὶ λέγων· Διάκονον δ' ἂν καὶ ἀγοραστὴν τὸν τοιοῦτον ἐθέλοιμεν προῖκα λαβεῖν. Pollux 3, 126: Ὁ ἀγοραστὴς ἐπὶ τοῦ ὀψωνοῦντος τέτακται.

5. ἂν post τι additum in libris qui non omittunt, ante ἄνευ posuit Cobetus p. 690.

νὴ τὴν Ἥραν] Formulam muliebrem, Athenis frequentatam, Socratem saepius usurpantem facit Xenophon, 3, 10, 9; 3, 11, 5. Cyrop. 1, 4, 12. Plato Apolog. p. 24 E. SCHN.

δουλεύοντα ἱκετευτέον] V. ad Cyrop. 7, 5, 58.

δεσποτῶν] Comparatione voluptatum cum dominis servorum utitur etiam in Oeconom. 1, 23, et Plato Reipubl. 1, p. 329 D. SCHN.

λόγοις ἑαυτὸν ἐπεδείκνυ· οὐ γὰρ μόνον τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν ἐκράτει, ἀλλὰ καὶ τῆς διὰ τῶν χρημάτων, νομίζων τὸν παρὰ τοῦ τυχόντος χρήματα λαμβάνοντα δεσπότην ἑαυτοῦ καθιστάναι καὶ δουλεύειν δουλείαν οὐδεμιᾶς ἧττον αἰσχράν.

ΚΕΦ. ϛʹ.

Ἄξιον δ' αὐτοῦ καὶ ἃ πρὸς Ἀντιφῶντα τὸν σοφιστὴν διελέχθη μὴ παραλιπεῖν. ὁ γὰρ Ἀντιφῶν ποτε βουλόμενος τοὺς συνουσιαστὰς αὐτοῦ παρελέσθαι προσελθὼν τῷ Σω-
2 κράτει παρόντων αὐτῶν ἔλεξε τάδε· Ὦ Σώκρατες, ἐγὼ μὲν ᾤμην τοὺς φιλοσοφοῦντας εὐδαιμονεστέρους χρῆναι γίγνεσθαι· σὺ δέ μοι δοκεῖς τἀναντία τῆς φιλοσοφίας ἀπολελαυκέναι. ζῇς γοῦν οὕτως ὡς οὐδ' ἂν εἷς δοῦλος ὑπὸ δεσπότῃ διαιτώμενος μείνειε· σῖτά τε σιτεῖ καὶ ποτὰ πίνεις τὰ φαυλότατα, καὶ ἱμάτιον ἠμφίεσαι οὐ μόνον φαῦλον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ θέρους τε καὶ χειμῶνος, ἀνυπόδητός τε καὶ
3 ἀχίτων διατελεῖς. καὶ μὴν χρήματά γε οὐ λαμβάνεις,

6. *ἐπεδείκνυ*] *ἐπεδείκνυεν* libri et Stob., sed *ἀπεδείκνυεν* B. *μόνον*] *μόνων* A. 2. *γίνεσθαι* A. *φιλοσοφίας*] *γρ. σοφίας* B. r. *γοῦν*] *γὰρ* in fine versus, ut videtur, A., de quo gravis ` tantum apparet. *οὐδ' ἂν εἷς*] *οὐδεῖς* A. *σῖτα*] *σιτεῖα* B. *σιτεῖ*] Libri *σιτῇ*. *ἀνυπόδετος* et r. *γρ. η* super *ε* B. Georg. Lecap. in Matthaei Lect. Mosq. 1, p. 62.

6. *ἐπεδείκνυ*] V. ad 1, 1, 11.
τὸν παρὰ τοῦ τυχόντος] Quisnam sit *ὁ παρὰ τοῦ τυχόντος χρήματα λαμβάνων*, (neque enim quilibet *μισθωτὸς* hic intelligitur,) docet locus 1, 2, 6: *Τοὺς δὲ λαμβάνοντας μισθὸν τῆς ὁμιλίας ἀνδραποδιστὰς ἑαυτῶν ἀπεκάλει διὰ τὸ ἀναγκαῖον αὐτοῖς εἶναι διαλέγεσθαι παρ' ὧν λάβοιεν τὸν μισθόν*. SCHN.
1. *Ἀντιφῶντα τὸν σοφιστὴν*] Ad oratorem Rhamnusium retulerunt male Photius cum Pseudoplutarcho de Oratoribus Atticis p. 832 C. Librum Adranti, compilatum postea ab Hephaestione grammatico, *περὶ τοῦ παρὰ Ξενοφῶντι ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασιν Ἀντιφῶντος* memoravit Athenaeus 15, p. 673 F. Ex Aristotele Diogenes L. 2,46, tradit Antiphontem intelligi eum qui *τερατοσκόπος* fuit appellatus. *Σωκράτει τις ἐφιλονίκει Ἀντίλοχος Λήμνιος καὶ Ἀντιφῶν ὁ τερατοσκόπος*. De hoc Suidas: *Ἀντιφῶν Ἀθηναῖος, τερατοσκόπος καὶ ἐποποιὸς καὶ σοφιστής· ἐκαλεῖτο δὲ λογομάγειρος*. Eundem idem Suidas ex alio auctore *ὀνειροκρίτην* vocat et auctorem libri *περὶ κρίσεως ὀνείρων* facit. Hermogenes *τερατοσκόπῳ* tribuit *λόγον περὶ ἀληθείας* (in libros duos divisum) et *περὶ ὁμονοίας*, item *λόγον πολιτικόν*. Haec excerpta habeto ex Ruhnkenii Dissertatione de Antiphonte oratore repetita in Reiskii Oratorum Graecorum vol. 7, p. 824 seqq. SCHN.
2. *μείνειε*] *ὑπομείνειε* Valckenarius. Sed dictum potius, ut *παραμένειν*, de servis Oecon. 3, 4, Plat. Menon. p. 97 D, et *παραμόνιμος* infra 2, 4, 5; 10, 3. Quod reponit Cobetus p. 690.
σῖτά τε σιτεῖ] Heindorfio scribendum videbatur *μείνειε· σιτία τε γὰρ σιτεῖ*. Ita enim explicatur antecedens *ζῇς γοῦν οὕτως*. Equidem assentior. SCHN. De forma *σιτία* male illata v. ad Cyrop. 2, 4, 32.
ἀχίτων] Sine tunica pallium gestans, quod imitati Socratem fecerunt etiam Cynici. *χιτωνα* proprie dici *τὸν ἐπενδύτην*, interulam contra vel *ὑπενδύτην*,

ἃ καὶ κτωμένους εὐφραίνει καὶ κεκτημένους ἐλευθεριώτερόν
τε καὶ ἥδιον ποιεῖ ζῆν. εἰ οὖν ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἔρ-
γων οἱ διδάσκαλοι τοὺς μαθητὰς μιμητὰς ἑαυτῶν ἀπο-
δεικνύασιν, οὕτω καὶ σὺ τοὺς συνόντας διαθήσεις, νόμιζε
4 κακοδαιμονίας διδάσκαλος εἶναι. καὶ ὁ Σωκράτης πρὸς
ταῦτα εἶπε, Δοκεῖς μοι, ὦ Ἀντιφῶν, ὑπειληφέναι με οὕ-
τως ἀνιαρῶς ζῆν ὥστε πέπεισμαι σὲ μᾶλλον ἀποθανεῖν ἂν
5 ἑλέσθαι ἢ ζῆν ὥσπερ ἐγώ. ἴθι οὖν ἐπισκεψώμεθα τί χα-
λεπὸν ᾔσθησαι τοὐμοῦ βίου. πότερον ὅτι τοῖς μὲν λαμ-
βάνουσιν ἀργύριον ἀναγκαῖόν ἐστιν ἀπεργάζεσθαι τοῦτο
ἐφ᾽ ᾧ ἂν μισθὸν λάβωσιν, ἐμοὶ δὲ μὴ λαμβάνοντι οὐκ
ἀνάγκη διαλέγεσθαι ᾧ ἂν μὴ βούλωμαι; ἢ τὴν δίαιτάν
μου φαυλίζεις ὡς ἧττον μὲν ὑγιεινὰ ἐσθίοντος ἐμοῦ ἢ σοῦ,
ἧττον δὲ ἰσχὺν παρέχοντα; ἢ ὡς χαλεπώτερα πορίσασθαι
τἀμὰ διαιτήματα τῶν σῶν διὰ τὸ σπανιώτερά τε καὶ πο-
λυτελέστερα εἶναι; ἢ ὡς ἡδίω σοι ἃ σὺ παρασκευάζει
ὄντα ἢ ἐμοὶ ἃ ἐγώ; οὐκ οἶσθ᾽ ὅτι ὁ μὲν ἥδιστα ἐσθίων
ἥκιστα ὄψου δεῖται, ὁ δὲ ἥδιστα πίνων ἥκιστα τοῦ μὴ
6 παρόντος ἐπιθυμεῖ ποτοῦ; τά γε μὴν ἱμάτια οἶσθ᾽ ὅτι οἱ
μεταβαλλόμενοι ψύχους καὶ θάλπους ἕνεκα μεταβάλλονται,
καὶ ὑποδήματα ὑποδοῦνται, ὅπως μὴ διὰ τὰ λυποῦντα τοὺς
πόδας κωλύωνται πορεύεσθαι· ἤδη οὖν ποτε ᾔσθου ἐμὲ ἢ
διὰ ψῦχος μᾶλλόν του ἔνδον μένοντα, ἢ διὰ θάλπος μα-

3. ἃ] in rasura 3 vel 4 litt. in B. εὐφραίνει] εὐφραίνῃ, sed r. γρ. ει super ῃ B. ἀποδεικνύασιν] Libri ἀποδεικνύουσιν. 4. ἂν om. A. τοὐμοῦ] τοῦ ἐμοῦ A.B., sed ε omittunt alii Parisini quattuor. 5. ᾧ] οἷς A. τἀμὰ] Libri τὰ ἐμά. παρασκευάζει Junt. et Ald. παρασκευάζῃ A.B. ὄντα om. A. οὐκ οἶσθ᾽—s. 6. πορεύεσθαι Stob. Fl. 17, 33. ἃ ἐγὼ] λέγω A. 6. οἶσθ᾽] οὐκ οἶσθ᾽ A. κωλύονται A. pr., corr. ead. m., B.

eamque etiam Socratis corpus sub pallio texisse, admonuit Salmasius ad Tertullianum de Pallio p. 70. SCH.

διατελεῖς] ὢν διατελεῖς Valckenarius. Cui Zeunius opposuit Cyrop. 1, 5, 10: Εἴ τις ἀσκητὴς ἀναγώνιστος διατελέσειεν, et διατελεῖν ἐν εἰρήνῃ Vectigal. 5, 2, mihi tamen non persuasit ut vulgatam integram esse putem. SCHN. H. Gr. 6, 3, 10: Τῶν ἀνθρώπων οὐδένα ἀναμάρτητον διατελοῦντα· 7, 3, 1: Ἄλκιμοι ἐν τῷ πολέμῳ διετέλεσαν.

3. ἀποδεικνύασιν] V. ad 3, 14, 5.

5. τἀμὰ, ut s. 4, τοὐμοῦ ex libris, restituendum dixeram ad Cyrop. 6, 1, 3; 7, 5, 85, ubi τὰ ἐμὰ deteriores 8, 7, 12. Ἡμὴ recte, opinor, unus D. 7, 2, 28, ut οὑμὸς est non solum apud Demosthenem et Platonem Epist. p. 354 C, sed vel apud recentiores, ut Plut. Mor. p. 15 A, etsi crasin saepe solvunt vel optimi libri, ut Demosthenis S.

ἰσχὺν παρέχοντα] Similia Clemens Paed. 2, p. 166, 11 seq.

ὁ μὲν — ὁ δὲ] I. e. ὁ πεινῶν — ὁ διψῶν, quod addit Teles haec imitatus apud Stobaeum Flor. 5, 67, p. 157: Ἦ οὐχ ὁ πεινῶν ἥδιστα ἐσθίει καὶ ἥκιστα ὄψου δεῖται, καὶ ὁ διψῶν ἥδιστα πίνει καὶ ἥκιστα τὸ μὴ παρὸν ποτὸν ἀναμένει; ἢ πεινᾷ τις πλακοῦντα ἢ διψᾷ χιόνα; De qua infra 2, 1, 30.

χόμενόν τῳ περὶ σκιᾶς, ἢ διὰ τὸ ἀλγεῖν τοὺς πόδας οὐ
7 βαδίζοντα ὅποι ἂν βούλωμαι; οὐκ οἶσθ᾽ ὅτι οἱ φύσει
ἀσθενέστατοι τῷ σώματι μελετήσαντες τῶν ἰσχυροτάτων
ἀμελησάντων κρείττους τε γίγνονται πρὸς ἂν μελετήσωσι
καὶ ῥᾷον αὐτὰ φέρουσιν; ἐμὲ δὲ ἄρα οὐκ οἴει τῷ σώματι
ἀεὶ τὰ συντυγχάνοντα μελετῶντα καρτερεῖν πάντα ῥᾷον
8 φέρειν σοῦ μὴ μελετῶντος; τοῦ δὲ μὴ δουλεύειν γαστρὶ
μηδ᾽ ὕπνῳ καὶ λαγνείᾳ οἴει τι ἄλλο αἰτιώτερον εἶναι ἢ τὸ
ἕτερα ἔχειν τούτων ἡδίω, ἃ οὐ μόνον ἐν χρείᾳ ὄντα εὐφραί-
νει, ἀλλὰ καὶ ἐλπίδας παρέχοντα ὠφελήσειν ἀεί; καὶ μὴν
τοῦτό γε οἶσθα, ὅτι οἱ μὲν οἰόμενοι μηδὲν εὖ πράττειν οὐκ
εὐφραίνονται, οἱ δ᾽ ἡγούμενοι καλῶς προχωρεῖν ἑαυτοῖς ἢ
γεωργίαν ἢ ναυκληρίαν ἢ ἄλλ᾽ ὅ τι ἂν τυγχάνωσιν ἐργα-
9 ζόμενοι ὡς εὖ πράττοντες εὐφραίνονται. οἴει οὖν ἀπὸ πάν-
των τούτων τοσαύτην ἡδονὴν εἶναι ὅσην ἀπὸ τοῦ ἑαυτόν
τε ἡγεῖσθαι βελτίω γίγνεσθαι καὶ φίλους ἀμείνους κτᾶ-
σθαι; ἐγὼ τοίνυν διατελῶ ταῦτα νομίζων. ἐὰν δὲ δὴ φί-
λους ἢ πόλιν ὠφελεῖν δέῃ, ποτέρῳ πλείων σχολὴ τούτων
ἐπιμέλεσθαι, τῷ ὡς ἐγὼ νῦν ἢ τῷ ὡς σὺ μακαρίζεις διαιτω-
μένῳ; στρατεύοιτο δὲ πότερος ἂν ῥᾷον, ὁ μὴ δυνάμενος
ἄνευ πολυτελοῦς διαίτης ζῆν ἢ ᾧ τὸ παρὸν ἀρκοίη; ἐκπο-
λιορκηθείη δὲ πότερος ἂν θᾶττον, ὁ τῶν χαλεπωτάτων

ὅποι] Libri ὅπου. ἂν om. A., qui βούλομαι. 7. οὐκ οἶσθ᾽—φέρουσιν Stob. Fl. 17, 33. τε om. A. Stob. ἂν] ἃ ἂν A.B. Stob. ἂν Flor. et Vatic. unus. μελετήσωσι Stob. Libri μελετῶσι. ἐμὲ—μελετῶντα ed. Stephani. ἐμοὶ—μελετῶντι (—τα Pith.) A.B. ἀεὶ] δὲ B., γρ. ἀεὶ marg. r. 8. μηδ᾽] μήθ᾽ A. καλῶς] καλῷ B. pr. 9. τε om. A. ἐὰν—s. 10. κρατίστου Stob. Fl. 17, 33. δὴ] μὴ B., sed r. γρ. δή. A. Stob. pr. ποτέρῳ] εἰ praeponit B., cui .... imposuit r. πλέον Stob. ἡ πλείων A. ἢ πλείων B., sed r. γρ. ἧ. ἐπιμέλεσθαι] Libri et Stob. ἐπιμελεῖσθαι. σὺ] εὖ B., correctus γρ. r., ut A. 2, 3, 5.

6. ὅποι pro ὅπου scripsi ad Thes. Stephani v. ὅπου, p. 2116 A, ubi plura de hoc vitio.

7. ἂν] V. ad Cyrop. 5, 5, 35. Crasin ab librariis perpetuo oblitteratam produnt etiam mirae in libris turbae Anab. 2, 1, 17.

σοῦ μὴ μελετῶντος] De genere, non de Antiphonte, loqui putans Socratem Ernestus τοῦ μὴ μελ. scriptum maluit adeoque edidit, et habet Paris. 1643, quem recte non est secutus Zeunius. Comparat se Socrates cum Antiphonte etiam s. 5. SCHN.

9. ταῦτα referendum ad proxime antecedentia: Τὸ ἡγεῖσθαι βελτίω ἑαυτὸν γίγνεσθαι, alterumque τὸ φίλους ἀμείνους κτᾶσθαι: haec igitur duo multo majorem voluptatem praestare censet Socrates hominibus virtutis studiosis quam qui prospero negotiorum susceptorum gaudent eventu vel successu. SCHN.

δὴ] Libri inter δὴ et μὴ variantes nonnullis conjecturam suppeditarunt ἢ, quod vertit Bessario.

εὑρεῖν δεόμενος ἢ ὁ τοῖς ῥᾴστοις ἐντυγχάνειν ἀρκούντως χρώμενος; ἔοικας, ὦ Ἀντιφῶν, τὴν εὐδαιμονίαν οἰομένῳ τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν εἶναι· ἐγὼ δὲ νομίζω τὸ μὲν μηδενὸς δεῖσθαι θεῖον εἶναι, τὸ δ' ὡς ἐλαχίστων ἐγγυτάτω τοῦ θείου, καὶ τὸ μὲν θεῖον κράτιστον, τὸ δ' ἐγγυτάτω τοῦ θείου ἐγγυτάτω τοῦ κρατίστου.

11 *Πάλιν δέ ποτε ὁ Ἀντιφῶν διαλεγόμενος τῷ Σωκράτει εἶπεν, Ὦ Σώκρατες, ἐγώ τοί σε δίκαιον μὲν νομίζω, σοφὸν δὲ οὐδ' ὁπωστιοῦν· δοκεῖς δέ μοι καὶ αὐτὸς τοῦτο γιγνώσκειν· οὐδένα γοῦν τῆς συνουσίας ἀργύριον πράττει. καίτοι τό γε ἱμάτιον ἢ τὴν οἰκίαν ἢ ἄλλο τι ὧν κέκτησαι νομίζων ἀργυρίου ἄξιον εἶναι οὐδενὶ ἂν μὴ ὅτι προῖκα δοίης,*
12 *ἀλλ' οὐδ' ἔλαττον τῆς ἀξίας λαβών. δῆλον δὴ ὅτι εἰ καὶ τὴν συνουσίαν ᾤου τινὸς ἀξίαν εἶναι, καὶ ταύτης ἂν οὐκ ἔλαττον τῆς ἀξίας ἀργύριον ἐπράττου. δίκαιος μὲν οὖν ἂν εἴης, ὅτι οὐκ ἐξαπατᾷς ἐπὶ πλεονεξίᾳ, σοφὸς δὲ οὐκ ἄν,*
13 *μηδενός γε ἄξια ἐπιστάμενος. ὁ δὲ Σωκράτης πρὸς ταῦτα εἶπεν, Ὦ Ἀντιφῶν, παρ' ἡμῖν νομίζεται τὴν ὥραν καὶ τὴν σοφίαν ὁμοίως μὲν καλὸν, ὁμοίως δὲ αἰσχρὸν διατίθεσθαι εἶναι. τήν τε γὰρ ὥραν ἐὰν μέν τις ἀργυρίου πωλῇ τῷ βουλομένῳ, πόρνον αὐτὸν ἀποκαλοῦσιν, ἐὰν δέ τις ὃν ἂν γνῷ καλόν τε κἀγαθὸν ἐραστὴν ὄντα, τοῦτον φίλον ἑαυτῷ ποιῆται, σώφρονα νομίζομεν· καὶ τὴν σοφίαν ὡσαύτως τοὺς μὲν ἀργυρίου τῷ βουλομένῳ πωλοῦντας σοφιστὰς*

ῥᾴστοις Stob. *ῥάστως* addunt A.B. 10. *τὴν*] *τῷ* A. m. sec. ant., pr. *τήν*. *δὲ νομίζω*] *δ' ἐνόμιζον* A. et pr. B., alterum r. *γρ*. *οἰομένῳ—εἶναι*] *εἶναι—οἰομένῳ* B. *δεῖσθαι* Parisini duo, Pith. *δέεσθαι* A.B. Stob. 11. *γοῦν*] *γὰρ* A. *πράττει*] Libri *πράττῃ*. *τό* om. B. *νομίζων* post *εἶναι* B., r. correctus litteris *α β γ*. 12. *ἔλαττον*] *ἐλάττω* A. *ἐπράττου*] *εἰσεπράττου* A. *ἐξαπατᾷ* erasa *s* A. *ἐξαπατᾶ σε πλεονεξία* B., alterum r. *γρ*. 13. *ὁ δὲ*—s. 15. *αὐτά* Stob. Fl. 1, 100. *κἀγαθὸν*] *καὶ ἀγαθὸν* B. *ἀργυρίω* A.

ἀρκούντως χρώμενος] Idem ac si *ἀρκούμενος* dixisset. SCHN.

12. *ἐπὶ πλεονεξίᾳ*] Cyrop. 8, 5, 24: *Εἰ ἐπιχειρήσεις Περσῶν ἄρχειν ἐπὶ πλεονεξίᾳ*. SCHN.

13. *εἶναι*] Inutile illud *εἶναι* in fine membri est etiam Hist. Gr. 3, 3, 2: *Ὁ ἀληθέστατος λεγόμενος χρόνος εἶναι·* Anab. 1, 10, 2: *Τὴν Φωκαΐδα τὴν σοφὴν καὶ καλὴν λεγομένην εἶναι*, ubi haud dubie delendum, ut ib. 1, 8, 9: *Αἰγύπτιοι δ' οὗτοι ἐλέγοντο εἶναι*, ubi omittunt C. pr. et Suidas, et 5, 6, 4: *Αὐτὴ γὰρ ἡ ἱερὰ συμβουλὴ λεγομένη εἶναι δοκεῖ μοι παρεῖναι.*

τοὺς μὲν ἀργυρίου τῷ βουλομένῳ πωλοῦντας] As an evidence of the manners and sentiment of the age, this passage is extremely remarkable. Various parts of the oration of Aeschines against Timarchus and the Symposion of Plato (p. 217, 218) both receive and give light to it. Among the numerous passages in which Plato expresses his dislike and contempt of teaching for money, see

ὥσπερ πόρνους ἀποκαλοῦσιν, ὅστις δὲ ὃν ἂν γνῷ εὐφυᾶ ὄντα διδάσκων ὅ τι ἂν ἔχῃ ἀγαθὸν φίλον ποιεῖται, τοῦτον νομίζομεν ἃ τῷ καλῷ κἀγαθῷ πολίτῃ προσήκει, ταῦτα
14 ποιεῖν. ἐγὼ δ' οὖν καὶ αὐτὸς, ὦ Ἀντιφῶν, ὥσπερ ἄλλος τις ἢ ἵππῳ ἀγαθῷ ἢ κυνὶ ἢ ὄρνιθι ἥδεται, οὕτω καὶ ἔτι μᾶλλον ἥδομαι φίλοις ἀγαθοῖς, καὶ ἐάν τι ἔχω ἀγαθὸν, διδάσκω, καὶ ἄλλοις συνίστημι παρ' ὧν ἂν ἡγῶμαι ὠφελήσεσθαί τι αὐτοὺς εἰς ἀρετήν. καὶ τοὺς θησαυροὺς τῶν πάλαι σοφῶν ἀνδρῶν, οὓς ἐκεῖνοι κατέλιπον ἐν βιβλίοις γράψαντες, ἀνελίττων κοινῇ σὺν τοῖς φίλοις διέρχομαι, κἄν τι ὁρῶμεν ἀγαθὸν, ἐκλεγόμεθα, καὶ μέγα νομίζομεν κέρδος, ἐὰν ἀλλήλοις ὠφέλιμοι γιγνώμεθα. ἐμοὶ μὲν δὴ ταῦτα ἀκούοντι ἐδόκει αὐτός τε μακάριος εἶναι καὶ τοὺς ἀκούοντας ἐπὶ καλοκἀγαθίαν ἄγειν.

15 Καὶ πάλιν ποτὲ τοῦ Ἀντιφῶντος ἐρομένου αὐτὸν πῶς ἄλλους μὲν ἡγοῖτο πολιτικοὺς ποιεῖν, αὐτὸς δὲ οὐ πράττοι

εὐφυᾶ Florentini tres et Parisini quattuor. εὐφυῆ A.B. Stob. ἔχῃ] ἔχοι B. ποιεῖται Stob. et Parisini duo, ἑαυτῷ ποιῆται A. ποιῆται B. προσήκει] προσήκοι A. δ' οὖν] super ο aliquid ut ιν A. m. sec. 14. ὠφεληθήσεσθαι A. πάλαι] πάλ A. βιβλίοις] βίβλοις B. ἀνελίττων] ἀνειλίττων B., corr. r. γρ. κἂν] Libri καὶ ἄν. ὠφέλιμοι Vossianus. φίλοι A.B. Stob. γινώμεθα A.B. γενώμεθα Stob. A. 15. πράττοι] πράττει A.

his Sophistes, c. 9, p. 223. Plato indeed thought that it was unworthy of a virtuous man to accept salary for the discharge of any public duty: see the Republic 1, 19, p. 347, etc. Grot. Histor. vol. 8, p. 482.

ὥσπερ πόρνους delet Ruhnkenius.

εὐφυᾶ] Formam deteriorem servant libri Eq. 7, 11, ubi αὐτοφυῆ, ut apud omnes qui notissimum Euripidis ex Pirithoo fragmentum citant, et saepe apud Atticos illatum ῆ, quod ne recentioribus quidem relinquendum qui meliorem sequuntur dialectum, ut Dioni Chrys., de quo dixi praef. p. ix.

14. ὥσπερ ἄλλος τις] Plato Lys. p. 211 E: Ὁ μὲν γάρ τις ἵππους ἐπιθυμεῖ κτᾶσθαι, ὁ δὲ κύνας, ὁ δὲ χρυσίον, ὁ δὲ τιμάς· ἐγὼ δὲ πρὸς μὲν ταῦτα πρᾴως ἔχω, πρὸς δὲ τὴν τῶν φίλων κτῆσιν πάνυ ἐρωτικῶς· καὶ βουλοίμην ἄν μοι φίλον ἀγαθὸν γενέσθαι μᾶλλον ἢ τὸν ἄριστον ἐν ἀνθρώποις ὄρτυγα ἢ ἀλεκτρυόνα, καὶ ναὶ μὰ Δία ἔγωγε μᾶλλον ἢ ἵππον τε καὶ κύνα. WEISK.

ἀνελίττων] Huc pertinere puto locum Convivii 4, 27: Ὅτε παρὰ τῷ γραμματιστῇ ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ ἀμφότεροι ἐματεύετέ τι. SCHN. Phrynichus Bekkeri p. 19, 14: Ἀνίλλειν βιβλίον· οἱ μὲν ἄλλοι περισπῶσι τὴν λέξιν καὶ δι' ἑνὸς λ γράφουσιν, οἱ δὲ Ἀττικοὶ παροξύνουσι καὶ διὰ δυοῖν λλ γράφουσιν. Quod ipsum ἀνίλλων fieri potuit ut hic in alterum mutaretur, quemadmodum ἐξελίττειν dixit Arrianus quod Xenophon Ven. 6, 15, ἐξίλλειν, forma ab librariis, ut constat, saepe in alteram, quam Phrynichus rejicit, mutata, ut apud Xenophontem ipsum περιίλλειν in περιειλεῖν, de quo dixi ad Thes. Steph. v. Ἀνίλλω.

καὶ ἂν] Xenophonteum esse κἂν dixi ad 1, 2, 43. Est item καὶ ἐὰν vel ἤν.

ὠφέλιμοι pro φίλοι vel sine libris in mentem debebat venire. Etenim sermo est de φίλοις, qui non φίλοι fiunt, sed utiles invicem. ERNEST. Sic ὠφελίας Urbinas Isocratis p. 76 E, pro φιλίας.

οὐ πράττοι] Semel in senatu quingentorum fuerat ἐπιστάτης, ut supra 1, 1, 18, narratum fuit. SCHN. Conf. Plat. Apolog. p. 31, 32.

τὰ πολιτικά, εἴπερ ἐπίσταιτο· Ποτέρως δ' ἄν, ἔφη, ὦ Ἀντιφῶν, μᾶλλον τὰ πολιτικὰ πράττοιμι, εἰ μόνος αὐτὰ πράττοιμι ἢ εἰ ἐπιμελοίμην τοῦ ὡς πλείστους ἱκανοὺς εἶναι πράττειν αὐτά;

ΚΕΦ. Ζ.

Ἐπισκεψώμεθα δὲ εἰ καὶ ἀλαζονείας ἀποτρέπων τοὺς συνόντας ἀρετῆς ἐπιμέλεσθαι προύτρεπεν· ἀεὶ γὰρ ἔλεγεν ὡς οὐκ εἴη καλλίων ὁδὸς ἐπ' εὐδοξίαν ἢ δι' ἧς ἄν τις ἀγα-
2 θὸς τοῦτο γένοιτο ὃ καὶ δοκεῖν βούλοιτο. ὅτι δ' ἀληθῆ ἔλεγεν ὧδ' ἐδίδασκεν· Ἐνθυμώμεθα γάρ, ἔφη, εἴ τις μὴ ὢν ἀγαθὸς αὐλητὴς δοκεῖν βούλοιτο, τί ἂν αὐτῷ ποιητέον εἴη. ἆρ' οὐ τὰ ἔξω τῆς τέχνης μιμητέον τοὺς ἀγαθοὺς αὐλητάς; καὶ πρῶτον μὲν ὅτι ἐκεῖνοι σκευήν τε καλὴν κέκτηνται καὶ ἀκολούθους πολλοὺς περιάγονται, καὶ τούτῳ ταῦτα ποιητέον· ἔπειτα ὅτι ἐκείνους πολλοὶ ἐπαινοῦσι, καὶ τούτῳ πολλοὺς ἐπαινέτας παρασκευαστέον. ἀλλὰ μὴν ἔργον γε οὐδαμοῦ ληπτέον, ἢ εὐθὺς ἐλεγχθήσεται γελοῖος ὢν καὶ οὐ μόνον αὐλητὴς κακός, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος ἀλαζών. καίτοι πολλὰ μὲν δαπανῶν, μηδὲν δ' ὠφελούμενος, πρὸς δὲ τούτοις κακοδοξῶν, πῶς οὐκ ἐπιπόνως τε καὶ ἀλυ-
3 σιτελῶς καὶ καταγελάστως βιώσεται; ὡς δ' αὔτως εἴ τις βούλοιτο στρατηγὸς ἀγαθὸς μὴ ὢν φαίνεσθαι, ἢ κυβερνήτης, ἐννοῶμεν τί ἂν αὐτῷ συμβαίνοι. ἆρ' οὐκ ἄν, εἰ μὲν

ἐπίσταιτο B. γρ. r. ἠπίστατο pr. ἂν om. A. εἰ—πράττοιμι om. B. pr. 1. ἐπιμέλεσθαι] Libri ἐπιμελεῖσθαι. προύτρεπεν] Libri προέτρεπεν. εὐδοξίαν codex Victorii in margine Florentinae. εὐδοξίᾳ A.B. τοῦτο γένοιτο καὶ δοκεῖν A.B., sed hic γρ. r. ἀγαθός τε γένοιτο καὶ μὴ δοκεῖν. ὃ addidit Brodaeus. 2. μιμητέον] τῶν ἐχόντων addit A. σκευήν τε καλὴν] Libri σκεύη τε καλά. γε] δὲ A. 3. αὔτως] αὕτως A.B. ἂν εἰ] ἀεὶ B. correctus r.

πλείστους ἱκανοὺς] Plutarchi locum memorat Hindenburgius, ubi docetur Socratem praeceptis atque exemplo plus profuisse civitati quam multi, qui ad rempublicam accessissent, ut eam opera sua juvarent. SCHN.

1. προύτρεπεν] V. ad 1, 1, 5.

γένοιτο] Argumentum eadem fere ratione tractatur in Cyrop. 1, 6, 22. Infra 2, 6, 39: Ὅ τι ἂν βούλῃ δοκεῖν ἀγαθὸς εἶναι, τοῦτο καὶ γενέσθαι ἀγαθόν. SCHN.

2. σκευήν τε καλὴν Cobetus p. 652, ut de Arione est apud Herodotum 1, 24: Ἐνδύντα πᾶσαν τὴν σκευὴν καὶ λαβόντα τὴν κιθάρην. Schneiderus: "Tibicines Graeci magnifice vestiti incedebant, et omnium artificum sumtuosissimi et carissimi erant, si quis ad choros Dionysiacos conducere eorum operam artemque volebat, ut ex Demosthene p. 565, 6, discimus."

ἀκολούθους πολλοὺς περιάγονται] Demosth. p. 958, 15: Τρεῖς παῖδας ἀκολούθους περιάγει. Alia v. in Thes. Stephani.

ἔργον γε ληπτέον] locare operam suam, et artis suae experimentum dare, quod uno verbo Graece ἐργολαβεῖν. SCHN.

ἐπιθυμῶν τοῦ δοκεῖν ἱκανὸς εἶναι ταῦτα πράττειν μὴ δύναιτο πείθειν, τοῦτ' εἴη λυπηρὸν, εἰ δὲ πείσειεν, ἔτι ἀθλιώτερον; δῆλον γὰρ ὅτι κυβερνᾶν κατασταθεὶς ὁ μὴ ἐπιστάμενος ἢ στρατηγεῖν ἀπολέσειεν ἂν οὓς ἥκιστα βούλοιτο καὶ αὐτὸς
4 αἰσχρῶς ἂν καὶ κακῶς ἀπαλλάξειεν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πλούσιον καὶ τὸ ἀνδρεῖον καὶ τὸ ἰσχυρὸν μὴ ὄντα δοκεῖν ἀλυσιτελὲς ἀπέφαινε· προστάττεσθαι γὰρ αὐτοῖς ἔφη μείζω ἢ κατὰ δύναμιν, καὶ μὴ δυναμένους ταῦτα ποιεῖν δοκοῦντας
5 ἱκανοὺς εἶναι συγγνώμης οὐκ ἂν τυγχάνειν. ἀπατεῶνα δ' ἐκάλει οὐ μικρὸν μὲν εἴ τις ἀργύριον ἢ σκεῦος παρά του πειθοῖ λαβὼν ἀποστεροίη, πολὺ δὲ μέγιστον ὅστις μηδενὸς ἄξιος ὢν ἐξηπατήκοι πείθων ὡς ἱκανὸς εἴη τῆς πόλεως ἡγεῖσθαι. ἐμοὶ μὲν οὖν ἐδόκει καὶ τοῦ ἀλαζονεύεσθαι ἀποτρέπειν τοὺς συνόντας τοιάδε διαλεγόμενος.

τοῦτ' εἴη Heindorfius. ταύτῃ A., ante quod μὴ, sed punctis supra positis r., B. κυβερνᾶν] τε addit B. ἢ στρατηγεῖν om. A. οὓς] ἂν m. sec. ant. infert A. ἂν] τε B. 4. τὸ ἀνδρεῖον] ἀνδρεῖον B. ἱκανοὺς] ἱκανῶς B., ἴσως ἱκανοὺς m. sec. rec. οὐ] τὸν A. εἴ τις Ruhnkenius. οὐδ' εἴτις A.B., sed οὐδ' in A. erasum, ut apostrophus tantum appareat neque satis agnoscantur litterae. ἐξηπατήκοι] Libri ἐξηπατήκει. οὖν om. A. διαλεγόμενος] ἐδόκει—προτρέπειν et hic et initio sequentis libri post inscriptionem B.

4. δοκεῖν] Existimari, Fama ferri. WEISK.

5. ἐξηπατήκοι posui pro ἐξηπατήκει. Optativus enim antecedit et per totum locum Socrates sic loquitur, non significat certum factum. WEISK.

πόλεως ἡγεῖσθαι] Hinc sequitur sermonem fuisse habitum cum adolescente, qui ad rem publicam gerendam accedere volebat nulla vel scientia vel prudentia civili praeparatus. SCHN.

τοιάδε] τοιαῦτα et 2, 1, 1, τοιάδε, ut Weiskius, pro τοιαῦτα Pluygers apud Cobetum p. 691. Eadem confusa 2, 10, 1; 3, 3, 1; 4, 4, 2.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΚΕΦ. Α.

Ἐδόκει δέ μοι καὶ τοιαῦτα λέγων προτρέπειν τοὺς
συνόντας ἀσκεῖν ἐγκράτειαν βρωτοῦ καὶ ποτοῦ καὶ λα-
γνείας καὶ ὕπνου καὶ ῥίγους καὶ θάλπους καὶ πόνου.
γνοὺς δέ τινα τῶν συνόντων ἀκολαστοτέρως ἔχοντα
πρὸς τὰ τοιαῦτα, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Ἀρίστιππε, εἰ δέοι σε
παιδεύειν παραλαβόντα δύο τῶν νέων, τὸν μέν, ὅπως ἱκα-
νὸς ἔσται ἄρχειν, τὸν δ', ὅπως μηδ' ἀντιποιήσεται ἀρχῆς,
πῶς ἂν ἑκάτερον παιδεύοις; βούλει σκοπῶμεν, ἀρξάμενοι
ἀπὸ τῆς τροφῆς ὥσπερ ἀπὸ τῶν στοιχείων; καὶ ὁ Ἀρί-
στιππος ἔφη, Δοκεῖ γοῦν μοι ἡ τροφὴ ἀρχὴ εἶναι· οὐδὲ
2 γὰρ ζῴη γ' ἄν τις, εἰ μὴ τρέφοιτο. Οὐκοῦν τὸ μὲν βού-
λεσθαι σίτου ἅπτεσθαι, ὅταν ὥρα ἥκῃ, ἀμφοτέροις εἰκὸς

1. ἐγκράτειαν] πρὸς ἐπιθυμίαν addunt A.B. ἀντιποιήσεται] ἀντιποιήσηται A.B. ἂν om. A. εἰ ante βούλει rubricator in A. γοῦν] γὰρ A. 2. σίτου ἅπτεσθαι D. γρ. r. in marg. ἀμφοτέροις] ἀμφοτέρους A.

1. *πρὸς ἐπιθυμίαν*, a Bessarione omissa, delevit Jacobsius, ut *ἐγκράτεια* tam de temperantia dicatur quam de patientia, ut *ἐγκρατὴς* s. 7, et Cyr. 1, 2, 8 est: *Διδάσκουσι δὲ καὶ ἐγκράτειαν γαστρὸς καὶ ποτοῦ*. *Εἰς ἐπιθυμίαν* uterque liber Victorii, *καὶ* autem ante *τοιαῦτα* omittit Coislinianus apud Montefalc. Bibl. Coisl. p. 599, n. 389.

γνοὺς δὲ] Seriem orationis *γὰρ* postulare, quod vertit Bessario, annotat Weiskius. SCHN.

Ἀρίστιππε] Haec cum Aristippo disputatio, ut altera 3, 8, de bono et pulcro, alieni ab Aristippo animi indicium habet. Is primus Socraticorum discipulorum mercede philosophiam docuit, tradente Phania apud Diogen. 2, 65. Auctor igitur Epistolae Socraticae p. 43, qui Aristippum facit Xenophontis hospitio in Scillunte utentem, minus commode finxisse videtur Ruhnkenio. SCHN.

ὥσπερ ἀπὸ τῶν στοιχείων] *Ab elementis litterarum* vertit Letronnius apud Champollion. *Précis du système hiéroglyphique* p. 388 ed. sec.

παραγίγνεσθαι; Εἰκὸς γὰρ, ἔφη. Τὸ οὖν προαιρεῖσθαι
τὸ κατεπεῖγον μᾶλλον πράττειν ἢ τῇ γαστρὶ χαρίζεσθαι
πότερον ἂν αὐτῶν ἐθίζοιμεν; Τὸν εἰς τὸ ἄρχειν, ἔφη, νὴ
Δία παιδευόμενον, ὅπως μὴ τὰ τῆς πόλεως ἄπρακτα γί-
γνηται παρὰ τὴν ἐκείνου ἀρχήν. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ ὅταν
πιεῖν βούλωνται, τὸ δύνασθαι διψῶντα ἀνέχεσθαι τῷ αὐτῷ
3 προσθετέον; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τὸ δὲ ὕπνου ἐγκρατῆ
εἶναι, ὥστε δύνασθαι καὶ ὀψὲ κοιμηθῆναι καὶ πρῴ ἀναστῆ-
ναι καὶ ἀγρυπνῆσαι, εἴ τι δέοι, ποτέρῳ ἂν προσθεῖμεν;
Καὶ τοῦτο, ἔφη, τῷ αὐτῷ. Τί δὲ, ἔφη, τὸ ἀφροδισίων
ἐγκρατῆ εἶναι, ὥστε μὴ διὰ ταῦτα κωλύεσθαι πράττειν, εἴ
τι δέοι; Καὶ τοῦτο, ἔφη, τῷ αὐτῷ. Τί δὲ, τὸ μὴ φεύγειν
τοὺς πόνους, ἀλλ' ἐθελοντὴν ὑπομένειν, ποτέρῳ ἂν προσ-
θεῖμεν; Καὶ τοῦτο, ἔφη, τῷ ἄρχειν παιδευομένῳ. Τί δὲ,
τὸ μαθεῖν εἴ τι ἐπιτήδειόν ἐστι μάθημα πρὸς τὸ κρατεῖν
τῶν ἀντιπάλων, ποτέρῳ ἂν προσθεῖναι μᾶλλον πρέποι;
Πολὺ νὴ Δί', ἔφη, τῷ ἄρχειν παιδευομένῳ· καὶ γὰρ τῶν
4 ἄλλων οὐδὲν ὄφελος ἄνευ τῶν τοιούτων μαθημάτων. Οὐκ-
οῦν ὁ οὕτω πεπαιδευμένος ἧττον ἂν δοκεῖ σοι ὑπὸ τῶν
ἀντιπάλων ἢ τὰ λοιπὰ ζῷα ἁλίσκεσθαι; τούτων γὰρ
δήπου τὰ μὲν γαστρὶ δελεαζόμενα, καὶ μάλα ἔνια δυσω-
πούμενα, ὅμως τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ φαγεῖν ἀγόμενα πρὸς τὸ δέ-
λεαρ ἁλίσκεται, τὰ δὲ ποτῷ ἐνεδρεύεται. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.
Οὐκοῦν καὶ ἄλλα ὑπὸ λαγνείας, οἷον οἵ τε ὄρτυγες καὶ οἱ
πέρδικες, πρὸς τὴν τῆς θηλείας φωνὴν τῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ τῇ
ἐλπίδι τῶν ἀφροδισίων φερόμενοι καὶ ἐξιστάμενοι τοῦ τὰ
5 δεινὰ ἀναλογίζεσθαι τοῖς θηράτροις ἐμπίπτουσι; Συνέφη
καὶ ταῦτα. Οὐκοῦν δοκεῖ σοι αἰσχρὸν εἶναι ἀνθρώπῳ ταὐτὰ

παραγίνεσθαι A. et γίνηται. 3. πρῴ] Libri πρωί. εἴ τι] καὶ εἴτι A. προσθεῖμεν] Libri προσθείημεν hic et infra. δὲ] δαι (ε s. v.) B. eadem m., ut videtur. ἐθελοντῆ B. pr. προσθεῖναι A. προσθεῖναι vel προσθῆναι B. pr., ut videtur, qui σεῖναι in rasura paullo latiori quam quae huic conveniat. πρέπει B., sed γρ. οι s. v. r. 4. δοκεῖ] δοκῇ A. ἢ τὰ λοιπὰ ζῷα B. addit γρ. m. sec. ὅμως] ὅπως A. οἵ τε] οἱ A. φωνὴν] φωνὴν καὶ A. ἀναλογίζεσθαι] λογίζεσθαι A.

2. παρὰ τὴν ἐκείνου ἀρχὴν] Illo imperante interpretatur Wolf. ad Leptineam p. 361. SCHN.

3. πρῴ] V. ad 1, 1, 10.

προσθεῖμεν] V. ad 1, 5, 1.

προσθεῖναι] Libris inter hoc et προσεῖναι variantibus utrumque delendum suspicatur Coraes, omissum etiam a Bessarione.

4. ὄρτυγες] De scriptura ὄρτυκες et prosodia a grammaticis memorata ὀρτῦγες v. ad Thes. Stephani.

πάσχειν τοῖς ἀφρονεστάτοις τῶν θηρίων; ὥσπερ οἱ μοιχοὶ
εἰσέρχονται εἰς τὰς εἱρκτὰς, εἰδότες ὅτι κίνδυνος τῷ μοιχεύ-
οντι ἅ τε ὁ νόμος ἀπειλεῖ παθεῖν καὶ ἐνεδρευθῆναι καὶ λη-
φθέντα ὑβρισθῆναι· καὶ τηλικούτων μὲν ἐπικειμένων τῷ
μοιχεύοντι κακῶν τε καὶ αἰσχρῶν, ὄντων δὲ πολλῶν τῶν
ἀπολυσόντων τῆς τῶν ἀφροδισίων ἐπιθυμίας ἐν ἀδείᾳ,
ὅμως εἰς τὰ ἐπικίνδυνα φέρεσθαι, ἆρ᾽ οὐκ ἤδη τοῦτο παντά-
6 πασι κακοδαιμονῶντός ἐστιν; Ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη. Τὸ δὲ
εἶναι μὲν τὰς ἀναγκαιοτάτας πλείστας πράξεις τοῖς ἀνθρώ-
ποις ἐν ὑπαίθρῳ, οἷον τάς τε πολεμικὰς καὶ τὰς γεωργικὰς
καὶ τῶν ἄλλων οὐ τὰς ἐλαχίστας, τοὺς δὲ πολλοὺς ἀγυ-
μνάστως ἔχειν πρός τε ψύχη καὶ θάλπη, οὐ δοκεῖ σοι
πολλὴ ἀμέλεια εἶναι; Συνέφη καὶ τοῦτο. Οὐκοῦν δοκεῖ
σοι τὸν μέλλοντα ἄρχειν ἀσκεῖν δεῖν καὶ ταῦτα εὐπετῶς
7 φέρειν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν εἰ τοὺς ἐγκρατεῖς
τούτων ἁπάντων εἰς τοὺς ἀρχικοὺς τάττομεν, τοὺς ἀδυνά-

5. *ὥσπερ*] *καὶ* A. *εἱρκτὰς*] *εἱρκτὰς* A.B. *εἰδότες—ἀπολυσόντων*] *ὅτι κίνδυνον εἰδότες τῷ μοιχεύοντι κακόν τε καὶ αἰσχρὸν, ὄντων δὲ τῶν ἀπολυσόντων* A. *ληφθέντα*] *ληφθέντι* B. *τῆς—ἐν ἀδείᾳ ὅμως*] *τῆς τῶν ἀφροδισίων ἐπιθυμίας ἐλαύνεται ὅμως* B. *γρ.* r. 6. *τάς τε*] *τὰς* A. *δεῖν*] *δεῖ* A.B., qui m. sec. *γρ. δεῖν.* *πάνυ μὲν οὖν ἔφη* B. m. tertia inter versus. 7. *τάττομεν*] *τάττοιμεν* B.

5. *παθεῖν*] Ex lege Solonis maritus adulterum impune occidere deprehensum potuit. Probrum et ignominiam praeterea patiebatur adulter, veluti *παρατιλμὸν* et *ῥαφανισμόν*. Insidias hic inter poenam lege irrogatam et ignominiam a marito et civibus tolerandam inclusas quis ferat? Quare si tolerari volueris scripturam vulgarem, ita fere refingendam censeo: *Καίτοι κίνδυνον εἰδότες ἐπικείμενον τῷ μοιχεύοντι, ἅ τε ὁ νόμος ἀπειλεῖ παθεῖν ἐνεδρευθέντα, καὶ ληφθέντα ὑβρισθῆναι· ὄντων δὲ πολλῶν* et reliqua. Weiskio omnis locus a verbis inde *ὥσπερ οἱ μοιχοὶ* a Socratis consilio, qui a simplici et sedata oratione quasi repentina indignatione abreptus ad contentionem declamatoris adversus moechos transit, et responso Aristippi *ἔμοιγε δοκεῖ* plane alienus visus est. SCHN. Sed omnis hic locus inde ab s. 4, *οὐκοῦν ὁ οὕτω πεπαιδευμένος*—s. 5, *ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη*, non solum non desideraretur, si abesset, sed etiam parum apte interponitur habetque nonnulla vix digna Xenophonte. Nam et comparatio *τοῦ οὕτω πεπαιδευμένου* cum *τοῖς λοιποῖς ζῴοις* perversa est et *ἐξιστάμενοι τοῦ τὰ δεινὰ ἀναλογίζεσθαι* de bestiis dictum *ἀλόγοις* ineptum videtur. Quod autem illa habuit jam Harpocratio: *Δυσωποῦμαι ἀντὶ τοῦ φοβοῦμαι Δημοσθένης ἐν Φιλιππικοῖς καὶ Ξενοφῶν ἐν β´ Ἀπομνημονευμάτων*, miro quodam casu accidit ut ipse ille locus Demosthenis jam antiquitus simili oneratus sit lectoris additamento p. 127, 25: *Καὶ τοὺς εἰς ταῦθ᾽ ὑπάγοντας ὑμᾶς ὁρῶν οὐκ ὀρρωδῶ, ἀλλὰ δυσωποῦμαι· ἢ γὰρ ἐξεπίτηδες ἢ δι᾽ ἄγνοιαν εἰς χαλεπὸν πρᾶγμα ὑπάγουσι τὴν πόλιν*, unde etiam *ὑπάγουσιν* retulit Harpocratio. Quod praeter libros optimos totum omittentes redarguit ipsius perversitas. Ceterum male interpretari Harpocrationem *δυσωπεῖσθαι*, quod aversari vertendum in illis, animadvertit Augerus. Singularis etiam usus verbi apud Xenophontem de bestiis.

6. *ἐν ὑπαίθρῳ*] Phrynichi p. 251 praeceptum: *Ὕπαιθρον μὴ λέγε, τὸ δὲ ὑπαίθριον τετρασυλλάβως*, formulam *ἐν ὑπαίθρῳ* non spectare animadvertit Lobeckius.

τους ταῦτα ποιεῖν εἰς τοὺς μηδ' ἀντιποιησομένους τοῦ ἄρχειν
τάξομεν ; Συνέφη καὶ τοῦτο. Τί οὖν ; ἐπειδὴ καὶ τούτων
ἑκατέρου τοῦ φύλου τὴν τάξιν οἶσθα, ἤδη ποτ' ἐπεσκέψω
εἰς ποτέραν τῶν τάξεων τούτων σαυτὸν δικαίως ἂν τατ-
8 *τοις ; Ἔγωγ', ἔφη ὁ Ἀρίστιππος, καὶ οὐδαμῶς γε τάττω*
ἐμαυτὸν εἰς τὴν τῶν ἄρχειν βουλομένων τάξιν. καὶ γὰρ
πάνυ μοι δοκεῖ ἄφρονος ἀνθρώπου εἶναι τὸ μεγάλου ἔργου
ὄντος τοῦ ἑαυτῷ τὰ δέοντα παρασκευάζειν μὴ ἀρκεῖν τοῦτο,
ἀλλὰ προσαναθέσθαι τὸ καὶ τοῖς ἄλλοις πολίταις, ὧν δέ-
ονται πορίζειν· καὶ ἑαυτῷ μὲν πολλὰ ὧν βούλεται ἐλλεί-
πειν, τῆς δὲ πόλεως προεστῶτα, ἐὰν μὴ πάντα ὅσα ἡ
πόλις βούλεται καταπράττῃ, τούτου δίκην ὑπέχειν, τοῦτο
9 *πῶς οὐ πολλὴ ἀφροσύνη ἐστί ; καὶ γὰρ ἀξιοῦσιν αἱ πόλεις*
τοῖς ἄρχουσιν ὥσπερ ἐγὼ τοῖς οἰκέταις χρῆσθαι. ἐγώ τε
γὰρ ἀξιῶ τοὺς θεράποντας ἐμοὶ μὲν ἄφθονα τἀπιτήδεια
παρασκευάζειν, αὐτοὺς δὲ μηδενὸς τούτων ἅπτεσθαι, αἵ τε
πόλεις οἴονται χρῆναι τοὺς ἄρχοντας ἑαυταῖς μὲν ὡς πλεῖ-
στα ἀγαθὰ πορίζειν, αὐτοὺς δὲ πάντων τούτων ἀπέχεσθαι.
ἐγὼ οὖν τοὺς μὲν βουλομένους πολλὰ πράγματα ἔχειν

μηδ' ἀντιπ.] *οὐδ' ἀντιπ.* A. *τοῦ φύλου* A. in marg. ead. m., ut videtur,
o
versu in *ἑκατέρου* desinente. *σαυτὸν*] *ἑαυτὸν* A. 8. *ἀρίστιππος*] *ἀρίστιππ.* (sequitur aliquid quod tam pro commate quam pro *ει* habere licet, quasi *ἀριστίππειος* fuerit, accentu quoque pr. manu in secundo, altera in priori *ι* posito) B. *οὐδαμῶς*] *οὐδόλως* A. *παρασκευάζειν*] *παρασχεῖν* A. *τοῦτο*] *τούτῳ* A. *τὸ καὶ*] *καὶ* A. *πορίζειν*] *φροντίζειν* A. *ἐλλείπειν*] *ἐκλείπειν* A.B., correctus *γρ.* rec. *προεστῶτα*] *προεστᾶναι καὶ* A. *βούλεται*] *βούληται* A. *τοῦτο*] *καὶ τοῦτο* A. *πολλὴ ἀφροσύνη*] *πολλῆ* (sic) *ἀφροσύνης* A. 9. *τἀπιτήδεια*] Libri *τὰ ἐπιτήδεια.* *ἔχειν*] Libri *ἔχειν αὐτοῖς.*

8. *μεγάλου ἔργου ὄντος*] Cyrop. 1, 6, 7, de eadem re : *Τούτου μεγάλου ἔργου ὄντος.* WEISK.

πάντα ὅσα] Sic semper libri Xenophontis, quum apud Demosthenem et alios modo sic modo *πάνθ' ὅσα* sit, quod, ut alia hujus generis, saepe oblitteratum videtur in libris.

τοῦτο πῶς οὐ πολλὴ ἀφροσύνη ἐστί] Infertur, ut alia, de quibus ad Cyrop. 1, 1, 1. Eadem formula H. Gr. 6, 5, 52.

9. *τἀπιτήδεια*, de quo Xenophonti constanter restituendo dixi ad Anabasin et Cyropaediam, infra 3, 11, 4, plures servarunt libri.

πράγματα ἔχειν αὐτούς τε καὶ ἄλλοις παρέχειν contuli cum Cyrop. 1, 3, 1 : *Ἔρχεται δ' αὐτή τε ἡ Μανδάνη καὶ τὸν υἱὸν ἔχουσα·* Thucyd. 8, 55 : *Ὁ Πεδάρητος αὐτός τε καὶ τὸ περὶ αὐτὸν ἐπικουρικὸν ἔχων.* Locutio eadem Hist. Gr. 4, 5, 19 : *Παραπλέοντες καὶ ἐντεῦθεν ὁρμώμενοι πράγματα εἶχόν τε καὶ παρεῖχον τοῖς ἐν τῷ ἄστει.* Ib. 5, 1, 29 : *Πράγματα δ' ἔχοντες καὶ παρέχοντες περὶ τὴν Κόρινθον*, ubi scribendum videtur *τοῖς περὶ τὴν Κόρινθον.* Hic alii aut delerunt *αὐτοὺς* aut post Valckenarium conjecerunt *αὐτούς τε ἔχειν καὶ ἄλλοις παρέχειν*, ut est 1, 2, 54 : *Αὐτός τε ἀφαιρεῖ καὶ ἄλλῳ παρέχει.* Herodoti 1, 155 : *Πρήγματα παρέχοντες καὶ αὐτοὶ ἔχοντες.* Maximi Tyr. Diss. 10, vol. 1, p. 184 : *Τὸ ἀθάνατον οὔτε αὐτὸ πράγματα ἔχει οὔτε ἄλλῳ παρέχει.* Sed malui delere *αὐτοῖς* quam, ut Reiskius, *αὐτοὺς* inferre.

τε καὶ ἄλλοις παρέχειν οὕτως ἂν παιδεύσας εἰς τοὺς ἀρχικοὺς καταστήσαιμι· ἐμαυτόν γε μέντοι τάττω εἰς τοὺς
10 βουλομένους ᾗ ῥᾷστά τε καὶ ἥδιστα βιοτεύειν. καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη, Βούλει οὖν καὶ τοῦτο σκεψώμεθα, πότεροι ἥδιον ζῶσιν, οἱ ἄρχοντες ἢ οἱ ἀρχόμενοι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Πρῶτον μὲν τοίνυν τῶν ἐθνῶν ὧν ἡμεῖς ἴσμεν ἐν μὲν τῇ Ἀσίᾳ Πέρσαι μὲν ἄρχουσιν, ἄρχονται δὲ Σύροι καὶ Φρύγες καὶ Λυδοί· ἐν δὲ τῇ Εὐρώπῃ Σκύθαι μὲν ἄρχουσι, Μαιῶται δὲ ἄρχονται· ἐν δὲ τῇ Λιβύῃ Καρχηδόνιοι μὲν ἄρχουσι, Λίβυες δὲ ἄρχονται. τούτων οὖν ποτέρους ἥδιον οἴει ζῆν; ἢ τῶν Ἑλλήνων, ἐν οἷς καὶ αὐτὸς εἶ, πότεροί σοι δοκοῦσιν ἥδιον, οἱ κρατοῦντες ἢ οἱ κρατούμενοι, ζῆν;
11 Ἀλλ' ἐγώ τοι, ἔφη ὁ Ἀρίστιππος, οὐδὲ εἰς τὴν δουλείαν ἐμαυτὸν τάττω, ἀλλ' εἶναί τίς μοι δοκεῖ μέση τούτων ὁδὸς, ἣν πειρῶμαι βαδίζειν, οὔτε δι' ἀρχῆς οὔτε διὰ δουλείας, ἀλλὰ δι' ἐλευθερίας, ἥπερ μάλιστα πρὸς εὐδαιμονίαν ἄγει.
12 Ἀλλ' εἰ μὲν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὥσπερ οὔτε δι' ἀρχῆς οὔτε διὰ δουλείας ἡ ὁδὸς αὕτη φέρει, οὕτω μηδὲ δι' ἀνθρώπων, ἴσως ἄν τι λέγοις· εἰ μέντοι ἐν ἀνθρώποις ὢν μήτε ἄρχειν ἀξιώσεις μήτε ἄρχεσθαι μηδὲ τοὺς ἄρχοντας ἑκὼν θεραπεύσεις, οἶμαί σε ὁρᾶν ὡς ἐπίστανται οἱ κρείττονες τοὺς ἥττονας καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ κλάοντας καθίσαντες δούλοις
13 χρῆσθαι. ἢ λανθάνουσί σε οἱ ἄλλων σπειράντων καὶ φυτευσάντων τόν τε σῖτον τέμνοντες καὶ δενδροκοποῦντες καὶ

γε servavit A. τε om. B. 10. πότεροι ἥδιον ζῶσιν] πότερον (ut A.) ἥδιον ζῶσιν B., sec. rec. γρ. ροι ζῶσιν ἥδιον. ἡμεῖς ἴσμεν] invertit A. ἄρχονται] post hoc ⁝ A., etsi nihil in marg., sed om. ἐν δὲ τῇ λιβύῃ—ἄρχονται. πότεροι] πότερα B., sed sec. rec. ροι. ἥδιον ante ζῆν ponit B. 11. εἶναι A. corr. m. ant. ἵνα pr., ut B. δοκεῖ Juntina, δοκῇ A.B. 12. μὲν] Libri μέντοι. ἀξιώσεις—θεραπεύσεις Schneiderus. Libri ἀξιώσῃς—θεραπεύσῃς. μηδὲ] Libri μήτε. κλάοντας] Libri κλαίοντας. καθίσαντες] Libri καθιστάντες. B. r. γρ. καθιστάντες δούλους, χρῆσθαι.

10. Μαιῶται] inprimis accolae lacus Maeotidis, de quibus Herodotus 4, 123: quos tamen Aeschylus Prom. 417, Σκύθην ὅμιλον vocat. SCHN. De Scythis v. Cyrop. 1, 1, 4.

οἱ κρατοῦντες ἢ οἱ κρατούμενοι] Verba suspecta propter sedem incertam eademque prope supervacua.

12. μέντοι] Duplex μέντοι Schneiderus defendebat iis quae dixit ad Cyrop. 5, 2, 12. Sed hic, ut vidit Coraes, necessarium μέν. Et sic 2, 3, 5: Ἀλλ' εἰ μὲν—, ὁπότε μέντοι.

καθίσαντες] Ita sum ausus rescribere pro καθιστάντες. Usus Xenophonteus Conv. 3, 11, et Cyrop. 2, 2, 14, alterum desiderabat verbum. SCHN. Plat. Ion. p. 535 E. Illud est Eur. Andr. 635: Ὡς κλάοντά σε καὶ τὴν ἐν οἴκοις σὴν καταστήσει κόρην. Idem vitium apud Demosthenem p. 31, 10.

πάντα τρόπον πολιορκοῦντες τοὺς ἥττονας καὶ μὴ θέλοντας
θεραπεύειν, ἕως ἂν πείσωσιν ἑλέσθαι δουλεύειν ἀντὶ τοῦ
πολεμεῖν τοῖς κρείττοσι; καὶ ἰδίᾳ αὖ οἱ ἀνδρεῖοι καὶ δυνα-
τοὶ τοὺς ἀνάνδρους καὶ ἀδυνάτους οὐκ οἶσθ' ὅτι καταδου-
λωσάμενοι καρποῦνται; Ἀλλ' ἐγώ τοι, ἔφη, ἵνα μὴ πάσχω
ταῦτα, οὐδ' εἰς πολιτείαν ἐμαυτὸν κατακλῄω, ἀλλὰ ξένος
14 πανταχοῦ εἰμι. καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη, Τοῦτο μέντοι ἤδη
λέγεις δεινὸν πάλαισμα. τοὺς γὰρ ξένους ἐξ οὗ ὅ τε Σίνις
καὶ ὁ Σκείρων καὶ ὁ Προκρούστης ἀπέθανον οὐδεὶς ἔτι ἀδι-
κεῖ· ἀλλὰ νῦν οἱ μὲν πολιτευόμενοι ἐν ταῖς πατρίσι καὶ
νόμους τίθενται, ἵνα μὴ ἀδικῶνται, καὶ φίλους πρὸς τοῖς
ἀναγκαίοις καλουμένοις ἄλλους κτῶνται βοηθούς, καὶ ταῖς
πόλεσιν ἐρύματα περιβάλλονται, καὶ ὅπλα κτῶνται οἷς
ἀμυνοῦνται τοὺς ἀδικοῦντας, καὶ πρὸς τούτοις ἄλλους
ἔξωθεν συμμάχους κατασκευάζονται· καὶ οἱ μὲν ταῦτα
15 πάντα κεκτημένοι ὅμως ἀδικοῦνται· σὺ δὲ οὐδὲν μὲν τού-
των ἔχων, ἐν δὲ ταῖς ὁδοῖς, ἔνθα πλεῖστοι ἀδικοῦνται,
πολὺν χρόνον διατρίβων, εἰς ὁποίαν δ' ἂν πόλιν ἀφίκῃ,

ἀνανδρίους et κρατοῦνται B. corr. r. γρ. κατακλῄω] Libri κατακλείω. 14. μέντοι] μέν σοι B., corr. r. γρ. σίνις] σίνης A. σίννις B. γρ. r. σίννης. σκήρων A. προκρουστὴς B., corr. in marg. m. sec. Πρόκοιλος A. μὲν om. A. καλουμένους B. pr., corr. r. γρ. ἀμυνοῦνται Coraes. Libri ἀμύνονται. ἀμυντέ[ον] A. 15. διατρίβῶν, et in marg. m. sec. ant. οὐκ οἴει ἀδικεῖσθαι· A.

13. μὴ θέλοντας] Sic 3, 7, 1. Sed μὴ ἐθέλοντας Xenophonteum videri dixi ad Cyrop. 1, 4, 10, et scripsi 1, 6, 46, ut optimi 2, 1, 19. Sic Hyperidis Pro Euxenippo codex col. 24, μὴ ἐθέλειν ἀκούειν, col. 25, μὴ θέλειν ἀκούειν. Saepius sic etiam libri Thucydidis, Platonis, Demosthenis, ad quem v. G. Dindorfius p. 103, 9, iidemque εἰ θέλω, sed etiam οὐ θέλω, ubi alii οὐκ ἐθέλω, inter quae variant etiam apud Xenophontem.

14. Σίνιν] Apollodor. 3 extr.: Κτείνει Σίνιν τὸν Πολυπήμονος καὶ Σολέας τῆς Κορίνθου· οὗτος πιτυοκάμπτης ἐπεκαλεῖτο· οἰκῶν γὰρ τὸν Κορινθίων ἰσθμὸν ἠνάγκαζε τοὺς παριόντας πίτυς κάμπτοντας ἀνέχεσθαι, οἱ δὲ διὰ τὴν ἀσθένειαν οὐκ ἠδύναντο κάμπτειν καὶ ὑπὸ τῶν δένδρων ἀναρριπτούμενοι πανωλέθρως ἀπώλλυντο. Diod. 4, 59, Plut. Thes. c. 8.

Σκείρων] Plut. Thes. c. 10: Σκείρωνα δὲ πρὸ τῆς Μεγαρικῆς ἀνεῖλε ῥίψας κατὰ τῶν πετρῶν, ὡς μὲν ὁ πολὺς λόγος, ληστεύοντα τοὺς παριόντας, ὡς δ' ἔνιοι λέγουσιν, ὕβρει καὶ τρυφῇ προτείνοντα τὼ πόδε τοῖς ξένοις καὶ κελεύοντα νίπτειν, εἶτα λακτίζοντα καὶ ἀπωθοῦντα νίπτοντας εἰς τὴν θάλατταν. Diodor. 4, 59.

Προκρούστης] Diodor. 4, 59: Τὸν Προκρούστην ἀπέκτεινε, τὸν οἰκοῦντα ἐν τῷ λεγομένῳ Κορυδάλλῳ τῆς Ἀττικῆς· οὗτος δὲ τοὺς παριόντας ὁδοιπόρους ἠνάγκαζεν ἐπί τινος κλίνης ἀναπίπτειν, καὶ τῶν μὲν μακροτέρων τὰ προέχοντα μέρη τοῦ σώματος ἀπέκοπτε, τῶν δ' ἐλαττόνων τοὺς πόδας προέκρουεν. Cognomen faciunt Polypemonis Pausan. 1, 38, 5, Damastae Plut. Thes. c. 11, quomodo scribendum foret Προκρουστής.

ἀμυνοῦνται] Frequens in hoc verbo vitium quod hic, velut in Demosthenis S. pr. p. 14, 13.

τῶν πολιτῶν πάντων ἥττων ὢν καὶ τοιοῦτος οἵοις μάλιστα
ἐπιτίθενται οἱ βουλόμενοι ἀδικεῖν, ὅμως διὰ τὸ ξένος εἶναι
οὐκ ἂν οἴει ἀδικηθῆναι; ἢ διότι αἱ πόλεις σοι κηρύττουσιν
ἀσφάλειαν καὶ προσιόντι καὶ ἀπιόντι, θαρρεῖς; ἢ διότι καὶ
δοῦλος ἂν οἴει τοιοῦτος εἶναι οἷος μηδενὶ δεσπότῃ λυσιτε-
λεῖν; τίς γὰρ ἂν ἐθέλοι ἄνθρωπον ἐν οἰκίᾳ ἔχειν πονεῖν
μὲν μηδὲν ἐθέλοντα, τῇ δὲ πολυτελεστάτῃ διαίτῃ χαίροντα;
16 σκεψώμεθα δὲ καὶ τοῦτο, πῶς οἱ δεσπόται τοῖς τοιούτοις
οἰκέταις χρῶνται. ἆρα οὐ τὴν μὲν λαγνείαν αὐτῶν τῷ λιμῷ
σωφρονίζουσι; κλέπτειν δὲ κωλύουσιν ἀποκλῄοντες ὅθεν
ἄν τι λαβεῖν ᾖ; τοῦ δὲ δραπετεύειν δεσμοῖς ἀπείργουσι;
τὴν ἀργίαν δὲ πληγαῖς ἐξαναγκάζουσιν; ἢ σὺ πῶς ποιεῖς,
17 ὅταν τῶν οἰκετῶν τινα τοιοῦτον ὄντα καταμανθάνῃς; Κο-
λάζω, ἔφη, πᾶσι κακοῖς, ἕως ἂν δουλεύειν ἀναγκάσω.
ἀλλὰ γάρ, ὦ Σώκρατες, οἱ εἰς τὴν βασιλικὴν τέχνην παι-
δευόμενοι, ἣν δοκεῖς μοι σὺ νομίζειν εὐδαιμονίαν εἶναι, τί
διαφέρουσι τῶν ἐξ ἀνάγκης κακοπαθούντων, εἴ γε πεινή-
σουσι καὶ διψήσουσι καὶ ῥιγώσουσι καὶ ἀγρυπνήσουσι
18 καὶ τἄλλα πάντα μοχθήσουσιν ἑκόντες; Τί δέ, ὦ Ἀρί-
στιππε, ὁ Σωκράτης ἔφη, οὐ δοκεῖ σοι τῶν τοιούτων
διαφέρειν τὰ ἑκούσια τῶν ἀκουσίων, ᾗ ὁ μὲν ἑκὼν πεινῶν
φάγοι ἂν ὁπότε βούλοιτο καὶ ὁ ἑκὼν διψῶν πίοι καὶ τἄλλα
ὡσαύτως, τῷ δ' ἐξ ἀνάγκης ταῦτα πάσχοντι οὐκ ἔξεστιν
ὁπόταν βούληται παύεσθαι; ἔπειτα ὁ μὲν ἑκουσίως ταλαι-
πωρῶν ἐπ' ἀγαθῇ ἐλπίδι πονῶν εὐφραίνεται, οἷον οἱ τὰ
19 θηρία θηρῶντες ἐλπίδι τοῦ λήψεσθαι ἡδέως μοχθοῦσι. καὶ

οἵοις A. pr. οἷς m. sec. οἱ β. ἀδικεῖν] ἀδικεῖν οἱ β. A. προσιόντι] προιόντι A. ἂν οἴει τοιοῦτος] οὐ βούλει A., sed οὐ β litterae alia m. pro litteris 4 vel 5 evanidis. ἂν om. A. πονεῖν] ποιεῖν A. alia m. in loco evanido. 16. ἀποκλῄοντες] Libri ἀποκλείοντες, quod om. A. 17. καὶ διψήσουσι καὶ ῥιγώσουσι] εἴτε καὶ διψήσουσι εἴτε καὶ ῥιγώσουσι B. et marg. m. rec. ἴσως εἴγε πεινήσωσί τε καὶ διψ. Qui καὶ διψώσουσι A., καὶ ἀγρυπνήσουσι ponit ante καὶ ῥιγώσουσι. τἆλλα A. pr., τἆλλα sec., ut rubricator s. 18, et semper B. 18. τῶν τοιούτων διαφέρειν] invertit A. ἴσως τῷ τοιούτῳ B. r. ᾗ] ἢ A.B., sed. r. γρ. ᾗ. ὁπότε] ὅτε B. ἔπειτα—s. 34. παίδευσιν Stob. Fl. 1, 101. πονῶν Stob. Libri φρονῶν.

17. ἑκόντες] Addita in libris ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ οἶδ' ὅτι διαφέρει τὸ αὐτὸ δέρμα ἑκόντα ἢ ἄκοντα μαστιγοῦσθαι ἢ ὅλως τὸ αὐτὸ σῶμα πᾶσι τοῖς τοιούτοις ἑκόντα ἢ ἄκοντα πολιορκεῖσθαι, ἄλλο γε ἢ (ἀλλά γε ἡ A. corr. γρ. r. ἀλλ' ᾧ γε ἡ B.) ἀφροσύνη πρόσεστι τῷ θέλοντι τὰ λυπηρὰ ὑπομένειν; delevit G. Dindorfius.

18. πονῶν] Ita vulgatum φρονῶν ex conjectura Taylori ad Lysiam p. 491. confirmata a codice Stobaei correxit Ernestus. SCHN.

τὰ μὲν τοιαῦτα ἆθλα τῶν πόνων μικροῦ τινος ἄξιά ἐστι· τοὺς δὲ πονοῦντας ἵνα φίλους ἀγαθοὺς κτήσωνται, ἢ ὅπως ἐχθροὺς χειρώσονται, ἢ ἵνα δυνατοὶ γενόμενοι καὶ τοῖς σώμασι καὶ ταῖς ψυχαῖς καὶ τὸν ἑαυτῶν οἶκον καλῶς οἰκῶσι καὶ τοὺς φίλους εὖ ποιῶσι καὶ τὴν πατρίδα εὐεργετῶσι, πῶς οὐκ οἴεσθαι χρὴ τούτους καὶ πονεῖν ἡδέως εἰς τὰ τοιαῦτα καὶ ζῆν εὐφραινομένους, ἀγαμένους μὲν ἑαυτοὺς, ἐπαινουμένους δὲ καὶ ζηλουμένους ὑπὸ τῶν ἄλλων; ἔτι δὲ αἱ μὲν ῥᾳδιουργίαι καὶ ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἡδοναὶ οὔτε σώματι εὐεξίαν ἱκαναί εἰσιν ἐνεργάζεσθαι, ὥς φασιν οἱ γυμνασταὶ, οὔτε ψυχῇ ἐπιστήμην ἀξιόλογον οὐδεμίαν ἐμποιοῦσιν, αἱ δὲ διὰ καρτερίας ἐπιμέλειαι τῶν καλῶν τε κἀγαθῶν ἔργων ἐξικνεῖσθαι ποιοῦσιν, ὥς φασιν οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες. λέγει δέ που καὶ Ἡσίοδος,

> Τὴν μὲν γὰρ κακότητα καὶ ἰλαδὸν ἔστιν ἑλέσθαι
> ῥηιδίως· λείη μὲν ὁδὸς, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει.
> τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
> ἀθάνατοι· μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐς αὐτὴν
> καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηαι,
> ῥηιδίη δὴ ἔπειτα πέλει, χαλεπή περ ἐοῦσα.

[μαρτυρεῖ δὲ καὶ Ἐπίχαρμος ἐν τῷδε·

> Τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τἀγάθ' οἱ θεοί.

χειρώσωνται A.B. χειρώσονται Paris. duo. ἵνα] ἢ ἵνα Stob. καὶ τὸν] τὸν Stob. 19. οἰκῶσι] οἰκήσωσι A. οἴεσθαι χρὴ Stob. οἶσθα χρῆν A.B., qui γρ. r. χρὴ, καὶ, πῶς οὐκ οἶσθα ὡς χρή. 20. ῥᾳδιουργίᾳ B., corr. γρ. r. ἐνεργάζεσθαι] ἐργάσασθαι Stob. κἀγαθῶν] καὶ ἀγαθῶν A. ἐπὴν] ἐπεὶ B. γρ. rec. ἐπήν. δὴ ἔπειτα] δ' ἔπειτα A.B. πάντα τἀγάθ' οἱ] τὰ πάντ' ἀγαθοὶ A.

19. ὅπως—χειρώσονται] V. ad 1, 2, 37.

οἴεσθαι χρὴ] Alia hujus formulae exempla attulit Wyttenb. ad Plat. Phaedon. p. 166. SCHN.

20. ἐμποιοῦσιν] ἐμποιεῖν Pluygers.

Ἡσίοδος] Op. 287.

λείη etiam Plato Reip. 2, p. 364 D, Leg. 4, p. 718 E. Libri Hesiodi male ὀλίγη. Utrumque conjungit Plato Phaedri p. 272 C: Εἴ τίς πῃ ῥᾴων καὶ βραχυτέρα φαίνεται ἐπ' αὐτὴν ὁδὸς, ἵνα μὴ μάτην πολλὴν ἀπίῃ καὶ τραχεῖαν, ἐξὸν ὀλίγην τε καὶ λείαν.

Ἐπίχαρμος] Epicharmo hunc versum tribuit etiam Stob. Fl. 29, 8, qui potuit ab se ipso petere, ex loco Xenophonteo. Hermogenes vol. 1, p. 23, 7, haud dubie et ipse ex hoc loco: Ἡσίοδος μὲν γὰρ ἔφη, Τῆς—ἔθηκαν. Ἄλλος δὲ ποιητής φησι, Τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν ἅπαντα τὰ ἀγαθὰ οἱ θεοί. Denique Planudius vol. 5, p. 441, 8: Πλάτων τε γάρ φησι, Τῶν γὰρ ποίων πωλοῦσιν ἡμῖν οἱ θεοὶ τἀγαθά, addito qui apud Stobaeum ibidem 7 ex Euripidis Licymnio affertur versus tanquam Sophocleo. Epicharmum scripsisse Τῶν πόνων πωλοῦντι πάντα τἀγάθ' ἁμὶν τοὶ θεοὶ, putabat Ahrens. Dial. vol. 2, p. 457, 120. V. seq. annotatio.

καὶ ἐν ἄλλῳ δὲ τόπῳ φησίν,

Ὦ πονηρὲ, μὴ τὰ μαλακὰ μῶσο, μὴ τὰ σκλήρ' ἔχῃς.]

21 καὶ Πρόδικος δὲ ὁ σοφὸς ἐν τῷ συγγράμματι τῷ περὶ Ἡρακλέους, ὅπερ δὴ καὶ πλείστοις ἐπιδείκνυται, ὡσαύτως περὶ τῆς ἀρετῆς ἀποφαίνεται, ὧδέ πως λέγων, ὅσα ἐγὼ μέμνημαι. φησὶ γὰρ Ἡρακλέα, ἐπεὶ ἐκ παίδων εἰς ἥβην ὡρμᾶτο, ἐν ᾗ οἱ νέοι ἤδη αὐτοκράτορες γιγνόμενοι δηλοῦσιν εἴτε τὴν δι' ἀρετῆς ὁδὸν τρέψονται ἐπὶ τὸν βίον εἴτε τὴν διὰ κακίας, ἐξελθόντα εἰς ἡσυχίαν καθῆσθαι ἀποροῦντα ποτέραν

τόπῳ] linea subtus ducta notavit rubricator in A. μὴ—ἔχῃς] μή τι μάλα καμώσῃς ὦ μὴ τὰ σκλῆρ' ἔχεις A. μή τι μάλα καμοσωμίτας κλῆρ' ἔχοις B. μὴ τὰ μαλακὰ μώεο μὴ τὰ σκλῆρ' ἔχεις superscr. m. tertia. ἔχῃς ambo Victorii. 21. ἡρακλέους] τοῦ ἡρακλέους Stob. ὡσαύτως] καὶ addit A. οἱ νέοι ἤδη] ἤδη οἱ νέοι Stob. γιν. A.B. ποτέραν] ὁποτέραν Stob. et codd. nonnulli.

καὶ ἐν ἄλλῳ—ἔχῃς] Totus hic locus a Bessarione omissus (ut perhibet Zeunius, etsi adest in ed. Stephani et aliis illius interpretationis) et a Socratis consilio alienus, a recentiore philologo adjectus in margine visus est Valckenario ad Herodot. 2, 117 (et Schol. in N. T. vol. 1, p. 98), qui scriptorum veterum ulli τόπον de loco libri aut scriptoris dictum negat, quem sequor. SCHN. Nihilo credibilius Xenophontis esse quae praecedunt inde a μαρτυρεῖ, ut animadvertit G. Dindorfius.

μῶσο] Ex Hesychii gl.: Μωσοῖ, ζητεῖ, i. e. Μῶσο, ζήτει, restitueram ad Thes. Stephani vol. 5, p. 629 C, item Ahrensius l. c. Cornutus De nat. deor. c. 14: Καλοῦνται δὲ Μοῦσαι ἀπὸ τῆς μώσεως, ὅ ἐστι ζητήσεως. καθὸ εἴρηται, μὴ τὰ μαλακὰ μώεο, μὴ τὰ σκλήρ' ἔχῃς.

21. Καὶ Πρόδικος—28, τὴν πόλιν ὠφελητέον] Horum MS. Cantabrig. memoratur Catalogi vol. 3, p. 721.

Πρόδικος] Ceus, quem Socrates ipse audiverat Athenis, ut ipse profitetur in Platonis Menone § 24. In Cratylo § 1: Ἀλλὰ τὴν δραχμιαίαν ἐπίδειξιν ἀκήκοα παρὰ Προδίκου, οὐ τὴν πεντηκοντάδραχμον. Xenophon hunc Thebis captivus audiisse dicitur hanc ipsam narrationem de Hercule tradentem a Philostrato Sophist. Vit. 1, 12, et Libanio pro Socrate p. 238. ed. Morellii. SCHN. Respicit huc Athen. 12, p. 510 C; 544 D. V. Prinsterer Prosopogr. Plat. p. 87 seqq. Grot. Histor. vol. 8, p. 516 seqq. Hemsterh. Anecd. vol. 1, p. 4 seqq.

τῷ περὶ Ἡρακλέους] Titulum operis fuisse Ὧραι, docet Suidas in Πρόδικος. (s. schol. rec. Aristoph. Nub. 360, Xenophontem citans). SCHN.

ὧδέ πως λέγων] De genere dicendi ejus Galenus vol. 12, p. 436 (18, part. 1, p. 685 Lips.): Μόνος φαίνεται Πρόδικος ἐζηλωκέναι αὐτὴν (l. τὴν) ἐν τοῖς ὀνόμασι μικρολογίαν, ὡς εἰώθασι προσαγορεύειν οἱ τὰ Προδίκου ζηλώσαντες. Ubi quod parum cum ζηλώσαντες convenit μικρολογίαν librarii commentum videtur pro τὴν ἐν τοῖς ὀνόμασιν ἀκριβολογίαν (de qua Grotius Histor. vol. 8, p. 584) ut Marcellinus Vitae Thucyd. p. xvii. ed. Arnold. dicit: Προδίκου τοῦ Κείου τὴν ἐπὶ τοῖς ὀνόμασιν ἀκριβολογίαν, et Hermias in Platonis Phaedrum p. 191: Ὁ Πρόδικος τὴν τῶν ὀνομάτων εὗρεν ἀκρίβειαν, addito eodem exemplo quod ponit Aristoteles Topic. 2, 6: Καθάπερ Πρόδικος διῃρεῖτο τὰς ἡδονὰς εἰς χαρὰν καὶ τέρψιν καὶ εὐφροσύνην. V. Spengel. Artium scriptt. p. 46. Fabulam de Hercule memorantes v. apud Davis. ad Max. Tyr. Diss. 20 init., Hemsterh. l. c., qui a Dione Chrys. et Themistio ipsum Prodici scriptum usurpatum conjicit, aliis sua e Xenophonte petentibus. Addere licet Philonem vol. 2, p. 265, 29.

22 τῶν ὁδῶν τράπηται· καὶ φανῆναι αὐτῷ δύο γυναῖκας προσ-
ιέναι μεγάλας, τὴν μὲν ἑτέραν εὐπρεπῆ τε ἰδεῖν καὶ ἐλευθέ-
ριον φύσει, κεκοσμημένην τὸ μὲν χρῶμα καθαρειότητι, τὰ
δὲ ὄμματα αἰδοῖ, τὸ δὲ σχῆμα σωφροσύνῃ, ἐσθῆτι δὲ
λευκῇ, τὴν δ' ἑτέραν τεθραμμένην μὲν εἰς πολυσαρκίαν τε
καὶ ἁπαλότητα, κεκαλλωπισμένην δὲ τὸ μὲν χρῶμα ὥστε
λευκοτέραν τε καὶ ἐρυθροτέραν τοῦ ὄντος δοκεῖν φαίνεσθαι,
τὸ δὲ σχῆμα ὥστε δοκεῖν ὀρθοτέραν τῆς φύσεως εἶναι, τὰ
δὲ ὄμματα ἔχειν ἀναπεπταμένα, ἐσθῆτα δὲ ἐξ ἧς ἂν μά-
λιστα ἡ ὥρα διαλάμποι· κατασκοπεῖσθαι δὲ θαμὰ ἑαυτήν,
ἐπισκοπεῖν δὲ καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾶται, πολλάκις δὲ
23 καὶ εἰς τὴν ἑαυτῆς σκιὰν ἀποβλέπειν. ὡς δ' ἐγένοντο πλη-
σιαίτερον τοῦ Ἡρακλέους, τὴν μὲν πρόσθεν ῥηθεῖσαν ἰέναι
τὸν αὐτὸν τρόπον, τὴν δ' ἑτέραν φθάσαι βουλομένην προσ-
δραμεῖν τῷ Ἡρακλεῖ καὶ εἰπεῖν, Ὁρῶ σε, ὦ Ἡράκλεις,
ἀποροῦντα ποίαν ὁδὸν ἐπὶ τὸν βίον τράπῃ. ἐὰν οὖν ἐμὲ
φίλην ποιήσῃ, τὴν ἡδίστην τε καὶ ῥᾴστην ὁδὸν ἄξω σε,
καὶ τῶν μὲν τερπνῶν οὐδενὸς ἄγευστος ἔσει, τῶν δὲ χαλε-

22. προσιέναι Stob. προϊέναι A.B. τε om. Stob. Idem ἐλευθερίαν. φύσει] φύ cum compendio litterae η simili in fine versus A. σῶμα libri. χρῶμα Stob. A. m. sec. καθαρειότητι] καθαριότητι A.B. Stob. μὲν et δὲ om. Stob. τε om. A. λευκ. τε] λευκ. Stob. σχῆμα] σῶμα B. ἡ ὥρα Stob. Libri ὥρα. ἑαυτὴν—ἀποβλέπειν] ἑαυτήν, ἔπειτα δὲ καὶ εἴ τις αὐτὴν θεᾶται, πολλοὺς δὲ καὶ εἰς τὴν αὐτῆς σκιὰν βλέπειν A. αὐτῆς etiam Stob. 23. ἐγένοντο] ἐγενέσθην codex Victorii in ed. Flor. πλησιαίτερον] πλησιέστερον B., alterum γρ. r. ποιήσῃ B. ποιησάμενος A. et Stob. τὴν] Libri ἐπὶ τήν. ἐπί θ' ἡδίστην καὶ ῥᾴστην Stob. οὐδενὸς] om. A., sed οὐκ inter versus m. sec. ant. ἔσει—διαβιώσει] ἔσῃ—διαβιώσῃ libri et Stob.

προσιέναι] Omittit Themistius Or. 22, p. 280 A.: Ἐφάνησαν δύο γυναῖκες (Herculi).

καθαρειότητι] Per ει scribendum dixi ad Cyrop. 1, 3, 8.

αἰδοῖ] Schol. Hom. Od. N, 288: Δέμας δ' ἤικτο γυναικὶ] ἐντεῦθεν Ξενοφῶν τὴν Ἀρετὴν καὶ τὴν Κακίαν ἀνέπλασεν. et 289: Καλῇ τε μεγάλῃ τε] ἐκ τῆς κατὰ τὴν ὄψιν κοσμιότητος καὶ αἰδοῦς καὶ τοῦτο ὑπονοεῖν δίδωσι, καθὰ καὶ Ξενοφῶν καὶ Τελέσιλλα ἡ Ἀργεία διαγράφουσιν Ἀρετῆς καὶ Καλοκἀγαθίας εἰκόνα.

δοκεῖν φαίνεσθαι] Cyrop. 8, 3, 14: Ἐκπλαγέντες τῷ δόξαι μέγαν τε καὶ καλὸν φανῆναι τὸν Κῦρον. Plato Reip. 2, p. 381 E: Ἡμῖν ποιοῦσι δοκεῖν σφᾶς παντοδαποὺς φαίνεσθαι. Phaedr. p. 261 D: Ὥστε δοκεῖν φαίνεσθαι τοῖς ἀκούουσι τὰ αὐτὰ ὅμοια καὶ ἀνόμοια. Et alii.

ἐξ ἧς—διαλάμποι] V. Aristaenet. Ep. 1, 25, apud Ruhnken. Gregor. Nys. vol. 1, p. 182 A: Ὡς ἄν, οἶμαι, πλέον ἡ τῆς πλοκῆς ὥρα διαλάμποι.

ἐπισκοπεῖν] περισκοπεῖν Pluygers apud Cobetum p. 692, ut Hirschig. Philol. vol. 4, p. 363.

23. ἐγένοντο] Etsi speciosa est libri unius scriptura ἐγενέσθην, tamen hic quidem correctoris videtur, quum in deterioribus sit ἐγένετον vel ἐγένεστον.

ἐπὶ ante τὴν delevit Cobetus p. 653, conferens s. 29, post Hirschigium Philol. vol. 4, p. 363.

24 πῶν ἄπειρος διαβιώσει. πρῶτον μὲν γὰρ οὐ πολέμων οὐδὲ
πραγμάτων φροντιεῖς, ἀλλὰ σκοπούμενος διοίσει τί ἂν
κεχαρισμένον ἢ σιτίον ἢ ποτὸν εὕροις, ἢ τί ἂν ἰδὼν ἢ
ἀκούσας τερφθείης, ἢ τίνων ἂν ὀσφραινόμενος ἢ ἁπτόμενος
ἡσθείης, τίσι δὲ παιδικοῖς ὁμιλῶν μάλιστ' ἂν εὐφρανθείης,
καὶ πῶς ἂν μαλακώτατα καθεύδοις, καὶ πῶς ἂν απονώτατα
25 τούτων πάντων τυγχάνοις. ἐὰν δέ ποτε γένηταί τις ὑπο-
ψία σπάνεως ἀφ' ὧν ἔσται ταῦτα, οὐ φόβος μή σε ἀγάγω
ἐπὶ τὸ πονοῦντα καὶ ταλαιπωροῦντα τῷ σώματι καὶ τῇ
ψυχῇ ταῦτα πορίζεσθαι, ἀλλ' οἷς ἂν οἱ ἄλλοι ἐργάζωνται,
τούτοις σὺ χρήσει, οὐδενὸς ἀπεχόμενος ὅθεν ἂν δυνατὸν ᾖ
τι κερδᾶναι. πανταχόθεν γὰρ ὠφελεῖσθαι τοῖς ἐμοὶ συνοῦ-
26 σιν ἐξουσίαν ἐγὼ παρέχω. καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἀκούσας ταῦτα,
Ὦ γύναι, ἔφη, ὄνομα δέ σοι τί ἐστιν; ἡ δέ, Οἱ μὲν ἐμοὶ
φίλοι, ἔφη, καλοῦσί με Εὐδαιμονίαν, οἱ δὲ μισοῦντές με
27 ὑποκοριζόμενοι ὀνομάζουσι Κακίαν. καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἑτέρα

24. διοίσει] διέσῃ B. Stob. δεήσῃ A. διάξεις ed. Paris. a. 1541. σιτίον] σῖτον A. Stob. εὕροις] εὑρεῖν A. ἢ ἀκούσας Stob. ἢ τί ἀκούσας A.B. τερφθείης ἢ τίνων] τερφθήσῃ τινῶν Stob., omisso ἡσθείης. τίνων ἂν] Libri τίνων. 25. σπάνεως] πόλεως A. τὸ B. in marg., ubi erasa fere ἐπὶ τὸ πορίζεσθαι. τὸν A.B. Stob. ἐργάζονται A. χρήσει] χρήσῃ libri et Stob. ἂν δυνατὸν ᾖ τι] δυνατὸς εἶ τί A. πανταχόθε B., corr. r. συνοῦσιν Stob. Libri ξυνοῦσιν. 26. φίλοι ἔφη] φίλοι A. ὑποκοριζόμενοι] σῇ τὸ ὑποκορίζεσθαι ἐπὶ κακοῦ B. ὀνομάζουσι] ὀνομάζουσί με B.

24. διοίσεις, ut Eur. Rhes. 600: Ὃς εἰ διοίσει νύκτα τήνδ' ἐς αὔριον· 982: Ὡς ὅστις ὑμᾶς μὴ κακῶς λογίζεται, ἄπαις διοίσει, κοὐ τεκὼν θάψει τέκνα, potius quam διοίσει, ut Soph. Aj. 512: Σοῦ διοίσεται μόνος, Bastius ad Gregor. p. 895, qui recte judicaret διέσῃ, quod Schaeferus non senserat non minus esse absurdum quam εἴσειμι, non defendi inepti Graeculi exemplo. Sic autem Lysiae p. 144, 32, libri οὐδὲν δεήσει pro διοίσει.

ἂν post τίνων addidit Cobetus p. 693. Nisi delendum ἡσθείης.

25. σπάνεως] si abesset, non desideraturus erat Valckenarius; fuit qui verba ἀφ' ὧν ἔσται ταῦτα spuria censeret. SCHN.

ξυνοῦσιν pro συνοῦσιν illatum notavi ad 1, 3, 4.

26. ὑποκοριζόμενοι] Bessario omisit, et delendum censuit Valckenarius apud Piersonum ad Moerin p. 381. Verum antiquitas lectionis vulgaris apparet ex locis Photii sive Suidae et Etymol. M., ubi verbum ὑποκορίζεσθαι interpretantur διασύρειν. Quae notio qua ratione e vera illa et nativa, quae satis fuit a viris doctis ad h. l. explicata, derivari possit, nemo facile docebit. Quare etiam mihi verbum id suspectum est. SCHN. De usu verbi V. Wyttenb. ad Plut. p. 56, E, qui hic ὑποκνιζόμενοι, et Thes. Stephani, ubi quae allata sunt exempla omnia ejusdem sunt generis qualia ὑποκορισμοῦ ponit Aristot. Rhet. 3, 2, ut χρυσιδάριον pro χρυσίον, λοιδορημάτιον et νοσημάτιον pro λοιδορία et νόσημα, qui ἔλαττον πονεῖ καὶ τὸ κακὸν καὶ τὸ ἀγαθὸν non quale hoc, ubi non imminuitur τὸ ἀγαθόν, sed in contrarium convertitur, neque hujus, sed illius est quod Jacobsius affert Theodori Metoch. Misc. p. 786: Πρὸς ὕβριν ὑποκοριζόμενος Σέλευκον μὲν ἐλεφαντάρχην, Πτολεμαῖον δὲ ναύαρχον κ. τ. λ. Comparanda vero sunt etiam verba The-

γυνὴ προσελθοῦσα εἶπε, Καὶ ἐγὼ ἥκω πρὸς σέ, ὦ Ἡρά-
κλεις, εἰδυῖα τοὺς γεννήσαντάς σε καὶ τὴν φύσιν τὴν σὴν
ἐν τῇ παιδείᾳ καταμαθοῦσα, ἐξ ὧν ἐλπίζω, εἰ τὴν πρὸς ἐμὲ
ὁδὸν τράποιο, σφόδρ' ἄν σε τῶν καλῶν καὶ σεμνῶν ἀγαθὸν
ἐργάτην γενέσθαι καὶ ἐμὲ ἔτι πολὺ ἐντιμοτέραν καὶ ἐπ' ἀγα-
θοῖς διαπρεπεστέραν φανῆναι. οὐκ ἐξαπατήσω δέ σε προ-
οιμίοις ἡδονῆς, ἀλλ' ᾗπερ οἱ θεοὶ διέθεσαν τὰ ὄντα διηγή-
28 σομαι μετ' ἀληθείας. τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν καὶ καλῶν
οὐδὲν ἄνευ πόνου καὶ ἐπιμελείας θεοὶ διδόασιν ἀνθρώποις,
ἀλλ' εἴτε τοὺς θεοὺς ἵλεως εἶναί σοι βούλει, θεραπευ-
τέον τοὺς θεούς, εἴτε ὑπὸ φίλων ἐθέλεις ἀγαπᾶσθαι,
τοὺς φίλους εὐεργετητέον, εἴτε ὑπό τινος πόλεως ἐπιθυμεῖς
τιμᾶσθαι, τὴν πόλιν ὠφελητέον, εἴτε ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος
πάσης ἀξιοῖς ἐπ' ἀρετῇ θαυμάζεσθαι, τὴν Ἑλλάδα πειρα-
τέον εὖ ποιεῖν, εἴτε γῆν βούλει σοι καρποὺς ἀφθόνους
φέρειν, τὴν γῆν θεραπευτέον, εἴτε ἀπὸ βοσκημάτων οἴει
δεῖν πλουτίζεσθαι, τῶν βοσκημάτων ἐπιμελητέον, εἴτε διὰ
πολέμου ὁρμᾷς αὔξεσθαι καὶ βούλει δύνασθαι τούς τε φί-
λους ἐλευθεροῦν καὶ τοὺς ἐχθροὺς χειροῦσθαι, τὰς πολε-
μικὰς τέχνας αὐτάς τε παρὰ τῶν ἐπισταμένων μαθητέον
καὶ ὅπως αὐταῖς δεῖ χρῆσθαι ἀσκητέον· εἰ δὲ καὶ τῷ σώ-
ματι βούλει δυνατὸς εἶναι, τῇ γνώμῃ ὑπηρετεῖν ἐθιστέον
29 τὸ σῶμα καὶ γυμναστέον πόνοις καὶ ἱδρῶτι. καὶ ἡ Κακία

27. *ἐργάτην ἀγαθὸν* B. a corr. rec. per *β α*. *ἐξαπατήσω*] *ἀπατήσω* Stob. 28. *διδόασιν ἀνθρώποις*] *διδάσκουσιν ἀνθρώπους* A. *σοι* om. A. et qui ead., ut videtur, m. addit inter versus B. *δύνασθαι* post *ἐλευθεροῦν* B., correctus per *β γ α*.

mistii Or. 22, p. 280 B, quem Hemsterhusius, ut supra dixi, non Xenophontis, sed ipsius Prodici librum usurpasse credidit: Ἀλλ' ἥ γε Ἀρετὴ *προσάγουσα τὸν Ἡρακλέα πλησίον ἔδειξέ τε τὰ ἄκρα πλεῖστον ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων, Καὶ αὕτη μέν, φησίν,* (addendum *ἡ*) *ἐπὶ δεξιᾷ κορυφὴ καλεῖται φιλίας ἱερὸς χῶρος, ἐμῆς ξυνοπαδοῦ τε καὶ ἀδελφῆς, αὕτη δὲ ἡ ἐπὶ θάτερα ὑποκρίσεως, κακίας ξυννόμου δαίμονος,* quam saepius memorat in sequentibus. Nam ea est similitudo vocabulorum *ὑποκορίζεσθαι* et *ὑπόκρισις* ut alterum ex altero natum putes. Sed rursus adeo discrepat a Xenophonte Themistius ut perdito Prodici scripto quid ille scripserit nemo possit dicere, etsi nemo credet Prodicum, *ὀρθοεπείας* et *ὀρθορρημοσύνης* magistrum secundum Themistium Or. 23, p. 289 D, et alios, verbo tribuisse significationem non legitimam. Quod qui illum non scripsisse putet, non morabitur Photii aut Etym. M. testimonium.

28. *γυμναστέον σὺν πόνοις καὶ ἱδρῶτι*] Delendum duxi *σὺν*, ut Cyrop. 1, 2, 10 est: Ἡ *θήρα γυμνάζει ὁδοιπορίαις καὶ δρόμοις*. Ib. 1, 6, 33: *Ὅπως σὺν τοιούτῳ ἔθει ἐθισθέντες πρᾳότεροι πολῖται γένοιντο,* scholion videtur *σὺν τοιούτῳ ἔθει*, quum excidisset *οὕτως*. Ἱδρῶσι, ut hic Meermannianus, ib. 8, 8, 8: Βουλόμενοι *διὰ πόνων καὶ ἱδρῶτος τὰ σώματα στερεοῦσθαι,* Guelf. *ἱδρώτων*.

ὑπολαβοῦσα εἶπεν, ὥς φησι Πρόδικος, Ἐννοεῖς, ὦ Ἡρά-
κλεις, ὡς χαλεπὴν καὶ μακρὰν ὁδὸν ἐπὶ τὰς εὐφροσύνας ἡ
γυνή σοι αὕτη διηγεῖται; ἐγὼ δὲ ῥᾳδίαν καὶ βραχεῖαν ὁδὸν
30 ἐπὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἄξω σε. καὶ ἡ Ἀρετὴ εἶπεν, Ὦ τλῆ-
μον, τί δὲ σὺ ἀγαθὸν ἔχεις; ἢ τί ἡδὺ οἶσθα μηδὲν τούτων
ἕνεκα πράττειν ἐθέλουσα; ἥτις οὐδὲ τὴν τῶν ἡδέων ἐπιθυ-
μίαν ἀναμένεις, ἀλλὰ πρὶν ἐπιθυμῆσαι πάντων ἐμπίμπλα-
σαι, πρὶν μὲν πεινῆν ἐσθίουσα, πρὶν δὲ διψῆν πίνουσα,
καὶ ἵνα μὲν ἡδέως φάγῃς, ὀψοποιοὺς μηχανωμένη, ἵνα δὲ
ἡδέως πίῃς, οἴνους τε πολυτελεῖς παρασκευάζει καὶ τοῦ
θέρους χιόνα περιθέουσα ζητεῖς, ἵνα δὲ καθυπνώσῃς ἡδέως,
οὐ μόνον τὰς στρωμνὰς μαλακάς, ἀλλὰ καὶ τὰς κλίνας καὶ
τὰ ὑπόβαθρα ταῖς κλίναις παρασκευάζει· οὐ γὰρ διὰ τὸ

29. *αὕτη* om. Stob. 30. *ὦ τλῆμον—παρασκευάζῃ* Clemens Strom. 2, p. 485, 30, qui *ἀγαθὸν οἶσθα ἢ τί καλὸν σκοπεῖς, ἥτις* omissis *ἀλλὰ—ἐμπίπλασαι*. *ἐμπίμπλασαι*] Libri et Stob. *ἐμπίπλασαι*. *πεινῆσαι* et *διψῆσαι* A. *καὶ ἵνα* Clemens. Libri et Stob. *ἵνα*. *ὀψοποιεῖς* B. corr. *γρ.* r. *πίῃς* Stob. Libri et Clemens *πίνῃς*. *τε* om. A. Clemens. *παρασκευάζει* Stobaei A. pr., *παρασκευάζῃ* corr., ut libri et Clemens. *καθυπνώσῃς*] *κατακοιμηθῇς* Clemens. *στρωμνὰς*] *κλίνας* Clemens. *μαλακὰς*] *μαλθακὰς* Clemens. *τὰς κλίνας* om. Clemens. *παρασκευάζει*] *παρασκευάζῃ* Clemens. *παρασκευάζεις* libri et Stob.

29. *ὁδὸν* alterum omittit cod. Meermannianus, ut vocabula sic repetita notavimus ad 1, 1, 13; 2, 2, 2, ubi *οὕτω* Stobaeus pro *εἶναι* sic repetito.

30. *χιόνα*] ad refrigerandum vinum. Recondebant enim nivem et glaciem in subterraneis scrobibus ad usum conviviorum. Conf. ad Athenaei 3, p. 124. Plinii 19, c. 4. Gellii 19, 5. Macrobii Saturn. 7, 12. SCHN. V. Teles ad 1, 6, 5 citatus.

καὶ τὰς κλίνας] Clementis scriptura *κλίνας μαλακάς, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπόβαθρα ταῖς κλίναις παρασκευάζῃ*, mihi mirifice placet. Verba *καὶ τὰς κλίνας* enim quo pertineant, non video equidem. Si *μαλακὰς* repetere velis, spondarum et lecti lignum quale sit et vere dici possit *μαλακὸν* et mollitiae incubantis aptum, equidem ignoro. SCHN.

ὑπόβαθρα] Tapetes lectorum pedibus suppositos interpretatur cum Hindenburgio Weiskius e loco Cyropaediae 8, 8, 16, de luxu Persarum: *Τὰς εὐνὰς οὐ μόνον ἀρκεῖ μαλακῶς ὑποστρώννυσθαι, ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν κλινῶν τοὺς πόδας ἐπὶ ταπίδων τιθέασιν, ὅπως μὴ ἀντερείδῃ τὸ δάπεδον, ἀλλ' ὑπείκωσιν αἱ τάπιδες.* Mihi significatio ista vocabuli jamdiu fuit suspecta: tandem dubitationem omnem excussit locus Antylli medici in Oribasio editus in Fragmentis medicorum Oribasianis a Matthaeo p. 114: *Διαφοραὶ αἰώρας ἴδιαι αἵδε· ἥ τε ἐπὶ κλίνης* (deest aliquid) *ἢ ὑπόβαθρα ἐχούσης κατὰ τοὺς διαγωνίους πόδας—ἀλλὰ τὸ μὲν ἕτερον εἶδος, τὸ διὰ τοῦ κρεμαστοῦ κλινιδίου.* Videtur post *κλίνης* deesse vox *κρεμαστῆς*. Rasarius vertit: quae fulcra habent lineis ab angulo ad angulum per pedes distincta. Sed p. 170, est *κλινίδιον μετέωρον, καὶ ἄλλο ὑπόβλητα ἔχον διαγώνια, καὶ τρίτον κρεμαστόν.* ubi Rasarius vertit: qui strata habeat ceu lineas ab angulo ad angulum perducta. Ibidem p. 172: *Ἐμβιβάσομεν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ κλινίδιον τὸ ἔχον ὑπόβαθρα διαγώνια τὸ κρεμαστὸν καὶ σειόμενον αὐτούς.* ubi tamen suspicor fuisse *ἢ εἰς τὸ κρεμαστόν.* Quocunque modo scribas, apparet tamen *ὑπόβαθρα* fulcra diagonalia pedibus lecti subjecta esse, ita ut *σεισμός*, concussio lecti, locum haberet. Similis fere est fabrica cunarum pendularum, quae

πονεῖν, ἀλλὰ διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν ὅ τι ποιῇς ὕπνου ἐπιθυ-
μεῖς. τὰ δ᾽ ἀφροδίσια πρὸ τοῦ δεῖσθαι ἀναγκάζεις, πάντα
μηχανωμένη, καὶ γυναιξὶ τοῖς ἀνδράσι χρωμένη· οὕτω γὰρ
παιδεύεις τοὺς σεαυτῆς φίλους, τῆς μὲν νυκτὸς ὑβρίζουσα,
31 τῆς δ᾽ ἡμέρας τὸ χρησιμώτατον κατακοιμίζουσα. ἀθάνα-
τος δὲ οὖσα ἐκ θεῶν μὲν ἀπέρριψαι, ὑπὸ δὲ ἀνθρώπων
ἀγαθῶν ἀτιμάζει· τοῦ δὲ πάντων ἡδίστου ἀκούσματος,
ἐπαίνου σεαυτῆς, ἀνήκοος εἶ, καὶ τοῦ πάντων ἡδίστου θεά-
ματος ἀθέατος· οὐδὲν γὰρ πώποτε σεαυτῆς ἔργον καλὸν
τεθέασαι. τίς δ᾽ ἄν σοι λεγούσῃ τι πιστεύσειε; τίς δ᾽ ἂν
δεομένῃ τινὸς ἐπαρκέσειεν; ἢ τίς ἂν εὖ φρονῶν τοῦ σοῦ
θιάσου τολμήσειεν εἶναι; οἳ νέοι μὲν ὄντες τοῖς σώμασιν
ἀδύνατοί εἰσι, πρεσβύτεροι δὲ γενόμενοι ταῖς ψυχαῖς ἀνό-
ητοι, ἀπόνως μὲν λιπαροὶ διὰ νεότητος φερόμενοι, ἐπιπόνως
δὲ αὐχμηροὶ διὰ γήρως περῶντες, τοῖς μὲν πεπραγμένοις
αἰσχυνόμενοι, τοῖς δὲ πραττομένοις βαρυνόμενοι, τὰ μὲν
ἡδέα ἐν τῇ νεότητι διαδραμόντες, τὰ δὲ χαλεπὰ εἰς τὸ
32 γῆρας ἀποθέμενοι. ἐγὼ δὲ σύνειμι μὲν θεοῖς, σύνειμι δὲ
ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς· ἔργον δὲ καλὸν οὔτε θεῖον οὔτ᾽
ἀνθρώπινον χωρὶς ἐμοῦ γίγνεται. τιμῶμαι δὲ μάλιστα

ποιῇς Castalio, ποιεῖς A.B. ποιήσεις Stob. δεῖσθαι Stob. δέεσθαι A.B. σεαυτῆς B. γρ. r. ἑαυτῆς A.B. pr. Stob. 31. ἀτιμάζει] Libri et Stob. ἀτιμάζῃ. σεαυτῆς] σαυτῆς Stob. οὐδὲν γὰρ πώποτε] οὐδέποτε γὰρ Stob. σεαυτῆς Stob. σαυτῆς A.B. γενόμενοι] γινόμενοι A. ταῖς ψυχαῖς ἀνόητοι] invertit A. φερόμενοι Ruhnkenius. Libri et Stob. τρεφόμενοι. αὐχμηροὶ Pollux 2, 34. ἀνθρώπινον] ιν in ras. A. δὲ μάλιστα] μάλιστα A.

subjecto fulcro utrinque incumbunt atque ita motitantur. Denique apparet in hoc loco ad vocem ὑπόβαθρα non intelligi μαλακὰ vel simile vocabulum: adeoque articulum τὰ abundare. Quare eum cum verbis τὰς κλίνας seclusi, et cum Clemente παρασκευάζει scripsi. SCHN. Teles apud Stob. Fl. 93, 31, vol. 3, p. 238 Gaisf.: Οὐ γὰρ ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος κατεσκευασμέναι κλῖναι καὶ πορφυροῖ τάπητες οὐδὲ ὑπόβαθρα καὶ παστάδες ὕπνους ποιοῦσιν, ἀλλ᾽ ἔργα καὶ νόμιμοι πόνοι καὶ τὸ τῆς φύσεως αὐτῆς ἀναγκαῖον. Inscr. Coa apud Ross. Inscrr. ined. fasc. 3, p. 52, n. 311, D, 16: Κλίνην καὶ βάθρον τῆς κλίνης.

σεαυτῆς] Lusum librariorum in formis σεαυτοῦ vel σαυτοῦ et ἑαυτοῦ ita testantur libri per hunc locum et 2, 6, 35, Anab. 7, 5, 5, Hist. Gr. 4, 1, 35, ubi modo meliores modo deteriores inferunt ἑαυτοῦ (nunquam αὑτοῦ), ut alienum a Xenophonte judicaverim quod poetarum Atticorum exemplis confirmavi ad Steph. Thes. p. 14 B.

31. θιάσου] Harpocratio: Θίασός ἐστι τὸ ἀθροιζόμενον πλῆθος ἐπὶ τελετῇ καὶ τιμῇ θεῶν. Ξ. ἐν β΄ Ἀπ.

οἳ, νέοι] Antecedens θιάσου collectivum vocabulum complectitur θιασώτας, quos pronomen respicit. SCHN.

φερόμενοι] Contrarium περῶντες tale quid poscere animadvertit etiam Wyttenbach. ad Plutarch. p. 13 B.

32. οὔτε] οὐδὲν οὔτε Cobetus p. 693, ut Schneiderus post γίγνεται addebat οὐδέν. Sic variatur 1, 2, 48.

πάντων καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ᾽ ἀνθρώποις οἷς προσήκει, ἀγαπητὴ μὲν συνεργὸς τεχνίταις, πιστὴ δὲ φύλαξ οἴκων δεσπόταις, εὐμενὴς δὲ παραστάτις οἰκέταις, ἀγαθὴ δὲ συλλήπτρια τῶν ἐν εἰρήνῃ πόνων, βεβαία δὲ τῶν ἐν πολέμῳ
33 σύμμαχος ἔργων, ἀρίστη δὲ φιλίας κοινωνός. ἔστι δὲ τοῖς μὲν ἐμοῖς φίλοις ἡδεῖα μὲν καὶ ἀπράγμων σίτων καὶ ποτῶν ἀπόλαυσις· ἀνέχονται γὰρ ἕως ἂν ἐπιθυμήσωσιν αὐτῶν. ὕπνος δ᾽ αὐτοῖς πάρεστιν ἡδίων ἢ τοῖς ἀμόχθοις, καὶ οὔτε ἀπολείποντες αὐτὸν ἄχθονται οὔτε διὰ τοῦτον μεθιᾶσι τὰ δέοντα πράττειν. καὶ οἱ μὲν νέοι τοῖς τῶν πρεσβυτέρων ἐπαίνοις χαίρουσιν, οἱ δὲ γεραίτεροι ταῖς τῶν νέων τιμαῖς ἀγάλλονται, καὶ ἡδέως μὲν τῶν παλαιῶν πράξεων μέμνηνται, εὖ δὲ τὰς παρούσας ἥδονται πράττοντες, δι᾽ ἐμὲ φίλοι μὲν θεοῖς ὄντες, ἀγαπητοὶ δὲ φίλοις, τίμιοι δὲ πατρίσιν. ὅταν δ᾽ ἔλθῃ τὸ πεπρωμένον τέλος, οὐ μετὰ λήθης ἄτιμοι κεῖνται, ἀλλὰ μετὰ μνήμης τὸν ἀεὶ χρόνον ὑμνούμενοι θάλλουσι. τοιαῦτά σοι, ὦ παῖ τοκέων ἀγαθῶν Ἡράκλεις, ἔξεστι διαπονησαμένῳ τὴν μακαριστοτάτην εὐδαιμονίαν
34 κεκτῆσθαι. οὕτω πως διώκει Πρόδικος τὴν ὑπ᾽ Ἀρετῆς Ἡρακλέους παίδευσιν· ἐκόσμησε μέντοι τὰς γνώμας ἔτι μεγαλειοτέροις ῥήμασιν ἢ ἐγὼ νῦν. σοὶ δ᾽ οὖν ἄξιον, ὦ

παρ᾽ Stob. Libri παρά. μὲν] μὲν γὰρ A. Stob. παραστάτις B. γρ. r. παραστάτης B. pr. A. Stob. 33. ἡδεῖα] ἡδῖ A., i. e. ἡδίων, quod infra. καὶ ἀπράγμων om. A. ἀπολείποντες] ἀπολιπόντες B., corr. γρ. r., Stob. τὰς addit B. γρ. rec. τοκέων] πατέρων Stob. μακαριστοτάτην] μακαρίαν Stob. et κτήσασθαι. 34. διώκει] διοικεῖ Stob.

οἷς προσήκει] Leonclavius vertit *quibus par est:* Bessario *apud homines optimos:* Brodaeus *a quibus laudari convenit, a bonis scilicet et integris:* quibuscum Zeunius repetit ex antecedentibus τιμᾶν ἐμέ. Quae ratio mihi durissima videtur. Schutzius interpretatur: *afficior omnibus honoribus debitis,* οἷς προσήκει τιμᾶσθαι. Non miror equidem Ernestum professum: *Hoc quo pertineat et quid sit h. l. se non videre.* Mihi venit in mentem respici ad formulam ἀνδρὶ προσήκει οὐδεμιᾶς ἀρετῆς libri 4, 6, 11. et similes; igitur Virtutem suspicor h. l. amicos suos dicentem ita fere loqui: παρὰ ἀνθρώποις, οἷς προσήκω, ἀγαπητὴ μὲν et cet. Heindorfio repetendum παρὰ videbatur, ut sit παρ᾽ οἷς προσήκει ἐμὲ τιμᾶσθαι. Conf. Lysias p. 755 ed. Reiskii. SCHN.

33. Ἡράκλεις librarii esse additamentum conjicit Cobetus p. 693, qui similia apud Herodotum et Platonem post ὦ παῖ cum genitivo additamenta nominum, quae alibi saepe recte absunt, notavit p. 641.

μακαριστοτάτην] Sic nonnulli Cyrop. 7, 2, 27.

34. διώκει] Verbi usum illustravit et de hoc loco dixit Heindorfius ad Platonis Sophisten p. 251 A: Τὸν λόγον ὅπῃπερ ἂν οἷοί τε ὦμεν εὐπρεπέστατα διωσόμεθα ἀμφοῖν ἅμα, ubi Ficinus, persequamur, Heindorfius διωξόμεθα. SCHN. Διοικοῖμεν pro διώκοιμεν Cyrop. 5, 5, 19, illatum in nonnullos.

Ἀρίστιππε, τούτων ἐνθυμουμένῳ πειρᾶσθαί τι καὶ τῶν εἰς τὸν μέλλοντα χρόνον τοῦ βίου φροντίζειν.

ΚΕΦ. Β.

Αἰσθόμενος δέ ποτε Λαμπροκλέα τὸν πρεσβύτατον υἱὸν αὐτοῦ πρὸς τὴν μητέρα χαλεπαίνοντα, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ παῖ, οἶσθά τινας ἀνθρώπους ἀχαρίστους καλουμένους; Καὶ μάλα, ἔφη ὁ νεανίσκος. Καταμεμάθηκας οὖν τοὺς τί ποιοῦντας τοὔνομα τοῦτ' ἀποκαλοῦσιν; Ἔγωγ', ἔφη· τοὺς γὰρ εὖ παθόντας, ὅταν δυνάμενοι χάριν ἀποδοῦναι μὴ ἀποδῶσιν, ἀχαρίστους καλοῦσιν. Οὐκοῦν δοκοῦσί σοι ἐν τοῖς ἀδίκοις καταλογίζεσθαι τοὺς ἀχαρίστους; Ἔμοιγ',
2 ἔφη. Ἤδη δέ ποτ' ἐσκέψω εἰ ἄρα, ὥσπερ τὸ ἀνδραποδίζεσθαι τοὺς μὲν φίλους ἄδικον εἶναι δοκεῖ, τοὺς δὲ πολεμίους δίκαιον, οὕτω καὶ τὸ ἀχαριστεῖν πρὸς μὲν τοὺς φίλους ἄδικόν ἐστι, πρὸς δὲ τοὺς πολεμίους δίκαιον; Καὶ μάλα, ἔφη· καὶ δοκεῖ μοι, ὑφ' οὗ ἄν τις εὖ παθὼν εἴτε φίλου εἴτε
3 πολεμίου μὴ πειρᾶται χάριν ἀποδιδόναι, ἄδικος εἶναι. Οὐκοῦν, εἴ γ' οὕτως ἔχει τοῦτο, εἰλικρινής τις ἂν εἴη ἀδικία ἡ ἀχαριστία; συνωμολόγει. Οὐκοῦν ὅσῳ ἄν τις μείζω ἀγαθὰ παθὼν μὴ ἀποδιδῷ χάριν, τοσούτῳ ἀδικώτερος ἂν εἴη; συνέφη καὶ τοῦτο. Τίνας οὖν, ἔφη, ὑπὸ τίνων εὕροιμεν ἂν μείζω εὐηργετημένους ἢ παῖδας ὑπὸ γονέων; οὓς οἱ

1. ἑαυτοῦ B. αὑτοῦ Stob. Fl. 79, 54, citans cap. 1. ἀνθρώπους om. A. τοὺς om. A. ποιοῦντας] πρὸς αὐτοὺς A. καταλογίζεσθαι] λογίζεσθαι Stob. 2. ἐσκέψω] ἐπεσκέψω A. δοκεῖ] δοκεῖν A. οὕτω Stob. Libri εἶναι. 3. γ' B. γε A. om. Stob. μείζω] μείζονα B. ἂν om. A. post τίνων ponit B. μείζω A. μείζονα B. Stob. εὐηργετημένους Stobæi B. εὐεργετημένους A. et libri.

1. Λαμπροκλέα] E Xanthippe. Hieronymi Rhodii, Satyri et Aristoxeni musici de digamia Socratis narrationem copiose examinavit et refutavit Luzacius in Lectionibus Atticis Lugduni Batav. 1809 editis. SCHN. Brevius Bentlejus De epistolis Socr. c. xiii. Huc respicit Arrian. Epict. 4, 5, 3.

τοὺς τί ποιοῦντας] Platon. Alcib. 1, p. 124 E: Οἵ τί ἀγαθοί; WEISK. De duplici hic et s. 3, interrogatione Heindorf. ad Plat. Hipp. p. 151.

τὸ ὄνομα] τοὔνομα scripsisse hic et alibi Xenophontem, ut solet, alia persuadent hujus crasis exempla ab librariis sublata, ut Anab. 2, 5, 15: Ἥδιστ' ἂν ἀκούσαιμι τὸ ὄνομα ipsi meliores pro τοὔνομα, et ib. 5, 2, 29: Ἀνὴρ Μυσὸς καὶ τοὔνομα τοῦτο ἔχων, unus de melioribus τοῦτ' ὄνομ' ἔχων, ut Cyrop. 4, 3, 14: Πρὶν ἀκριβοῦν τὸ ἔργον τοῦτο, in melioribus scriptum τοῦτο ἔργον, correxi τοὔργον. Librarios haec omnia summa temeritate pervertisse plurimis constat exemplis. Ceterum ut in Anabasi τοῦτ' est recipiendum ex libro uno, ita hic quoque τοῦτ' esse scribendum ostendit 4, 2, 22: Τῶν μὴ εἰδότων τὸ ὄνομα τοῦτ' ἐστίν. V. ad 2, 3, 2.

γονῆς ἐκ μὲν οὐκ ὄντων ἐποίησαν εἶναι, τοσαῦτα δὲ καλὰ
ἰδεῖν καὶ τοσούτων ἀγαθῶν μετασχεῖν ὅσα οἱ θεοὶ παρέ-
χουσι τοῖς ἀνθρώποις· ἃ δὴ καὶ οὕτως ἡμῖν δοκεῖ παντὸς
ἄξια εἶναι ὥστε πάντες τὸ καταλιπεῖν αὐτὰ πάντων μά-
λιστα φεύγομεν· καὶ αἱ πόλεις ἐπὶ τοῖς μεγίστοις ἀδική-
μασι ζημίαν θάνατον πεποιήκασιν, ὡς οὐκ ἂν μείζονος
4 κακοῦ φόβῳ τὴν ἀδικίαν παύσαντες. καὶ μὴν οὐ τῶν γε
ἀφροδισίων ἕνεκα παιδοποιεῖσθαι τοὺς ἀνθρώπους ὑπολαμ-
βάνεις, ἐπεὶ τούτου γε τῶν ἀπολυσόντων μεσταὶ μὲν αἱ
ὁδοί, μεστὰ δὲ τὰ οἰκήματα. φανεροὶ δ' ἐσμὲν καὶ σκοπού-
μενοι ἐξ ὁποίων ἂν γυναικῶν βέλτιστα ἡμῖν τέκνα γένοιτο,
5 αἷς συνελθόντες τεκνοποιούμεθα. καὶ ὁ μέν γε ἀνὴρ τήν
τε συντεκνοποιήσουσαν ἑαυτῷ τρέφει καὶ τοῖς μέλλουσιν
ἔσεσθαι παισὶ προπαρασκευάζει πάντα ὅσα ἂν οἴηται συν-
οίσειν αὐτοῖς πρὸς τὸν βίον, καὶ ταῦτα ὡς ἂν δύνηται
πλεῖστα· ἡ δὲ γυνὴ ὑποδεξαμένη τε φέρει τὸ φορτίον τοῦ-
το, βαρυνομένη τε καὶ κινδυνεύουσα περὶ τοῦ βίου, καὶ
μεταδιδοῦσα τῆς τροφῆς ᾗ καὶ αὐτὴ τρέφεται, καὶ σὺν
πολλῷ πόνῳ διενεγκοῦσα καὶ τεκοῦσα τρέφει τε καὶ ἐπι-
μέλεται, οὔτε προπεπονθυῖα οὐδὲν ἀγαθὸν οὔτε γιγνῶσκον
τὸ βρέφος ὑφ' ὅτου εὖ πάσχει, οὐδὲ σημαίνειν δυνάμενον
ὅτου δεῖται, ἀλλ' αὐτὴ στοχαζομένη τά τε συμφέροντα καὶ
τὰ κεχαρισμένα πειρᾶται ἐκπληροῦν, καὶ τρέφει πολὺν
χρόνον καὶ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ὑπομένουσα πονεῖν, οὐκ
6 εἰδυῖα εἴ τινα τούτων χάριν ἀπολήψεται. καὶ οὐκ ἀρκεῖ
θρέψαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπειδὰν δόξωσιν ἱκανοὶ εἶναι οἱ
παῖδες μανθάνειν τι, ἃ μὲν ἂν αὐτοὶ ἔχωσιν οἱ γονῆς ἀγαθὰ
πρὸς τὸν βίον διδάσκουσιν, ἃ δ' ἂν οἴωνται ἄλλον ἱκανώ-
τερον εἶναι διδάξαι, πέμπουσι πρὸς τοῦτον δαπανῶντες,

γονῆς] Libri et Stob. γονεῖς. παύσαντες Coraes. Libri et Stob. παύσοντες. 4. τούτου γε] τοῦ γε γρ. r. B. ἀπολυσόντων] ἀπολαυσόντων B., corr. γρ. r. τεκνοποιοίμεθα A. παισὶ] πᾶσι B., corr. r. 5. διενεγκοῦσα] διενέγκασα B. ἐπιμέλεται] Libri et Stob. ἐπιμελεῖται. αὐτὴ A. Stob. αὕτη B. τὰ κεχ. Stob. Libri κεχ. νυκτὸς] νύκτας A. εἴ τινα Stob. et liber Victorii in ed. Flor. τίνα A.B. 6. ἂν om. A., qui ἔχουσιν. γονῆς] Libri et Stob. γονεῖς. οἴονται A. τοῦτον] τοῦτο B., corr. γρ. r.

3. παύσοντες] Exspectabas παύσουσαι, sed in πόλεις intelliguntur homines in civitatem collecti et juribus civilibus conjuncti. SCHN. De soloeco παύσοντες dixi ad Stephanum v. Ἄν, p. 293 A.

4. τούτου] Refertur ad ἀφροδίσια. SCHN.

καὶ ἐπιμέλονται πάντα ποιοῦντες ὅπως οἱ παῖδες αὐτοῖς
7 γένωνται ὡς δυνατὸν βέλτιστοι. πρὸς ταῦτα ὁ νεανίσκος εἶπεν, Ἀλλά τοι εἰ καὶ πάντα ταῦτα πεποίηκε καὶ ἄλλα τούτων πολλαπλάσια, οὐδεὶς ἂν δύναιτο αὐτῆς ἀνασχέσθαι τὴν χαλεπότητα. καὶ ὁ Σωκράτης, Πότερα δέ, ἔφη, οἴει θηρίου ἀγριότητα δυσφορωτέραν εἶναι ἢ μητρός; Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἔφη, μητρὸς τῆς γε τοιαύτης. Ἤδη πώποτε οὖν ἢ δακοῦσα κακόν τί σοι ἔδωκεν ἢ λακτίσασα, οἷα ὑπὸ θηρίων
8 ἤδη πολλοὶ ἔπαθον; Ἀλλὰ νὴ Δί', ἔφη, λέγει ἃ οὐκ ἄν τις ἐπὶ τῷ βίῳ παντὶ βούλοιτο ἀκοῦσαι. Σὺ δὲ πόσα, ἔφη ὁ Σωκράτης, οἴει ταύτῃ [δυσάνεκτα] καὶ τῇ φωνῇ καὶ τοῖς ἔργοις ἐκ παιδίου δυσκολαίνων καὶ ἡμέρας καὶ νυκτὸς πράγματα παρασχεῖν, πόσα δὲ λυπῆσαι κάμνων; Ἀλλ' οὐδεπώποτε αὐτήν, ἔφη, οὔτ' εἶπα οὔτ' ἐποίησα οὐδὲν ἐφ'
9 ᾧ ᾐσχύνθη. Τί δ'; οἴει, ἔφη, χαλεπώτερον εἶναί σοι ἀκούειν ὧν αὕτη λέγει ἢ τοῖς ὑποκριταῖς, ὅταν ἐν ταῖς τραγῳδίαις ἀλλήλους τὰ ἔσχατα λέγωσιν; Ἀλλ', οἶμαι, ἐπειδὴ οὐκ οἴονται τῶν λεγόντων οὔτε τὸν ἐλέγχοντα ἐλέγχειν ἵνα ζημιώσῃ οὔτε τὸν ἀπειλοῦντα ἀπειλεῖν ἵνα κακόν τι ποιήσῃ, ῥᾳδίως φέρουσι. Σὺ δ' εὖ εἰδὼς ὅτι ἃ λέγει σοι ἡ μήτηρ οὐ μόνον οὐδὲν κακὸν νοοῦσα λέγει, ἀλλὰ καὶ βουλομένη σοι ἀγαθὰ εἶναι ὅσα οὐδενὶ ἄλλῳ, χαλεπαίνεις; ἢ

ἐπιμέλονται] Libri et Stob. ἐπιμελοῦνται. οἱ παῖδες—γένωνται] ἂν οἱ παῖδες—γένοιντο A. 7. εἰ καὶ codex Vossianus. εἰ libri et Stob., qui ταῦτα omittit. οἴει ἔφη B. μητρὸς Stob. Libri τῆς μητρὸς. ἤδη] ἢ δὴ B., corr. γρ. r. ἔδωκεν] δέδωκεν A. ἤδη om. A. 8. δυσανεκτὰ A. αὐτὴν] αὖ A. 9. δ'] δαὶ Stob. αὕτη] αὐτὴ libri et Stob. δ' εὖ] δὲ A. ἃ Stob., qui ὅτι repetit ante οὐ, om. A.B. οὐδὲν] τὸ A. κακὸν νοοῦσα] κακονοοῦσα B., corr. γρ. r.

7. πεποίηκε] Intelligitur ἡ μήτηρ, quod Lamproclis animus commotior omisit. SCHN.

8. ἐπὶ τῷ βίῳ παντὶ] Cyrop. 3, 1, 43: Ἐπὶ πόσῳ ἂν ἐθέλοις τὴν γυναῖκά σου ἀκοῦσαι ὅτι σκευοφορεῖς; Plato Apologiae p. 41 A: Ἐπὶ πόσῳ ἄν τις δέξαιτ' ἄν; Comparavit Weiskius locum Demosthenis pro Corona p. 299, 19: Ἃ δ' ἡμεῖς ἀντείπομεν, τὰ μὲν καθ' ἕκαστα ἐγὼ μὲν ἀντὶ παντὸς ἂν τιμησαίμην εἰπεῖν τοῦ βίου. SCHN.

ταύτῃ] Opinor scribendum αὐτῇ, ut semper in seqq. Permutantur subinde haec pronomina, ut 1, 5, 1. ERNEST. Scribendum potius etiam s. 9, αὕτη pro αὐτὴ, ut tacito Matthiae Gram. § 416 β. Sic ταύτην s. 10.

δυσάνεκτα] Seclusi vocabulum nondum alibi repertum, cui simile δυσάνσχετος apud Apollonium Rhodium. Vitii aliquid subesse etiam Schneidero visum, qui quamvis servans δυσάνεκτα, tamen partim ineptum partim nimis longe a πράγματα sejunctum judicaverat.

εἶπα] Raram apud Atticos formam εἶπα, quae pro εἶπον est in deterioribus Anab. 6, 6, 28, notavi ad Thes. Steph.

νομίζεις κακόνουν τὴν μητέρα σοι εἶναι; Οὐ δῆτα, ἔφη,
10 τοῦτό γε οὐκ οἶμαι. καὶ ὁ Σωκράτης, Οὐκοῦν, ἔφη, σὺ ταύτην, εὔνουν τέ σοι οὖσαν καὶ ἐπιμελομένην ὡς μάλιστα δύναται κάμνοντος ὅπως ὑγιανεῖς τε καὶ ὅπως τῶν ἐπιτηδείων μηδενὸς ἐνδεὴς ἔσει, καὶ πρὸς τούτοις πολλὰ τοῖς θεοῖς εὐχομένην [ἀγαθὰ] ὑπὲρ σοῦ καὶ εὐχὰς ἀποδιδοῦσαν, χαλεπὴν εἶναι φῄς; ἐγὼ μὲν οἶμαι, εἰ τοιαύτην μὴ δύνασαι φέρειν μητέρα, τἀγαθά σε οὐ δύνασθαι φέρειν.
11 εἰπὲ δέ μοι, ἔφη, πότερον ἄλλον τινὰ οἴει δεῖν θεραπεύειν; ἢ παρεσκεύασαι μηδενὶ ἀνθρώπων πειρᾶσθαι ἀρέσκειν μηδὲ πείθεσθαι μήτε στρατηγῷ μήτε ἄλλῳ ἄρχοντι; Ναὶ μὰ
12 Δί' ἔγωγε, ἔφη. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ τῷ γείτονι βούλει σὺ ἀρέσκειν, ἵνα σοι καὶ πῦρ ἐναύῃ, ὅταν τούτου δέῃ, καὶ ἀγαθοῦ τέ σοι γίγνηται συλλήπτωρ κἄν τι σφαλλόμενος τύχῃς, εὐνοϊκῶς ἐγγύθεν βοηθῇ σοι; Ἔγωγε, ἔφη. Τί δέ; συνοδοιπόρον ἢ σύμπλουν, ἢ εἴ τῳ ἄλλῳ ἐντυγχάνοις, οὐδὲν ἄν σοι διαφέροι φίλον ἢ ἐχθρὸν γενέσθαι, ἢ καὶ τῆς παρὰ τούτων εὐνοίας οἴει δεῖν ἐπιμέλεσθαι;
13 Ἔγωγ', ἔφη. Εἶτα τούτων μὲν ἐπιμέλεσθαι παρεσκεύασαι, τὴν δὲ μητέρα τὴν πάντων μάλιστά σε φιλοῦσαν οὐκ οἴει δεῖν θεραπεύειν; οὐκ οἶσθ' ὅτι καὶ ἡ πόλις ἄλλης μὲν ἀχαριστίας οὐδεμιᾶς ἐπιμέλεται οὐδὲ δικάζει, ἀλλὰ περιορᾷ τοὺς εὖ πεπονθότας χάριν οὐκ ἀποδιδόντας, ἐὰν δέ τις γο-

οἶμαι Stob., qui τοῦτο δ' οὐκ οἶμαί γε. Libri οἴομαι. σὺ om. A. 10. ἐπιμελουμένην Stob. ὑγιανεῖς B. γρ. r. ὑγιαίνῃς B. ὑγιάνῃς A. ὑγιαίνοις Stob. μηδενὸς] μὴ Stob. ἔσει] ἔσῃ libri et Stob. μητέρα ante φέρειν A. om. Stob. recte, opinor. σε om. B. 11. πότερον] δ' addit A. δεῖν om. A.B. πειρᾶσθαι post ἀρέσκειν A. 12. βούλει σὺ liber Victorii in ed. Ald. βουλήσῃ A.B. Stob. ὅταν—δέῃ] ὅτε—δέοι Stob. γίνηται A.B. κἂν] καὶ ἂν libri et Stob. βοηθῇ σοι B. γρ. r. βοηθήσῃ pr. βοηθήσοι A. ἔγωγε ἔφη γρ. m. tertia supplet B. δέ] δαι (ε superscr.) B. ead. m., ut videtur. δαὶ Stob. διαφέροι om. A. γενέσθαι] γίγνεσθαι Stob. ἐπιμέλεσθαι] Libri et Stob. ἐπιμελεῖσθαι hic et s. 13. ἔγωγε—s. 13. ἐπιμελεῖσθαι om. A. 13. παρασκεύασαι A. ἐπιμέλεται] Libri et Stob. ἐπιμελεῖται. χάριν] χάριν δ' B. ἀποδιδόντας] ἀποδόντας A.

10. ἀγαθὰ videntur esse delenda. Πολλὰ εὔχεσθαι simpliciter dicitur. ERNEST. Neque constructio ferenda, cujus nullum est exemplum huic simile inter ea quae attulimus ad Thes. Stephani v. Εὔχομαι p. 2523 B. Quod non attendit Hindenburgius, quum Ernesto obloqueretur.

12. κἄν] V. ad 1, 2, 43.

13. ἀχαριστίας] Conf. Cyrop. 1, 2, 7. SCHN.

γονέας μὴ θεραπεύῃ] Ex lege Solonis. Conf. Pollux 8, 6, Porphyrius de Abst. 4, 22, Casaubonus ad Theophrasti Char. 6, 2. SCHN.

νέας μὴ θεραπεύῃ, τούτῳ δίκην τε ἐπιτίθησι καὶ ἀποδοκιμάζουσα οὐκ ἐᾷ ἄρχειν τοῦτον, ὡς οὔτε ἂν τὰ ἱερὰ εὐσεβῶς θυόμενα ὑπὲρ τῆς πόλεως τούτου θύοντος οὔτε ἄλλο καλῶς καὶ δικαίως οὐδὲν ἂν τούτου πράξαντος; καὶ νὴ Δία ἐάν τις τῶν γονέων τελευτησάντων τοὺς τάφους μὴ κοσμῇ, καὶ τοῦτο ἐξετάζει ἡ πόλις ἐν ταῖς τῶν ἀρχόντων δοκιμασίαις.
14 *σὺ οὖν, ὦ παῖ, ἐὰν σωφρονῇς, τοὺς μὲν θεοὺς παραιτήσει συγγνώμονάς σοι εἶναι, εἴ τι παρημέληκας τῆς μητρός, μή σε καὶ οὗτοι νομίσαντες ἀχάριστον εἶναι οὐκ ἐθελήσωσιν εὖ ποιεῖν, τοὺς δὲ ἀνθρώπους φυλάξει μή σε αἰσθόμενοι τῶν γονέων ἀμελοῦντα πάντες ἀτιμάσωσιν, εἶτα ἐν ἐρημίᾳ φίλων ἀναφανῇς. εἰ γάρ σε ὑπολάβοιεν πρὸς τοὺς γονέας ἀχάριστον εἶναι, οὐδεὶς ἂν νομίσειεν εὖ σε ποιήσας χάριν ἀπολήψεσθαι.*

ΚΕΦ. Γ.

Χαιρεφῶντα δέ ποτε καὶ Χαιρεκράτη, ἀδελφὼ μὲν ὄντε ἀλλήλοιν, ἑαυτῷ δὲ γνωρίμω, αἰσθόμενος διαφερομένω,

δίκην τε] *δίκην* A. *καὶ τοῦτο*] *τοῦτο* Stob. 14. *σὺ*] *σὺ μὲν* Priscianus 18, 25, 264, citans *σὺ—μητρός*. *ἐὰν* B. Stob. *ἂν* A. *παραιτήσει* Prisciani cod. Monac. *παραστήσεις* Stob. *παραιτήσῃ* libri et Zonaras p. 1520. *ἐθελήσωσιν* A. *ἐθελήσουσιν* B. *ἐθέλωσιν* B. *γρ.* m. sec. vel tert. Stob. *φυλάξει*] *φυλάξῃ* Stob. *οὐ φυλάξῃ*, *οὐ* eraso, A., punctis impositis notato m. rec., B. *γονέας*] Libri et Stob. *γονεῖς*. *νομίσοιεν* A. 1. *χαιρεκράτη*] Libri bis *χαιρεκράτην*, ut Stob. Fl. 84, 22, citans cap. 3, et Priscianus 17, 18, 125, verba *χαιρεφ.—διαφ.*

ἄρχειν] I. e. archontem esse. Legem Solonis posuit Diogenes Laërtius hanc: *Ἐάν τις μὴ τρέφῃ τοὺς γονέας, ἄτιμος ἔστω.* SCHN.

ὡς οὔτε ἂν τὰ ἱερὰ εὐσεβῶς θυόμενα —τούτου θύοντος] Monstravit Heindorfius mihi locum similem Platonis Reip. 10, p. 604 B: *Ὡς οὔτε δήλου ὄντος τοῦ ἀγαθοῦ τε καὶ κακοῦ—οὔτε εἰς τὸ πρόσθεν οὐδὲν προβαῖνον τῷ χαλεπῶς φέροντι, οὔτε τι τῶν ἀνθρωπίνων ἄξιον ὂν μεγάλης σπουδῆς.* Genitivum sequitur infinitivus in Charmide p. 164 E: *Ὡς τούτου μὲν οὐκ ὀρθοῦ ὄντος τοῦ προσρήματος—οὐδὲ δεῖν τοῦτο παρακελεύεσθαι ἀλλήλους.* Ubi vide Heindorfii annotationem, et compara Reip. 2, p. 383 A. SCHN.

οὐδὲν ἂν] *γενόμενον* addit Cobetus p. 694, ut *πραττόμενον* Reiskius, cui Schneiderus respondit annotatione praecedenti. Omitti poterat *θυόμενα*.

τάφους μὴ κοσμῇ] Epigramma: *Στήλην μητρυιῆς, μικρὸν λίθον, ἔστεφε κοῦρος, Ὡς βίον, ἠλλάχθαι καὶ τρόπον οἰόμενος*, quod exstat in Analectis Brunckii 3, p. 242. no. 432, comparavit Ernestus. SCHN. Callimachi 7.

δοκιμασίαις] Id examen eorum, qui Archontes fieri volebant, cum in senatu instituebatur, *ἀνάκρισις*, cum in foro, *δοκιμασία* dicebatur, auctore Polluce 8, 44. SCHN.

14. *ἐν ἐρημίᾳ φίλων ἀναφανῇς*] Sine verbo *ὤν*, quod addebat Cobetus p. 690, dicitur ut Vect. 5, 2: *Αἳ ἂν πλεῖστον χρόνον ἐν εἰρήνῃ διατελῶσι.* Anab. 5, 8, 20: *Ἐν εὐδίᾳ γὰρ ὁρῶ ὑμᾶς.*

1. *Χαιρεφῶντα*] Inter reditum Thrasybuli in urbem et Socratis mortem Olympiadis 95. anno 2. mortuum, fratre superstite, testatur Platonica Socratis Apologia c. 6. SCHN.

ἰδὼν τὸν Χαιρεκράτη, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Χαιρέκρατες, οὐ δήπου καὶ σὺ εἶ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων οἳ χρησιμώτερον νομίζουσι χρήματα ἢ ἀδελφόν; καὶ ταῦτα τῶν μὲν ἀφρόνων ὄντων, τοῦ δὲ φρονίμου, καὶ τῶν μὲν βοηθείας δεομένων, τοῦ δὲ βοηθεῖν δυναμένου, καὶ πρὸς τούτοις τῶν μὲν
2 πλειόνων ὑπαρχόντων, τοῦ δ' ἑνός. θαυμαστὸν δὲ καὶ τοῦτο, εἴ τις τοὺς μὲν ἀδελφοὺς ζημίαν ἡγεῖται, ὅτι οὐ καὶ τὰ τῶν ἀδελφῶν κέκτηται, τοὺς δὲ πολίτας οὐχ ἡγεῖται ζημίαν, ὅτι οὐ καὶ τὰ τῶν πολιτῶν ἔχει, ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν δύναται λογίζεσθαι ὅτι κρεῖττον σὺν πολλοῖς οἰκοῦντα ἀσφαλῶς τἀρκοῦντα ἔχειν ἢ μόνον διαιτώμενον τὰ τῶν πολιτῶν ἐπικινδύνως πάντα κεκτῆσθαι, ἐπὶ δὲ τῶν ἀδελφῶν τὸ αὐτὸ
3 τοῦτο ἀγνοοῦσι. καὶ οἰκέτας μὲν οἱ δυνάμενοι ὠνοῦνται, ἵνα συνεργοὺς ἔχωσι, καὶ φίλους κτῶνται, ὡς βοηθῶν δεόμενοι, τῶν δ' ἀδελφῶν ἀμελοῦσιν, ὥσπερ ἐκ πολιτῶν μὲν

ἰδὼν τὸν χ. post χαιρέκρατες B., corr. rec. ἀδελφὸν editio Parisina. ἀδελφοὺς codices et Stob. 2. ὅτι οὐ] ὅτι μὴ bis B. δύναται] δύνανται B. δύνανται μὲν A. τἀρκοῦντα] τ' ἀρκοῦντα Trincav. Stob., τε ἀρκοῦντα A. pr. ἀρκοῦντα libri.

χρησιμώτερον] Intellige χρῆμα vel simile vocabulum. SCHN.

ἀδελφοὺς] Non immerito suspicetur aliquis ἀδελφόν. Verum nec deest aliqua ratio excusandi τοῦ δὲ φρονίμου, licet ἀδελφοὺς praecesserit: ut videlicet perinde sit ac si dixisset, quum sua cuique χρήματα sint ἄφρονα, suus autem cuique frater sit φρόνιμος. STEPH. Ernestum lectionem vulgatam defendentem audirem, nisi τοῦ δὲ φρονίμου sequeretur cum duobus membris similibus, praecipue illud τοῦ δὲ ἑνός. Exempla cum hoc loco comparata a viro docto plane sunt aliena. Ceterum post ἀδελφοὺς multa excidisse suspicatus est Weiskius. Verba enim τῶν μὲν ἀφρόνων ὄντων ad χρήματα minus apte referri, quam si putes mentionem jumentorum, armentorum et pecorum antecessisse. Quod vero idem ait, nimis abruptam esse Socratis orationem nec ex Chaerecratis responsione aliqua aptam, nec justa narratione de causa simultatis fratrum lectorem praeparatum in medium quasi actum proripi, nullam potest habere vim ad suspicionem illam confirmandam. Ipse enim bene animadvertit capite antecedente plane eadem ratione s. 7, non exspectatae sed praevisae patris objurgationi occurrere Lamproclem: Ἀλλά τοι εἰ καὶ ταῦτα πάντα πεποίηκε, intellecto ἡ μήτηρ, cujus tamen mentio nondum facta fuerat. SCHN. Non minus ineptum videtur χρήματα dici ἄφρονα quam βοηθείας δεῖσθαι, quod in πρόβατα potius, ut Weiskius animadvertit, cadit. Κτήματα scripsit Coraes, quibus illa comprehenderentur. Sed illud per χρησιμώτερον depravatum videtur in χρήματα. Ita πρόβατα cum φίλοις componit Socrates apud Diogenem Vitae s. 30. Possis etiam βοσκήματα, ut infra 2, 4, 2.

2. τἀρκοῦντα] V. ad 1, 2, 1. SCHN. Conv. 4, 35: Ὁ μὲν αὐτῶν τἀρκοῦντα ἔχει καὶ περιττεύοντα τῆς δαπάνης.

τὸ αὐτὸ τοῦτο ἀγνοοῦσι] Xenophon scripserat ταὐτὸ τοῦτ', ut Cyrop. 6, 3, 11, τὸ αὐτὸ τοῦτο ἔπραττον, ex Zonara correxi ταὐτὸ τοῦτ' ἔπραττον.

ἀγνοοῦσι] Cum praecesserit εἴ τις δύναται, non mirum nec inusitatum est sequi pluralem verbi numerum. Comparant interpretes Hieron. 4, 2; 5, 4. Cyrop. 4, 5, 39; 7, 4, 5. SCHN.

4 γιγνομένους φίλους, ἐξ ἀδελφῶν δὲ οὐ γιγνομένους. καὶ
μὴν πρὸς φιλίαν μέγα μὲν ὑπάρχει τὸ ἐκ τῶν αὐτῶν φῦ-
ναι, μέγα δὲ τὸ ὁμοῦ τραφῆναι, ἐπεὶ καὶ τοῖς θηρίοις
πόθος τις ἐγγίγνεται τῶν συντρόφων· πρὸς δὲ τούτοις καὶ
οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τιμῶσί τε μᾶλλον τοὺς συναδέλφους
5 ὄντας τῶν ἀναδέλφων καὶ ἧττον τούτοις ἐπιτίθενται. καὶ ὁ
Χαιρεκράτης εἶπεν, Ἀλλ᾽ εἰ μέν, ὦ Σώκρατες, μὴ μέγα εἴη τὸ
διάφορον, ἴσως ἂν δέοι φέρειν τὸν ἀδελφὸν καὶ μὴ μικρῶν
ἕνεκα φεύγειν· ἀγαθὸν γάρ, ὥσπερ καὶ σὺ λέγεις, ἀδελφὸς
ὢν οἷον δεῖ· ὁπότε μέντοι παντὸς ἐνδέοι καὶ πᾶν τὸ ἐναν-
6 τιώτατον εἴη, τί ἄν τις ἐπιχειροίη τοῖς ἀδυνάτοις; καὶ ὁ
Σωκράτης ἔφη, Πότερα δέ, ὦ Χαιρέκρατες, οὐδενὶ ἀρέσαι
δύναται Χαιρεφῶν, ὥσπερ οὐδὲ σοί, ἢ ἔστιν οἷς καὶ πάνυ
ἀρέσκει; Διὰ τοῦτο γάρ τοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἄξιόν
ἐστιν ἐμοὶ μισεῖν αὐτόν, ὅτι ἄλλοις μὲν ἀρέσκειν δύναται,
ἐμοὶ δὲ ὅπου ἂν παρῇ πανταχοῦ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ζημία
7 μᾶλλον ἢ ὠφέλειά ἐστιν. Ἆρ᾽ οὖν, ἔφη ὁ Σωκράτης,
ὥσπερ ἵππος τῷ ἀνεπιστήμονι μέν, ἐγχειροῦντι δὲ χρῆ-
σθαι ζημία ἐστίν, οὕτω καὶ ἀδελφός, ὅταν τις αὐτῷ μὴ
8 ἐπιστάμενος ἐγχειρῇ χρῆσθαι, ζημία ἐστί; Πῶς δ᾽ ἂν ἐγώ,
ἔφη ὁ Χαιρεκράτης, ἀνεπιστήμων εἴην ἀδελφῷ χρῆσθαι,
ἐπιστάμενός γε καὶ εὖ λέγειν τὸν εὖ λέγοντα καὶ εὖ ποιεῖν
τὸν εὖ ποιοῦντα; τὸν μέντοι καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ πειρώμε-
νον ἐμὲ ἀνιᾶν οὐκ ἂν δυναίμην οὔτ᾽ εὖ λέγειν οὔτ᾽ εὖ ποιεῖν,
9 ἀλλ᾽ οὐδὲ πειράσομαι. καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη, Θαυμαστά
γε λέγεις, ὦ Χαιρέκρατες, εἰ κύνα μέν, εἴ σοι ἦν ἐπὶ προ-
βάτοις ἐπιτήδειος ὢν καὶ τοὺς μὲν ποιμένας ἠσπάζετο, σοὶ

4. *συναδελφοὺς* A.B. pr. 5. *τί* addit B. *γρ.* r. Stob., om. A.B. pr. 6. *ἀρέσκει*] *ἀρέσκειν* A. *πανταχοῦ* om. A. *ἔργῳ καὶ λόγῳ* libri. *λόγῳ καὶ ἔργῳ* Stob. et Bessario. V. ad 4, 5, 11. 7. *ὥσπερ ἵππος* addit B. r. *ἐπιστάμενος*] *ἐπισταμένως* A. 8. *ἐγὼ*] *ἔγωγε* B. 9. *γε* om. A.

4. *ἀναδέλφων*] Ex uno Xenophonte citat Pollux 3, 25, quod Euripides habet non semel.

5. *παντὸς*] *τοῦ παντὸς* Coraes, ut Conv. 4, 35: *Ὁ μὲν αὐτῶν τἀρκοῦντα ἔχει, ὁ δὲ τοῦ παντὸς ἐνδεῖται.* Hipparch. 7, 7: *Τοῦ παντὸς ἐνδεήσεται.* Sic Ages. 2, 24: *Ὅπου μὲν παντὶ πλεῖον ἂν εἶχον*, scribendum *τῷ παντί.* V. ad 1, 4, 17.

6. *ἄξιόν ἐστιν ἐμοὶ μισεῖν αὐτόν*] Conf. 2, 1, 34. SCHN.

9. *κύνα—αὐτόν*] Anab. 2, 4, 7: *Ἐγὼ μὲν οὖν βασιλέα—οὐκ οἶδα ὅ τι δεῖ αὐτὸν κ. τ. λ.* Cyrop. 1, 3, 15: *Πειράσομαι τῷ πάππῳ—κράτιστος ὢν ἱππεὺς συμμαχεῖν αὐτῷ.* Hic marginis Villoisoni scriptura *εἰ κύων* (Junt. et Ald. *κῦν*) *μέν σοι ἦν* tollit hanc pronominis repetitionem, possitque notatum in illo et sublatum ab Stephano *ὢν* ad scripturam *κύων* pro *κύνα* referri.

δὲ προσιόντι ἐχαλέπαινεν, ἀμελήσας ἂν τοῦ ὀργίζεσθαι
ἐπειρῶ εὖ ποιήσας πραΰνειν αὐτόν, τὸν δὲ ἀδελφὸν φῂς
μὲν μέγα ἂν ἀγαθὸν εἶναι ὄντα πρὸς σὲ οἷον δεῖ, ἐπίστα-
σθαι δὲ ὁμολογῶν καὶ εὖ ποιεῖν καὶ εὖ λέγειν οὐκ ἐπιχει-
10 ρεῖς μηχανᾶσθαι ὅπως σοι ὡς βέλτιστος ᾖ. καὶ ὁ Χαιρε-
κράτης, Δέδοικα, ἔφη, ὦ Σώκρατες, μὴ οὐκ ἔχω ἐγὼ τοσαύ-
την σοφίαν ὥστε Χαιρεφῶντα ποιῆσαι πρὸς ἐμὲ οἷον δεῖ.
Καὶ μὴν οὐδέν γε ποικίλον, ἔφη ὁ Σωκράτης, οὐδὲ καινὸν
δεῖ ἐπ' αὐτόν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, μηχανᾶσθαι, οἷς δὲ καὶ σὺ
ἐπίστασαι αὐτὸς οἶμαι ἂν αὐτὸν ἁλόντα περὶ πολλοῦ ποι-
11 εῖσθαί σε. Οὐκ ἂν φθάνοις, ἔφη, λέγων, εἴ τι ᾔσθησαί με
φίλτρον ἐπιστάμενον ὃ ἐγὼ εἰδὼς λέληθα ἐμαυτόν. Λέγε
δή μοι, ἔφη, εἴ τινα τῶν γνωρίμων βούλοιο κατεργάσα-
σθαι, ὁπότε θύοι, καλεῖν σε ἐπὶ δεῖπνον, τί ἂν ποιοίης;
Δῆλον ὅτι κατάρχοιμ' ἂν τοῦ αὐτός, ὅτε θύοιμι, καλεῖν
12 ἐκεῖνον. Εἰ δὲ βούλοιο τῶν φίλων τινὰ προτρέψασθαι,
ὁπότε ἀποδημοίης, ἐπιμέλεσθαι τῶν σῶν, τί ἂν ποιοίης;
Δῆλον ὅτι πρότερος ἂν ἐγχειροίην ἐπιμέλεσθαι τῶν ἐκεί-
13 νου, ὁπότε ἀποδημοίη. Εἰ δὲ βούλοιο ξένον ποιῆσαι ὑπο-
δέχεσθαι σεαυτόν, ὁπότε ἔλθοις εἰς τὴν ἐκείνου, τί ἂν ποι-
οίης; Δῆλον ὅτι καὶ τοῦτον πρότερος ὑποδεχοίμην ἄν,
ὁπότε ἔλθοι Ἀθήναζε· καὶ εἴ γε βουλοίμην αὐτὸν προθυ-
μεῖσθαι διαπράττειν μοι ἐφ' ἃ ἥκοιμι, δῆλον ὅτι καὶ τοῦτο
14 δέοι ἂν πρότερον αὐτὸν ἐκείνῳ ποιεῖν. Πάντ' ἄρα σύγε τὰ
ἐν ἀνθρώποις φίλτρα ἐπιστάμενος πάλαι ἀπεκρύπτου· ἢ
ὀκνεῖς, ἔφη, ἄρξαι, μὴ αἰσχρὸς φανῇς, ἐὰν πρότερος τὸν
ἀδελφὸν εὖ ποιῇς; καὶ μὴν πλείστου γε δοκεῖ ἀνὴρ ἐπαί-
νου ἄξιος εἶναι, ὃς ἂν φθάνῃ τοὺς μὲν πολεμίους κακῶς
ποιῶν, τοὺς δὲ φίλους εὐεργετῶν. εἰ μὲν οὖν ἐδόκει μοι
Χαιρεφῶν ἡγεμονικώτερος εἶναι σοῦ πρὸς τὴν φιλίαν ταύ-

δὲ ἀδ.] τε B. pr. ἂν om. A. B. Stob., addunt Junt. Ald. et alii Parisini. ὄντα om. A. ᾖ B. Stob. εἴη A. ἔσται alii Parisini et Florentini tres. 10. δέδοικα ἔφη] ἔφη δέδοικα A. πρὸς ἐμὲ] πρός με B. οἶμαι Junt. Ald. et Paris. unus, οἴομαι A. B. Stob. 11. εἴ τι] ὅτι B. pr. θύοι] θύει B. ἂν τοῦ] τοῦ A. 12. ἐπιμέλεσθαι] Libri et Stob. ἐπιμελεῖσθαι. 13. ἔλθοις] ἔλθῃς B. τὴν] τὰ A. corr. αὐτὸν ἐκείνῳ] ἐκείνῳ A. 14. ἔφη ἄρξαι] ἄρξαι ἔφη A. κακῶς ποιῶν] κακοποιῶν B. pr., corr. r. μὲν οὖν] μὲν A. φιλίαν] φύσιν A. πρᾶξιν Vossianus.

ᾖ] Sic 2, 6, 35, γίγνηται.
11. οὐκ ἂν φθάνοις] Conf. 3, 11, 1.
ὅτε θύοιμι] V. ad 2, 9, 4.

13. τὴν ἐκείνου] Intellige χώραν, γῆν vel πόλιν. SCHN.
14. Χαιρεφῶν] Chaerephontis ani-

την, ἐκεῖνον ἂν ἐπειρώμην πείθειν πρότερον ἐγχειρεῖν τῷ σὲ
φίλον ποιεῖσθαι· νῦν δέ μοι σὺ δοκεῖς ἡγούμενος μᾶλλον
15 ἂν ἐξεργάζεσθαι τοῦτο. καὶ ὁ Χαιρεκράτης εἶπεν, Ἄτοπα
λέγεις, ὦ Σώκρατες, καὶ οὐδαμῶς πρὸς σοῦ, ὅς γε κελεύεις
ἐμὲ νεώτερον ὄντα καθηγεῖσθαι· καίτοι τούτου γε παρὰ
πᾶσιν ἀνθρώποις τἀναντία νομίζεται, τὸν πρεσβύτερον
16 ἡγεῖσθαι παντὸς καὶ λόγου καὶ ἔργου. Πῶς; ἔφη ὁ Σω-
κράτης· οὐ γὰρ καὶ ὁδοῦ παραχωρῆσαι τὸν νεώτερον πρε-
σβυτέρῳ συντυγχάνοντι πανταχοῦ νομίζεται, καὶ καθήμε-
νον ὑπαναστῆναι, καὶ κοίτῃ μαλακῇ τιμῆσαι, καὶ λόγων
ὑπεῖξαι; ὠγαθὲ, μὴ ὄκνει, ἔφη, ἀλλ᾽ ἐγχείρει τὸν ἄνδρα
καταπραΰνειν· καὶ πάνυ ταχύ σοι ὑπακούσεται. οὐχ ὁρᾷς
ὡς φιλότιμός ἐστι καὶ ἐλευθέριος; τὰ μὲν γὰρ πονηρὰ ἀν-
θρώπια οὐκ ἂν ἄλλως μᾶλλον ἕλοις ἢ εἰ δοίης τι, τοὺς δὲ
καλοὺς κἀγαθοὺς ἀνθρώπους προσφιλῶς χρώμενος μάλιστ᾽
17 ἂν κατεργάσαιο. καὶ ὁ Χαιρεκράτης εἶπεν, Ἐὰν οὖν ἐμοῦ
ταῦτα ποιοῦντος ἐκεῖνος μηδὲν βελτίων γίγνηται; Τί γὰρ
ἄλλο, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἢ κινδυνεύσεις σὺ μὲν χρηστός
τε καὶ φιλάδελφος εἶναι, ἐκεῖνος δὲ φαῦλός τε καὶ οὐκ
ἄξιος εὐεργεσίας; ἀλλ᾽ οὐδὲν οἶμαι τούτων ἔσεσθαι· νομί-
ζω γὰρ αὐτὸν, ἐπειδὰν αἴσθηταί σε προκαλούμενον ἑαυτὸν
εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον, πάνυ φιλονικήσειν, ὅπως περιγένη-
18 ταί σου καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ εὖ ποιῶν. νῦν μὲν γὰρ οὕτως,
ἔφη, διάκεισθον, ὥσπερ εἰ τὼ χεῖρε, ἃς ὁ θεὸς ἐπὶ τῷ συλ-
λαμβάνειν ἀλλήλοιν ἐποίησεν, ἀφεμένω τούτου τράποιντο
πρὸς τὸ διακωλύειν ἀλλήλω, ἢ εἰ τὼ πόδε θείᾳ μοίρᾳ πε-
ποιημένω πρὸς τὸ συνεργεῖν ἀλλήλοιν, ἀμελήσαντε τούτου
19 ἐμποδίζοιεν ἀλλήλω. οὐκ ἂν πολλὴ ἀμαθία εἴη καὶ κακο-

ἐξεργάσασθαι B. Stob. 15. με A. γε om. A. 16. τῷ πρεσβυτέρῳ Stob. καθήμενον Stob. Libri οὐ καθήμενον. λόγων Parisini quattuor. λόγοις A. λόγῳ B. καταπραΰνειν] πραΰνειν A. ἄλλως] εἰς τὸ A. δοίης] διδοίης B. 17. οὖν om. B. pr. γίνηται A. κινδυνεύσεις] ἐπιδεῖξαι addunt libri et, qui ὁ σ. ἔφη, Stob. ἐκεῖνος—φαῦλος—ἄξιος] ἐκεῖνον—φαῦλον et corr. ἄξιον Stob. cod. A. ἑαυτὸν] αὐτὸν A. om. Stob. φιλονικήσειν Paris. unus. φιλονεικήσειν A.B. 18. τῷ] τὸ C. ἀλλήλοιν Cobetus p. 695. ἀλλήλαιν libri et Stob. διακ. ἀλλήλω] διακ. ἀλλήλοιν B. 19. πολλὴ om. A.

mum acrem et vehementem annotavit Apologia Platonica s. 5. SCHN. Conf. Prinsterer. Prosopogr. Plat. p. 205 s.

17. ἐπιδεῖξαι post κινδυνεύσεις delevit Cobetus p. 674.

18. ἃς—ἀλλήλοιν] Non solum ἀλλήλοιν, sed, cui nihil obstat sequens ὁ, etiam ὣ, opinor, scripserat Xenophon, quod in ἃ depravatum deinde ulterius corruptum, ut ἀλλήλαις Juntina. De sequentibus pluralibus verbi post dualem v. ad 1, 2, 14.

19. οὐκ ἂν] Cyrop. 1, 4, 13: Ὥρα

δαιμονία τοῖς ἐπ' ὠφελείᾳ πεποιημένοις ἐπὶ βλάβῃ χρῆσθαι; καὶ μὴν ἀδελφώ γε, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ὁ θεὸς ἐποίησεν ἐπὶ μείζονι ὠφελείᾳ ἀλλήλοιν ἢ χεῖρέ τε καὶ πόδε καὶ ὀφθαλμὼ καὶ τἆλλα ὅσα ἀδελφὰ ἔφυσεν ἀνθρώποις. χεῖρες μὲν γάρ, εἰ δέοι αὐτὰς τὰ πλέον ὀργυιᾶς διέχοντα ἅμα ποιῆσαι, οὐκ ἂν δύναιντο· πόδες δὲ οὐδ' ἂν ἐπὶ τὰ ὀργυιὰν διέχοντα ἔλθοιεν ἅμα· ὀφθαλμοὶ δὲ οἱ δοκοῦντες ἐπὶ πλεῖστον ἐξικνεῖσθαι οὐδ' ἂν τῶν ἔτι ἐγγυτέρω ὄντων τὰ ἔμπροσθεν ἅμα καὶ τὰ ὄπισθεν ἰδεῖν δύναιντο· ἀδελφὼ δὲ φίλω ὄντε καὶ πολὺ διεστῶτε πράττετον ἅμα ἐπ' ὠφελείᾳ ἀλλήλοιν.

ΚΕΦ. Δ.

Ἤκουσα δέ ποτε αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων διαλεγομένου ἐξ ὧν ἔμοιγε ἐδόκει μάλιστ' ἄν τις ὠφελεῖσθαι πρὸς φίλων κτῆσίν τε καὶ χρείαν. τοῦτο μὲν γὰρ δὴ πολλῶν ἔφη ἀκούειν, ὡς πάντων κτημάτων κράτιστον εἴη φίλος σαφὴς καὶ ἀγαθός· ἐπιμελομένους δὲ παντὸς μᾶλλον ὁρᾶν ἔφη
2 τοὺς πολλοὺς ἢ φίλων κτήσεως. καὶ γὰρ οἰκίας καὶ ἀγροὺς
καὶ ἀνδράποδα καὶ βοσκήματα καὶ σκεύη κτωμένους τε ἐπι-
μελῶς ὁρᾶν ἔφη καὶ τὰ ὄντα σώζειν πειρωμένους, φίλον
δέ, ὃ μέγιστον ἀγαθὸν εἶναί φασιν, ὁρᾶν ἔφη τοὺς πολλοὺς
οὔτε ὅπως κτήσονται φροντίζοντας οὔτε ὅπως οἱ ὄντες ἑαυ-
3 τοῖς σώζωνται. ἀλλὰ καὶ καμνόντων φίλων τε καὶ οἰκετῶν
ὁρᾶν τινας ἔφη τοῖς μὲν οἰκέταις καὶ ἰατροὺς εἰσάγοντας καὶ
τἆλλα τὰ πρὸς ὑγίειαν ἐπιμελῶς παρασκευάζοντας, τῶν δὲ
φίλων ὀλιγωροῦντας, ἀποθανόντων τε ἀμφοτέρων ἐπὶ μὲν
τοῖς οἰκέταις ἀχθομένους καὶ ζημίαν ἡγουμένους, ἐπὶ δὲ
τοῖς φίλοις οὐδὲν οἰομένους ἐλαττοῦσθαι, καὶ τῶν μὲν ἀλ-

πεποιημένοις—ὠφελείᾳ om. libri, servavit Stob. ὅσα] τε ὅσα A.B. τὰ om. B. Stob. ὀργύας et infra ὀργύας B. πόδες—δύναιντο om. A. διέχοντα om. Stob. ἅμα ἐπ' Stob. ἅμα καὶ ἐπ' A.B. 1. ὠφελεῖσθαι post φίλων A. εἴη Paris. unus. ἂν εἴη A.B. ἐπιμελουμένους B. 2. κτήσονται ed. Paris. κτήσωνται A.B. κτήσεται C. αὐτοῖς B. 3. τὰ om. B. ὑγίειαν] ὑγεῖαν A., posito super ῖ acuto potius quam ι. ὑγείαν B.

ἄν, ἔφη ὁ Κῦρος, παρασκευάζεσθαι σοι εἴη, ὅτῳ μαστιγώσεις με. 28: Ὥρα ἂν εἴη σοι πάλιν φιλεῖν ἐμέ. 3, 1, 43; 4, 4, 5: Δυοῖν ἂν ἐπιμελητέον ἡμῖν εἴη. 7, 5, 25: Οὐκ ἂν ἀμελεῖν δέοι. SCH.

ἀνθρώποις] ἄνθρωπος Cobetus p. 654. Deum enim ἐμφύειν dicit Xenophon 1, 4, 13, 16 etc.

χεῖρες] Totum h. l. imitatus est Plutarchus de fraterno amore p. 478. SCHN.

διέχοντα] Non male alterum omittit Stobaeus. V. ad 2, 1, 29.

1. Imitatus est h. l. Cicero Laelii c. 15. SCHN.

λων κτημάτων οὐδὲν ἐῶντας ἀθεράπευτον οὐδ' ἀνεπίσκεπτον,
4 τῶν δὲ φίλων ἐπιμελείας δεομένων ἀμελοῦντας. ἔτι δὲ πρὸς
τούτοις ὁρᾶν ἔφη τοὺς πολλοὺς τῶν μὲν ἄλλων κτημάτων
καὶ πάνυ πολλῶν αὐτοῖς ὄντων τὸ πλῆθος εἰδότας, τῶν δὲ
φίλων ὀλίγων ὄντων οὐ μόνον τὸ πλῆθος ἀγνοοῦντας,
ἀλλὰ καὶ τοῖς πυνθανομένοις τοῦτο καταλέγειν ἐγχειρή-
σαντας, οὓς ἐν τοῖς φίλοις ἔθεσαν, πάλιν τούτοις ἀνατίθε-
5 σθαι· τοσοῦτον αὐτοὺς τῶν φίλων φροντίζειν. καίτοι πρὸς
ποῖον κτῆμα τῶν ἄλλων παραβαλλόμενος φίλος ἀγαθὸς
οὐκ ἂν πολλῷ κρείττων φανείη; ποῖος γὰρ ἵππος ἢ ποῖον
ζεῦγος οὕτω χρήσιμον ὥσπερ ὁ χρηστὸς φίλος; ποῖον δὲ
ἀνδράποδον οὕτως εὔνουν καὶ παραμόνιμον; ἢ ποῖον ἄλλο
6 κτῆμα οὕτω πάγχρηστον; ὁ γὰρ ἀγαθὸς φίλος ἑαυτὸν
τάττει πρὸς πᾶν τὸ ἐλλεῖπον τῷ φίλῳ καὶ τῆς τῶν ἰδίων
κατασκευῆς καὶ τῆς τῶν κοινῶν πράξεως· κἄν τέ τινα εὖ
ποιῆσαι δέῃ, συνεπισχύει, ἐάν τέ τις φόβος ταράττῃ, συμ-
βοηθεῖ, τὰ μὲν συναναλίσκων, τὰ δὲ συμπράττων, καὶ τὰ

τοῦτο] τούτων A. ἔθεσαν] ἐθέασαν B. τούτοις] τούτους A. 5. κτῆμα οὕτω] invertit A. 6. ἰδίων] ἡδέων A. κατασκευῆς] παρασκευῆς B. τῆς τῶν κοινῶν πράξεως] Libri τῶν κοινῶν πράξεων. κἄν] Libri καὶ ἄν. συμβοηθῶν A. συναναλίσκων] συναλίσκων B.

4. Hunc locum imitatus est Cicero Laelii c. 17, et respicit Diogenes Laertius 2, 30: Ἔλεγε δὲ ὡς θαυμάζοι τὸ μὲν ἕκαστον εἰπεῖν ἂν ῥᾳδίως ὅσα ἔχοι, φίλους δὲ οὐκ ἂν ὀνομάσαι ὁπόσους κέκτηται· οὕτως ὀλιγώρως ἔχειν περὶ αὐτούς. SCHN.

τούτους ἀνατίθεσθαι] Vulgatum τούτοις jam Gesnerus in Chrestom. correxerat. Verbum ἀνατίθεσθαι non solum de ludo duodecim scriptorum, sed de tabula etiam dicitur, in qua calculis rationes putantur. Cum igitur calculus male positus retractatur, ἀνατίθεσθαι hominem dicimus. SCH.

5. τῶν ἄλλων] Intellige κτημάτων. Brevior ratio erat ποῖον ἄλλο κτῆμα. SCHN.

πάγχρηστον] Vocabulum ab Aristophane et recentioribus ad Thes. Stephani citatis usurpatum in πάνυ χρηστὸν distrahunt deteriores, ut alibi apud Xenophontem παγχάλεπος in πάνυ χαλεπὸς, παγχαλέπως in πάντες χαλεπῶς, et apud Philonem vol. 2, p. 413, 15, πᾶσι χαλεποῖς recte corrigere videtur Christophorsonus παγχαλέποις, quod est p. 201, 49. Unde ego nuper et Cyrop. 5, 5, 12, πάνυ χαλεπῶς φέρω, et Platonis Conv. p. 176 A, πάνυ χαλεπῶς ἔχω, suspecta habui, et πάντῃ χαλεπὸν apud Plutarchum Pericl. c. 13, quamvis χαλεπὰ πάντῃ sit apud Platonem Leg. 6, p. 776 B. Nec πάντα καλὴν Luciani Asin. c. 51, pro παγκάλην, dubitem librarios perinde intulisse ut πάνυ πολὺ pro πάμπολυ Icarom. c. 8, et fortasse hic s. 4. Conf. Cyrop. 1, 1, 3, 4.

6. τῆς τῶν ἰδίων κατασκευῆς] Oecon. 2, 8: Καὶ ἐμοὶ μὲν, εἴ τι καὶ προσδεηθείην—εἰσὶν οἳ καὶ ἐπαρκέσειαν—οἱ δὲ σοὶ φίλοι πολὺ ἀρκοῦντα σοῦ μᾶλλον ἔχοντες τῇ ἑαυτῶν κατασκευῇ ἢ σὺ τῇ σῇ, ὅμως παρὰ σοῦ ὠφελησόμενοι ἀποβλέπουσι. SCHN.

καὶ τῶν κοινῶν πράξεων] Hoc nemo facile intelliget, oppositum antecedenti τῇ τῶν ἰδίων κατασκευῇ. Sed si mecum scribas καὶ τῆς τῶν κοινῶν πράξεως, plana erunt omnia. Ita infra 3, 4, 12, est καὶ τὰ ἴδια καὶ τὰ κοινὰ καλῶς πράττουσι. Itaque sic scribere non dubitavi. SCHN.

μὲν συμπείθων, τὰ δὲ βιαζόμενος, καὶ εὖ μὲν πράττοντας πλεῖστα εὐφραίνων, σφαλλομένους δὲ πλεῖστα ἐπανορθῶν.
7 *ἃ δὲ αἵ τε χεῖρες ἑκάστῳ ὑπηρετοῦσι καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ προορῶσι καὶ τὰ ὦτα προακούουσι καὶ οἱ πόδες διανύτουσι, τούτων φίλος εὐεργετῶν οὐδενὸς λείπεται· πολλάκις δὲ ἃ πρὸ αὑτοῦ τις ἢ οὐκ ἐξειργάσατο ἢ οὐκ εἶδεν ἢ οὐκ ἤκουσεν ἢ οὐ διήνυσε, ταῦθ' ὁ φίλος πρὸ τοῦ φίλου ἐξήρκεσεν. ἀλλ' ὅμως ἔνιοι δένδρα μὲν πειρῶνται θεραπεύειν τοῦ καρποῦ ἕνεκεν, τοῦ δὲ παμφορωτάτου κτήματος, ὃ καλεῖται φίλος, ἀργῶς καὶ ἀνειμένως οἱ πλεῖστοι ἐπιμέλονται.*

ΚΕΦ. Ε.

Ἤκουσα δέ ποτε καὶ ἄλλον αὐτοῦ λόγον, ὃς ἐδόκει μοι προτρέπειν τὸν ἀκούοντα ἐξετάζειν ἑαυτὸν ὁπόσου τοῖς φίλοις ἄξιος εἴη. ἰδὼν γάρ τινα τῶν συνόντων ἀμελοῦντα φίλου πενίᾳ πιεζομένου, ἤρετο Ἀντισθένη ἐναντίον τοῦ
2 *ἀμελοῦντος αὐτοῦ καὶ ἄλλων πολλῶν, Ἆρ', ἔφη, ὦ Ἀντίσθενες, εἰσί τινες ἀξίαι φίλων, ὥσπερ οἰκετῶν; τῶν γὰρ οἰκετῶν ὁ μέν που δυοῖν μναῖν ἄξιός ἐστιν, ὁ δὲ οὐδ' ἡμιμναίου, ὁ δὲ πέντε μνῶν, ὁ δὲ καὶ δέκα· Νικίας δὲ ὁ Νικηράτου λέγεται ἐπιστάτην εἰς τἀργύρεια πρίασθαι ταλάντου.*

7. *αἵ τε*] *αἱ* A. *οἱ* addidit Hindenburgius. *ὀφθαλμοὶ*] miro compendio scriptum in A., cum accentu ^. *προσακούουσι* A. *διανύτουσι* Parisini tres. *διανύουσιν* A. *διανύττουσι* B. *δὲ* om. A.B. pr., addit *γρ.* r. *πρὸ*] *πρ* (superscript ὸ) A. i. e. *πρὸς*. *εἶδεν*] *οἶδεν* A. *πρὸ* Schneiderus. Libri *πρός*. *ταῦθ'* Paris. unus. *ταῦτα* A.B. *τοῦ φίλου*] *γρ. τοὺς φίλους* B. r. *ἐπιμέλονται*] *ἐπιμε* A. i. e. *ἐπιμελοῦνται*. (superscript *λτ* cum compendio *αι* significante) 1. *ἄλλων αὐτοῦ λόγων, ὡς* B. *συνόντων*] Libri *ξυνόντων*. *ἀντισθένη*] ultimae compendium ambiguum in A. *ἀντισθένει* B. *αὐτοῦ τοῦ ἀμελοῦντος* B., quod repetitur in marg. m. tertia, ut alia notabilia. 2. *ὥσπερ*] *ὡς ἐπὶ* A. *δυοῖν* codex Victorii in ed. Ald. *δύο* A.B. *οὐδ'* om. B. *τἀργύρεια*] *τἀργύρια* A.B. *τἀργυρεῖα* ed. Paris.

7. *προακούουσι*] Pluralis hic ceterorum caussa positus non defendit eundem alibi saepe ab librariis illatum Xenophonti, ut dixi praef. ad Anab. p. xiii.

πρὸ τοῦ φίλου] Cyrop. 4, 5, 44: *Οὔτε ἐγὼ ἀρκέσω [ὑμῖν] πράττων πρὸ ὑμῶν, ὅ τι ἂν δέῃ, οὔτε ὑμεῖς πρὸ ἡμῶν.* 5, 4, 36: *Ἐκεῖνος τούτῳ ἀρκέσει μηχανώμενος, ἕως ἂν ἕλῃ τὸν ἑαυτοῦ βελτίονα.* Igitur h. l. intellige ad *ἐξήρκεσε* participia *ἐξεργαζόμενος, ἰδὼν, ἀκούσας* et *διανύσας*. SCHN.

2. *δυοῖν*] Sic Antiphanes apud Athen. 15, p. 691 D, Xen. Vectig. 3, 10, Plato Leg. 6, p. 754 E, et semper cum *δυοῖν* Attici, pariterque *δυοῖν* semper cum duali. Stultum igitur sit praeferre *δύο*, quum nulla sit librorum in numeris fides, qui litteris exprimerentur.

Νικίας] De Niciae metallis est locus in libro *πόρων* 4, 14. SCHN.

σκοποῦμαι δὴ τοῦτο, ἔφη, εἰ ἄρα ὥσπερ τῶν οἰκετῶν, οὕτω
3 *καὶ τῶν φίλων εἰσὶν ἀξίαι.* Ναὶ μὰ Δί', *ἔφη ὁ* Ἀντισθέ-*νης· ἐγὼ γοῦν βουλοίμην ἂν τὸν μέν τινα φίλον μοι εἶναι μᾶλλον ἢ δύο μνᾶς, τὸν δ' οὐδ' ἂν ἡμιμναίου προτιμήσαιμ' ἄν, τὸν δὲ καὶ πρὸ δέκα μνῶν ἑλοίμην ἄν, τὸν δὲ πρὸ πάντων χρημάτων καὶ πόνων πριαίμην ἂν φίλον μοι εἶναι.*
4 Οὐκοῦν, *ἔφη ὁ* Σωκράτης, *εἴ γε ταῦτα τοιαῦτά ἐστι, καλῶς ἂν ἔχοι ἐξετάζειν τινὰ ἑαυτὸν πόσου ἄρα τυγχάνει τοῖς φίλοις ἄξιος ὢν καὶ πειρᾶσθαι ὡς πλείστου ἄξιος εἶναι, ἵνα ἧττον αὐτὸν οἱ φίλοι προδιδῶσιν. ἐγὼ γάρ τοι, ἔφη, πολλάκις ἀκούω τοῦ μὲν ὅτι προύδωκεν αὐτὸν φίλος ἀνήρ, τοῦ δ' ὅτι μνᾶν ἀνθ' ἑαυτοῦ μᾶλλον εἵλετο ἀνὴρ ὃν ᾤετο φίλον*
5 *εἶναι. τὰ τοιαῦτα πάντα σκοπῶ μὴ ὥσπερ, ὅταν τις οἰκέτην πονηρὸν πωλῇ, ἀποδίδοται τοῦ εὑρόντος, οὕτω καὶ τὸν πονηρὸν φίλον, ὅταν ἐξῇ τὸ πλέον τῆς ἀξίας λαβεῖν, ἐπα-*

3. *ἐγὼ γοῦν*] *ἔγωγ' οὖν* B. *οὐδ' ἂν*] *δ' ἂν* in fine versus om. A., in quo pro *ἡ* vacuum spatium. *προτιμήσαιμ' ἂν*] Libri *προτιμησαίμην.* *ἑλοίμην ἂν* Vat. unus et Flor. unus. *ἑλοίμην* A.B. *πόνων* B. *πόνω* A. *πόρων* Paris. unus corr. et uterque Victorii, prior *γρ.* *πριαίμην*] *ἑλοίμην* B. *προτιμησαίμην* codex Victorii in ed. Aldina. *εἴ γε*] *εἰ μὲν* A. *ἄξιος ὢν* inter versus addit B. m. pr. *πολλάκις*] *πολλοὺς* A. *προύδωκεν*] *προέδωκεν* A. 5. *ἀποδίδοται*] *καὶ ἀποδίδοται* cod. Vossianus. *καὶ ἀποδῶται* A.B. *τῶν πονηρῶν φίλων* B. *πλέον* Parisini tres et uterque Victorii. *πλεῖον* A. *πλεῖν* B., qui etiam *τῷ*.

3. *προτιμήσαιμ' ἂν* pro medio *προτιμησαίμην* Cobetus p. 696, non minus hoc vitiosum esse animadvertens quam *τιμᾶσθαι* pro *τιμᾶν*, et saepe sic peccari in libris, ut apud Aeschinem Epist. 12, p. 700, *Οὐκ ἂν ὑμᾶς πείσαιμ' ἂν* Reiskius restituit pro *πεισαίμην*, apud Photium v. *Οὐκ ἂν φθανοίμην* Elmslejus *οὐκ ἂν φθάνοιμ' ἄν.*

πριαίμην] Cum *πρίασθαί τι πρό τινος* non sit usitatum, brevissima emendandi via erat ut excluderem praepositionem *πρό.* Cyrop. 8, 4, 23: *Οὐκ ἂν πρίαιό γε παμπόλλου, ὥστε σοι ταῦτα εἰρῆσθαι;* 3, 1, 36: *Πόσου ἂν πρίαιο, ὥστε τὴν γυναῖκα ἀπολαβεῖν;* SCHN. Idem ad *καὶ πόνων* ab aliis in *καὶ πόρων* mutatum: "*καὶ πόρων* equidem abesse malim." Sed nihil horum convenit Antistheni, qui *ἀπορίαν* suam ipse ridet in Convivio. Deletis vero illis quoque verbis, *πριαίμην ἂν φίλον μοι εἶναι*, et constructio insolens tollitur nec *πρίασθαι χρημάτων* dicetur qui nulla haberet. Sed qui contulerit Thuc. 1, 33: *Ἣν ὑμεῖς ἂν πρὸ πολλῶν χρημάτων καὶ χάριτος ἐτιμήσασθε δύναμιν ὑμῖν προσγενέσθαι*, idem hic desideret.

4. *ἄξιος* alterum pro *ἄξιον*, quod poscit *καλῶς ἂν ἔχοι*, positum, quasi praecedat *καλῶς ἂν ποιοίη πειρώμενος.*

5. *πωλῇ—ἀποδίδοται*] Venalem habet, vendit, ut Conv. 8, 21: *Ὁ ἐν ἀγορᾷ πωλῶν καὶ ἀποδιδόμενος.* SCHN. Qui addit *καὶ* abundare, quod debebat delere, ut fecit Coraes.

εὑρόντος dicitur passive ut *ἁλόντος.* Aeschines c. Timarchum p. 13, 41, *τοῦ εὑρίσκοντος* similiter dixit pro *quocunque pretio.* Ita in libro Oeconomicorum 2, quae Aristoteli falso adscripta leguntur, portorium publice locatum dicitur *εὑρεῖν τὸ διπλάσιον*, altero tanto locatum esse redemtoribus publicanis. V. Xenoph. Vect. 4, 25 et 40. SCHN. Alia contulimus ad Stephanum.

γωγὸν ἢ ἀποδίδοσθαι. τοὺς δὲ χρηστοὺς οὔτε οἰκέτας πάνυ τι πωλουμένους ὁρῶ οὔτε φίλους προδιδομένους.

ΚΕΦ. ϛʹ.

Ἐδόκει δέ μοι καὶ εἰς τὸ δοκιμάζειν φίλους ὁποίους ἄξιον κτᾶσθαι φρενοῦν τοιάδε λέγων· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Κριτόβουλε, εἰ δεοίμεθα φίλου ἀγαθοῦ, πῶς ἂν ἐπιχειροῖμεν σκοπεῖν; ἆρα πρῶτον μὲν ζητητέον, ὅστις ἄρχει γαστρός τε καὶ φιλοποσίας καὶ λαγνείας καὶ ὕπνου καὶ ἀργίας; ὁ γὰρ ὑπὸ τούτων κρατούμενος οὔτ' αὐτὸς ἑαυτῷ δύναιτ' ἂν οὔτε φίλῳ τὰ δέοντα πράττειν; Μὰ Δί', οὐ δῆτα, ἔφη. Οὐκοῦν τοῦ μὲν ὑπὸ τούτων ἀρχομένου ἀφεκτέον δοκεῖ σοι
2 εἶναι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τί γάρ; ἔφη, ὅστις δαπανηρὸς ὢν μὴ αὐτάρκης ἐστὶν, ἀλλ' ἀεὶ τῶν πλησίον δεῖται, καὶ λαμβάνων μὲν μὴ δύναται ἀποδιδόναι, μὴ λαμβάνων δὲ τὸν μὴ διδόντα μισεῖ, οὐ δοκεῖ σοι καὶ οὗτος χαλεπὸς φίλος εἶναι; Πάνυ γ', ἔφη. Οὐκοῦν ἀφεκτέον καὶ τούτου;
3 Ἀφεκτέον μέντοι, ἔφη. Τί γάρ; ὅστις χρηματίζεσθαι μὲν δύναται, πολλῶν δὲ χρημάτων ἐπιθυμεῖ, καὶ διὰ τοῦτο δυσσύμβολός ἐστι, καὶ λαμβάνων μὲν ἥδεται, ἀποδιδόναι δὲ μὴ βούλεται; Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ἔφη, οὗτος ἔτι πονηρό-
4 τερος ἐκείνου εἶναι. Τί δ'; ὅστις διὰ τὸν ἔρωτα τοῦ χρηματίζεσθαι μηδὲ πρὸς ἓν ἄλλο σχολὴν ποιεῖται ἢ ὁπόθεν αὐτός τι κερδανεῖ; Ἀφεκτέον καὶ τούτου, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ· ἀνωφελὴς γὰρ ἂν εἴη τῷ χρωμένῳ. Τί δ'; ὅστις στασιώδης τέ ἐστι καὶ θέλων πολλοὺς τοῖς φίλοις ἐχθροὺς παρέχειν; Φευκτέον νὴ Δία καὶ τοῦτον. Εἰ δέ τις τούτων

ἢ] εἴη A. τι] τοι B. 1. ἐπιχειροῖμεν] Libri ἐπιχειροίημεν. μὲν om. B. 2. τῶν Parisini duo. τοῦ A. τῶν τοῦ B. γρ. μισεῖ Victor. in Fl. μισεῖν A.B. καὶ om. A. γ' om. A. 3. δυσσύμβολος] δυσξύμβουλος A. δυσξύμβολοςB. 4. ἀφεκτέον] ἀφεκτέον οὖν B. τοῦτον] τούτου A.

ἀποδίδοσθαι] Sic Hist. Gr. 2, 3, 48: Οἱ δι' ἀπορίαν δραχμῆς ἂν ἀποδόμενοι τὴν πόλιν. Absurde Vossianus προδίδοσθαι.

1. ἐπιχειροῖμεν] Perpetuo librarii has formas aut interposito η corrumpunt aut in οῦμεν vel ῶμεν deformant, ut dixi ad Cyrop. 8, 1, 1, raro intactas relinquunt, ut Conv. 3, 2, 3, et saepius apud Thucydidem aliosque Atticos, qui nunquam aliter. V. ad 4, 5, 7.

4. στασιώδης] ὑπόφαυλον dicit Pollux 8, 153, nec nisi recentiorum exemplis confirmari posse ostendunt quae diximus ad Stephanum. Itaque στασιώτης fortasse scripserat Xenophon, etsi Pollucis judicia saepe fallunt. Tum scribendum ἐθέλων.

φευκτέον] Hic quoque, ut antea, ἀφεκτέον scribendum persuadet τούτου, quod est in A. Et melius hoc convenit amicos quaerentibus, ut θηρατέος s. 8, θηρᾶν s. 28, 33.

μὲν τῶν κακῶν μηδὲν ἔχοι, εὖ δὲ πάσχων ἀνέχεται, μηδὲν
φροντίζων τοῦ ἀντευεργετεῖν; Ἀνωφελὴς ἂν εἴη καὶ οὗ-
τος. ἀλλὰ ποῖον, ὦ Σώκρατες, ἐπιχειρήσομεν φίλον ποι-
5 εῖσθαι; Οἶμαι μέν, ὅστις τἀναντία τούτων ἐγκρατὴς μὲν
εἴη τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν, εὔνους δὲ καὶ εὐσύμ-
βολος ὢν τυγχάνει καὶ φιλόνικος πρὸς τὸ μὴ λείπεσθαι
εὖ ποιῶν τοὺς εὐεργετοῦντας αὐτόν, ὥστε λυσιτελεῖν τοῖς
6 χρωμένοις. Πῶς οὖν ἂν ταῦτα δοκιμάσαιμεν, ὦ Σώκρατες,
πρὸ τοῦ χρῆσθαι; Τοὺς μὲν ἀνδριαντοποιούς, ἔφη, δοκι-
μάζομεν οὐ τοῖς λόγοις αὐτῶν τεκμαιρόμενοι, ἀλλ' ὃν ἂν
ὁρῶμεν τοὺς πρόσθεν ἀνδριάντας καλῶς εἰργασμένον, τού-
7 τῳ πιστεύομεν καὶ τοὺς λοιποὺς εὖ ποιήσειν. Καὶ ἄνδρα
δὴ λέγεις, ἔφη, ὃς ἂν τοὺς φίλους τοὺς πρόσθεν εὖ ποιῶν
φαίνηται, δῆλον εἶναι καὶ τοὺς ὕστερον εὐεργετήσοντα;
Καὶ γὰρ ἵπποις, ἔφη, ὃν ἂν ὁρῶ τοῖς πρόσθεν καλῶς χρώ-
8 μενον, τοῦτον κἂν ἄλλοις οἶμαι καλῶς χρῆσθαι. Εἶεν,
ἔφη· ὃς δ' ἂν ἡμῖν ἄξιος φιλίας δοκῇ εἶναι, πῶς χρὴ φίλον
τοῦτον ποιεῖσθαι; Πρῶτον μέν, ἔφη, τὰ παρὰ τῶν θεῶν
ἐπισκεπτέον, εἰ συμβουλεύουσιν αὐτὸν φίλον ποιεῖσθαι.
Τί οὖν; ἔφη, ὃν ἂν ἡμῖν τε δοκῇ καὶ οἱ θεοὶ μὴ ἐναντιῶν-
9 ται, ἔχεις εἰπεῖν ὅπως οὗτος θηρατέος; Μὰ Δί', ἔφη, οὐ
κατὰ πόδας ὥσπερ ὁ λαγῶς, οὐδ' ἀπάτῃ ὥσπερ αἱ ὄρνιθες,
οὐδὲ βίᾳ ὥσπερ οἱ κάπροι. ἄκοντα γὰρ φίλον ἑλεῖν ἐργῶ-
δες· χαλεπὸν δὲ καὶ δήσαντα κατέχειν ὥσπερ δοῦλον·
ἐχθροὶ γὰρ μᾶλλον ἢ φίλοι γίγνονται τοιαῦτα πάσχοντες.

5. ἐπιχειρήσωμεν B. ὅστις] ὃς B. εἴη] ᾖ B. ἐστι Victorii liber in ed. Ald. διὰ τοῦ σώματος om. A. εὔνους A. et Vindob. n. xi. εὔοικος B., suprascripto m. pr. ρ. εὔορκος alii duo. εὐσύμβολος] εὐξύμβολος A. εὐξύμβολος B. ὢν om. B. φιλόνικος] Libri φιλόνεικος. λείπεσθαι] Libri ἐλλείπεσθαι. 6. ἂν om. B. δοκιμάσωμεν B. 7. τοὺς] τῶν A. ὕστερον] ὑστέρους B. πρόσθε B. κἂν] κὰν B. οἴομαι B. 8. δοκῇ] δοκεῖ B. δοκῇ] δοκεῖ A. ἐναντιοῦνται A. 9. λαγῶς] Libri λαγώς. κάπροι] Libri ἐχθροί. ἑλεῖν] εὑρεῖν A. τοιαῦτα] ταῦτα B.

5. εἴη—τυγχάνει dicitur ut s. 4, εἰ—ἔχοι—ἀνέχεται, nisi legendum τυγχάνοι.

ἐλλείπεσθαι] De hoc verbo agens Schneiderus ad Cyrop. 6, 2, 37, hic pro ἀπολείπεσθαι dictum perhibet. λείπεσθαι Cobetus p. 696.

8. τὰ παρὰ τῶν θεῶν] Vias omnes ante omnia tentandas, quibus explorari et declarari putabat antiquitas voluntatem deorum; μαντικὴν dicebant, cujus partes enumerat 1, 1, 3. SCHN.

κατὰ πόδας] Velocitate pedum, cursu. V. 3, 11, 8. ERNEST.

9. ἐχθροὶ] Inimicos utique non venamur, et pro praeda capere studemus, ut leporem et aves. Videtur itaque nomen ferae fortis in ἐχθροὶ latere. Arbitror scribendum κάπροι, *apri*. ἐχθροὶ aut ex eo factum aut e seqq. huc tractum est. ERNEST.

10 Φίλοι δὲ πῶς; ἔφη. Εἶναι μέν τινάς φασιν ἐπῳδὰς, ἃς
οἱ ἐπιστάμενοι ἐπᾴδοντες οἷς ἂν βούλωνται φίλους αὐτοὺς
ποιοῦνται· εἶναι δὲ καὶ φίλτρα, οἷς οἱ ἐπιστάμενοι πρὸς
11 οὓς ἂν βούλωνται χρώμενοι φιλοῦνται ὑπ' αὐτῶν. Πόθεν
οὖν, ἔφη, ταῦτα μάθοιμεν ἄν; Ἃ μὲν αἱ Σειρῆνες ἐπῇδον
τῷ Ὀδυσσεῖ ἤκουσας Ὁμήρου, ὧν ἐστιν ἀρχὴ τοιάδε τις·
Δεῦρ' ἄγε δὴ, πολύαιν' Ὀδυσεῦ, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν.
ταύτην οὖν, ἔφη, τὴν ἐπῳδὴν, ὦ Σώκρατες, καὶ τοῖς ἄλλοις
ἀνθρώποις αἱ Σειρῆνες ἐπᾴδουσαι κατεῖχον, ὥστε μὴ ἀπι-
12 έναι ἀπ' αὐτῶν τοὺς ἐπᾳσθέντας; Οὐκ ἀλλὰ τοῖς ἐπ' ἀρετῇ
φιλοτιμουμένοις οὕτως ἐπῇδον. Σχεδόν τι λέγεις τοιαῦτα
χρῆναι ἑκάστῳ ἐπᾴδειν οἷα μὴ νομιεῖ ἀκούων τὸν ἐπαινοῦντα
καταγελῶντα λέγειν. οὕτω μὲν γὰρ ἐχθίων τ' ἂν εἴη καὶ
ἀπελαύνοι τοὺς ἀνθρώπους ἀφ' ἑαυτοῦ, εἰ τὸν εἰδότα ὅτι
μικρός τε καὶ αἰσχρὸς καὶ ἀσθενής ἐστιν ἐπαινοίη λέγων
ὅτι καλός τε καὶ μέγας καὶ ἰσχυρός ἐστιν. ἄλλας δέ τινας
13 οἶσθα ἐπῳδάς; Οὐκ ἀλλ' ἤκουσα μὲν ὅτι Περικλῆς πολλὰς
ἐπίσταιτο, ἃς ἐπᾴδων τῇ πόλει ἐποίει αὐτὴν φιλεῖν αὑτόν.
Θεμιστοκλῆς δὲ πῶς ἐποίησε τὴν πόλιν φιλεῖν αὑτόν; Μὰ
14 Δί' οὐκ ἐπᾴδων, ἀλλὰ περιάψας τι ἀγαθὸν αὐτῇ. Δοκεῖς
μοι λέγειν, ὦ Σώκρατες, ὡς, εἰ μέλλομεν ἀγαθόν τινα κτή-
σεσθαι φίλον, αὐτοὺς ἡμᾶς ἀγαθοὺς δεῖ γενέσθαι [λέγειν τε
καὶ πράττειν]. Σὺ δ' ᾤου, ἔφη ὁ Σωκράτης, οἷόν τ' εἶναι
15 καὶ πονηρὸν ὄντα χρηστοὺς φίλους κτήσασθαι; Ἑώρων

11. ὀδυσσεῦ A.B. οὖν om. A. κατεῖχον] κατέχοιεν A. 12. τι] τοι B. νομιεῖ] νομιεῖς B. et pallidiori c A. 13. ἐπίσταιτο γρ. r. B. ἐπίστατο pr. Additum autem correctioni huic et plerisque dehinc ἀς, i. e. ἀντίγραφα διωρθωμένα, a quibus distinguendae ipsius conjecturae correctoris, cum οἶμαι interdum propositae. πόλιν φιλεῖν αὑτόν] πόλιν φιλεῖν ἑαυτόν B. αὐτὸν bis A. δί] δία γε A. 14. μέλλομεν] Libri μέλλοιμεν. κτήσεσθαι C. κτήσασθαι A.B. πράττειν] πράττειν εὖ A.

11. ὧν ἐστιν ἀρχὴ] Haec omnia una cum versu Homerico Odyss. M, 184, a litteratore aliquo, non Xenophonte, adscripta videbantur Valckenario. SCHN. Recte tuetur Cobet. Prosop. p. 7.

12. ἐχθίων] Esse pro ἐχθρὸς μᾶλλον εἴη animadvertit Weiskius comparans 1, 1, 3, et 1, 6, 8. SCHN. Vitiosum hic et s. 13, οὔκ, ἀλλὰ notavit Meinek. Com. vol. 3, p. 511.

13. περιάψας] Dictionem lepidam e re venefica ductam, quando amuletum aut aliquid, quod fascinandi vim habere putatur, applicatur vel appenditur, quod περίαπτον et περίαμμα vocatur, bene animadvertit Zeunius. SCHN.

14. μέλλοιμεν] μέλλομεν cum Heindorfio correxi. SCHN. Sic peccant meliores Anab. 3, 3, 16; omnes 5, 6, 12, ubi scribendum εἰ δὲ μέλλομεν.

λέγειν—πράττειν] Haec verba glossatoris emblema esse egregie vidit Schutzius. SCHN. Solum ἀγαθὸς s. 28, 39. Non minus inania paullo post verba s. 16, περὶ οὗ διαλεγόμεθα.

γάρ, ἔφη ὁ Κριτόβουλος, ῥήτοράς τε φαύλους ἀγαθοῖς
δημηγόροις φίλους ὄντας, καὶ στρατηγεῖν οὐχ ἱκανοὺς πάνυ
16 στρατηγικοῖς ἀνδράσιν ἑταίρους. Ἆρ' οὖν, ἔφη, καί, περὶ
οὗ διαλεγόμεθα, οἶσθά τινας οἱ ἀνωφελεῖς ὄντες ὠφελίμους
δύνανται φίλους ποιεῖσθαι; Μὰ Δί' οὐ δῆτ', ἔφη· ἀλλ'
εἰ ἀδύνατόν ἐστι πονηρὸν ὄντα καλοὺς κἀγαθοὺς φίλους
κτήσασθαι, ἐκεῖνο ἤδη μέλει μοι, εἰ ἔστιν αὐτὸν καλὸν κά-
γαθὸν γενόμενον ἐξ ἑτοίμου τοῖς καλοῖς κἀγαθοῖς φίλον
17 εἶναι. Θράττει σε, ὦ Κριτόβουλε, ὅτι πολλάκις ἄνδρας
καὶ τὰ καλὰ πράττοντας καὶ τῶν αἰσχρῶν ἀπεχομένους
ὁρᾷς ἀντὶ τοῦ φίλους εἶναι στασιάζοντας ἀλλήλοις καὶ
χαλεπώτερον χρωμένους τῶν μηδενὸς ἀξίων ἀνθρώπων.
18 Καὶ οὐ μόνον γ', ἔφη ὁ Κριτόβουλος, οἱ ἰδιῶται τοῦτο
ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ πόλεις αἱ τῶν τε καλῶν μάλιστα ἐπι-
μελόμεναι καὶ τὰ αἰσχρὰ ἥκιστα προσιέμεναι πολλάκις
19 πολεμικῶς ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας. ἃ λογιζόμενος πάνυ
ἀθύμως ἔχω πρὸς τὴν τῶν φίλων κτῆσιν· οὔτε γὰρ τοὺς
πονηροὺς ὁρῶ φίλους ἀλλήλοις δυναμένους εἶναι· πῶς γὰρ
ἂν ἢ ἀχάριστοι ἢ ἀμελεῖς ἢ πλεονέκται ἢ ἄπιστοι ἢ ἀκρα-
τεῖς ἄνθρωποι δύναιντο φίλοι γενέσθαι; οἱ μὲν οὖν πονηροὶ
πάντως ἔμοιγε δοκοῦσιν ἀλλήλοις ἐχθροὶ μᾶλλον ἢ φίλοι
20 πεφυκέναι. ἀλλὰ μήν, ὥσπερ σὺ λέγεις, οὐδ' ἂν τοῖς χρη-
στοῖς οἱ πονηροί ποτε συναρμόσειαν εἰς φιλίαν· πῶς γὰρ
οἱ τὰ πονηρὰ ποιοῦντες τοῖς τὰ τοιαῦτα μισοῦσι φίλοι
γένοιντ' ἄν; εἰ δὲ δὴ καὶ οἱ ἀρετὴν ἀσκοῦντες στασιάζουσί
τε περὶ τοῦ πρωτεύειν ἐν ταῖς πόλεσι καὶ φθονοῦντες ἑαυ-

16. *καὶ ἀγαθοῖς* A. 17. *μέλει*] *γρ. λέγε* B. r. *θράττει*] *ὃ ταράττει* Parisini duo. *ἢ ταράττει* C. *οἶδα, ἔφη ὁ σωκράτης, ὃ ταράττει* A.B. et codex Victorii in ed. Florent. *ὦ* om. A. *καὶ* om. A., *τὰ* libri. *μηδενὸς*] *οὐδενὸς* A. 18. *αἱ*] *αἳ* B., corr. *γρ.* r. *ἐπιμελούμεναι* B. *ἥκιστα*] *οὐ* addit B., corr. *γρ.* r. 19. *ἢ ἀχάριστοι*] *οἱ ἀχάριστοι* B. corr. *γρ.* r. *οὖν*] *γὰρ* A. et s. v. r. B. *πάντως*] *παντὸς* A. 20. *τοῦ*] *τὸ* B. corr. *γρ.* r. *ἑαυτοῖς*] *αὐτοῖς* A. *ἑαυτοὺς* B. pr., corr. *γρ.* r., cum *μισοῦσιν* conjungens.

17. *θράττει* pro *ὃ ταράττει* Cobetus p. 654, ut apud Aristot. Rhet. 3, 11, 2, est: *Θράττει σε.* Idem addidit *τὰ* ante *καλὰ*, conferens p. 697, s. 18. Insigne autem correctorum temeritatis documentum est additum in melioribus *οἶδα, ἔφη ὁ Σωκράτης* ante *ὅ*.

18. *πολεμικῶς*] *ἐθελέχθρως* hic aut 3, 5, 2, ubi *δυσμενῶς*, aut, cui minus etiam convenit 3, 10, 4, ubi *ἐχθρῶς*, legisse Moerin suspicabatur Piersonus p. 151, hoc citantem e Xenophontis *Ἀπομνημονεύμασιν*. Sed codex *ἐθελέχθρων*, quod adjectivum ex uno Cratino notavit Pollux 3, 64, ut vix ad hos locos pertineat notatio Moeridis, aliud fortasse vocabulum cum illo confundentis.

19. *οὔτε γὰρ*] Respondet *ἀλλὰ μὴν* s. 20.

τοῖς μισοῦσιν ἀλλήλους, τίνες ἔτι φίλοι ἔσονται καὶ ἐν
21 τίσιν ἀνθρώποις εὔνοια καὶ πίστις ἔσται; Ἀλλ' ἔχει μὲν,
ἔφη ὁ Σωκράτης, ποικίλως πως ταῦτα, ὦ Κριτόβουλε.
φύσει γὰρ ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι τὰ μὲν φιλικά· δέονταί τε
γὰρ ἀλλήλων καὶ ἐλεοῦσι καὶ συνεργοῦντες ὠφελοῦσι καὶ
τοῦτο συνιέντες χάριν ἔχουσιν ἀλλήλοις· τὰ δὲ πολεμικά·
τά τε γὰρ αὐτὰ καλὰ καὶ ἡδέα νομίζοντες ὑπὲρ τούτων
μάχονται καὶ διχογνωμονοῦντες ἐναντιοῦνται. πολεμικὸν
δὲ καὶ ἔρις καὶ ὀργή· καὶ δυσμενὲς μὲν ὁ τοῦ πλεονεκτεῖν
22 ἔρως, μισητὸν δὲ ὁ φθόνος. ἀλλ' ὅμως διὰ τούτων πάντων
ἡ φιλία διαδυομένη συνάπτει τοὺς καλούς τε κἀγαθούς.
διὰ γὰρ τὴν ἀρετὴν αἱροῦνται μὲν ἄνευ πόνου τὰ μέτρια
κεκτῆσθαι μᾶλλον ἢ διὰ πολέμου πάντων κυριεύειν, καὶ
δύνανται πεινῶντες καὶ διψῶντες ἀλύπως σίτου καὶ ποτοῦ
κοινωνεῖν, καὶ τοῖς τῶν ὡραίων ἀφροδισίοις ἡδόμενοι καρ-
23 τερεῖν, ὥστε μὴ λυπεῖν οὓς μὴ προσήκει· δύνανται δὲ καὶ
χρημάτων οὐ μόνον τοῦ πλεονεκτεῖν ἀπεχόμενοι νομίμως

ἔτι] ἆρα B. 21. ταῦτα] τὰ τοιαῦτα A. τε om. A. μισητὸν ed. Paris. μισητὸς A.B., hic quidem etiam καὶ ἡδὺς μέν ἐστιν. 22. διαδυομένη] διαλυομένη A. ὡραίων] .Δ̃. A. m. ant., corr. pro utroque puncto m. rec. ι, quorum alterum ει fuisse videtur. ἰδίων voluit corrector. ἡδόμενοι] B. r. γρ. ἑλόμενοι, addito signo ad s. 13 memorato, deinde οἶμαι ἑλκόμενοι. 23. νομίμως Castalio in margine. Libri νομίμων.

21. μισητὸν] Active dictum, ut apud Zonaram Lex. p. 1808: Φιλαπεχθήμων ὁ ἔχων πρὸς τοὺς φίλους μισητῶς. Salgasius quod volebat μισητικὸν apud veteres non reperitur.

22. ἄνευ πόνου] E conjectura Heindorfii πολέμου scripsi, sententia flagitante. SCHN. Eadem alibi confusa, quum $\overset{\lambda}{\text{πο}}$ fere scribant librarii pro πόλεμος, hic autem tritum ἄνευ πόνου facile potuit inferri.

οὓς μὴ προσήκει] Hieron. 1, 36: Τὸ δὲ ἀκόντων παιδικῶν ἀπολαύειν λεηλασίᾳ ἔμοιγε δοκεῖ ἐοικέναι μᾶλλον ἢ ἀφροδισίοις. quem locum respexit Plutarchus in Amatorio p. 751 E: Ἡ δὲ ἀπὸ τῶν ἀρρένων ἀκόντων μὲν καὶ μετὰ βίας λεγομένη λεηλασία et cet. SCHN.

23. χρημάτων — νομίμως κοινωνεῖν] Oecon. 6, 3: Ἡδὺ γοῦν ἐστιν, ὥσπερ καὶ χρημάτων κοινωνήσαντας ἀναμφιλόγως διελθεῖν, nempe τὸν λόγον, rationes pecuniarias. Δύνανται χρημάτων κοινωνεῖν οὐ μόνον νομίμως τοῦ πλεονεκτεῖν ἀπεχόμενοι est idem quasi dixerit δύνανται χρ. κοινωνεῖν οὐ μόνον δικαίως. Infra 4, 4, 11, ipse Socrates τὸ δίκαιον ait esse τὸ τῶν ἀδίκων ἀπέχεσθαι: deinde instante Hippia s. 12, τὸ νόμιμον definit esse τὸ δίκαιον. Sic 4, 4, 1, Socrates dicitur re ac factis demonstrasse sententiam suam de natura justitiae: Ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἐπεδείκνυτο ἰδίᾳ τε πᾶσι νομίμως τε καὶ ὠφελίμως χρώμενος. et ib. 8, 11, Socrates dicitur fuisse δίκαιος, ὥστε βλάπτειν μὲν μηδὲ μικρὸν μηδένα, ὠφελεῖν δὲ τὰ μέγιστα τοὺς χρωμένους αὐτῷ. Vides, quod hic est τοῦ πλεονεκτεῖν ἀπεχόμενοι, ibi significari verbis βλάπτειν μηδένα μηδὲ μικρόν: atque hoc est in actu vitae quod νόμιμον idemque δίκαιον dicitur. In encomio Agesilai c. 11, 8, est de Lacone: Χρήμασί γε μὴν οὐ μόνον δικαίως ἀλλὰ καὶ ἐλευθερίως ἐχρῆτο, τῷ μὲν δικαίῳ ἀρκεῖν ἡγούμενος τὸ ἐᾶν τὰ ἀλλότρια (hoc est ἀπέχεσθαι τοῦ πλεονεκτεῖν), τῷ δ' ἐλευθερίῳ καὶ τῶν ἑαυτοῦ

κοινωνεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐπαρκεῖν ἀλλήλοις· δύνανται δὲ καὶ τὴν ἔριν οὐ μόνον ἀλύπως, ἀλλὰ καὶ συμφερόντως ἀλλήλοις διατίθεσθαι, καὶ τὴν ὀργὴν κωλύειν εἰς τὸ μεταμελησόμενον προϊέναι. τὸν δὲ φθόνον παντάπασιν ἀφαιροῦσι, τὰ μὲν ἑαυτῶν ἀγαθὰ τοῖς φίλοις οἰκεῖα παρέχοντες, τὰ δὲ
24 τῶν φίλων ἑαυτῶν νομίζοντες. πῶς οὖν οὐκ εἰκὸς τοὺς καλοὺς κἀγαθοὺς καὶ τῶν πολιτικῶν τιμῶν μὴ μόνον ἀβλαβεῖς, ἀλλὰ καὶ ὠφελίμους ἀλλήλοις κοινωνοὺς εἶναι; οἱ μὲν γὰρ ἐπιθυμοῦντες ἐν ταῖς πόλεσι τιμᾶσθαί τε καὶ ἄρχειν, ἵνα ἐξουσίαν ἔχωσι χρήματά τε κλέπτειν καὶ ἀνθρώπους βιάζεσθαι καὶ ἡδυπαθεῖν, ἄδικοί τε καὶ πονηροὶ
25 ἂν εἶεν καὶ ἀδύνατοι ἄλλῳ συναρμόσαι. εἰ δέ τις ἐν πόλει τιμᾶσθαι βουλόμενος, ὅπως αὐτός τε μὴ ἀδικῆται καὶ τοῖς φίλοις τὰ δίκαια βοηθεῖν δύνηται, καὶ ἄρξας ἀγαθόν τι ποιεῖν τὴν πατρίδα πειρᾶται, διὰ τί ὁ τοιοῦτος ἄλλῳ τοιούτῳ οὐκ ἂν δύναιτο συναρμόσαι; πότερον τοὺς φίλους ὠφελεῖν μετὰ τῶν καλῶν κἀγαθῶν ἧττον δυνήσεται; ἢ τὴν πόλιν εὐεργετεῖν ἀδυνατώτερος ἔσται καλοὺς κἀγαθοὺς
26 ἔχων συνεργούς; ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσι δῆλόν ἐστιν ὅτι, εἰ ἐξῆν τοῖς κρατίστοις συνθεμένους ἐπὶ τοὺς χείρους ἰέναι, πάντας ἂν τοὺς ἀγῶνας οὗτοι ἐνίκων καὶ πάντα τὰ ἆθλα οὗτοι ἐλάμβανον. ἐπεὶ οὖν ἐκεῖ μὲν οὐκ ἐῶσι τοῦτο ποιεῖν, ἐν δὲ τοῖς πολιτικοῖς, ἐν οἷς οἱ καλοὶ κἀγαθοὶ κρατιστεύουσιν, οὐδεὶς κωλύει μεθ' οὗ ἄν τις βούληται τὴν πόλιν εὐεργετεῖν, πῶς οὐ λυσιτελεῖ τοὺς βελτίστους φίλους κτησάμενον πολιτεύεσθαι, τούτοις κοινωνοῖς καὶ συνεργοῖς τῶν πράξεων μᾶλλον ἢ ἀνταγωνισταῖς
27 χρώμενον; ἀλλὰ μὴν κἀκεῖνο δῆλον ὅτι κἂν πολεμῇ τίς τινι, συμμάχων δεήσεται, καὶ τούτων πλειόνων, ἐὰν καλοῖς κἀγαθοῖς ἀντιτάττηται. καὶ μὴν οἱ συμμαχεῖν ἐθέλοντες

τὸ] τὸν A. 25. τε] τι A.B., corr. s. v. m. pr. καλῶν] καλῶν τε A. 26. τὰ addit B. γρ. r. ut s. 13. πολιτικοῖς] πολεμικοῖς A. κωλύοι A. τοὺς] τὸν m. sec. satis recenti A. κοινωνοῖς καὶ συνεργοῖς] invertit A.

προσωφελητέον εἶναι. Hanc virtutem idem ibidem 4. 1, τὴν εἰς χρήματα δικαιοσύνην vocat, justitiam quae in usu pecuniae et in negotiis pecuniariis versatur et conspicitur. SCHN. Qui vid. in Indice v. Νόμιμος.

τὴν ἔριν—διατίθεσθαι] *lite uti* interpretatur Index Ernestinus. Sed διατίθεσθαι hanc significationem aut rarissime aut nunquam habuit; potius interpretor dictionem ut ἀγῶνα διατιθέναι, certamini moderari. SCHN.

27. κἂν] ἐὰν Hirschig. Philol. 5, p. 296.

εὖ ποιητέοι, ἵνα θέλωσι προθυμεῖσθαι. πολὺ δὲ κρεῖττον τοὺς βελτίστους ἐλάττονας εὖ ποιεῖν ἢ τοὺς χείρονας πλείονας ὄντας· οἱ γὰρ πονηροὶ πολὺ πλειόνων εὐεργεσιῶν ἢ οἱ χρη-
28 στοὶ δέονται. ἀλλὰ θαρρῶν, ἔφη, ὦ Κριτόβουλε, πειρῶ ἀγαθὸς γίγνεσθαι, καὶ τοιοῦτος γενόμενος θηρᾶν ἐπιχείρει τοὺς καλούς τε κἀγαθούς. ἴσως δ' ἄν τί σοι κἀγὼ συλλαβεῖν εἰς τὴν τῶν καλῶν τε κἀγαθῶν θήραν ἔχοιμι διὰ τὸ ἐρωτικὸς εἶναι. δεινῶς γὰρ ὧν ἂν ἐπιθυμήσω ἀνθρώπων ὅλος ὥρμημαι ἐπὶ τὸ φιλῶν τε αὐτοὺς ἀντιφιλεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν καὶ ποθῶν ἀντιποθεῖσθαι καὶ ἐπιθυμῶν συνεῖναι ἀντεπιθυμεῖσθαι
29 τῆς συνουσίας. ὁρῶ δὲ καὶ σοὶ τούτων δεῆσον, ὅταν ἐπιθυμήσῃς φιλίαν πρός τινας ποιεῖσθαι. μὴ οὖν ἀποκρύπτου με οἷς ἂν βούλοιο φίλος γενέσθαι· διὰ γὰρ τὸ ἐπιμέλεσθαι τοῦ ἀρέσαι τῷ ἀρέσκοντί μοι οὐκ ἀπείρως οἶμαι ἔχειν πρὸς
30 θήραν ἀνθρώπων. καὶ ὁ Κριτόβουλος ἔφη, Καὶ μήν, ὦ Σώκρατες, τούτων ἐγὼ τῶν μαθημάτων πάλαι ἐπιθυμῶ ἄλλως τε καὶ εἰ ἐξαρκέσει μοι ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη ἐπὶ τοὺς ἀγαθοὺς τὰς ψυχὰς καὶ ἐπὶ τοὺς καλοὺς τὰ σώματα. καὶ ὁ Σω-
31 κράτης ἔφη, Ἀλλ', ὦ Κριτόβουλε, οὐκ ἔνεστιν ἐν τῇ ἐμῇ ἐπιστήμῃ τὸ τὰς χεῖρας προσφέροντα ποιεῖν ὑπομένειν τοὺς καλούς. πέπεισμαι δὲ καὶ ἀπὸ τῆς Σκύλλης διὰ τοῦτο φεύγειν τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι τὰς χεῖρας αὐτοῖς προσέφερε· τὰς δέ γε Σειρῆνας, ὅτι τὰς χεῖρας οὐδενὶ

27. πολὺ om. A. εὐεργεσιῶν] Libri εὐεργετῶν. B. marg. m. recentissima εὐεργεσιῶν. βησσ. 28. ἀγαθὸς] βελτίων A. γίγνεσθαι] γίνεσθαι B. δ' ab ant. m. sec. illatum in A. τί σοι κἀγὼ] τις ὁδηγ. (et ὸν m. sec. in rasura unius litt.) A. ὅλος] ὅλως A. φιλεῖν τε αὐτοὺς καὶ ἀντιφιλεῖσθαι A. συνεῖναι] Libri ξυνεῖναι. καὶ post ξυνεῖναι addunt libri, punctis infra positis m. r. notat B. ἀντεπιθυμεῖσθαι] ἀντιποθεῖσθαι B., sed επιθυμεῖσθαι γρ. r. συνουσίας] ξυνουσίας B. 29. σοὶ om. A. τούτων] τούτου A. δεῆσον] δεήσων A. δεῆσαν B., corr. γρ. r. μὴ] σὺ addit B. γρ. r. βούλοιο C. βούλει A. rescriptus in ει, B. τὸ] τοῦ A. ἐπιμέλεσθαι] Libri ἐπιμελεῖσθαι. ἀρέσαι] ἀρέσκειν B., corr. γρ. r. θήραν] θηρᾶν B. et r. οἶμαι ἀνθρώπους. 31. ἔνεστιν] ἔστιν B., corr. γρ. r. ποιεῖν ὑπομένειν] invertit A. φεύγειν] καταφεύγειν A., et m. ant. πο super ἀ. οὐδενὶ] μὲν οὐδενὶ A.

ἵνα θέλωσι] Scribendum ἵν' ἐθέλωσι. Tum ὄντας post ἐλάττονας addit Hirschig. Philol. vol. 5, p. 296.
εὐεργεσιῶν pro εὐεργετῶν Ernestus. *Beneficiis* Bessario. SCHN.
28. ἐρωτικὸς εἶναι] Conf. Platonis Conv. c. 5. et Xen. 3. 10. SCHN.

πέπυσμαι] Hoc cum Ernesto, Dorvillio ad Charitonem p. 700, et Weiskio praefero vulgato πέπεισμαι propter sequens φασὶ, et in fabulosa narratione quis affirmationi locus erat? Fabulam habes Od. M, 85 seqq. SCHN.

προσέφερον, ἀλλὰ πᾶσι πόρρωθεν ἐπῇδον, πάντας φασὶν
32 ὑπομένειν καὶ ἀκούοντας αὐτῶν κηλεῖσθαι. καὶ ὁ Κριτό-
βουλος ἔφη, Ὡς οὐ προσοίσοντος τὰς χεῖρας, εἴ τι ἔχεις
ἀγαθὸν εἰς φίλων κτῆσιν, δίδασκε. Οὐδὲ τὸ στόμα οὖν,
ἔφη ὁ Σωκράτης, πρὸς τὸ στόμα προσοίσεις; Θάρρει,
ἔφη ὁ Κριτόβουλος· οὐδὲ γὰρ τὸ στόμα προσοίσω οὐ-
δενὶ, ἐὰν μὴ καλὸς ᾖ. Εὐθὺς, ἔφη, σύγε, ὦ Κριτό-
βουλε, τοὐναντίον τοῦ συμφέροντος εἴρηκας. οἱ μὲν γὰρ
καλοὶ τὰ τοιαῦτα οὐχ ὑπομένουσιν· οἱ δὲ αἰσχροὶ καὶ ἡδέως
προσίενται, νομίζοντες διὰ τὴν ψυχὴν καλοὶ καλεῖσθαι.
33 καὶ ὁ Κριτόβουλος ἔφη, Ὡς τοὺς μὲν καλοὺς φιλήσοντός
μου, τοὺς δ' ἀγαθοὺς καταφιλήσοντος, θαρρῶν δίδασκε τῶν
φίλων τὰ θηρατικά. καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη, Ὅταν οὖν, ὦ
Κριτόβουλε, φίλος τινὶ βούλῃ γενέσθαι, ἐάσεις με κατειπεῖν
σου πρὸς αὐτὸν ὅτι ἄγασαί τε αὐτοῦ καὶ ἐπιθυμεῖς φίλος
αὐτοῦ εἶναι; Κατηγόρει, ἔφη ὁ Κριτόβουλος· οὐδένα γὰρ
34 οἶδα μισοῦντα τοὺς ἐπαινοῦντας. Ἐὰν δέ σου προσκατη-
γορήσω, ἔφη, ὅτι διὰ τὸ ἄγασθαι αὐτοῦ καὶ εὐνοϊκῶς ἔχεις
πρὸς αὐτὸν, ἆρα μὴ διαβάλλεσθαι δόξεις ὑπ' ἐμοῦ; Ἀλλὰ
35 καὶ αὐτῷ μοι, ἔφη, ἐγγίγνεται εὔνοια πρὸς οὓς ἂν ὑπολάβω
εὐνοϊκῶς ἔχειν πρὸς ἐμέ. Ταῦτα μὲν δὴ, ἔφη ὁ Σωκράτης,
ἐξέσται μοι λέγειν περὶ σοῦ πρὸς οὓς ἂν βούλῃ φίλους
ποιήσασθαι· ἐὰν δέ μοι ἔτι ἐξουσίαν δῷς λέγειν περὶ σοῦ
ὅτι ἐπιμελής τε τῶν φίλων εἶ καὶ οὐδενὶ οὕτω χαίρεις ὡς
φίλοις ἀγαθοῖς, καὶ ἐπί τε τοῖς καλοῖς ἔργοις τῶν φίλων
ἀγάλλει οὐχ ἧττον ἢ ἐπὶ τοῖς σαυτοῦ καὶ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς

32. *εἴ τι*] *ὅ τι* B., corr. *γρ.* r. *οὖν* om. A. *στόμα*] *πρὸς τὸ στόμα* addunt A.B. superscribit alius Parisinus. *σύγε* om. A. *διὰ* om. A. 33. *μου* om. A. *βούλῃ* liber Victorii in ed. Flor. *βούλει* A.B., ut s. 35, ubi corrigit B. r., ut s. 39. 34. *ἄγασθαι*] *ἄγασθαί τε* A. *ἔχεις*] *ἔχειν* A. *ἀλλὰ καὶ*] *καὶ* addit B. m. ant. 35. *λέγειν δῷς* A. *τε* om. B. *ἀγάλλει*] Libri *ἀγάλλῃ*, sed *ἄγασαι* A. *σαυτοῦ* Florentini tres, alii *σεαυτοῦ*. *ἑαυτοῦ* A.B. *καὶ—ἑαυτοῦ* om. A.

32. *οὖν* post *ὡς* transponit Cobetus p. 697, in plerisque post *στόμα* positum.

προσοίσοντος] Intellige *μου*, quod s. 33, additum legitur. SCHN. Ibi quoque deest uni. V. Schneider. ad Cyrop. 6, 1, 40.

Εὐθὺς] Ernesto *αὖθις* corrigenti non venit in mentem, Socratem praecepta amicorum seligendorum et acquirendorum dantem in responso Critobuli arripere jocose, quod a disciplina sua alienum et proposito Critobuli minime profuturum esse censet. *En, statim tu, Critobule, dixisti ea, quae inutilia tibi fore praedico.* SCHN.

34. *Ἀλλὰ καὶ*] Ante haec intellige *οὐ διαβάλλεσθαι δόξω*. SCHN.

35. *σαυτοῦ*] V. ad 2, 1, 30.

τῶν φίλων χαίρεις οὐδὲν ἧττον ἢ ἐπὶ τοῖς σαυτοῦ, ὅπως
τε ταῦτα γίγνηται τοῖς φίλοις οὐκ ἀποκάμνεις μηχανώ-
μενος, καὶ ὅτι ἔγνωκας ἀνδρὸς ἀρετὴν εἶναι νικᾶν τοὺς μὲν
φίλους εὖ ποιοῦντα, τοὺς δ' ἐχθροὺς κακῶς, πάνυ ἂν οἶμαί
36 σοι ἐπιτήδειον εἶναί με σύνθηρον τῶν ἀγαθῶν φίλων. Τί
οὖν, ἔφη ὁ Κριτόβουλος, ἐμοὶ τοῦτο λέγεις, ὥσπερ οὐκ ἐπὶ
σοὶ ὂν ὅ τι ἂν βούλῃ περὶ ἐμοῦ λέγειν; Μὰ Δί' οὐχ, ὥς
ποτε ἐγὼ Ἀσπασίας ἤκουσα· ἔφη γὰρ τὰς ἀγαθὰς προ-
μνηστρίας μετὰ μὲν ἀληθείας τἀγαθὰ διαγγελλούσας δει-
νὰς εἶναι συνάγειν ἀνθρώπους εἰς κηδείαν, ψευδομένας δ'
οὐκ ἐπαινεῖν· τοὺς γὰρ ἐξαπατηθέντας ἅμα μισεῖν ἀλλή-
λους τε καὶ τὴν προμνησαμένην· ἃ δὴ καὶ ἐγὼ πεισθεὶς
ὀρθῶς ἔχειν ἡγοῦμαι οὐκ ἐξεῖναί μοι περὶ σοῦ λέγειν ἐπαι-
37 νοῦντι οὐδὲν ὅ τι ἂν μὴ ἀληθεύω. Σὺ μὲν ἄρα, ἔφη ὁ
Κριτόβουλος, τοιοῦτός μοι φίλος εἶ, ὦ Σώκρατες, οἷος, ἂν
μέν τι αὐτὸς ἔχω ἐπιτήδειον εἰς τὸ φίλους κτήσασθαι, συλ-
λαμβάνειν μοι· εἰ δὲ μή, οὐκ ἂν ἐθέλοις πλάσας τι εἰπεῖν
ἐπὶ τῇ ἐμῇ ὠφελείᾳ. Πότερα δ' ἄν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὦ
Κριτόβουλε, δοκῶ σοι μᾶλλον ὠφελεῖν σε τὰ ψευδῆ ἐπαι-
38 νῶν ἢ πείθων πειρᾶσθαί σε ἀγαθὸν ἄνδρα γενέσθαι; εἰ δὲ
μὴ φανερὸν οὕτω σοι, ἐκ τῶνδε σκέψαι· εἰ γάρ σε βουλό-

σαυτοῦ] ἑαυτοῦ B. μηχανώμενος] om. cum 7 fere litt. spatio A. ποιοῦντος A. δ' ἐχθροὺς] δὲ κακοὺς A. σοι] σε A. a corr. με om. B. pr.

36. ποτε] ἂν addit A. Et pro ἐγὼ B. eadem m. ἀγὼ (κ superscr.), post κ eradens aliquid. Voluit κἀγώ. προμνηστρίας] Libri προμνηστρίδας. τἀγαθὰ] τὰ ἀγαθὰ A. ἐπαινεῖν] ἐθέλειν ἐπαινεῖν A.B. ὠφελεῖν ἐπαινούσας B. γρ. r. προμνησαμένην] προμνηστευσαμένην B., corr. γρ. r. καὶ ἐγὼ] καὶ ἐ evanida in A. 37. σε alterum om. A.

36. ἐπὶ σοὶ ὂν] Idem quod genitivus ὄντος, *quasi non sit in tua potestate.* SCHN.

οὐχ] V. ad 2, 6, 12.

Ἀσπασίας ἤκουσα] Qua magistra eloquentiae usum Socratem vulgares de historia philosophiae libelli ponunt e loco Platonico in Menexeno p. 235 E., qui eodem et quidem majore jure poterant eandem προμνηστικῆς magistram facere ex hoc Xenophontis loco, quem cum Platonico et Maximi Tyrii loco vol. 2. p. 225 Reiskii edit. comparavit Weiskius, ut doceret professionem istam Socratis apud Platonem ridentis lusum esse et ironiae specimen manifestum, idemque ea de re Maximi judicium jam olim fuisse. SCHN.

προμνηστρίας pro librorum scriptura προμνηστρίδας Valcken. ad Eur. Hippol. 589.

οὐκ ἐπαινεῖν] Non intellectam ab librariis formulam tractavit Cobetus Mnem. vol. 3, p. 394. Xenophon habet Anab. 6, 6, 14: Ὅτι Δέξιππον μὲν οὐκ ἐπαινοίη, εἰ ταῦτα πεποιηκὼς εἴη et supra 1, 2, 4, aliisque locis.

τὴν προμνησαμένην] Ut Strepsiades apud Aristoph. Nub. 41. ERNEST.

37. ἐθέλειν pro ἐθέλοις Cobetus p. 697. Paullo ante scribendum ἐὰν μέν.

μενος φίλον ποιῆσαι ναυκλήρῳ ψευδόμενος ἐπαινοίην, φάσκων ἀγαθὸν εἶναι κυβερνήτην, ὁ δέ μοι πεισθεὶς ἐπιτρέψειέ σοι τὴν ναῦν μὴ ἐπισταμένῳ κυβερνᾶν, ἔχεις τινὰ ἐλπίδα μὴ ἂν σαυτόν τε καὶ τὴν ναῦν ἀπολέσαι; ἢ εἴ σοι πείσαιμι κοινῇ τὴν πόλιν ψευδόμενος ὡς ἂν στρατηγικῷ τε καὶ δικαστικῷ καὶ πολιτικῷ ἑαυτὴν ἐπιτρέψαι, τί ἂν οἴει σεαυτὸν καὶ τὴν πόλιν ὑπὸ σοῦ παθεῖν; ἢ εἴ τινας ἰδίᾳ τῶν πολιτῶν πείσαιμι ψευδόμενος ὡς ὄντι οἰκονομικῷ τε καὶ ἐπιμελεῖ τὰ ἑαυτῶν ἐπιτρέψαι, ἆρ' οὐκ ἂν πεῖραν διδοὺς
39 ἅμα τε βλαβερὸς εἴης καὶ καταγέλαστος φαίνοιο; ἀλλὰ συντομωτάτη τε καὶ ἀσφαλεστάτη καὶ καλλίστη ὁδὸς, ὦ Κριτόβουλε, ὅ τι ἂν βούλῃ δοκεῖν ἀγαθὸς εἶναι, τοῦτο καὶ γενέσθαι ἀγαθὸν πειρᾶσθαι. ὅσαι δ' ἐν ἀνθρώποις ἀρεταὶ λέγονται, σκοπούμενος εὑρήσεις πάσας μαθήσει τε καὶ μελέτῃ αὐξανομένας. ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ Κριτόβουλε, οἶμαι δεῖν ἡμᾶς*. εἰ δὲ σύ πως ἄλλως γιγνώσκεις, δίδασκε. καὶ ὁ Κριτόβουλος, Ἀλλ' αἰσχυνοίμην ἄν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀντιλέγων τούτοις· οὔτε γὰρ καλὰ οὔτε ἀληθῆ λέγοιμ' ἄν.

ΚΕΦ. Ζ.

Καὶ μὴν τὰς ἀπορίας γε τῶν φίλων τὰς μὲν δι' ἄγνοιαν ἐπειρᾶτο γνώμῃ ἀκεῖσθαι, τὰς δὲ δι' ἔνδειαν διδάσκων κατὰ δύναμιν ἀλλήλοις ἐπαρκεῖν. ἐρῶ δὲ καὶ ἐν τούτοις ἃ σύνοιδα αὐτῷ. Ἀρίσταρχον γάρ ποτε ὁρῶν σκυθρωπῶς ἔχοντα, Ἔοικας, ἔφη, ὦ Ἀρίσταρχε, βαρέως φέρειν τι. χρὴ δὲ τοῦ βάρους μεταδιδόναι τοῖς φίλοις· ἴσως γὰρ ἄν
2 τί σε καὶ ἡμεῖς κουφίσαιμεν. καὶ ὁ Ἀρίσταρχος, Ἀλλὰ μὴν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐν πολλῇ γέ εἰμι ἀπορίᾳ. ἐπεὶ γὰρ

38. ψευδόμενος ubi φάσκων B., corr. in marg. ἐπιτρέψει σοι A. σεαυτὸν] γρ. σαυτὸν B. r. τινας] τινα A., rescripto α, quod tamen etiam pr. fuit α. πολιτῶν] πολιτικῶν B., corr. γρ. r. ἑαυτῶν] ἑαυτ, sed ου m. sec., quod pr. fuisse videtur compendium syllabae ῶν, A. 39. καὶ ἀσφ. om. A. qui γίνεσθαι. ὅσαι—αὐξ. Stob. Fl. 1, 99. πάσας] ταύτας B., et γρ. r. πάσας. ἡμᾶς] ὑμᾶς A. 1. γε] γε· ἔτι margo B., m. pr., ut videtur. ἀκεῖσθαι] ἀσκεῖσθαι A., ἀρκεῖσθαι B., corr. γρ. r. δύναμιν] γνώμην B., corr. γρ. r. τοῖς φίλοις μεταδιδόναι A. 2. ἀλλὰ μὴν] ἐπιβεβ. (αιωτικόν) margo B.

38. τινὰς—ἑαυτῶν] τινὰ—ἑαυτοῦ si plus haberet fidei ab libris, praeferrem.

39. Hunc locum vertit Cicero de Offic. 2, 12, simul tamen respiciens ad alterum locum 1, 7, 1. SCHN. Conf. Cyrop. 1, 6, 22.

ἡμᾶς] Lacunam sic explet Bessario: Ego itaque sic esse faciundum arbitror.

ἐστασίασεν ἡ πόλις, πολλῶν φυγόντων εἰς τὸν Πειραιᾶ,
συνεληλύθασιν ὡς ἐμὲ καταλελειμμέναι ἀδελφαί τε καὶ
ἀδελφιδαῖ καὶ ἀνεψιαὶ τοσαῦται ὥστ᾽ εἶναι ἐν τῇ οἰκίᾳ
τέτταρας καὶ δέκα τοὺς ἐλευθέρους. λαμβάνομεν δὲ οὔτε
ἐκ τῆς γῆς οὐδέν· οἱ γὰρ ἐναντίοι κρατοῦσιν αὐτῆς· οὔτ᾽
ἀπὸ τῶν οἰκιῶν· ὀλιγανθρωπία γὰρ ἐν τῷ ἄστει γέγονε.
τὰ ἔπιπλα δὲ οὐδεὶς ὠνεῖται, οὐδὲ δανείσασθαι οὐδαμόθεν
ἔστιν ἀργύριον, ἀλλὰ πρότερον ἄν τίς μοι δοκεῖ ἐν τῇ ὁδῷ
ζητῶν εὑρεῖν ἢ δανειζόμενος λαβεῖν. χαλεπὸν μὲν οὖν ἐστιν,
ὦ Σώκρατες, τοὺς οἰκείους περιορᾶν ἀπολλυμένους, ἀδύνα-
3 τον δὲ τοσούτους τρέφειν ἐν τοιούτοις πράγμασιν. ἀκούσας
οὖν ταῦτα ὁ Σωκράτης, Τί ποτέ ἐστιν, ἔφη, ὅτι Κεράμων
μὲν πολλοὺς τρέφων οὐ μόνον ἑαυτῷ τε καὶ τούτοις τἀπι-
τήδεια δύναται παρέχειν, ἀλλὰ καὶ περιποιεῖται τοσαῦτα
ὥστε καὶ πλουτεῖν, σὺ δὲ πολλοὺς τρέφων δέδοικας μὴ δι᾽
ἔνδειαν τῶν ἐπιτηδείων ἅπαντες ἀπόλησθε; Ὅτι νὴ Δί᾽,
4 ἔφη, ὁ μὲν δούλους τρέφει, ἐγὼ δ᾽ ἐλευθέρους. Καὶ πό-
τερον, ἔφη, τοὺς παρὰ σοὶ ἐλευθέρους οἴει βελτίους εἶναι ἢ
τοὺς παρὰ Κεράμωνι δούλους; Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἔφη, τοὺς
παρ᾽ ἐμοὶ ἐλευθέρους. Οὐκοῦν, ἔφη, αἰσχρὸν τὸν μὲν ἀπὸ
τῶν πονηροτέρων εὐπορεῖν, σὲ δὲ πολλῷ βελτίους ἔχοντα

ὡς ἐμὲ] ὥς με A. ἐν] τοὺς ἐν A. τέτταρας καὶ δέκα τοὺς] τεσσαρισκαδεκάτους A. τεσσαρεσκαίδεκα τοὺς B. τὰ ἔπιπλα δὲ] τὰ δ᾽ ἔπιπλα B. δανειζόμενον B., corr. γρ. r. 3. ὅτι] κε., ὅτι δ' τί, cum compendio sub δ, margo B., i. e. διὰ τί. ὥστε καὶ] ὥστε A. πολλοὺς] ἴσως ὀλίγους s.v. r. B. ἀπόλησθε] ἀπολῆσθε B., corr. γρ. r. 4. εὐπορεῖν] εὐποιεῖν B. γρ. r. ἀπορίᾳ] ἀπορίαις B. γρ. r. νὴ δί᾽] καὶ δὴ A.

2. ἐστασίασεν ἡ πόλις] Cum Lysander urbem cepisset et dominatum triginta tyrannorum instituisset, ii qui statum popularem et pristinam libertatem cupiebant, occupato Piraeeo, adversus eos, qui oligarchiam defendebant, bellum gerebant. Hanc seditionem descripsit Xenophon Historiae Graecae libro altero. SCHN.

τέτταρας καὶ δέκα] Librariorum consuetudinem ε vel ι inferendi multis confirmavi exemplis ad Thes. Stephani p. 2051 A,D. Hic τεσσαρασκαίδεκα Stephanus ed. priori.

λαμβάνομεν] Vide ad 2, 9, 4, de usu verbi tradenda. SCHN.

ὀλιγανθρωπία] Cives enim multi a tyrannis occisi fuerant, alii in Piraeeum confugerant, partim Megara et Thebas migrarant, narrante ipso Hist. Gr. 2, 4. SCHN.

3. σὺ δὲ πολλοὺς τρέφων] In tanto servorum numero quem singuli saepe alerent (v. Boeckh. Oecon. vol. 2, p. 55 s.), etiam Ceramonem credibile est multo plures aluisse quam Aristarchum liberos, ut non inepta sit conjectura σὺ δὲ ὀλίγους, si meliori posset auctoritate confirmari.

ἀπόλησθε] Futurum si quis praeferat hic et s. 14, conferat Cyr. 1, 3, 18, ubi ἀπολεῖ sic in conjunctivum mutatum, et Ages. 7, 7, ubi ἀπόληται inter ἐπεμελήθη ὅπως ἀποστήσεται—δυνήσεται, mirum si scripserit Xenophon potius quam ἀπολεῖται.

ἐν ἀπορίᾳ εἶναι; Νὴ Δί', ἔφη· ὁ μὲν γὰρ τεχνίτας τρέφει,
5 ἐγὼ δ' ἐλευθερίως πεπαιδευμένους. Ἆρ' οὖν, ἔφη, τεχνῖταί εἰσιν οἱ χρήσιμόν τι ποιεῖν ἐπιστάμενοι; Μάλιστά γ', ἔφη. Οὐκοῦν χρήσιμά γ' ἄλφιτα; Σφόδρα γε. Τί δ' ἄρτοι; Οὐδὲν ἧττον. Τί γάρ; ἔφη, ἱμάτιά τε ἀνδρεῖα καὶ γυναικεῖα καὶ χιτωνίσκοι καὶ χλαμύδες καὶ ἐξωμίδες; Σφόδρα γ', ἔφη, καὶ πάντα ταῦτα χρήσιμα. Ἔπειτα, ἔφη, οἱ παρὰ σοὶ τούτων οὐδὲν ἐπίστανται ποιεῖν; Πάντα μὲν οὖν,
6 ὡς ἐγᾦμαι. Εἶτ' οὐκ οἶσθ' ὅτι ἀφ' ἑνὸς μὲν τούτων, ἀλφιτοποιίας, Ναυσικύδης οὐ μόνον ἑαυτόν τε καὶ τοὺς οἰκέτας τρέφει, ἀλλὰ πρὸς τούτοις καὶ ὗς πολλὰς καὶ βοῦς, καὶ περιποιεῖται τοσαῦτα ὥστε καὶ τῇ πόλει πολλάκις λειτουργεῖν, ἀπὸ δὲ ἀρτοποιίας Κύρηβος τήν τε οἰκίαν πᾶσαν διατρέφει καὶ ζῇ δαψιλῶς, Δημέας δ' ὁ Κολλυτεὺς ἀπὸ χλαμυδουργίας, Μένων δ' ἀπὸ χλανιδοποιίας, Μεγαρέων δ' οἱ πλεῖστοι ἀπὸ ἐξωμιδοποιίας διατρέφονται; Νὴ Δί', ἔφη·

5. χρήσιμά γ' ἄλφιτα] χρήσιμα τὰ ἄλφιτα A. ὡς om. B. pr., corr. γρ r. ἐγᾦμαι] ἐγὼ οἶμαι A. ἔγωγε οἶμαι B. pr., corr. γρ. r. 6. καὶ ὗς] ὗς A. καὶ post περιποιεῖται ponit B., corr. γρ. r. ὥστε καὶ] ὥστε A. κύρηβος] κύριβος A. κύρικος B., β s.v. γρ. r. κολλυτεὺς] κωλυτευς B. 6. χλαμυδουργίας] χλαμυδοποιίας A. χλανιδοποιίας] χλαμυδοποιίας (νι s.v.) eadem m. B.

Νὴ Δί', ἔφη] Negationem sententia flagitat; igitur Μὰ Δία vel Ναὶ μὰ Δία Zeunius maluit. SCHN.

5 ἐγᾦμαι] Eadem crasis s. 9 obscurata in nonnullis frequens est apud Platonem. Ἐγᾦδ' ὅτι Cyr. 3, 3, 32 in plerisque εὖ οἶδ' aut ἐγὼ εὖ οἶδ' ὅτι scriptum dividitur Vect. 4, 4. ὧν ἐγὼ οἶδα, H. Gr. 5, 1, 16, ὡς ἐγὼ οἶδα, ut ὡς ἐγὼ οἶμαι male est Anab. 7, 6, 38.

6. Ναυσικύδης] Hunc eundem nominat Aristophanes Eccles. 426. Cholargensem aliquem, nescio an eundem, nominat Platonis Gorgias p. 487 C. Sed is inter τέτταρας κοινωνοὺς γεγονότας σοφίας numeratur. SCHN.

τῇ πόλει—λειτουργεῖν] Docta est de verbo et muneribus civium Atticorum eo comprehensis disputatio Wolfii in Prolegomenis ad Demosthenis Leptineam. SCHN.

Κύρηβος] Apud Demosthenem p. 433, 21, meliores libri et Eudocia p. 150, Κυρηβίων; quod verum nomen, a re ductum. Κυρήβια enim genus farinae; unde κυρηβιοπώλης Aristophani Equit. 254. SCHN. Ὁ ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ Κύρηβος ὁ ἀρτοποιός, εἴτε κύριον εἶχεν ὄνομα, εἴτ' ἀπὸ τῆς τέχνης ἐπωνόμαστο τοῦτο, πρωτότυπόν ἐστι τοῦ Κυρηβίων. CORAES. Qui scripsit Κύρηβος.

χλαμυδουργίας—χλανιδοποιίας] Pollux 7, 33: Καὶ χλαμυδουργίαν δὲ καὶ χλαμυδοποιίαν, ὡς ταὐτὸν ὂν ἑκάτερον, ἄμφω ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασι Ξενοφῶν λέγει· εἴδη δὲ ἔοικεν εἶναι ταλασιουργίας μὲν ἡ χλαμυδουργία, ὑφαντικῆς δὲ ἡ χλαμυδοποιία (sic). καὶ χλανιδουργία δὲ καὶ χλανιδοποιία ὁμοίως ἂν λέγοιτο καὶ ἐξωμιδοποιία. Et 159: Ἐξωμιδοποιός, ἐξωμιδοποιία, ἐξωμίς. χλαμυδουργία, χλαμυδοποιία, χλαμυδουργός. χλανιδοποιία, χλανιδουργία, χλανίδες. Ammonius De differ. p. 146: Χλαῖναν καὶ χλανίδα διαφέρειν φησὶ Τρύφων ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ Ἑλληνισμοῦ, καὶ παρατίθεται Ξενοφῶντα. Pollucem manifestum est deceptum vitioso codice, ut B., finxisse discrimen absurdum. Trypho autem hunc locum necesse est respexerit, quum χλανὶς nusquam sit apud Xenophontem.

Μεγαρέων] Aristophan. Acharn. 519: Ἐσυκοφάντει Μεγαρέων τὰ χλανίσκια. SCHN.

οὗτοι μὲν γὰρ ὠνούμενοι βαρβάρους ἀνθρώπους ἔχουσιν, ὥστ' ἀναγκάζειν ἐργάζεσθαι ἃ καλῶς ἔχει· ἐγὼ δ' ἐλευθέρους τε καὶ συγγενεῖς.
7 Ἔπειτ', ἔφη, ὅτι ἐλεύθεροί τ' εἰσὶ καὶ συγγενεῖς σοι, οἴει χρῆναι αὐτοὺς μηδὲν ἄλλο ποιεῖν ἢ ἐσθίειν καὶ καθεύδειν; πότερον καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθέρων τοὺς οὕτω ζῶντας ἄμεινον διάγοντας ὁρᾷς καὶ μᾶλλον εὐδαιμονίζεις ἢ τοὺς ἃ ἐπίστανται χρήσιμα πρὸς τὸν βίον, τούτων ἐπιμελομένους; ἢ τὴν μὲν ἀργίαν καὶ τὴν ἀμέλειαν αἰσθάνει τοῖς ἀνθρώποις πρός τε τὸ μαθεῖν ἃ προσήκει ἐπίστασθαι καὶ πρὸς τὸ μνημονεύειν ἂν μάθωσι καὶ πρὸς τὸ ὑγιαίνειν τε καὶ ἰσχύειν τοῖς σώμασι καὶ πρὸς τὸ κτήσασθαί τε καὶ σώζειν τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ὠφέλιμα ὄντα, τὴν δ' ἐργασίαν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν οὐδὲν χρήσιμα;
8 ἔμαθον δὲ ἃ φῇς αὐτὰς ἐπίστασθαι πότερον ὡς οὔτε χρήσιμα ὄντα πρὸς τὸν βίον οὔτε ποιήσουσαι αὐτῶν οὐδέν, ἢ τοὐναντίον ὡς καὶ ἐπιμελησόμεναι τούτων καὶ ὠφελησόμεναι ἀπ' αὐτῶν; ποτέρως γὰρ ἂν μᾶλλον ἄνθρωποι σωφρονοῖεν, ἀργοῦντες, ἢ τῶν χρησίμων ἐπιμελόμενοι; πο-

7. αὐτοὺς μηδὲν ἄλλο ποιεῖν] μηδὲν αὐτοὺς ποιεῖν ἄλλο A. αἰσθάνει] Libri αἰσθάνῃ. ἂν] Libri ἃ ἄν. ἐργασίαν] ἐνέργειαν A.B., corr. γρ. r. χρήσιμα] χρήσιμον B., corr. γρ. r. 8. ἐπιμελησόμεναι Paris. unus. ἐπιμεληθησόμεναι A.B. Ante quod καὶ om. B. ὠφελησόμεναι] Libri ὠφεληθησόμεναι. ἐπιμελόμενοι A. ἐπιμελούμενοι B.

ἃ καλῶς ἔχει] Conf. 3, 11, 1. SCH.

8. αὐτὰς] Observanda est h. l. generis de iisdem feminis varietas. Nam quamdiu de iis tamquam liberis et ingenuis loquitur, semper masculino genere utitur, § 2, 3. s.: cum primum vero ad earum artes actionesque redit, feminino. Ac non negamus, ubi masculinum est, intelligi posse ἀνθρώπους: sed tamen non frustra videtur fieri quod hac ratione tantum utitur, ubi de libertate loquitur. Hanc varietatem generis etiam apud alios auctores reperies, de quo alio loco pluribus agemus. Si auctori Vitae Homeri fides, haec est ratio, quod libertas feminis tribuitur, non qua feminae sunt: est enim maribus et feminis communis: lanificium autem et cetera, de quibus hic sermo, propria sunt feminis apud Graecos, iisque, qua feminae sunt, tribuuntur. ERNEST. Addendum quod Clarkius animadvertit ad Hom. Il. 5, 778: Unumquemque [la personne], sive sit hominum sive deorum, seu quicunque sit, sive mas sive femina, quoties ad sententiam nihil interest, quo quis sexu sit, proprie efferri genere masculino. Scilicet non ad sexum, sed, ut recte alicubi Dionysius Halic., πρὸς τὸ πρόσωπον ἀποτείνεται ὁ λόγος. Haec autem mirifice huic loco convenire, et πρὸς τὸ πρόσωπον, non πρὸς τὸ γένος ἀποτείνεσθαι τὸν λόγον, opus non est pluribus ostendere. HINDENBURG.

ὠφελησόμεναι] Idem vitium in uno 1, 6, 14, et plerisque 3, 3, 15. Multo gravius alterum ἐπιμεληθησόμεναι, sed saepissime illatum ab librariis, ne Hesychio quidem in glossa ad Steph. citata relinquendum puto: Ἐπικρανεῖς, ἐπιτελεῖς, ἐπιμεληθήσῃ, in qua similiter peccavit H. Stephanus inferendo ἐπιτελέσεις.

τέρως δ᾽ ἂν δικαιότεροι εἶεν, εἰ ἐργάζοιντο, ἢ εἰ ἀργοῦντες
9 βουλεύοιντο περὶ τῶν ἐπιτηδείων; ἀλλὰ καὶ νῦν μέν, ὡς
ἐγᾦμαι, οὔτε σὺ ἐκείνας φιλεῖς οὔτ᾽ ἐκεῖναι σέ, σὺ μὲν
ἡγούμενος αὐτὰς ἐπιζημίους εἶναι σεαυτῷ, ἐκεῖναι δὲ σὲ
ὁρῶσαι ἀχθόμενον ἐφ᾽ ἑαυταῖς. ἐκ δὲ τούτων κίνδυνος
μείζω τε ἀπέχθειαν γίγνεσθαι καὶ τὴν προγεγονυῖαν χάριν
μειοῦσθαι. ἐὰν δὲ προστατήσῃς ὅπως ἐνεργοὶ ὦσι, σὺ μὲν
ἐκείνας φιλήσεις, ὁρῶν ὠφελίμους σεαυτῷ οὔσας, ἐκεῖναι
δὲ σὲ ἀγαπήσουσιν, αἰσθόμεναι χαίροντα αὐταῖς, τῶν δὲ
προγεγονυιῶν εὐεργεσιῶν ἥδιον μεμνημένοι τὴν ἀπ᾽ ἐκείνων
χάριν αὐξήσετε καὶ ἐκ τούτων φιλικώτερόν τε καὶ οἰκειό-
10 τερον ἀλλήλοις ἕξετε. εἰ μὲν τοίνυν αἰσχρόν τι ἔμελλον
ἐργάσεσθαι, θάνατον ἀντ᾽ αὐτοῦ προαιρετέον ἦν· νῦν δὲ ἃ
μὲν δοκεῖ κάλλιστα καὶ πρεπωδέστατα γυναιξὶν εἶναι ἐπί-
στανται, ὡς ἔοικε. πάντες δὲ ἃ ἐπίστανται ῥᾷστά τε καὶ
τάχιστα καὶ κάλλιστα καὶ ἥδιστα ἐργάζονται. μὴ οὖν
ὄκνει, ἔφη, ταῦτα εἰσηγεῖσθαι αὐταῖς ἃ σοί τε λυσιτελήσει
11 κἀκείναις· καί, ὡς εἰκός, ἡδέως ὑπακούσονται. Ἀλλὰ νὴ
τοὺς θεούς, ἔφη ὁ Ἀρίσταρχος, οὕτω μοι δοκεῖς καλῶς
λέγειν, ὦ Σώκρατες, ὥστε πρόσθεν μὲν οὐ προσιέμην δα-
νείσασθαι, εἰδὼς ὅτι ἀναλώσας ὃ ἂν λάβω οὐχ ἕξω ἀπο-
δοῦναι, νῦν δέ μοι δοκῶ εἰς ἔργων ἀφορμὴν ὑπομενεῖν αὐτὸ
ποιῆσαι.
12 Ἐκ τούτων δὲ ἐπορίσθη μὲν ἀφορμή, ἐωνήθη δὲ ἔρια,

9. ἐγᾦμαι Parisini tres. ἐγὼ οἶμαι A.B. ἐφ᾽ ἑαυταῖς] ἐπ᾽ αὐταῖς A. γίνεσθαι A. προστάτης ᾖς B. χαίροντα A. χαίροντά σε B. τε om. A. 10. ἐργάσεσθαι] ἐργάσασθαι A.B. γυναιξὶν] γυναικὶ B. καὶ ἥδιστα post τάχιστα B. κἀκείναις] καὶ ἐκείναις A. ἐκείναις B., corr. in marg. γρ. r. 11. ἔφη ὁ ἀρίσταρχος post λέγειν A. οὕτω] οὕτως B. δοκεῖς καλῶς] invertit B., corr. r. πρόσθεν] πρόσθε A. pr. πρότερον B. corr. r. ὃ] οὐδὲν A. λάβω] λαβὼν A. ὑπομενεῖν] Libri ὑπομένειν.

9. προστατήσῃς ὅπως] Oecon. 2, 9: Ὥρα σοι προστατεύειν (leg. –στατεῖν) ἐμοῦ, ὅπως μὴ τῷ ὄντι οἰκτρὸς γένωμαι. Anab. 5, 6, 21; Cyrop. 1, 2, 5; 1, 6, 7, ubi item illata forma προστατεύω.

10. ἐργάσεσθαι, quod ante Coraen maluerat Schaeferus Melet. p. 55, hic quidem non solum Parisini unius scriptura ἐργάζεσθαι, sed etiam sententia scripsisse Xenophontem persuadet, etsi aoristi post ἔμελλον exempla quaedam sunt apud Atticos, ut dixi ad Stephanum, ubi de Phrynichi egi sententia, extremae hoc affirmantis esse barbariae. V. ad 2, 6, 14.

11. ὑπομενεῖν Stephanus pro ὑπομένειν. Cyrop. 7, 2, 28: Ὥστε τῷ Ἀπόλλωνι ἄλλα μοι δοκῶ χαριστήρια ὀφειλήσειν. Consilium, propositum, decretum mihi est, mutuam sumere pecuniam: hac notione positum μοι δοκῶ fere semper futurum habet adjunctum. SCHN.

καὶ ἐργαζόμεναι μὲν ἠρίστων, ἐργασάμεναι δὲ ἐδείπνουν,
ἱλαραὶ δὲ ἀντὶ σκυθρωπῶν ἦσαν, καὶ ἀντὶ ὑφορωμένων
ἑαυτοὺς ἡδέως ἀλλήλους ἑώρων, καὶ αἱ μὲν ὡς κηδεμόνα
ἐφίλουν, ὁ δὲ ὡς ὠφελίμους ἠγάπα. τέλος δὲ ἐλθὼν πρὸς
τὸν Σωκράτη χαίρων διηγεῖτο ταῦτά τε καὶ ὅτι αἰτιῶνται
13 αὐτὸν μόνον τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀργὸν ἐσθίειν. καὶ ὁ Σωκρά-
της ἔφη, Εἶτ' οὐ λέγεις αὐταῖς τὸν τοῦ κυνὸς λόγον;
φασὶ γάρ, ὅτε φωνήεντα ἦν τὰ ζῷα, τὴν οἶν πρὸς τὸν
δεσπότην εἰπεῖν, Θαυμαστὸν ποιεῖς, ὃς ἡμῖν μὲν ταῖς καὶ
ἔριά σοι καὶ ἄρνας καὶ τυρὸν παρεχούσαις οὐδὲν δίδως ὅ τι
ἂν μὴ ἐκ τῆς γῆς λάβωμεν, τῷ δὲ κυνὶ, ὃς οὐδὲν τοιοῦτόν
14 σοι παρέχει, μεταδίδως οὗπερ αὐτὸς ἔχεις σίτου. τὸν κύνα
οὖν ἀκούσαντα εἰπεῖν, Ναὶ μὰ Δί'· ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ καὶ
ὑμᾶς αὐτὰς σώζων ὥστε μήτε ὑπ' ἀνθρώπων κλέπτεσθαι
μήτε ὑπὸ λύκων ἁρπάζεσθαι, ἐπεὶ ὑμεῖς γε, εἰ μὴ ἐγὼ προ-
φυλάττοιμι ὑμᾶς, οὐδ' ἂν νέμεσθαι δύναισθε, φοβούμεναι
μὴ ἀπόλησθε. οὕτω δὴ λέγεται καὶ τὰ πρόβατα συγχω-
ρῆσαι τὸν κύνα προτιμᾶσθαι. καὶ σὺ οὖν ἐκείναις λέγε
ὅτι ἀντὶ κυνὸς εἶ φύλαξ καὶ ἐπιμελητὴς, καὶ διὰ σὲ οὐδ'
ὑφ' ἑνὸς ἀδικούμεναι ἀσφαλῶς τε καὶ ἡδέως ἐργαζόμεναι
ζῶσιν.

ΚΕΦ. Η.

Ἄλλον δέ ποτε ἀρχαῖον ἑταῖρον διὰ χρόνου ἰδὼν, Πόθεν, ἔφη, Εὔθηρε, φαίνει; Ὑπὸ μὲν τὴν κατάλυσιν τοῦ πολέμου, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐκ τῆς ἀποδημίας, νυνὶ μέντοι αὐ-

12. *ἐργαζόμενοι* et *ἐργασάμενοι* B., corr. r. *κηδεμόνα*] *δεμόνα* rescripta in A. *σωκράτη*] Libri *σωκράτην*. *χαίρων*] *ἅπαντα* B., corr. *γρ.* r. 13. *τὸν* om. B. pr. *ὅτε*] *ὅτι ὅτε* A. *οἶν* B. *γρ.* r. *ὅϊν* A.B. pr. *τοιοῦτον*] *τοιοῦτο* A.B. 14. *ἀπόλησθε* B. corr. r., *ἀπολῆσθε* pr., ut *δύνασθε* cum A., *δύναισθε* corr. r. 1. *φαίνει*] Libri *φαίνῃ*.

12. *ἑαυτοὺς—ἀλλήλους*] Intelligitur simul Aristarchus. SCHN.

13. *τοῦ κυνὸς λόγον*] fabulam de cane. *οἱ τοῦ Αἰσώπου λόγοι* Platonis Phaedr. s. 4. SCHN. V. Babrii fab. 130, Aristid. vol. 2, p. 289, ubi schol. p. 718: *Ξενοφῶν δὲ ἐν τοῖς ἀποφθέγμασι Σωκράτους τὸν μῦθον εἶπεν ὅτι τὰ πρόβατα ἐνεκάλουν τῷ ποιμένι, προτιμωμένων τῶν κυνῶν, ὡς ἔρια παρέχοντα καὶ ἐρίφια. ὁ δὲ ἔφη, εἰ μὴ δι' αὐτοὺς, οὐκ εἶχον ὑμᾶς ἀκέραια, δηλῶν αὐτῶν τὸ φυλακτικόν.* Respicit etiam Theo Walz. Rhett. vol. 1, p. 159, 9.

14. *ὑμᾶς*] *ὑμῶν* Stephanus, ut Hieron. 6, 10: *Αὐτῶν μὲν γὰρ προφυλάττουσιν οἱ νόμοι.* Sed Hom. h. Apoll. 539: *Νηὸν δὲ προφύλαχθε.* HINDENB. Dio Cass. 55, 19: *Διὰ τὸ πολλὰ τὰ προφυλάττοντα αὐτοὺς εἶναι.* Sic hic fortasse delendum *ὑμᾶς*.

1. *τοῦ πολέμου*] Peloponnesiaci ol. 93, 3 exeunte confecti. Eadem formula de eodem Hist. Gr. 3, 5, 8.

αὐτόθεν] ex hac ipsa urbe; alibi est pro *οἴκοθεν* positum. SCHN.

τόθεν. ἐπειδὴ γὰρ ἀφῃρέθην μὲν τὰ ἐν τῇ ὑπερορίᾳ κτή-
ματα, ἐν δὲ τῇ Ἀττικῇ ὁ πατήρ μοι οὐδὲν κατέλιπεν, ἀναγ-
κάζομαι νῦν ἐπιδημήσας τῷ σώματι ἐργαζόμενος τἀπιτή-
δεια πορίζεσθαι. δοκεῖ δέ μοι τοῦτο κρεῖττον εἶναι ἢ δεῖ-
σθαί τινος ἀνθρώπων, ἄλλως τε καὶ μηδὲν ἔχοντα ἐφ᾿ ὅτῳ
2 ἂν δανειζοίμην. Καὶ πόσον ἂν χρόνον οἴει σοι, ἔφη, τὸ
σῶμα ἱκανὸν εἶναι μισθοῦ τἀπιτήδεια ἐργάζεσθαι; Μὰ τὸν
Δί᾿, ἔφη, οὐ πολὺν χρόνον. Καὶ μήν, ἔφη, ὅταν γε πρε-
σβύτερος γένῃ, δῆλον ὅτι δαπάνης μὲν δεήσει, μισθὸν δὲ
οὐδείς σοι ἐθελήσει τῶν τοῦ σώματος ἔργων διδόναι.
3 Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Οὐκοῦν, ἔφη, κρεῖττόν ἐστιν αὐτόθεν
τοῖς τοιούτοις τῶν ἔργων ἐπιτίθεσθαι ἃ καὶ πρεσβυτέρῳ
γενομένῳ ἐπαρκέσει, καὶ προσελθόντα τῳ τῶν πλείονα
χρήματα κεκτημένων [τῷ] δεομένῳ τοῦ συνεπιμελησομέ-
νου, ἔργων τε ἐπιστατοῦντα καὶ συγκομίζοντα καρποὺς καὶ
συμφυλάττοντα τὴν οὐσίαν, ὠφελοῦντα ἀντωφελεῖσθαι.
4 Χαλεπῶς ἄν, ἔφη, ἐγώ, ὦ Σώκρατες, δουλείαν ὑπομείναιμι.
Καὶ μὴν οἵ γε ἐν ταῖς πόλεσι προστατεύοντες καὶ τῶν δη-

ἀφῃρέθην μὲν Hindenburgius. *ἀφῃρέθημεν* A. *ἀφηρήθημεν* B. *ὁ πατήρ μοι οὐδὲν*] *μοι οὐδὲν ὁ πατὴρ* A. *τἀπιτήδεια*] Libri *τὰ ἐπιτήδεια* hic et 2. *δεῖσθαι* B. *γρ.* r. *δέεσθαι* A.B. pr. *τινος*] *τῶν* A. 2. *δεήσει*] Libri *δεήσῃ*. *ἐθελήσει* Paris. unus et liber Victorii in ed. Aldina. *θελήσει* A.B. *ἀληθῆ*] *εὔδηλον* A. 3. *τοῦ*] *που* B. pr., corr. *οἶμαι τοῦ*. *ἔργων*] *ἔργοις* A. *τοὺς καρποὺς* A.

ἀφῃρέθημεν] Hindenburgius *ἀφῃρέθην μὲν* malebat; sed Eutherus jacturam cum reliquis civibus communem fecerat, bello erepta Atheniensibus insularum possessione, in quibus ditiorum erant *κτήματα τὰ ἐν τῇ ὑπερορίᾳ γῇ*. Charmides in Conviv. 4, 31: *Νῦν δὲ, ἐπειδὴ τῶν ὑπερορίων στέρομαι, καὶ τὰ ἔγγεια οὐ καρποῦμαι, καὶ τὰ ἐκ τῆς οἰκίας πέπραται.* quae dicta pertinent ad Olympiadis 89. annum 4. quo collocuti inter se ponuntur a Xenophonte, quos Convivium nominat. SCHN. Reip. Athen. 1, 19: *Διὰ τὴν κτῆσιν τὴν ἐν τοῖς ὑπερορίοις.* Dixit de his Bakius Schol. hypomn. vol. 4, p. 152, eodem modo intelligens Anab. 7, 1, 27, ubi alii ad tributa sociorum retulerant. Recte autem Hindenb.

2. *πόσον*] *πόσον ἂν* Cobetus p. 650, ut *οἴει ἂν* Schneiderus, et particulam negligunt nonnulli s. 6. Idem *οὐ πολύν γε*, deleto *χρόνον*.

μισθοῦ τἀπιτήδεια ἐργάζεσθαι] Orat. c. Neaeram p. 1358, 12: *Ὡς ἐξ ἀτελείας τε ἔξων καλὴν ἑταίραν καὶ τὰ ἐπιτήδεια ταύτην ἐργασομένην.* Et alii in Thes. Stephani citati *ἐργάζεσθαι βίον, χρήματα.* Hic *τἀπ.* delebat Ernestus.

3. *αὐτόθεν*] Statim ab initio. SCH.

τῳ ante *τῶν* delens Reiskius sequens *τῷ* in *τῳ* mutat. Licet etiam *τῷ* expungere.

ἔργων] Dativi exempla v. in Thes. Steph. Xenophon bis genitivo.

4. *προστατεύοντες*] Eadem forma 3, 4, 6; 3, 6, 1, 2, aliisque locis multis Xenophontis, et pluribus adeo quam forma *προστατῶ*, quanquam hujus quoque multa apud eum sunt exempla. Nihilominus non videtur verior quam forma *ἐπιστατεύω*, de qua pro altera illata dixi ad Stephanum, et ad eundem de *ἀπροστάτητος* aliquoties in *ἀπροστάτευτος* depravato, ut *ἀξιοπροστάτητος* in *ἀξιοπροστάτευτος*.

μοσίων ἐπιμελόμενοι οὐ δουλοπρεπέστεροι ἕνεκα τούτου,
5 ἀλλ' ἐλευθεριώτεροι νομίζονται. Ὅλως, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τὸ ὑπαίτιον εἶναί τινι οὐ πάνυ προσίεμαι. Καὶ μὴν, ἔφη, Εὔθηρε, οὐ πάνυ γε ῥᾴδιόν ἐστιν εὑρεῖν ἔργον ἐφ' ᾧ οὐκ ἄν τις αἰτίαν ἔχοι. χαλεπὸν γὰρ οὕτω τι ποιῆσαι ὥστε μηδὲν ἁμαρτεῖν, χαλεπὸν δὲ καὶ ἀναμαρτήτως τι ποιήσαντα μὴ ἀγνώμονι κριτῇ περιτυχεῖν· ἐπεὶ καὶ οἷς νῦν ἐργάζεσθαι φὴς θαυμάζω εἰ ῥᾴδιόν ἐστιν ἀνέγκλητον διαγίγνεσθαι.
6 χρὴ οὖν πειρᾶσθαι τοὺς φιλαιτίους φεύγειν καὶ τοὺς εὐγνώμονας διώκειν, καὶ τῶν πραγμάτων ὅσα μὲν δύνασαι ποιεῖν ὑπομένειν, ὅσα δὲ μὴ δύνασαι φυλάττεσθαι, ὅ τι δ' ἂν πράττῃς, τούτου ὡς κάλλιστα καὶ προθυμότατα ἐπιμέλεσθαι. οὕτω γὰρ ἥκιστ' ἂν μέν σε οἶμαι ἐν αἰτίᾳ εἶναι, μάλιστα δὲ τῇ ἀπορίᾳ βοήθειαν εὑρεῖν, ῥᾷστα δὲ καὶ ἀκινδυνότατα ζῆν καὶ εἰς τὸ γῆρας διαρκέστατα.

ΚΕΦ. Θ.

Οἶδα δέ ποτε αὐτὸν καὶ Κρίτωνος ἀκούσαντα ὡς χαλεπὸν ὁ βίος Ἀθήνησιν εἴη ἀνδρὶ βουλομένῳ τὰ ἑαυτοῦ πράττειν. Νῦν γὰρ, ἔφη, ἐμέ τινες εἰς δίκας ἄγουσιν, οὐχ ὅτι ἀδικοῦνται ὑπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ὅτι νομίζουσιν ἥδιον ἄν
2 με ἀργύριον τελέσαι ἢ πράγματα ἔχειν. καὶ ὁ Σωκράτης, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Κρίτων, κύνας δὲ τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσι; Καὶ μάλα, ἔφη· μᾶλλον γάρ μοι λυσιτελεῖ τρέφειν ἢ μή. Οὐκ ἂν οὖν θρέψαις καὶ ἄνδρα ὅστις ἐθέλοι τε καὶ δύναιτό σου ἀπερύ-

4. ἐπιμελόμενοι B. γρ. r. ἐπιμελούμενοι A.B. pr. δουλ.] Poll. 3, 75. 5. οὐ πάνυ] οὐδόλως A. ᾧ] ὃ A., eraso sequentis οὐ initio. ἀνέγκλητον] Bekker. An. p. 400, 27. διαγίνεσθαι B. διαγενέσθαι A. 6. εὐγνώμονας] συγγνώμονας A. ἐπιμέλεσθαι] Libri ἐπιμελεῖσθαι. ἥκιστ' ἂν μὲν B. ἥκιστ' ἄν A. ἥκιστα μὲν B. γρ. r. σε οἶμαι] ἔσῃ μὴ B. 1. χαλεπὸν] γρ. χαλεπὸς cod. Victorii in ed. Florent. εἴη om. B. 2. ἔφη om. B. ἀπερύκωσι] ἐρύκωσι A. δύναταί A.

5. ὑπαίτιον] Notandus accusativus pro nominativo.

6. ὑπομένειν] Suscipere et tibi imponi pati. SCHN.

1. Κρίτωνος] Ditissimus et mitissimus et Socratis amantissimus, ut dicit Diog. L. 2, c. 12. V. Prinsterer. Prosopogr. Plat. p. 200 s.

χαλεπὸν ὁ βίος] Propter sycophantarum pestem, quos plebs Atheniensis facile patiebatur vexare optimates et opprimere, quod ad democratiam servandam conducere putabant. Calumniatores cum ditiores exagitabant, solenni vocabulo σείειν dicebantur. Sic est in Aristophanis Pace 639: Τῶν δὲ συμμάχων ἔσειον τοὺς παχεῖς καὶ πλουσίους. SCHN.

2. ἀπερύκωσι] Ut A., Anab. 3,1,25: Ἐρύκειν ἀπ' ἐμαυτοῦ τὰ κακά.

3 κειν τοὺς ἐπιχειροῦντας ἀδικεῖν σε; Ἡδέως γ' ἄν, ἔφη, εἰ μὴ φοβοίμην ὅπως μὴ ἐπ' αὐτόν με τράποιτο. Τί δ'; ἔφη, οὐχ ὁρᾷς ὅτι πολλῷ ἥδιόν ἐστι χαριζόμενον οἵῳ σοὶ ἀνδρὶ ἢ ἀπεχθόμενον ὠφελεῖσθαι; εὖ ἴσθ' ὅτι εἰσὶν ἐνθάδε τῶν τοιούτων ἀνδρῶν, οἳ πάνυ ἂν φιλοτιμηθεῖεν φίλῳ σοι χρῆσθαι.

4 Καὶ ἐκ τούτων ἀνευρίσκουσιν Ἀρχέδημον, πάνυ μὲν ἱκανὸν εἰπεῖν τε καὶ πρᾶξαι, πένητα δέ· οὐ γὰρ ἦν οἷος ἀπὸ παντὸς κερδαίνειν, ἀλλὰ φιλόχρηστός τε καὶ ἔφη ῥᾷστον εἶναι ἀπὸ τῶν συκοφαντῶν λαμβάνειν. τούτῳ οὖν ὁ Κρίτων, ὁπότε συγκομίζοι ἢ σῖτον ἢ ἔλαιον ἢ οἶνον ἢ ἔρια ἤ τι ἄλλο τῶν ἐν ἀγρῷ γιγνομένων χρησίμων πρὸς τὸν βίον, ἀφελὼν ἐδίδου, καὶ ὁπότε θύοι, ἐκάλει, καὶ τὰ
5 τοιαῦτα πάντα ἐπεμέλετο. νομίσας δὲ ὁ Ἀρχέδημος ἀπο-

3. αὐτόν με] αὐτὸν ἐμὲ B. σοὶ] ἴσως σὺ B. r. 4. κερδαίνειν] γρ. δά super δαι m. prima B. ἤ τι ἄλλο B. ἢ εἴτι ἄλλο A. γινομένων A.B. ἐδίδου] Libri ἔδωκε. ἐπεμέλετο] Libri ἐπεμελεῖτο. 5. ἀποστροφήν] ἀποτροφήν A.B., corr. γρ. r.

4. Ἀρχέδημον] Qui deinde potens Athenis demagogus fuit, quem nominat H. Gr. 1, 7, 2. (I hesitate to identify this Archedemus with the person of that name mentioned in the Mem. 2, 9. There seems no similarity at all in the points of character noticed. Grot. Hist. vol. 8, p. 245.) Aristophanes Ran. 588 lippum vocat et 419: Νυνὶ δὲ δημαγωγεῖ— κἄστιν τὰ πρῶτα τῆς ἐκεῖ μοχθηρίας. qui locus pertinet ad Ol. 93, 3. Xenophontis vero ὁ τοῦ δήμου τότε προεστηκὼς ἐν Ἀθήναις ad Ol. 93. annum eundem. Eundem γλάμωνα nominat Lysias contra Alcibiadem p. 536. Diversus ab eo Archedemus ὁ πήληξ cognominatus apud Aeschinem contra Ctesiphontem p. 531, qui locus pertinet ad Ol. 112, 3. SCHN.

λαμβάνειν] 1, 5, 5: Εἴ τις οὕτως ὀλίγα ἐργάζοιτο, ὥστε μὴ λαμβάνειν τὰ Σωκράτει ἀρκοῦντα, est acquirere, parare sibi. Similiter fere est οὐδὲν λαμβάνομεν ἐκ τῆς γῆς, οὔτε ἀπὸ τῆς οἰκίας 2, 7, 1. ἐκ χωρίου Aristoph. Nub. 1121. ubi vectigal, reditus ex aedibus vel terra significatur. Si datum ab aliquo accipere significatur, graece λαμβάνειν παρά τινος dicitur. Archedemus igitur si a sycophantis pecuniam corruptus accepisset, ut bonos eloquentia sua vexaret, tum λαμβάνειν παρὰ τῶν συκοφαντῶν dici debebat; quod si contra rogatus amicorum causam suscepit et defendit ita ut calumniatores ipsos aggrederetur, eoque tandem redigeret ut pecunia oblata se redimerent ab Archedemi accusatione, quod factum narratur s. 6, tum vero Archedemus recte λαμβάνειν ἀπὸ τῶν συκοφαντῶν dicitur, id est reditum et vectigal habere ex calumniatorum fraudulentia persequenda et vindicanda. Similis est locus Ps. Demosthenis c. Theocrin. p. 1341, 27: Θαυμαστόν ἐστιν ὅτι ζῶντες ἀπὸ (s. ἐκ) τοῦ συκοφαντεῖν οὔ φασι λαμβάνειν ἀπὸ τῆς πόλεως. SCH. Ruhnkenii de h. l. sententiam probans.

ἔδωκε] Sententia poscit ἐδίδου. Alterum ex sequenti καὶ cum illo conflato nasci potuit aut ex s. 6 inferri. Vidit Coraes, qui proposuit etiam ἂν ἔδωκε.

ἐκάλει] Ad coenam facto sacrificio sumendam cum cognatis et amicis. SCHN. V. 2, 3, 11. Aristophanes apud Erotianum p. 204 et schol. Av. 538: Οὐκ ἔσθω κενέβρειον· ὅταν θύῃς τι, κάλει με.

L. of C.

στροφήν οἱ τὸν Κρίτωνος οἶκον μάλα περιεῖπεν αὐτόν.
καὶ εὐθὺς τῶν συκοφαντούντων τὸν Κρίτωνα ἀνευρίσκει
πολλὰ μὲν ἀδικήματα, πολλοὺς δ' ἐχθρούς· καὶ * προσ-
εκαλεῖτο εἰς δίκην δημοσίαν, ἐν ᾗ αὐτὸν ἔδει κριθῆναι ὅ τι
6 δεῖ παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι. ὁ δὲ συνειδὼς αὑτῷ πολλὰ καὶ
πονηρὰ πάντ' ἐποίει ὥστε ἀπαλλαγῆναι τοῦ Ἀρχεδήμου.
ὁ δὲ Ἀρχέδημος οὐκ ἀπηλλάττετο, ἕως τόν τε Κρίτωνα
7 ἀφῆκε καὶ αὐτῷ χρήματα ἔδωκεν. ἐπεὶ δὲ τοῦτό τε καὶ
ἄλλα τοιαῦτα ὁ Ἀρχέδημος διεπράξατο, ἤδη τότε, ὥσπερ
ὅταν νομεὺς ἀγαθὸν κύνα ἔχῃ, καὶ οἱ ἄλλοι νομῆς βούλον-
ται πλησίον αὐτοῦ τὰς ἀγέλας ἱστάναι, ἵνα τοῦ κυνὸς ἀπο-
λαύωσιν, οὕτω δὴ καὶ Κρίτωνος πολλοὶ τῶν φίλων ἐδέ-
8 οντο καὶ σφίσι παρέχειν φύλακα τὸν Ἀρχέδημον. ὁ δὲ
Ἀρχέδημος τῷ Κρίτωνι ἡδέως ἐχαρίζετο, καὶ οὐχ ὅτι μόνος
ὁ Κρίτων ἐν ἡσυχίᾳ ἦν, ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ. εἰ δέ
τις αὐτῷ τούτων οἷς ἀπήχθετο ὀνειδίζοι ὡς ὑπὸ Κρίτωνος
ὠφελούμενος κολακεύοι αὐτόν, Πότερον οὖν, ἔφη ὁ Ἀρχέ-
δημος, αἰσχρόν ἐστιν εὐεργετούμενον ὑπὸ χρηστῶν ἀνθρώ-
πων καὶ ἀντευεργετοῦντα τοὺς μὲν τοιούτους φίλους ποι-
εῖσθαι, τοῖς δὲ πονηροῖς διαφέρεσθαι, ἢ τοὺς μὲν καλοὺς
κἀγαθοὺς ἀδικεῖν πειρώμενον ἐχθροὺς ποιεῖσθαι, τοῖς δὲ
πονηροῖς συνεργοῦντα πειρᾶσθαι φίλους ποιεῖσθαι καὶ
χρῆσθαι τούτοις ἀντ' ἐκείνων; ἐκ δὲ τούτου εἷς τε τῶν

ἀνευρίσκει] (ἴσως, ut videtur) ἓν εὑρίσκει B. Idem paginam finiens verbis πολλὰ μὲν, in margine inferiori addit ɔ καλεῖν εἰς τὴν κοινὴν χρῆσιν. Sed signum illud ɔ nusquam est in pagina illa. αὐτὸν ἔδει κρ. detrita in A., ut s. 6. νηρά. προσεκαλεῖτο] προεκαλέσατο B. 7. ὅταν A. inter versus ead. m. ἔχῃ] ἔχοι A. νομῆς] Libri νομεῖς. βούλωνται et ἀπολαύσωσιν A. οὕτω] αὐτὸ B., corr. γρ. r. δὴ et τοῦ om. B. 8. καὶ οὐχ] οὐχ A. τούτων om. A. ἀπήχθετο] ἀπεχθάνετο B. οὖν om. A.

5. προσεκαλεῖτο] Vossiani ante hoc verbum supplementum αὐτῶν τινα quum nullius sit fidei, lacunam indicavi, ut 2, 6, 39.

ὅ τι δεῖ παθεῖν] Formula solennis judicii publici, qua facete utitur Oecon. 11, 24: Πολλάκις ἐκρίθη ὅ τι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι. Judicii erat τιμᾶν ὅ τι χρὴ π. ἢ ἀποτ. SCHN.

6. ἀπηλλάττετο—ἀφῆκε] Activum ἀπαλλάξαι τοὺς κατηγόρους posuit Lysias c. Philocr. cap. 1. ἀφεῖναι de accusatore positum annotavit cum altero Harpocration in ἀφεὶς καὶ ἀπαλλάξας. SCHN. Alia H. Steph. Thes. Προσκαλεῖσθαι et ἀφιέναι Hist. Gr. 1, 7, 12, 13.

αὐτῷ] Archedemo. SCHN.

7. διεπράξατο, ἤδη τότε] Incisum vulgo post ἤδη positum retraxi, admonente Heindorfio et comparante Platonem de Legibus 6, p. 778 C: Ἐκεῖνα ἤδη τότε ἐπὶ πᾶσι τοιούτοις ἀποτελοῦμεν. SCHN.

8. οὐχ ὅτι μόνος] Alia de frequenti hac formula Steph. Thes. v. Ὅτι.

Κρίτωνος φίλων Ἀρχέδημος ἦν καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Κρίτωνος φίλων ἐτιμᾶτο.

ΚΕΦ. I.

Οἶδα δὲ καὶ Διοδώρῳ αὐτὸν ἑταίρῳ ὄντι τοιάδε διαλεχθέντα· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Διόδωρε, ἄν τίς σε τῶν οἰκετῶν
2 ἀποδρᾷ, ἐπιμέλει ὅπως ἀνασώσει; Καὶ ἄλλους γε νὴ Δί', ἔφη, παρακαλῶ, σῶστρα τούτου ἀνακηρύττων. Τί γάρ; ἔφη, ἐάν τίς σοι κάμνῃ τῶν οἰκετῶν, τούτου ἐπιμέλει καὶ παρακαλεῖς ἰατρούς, ὅπως μὴ ἀποθάνῃ; Σφόδρα γ', ἔφη. Εἰ δέ τίς σοι τῶν γνωρίμων, ἔφη, πολὺ τῶν οἰκετῶν χρησιμώτερος ὢν κιδυνεύοι δι' ἔνδειαν ἀπολέσθαι, οὐκ οἴει σοι
3 ἄξιον εἶναι ἐπιμεληθῆναι ὅπως διασωθῇ; καὶ μὴν οἶσθά γε ὅτι οὐκ ἀγνώμων ἐστὶν Ἑρμογένης· αἰσχύνοιτο δ' ἄν, εἰ ὠφελούμενος ὑπὸ σοῦ μὴ ἀντωφελοίη σε. καίτοι τὸ ὑπηρέτην ἑκόντα τε καὶ εὔνουν καὶ παραμόνιμον ἔχειν, καὶ μὴ μόνον τὸ κελευόμενον ἱκανὸν ὄντα ποιεῖν, ἀλλὰ δυνάμενον καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ χρήσιμον εἶναι καὶ προνοεῖν καὶ προ-
4 βουλεύεσθαι πολλῶν οἰκετῶν οἶμαι ἀντάξιον εἶναι. οἱ μέντοι ἀγαθοὶ οἰκονόμοι, ὅταν τὸ πολλοῦ ἄξιον μικροῦ ἐξῇ

1. οἶδα] οἷα B., corr. γρ. r. τοιάδε] τοιαῦτα A. ἐπιμέλει] Libri ἐπιμελῇ, sed ultima pallida in A. σε Parisini duo. σοι A.B. ἀνασώσει] ἀνασώσῃ A. ἀνακομίσῃ B. 2. καὶ ἄλλους γε] post vacuum spatium 2 litt. capax comma rescriptum in A., tum ἀλλά γε. Idem νὴ δία παρακαλῶ. σῶστρα τούτου] σώστρατον B., σῶστρα τούτῳ γρ. r. ἀνακηρύττων] ἀνακηρύσσων A.B. κάμνῃ] ἐ(ι) νο(σῇ) (σῇ) A. m. ant., deinde rescriptis quae palluerant. ἐπιμέλει] Libri ἐπιμελῇ. γ'] detritum in A. in fine versus vix sufficientis, om. B. τῶν οἰκετῶν om. A. κινδυνεύοι A.B. κινδυνεύει ceteri. 3. οὐκ om. A., rescripto sequenti α, quod potuit esse εὐ. παραμόνιμον] Libri παράμονον καὶ τὸ κελευόμενον ἱκανὸν ὄντα ποιεῖν.

1. ἄν] Scribendum ἐάν potius quam ἤν, ut est Cyrop. 1, 4, 13: Ἤν τις ἀποδρᾷ σε τῶν οἰκετῶν.

ἀνακομίσῃ] ἀνεσωσάμην pro ἀνεκομισάμην libri praeter Vaticanum Dionysii A.R. 10, 36. Sed Xenophontem non scripsisse ἀνακομίσῃ praeter usum verbi hac significatione recentioribus potius quam Atticis, ut ostendunt exempla ad Stephanum citata, tribuendum persuadet constructio verbi ἐπιμέλεσθαι, quod cum futuro potius quam cum conjunctivo aoristi primi construens Xenophon hic quoque ἀνασώσει scripsisse videtur, alioqui ἀνακομιεῖ scripturus. V. ad 1, 2, 37.

2. σῶστρα] V. exemplum in papyro apud Letronn. Papyr. p. 15, 24 ed. Didot.

3. Ἑρμογένης] De quo dicetur ad 4, 8, 4. SCHN.

παραμόνιμον, ut Valckenarius pro παράμονον, 2, 4, 6: Ποῖον ἀνδράποδον οὕτως εὔνουν καὶ παραμόνιμον; 3, 11, 11: Ἁλώσιμον καὶ παραμόνιμον. Παράμονος Pindarus Nem. 8, 28. SCHN. Παραμένειν autem de servis Oecon. 3, 4, et in manumissionibus apud Curtium Anecd. Delph. p. 57 seq.

καὶ τὸ κελευόμενον ἱκανὸν ποιεῖν praestat delere cum Schutzio quam sequi Ruhnkenium. SCHN.

πρίασθαι, τότε φασὶ δεῖν ὠνεῖσθαι. νῦν δὲ διὰ τὰ πρά-
5 γματα εὐωνοτάτους ἔστι φίλους ἀγαθοὺς κτήσασθαι. καὶ
ὁ Διόδωρος, Ἀλλὰ καλῶς τε, ἔφη, λέγεις, ὦ Σώκρατες,
καὶ κέλευσον ἐλθεῖν ὡς ἐμὲ τὸν Ἑρμογένη. Μὰ Δί', ἔφη,
οὐκ ἔγωγε· νομίζω γὰρ οὔτε σοὶ κάλλιον εἶναι τὸ καλέσαι
ἐκεῖνον τοῦ αὐτὸν ἐλθεῖν πρὸς ἐκεῖνον οὔτ' ἐκείνῳ μεῖζον
6 ἀγαθὸν τὸ πραχθῆναι ταῦτα ἢ σοί. οὕτω δὴ ὁ Διόδωρος
ᾤχετο πρὸς τὸν Ἑρμογένη· καὶ οὐ πολὺ τελέσας ἐκτή-
σατο φίλον, ὃς ἔργον εἶχε σκοπεῖν ὅ τι ἂν ἢ λέγων ἢ
πράττων ὠφελοίη τε καὶ εὐφραίνοι Διόδωρον.

4. ἀγαθοὺς] καὶ ἀγαθοὺς A. 5. τε] Libri γε. ἑρμογένη] Libri ἑρμογένην. αὐτὸν] α. τ. A. πραχθῆναι ταῦτα] invertit A. 6. τὸν om. A. ἑρμογένη] Libri ἑρμογένην. τε om. B. καὶ εὐφραίνοι addit B. r.

4. διὰ τὰ πράγματα] hoc rei publicae statu, ut nunc res sunt. SCHN.

5. καλῶς γε] Infra 3, 3, 4 est καλῶς τε, rectius, ut mihi videtur. Ceterum Edwards recte comparavit locum Horatii Epist. 1, 12, 22, ubi socio commendat in amicitiam Pompejum: Utere Pompeio Grospho: et si quid petet, ultro Defer: nil Grosphus nisi verum orabit et aequum: Vilis amicorum est annona, bonis ubi quid deest. SCHN.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΚΕΦ. Α.

Ὅτι δὲ τοὺς ὀρεγομένους τῶν καλῶν ἐπιμελεῖς ὧν ὀρέ-
γοιντο ποιῶν ὠφέλει, νῦν τοῦτο διηγήσομαι. ἀκούσας γάρ
ποτε Διονυσόδωρον εἰς τὴν πόλιν ἥκειν ἐπαγγελλόμενον
στρατηγεῖν διδάξειν, ἔλεξε πρός τινα τῶν συνόντων, ὃν
2 ᾐσθάνετο βουλόμενον τῆς τιμῆς ταύτης τυχεῖν, Αἰσχρὸν
μέντοι, ὦ νεανία, τὸν βουλόμενον τῇ πόλει στρατηγεῖν,
ἐξὸν τοῦτο μαθεῖν, ἀμελῆσαι αὐτοῦ· καὶ δικαίως ἂν οὗτος
ὑπὸ τῆς πόλεως ζημιοῖτο πολὺ μᾶλλον ἢ εἴ τις ἀνδριάντας
3 ἐργολαβοίη μὴ μεμαθηκὼς ἀνδριαντοποιεῖν. ὅλης γὰρ τῆς
πόλεως ἐν τοῖς πολεμικοῖς κινδύνοις ἐπιτρεπομένης τῷ
στρατηγῷ, μεγάλα τά τε ἀγαθὰ κατορθοῦντος αὐτοῦ καὶ

1. ἀκούσας—11. διεσαφήνιζεν Stobaeus Fl. 54, 27, omissis s. 2. αἰσχρὸν—5, ἀτὰρ ἔφη. ἀκούσας—ἥκειν Bekker. Anecd. p. 373, 10. γάρ] δέ Stob. ἔλεξε] ἔλεγε Stob. συνόντων Stob. ξυνόντων libri. βουλόμενον B. mg. r. Ex B. autem dehinc petita scriptura recepta, ex ceteris posita in lemmate, nisi alia utrisque tribuitur. ταύτης] ἐν τῇ πόλει addunt libri et Stob. 2. τῇ] Libri ἐν τῇ.

1. Ὅτι—διηγήσομαι] Si hoc exordium est Xenophontis, quod suspectum facit Stobaeus, qui ἀκούσας δέ, non γάρ, certe ὅπως exspectes aut ὡς, ut Cyr. 8, 1, 17: Τοῦτο οὖν πρῶτον διηγησόμεθα ὡς προσηνάγκαζε τοὺς τοιούτους παρεῖναι. 48: Ὡς οὖν ἐπὶ τὸ φιλεῖσθαι δοκεῖ ἡμῖν ἐλθεῖν, τοῦτο πειρασόμεθα διηγήσασθαι. et infra 4, 5, 1: Ὡς δὲ—ἐποίει, νῦν αὖ τοῦτο λέξω, et omisso τοῦτο 4, 2, 1, et 1, 3, 1, ὡς ὠφελεῖν ἐδόκει.

τῶν καλῶν] Honores, ἀρχὰς, vel munera publica. WEISK.

Διονυσόδωρον] Chium, Euthydemi fratrem, qui primo ad Thurios se contulerant, deinde Athenas, ibique non solum sophisticen, sed etiam artem militarem profitebantur, de qua in Platonico Euthydemo p. 271 s. Utraque disputatio, et apud Xen. et apud Platonem, ad vanitatem et inscitiam hominis demonstrandam pertinet. ERNEST.

2. ἐν τῇ πόλει ante τυχεῖν et s. 2 ἐν ante τῇ πόλει delevit Cobetus p. 656.

τὰ κακὰ διαμαρτάνοντος εἰκὸς γίγνεσθαι. πῶς οὖν οὐκ ἂν δικαίως ὁ τοῦ μὲν μανθάνειν τοῦτο ἀμελῶν, τοῦ δὲ αἱρεθῆναι ἐπιμελόμενος ζημιοῖτο; τοιαῦτα μὲν δὴ λέγων ἔπεισεν
4 αὐτὸν ἐλθόντα μανθάνειν. ἐπεὶ δὲ μεμαθηκὼς ἧκε, προσέπαιζεν αὐτῷ λέγων, Οὐ δοκεῖ ὑμῖν, ὦ ἄνδρες, ὥσπερ Ὅμηρος τὸν Ἀγαμέμνονα γεραρὸν ἔφη εἶναι, οὕτω καὶ ὅδε στρατηγεῖν μαθὼν γεραρώτερος φαίνεσθαι; καὶ γὰρ ὥσπερ ὁ κιθαρίζειν μαθών, καὶ ἐὰν μὴ κιθαρίζῃ, κιθαριστής ἐστι, καὶ ὁ μαθὼν ἰᾶσθαι, καὶ ἐὰν μὴ ἰατρεύῃ, ὅμως ἰατρός ἐστιν, οὕτω καὶ ὅδε ἀπὸ τοῦδε τοῦ χρόνου διατελεῖ στρατηγὸς ὤν, κἂν μηδεὶς αὐτὸν ἕληται. ὁ δὲ μὴ ἐπιστάμενος οὔτε στρατηγὸς οὔτε ἰατρός ἐστιν, οὐδ᾽ ἐὰν ὑπὸ πάντων
5 ἀνθρώπων αἱρεθῇ. ἀτάρ, ἔφη, ἵνα κἂν ἡμῶν τις ἢ ταξιαρχῇ ἢ λοχαγῇ σοι, ἐπιστημονέστεροι τῶν πολεμικῶν ὦμεν, λέξον ἡμῖν πόθεν ἤρξατό σε διδάσκειν τὴν στρατηγίαν. καὶ ὅς, Ἐκ τοῦ αὐτοῦ, ἔφη, εἰς ὅπερ καὶ ἐτελεύτα· τὰ γὰρ
6 τακτικὰ ἐμέ γε καὶ ἄλλο οὐδὲν ἐδίδαξεν. Ἀλλὰ μήν, ἔφη ὁ Σωκράτης, τοῦτό γε πολλοστὸν μέρος ἐστὶ στρατηγίας. καὶ γὰρ παρασκευαστικὸν τῶν εἰς τὸν πόλεμον τὸν στρατηγὸν εἶναι χρὴ καὶ ποριστικὸν τῶν ἐπιτηδείων τοῖς στρατιώταις καὶ μηχανικὸν καὶ ἐργαστικὸν καὶ ἐπιμελῆ καὶ καρτερικὸν καὶ ἀγχίνουν καὶ φιλόφρονά τε καὶ ὠμὸν καὶ ἁπλοῦν τε καὶ ἐπίβουλον καὶ φυλακτικόν τε καὶ κλέπτην καὶ προετικὸν καὶ ἅρπαγα καὶ φιλόδωρον καὶ πλεονέκτην

4. προσέπαιζεν] ξε s. v. m. tert. B. οὕτω καὶ] καὶ οὕτω B. φαίνεσθαι] ἔσται B., alterum γρ. r. οὐδὲ ἐὰν] οὐδὲ ἂν B. 5. κἂν Stob., καὶ ἐὰν libri, uno tantum Parisino ἐὰν omittente. πόθεν] πότερον et τῆς στρατηγίας B., corr. γρ. r. ἄλλο] ἄλλ᾽ Stob., ἄλλου B., ἄλλο γρ. r. 6. τὸν πόλεμον] πόλεμον Stob. ἁπλοῦν τε] ἁπλοῦν Stob., ut sequens τε om. B.

4. προσέπαιζεν] προσέπαιξεν Steph. Sane aoristus melior foret, sed quia Attici hac forma non utuntur, προσέπαισεν scribendus. ERNEST. Per ξ, tres Parisini.

Ὅμηρος] Il. Γ, 170.

οὕτω καὶ] Transposui, ut sequitur, in libris plerisque καὶ οὕτω scriptum, in duobus καὶ οὕτως, ad Conv. 8, 15.

καὶ ἐὰν] κἂν, ut s. 5 Stobaeus, Leonclavius. V. ad 2, 4, 6.

οὔτε στρατηγὸς] Deest οὔτε κιθαριστής, cujusmodi de incuria loquendi v. ad Cyrop. 1, 6, 14.

6. πολλοστὸν] Commentarii vicem geret comparatus locus in Cyri disciplina 1, 6, 12 seqq. SCHN. Quantum pretium tacticae statuerint Graeci intelligi potest ex iis quae Folardus ad Polybium disputavit: qui ipse quoque omnia propemodum in re militari tacticae tribuit. ERNEST. Plura de his editores Turic. Scriptt. milit. vol. 2, part. 1, p. 17 seq.; part. 2, p. 242. Xenophon autem quem τακτικὸν dicat explicat s. 7.

φυλακτικόν] Qui suos ab insidiis et clade tutos servat; hostibus contra quocunque modo damnum infert insidiis et dolis struendis. SCHN.

καὶ ἀσφαλῆ καὶ ἐπιθετικόν, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ φύσει καὶ ἐπιστήμη δεῖ τὸν εὖ στρατηγήσοντα ἔχειν.
7 καλὸν δὲ καὶ τὸ τακτικὸν εἶναι· πολὺ γὰρ διαφέρει στράτευμα τεταγμένον ἀτάκτου, ὥσπερ λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ κέραμος ἀτάκτως μὲν ἐρριμμένα οὐδὲν χρήσιμά ἐστιν, ἐπειδὰν δὲ ταχθῇ κάτω μὲν καὶ ἐπιπολῆς τὰ μήτε σηπόμενα μήτε τηκόμενα, οἵ τε λίθοι καὶ ὁ κέραμος, ἐν μέσῳ δὲ αἵ τε πλίνθοι καὶ τὰ ξύλα, ὥσπερ ἐν οἰκοδομίᾳ συντίθεται,
8 τότε γίγνεται πολλοῦ ἄξιον κτῆμα οἰκία. Ἀλλὰ πάνυ, ἔφη ὁ νεανίσκος, ὅμοιον, ὦ Σώκρατες, εἴρηκας. καὶ γὰρ ἐν τῷ πολέμῳ τοὺς ἀρίστους δεῖ πρώτους τάττειν καὶ τελευταίους, ἐν μέσῳ δὲ τοὺς χειρίστους, ἵνα ὑπὸ μὲν τῶν ἄγωνται, ὑπὸ δὲ τῶν ὠθῶνται.
9 Εἰ μὲν τοίνυν, ἔφη, καὶ διαγιγνώσκειν σε τοὺς ἀγαθοὺς καὶ τοὺς κακοὺς ἐδίδαξεν· εἰ δὲ μή, τί σοι ὄφελος ὧν ἔμαθες; οὐδὲ γὰρ εἴ σε ἀργύριον ἐκέλευσε πρῶτον μὲν καὶ τελευταῖον τὸ κάλλιστον τάττειν, ἐν μέσῳ δὲ τὸ χείριστον, μὴ διδάξας διαγιγνώσκειν τό τε καλὸν καὶ τὸ κίβδηλον, οὐδὲν ἄν σοι ὄφελος ἦν. Ἀλλὰ μὰ Δί', ἔφη, οὐκ ἐδίδαξεν· ὥστε αὐτοὺς ἂν ἡμᾶς δέοι τούς

καὶ ἀσφαλῆ om. B. δεῖ Stob. ἃ δεῖ libri. συντίθενται C. 8. τοὺς Stob. ed. Trincav. τούς τε libri et Stob. A., sed qui ὥσπερ—χείρους in marg. ἀρίστους δεῖ πρώτους B. πρώτους ἀρίστους δεῖ ceteri et Stob. τελευταίους B. τοὺς τελευταίους ceteri et Stob. χειρίστους] χείρους Stob. μὲν τῶν Stob. μὲν αὐτῶν libri. ἐν μέσῳ] μέσον Stob.

7. πλίνθοι] Cum πλίνθοι juxta ligna positi ad res referantur, quae aqua ignive liquefieri aut putredine corrumpi possint, videntur esse lateres non igne cocti, sed crudi et admista palea in aere et sole siccati, quales et Graeci olim et Romani in aedificiis adhibebant, auctore Vitruvio 2, c. 3, et Plinio 35, 14. Similitudine eadem utitur Cyropaediae 6, 3, 25, et fortasse e Xenophonte repetita usus erat Demetrius Phalereus in dicto apud Polybium 10, 22: Καθάπερ ἐν οἰκοδομίαις ἐὰν κατὰ μίαν πλίνθον καὶ καθ' ἕνα δόμον ἐπιμελείας τύχῃ τὸ παραρραγέν, οὕτως ἐν στρατοπέδῳ τὸ κατ' ἄνδρα καὶ κατὰ λόχον ἀκριβωθὲν ὅλην ποιεῖ τὴν δύναμιν ἰσχυράν. Ubi legendum esse παρατεθὲν ex codicis varietate aliqua docuit Schweighäuserus, qui praeterea recte monuit δόμον esse ordinem et stratum laterum. SCHN.

κέραμος] Sunt tegulae, a πλίνθοις, lateribus, diversae. SCHN.

8. καὶ—τελευταίους] Quum legeretur καὶ γὰρ ἐν τῷ πολέμῳ τούς τε πρώτους ἀρίστους δεῖ τάττειν καὶ τοὺς τελευταίους, sententiam et sequens τοὺς χειρίστους et s. 9, πρῶτον—τάττειν, et s. 10, τοὺς φιλαργυρωτάτους πρώτους καθιστάντες, poscere πρώτους τε τοὺς ἀρίστους—καὶ τελευταίους animadvertit Hirschig. Annot. p. 101, qui etiam πρώτους μὲν τοὺς ἀρίστους, ut s. 9. Similis perversitas 3, 10, 1; 3, 14, 7; Eq. 9, 8.

ἐν μέσῳ δὲ τοὺς χειρίστους] Haec est acies Homerica Il. Δ, 297 s. ERNEST.

9. διαγιγνώσκειν σε τοὺς ἀγαθοὺς καὶ τοὺς κακοὺς] τούς τ' Hirschig. Philologi vol. 5, p. 364. Sic continuo, et 4, 2, 26.

ἐδίδαξεν] Intellige deinceps εὖ ἔχει vel καλῶς ἔχει, solenni Atticis scriptoribus ellipsi. SCHN.

10 τε ἀγαθοὺς καὶ τοὺς κακοὺς κρίνειν. Τί οὖν οὐ σκοποῦμεν, ἔφη, πῶς ἂν αὐτῶν μὴ διαμαρτάνοιμεν; Βούλομαι, ἔφη, ὁ νεανίσκος. Οὐκοῦν, ἔφη, εἰ μὲν ἀργύριον δέοι ἁρπάζειν, τοὺς φιλαργυρωτάτους πρώτους καθιστάντες ὀρθῶς ἂν τάττοιμεν; Ἔμοιγε δοκεῖ. Τί δὲ τοὺς κινδυνεύειν μέλλοντας; ἆρα τοὺς φιλοτιμοτάτους προτακτέον; Οὗτοι γοῦν εἰσιν, ἔφη, οἱ ἕνεκα ἐπαίνου κινδυνεύειν ἐθέλοντες. οὐ τοίνυν οὗτοί γε ἄδηλοι, ἀλλ' ἐπιφανεῖς πανταχοῦ ὄντες
11 εὐεύρετοι ἂν εἶεν. Ἀτάρ, ἔφη, πότερά σε τάττειν μόνον ἐδίδαξεν, ἢ καὶ ὅπῃ καὶ ὅπως χρηστέον ἑκάστῃ τῶν τάξεων; Οὐ πάνυ, ἔφη. Καὶ μὴν πολλά γ' ἐστὶ πρὸς ἃ οὔτε τάττειν οὔτε ἄγειν ὡσαύτως προσήκει. Ἀλλὰ μὰ Δί', ἔφη, οὐ διεσαφήνιζε ταῦτα. Νὴ Δί', ἔφη, πάλιν τοίνυν ἐλθὼν ἐπανερώτα· ἢν γὰρ ἐπίστηται καὶ μὴ ἀναιδὴς ᾖ, αἰσχυνεῖται ἀργύριον εἰληφὼς ἐνδεᾶ σε ἀποπέμψασθαι.

ΚΕΦ. Β.

Ἐντυχὼν δέ ποτε στρατηγεῖν ᾑρημένῳ τῳ, Τοῦ ἕνεκεν, ἔφη, Ὅμηρον οἴει τὸν Ἀγαμέμνονα προσαγορεῦσαι ποιμένα λαῶν; ἆρά γε ὅτι ὥσπερ τὸν ποιμένα δεῖ ἐπιμελεσθαι ὅπως σῷ τε ἔσονται αἱ οἶες καὶ τἀπιτήδεια ἕξουσι, καὶ οὗ ἕνεκα τρέφονται, τοῦτο ἔσται, οὕτω καὶ τὸν στρα-

10. διαμαρτάνοιμεν] διαμάρτοιμεν Stob. ἐπαίνου] ἐπαίνων B. οὗτοί γε] οὗτοί γε εἰσὶν B. εὐεύρετοι] Libri εὐαίρετοι. 11. ἑκάστῃ τῶν τάξεων] ἑκάστῳ τῶν τακτέων B. ἑκάστῳ τῶν ταγμάτων Stob. τοίνυν om. B. ἢν] εἰ B. 1.—4. Stob. Fl. 54, 28. ἕνεκεν] ἕνεκα Stob. προσαγορεῦσαι ποιμένα] invertit B. ἐπιμέλεσθαι] Libri et Stob. ἐπιμελεῖσθαι hic et infra. σῷ] Libri et Stob. σῶαι. οἶες] Libri et Stob. ὄϊες. τἀπιτήδεια] Libri et Stob. τὰ ἐπιτήδεια.

10. Τί δὲ τοὺς—μέλλοντας] Distinctionem vulgarem Τί δέ;—μέλλοντας, ἆρα mutavi, admonente Heindorfio. Plato Sophistae p. 266 C: Τί δὲ τὴν ἡμετέραν τέχνην; ἆρ' οὐκ αὐτὴν μὲν οἰκίαν—φήσομεν ποιεῖν; Conf. Heindorf. ad Gorgiae §. 66. p. 94. SCHN.

εὐεύρετοι] Quod sententia poscit, similiter in εὐάρεστος depravatum Oecon. 8, 17, et δυσεύρετος in δυσαίρετος infra 3, 14, 7.

11. ὅπῃ καὶ ὅπως] Plurima hujus formulae exempla citavi ad Thes. Stephani v. Ὅπῃ p. 2077 B, C.

ἑκάστῳ τῶν τακτέων] Neque τακτέων neque ταγμάτων, sed ἑκάστῃ τῶν τάξεων sermoni de modo aciei instruendae melius convenire recte animadvertit Schutzius. SCHN.

οὔτε τάττειν οὔτε ἄγειν ὡσαύτως] Cyrop. 1, 6, 43: Ὅπως χρὴ τάττειν εἰς μάχην στρατιὰν ἢ ὅπως ἄγειν. SCHN.

1. σῷ] V. ad Cyrop. 4, 4, 2; et praef. ad Anab. p. ix. Illatam sic formam σῶος etiam recentioribus testatur Josephi A. J. 6, 14, 4, codex Vaticanus, qui pro καὶ σώους ἐπιστρέψοντας praebens καὶ ἴσως ὑποστρέψαντας, monstrat καὶ σῶς, ut alii aliorum, de quibus dixi ad Thes. Stephani.

τηγὸν ἐπιμέλεσθαι δεῖ ὅπως σῷ τε οἱ στρατιῶται ἔσονται καὶ τἀπιτήδεια ἕξουσι, καὶ οὗ ἕνεκα στρατεύονται, τοῦτο ἔσται; στρατεύονται δὲ, ἵνα κρατοῦντες τῶν πολεμίων εὐ-
2 δαιμονέστεροι ὦσιν. ἢ τί δήποτε οὕτως ἐπῄνεσε τὸν Ἀγαμέμνονα εἰπὼν,

Ἀμφότερον, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής;

ἆρά γε ὅτι αἰχμητής τε κρατερὸς ἂν εἴη, οὐκ εἰ μόνος αὐτὸς εὖ ἀγωνίζοιτο πρὸς τοὺς πολεμίους, ἀλλ' εἰ καὶ παντὶ τῷ στρατοπέδῳ τούτου αἴτιος εἴη, καὶ βασιλεὺς ἀγαθὸς, οὐκ εἰ μόνον τοῦ ἑαυτοῦ βίου καλῶς προεστήκοι, ἀλλ' εἰ
3 καὶ ὧν βασιλεύοι, τούτοις εὐδαιμονίας αἴτιος εἴη; καὶ γὰρ βασιλεὺς αἱρεῖται οὐχ ἵνα ἑαυτοῦ καλῶς ἐπιμέληται, ἀλλ' ἵνα καὶ οἱ ἑλόμενοι δι' αὐτὸν εὖ πράττωσι· καὶ στρατεύονται δὲ πάντες, ἵνα ὁ βίος αὐτοῖς ὡς βέλτιστος ᾖ, καὶ στρατηγοὺς αἱροῦνται τούτου ἕνεκα, ἵνα πρὸς τοῦτο αὐ-
4 τοῖς ἡγεμόνες ὦσι. δεῖ οὖν τὸν στρατηγοῦντα τοῦτο παρασκευάζειν τοῖς ἑλομένοις αὐτὸν στρατηγόν· καὶ γὰρ οὔτε κάλλιον τούτου ἄλλο ῥᾴδιον εὑρεῖν οὔτε αἴσχιον τοῦ ἐναντίου. καὶ οὕτως ἐπισκοπῶν τίς εἴη ἀγαθοῦ ἡγεμόνος ἀρετὴ τὰ μὲν ἄλλα περιῄρει, κατέλειπε δὲ τὸ εὐδαίμονας ποιεῖν ὧν ἂν ἡγῆται.

ΚΕΦ. Γ.

Καὶ ἱππαρχεῖν δέ τινι ᾑρημένῳ οἶδά ποτε αὐτὸν τοιάδε διαλεχθέντα· Ἔχοις ἄν, ἔφη, ὦ νεανία, εἰπεῖν ἡμῖν ὅτου ἕνεκα ἐπεθύμησας ἱππαρχεῖν; οὐ γὰρ δὴ τοῦ πρῶτος τῶν ἱππέων ἐλαύνειν· καὶ γὰρ οἱ ἱπποτοξόται τούτου γε ἀξιοῦνται· προελαύνουσι γοῦν καὶ τῶν ἱππάρχων. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦ γνωσθῆναί γε· ἐπεὶ καὶ

ἕνεκα στρατεύονται] ἕνεκα ἔσονται στρατεύοντες B. 2. τε Stob. τε καὶ libri. τούτου] τοῦτο B., corr. γρ. r. μόνον] μόνου B. βασιλεύει B. Stob. 3. ἐπιμέληται] Libri et Stob. ἐπιμελῆται. δι' αὐτὸν] διὰ τοῦτον Stob. τοῦτο Stob. τούτους libri. 4. στρατηγόν] στρατηγεῖν B. κατέλειπε Stob. ed. Trincav. κατέλιπε libri. 1.-11. Stob. Fl. 54, 29, omissis ἔχοις ἂν—s. 2. ποιῆσαι. ἡμῖν om. B. ἱππαρχῶν, eraso super α accentu, B.

2. εἰπὼν] Il. Γ, 179.
4. στρατηγοῦντα—στρατηγόν] Bessario: *Oportet igitur imperatorem prospicere ut hoc idem eligentibus conferat,* quasi legerit τὸν στρατηγὸν ταὐτὸ τοῦτο π. τοῖς ἑλομένοις αὐτόν.
1. Adolescentes Athenis ad equitatum lege vocati quibus modis incitandi sint, docet Xenophon Hipparchici 1, 11. SCHN.

οἱ μαινόμενοί γε ὑπὸ πάντων γιγνώσκονται. Ἀληθές, ἔφη,
2 καὶ τοῦτο λέγεις. Ἀλλ' ἄρα ὅτι τὸ ἱππικὸν οἴει ἂν τῇ πό-
λει βέλτιον ποιήσας παραδοῦναι, καὶ εἴ τις χρεία γίγνοιτο
ἱππέων, τούτων ἡγούμενος ἀγαθοῦ τινος αἴτιος γενέσθαι
τῇ πόλει; Καὶ μάλα, ἔφη. Καὶ ἔστι γε νὴ Δί', ἔφη ὁ
Σωκράτης, καλὸν, ἐὰν δύνῃ ταῦτα ποιῆσαι. ἡ δὲ ἀρχή
που ἐφ' ἣν ᾕρησαι ἵππων τε καὶ ἀμβατῶν ἐστιν. Ἔστι
3 γὰρ οὖν, ἔφη. Ἴθι δὴ λέξον ἡμῖν τοῦτο πρῶτον, ὅπως
διανοεῖ τοὺς ἵππους βελτίους ποιῆσαι; καὶ ὅς, Ἀλλὰ τοῦ-
το μὲν, ἔφη, οὐκ ἐμὸν οἶμαι τὸ ἔργον εἶναι, ἀλλὰ ἰδίᾳ
4 ἕκαστον δεῖν τοῦ ἑαυτοῦ ἵππου ἐπιμέλεσθαι. Ἐὰν οὖν,
ἔφη ὁ Σωκράτης, παρέχωνταί σοι τοὺς ἵππους οἱ μὲν οὕτω
κακόποδας ἢ κακοσκελεῖς ἢ ἀσθενεῖς, οἱ δὲ οὕτως ἀτρόφους
ὥστε μὴ δύνασθαι ἀκολουθεῖν, οἱ δὲ οὕτως ἀναγώγους
ὥστε μὴ μένειν ὅπου ἂν σὺ τάξῃς, οἱ δὲ οὕτω λακτιστὰς

ἀληθὲς] ἄληθες B. pr., ut s. 13, corr. γρ. r. 2. ὅτι] καὶ addit B., punctis suprapositis γρ. r. ἂν post οἴει ponit Paris. unus et codex Victorii in Ald., om. alter, post βέλτιον B. ἣν] Libri et Stob. ἧς. ἀμβατῶν] ἀναβατῶν B. 3. διανοεῖ] Libri et Stob. διανοῇ. ἵππου Florentini tres et Vatic., Stob. ἔργου B. ἐπιμέλεσθαι] Libri et Stob. ἐπιμελεῖσθαι. 4. οὕτω Stob. οὕτως B. hic et ante λακτιστάς.

2. οἴει ἂν—παραδοῦναι] Cyrop. 5, 2, 29: Οἴει ἂν καὶ τοῦτον ἡδέως ἡμᾶς ἰδεῖν; 5, 3, 8: Τὸν ἐκτμηθέντα οἴει ἂν σὺν ἡμῖν γενέσθαι; Sic οὐκ οἶδ' ἂν εἰ transponendo corrumpunt librarii, ut dixi ib. 5, 4, 12, quod et illic 1, 6, 41, et supra 1, 3, 5: Οὐκ οἶδ' εἴτις οὕτως ἂν ὀλίγα ἐργάζοιτο, fortasse factum. Aristoph. Av. 1018: Νὴ Δί', ὡς οὐκ οἶδ' ἄρ' εἰ φθαίης ἄν, recte codex Medic. οὐκ οἶδ' ἂν εἰ.

ἐφ' ἧς] Mihi casus hic et ipsa formula insolens videtur esse. Dativus additur Cyrop. 1, 2, 5, accusativus Hist. Gr. 5, 1, 5. SCHN. ἣν Cobetus p. 690, ut Plato Menex. p. 90 B, et alii.

ἀμβατῶν] Librorum hic et alibi inter formas ἀμβάτης et ἀναβάτης dissensus alteram suspectam reddit apud Xenophontem infra s. 5, et alibi.

3. οἶμαι τὸ ἔργον] Sic alii Cyrop. 2, 1, 11, ὑμέτερον τὸ ἔργον. Ubi tamen τὸ omittunt alii. Addit Heindorfius Platonis Polit. p. 258 C. Herodot. 5, 1. SCHN.

4. παρέχωνταί σοι] Observent lectores σοι h. l. παρέλκειν. Nam παρέχειν ἵππον τινὶ est equum praebere vel adducere: παρέχεσθαι vero ἵππον dicuntur, qui ἐκ καταλόγου ἱπποτροφοῦσι et quos Xenophon Hist. Gr. 3, 4, 16, et Agesilai 1, 24, ἱπποτροφεῖν καταλέγεσθαι dicit. Hinc est in Agesilao l. c. ὅστις παρέχοιτο ἵππον καὶ ὅπλα καὶ ἄνδρα δόκιμον, quod Plutarchus in Agesilao c. 9, mutavit in παρασχεῖν ἕκαστον ἵππον ἀνθ' ἑαυτοῦ καὶ ἄνδρα. Ipse Xenophon Oecon. 4, 7: Καὶ τούτους ἵπποις τε καὶ ὅπλοις κατεσκευασμένους παρέχωσι, quod suspicor in παρέχωνται mutandum esse. Ceterum de officio civium Atticorum ditiorum equos publicos alendi Xenophon Hipparchici 1, 9: Τοὺς μὲν ἱππέας καθιστάναι δεῖ κατὰ τὸν νόμον τοὺς δυνατωτάτους καὶ χρήμασι καὶ σώμασιν ἢ εἰσάγοντα εἰς δικαστήριον ἢ πείθοντα. ad quem locum plura de hoc munere dicta sunt. SCHN.

κακόποδας ἢ] Xenophon de re equestri 1, 2, equum κακόποδα, non item κακοσκελῆ nominavit; quem posteriorem ex h. l. annotavit Pollux 2, 193. SCHN. Etiam κακόποδας 194.

ὥστε μηδὲ τάξαι δυνατὸν εἶναι, τί σοι τοῦ ἱππικοῦ ὄφελος ἔσται; ἢ πῶς δυνήσει τοιούτων ἡγούμενος ἀγαθόν τι ποιῆσαι τὴν πόλιν; καὶ ὅς, Ἀλλὰ καλῶς τε λέγεις, ἔφη, καὶ
5 πειράσομαι τῶν ἵππων εἰς τὸ δυνατὸν ἐπιμέλεσθαι. Τί δέ; τοὺς ἱππέας οὐκ ἐπιχειρήσεις, ἔφη, βελτίονας ποιῆσαι; Ἔγωγ', ἔφη. Οὐκοῦν πρῶτον μὲν ἀναβατικωτέρους ἐπὶ τοὺς ἵππους ποιήσεις [αὐτούς]; Δεῖ γοῦν, ἔφη· καὶ γὰρ
6 εἴ τις αὐτῶν καταπέσοι, μᾶλλον ἂν οὕτω σώζοιτο. Τί γάρ; ἐάν που κινδυνεύειν δέῃ, πότερον ἐπάγειν τοὺς πολεμίους ἐπὶ τὴν ἄμμον κελεύσεις, ἔνθαπερ εἰώθατε ἱππεύειν, ἢ πειράσει τὰς μελέτας ἐν τοιούτοις ποιεῖσθαι χωρίοις ἐν
7 οἵοισπερ οἱ πόλεμοι γίγνονται; Βέλτιον γοῦν, ἔφη. Τί γάρ; τοῦ βάλλειν ὡς πλείστους ἀπὸ τῶν ἵππων ἐπιμέλειάν τινα ποιήσει; Βέλτιον γοῦν, ἔφη, καὶ τοῦτο. Θήγειν δὲ τὰς ψυχὰς τῶν ἱππέων καὶ ἐξοργίζειν πρὸς τοὺς πολεμίους, ἅπερ ἀλκιμωτέρους ποιεῖ, διανενόησαι; Εἰ δὲ
8 μή, ἀλλὰ νῦν γε πειράσομαι, ἔφη. Ὅπως δέ σοι πείθωνται οἱ ἱππῆς πεφρόντικάς τι; ἄνευ γὰρ δὴ τούτου οὔτε ἵππων οὔτε ἱππέων ἀγαθῶν καὶ ἀλκίμων οὐδὲν ὄφελος. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη· ἀλλὰ πῶς ἄν τις μάλιστα, ὦ Σώκρατες, ἐπὶ

δυνήσει] Libri et Stob. δυνήσῃ. καὶ ὅς om. Stob. τῶν] καὶ τῶν Stob. A. ἐπιμέλεσθαι] Libri et Stob. ἐπιμελεῖσθαι. 5. ἐπιχειρεῖς B. αὐτούς om. Stob. οὕτω] οὗτος B. 6. δέῃ] δέοι B. πειράσει] Libri et Stob. πειράσῃ. πόλεμοι uterque Victorii, Stob. πολέμιοι B. 7. γάρ] δέ Stob. ποιήσει Paris. unus et Stob. ed. Trincav., ποιήσῃ cod. A. ποιήσεις B. γοῦν] οὖν B. ποιεῖ Stob. et cod. Victorii in ed. Flor. ποιεῖν B. εἰ δὲ μή om. Stob. 8. ἱππῆς] Libri et Stob. ἱππεῖς.

5. ἀναβατικωτέρους] ἀμβατικωτέρους B. Stobaei, cujus nulla auctoritas, sed satis bene, ut cum praecedenti ἀμβατῶν congruat. V. ad 3, 3, 2.

ποιήσεις] Hipparch. 1, 5: Δεύτερον δὲ, ὅπως ἐν παντοίοις χωρίοις ἱππάζεσθαι δυνήσονται· καὶ γὰρ οἱ πόλεμοι ἄλλοτε ἐν ἀλλοίοις τόποις γίγνονται. Seclusi autem αὐτούς, saepissime additum ab librariis, ut dixi ad 1, 4, 18.

6. ἄμμον] Exercitationes equestres in substrato sabulo fiebant. Hinc ἀμμόδρομοι ejusmodi loca dicuntur. Conf. Lexicon ap. Ruhnken. ad Timaeum p. 23 (Bekk. p. 208, 20.) SCH. ἅμμον Ald., qua de prosodia a grammaticis agnita et compositis quibusdam, etsi in his quoque variat scriptura, ut καθαμμίζω, ὕφαμμος, confirmata, dixi ad Stephani Thes.

7. τοῦ βάλλειν ὡς πλείστους] Conf. Hipparch. 1, 6: Ὅταν δὲ ἤδη ἔποχοι ὦσι, δεῖ αὖ σκοπεῖσθαι ὅπως ἀκοντιοῦσί τε ὡς πλεῖστον ἀπὸ τῶν ἵππων. 21: Ἀκοντίζειν γε μὴν ἀπὸ τῶν ἵππων ὧδ' ἂν πλεῖστοί μοι δοκοῦσι μελετᾶν— φιλοτιμοῖντο γὰρ ἄν, ᾗ εἰκός, ὡς πλείστους ἕκαστος ἀποδεῖξαι ἀκοντιστὰς τῇ πόλει. SCHN. Suspecta autem quae hic et s. 5 omittit Stob. Conf. s. 15.

8. πείθωνται] πείθονται Stob. πείσονται Cobetus p. 699. Sic 2, 4, 2: Ὅπως κτήσονται φροντίζοντας, plerique κτήσωνται. Anab. 2, 6, 8: Φροντίζειν ὅπως ἔχοι ἡ στρατιὰ αὐτῷ τἀπιτήδεια, minus boni ἔξοι vel ἕξει.

9 τοῦτο αὐτοὺς προτρέψαιτο; Ἐκεῖνο μὲν δήπου οἶσθα, ὅτι
ἐν παντὶ πράγματι οἱ ἄνθρωποι τούτοις μάλιστα ἐθέλουσι
πείθεσθαι οὓς ἂν ἡγῶνται βελτίστους εἶναι. καὶ γὰρ ἐν
νόσῳ ὃν ἂν ἡγῶνται ἰατρικώτατον εἶναι, τούτῳ μάλιστα
πείθονται, καὶ ἐν πλῷ, ὃν ἂν κυβερνητικώτατον, καὶ ἐν
γεωργίᾳ, ὃν ἂν γεωργικώτατον. Καὶ μάλα, ἔφη. Οὐκοῦν
εἰκὸς, ἔφη, καὶ ἐν ἱππικῇ ὃς ἂν μάλιστα εἰδὼς φαίνηται ἃ
δεῖ ποιεῖν, τούτῳ μάλιστα ἐθέλειν τοὺς ἄλλους πείθεσθαι.
10 Ἐὰν οὖν, ἔφη, ἐγὼ, ὦ Σώκρατες, βέλτιστος ὢν αὐτῶν δῆ-
λος ὦ, ἀρκέσει μοι τοῦτο εἰς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἐμοί;
Ἐάν γε πρὸς τούτῳ, ἔφη, διδάξῃς αὐτοὺς ὡς τὸ πείθεσθαί
σοι κάλλιόν τε καὶ σωτηριώτερον αὐτοῖς ἔσται. Πῶς οὖν,
ἔφη, τοῦτο διδάξω; Πολὺ νὴ Δί', ἔφη, ῥᾷον ἢ εἴ σοι δέοι
διδάσκειν ὡς τὰ κακὰ τῶν ἀγαθῶν ἀμείνω καὶ λυσιτελέ-
11 στερά ἐστι. Λέγεις, ἔφη, σὺ τὸν ἵππαρχον πρὸς τοῖς ἄλ-
λοις ἐπιμέλεσθαι δεῖν καὶ τοῦ λέγειν δύνασθαι; Σὺ δ' ᾤου,
ἔφη, χρῆναι σιωπῇ ἱππαρχεῖν; ἢ οὐκ ἐντεθύμησαι ὅτι ὅσα
τε νόμῳ μεμαθήκαμεν κάλλιστα ὄντα, δι' ὧν γε ζῆν ἐπι-
στάμεθα, ταῦτα πάντα διὰ λόγου ἐμάθομεν, καὶ εἴ τι ἄλλο
καλὸν μανθάνει τις μάθημα, διὰ λόγου μανθάνει, καὶ οἱ
ἄριστα διδάσκοντες μάλιστα λόγῳ χρῶνται καὶ οἱ τὰ
12 σπουδαιότατα ἐπιστάμενοι κάλλιστα διαλέγονται; ἢ τόδε
οὐκ ἐντεθύμησαι, ὡς ὅταν γε χορὸς εἷς ἐκ τῆσδε τῆς πό-
λεως γίγνηται, ὥσπερ ὁ εἰς Δῆλον πεμπόμενος, οὐδεὶς

9. βελτίστους] βελτίους B. πλῷ] Libri et Stob. πλοίῳ οἱ πλέοντες. 10. τούτῳ γρ. cod. Victorii in ed. Flor. τοῦτο B. Stob. τε om. B. σοι] σε Stob. 11. ἐπιμέλεσθαι] Libri et Stob. ἐπιμελεῖσθαι. λέγειν δύνασθαι] invertit Stob. σπουδαιότατα] μάλιστα addunt libri et Stob. 12. ὁ add. Steph.

9. οἶσθα] Conf. Cyrop. 1, 6, 19 seqq. SCHN. ἐν πλῷ pro ἐν πλοίῳ οἱ πλέοντες (haec duo deleverat Hirschig. Annot. p. 101) Cobetus p. 657, ut p. 583 ἐν τῷ πλῷ Oecon. 8, 15, pro ἐν τῷ πλοίῳ. πλῷ in πλοίῳ corruptum apud Phrynichum Bekkeri p. 34, 32, correxit Lobeckius ad Ecl. p. 161.

10. εἴ σοι δέοι διδάσκειν] V. ad Anab. 3, 4, 35. Oecon. 7, 20.

11. νόμῳ] Quae more et instituto civitatis ad hominis liberaliter educati disciplinam referri solent. His contraria εἴ τι ἄλλο καλὸν μάθημά τις μανθάνει. Sic dicitur νόμος 1, 3, 3, et apud Aristotelem Rhetor. 2, 12: Οἱ νέοι πεπαίδευνται ὑπὸ τοῦ νόμου μόνον, quem locum apposuit Weiskius. SCHN.

μάλιστα post σπουδαιότατα deleveram ad Thes. Steph. v. Σπουδαῖος, p. 625 B. Recte habet 3, 6, 17.

12. χορὸς εἷς] Non est pro τις positum, sed contrarium sequenti οὐδεὶς ἄλλοθεν οὐδαμόθεν, quo complures significantur. SCHN.

ὁ εἰς Δῆλον] Annuam θεωρίαν, de qua est etiam infra 4, 8, 2, intelligit Ernestus. Conf. Spanhem. ad Callimachi Del. 279: Πᾶσαι δὲ χοροὺς ἀνάγουσι πόληες, et interpretes Thucydidis ad 3, 104: Ὕστερον δὲ τοὺς μὲν

ἄλλοθεν οὐδαμόθεν τούτῳ ἐφάμιλλος γίγνεται, οὐδὲ εὐανδρία ἐν ἄλλῃ πόλει ὁμοία τῇ ἐνθάδε συνάγεται; Ἀληθῆ
13 λέγεις, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν οὔτε εὐφωνίᾳ τοσοῦτον διαφέρουσιν Ἀθηναῖοι τῶν ἄλλων οὔτε σωμάτων μεγέθει καὶ ῥώμῃ, ὅσον φιλοτιμίᾳ, ἥπερ μάλιστα παροξύνει πρὸς τὰ
14 καλὰ καὶ ἔντιμα. Ἀληθὲς, ἔφη, καὶ τοῦτο. Οὐκοῦν οἴει, ἔφη, καὶ τοῦ ἱππικοῦ τοῦ ἐνθάδε εἴ τις ἐπιμεληθείη, πολὺ ἂν καὶ τοῦτο διενεγκεῖν τῶν ἄλλων ὅπλων τε καὶ ἵππων παρασκευῇ καὶ εὐταξίᾳ καὶ τῷ ἑτοίμως κινδυνεύειν πρὸς τοὺς πολεμίους, εἰ νομίσειαν ταῦτα ποιοῦντες ἐπαίνου καὶ
15 τιμῆς τεύξεσθαι; Εἰκός γε, ἔφη. Μὴ τοίνυν ὄκνει, ἔφη, ἀλλὰ πειρῶ τοὺς ἄνδρας ἐπὶ ταῦτα προτρέπειν, ἀφ' ὧν αὐτός τε ὠφελήσει καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται διὰ σέ. Ἀλλὰ νὴ Δία πειράσομαι, ἔφη.

ΚΕΦ. Δ.

Ἰδὼν δέ ποτε Νικομαχίδην ἐξ ἀρχαιρεσιῶν ἀπιόντα ἤρετο, Τίνες, ὦ Νικομαχίδη, στρατηγοὶ ᾕρηνται; καὶ ὅς, Οὐ γάρ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τοιοῦτοί εἰσιν Ἀθηναῖοι, ὥστε ἐμὲ μὲν οὐχ εἵλοντο, ὃς ἐκ καταλόγου στρατευόμενος κατατέτριμμαι καὶ λοχαγῶν καὶ ταξιαρχῶν καὶ τραύματα ὑπὸ τῶν πολεμίων τοσαῦτα ἔχω· ἅμα δὲ τὰς οὐλὰς τῶν τραυ-

14. πολὺ] Libri ὡς πολύ. διενεγκεῖν] διενέγκοι ἐν B. τῶν] τῇ τῶν B. παρασκευῇ] παρασκευῇ τε B. ὠφελήσῃ B. 1. ἀρχιαιρεσιῶν B. ἔχω] Libri ἔχων. δὲ] δὲ καὶ B.

χοροὺς οἱ νησιῶται καὶ οἱ Ἀθηναῖοι μεθ' ἱερῶν ἔπεμπον. SCHN.

εὐανδρία] Respicit ad morem, quo in sacris Panathenaeis venustissimos quosque et juvenes et senes eligebant, qui Minervae thallophori essent. Conf. Harpocration. in h. v. ibique Valesium p. 34. Senes thallophoros nominat Xenophon Conv. 4, 17: Θαλλοφόρους γὰρ τῇ Ἀθηνᾷ τοὺς καλοὺς γέροντας ἐκλέγονται, ὡς συμπαρομαρτοῦντος πάσῃ ἡλικίᾳ τοῦ κάλλους. Hinc Andocides contra Alcibiadem p. 133: Νενικηκὼς εὐανδρίᾳ καὶ λαμπάδι. Ex Dinarcho laudatur locus εὐανδρίας ἀγὼν ἤγετο. Athenaeus 13, p. 565 F: Ἐν ταῖς εὐανδρίαις τοὺς καλλίστους ἐγκρίνουσι καὶ τούτους πρωτοφορεῖν ἐπιτρέπουσι. quem locum Casaubonus minus bene interpretatur. SCHN.

13. εὐφωνίᾳ] Ad chorum et cantum chori referri manifestum est; contra ad εὐανδρίαν Panathenaeorum pertinent sequentia, quae viri docti fere omnes cum choro Delum misso copulasse videntur. Excellebant cives Attici cantu, quoniam certamina musica omnis generis sedulo colebant et publice celebrabant. SCHN.

φιλοτιμίᾳ] V. c. 5, 3, Demosth. De corona v. c. 28, 29. ERNEST.

14. ὡς ante πολὺ delevit Pflugkius Sched. crit. p. 37, διενεγκεῖν restituit Reiskius, libris fere inter διενέγκοιεν et διενέγκειεν variantibus.

1. ἐκ καταλόγου] Cum delectus militum fuisset, et inter milites ipse lectus fuissem. SCHN.

ἔχω pro ἔχων Cobetus p. 657, ut κατατετρῖφθαι dicatur non detritus aut confectus, sed τρίβων, ut apud

ματων ἀπογυμνούμενος ἐπεδείκνυ· Ἀντισθένη δὲ, ἔφη, εἵ-
λοντο, τὸν οὔτε ὁπλίτην πω στρατευσάμενον ἔν τε τοῖς ἱπ-
πεῦσιν οὐδὲν περίβλεπτον ποιήσαντα, ἐπιστάμενόν τε ἄλλο
2 οὐδὲν ἢ χρήματα συλλέγειν; Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης,
τοῦτο μὲν ἀγαθὸν, εἴ γε τοῖς στρατιώταις ἱκανὸς ἔσται
τἀπιτήδεια πορίζειν; Καὶ γὰρ οἱ ἔμποροι, ἔφη ὁ Νικο-
μαχίδης, χρήματα συλλέγειν ἱκανοί εἰσιν· ἀλλ' οὐχ ἕνεκα
3 τούτου καὶ στρατηγεῖν δύναιντ' ἄν. καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη,
Ἀλλὰ καὶ φιλόνικος Ἀντισθένης ἐστὶν, ὃ στρατηγῷ προσ-
εῖναι ἐπιτήδειόν ἐστιν· οὐχ ὁρᾷς ὅτι καὶ ὁσάκις κεχορήγηκε
πᾶσι τοῖς χοροῖς νενίκηκε; Μὰ Δί', ἔφη ὁ Νικομαχίδης,
ἀλλ' οὐδὲν ὅμοιόν ἐστι χοροῦ τε καὶ στρατεύματος προ-
4 εστάναι. Καὶ μὴν, ἔφη ὁ Σωκράτης, οὐδὲ ᾠδῆς γε ὁ Ἀν-
τισθένης οὐδὲ χορῶν διδασκαλίας ἔμπειρος ὢν ὅμως ἐγέ-
νετο ἱκανὸς εὑρεῖν τοὺς κρατίστους ταῦτα. Καὶ ἐν τῇ
στρατιᾷ οὖν, ἔφη ὁ Νικομαχίδης, ἄλλους μὲν εὑρήσει τοὺς
5 τάξοντας ἀνθ' ἑαυτοῦ, ἄλλους δὲ τοὺς μαχουμένους. Οὐκ-
οῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐάν γε καὶ ἐν τοῖς πολεμικοῖς τοὺς
κρατίστους, ὥσπερ ἐν τοῖς χορικοῖς, ἐξευρίσκῃ τε καὶ προ-
αιρῆται, εἰκότως ἂν καὶ τούτου νικηφόρος εἴη· καὶ δαπανᾶν
δ' αὐτὸν εἰκὸς μᾶλλον ἂν ἐθέλειν εἰς τὴν σὺν ὅλῃ τῇ πό-
λει τῶν πολεμικῶν νίκην ἢ εἰς τὴν σὺν τῇ φυλῇ τῶν χορι-
6 κῶν. Λέγεις σὺ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὡς τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός

ἐπεδείκνυ] Libri *ἐπεδείκνυεν*. *ἀντισθένη*] Libri *ἀντισθένην*. *στρατευσάμενον—ποιήσαντα*] *στρατοποιήσαντα* B. 2. *τἀπιτήδεια*] Libri *τὰ ἐπιτήδεια*, unus Vict. in ed. Flor. *ἐπιτήδεια*. 3. *φιλόνεικος* B., sed manu paullo recentiori *φιλόνικος*, ut alii nonnulli. 4. *τάξοντας*] *τάξοντάς τι* B. 5. *ἐξευρίσκῃ τε* Valckenarius. Libri *ἐξευρίσκηται*. *δ'* om. B. *ἂν ἐθέλειν* ambo Victorii et margo Villois. *ἐθέλειν* B. *σὺν*] Libri bis *ξύν*. *ξυνόλην* B.

Platonem Reip. 3, p. 405 B; Aristophanem fragm. Daetal. ap. Athen. 4, p. 184 E. V. Steph. Thes. in v. p. 1276 B.

ἐπεδείκνυ] V. ad 1, 1, 11.

3. *ἐστὶν—ἐστίν*] Alterum fortasse tollendum. V. ad 1, 1, 13.

κεχορήγηκε] De usu verbi v. Thes. Stephani, de choregia ipsa et choregorum partibus in ludis scenicis aliisque Boeckh. Oecon. Ath. vol. 2, p. 600 seq.

4. *χορῶν διδασκαλίας*] De partibus *χοροδιδασκάλου* v. Boeckh. ibid. Quod autem hic est *ὁ Ἀντισθένης*, s. 3, *Ἀντισθένης*, utrumque puto scribendum *Ἁντισθένης*, ut *ἅρχων* ex librorum meliorum scriptura *ἄρχων* pro *ὁ ἄρχων* restitui Cyrop. 2, 1, 31, et *Ἀθηναῖος ἀπὸ* pro *ὁ Ἀθηναῖος ὁ ἀπὸ* Anab. 7, 2, 19, ubi utrumque articulum omittunt meliores, *αὑτὸς* pro *ὁ αὐτὸς* 7, 3, 3, similesque apud alios Atticos crases prodit articulus ante *α* omissus in libris.

κρατίστους ταῦτα] Citharoedos, tibicines, et reliquos artifices, qui scenam Atticam implebant et choros Dionysiacos. SCHN.

5. *ξὺν*] V. ad 1, 3, 4.

τῇ φυλῇ] Ad tribum pertinet victoria, cujus nomine sumtus in chorum facti sunt. SCHN.

ἐστι χορηγεῖν τε καλῶς καὶ στρατηγεῖν; Λέγω ἔγωγ',
ἔφη, ὡς ὅτου ἄν τις προστατεύῃ, ἐὰν γιγνώσκῃ τε ὧν δεῖ
καὶ ταῦτα πορίζεσθαι δύνηται, ἀγαθὸς ἂν εἴη προστάτης,
εἴτε χοροῦ εἴτε οἴκου εἴτε πόλεως εἴτε στρατεύματος προ-
7 στατεύοι. καὶ ὁ Νικομαχίδης, Μὰ Δί', ἔφη, ὦ Σώκρατες,
οὐκ ἄν ποτε ᾤμην ἐγώ σου ἀκοῦσαι ὡς οἱ ἀγαθοὶ οἰκονόμοι
ἀγαθοὶ στρατηγοὶ ἂν εἶεν. Ἴθι δή, ἔφη, ἐξετάσωμεν τὰ
ἔργα ἑκατέρου αὐτῶν, ἵνα εἰδῶμεν πότερον τὰ αὐτά ἐστιν
8 ἢ διαφέρει τι. Πάνυ γε, ἔφη. Οὐκοῦν, ἔφη, τὸ μὲν τοὺς
ἀρχομένους κατηκόους τε καὶ εὐπειθεῖς ἑαυτοῖς παρασκευά-
ζειν ἀμφοτέρων ἐστὶν ἔργον; Καὶ μάλα, ἔφη. Τί δέ; τὸ
προστάττειν ἕκαστα τοῖς ἐπιτηδείοις πράττειν; Καὶ τοῦτ',
ἔφη. Καὶ μὴν τὸ τοὺς κακοὺς κολάζειν καὶ τοὺς ἀγαθοὺς
9 τιμᾶν ἀμφοτέροις οἶμαι προσήκειν. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.
Τὸ δὲ τοὺς ὑπηκόους εὐμενεῖς ποιεῖσθαι πῶς οὐ καλὸν ἀμ-
φοτέροις; Καὶ τοῦτ', ἔφη. Συμμάχους δὲ καὶ βοηθοὺς
προσάγεσθαι δοκεῖ σοι συμφέρειν ἀμφοτέροις ἢ οὔ; Πά-
νυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἀλλὰ φυλακτικοὺς τῶν ὄντων οὐκ ἀμ-
φοτέρους εἶναι προσήκει; Σφόδρα γ', ἔφη. Οὐκοῦν καὶ
ἐπιμελεῖς καὶ φιλοπόνους ἀμφοτέρους εἶναι προσήκει περὶ
10 τὰ αὑτῶν ἔργα. Ταῦτα μέν, ἔφη, πάντα ὁμοίως ἀμφοτέ-
ρων ἐστίν· ἀλλὰ τὸ μάχεσθαι οὐκέτι ἀμφοτέρων. Ἀλλ'
ἐχθροί γέ τοι ἀμφοτέροις γίγνονται; Καὶ μάλα, ἔφη, τοῦ-
τό γε. Οὐκοῦν τὸ περιγενέσθαι τούτων ἀμφοτέροις συμ-
11 φέρει; Πάνυ γ', ἔφη· ἀλλ' ἐκεῖνο παρίῃς, ἂν δέῃ μάχε-
σθαι, τί ὠφελήσει ἡ οἰκονομική; Ἐνταῦθα δήπου καὶ

6. προστατεύῃ] προστατεύοι B. 7. οἱ ἀγαθοὶ Stob. Fl. 54, 30, citans καὶ ὁ νικομ.—s. 12, ἔχει. Libri ἀγαθοί. 8. ἑαυτῷ B. κατασκευάζειν Stob. προστάττειν] προστατεῖν B., supra r. οἶμαι προστάττειν. 9. οὐ καλὸν] οὐκ Stob. 10. μὲν] μὲν οὖν B. 11. παριεις B., m. paullo recentiori η ponens super ει. παρεὶς Stob. ἡ om. B.

6. προστατεύῃ—προστατεύοι] Scribendum προστατῇ—προστατοίη. V. ad 2, 8, 4.

7. οἱ ἀγαθοὶ] ἁγαθοὶ scribendum videtur pro ἀγαθοὶ, vel οἱ ἀγαθοί. Ita in Cyrop. 2, 2, 7; 3, 15, ἅνδρες et alibi ἅνθρωποι restitui pro οἱ ἄνδρες vel οἱ ἄνθρωποι, ubi meliores omittunt articulum. Similis rarior crasis τἀγαθῷ Reip. Laced. 9, 4, relicta ab librariis, etsi ibidem est τῷ αὐτῷ, ut appareat quomodo in talibus ludant libri.

11. ἂν] Scribendum hic et infra ἐὰν vel ἤν. Formam παρίεις autem, quales saepe praebent libri, ut Demosthenis p. 739, 2, et aliquoties Sophoclis, qui probant sive sic sive cum circumflexo scriptam, tertiae exempla proferre debebunt, qualia nusquam exstare jam Porsonus animadvertit, quum ejiceret has formas, temere rursus post illum in scripta Atticorum inferri coeptas.

πλεῖστον, ἔφη· ὁ γὰρ ἀγαθὸς οἰκονόμος, εἰδὼς ὅτι οὐδὲν οὕτω λυσιτελές τε καὶ κερδαλέον ἐστὶν ὡς τὸ μαχόμενον τοὺς πολεμίους νικᾶν, οὐδὲ οὕτως ἀλυσιτελές τε καὶ ζημιῶδες ὡς τὸ ἡττᾶσθαι, προθύμως μὲν τὰ πρὸς τὸ νικᾶν συμφέροντα ζητήσει καὶ παρασκευάσεται, ἐπιμελῶς δὲ τὰ πρὸς τὸ ἡττᾶσθαι φέροντα σκέψεται καὶ φυλάξεται, ἐνεργῶς δ', ἂν τὴν παρασκευὴν ὁρᾷ νικητικὴν οὖσαν, μαχεῖται, οὐχ ἥκιστα δὲ τούτων, ἐὰν ἀπαράσκευος ᾖ, φυλάξεται
12 συνάπτειν μάχην. μὴ καταφρόνει, ἔφη, ὦ Νικομαχίδη, τῶν οἰκονομικῶν ἀνδρῶν· ἡ γὰρ τῶν ἰδίων ἐπιμέλεια πλήθει μόνον διαφέρει τῆς τῶν κοινῶν, τὰ δ' ἄλλα παραπλήσια ἔχει· [τὸ μέγιστον, ὅτι οὔτε ἄνευ ἀνθρώπων οὐδετέρα γίγνεται οὔτε δι' ἄλλων μὲν ἀνθρώπων τὰ ἴδια πράττεται, δι' ἄλλων δὲ τὰ κοινά·] οὐ γὰρ ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμελόμενοι χρῶνται ἢ οἷσπερ οἱ τὰ ἴδια οἰκονομοῦντες· οἷς οἱ ἐπιστάμενοι χρῆσθαι καὶ τὰ ἴδια καὶ τὰ κοινὰ καλῶς πράττουσιν, οἱ δὲ μὴ ἐπιστάμενοι ἀμφοτέρωθι πλημμελοῦσι.

ΚΕΦ. Ε.

Περικλεῖ δέ ποτε τῷ τοῦ πάνυ Περικλέους υἱῷ διαλεγόμενος, Ἐγώ τοι, ἔφη, ὦ Περίκλεις, ἐλπίδα ἔχω σοῦ στρατηγήσαντος ἀμείνω τε καὶ ἐνδοξοτέραν τὴν πόλιν εἰς τὰ πολεμικὰ ἔσεσθαι καὶ τῶν πολεμίων κρατήσειν. καὶ ὁ Περικλῆς, Βουλοίμην ἄν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἃ λέγεις· ὅπως δὲ ταῦτα γένοιτ' ἂν οὐ δύναμαι γνῶναι. Βούλει οὖν, ἔφη ὁ Σωκράτης, διαλογιζόμενοι περὶ αὐτῶν ἐπισκοπῶμεν ὅπου

μαχεῖται] μάχηται B. 12. ἔφη] εὖ praeponit A. Stob., οὖν ejusdem B., σὺ Gaisford. οὐδέτερα B. οἷσπερ οἱ Zeunius. Libri οἷσπερ. οἷς οἱ Ernestus. Libri ὅσοι. 1. εὐδοξ. B. γένοιτ' ἂν] γένηται B. αὐτῶν] ἑαυτῶν B.

οὐχ ἥκιστα δὲ τούτων] Plato Menon. p. 99 D: Ὀρθῶς οὖν ἂν καλοῖμεν θείους τε οὓς νῦν δὴ ἐλέγομεν χρησμῳδοὺς καὶ μάντεις καὶ τοὺς ποιητικοὺς ἅπαντας, καὶ τοὺς πολιτικοὺς οὐχ ἥκιστα τούτων φαῖμεν ἂν θείους τε εἶναι καὶ ἐνθουσιάζειν.

12. τὸ μέγιστον—κοινά] Verba inepta et sequentibus repetita nec cum prioribus cohaerentia ex margine illata esse animadvertit G. Dindorfius.

οἷς οἱ ἐπιστάμενοι χρῆσθαι] Socratem eadem fere docentem inducit Plato Politici p. 259 C. Contra quae disputat Arist. Polit. 1, 1 et 7. SCH.

1. Περικλεῖ] Hic est ille spurius Pericles, oratoris filius, quem Athenienses, Pericli legitimis filiis Xanthippo et Paralo orbato aliisque miseriis defuncto gratificaturi, συνεχώρησαν ἀπογράψασθαι εἰς τοὺς φράτορας, ὄνομα θέμενον τὸ αὑτοῦ, sec. c. 36, 37 Plutarchi Vitae Periclis. Post autem cum Thrasyllo et Erasinide factus praetor, ad Arginusas re male gesta capitis damnatus est Ol. 93, 2. Vid. ad 1, 1, 18. ERNEST. Notat eundem Philodem. Rhetor. p. 236, 15 ed. Gros.

2 ἤδη τὸ δυνατόν ἐστι; Βούλομαι, ἔφη. Οὐκοῦν οἶσθα, ἔφη, ὅτι πλήθει μὲν οὐδὲν μείους εἰσὶν Ἀθηναῖοι Βοιωτῶν; Οἶδα γάρ, ἔφη. Σώματα δὲ ἀγαθὰ καὶ καλὰ πότερον ἐκ Βοιωτῶν οἴει πλείω ἂν ἐκλεχθῆναι ἢ ἐξ Ἀθηναίων; Οὐδὲ ταύτῃ μοι δοκοῦσι λείπεσθαι. Εὐμενεστέρους δὲ ποτέρους ἑαυτοῖς εἶναι νομίζεις; Ἀθηναίους ἔγωγε· Βοιωτῶν μὲν γὰρ πολλοὶ πλεονεκτούμενοι ὑπὸ Θηβαίων δυσμενῶς αὐτοῖς
3 ἔχουσιν, Ἀθήνησι δὲ οὐδὲν ὁρῶ τοιοῦτον. Ἀλλὰ μὴν φιλοτιμότατοί γε καὶ μεγαλοφρονέστατοι πάντων εἰσίν· ἅπερ οὐχ ἥκιστα παροξύνει κινδυνεύειν ὑπὲρ εὐδοξίας τε καὶ πατρίδος. Οὐδὲ ἐν τούτοις Ἀθηναῖοι μεμπτοί. Καὶ μὴν προγόνων γε καλὰ ἔργα οὐκ ἔστιν οἷς μείζω καὶ πλείω ὑπάρχει ἢ Ἀθηναίοις· ᾧ πολλοὶ ἐπαιρόμενοι προτρέπονταί
4 τε ἀρετῆς ἐπιμέλεσθαι καὶ ἄλκιμοι γίγνεσθαι. Ταῦτα μὲν ἀληθῆ λέγεις πάντα, ὦ Σώκρατες· ἀλλ' ὁρᾷς ὅτι ἀφ' οὗ ἥ τε σὺν Τολμίδῃ τῶν χιλίων ἐν Λεβαδείᾳ συμφορὰ ἐγένετο καὶ ἡ μεθ' Ἱπποκράτους ἐπὶ Δηλίῳ, ἐκ τούτων τεταπείνωται μὲν ἡ τῶν Ἀθηναίων δόξα πρὸς τοὺς Βοιωτούς, ἐπῆρται δὲ τὸ τῶν Θηβαίων φρόνημα πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· ὥστε Βοιωτοὶ μέν, οἱ πρόσθεν οὐδ' ἐν τῇ ἑαυτῶν τολμῶντες Ἀθηναίοις ἄνευ Λακεδαιμονίων τε καὶ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων ἀντιτάττεσθαι, νῦν ἀπειλοῦσιν αὐτοὶ καθ' αὑτοὺς ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Ἀττικήν, Ἀθηναῖοι δέ, οἱ πρότερον [ὅτε Βοιωτοὶ μόνοι ἐγένοντο] πορθοῦντες τὴν Βοιωτίαν,
5 φοβοῦνται μὴ Βοιωτοὶ δῃώσωσι τὴν Ἀττικήν. καὶ ὁ Σωκράτης, Ἀλλ' αἰσθάνομαι μέν, ἔφη, ταῦτα οὕτως ἔχοντα·

2. ἀθηναίων Leonclavius. Libri ἀθηνῶν. 3. μεγαλοφρονέστατοι] Libri φιλοφρονέστατοι. ἐπιμέλεσθαι] Libri ἐπιμελεῖσθαι. 4. λεβαδίᾳ B. πρόσθεν οὐδ'] πρόσθε μηδ' B. 5. οὕτως] οὐχ οὕτως B.

3. μεγαλοφρονέστατοι pro φιλοφρονέστατοι Cobetus p. 658. Dicaearchus qui dicitur in Mülleri Geographis vol. 1, p. 99, 4: Οἱ Ἀθηναῖοι μεγαλόψυχοι, ἁπλοῖ τοῖς τρόποις, φιλίας γνήσιοι φύλακες.

4. ἐν Λεβαδείᾳ] De proelio vide Thucydidem 1, 113, Diod. 12, 6, Plutarchum Pericl. c. 18, Agesil. c. 19, ubi locus proelii assignatur Coroneae et fano Itoniae Minervae, a Pausania vero Haliarto. Lebadia est prope Chaeroneam, vel potius inter Chaeroneam et Haliartum media; unde dissensus scriptorum de loco proelii tollitur, monente Ernesto. SCHN.

Δηλίῳ] Accidit hoc proelium Ol. 89, 1, eique ipse Socrates interfuisse dicitur apud Strabonem et Diogenem. Conf. Thucyd. 5, 93 seqq. SCHN.

ὅτε Βοιωτοὶ μόνοι ἐγένοντο, verba absurde dicta de Boeotis non uno certo proelio solis pugnantibus, sed omnino sociorum ope destitutis, delet Cobetus p. 659.

φοβοῦνται] νῦν φοβοῦνται Cobetus.

δοκεῖ δέ μοι ἀνδρὶ ἀγαθῷ ἄρχοντι νῦν εὐαρεστοτέρως διακεῖσθαι ἡ πόλις. τὸ μὲν γὰρ θάρρος ἀμέλειάν τε καὶ ῥαθυμίαν καὶ ἀπείθειαν ἐμβάλλει, ὁ δὲ φόβος προσεκτικωτέρους
6 τε καὶ εὐπειθεστέρους καὶ εὐτακτοτέρους ποιεῖ. τεκμήραιο δ' ἂν τοῦτο καὶ ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς ναυσίν· ὅταν μὲν γὰρ δήπου μηδὲν φοβῶνται, μεστοί εἰσιν ἀταξίας· ἔστ' ἂν δὲ ἢ χειμῶνα ἢ πολεμίους δείσωσιν, οὐ μόνον τὰ κελευόμενα πάντα ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ σιγῶσι καραδοκοῦντες τὰ προσ-
7 ταχθησόμενα, ὥσπερ χορευταί. Ἀλλὰ μήν, ἔφη ὁ Περικλῆς, εἴ γε νῦν μάλιστα πείθοιντο, ὥρα ἂν εἴη λέγειν πῶς ἂν αὐτοὺς προτρεψαίμεθα πάλιν ἀνερασθῆναι τῆς ἀρχαίας
8 ἀρετῆς τε καὶ εὐκλείας καὶ εὐδαιμονίας. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰ μὲν ἐβουλόμεθα χρημάτων αὐτοὺς ὧν ἄλλοι εἶχον ἀντιποιεῖσθαι, ἀποδεικνύντες αὐτοῖς ταῦτα πατρῷά τε ὄντα καὶ προσήκοντα μάλιστ' ἂν οὕτως αὐτοὺς ἐξορμῷμεν ἀντέχεσθαι τούτων· ἐπεὶ δὲ τοῦ μετ' ἀρετῆς πρωτεύειν αὐτοὺς ἐπιμέλεσθαι βουλόμεθα, τοῦτ' αὖ δεικτέον ἐκ παλαιοῦ μάλιστα προσῆκον αὐτοῖς, καὶ ὡς τούτου ἐπιμε-
9 λόμενοι πάντων ἂν εἶεν κράτιστοι. Πῶς οὖν ἂν τοῦτο διδάσκοιμεν; Οἶμαι μέν, εἰ τούς γε παλαιτάτους ὧν ἀκούομεν προγόνους αὐτῶν ἀναμιμνήσκοιμεν αὐτοὺς ἀρίστους

εὐαρεστοτέρως margo Stephani. Libri εὐαρεσκοτέρως. θάρρος] Libri θάρσος. ἀμέλειάν τε] ἀμέλειαν B. 6. πολεμίους cod. Vossianus. Libri πολέμους. 7. ἀνερασθῆναι] ἀναιρεθισθῆναι B. 8. ἄλλοι] Libri οἱ ἄλλοι. οὕτως om. B. ἐξορμῷμεν] ἐξωρμῶμεν B. ἐπιμέλεσθαι] Libri ἐπιμελεῖσθαι. 9. παλαιτάτους] Libri παλαιοτάτους. αὐτοὺς] Libri αὐτοὺς ἀκηκοότας.

5. ἄρχοντι—διακεῖσθαι] Dativus non ab adverbio εὐαρεστοτέρως pendet, sed a verbo διακεῖσθαι. SCHN. Qui v. in Ind. v. Διακεῖσθαι.

6. ὅταν—ἔστ' ἂν] Invertit Coraes.

πολεμίους] Sententiam eandem posuit Polybius 6, 42, et Dio Chrysost. Orat. 31, p. 360 B. SCHN.

7. ἀνερασθῆναι] Vulgabatur ἀνερεθισθῆναι. Quod dedi verbum, habet Andocides p. 63: Ὑστέρῳ πάλιν χρόνῳ τῆς γραὸς ἀνηράσθη, καὶ κομίζεται αὐτὴν εἰς τὴν οἰκίαν. Ἀνερεθισθῆναι defendentibus docendum erat ita usurpatum fuisse ab Atticis scriptoribus, deinde constructio singularis exemplis firmanda. At vero Thucydidi 2, 21: Παντί τε τρόπῳ ἀνηρέθιστο ἡ πόλις civitatem concitatam et irritatam significat. Xenophon Anab. 6, 4, 9: Κλέανδρος ὑπὸ τοῦ Δεξίππου τε ἀνερεθιζόμενος καὶ αὐτὸς ἀχθεσθείς. SCHN.

8. οἱ ἄλλοι] ἄλλοι Cobetus p. 659.

9. παλαιτάτους pro παλαιοτάτους scripsi, ut semper Attici, et Anab. 4, 5, 35, παλαίτερον ex libris.

ἀκηκοότας post αὐτοὺς mihi suspectum est plures ob causas: ideo seclusi. Primum ingrate repetitur idem verbum, quanquam sensu diverso: deinde structuram verborum importune turbat. Conjungenda enim sunt ἀναμιμνήσκοιμεν αὐτούς, τοὺς προγόνους αὐτῶν ἀρίστους γεγονέναι. Quodsi ἀκηκοότας jungas cum verbis ἀρίστους γεγονέναι, tum verbo ἀναμιμνήσκοιμεν duplex accusativus jungitur, ut in Anab. 3, 2, 11: Ἀναμνήσω γὰρ

10 γεγονέναι. Ἆρα λέγεις τὴν τῶν θεῶν κρίσιν, ἣν οἱ περὶ Κέκροπα δι' ἀρετὴν ἔκριναν; Λέγω γάρ, καὶ τὴν Ἐρεχθέως γε τροφὴν καὶ γένεσιν, καὶ τὸν πόλεμον τὸν ἐπ' ἐκείνου γενόμενον πρὸς τοὺς ἐκ τῆς ἐχομένης ἠπείρου πάσης, καὶ τὸν ἐφ' Ἡρακλειδῶν πρὸς τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ, καὶ πάντας τοὺς ἐπὶ Θησέως πολεμηθέντας, ἐν οἷς πᾶσιν ἐκεῖνοι δῆλοι γεγόνασι τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἀνθρώπων ἀριστεύσαντες·
11 εἰ δὲ βούλει, ἃ ὕστερον οἱ ἐκείνων μὲν ἀπόγονοι, οὐ πολὺ δὲ πρὸ ἡμῶν γεγονότες, ἔπραξαν, τὰ μὲν αὐτοὶ καθ' αὑτοὺς ἀγωνιζόμενοι πρὸς τοὺς κυριεύοντας τῆς τε Ἀσίας πάσης καὶ τῆς Εὐρώπης μέχρι Μακεδονίας καὶ πλείστην τῶν προγεγονότων δύναμιν καὶ ἀφορμὴν κεκτημένους καὶ μέγιστα ἔργα κατειργασμένους, τὰ δὲ καὶ μετὰ Πελοποννησίων ἀριστεύοντες καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν· οἳ δὴ καὶ λέγονται πολὺ διενεγκεῖν τῶν καθ' αὑτοὺς ἀνθρώ-
12 πων. Λέγονται γάρ, ἔφη. Τοιγαροῦν πολλῶν μὲν μεταναστάσεων ἐν τῇ Ἑλλάδι γεγονυιῶν διέμειναν ἐν τῇ ἑαυτῶν, πολλοὶ δὲ ὑπὲρ δικαίων ἀντιλέγοντες ἐπέτρεπον ἐκείνοις, πολλοὶ δὲ ὑπὸ κρειττόνων ὑβριζόμενοι κατέφευγον

10. οἱ] οἱ θεοὶ B. 11. καθ' αὑτοὺς] κατ' αὐτοὺς B. 12. ὑβριζόμενοι] οἱ ἡρακλεῖδαι ὑπο τοῦ εὐρυσθέως (sic) margo B.

ὑμᾶς καὶ τοὺς τῶν προγόνων τῶν ὑμετέρων κινδύνους. Histor. Gr. 2, 3, 30: Ἀναμνήσω ὑμᾶς τὰ τούτῳ πεπραγμένα. Quod autem desideraveram exemplum scriptoris antiqui, ubi verbum ἀκούειν famam significans sequatur accusativus cum infinitivo, posuit Weiskius locum Herodoti 3, 131: Ἀργεῖοι ἤκουον μουσικὴν εἶναι Ἑλλήνων ἄριστοι, et Theocriti 16, 30: Ὄφρα τε κ' εἰν ἀΐδαο κεκρυμμένος ἐσθλὸς ἀκούσῃς. Attamen Attici scriptoris auctoritatem adhuc desidero: neque repetitionem ingratam ejusdem verbi in eodem membro orationis tolerare possum. SCHN.

10. οἱ περὶ Κέκροπα] Cecrops inter Neptunum et Minervam de dominio Atticae certantes judex sedisse dicebatur. Fabulam praeter alios narrat Apollodorus 3, 13. SCHN.

τροφὴν] De qua Ilias B, 547: Ὅν ποτ' Ἀθηναίη θρέψε, et Apollodorus 3, 13. Praepostero autem loco γένεσις post τροφὴν nominatur, exemplo tamen Odysseae 12, 134; 14, 201. SCH. De τροφῇ in talibus locis memorari solita Ernest. ad Callim. Jov. 55.

ἠπείρου] Graeciae omnis terra continens. Intelligi bellum cum Thracibus et Eleusiniis gestum docet Morus ad Panegyr. Isocratis 9, p. 20, et 19, p. 38, ubi de voce ἤπειρος reperies annotata, quae huic loco conveniunt. SCHN.

ἐπὶ Θησέως] Contra Amazonas et Thraces gesserunt bella Athenienses. SCHN.

11. εἰ δὲ βούλει] I. e. *porro*. Plat. Hipp. maj. p. 295 D: Τὰ σκεύη πάντα καὶ τὰ ὄργανα πάντα, εἰ δὲ βούλει, τὰ ἐπιτηδεύματα. SCHN.

ἀπόγονοι] Intelligit Miltiadem, Themistoclem, Aristidem. SCHN.

τοὺς κυριεύοντας] Persas. SCHN.

12. διέμειναν] Hinc Athenienses αὐτόχθονες et γηγενεῖς videri volebant; quorum laudes omnes hic a Xenophonte commemoratas breviter Isocratis Panegyricus enarrat. SCHN.

13 πρὸς ἐκείνους. καὶ ὁ Περικλῆς, Καὶ θαυμάζω γ', ἔφη, ὦ
Σώκρατες, ἡ πόλις ὅπως ποτ' ἐπὶ τὸ χεῖρον ἔκλινεν. Ἐγὼ
μέν, ἔφη, οἶμαι, ὁ Σωκράτης, ὥσπερ καὶ ἀθληταί τινες
διὰ τὸ πολὺ ὑπερενεγκεῖν καὶ κρατιστεῦσαι καταρρᾳθυμή-
σαντες ὑστερίζουσι τῶν ἀντιπάλων, οὕτω καὶ Ἀθηναίους
πολὺ διενεγκόντας ἀμελῆσαι ἑαυτῶν, καὶ διὰ τοῦτο χείρους
14 γεγονέναι. Νῦν οὖν, ἔφη, τί ἂν ποιοῦντες ἀναλάβοιεν τὴν
ἀρχαίαν ἀρετήν; καὶ ὁ Σωκράτης, Οὐδὲν ἀπόκρυφον δοκεῖ
μοι εἶναι, ἀλλ' εἰ μὲν ἐξευρόντες τὰ τῶν προγόνων ἐπιτη-
δεύματα μηδὲν χεῖρον ἐκείνων ἐπιτηδεύοιεν, οὐδὲν ἂν χεί-
ρους ἐκείνων γενέσθαι· εἰ δὲ μή, τούς γε νῦν πρωτεύοντας
μιμούμενοι καὶ τούτοις τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύοντες, ὁμοίως μὲν
τοῖς αὐτοῖς χρώμενοι οὐδὲν ἂν χείρους ἐκείνων εἶεν, εἰ δ'
15 ἐπιμελέστερον, καὶ βελτίους. Λέγεις, ἔφη, πόρρω που
εἶναι τῇ πόλει τὴν καλοκἀγαθίαν. πότε γὰρ οὕτως Ἀθη-
ναῖοι ὥσπερ Λακεδαιμόνιοι ἢ πρεσβυτέρους αἰδέσονται, οἳ
ἀπὸ τῶν πατέρων ἄρχονται καταφρονεῖν τῶν γεραιτέρων,
ἢ σωμασκήσουσιν οὕτως, οἳ οὐ μόνον αὐτοὶ εὐεξίας ἀμε-
16 λοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιμελομένων καταγελῶσι; πότε
δὲ οὕτω πείσονται τοῖς ἄρχουσιν, οἳ καὶ ἀγάλλονται ἐπὶ
τῷ καταφρονεῖν τῶν ἀρχόντων· ἢ πότε οὕτως ὁμονοήσου-
σιν, οἵ γε ἀντὶ μὲν τοῦ συνεργεῖν ἑαυτοῖς τὰ συμφέροντα
ἐπηρεάζουσιν ἀλλήλοις καὶ φθονοῦσιν ἑαυτοῖς μᾶλλον ἢ
τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, μάλιστα δὲ πάντων ἔν τε ταῖς
ἰδίαις συνόδοις καὶ ταῖς κοιναῖς διαφέρονται, καὶ πλείστας
δίκας ἀλλήλοις δικάζονται καὶ προαιροῦνται μᾶλλον οὕτω
κερδαίνειν ἀπ' ἀλλήλων ἢ συνωφελοῦντες αὑτούς· τοῖς δὲ
κοινοῖς ὥσπερ ἀλλοτρίοις χρώμενοι, περὶ τούτων αὖ μά-

13. ἐγὼ] ἐρῶ B. Idem οἶμαι ἔφη. ἀθληταί] Libri ἄλλοι. καταραθυμ. B. 15. σῶμ' ἀσκήσουσιν B. 16. οὕτω Hindenburgius. Libri οὗτοι.

13. ἀθληταί τινες] Vulgatam ἄλλοι τινὲς ex Weiskii vel Heinzii (in cujus versione lectio haec reddita legitur) egregia conjectura correxi. Inepte enim civitati Atheniensium ἄλλοι τινὲς opponuntur. Comparatione eadem breviter defungitur Xenophon 1, 2, 24. SCHN. Saepe autem libri Xenophontis variant in collocando, ut hic, ἔφη.

14. οὐδὲν ἂν χείρους - ἐκείνων γενέσθαι] Pendet infinitivus ex repetendo e verbo δοκεῖ membri antecedentis δοκοῦσιν. SCHN.

πρωτεύοντας] Lacedaemonios intelligi sequentia etiam docent. SCHN.

15. Λέγεις] Cum Lacedaemonica usos disciplina Athenienses ad virtutem pristinam et antiquam gloriam revocari posse censes, simul mihi dicere videris longe adhuc abesse Athenienses a virtute et καλοκἀγαθίᾳ. SCHN.

ἀμελοῦσιν] V. ad 3, 12, 5. SCHN.

χονται καὶ ταῖς εἰς τὰ τοιαῦτα δυνάμεσι μάλιστα χαίρου-
17 σιν; ἐξ ὧν πολλὴ μὲν ἀπειρία καὶ κακία τῇ πόλει ἐμφύε-
ται, πολλὴ δὲ ἔχθρα καὶ μῖσος ἀλλήλων τοῖς πολίταις
ἐγγίγνεται, δι' ἃ ἔγωγε μάλα φοβοῦμαι ἀεὶ μή τι μεῖζον ἢ
18 ὥστε φέρειν δύνασθαι κακὸν τῇ πόλει συμβῇ. Μηδαμῶς,
ἔφη ὁ Σωκράτης, ὦ Περίκλεις, οὕτως ἡγοῦ ἀνηκέστῳ πο-
νηρίᾳ νοσεῖν Ἀθηναίους· οὐχ ὁρᾷς ὡς εὔτακτοι μέν εἰσιν
ἐν τοῖς ναυτικοῖς, εὐτάκτως δ' ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσι πεί-
θονται τοῖς ἐπιστάταις, οὐδένων δὲ καταδεέστερον ἐν τοῖς
19 χοροῖς ὑπηρετοῦσι τοῖς διδασκάλοις; Τοῦτο γάρ τοι, ἔφη,
καὶ θαυμαστόν ἐστι, τὸ τοὺς μὲν τοιούτους πειθαρχεῖν τοῖς
ἐφεστῶσι, τοὺς δὲ ὁπλίτας καὶ τοὺς ἱππέας, οἳ δοκοῦσι
καλοκἀγαθίᾳ προκεκρίσθαι τῶν πολιτῶν, ἀπειθεστάτους
20 εἶναι πάντων. καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη, Ἡ δὲ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ
βουλή, ὦ Περίκλεις, οὐκ ἐκ τῶν δεδοκιμασμένων καθίστα-
ται; Καὶ μάλα, ἔφη. Οἶσθα οὖν τινας, ἔφη, κάλλιον ἢ
νομιμώτερον ἢ σεμνότερον ἢ δικαιότερον τάς τε δίκας δικά-
ζοντας καὶ τἄλλα πάντα πράττοντας; Οὐ μέμφομαι, ἔφη,
τούτοις. Οὐ τοίνυν, ἔφη, δεῖ ἀθυμεῖν ὡς οὐκ εὐτάκτων
21 ὄντων Ἀθηναίων. Καὶ μὴν ἔν γε τοῖς στρατιωτικοῖς, ἔφη,
ἔνθα μάλιστα δεῖ σωφρονεῖν τε καὶ εὐτακτεῖν καὶ πειθαρ-

17. ἀεὶ post ἔγωγε B. 18. οὐδενῶν B. 19. ἱππέας] Libri ἱππεῖς. 20. οὐ] οὐδενῶν B.

17. ἀπειρία] Vulgatum hoc vocabulum Ruhnkenius in ἐπήρεια, Hindenburgius in ἀπειροκαλία, Florent. et Paris. unus in ἀπορία, alii in ἀτηρία mutant. ἀπειρίαν inscitiam rei bellicae et κακίαν ignaviam interpretatur Weiskius. Sed ita nimis anguste circumscribuntur fines malorum, quae ex corruptis Atheniensium moribus consequi statuit Pericles. Equidem ἀπειροκαλία praeferrem, si mutanda esset scriptura vulgaris. SCHN. ἀπειρία quum correctoris videatur commentum, ex s. 18 restituendum conjicias πονηρία. Parum enim aptum est ἀτηρία, quod ex Platonis Comici Phaone affert Suidas s. gram. Bekk. p. 459, 15, qui ἀτηρὸς interpretantur βλαβερός.

18. ἐν τοῖς χοροῖς] V. ad 3, 4, 4. SCH. Οὐδένων καταδεέστερον autem dictum ut apud Hyperidem Pro Euxenippo col. 26, 12: Οὐδενὸς τῶν ἐν τῇ πόλει καταδεέστερον ὄντα. Polyb. 2, 35, 2: Πόλεμος οὐδενὸς καταδεέστερος τῶν ἱστορημένων. Xen. Hist. Gr. 4, 1, 6: Ὁ δ' εἶπεν ὅτι Περσῶν οὐδενὸς ἐνδεέστερος, quod quo jure sollicitatum sit praeter 7, 1, 23: Γένει οὐδενὸς ἐνδεής, ostendit Dio Chrys. Or. 19, vol. 1, p. 486: Οὐδὲ τῶν πρότερον οὐδενὸς ἐνδεέστερος, etiamsi apud Phalarin Ep. 77, p. 226, praeferenda sit scriptura δεύτερον pro ἐνδεέστερον. Eodem modo ὑποδεέστερος Dionys. A. R. 1, 28 et alii.

20. δεδοκιμασμένων] Ex iis, qui magistratus integri et cum laude gesserant, et post redditam publice factorum rationem judicio populari approbati fuissent. SCHN.

οὐ μέμφομαι] οὐδὲν μέμφομαι, quo ducit B., Cyr. 7, 5, 42: Τοῖς μὲν θεοῖς οὐδὲν ἂν ἔχοιμεν μέμψασθαι, et alibi saepe.

*χεῖν, οὐδενὶ τούτων προσέχουσιν. Ἴσως γάρ, ἔφη ὁ Σω-
κράτης, ἐν τούτοις οἱ ἥκιστα ἐπιστάμενοι ἄρχουσιν αὐτῶν.
οὐχ ὁρᾷς ὅτι κιθαριστῶν μὲν καὶ χορευτῶν καὶ ὀρχηστῶν
οὐδὲ εἷς ἐπιχειρεῖ ἄρχειν μὴ ἐπιστάμενος, οὐδὲ παλαιστῶν
οὐδὲ παγκρατιαστῶν; ἀλλὰ πάντες οἱ τούτων ἄρχοντες
ἔχουσι δεῖξαι ὁπόθεν ἔμαθον ταῦτα ἐφ' οἷς ἐφεστᾶσι· τῶν*
22 *δὲ στρατηγῶν οἱ πλεῖστοι αὐτοσχεδιάζουσιν. οὐ μέντοι σέ
γε τοιοῦτον ἐγὼ νομίζω εἶναι, ἀλλ' οἶμαί σε οὐδὲν ἧττον
ἔχειν εἰπεῖν ὁπότε στρατηγεῖν ἢ ὁπότε παλαίειν ἤρξω μαν-
θάνειν. καὶ πολλὰ μὲν οἶμαί σε τῶν πατρῴων στρατηγη-
μάτων παρειληφότα διασώζειν, πολλὰ δὲ πανταχόθεν συν-
ηχέναι, ὁπόθεν οἷόν τε ἦν μαθεῖν τι ὠφέλιμον εἰς στρατη-*
23 *γίαν. οἶμαι δέ σε πολλὰ μεριμνᾶν ὅπως μὴ λάθῃς σεαυτὸν
ἀγνοῶν τι τῶν εἰς στρατηγίαν ὠφελίμων, καὶ ἐάν τι τοιοῦ-
τον αἴσθῃ σεαυτὸν μὴ εἰδότα, ζητεῖν τοὺς ἐπισταμένους
ταῦτα, οὔτε δώρων οὔτε χαρίτων φειδόμενον, ὅπως μάθῃς
παρ' αὐτῶν ἃ μὴ ἐπίστασαι καὶ συνεργοὺς ἀγαθοὺς ἔχῃς.*
24 *καὶ ὁ Περικλῆς, Οὐ λανθάνεις με, ὦ Σώκρατες, ἔφη, ὅτι
οὐκ οἰόμενός με τούτων ἐπιμέλεσθαι ταῦτα λέγεις, ἀλλ'
ἐγχειρῶν με διδάσκειν ὅτι τὸν μέλλοντα στρατηγεῖν τού-
των ἁπάντων ἐπιμέλεσθαι δεῖ. ὁμολογῶ μέντοι κἀγώ σοι*
25 *ταῦτα. Τοῦτο δ', ἔφη, ὦ Περίκλεις, κατανενόηκας, ὅτι
πρόκειται τῆς χώρας ἡμῶν ὄρη μεγάλα, καθήκοντα ἐπὶ τὴν
Βοιωτίαν, δι' ὧν εἰς τὴν χώραν εἴσοδοι στεναί τε καὶ προσ-
άντεις εἰσὶ, καὶ ὅτι μέση διέζωσται ὄρεσιν ἐρυμνοῖς;*

22. *τι* addit B. *γρ.* r. 23. *εἰς στρατηγίαν ὠφελίμων*] invertit B. 24. *οὐκ*] Libri *οὐδ'*. *ἐπιμέλεσθαι*] Libri *ἐπιμελεῖσθαι* hic et infra. *με*] *μὲν* B. pr. 25. *ἐρυμνοῖς*] *ἐν ῥυμνοῖς* B.

24. *οὐδ' οἰόμενος*] Malim *οὐκ οἰόμενος*. Respicit autem Socratis s. 22 et 23, *οἶμαί σε—οἶμαι δέ σε*. SCHN.

25. *ὄρη μεγάλα*] Defendunt aditum Atticae terrae Cithaeron cum montibus Cerastis et aliis. SCHN.

μέση διέζωσται] Montes terrae Atticae proprii Parnes, Brilessus, Hymettus, Laurium et alii. SCHN. Xenophontem scripsisse puto *διέζωται*, ut Thucydidem, cujus ex libris male evanuit quod ei restitui ex Photio s. Suida: *Σέσωται καὶ σεσωμένος· οἱ παλαιοὶ ἄνευ τοῦ σ· καὶ διεζωμένος φησὶ Θουκυδίδης* (1, 6). *οἱ δὲ νεώτεροι σέσωσμαι. ἐπ' ἐνίων ἁπλῶς παραλείπουσι τὸ σ· κεκλειμένον· πεπρημένον.* Quae omnia non ex Atticorum tantum scriptis, de quibus dixi ad Stephanum v. *Σώζω* et praef. ad Cyrop. p. x, sed etiam multo recentiorum, qui rectis adhuc formis uterentur, librariorum correctorumque temeritate esse sublata ostendit Bibliorum ab A. Majo editus antiquissimus codex Vaticanus, in quo *σ* in verbi *σώζω* perfecto a prima manu omissum sedulo addidit recentior corrector. Recte igitur, ut opinor, *ὑπεζωμένοι* nonnulli Herodoti 7, 69, ut *ὑπέζωται* inscr. Attica

26 Καὶ μάλα, ἔφη. Τί δέ; ἐκεῖνο ἀκήκοας, ὅτι Μυσοὶ καὶ
Πισίδαι ἐν τῇ βασιλέως χώρᾳ κατέχοντες ἐρυμνὰ πάνυ
χωρία καὶ κούφως ὡπλισμένοι δύνανται πολλὰ μὲν τὴν
βασιλέως χώραν καταθέοντες κακοποιεῖν, αὐτοὶ δὲ ζῆν
27 ἐλεύθεροι; Καὶ τοῦτό γ', ἔφη, ἀκούω. Ἀθηναίους δ' οὐκ
ἂν οἴει, ἔφη, μέχρι τῆς ἐλαφρᾶς ἡλικίας ὡπλισμένους κου-
φοτέροις ὅπλοις καὶ τὰ προκείμενα τῆς χώρας ὄρη κατέ-
χοντας βλαβεροὺς μὲν τοῖς πολεμίοις εἶναι, μεγάλην δὲ
προβολὴν τοῖς πολίταις τῆς χώρας κατεσκευάσθαι; καὶ
ὁ Περικλῆς, Πάντ' οἶμαι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ ταῦτα
28 χρήσιμα εἶναι. Εἰ τοίνυν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἀρέσκει σοι
ταῦτα, ἐπιχείρει αὐτοῖς, ὦ ἄριστε· ὅ τι μὲν γὰρ ἂν τού-
των καταπράξῃς, καὶ σοὶ καλὸν ἔσται καὶ τῇ πόλει ἀγαθόν·
ἐὰν δέ τι αὐτῶν ἀδυνατῇς, οὔτε τὴν πόλιν βλάψεις οὔτε
σαυτὸν καταισχυνεῖς.

ΚΕΦ. ϛ.

Γλαύκωνα δὲ τὸν Ἀρίστωνος, ὅτ' ἐπεχείρει δημηγορεῖν, ἐπιθυμῶν προστατεύειν τῆς πόλεως οὐδέπω εἴκοσιν ἔτη γεγονὼς, τῶν ἄλλων οἰκείων τε καὶ φίλων οὐδεὶς ἐδύνατο παῦσαι ἑλκόμενόν τε ἀπὸ τοῦ βήματος καὶ καταγέλαστον

26. δέ] αἱ s. v. r. B. 27. ὡπλισμένους] ὁπλισαμένους B. κατασκευᾶσθαι B. 1. τῶν] Libri ὄντων.

Ol. 107, 4, vel 108, 1, apud Boeckhium *Urkunden über das Seewesen* p. 355, 26, quum etiam ζῶμα dixerint veteres, ζῶσμα recentiores demum, de quo vitio frequenti in libris, ut Plutarchi Rom. c. 21, v. Villoison. ad Longum p. 16, nec minus recta σεσωμένος et σέσωται quum apud Atticos tum apud recentiores, velut praeter eos quos citavi ad Stephanum, Cyrillum Alex. vol. 2, p. 426 B, ubi σέσωται, et non solum Atticis, sed etiam illis, apud quos interdum sunt servata, constanter restituenda.

26. Μυσοὶ καὶ Πισίδαι] Eadem Anab. 3, 2, 23.

27. μέχρι τῆς ἐλαφρᾶς ἡλικίας] Intelligit περιπόλους dictos adolescentes ad aetatis annum vicesimum custodiam finium Atticorum agentes. Conf. de Vectigalibus 4, 47 seqq. SCHN.

28. ὦ ἄριστε] Crasis ὤριστε Platoni Menon. p. 77 C, ex Clarkiano et aliis restituta, non solum illi etiam alibi, sed Xenophonti quoque ita videtur restituenda ut ὠγαθέ restitutum ex libris 2, 3, 16; 3, 7, 9, pro ὦ ἀγαθέ, omnibus alterum servantibus 1, 4, 17, ut apud Platonem.

1. τὸν Ἀρίστωνος] Fratrem Platonis philosophi, diversum a Glaucone Charmidae patre, Platonis patruo, infra 7, 1. SCHN. De quo v. Prinsterer. Prosopogr. Plat. p. 207. Respiciunt haec Julianus p. 255 C, Liban. vol. 3, p. 53, 8.

1. et 2. προστατεύειν] Scribendum προστατεῖν. V. ad 2, 8, 4.

οὐδέπω εἴκοσιν] Ut Alcibiades supra 1, 2, 40, et in priore Alcibiade Platonis. SCHN.

ὄντων] τῶν Heindorfius ad Platonis Protag. p. 498, quum ὂν τῶν conjecisset Hindenburgius.

ἑλκόμενον] En locum Platonis in Protagora p. 319 C, qui nostrum mirifice illustrat: Ἐὰν δέ τις ἄλλος ἐπιχειρῇ αὐτοῖς συμβουλεύειν ὃν ἐκεῖνοι,

ὄντα· Σωκράτης δὲ, εὔνους ὢν αὐτῷ διά τε Χαρμίδην τὸν
2 Γλαύκωνος καὶ διὰ Πλάτωνα, μόνος ἔπαυσεν. ἐντυχὼν
γὰρ αὐτῷ πρῶτον μὲν εἰς τὸ ἐθελῆσαι ἀκούειν τοιάδε λέξας
κατέσχεν· Ὦ Γλαύκων, ἔφη, προστατεύειν ἡμῖν διανενό-
ησαι τῆς πόλεως; Ἔγωγ', ἔφη, ὦ Σώκρατες. Νὴ Δί',
ἔφη, καλὸν γὰρ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἐν ἀνθρώποις.
δῆλον γὰρ ὅτι ἐὰν τοῦτο διαπράξῃ, δυνατὸς μὲν ἔσει αὐ-
τὸς τυγχάνειν ὅτου ἂν ἐπιθυμῇς, ἱκανὸς δὲ τοὺς φίλους
ὠφελεῖν, ἐπαρεῖς δὲ τὸν πατρῷον οἶκον, αὐξήσεις δὲ τὴν
πατρίδα, ὀνομαστὸς δ' ἔσει πρῶτον μὲν ἐν τῇ πόλει, ἔπειτα
ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἴσως δ', ὥσπερ Θεμιστοκλῆς, καὶ ἐν τοῖς
βαρβάροις· ὅπου δ' ἂν ᾖς, πανταχοῦ περίβλεπτος ἔσει.
3 ταῦτ' οὖν ἀκούων ὁ Γλαύκων ἐμεγαλύνετο καὶ ἡδέως παρέ-
μενε. μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Σωκράτης, Οὐκοῦν, ἔφη, τοῦτο
μὲν, ὦ Γλαύκων, δῆλον ὅτι εἴπερ τιμᾶσθαι βούλει, ὠφε-
λητέα σοι ἡ πόλις ἐστί; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Πρὸς θεῶν,
ἔφη, μὴ τοίνυν ἀποκρύψῃ, ἀλλ' εἶπον ἡμῖν ἐκ τίνος ἄρξει
4 τὴν πόλιν εὐεργετεῖν. ἐπεὶ δὲ ὁ Γλαύκων διεσιώπησεν,

πλάτωνα μόνος] πλαταμονος B. 2. λέξας κατέσχεν] διελέχθη B. ἔσει] Libri ἔσῃ hic et infra. ἐπαρεῖς Paris. unus et cod. Victorii in ed. Ald. ἐπαίρεις B. 3. ἄρξει] Libri ἄρξῃ.

μὴ οἴωνται δημιουργὸν εἶναι, κἂν πάνυ καλὸς ᾖ καὶ πλούσιος καὶ τῶν γενναίων, οὐδέν τι μᾶλλον ἀποδέχονται, ἀλλὰ καταγελῶσι καὶ θορυβοῦσιν, ἕως ἂν ἢ αὐτὸς ἀποστῇ ὁ ἐπιχειρῶν λέγειν καταθορυβηθεὶς, ἢ οἱ τοξόται (ministri publici, Athenis etiam Scythae dicti) αὐτὸν ἀφελκύσωσιν ἢ ἐξάρωνται, κελευόντων τῶν πρυτάνεων, ubi similes locos Aristophanis contulit Heindorfius. Jocose Acharn. 45. cum praeco exclamasset τίς ἀγορεύειν βούλεται; et Amphitheus ad dicendum surrexisset, praeconem facit Scythas advocantem v. 54, οἱ τοξόται; Dicaeopolin vero de injuria ista conquerentem: Ἀδικεῖτε τὴν ἐκκλησίαν τὸν ἄνδρ' ἀπάγοντες, v. 56. SCHN.

Χαρμίδην] De quo vide ad c. 7. SCHN.

Πλάτωνα] Philosophum, cujus mentionem in libris Xenophontis fieri negavit Gellius N. A. 14, 13, aemulationi id tribuens, quae fuisse inter eos traditur. Sed hoc ipso loco ad Gellium refellendum usus est jam olim Muretus V. L. 5, 14. SCHN. v. Diog. L. 3, 34.

2. εἰς τὸ] V. ad Anab. 7, 8, 20, ubi alii ὥστε, quod etiam alibi cum εἰς τὸ confusum. Sequentia ὦ Γλαύκων— ἀνθρώπους citantur in Maji Collect. Vatic. vol. 2, p. 608.

3. εἶπον] Plura de hac forma v. in Steph. Thes. Hic cod. Victorii in ed. Ald. εἰπέ. Quo alibi utitur Xenophon.

4. διεσιώπησεν] διασιωπᾶν est intervallum loquendi facere et meditationi silentium assumere. Infra 4, 2, 10: Διεσιώπησεν—σκοπῶν ὅ τι ἀποκρίναιτο. Quod est in nonnullis διεσώπησεν, suspicor scripturam ineptam ortam ex altera rariore διεσώπησεν (–νεν?), quae quanquam alibi nondum fuerit reperta, rariorem tamen etiam e Xenophonte posuit Hesychius: Σωπιαίνουσιν αἱ κύνες, παρὰ Ξενοφῶντι, ubi tamen scriptum fuisse puto σιωπαίνουσιν. [Σωπαίνουσιν idem in Indice ad Opuscula et in Lexico. Sed fefellit Hesychium vetus quoddam librorum vitium, ut in Ἐξημπέδου fortasse ex Cyrop. 3, 1, 21 petito.] Tamen for-

ὡς ἂν τότε σκοπῶν ὁπόθεν ἄρχοιτο, Ἆρ', ἔφη ὁ Σωκράτης, ὥσπερ φίλου οἶκον εἰ αὐξῆσαι βούλοιο, πλουσιώτερον αὐτὸν ἐπιχειροίης ἂν ποιεῖν, οὕτω καὶ τὴν πόλιν πειράσει
5 πλουσιωτέραν ποιῆσαι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν πλουσιωτέρα γ' ἂν εἴη προσόδων αὐτῇ πλειόνων γενομένων; Εἰκὸς γοῦν, ἔφη. Λέξον δή, ἔφη, ἐκ τίνων νῦν αἱ πρόσοδοι τῇ πόλει καὶ πόσαι τινές εἰσι; δῆλον γὰρ ὅτι ἔσκεψαι, ἵνα, εἰ μέν τινες αὐτῶν ἐνδεῶς ἔχουσιν, ἐκπληρώσῃς, εἰ δὲ παραλείπονται, προσπορίσῃς. Ἀλλὰ μὰ Δί',
6 ἔφη ὁ Γλαύκων, ταῦτά γε οὐκ ἐπέσκεμμαι. Ἀλλ' εἰ τοῦτο, ἔφη, παρέλιπες, τάς γε δαπάνας τῆς πόλεως ἡμῖν εἰπέ· δῆλον γὰρ ὅτι καὶ τούτων τὰς περιττὰς ἀφαιρεῖν διανοεῖ. Ἀλλὰ μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐδὲ πρὸς ταῦτά πω ἐσχόλασα. Οὐκοῦν, ἔφη, τὸ μὲν πλουσιωτέραν τὴν πόλιν ποιεῖν ἀναβαλούμεθα· πῶς γὰρ οἷόν τε μὴ εἰδότα γε τἀναλώματα
7 καὶ τὰς προσόδους ἐπιμεληθῆναι τούτου; Ἀλλ', ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Γλαύκων, δυνατόν ἐστι καὶ ἀπὸ πολεμίων τὴν πόλιν πλουτίζειν. Νὴ Δία σφόδρα γ', ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐάν τις αὐτῶν κρείττων ᾖ· ἥττων δὲ ὢν καὶ τὰ ὄντα προσ-
8 αποβάλοι ἄν. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Οὐκοῦν, ἔφη, τόν γε βουλευσόμενον πρὸς οὕστινας δεῖ πολεμεῖν τήν τε τῆς πόλεως δύναμιν καὶ τὴν τῶν ἐναντίων εἰδέναι δεῖ, ἵνα, ἐὰν μὲν ἡ τῆς πόλεως κρείττων ᾖ, συμβουλεύῃ ἐπιχειρεῖν τῷ πολέμῳ, ἐὰν δὲ ἡ τῶν ἐναντίων, εὐλαβεῖσθαι πείθῃ. Ὀρ-

4. *πειράσῃ*] Libri *πειράσῃ*. 5. *ἔφη* B. *καὶ πόσαι*] *καὶ πόθεν καὶ πόσαι* B. 6. *διανοεῖ* nonnulli. *διανοῇ* B. *τἀναλ.*] Libri *τὰ ἀναλ.* *τούτου*] Libri *τούτων*. 8. *ἐναντίων*] *πολεμίων* B. *ἡ τῆς*] *ἡ* B. addit *γρ.* r. *ᾖ*] Libri *ἥττων*.

mam *διασωπάσομαι* in Pindaro Olymp. 13, 130, praeferunt libri optimi, ubi vulgatur *διασιγάσομαι*. Illud Aeolibus assignat Tzetzes ad Hesiodi Op. 664, p. 307 Gaisf. In Isthm. 1, 98, *τὸ σεσωπαμένον* libri scripti omnes habent. SCHN. V. Steph. Thes.

τότε] Sero tandem hanc cogitationem suscipere volebat videri Glaucon. SCHN. Abest cum *ὡς ἂν* in loco modo citato ab Schn. 4, 2, 10: *Ἐπεὶ δὲ διεσιώπησεν ὁ Εὐθύδημος, σκοπῶν ὅ τι ἀποκρίναιτο*, et est utrumque perinde inutile. *ὡς ἂν* tanquam suspectum notavi Cyrop. 1, 4, 23.

5. *ἐκ τίνων*] Aristotelis locum Rhetoric. 1, 4, hinc ductum, ut videtur, Fr. Portus comparavit: *Περὶ μὲν πόρων τὸν μέλλοντα συμβουλεύσειν δέοι ἂν τὰς προσόδους τῆς πόλεως εἰδέναι, τίνες καὶ πόσαι· ὅπως εἴ τέ τις παραλείπεται, προστεθῇ, καὶ εἴ τις ἐλάττων, αὐξηθῇ· ἔτι δὲ τὰς δαπάνας τῆς πόλεως ἁπάσας, ὅπως, εἴ τις περίεργος, ἀφαιρεθῇ, καὶ εἴ τις μείζων, ἐλάττων γένηται*. SCHN. Conf. Bakii Schol. hypomn. vol. 4, p. 117.

6. *τἀναλώματα* pro *τὰ ἀναλώματα* poscit consuetudo Atticorum, ut *τἀνασπώμενα* 3, 10, 7, et alibi *τἀργύρεια* est in libris et *τἀφροδίσια*; *τούτου*, quod pro *τούτων* restituit Pluygers apud Cobetum p. 700, sententia.

8. *ἡ* pro *ἥττων* Hirschig. An. p. 102.

9 θῶς λέγεις, ἔφη. Πρῶτον μὲν τοίνυν, ἔφη, λέξον ἡμῖν τῆς πόλεως τήν τε πεζὴν καὶ τὴν ναυτικὴν δύναμιν, εἶτα τὴν τῶν ἐναντίων. Ἀλλὰ μὰ τὸν Δί᾽, ἔφη, οὐκ ἂν ἔχοιμί σοι οὕτω γε ἀπὸ στόματος εἰπεῖν. Ἀλλ᾽ εἰ γέγραπταί σοι, ἔνεγκε, ἔφη· πάνυ γὰρ ἡδέως ἂν τοῦτο ἀκούσαιμι. Ἀλλὰ
10 μὰ τὸν Δί᾽, ἔφη, οὐδὲ γέγραπταί μοί πω. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ περὶ πολέμου συμβουλεύειν τήν γε πρώτην ἐπισχήσομεν· ἴσως γὰρ καὶ διὰ τὸ μέγεθος αὐτῶν ἄρτι ἀρχόμενος τῆς προστατείας οὔπω ἐξήτακας. ἀλλά τοι περί γε φυλακῆς τῆς χώρας οἶδ᾽ ὅτι ἤδη σοι μεμέληκε, καὶ οἶσθα ὁπόσαι τε φυλακαὶ ἐπίκαιροί εἰσι καὶ ὁπόσαι μή, καὶ ὁπόσοι τε φρουροὶ ἱκανοί εἰσι καὶ ὁπόσοι μή εἰσι· καὶ τὰς μὲν ἐπικαίρους φυλακὰς συμβουλεύσεις μείζονας ποιεῖν, τὰς δὲ πε-
11 ριττὰς ἀφαιρεῖν. Νὴ Δί᾽, ἔφη ὁ Γλαύκων, ἁπάσας μὲν οὖν ἔγωγε, ἕνεκά γε τοῦ οὕτως αὐτὰς φυλάττεσθαι ὥστε κλέπτεσθαι τὰ ἐκ τῆς χώρας. Ἐὰν δέ τις ἀφέλῃ γ᾽, ἔφη, τὰς φυλακάς, οὐκ οἴει καὶ ἁρπάζειν ἐξουσίαν ἔσεσθαι τῷ βουλομένῳ; ἀτάρ, ἔφη, πότερον ἐλθὼν αὐτὸς ἐξήτακας τοῦτο, ἢ πῶς οἶσθα ὅτι κακῶς φυλάττονται; Εἰκάζω, ἔφη. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ περὶ τούτων, ὅταν μηκέτι εἰκάζωμεν, ἀλλ᾽ ἤδη εἰδῶμεν, τότε συμβουλεύσομεν; Ἴσως, ἔφη ὁ Γλαύκων,
12 βέλτιον. Εἴς γε μήν, ἔφη, τἀργύρεια οἶδ᾽ ὅτι οὐκ ἀφῖξαι, ὥστ᾽ ἔχειν εἰπεῖν διότι νῦν ἐλάττω ἢ πρόσθεν προσέρχεται αὐτόθεν. Οὐ γὰρ οὖν ἐλήλυθα, ἔφη. Καὶ γὰρ νὴ Δί᾽, ἔφη ὁ Σωκράτης, λέγεται βαρὺ τὸ χωρίον εἶναι, ὥστε, ὅταν περὶ τούτου δέῃ συμβουλεύειν, αὕτη σοι ἡ πρόφασις ἀρκέ-

9. πεζὴν] Libri πεζικήν. καὶ τὴν] καὶ B. σοι, ἔνεγκε, ἔφη] σοίγε ἔφη γε ἔνεγκε B. 10. γε Stephanus. τε B. προστατίας B. ὁπόσαι τε] ὁπόσαι B. συμβουλεύσεις cod. Vossianus. συμβουλεύσειν Parisini tres. συμβουλεύειν B. 11. ἁπάσας—αὐτὰς om. B. ἴδωμεν B. 12. τἀργύρια B.

9. πεζὴν pro πεζικὴν poscere usum Atticorum dixi ad Cyrop. 5, 3, 38. Neque Atticis tantum haec forma restituenda, sed multo etiam recentioribus, velut ex libro Florentino Diodoro 20, 45, et Polybio, apud quem rectam saepe praebent libri, sed saepe etiam vitiosam.

οὕτω γε ἀπὸ στόματος] Plato Theaeteti initio p. 142 D: Οὐ μὰ τὸν Δία, οὔκουν οὕτω γε ἀπὸ στόματος. Vocula οὕτω significat *sic statim*. Conf. Heindorf. ad Phaedri §. 24. Gorgiae 44. SCHN.

10. περὶ φυλακῆς τῆς χώρας] De qua v. Boeckh. *Urkunden über das Seewesen* p. 467.

12. αὐτόθεν] Gramm. Bekkeri p. 467, 13: Αὐτόθι· Ξ. ἐν τρίτῳ A., deceptus fortasse vitio libri, quod Gailius annotavit ex uno, ut in loco Herodoti, quem addit, de quo Ruhnk.

βαρὺ] Pestilenti aere. SCHN. V. Casaub. ad Strab. 3, p. 146.

13 σει. Σκώπτομαι, ἔφη ὁ Γλαύκων. Ἀλλ᾽ ἐκείνου γέ τοι,
ἔφη, οἶδ᾽ ὅτι οὐκ ἠμέληκας, ἀλλ᾽ ἔσκεψαι, πόσον χρόνον
ἱκανός ἐστιν ὁ ἐκ τῆς χώρας γιγνόμενος σῖτος διατρέφειν
τὴν πόλιν, καὶ πόσου εἰς τὸν ἐνιαυτὸν προσδεῖται, ἵνα μὴ
τούτου γε λάθῃ σέ ποτε ἡ πόλις ἐνδεὴς γενομένη, ἀλλ᾽
εἰδὼς ἔχῃς ὑπὲρ τῶν ἀναγκαίων συμβουλεύων τῇ πόλει
βοηθεῖν τε καὶ σώζειν αὐτήν. Λέγεις, ἔφη ὁ Γλαύκων,
παμμέγεθες πρᾶγμα, εἴ γε καὶ τῶν τοιούτων ἐπιμέλεσθαι
14 δεήσει. Ἀλλὰ μέντοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, οὐδ᾽ ἂν τὸν ἑαυ-
τοῦ ποτε οἶκον καλῶς τις οἰκήσειεν, εἰ μὴ πάντα μὲν εἴσε-
ται ὧν προσδεῖται, πάντων δὲ ἐπιμελόμενος ἐκπληρώσει.
ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἡ μὲν πόλις ἐκ πλειόνων ἢ μυρίων οἰκιῶν συνέ-
στηκε, χαλεπὸν δ᾽ ἐστὶν ἅμα τοσούτων οἴκων ἐπιμέλεσθαι,
πῶς οὐχ ἕνα τὸν τοῦ θείου πρῶτον ἐπειράθης αὐξῆσαι;
δεῖται δέ. κἂν μὲν τοῦτον δύνῃ, καὶ πλείοσιν ἐπιχειρήσεις·
ἕνα δὲ μὴ δυνάμενος ὠφελῆσαι πῶς ἂν πολλούς γε δυνη-
θείης; ὥσπερ εἴ τις ἓν τάλαντον μὴ δύναιτο φέρειν, πῶς
οὐ φανερὸν ὅτι πλείω γε φέρειν οὐδ᾽ ἐπιχειρητέον αὐτῷ;
15 Ἀλλ᾽ ἔγωγ᾽, ἔφη ὁ Γλαύκων, ὠφελοίην ἂν τὸν τοῦ θείου
οἶκον, εἴ μοι ἐθέλοι πείθεσθαι. Εἶτα, ἔφη ὁ Σωκράτης, τὸν
θεῖον οὐ δυνάμενος πείθειν, Ἀθηναίους πάντας μετὰ τοῦ
16 θείου νομίζεις δυνήσεσθαι ποιῆσαι πείθεσθαί σοι; φυλάτ-
του, ἔφη, ὦ Γλαύκων, ὅπως μὴ τοῦ εὐδοξεῖν ἐπιθυμῶν εἰς
τοὐναντίον ἔλθῃς. ἢ οὐχ ὁρᾷς ὡς σφαλερόν ἐστι τὸ ἃ μὴ
οἶδέ τις, ταῦτα ἢ λέγειν ἢ πράττειν; ἐνθυμοῦ δὲ τῶν ἄλ-
λων, ὅσους οἶσθα τοιούτους, οἷοι φαίνονται καὶ λέγοντες

σκώπτομαι] γρ. s. ω r. B. aliquid, quod neque η est neque ε neque ο. 13. ἔφη] εὖ B. προσδεῖται codex Victorii in ed. Flor. προσδέεται B. τούτου] Libri τοῦτο, sed margo B. r. γρ. ἴσως τούτου. ἔχῃς] ἔχεις B. βοηθεῖν] συμβουλεύειν B., corr. γρ. r. ἐπιμέλεσθαι] Libri ἐπιμελεῖσθαι. 14. μὲν εἴσεται] εἴσεται μὲν B. προσδεῖται C. προσδέεται B. ἐπιμέλεσθαι] Libri ἐπιμελεῖσθαι. πρῶτον ἐπειράθης] invertit B. δεῖται] Libri δέεται. τοῦτον] τούτου B. 15. πείθειν] πεῖσαι B. δυνήσεσθαι B. ead. m. inter versus.

13. προσδεῖται] Hinc Athenis σιτῶναι et σιτοφύλακες constituti; hinc σιτοπομπία annua ex Hellesponto. Vide annotata ad Hist. Gr. 1, 1, 35, et Wolfium ad Demosthenis Leptineam p. 254. SCHN.

14. μυρίων] Ps. Demosth. advers. Aristog. p. 785, 24, ponit numerum Atheniensium vicies mille; in quo consentit Aristoph. Vesp. 709. Ante bellum Persicum tres myriadas numeravit Herodotus 5, 97. Numerum aedium fere eundem sed obscure tradit Xenophon in Oeconom. 8, 22. SCHN. V. Boeckh. Oecon. Athen. vol. 1, p. 57, 92.

ἃ μὴ ἴσασι καὶ πράττοντες, πότερά σοι δοκοῦσιν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἐπαίνου μᾶλλον ἢ ψόγου τυγχάνειν καὶ πότερον
17 θαυμάζεσθαι μᾶλλον ἢ καταφρονεῖσθαι· ἐνθυμοῦ δὲ καὶ τῶν εἰδότων ὅ τι τε λέγουσι καὶ ὅ τι ποιοῦσι· καί, ὡς ἐγὼ νομίζω, εὑρήσεις ἐν πᾶσιν ἔργοις τοὺς μὲν εὐδοκιμοῦντάς τε καὶ θαυμαζομένους ἐκ τῶν μάλιστα ἐπισταμένων ὄντας, τοὺς δὲ κακοδοξοῦντάς τε καὶ καταφρονουμένους ἐκ τῶν
18 ἀμαθεστάτων. εἰ οὖν ἐπιθυμεῖς εὐδοκιμεῖν τε καὶ θαυμάζεσθαι ἐν τῇ πόλει, πειρῶ κατεργάσασθαι ὡς μάλιστα τὸ εἰδέναι ἃ βούλει πράττειν· ἐὰν γὰρ τούτῳ διενεγκὼν τῶν ἄλλων ἐπιχειρῇς τὰ τῆς πόλεως πράττειν, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ πάνυ ῥᾳδίως τύχοις ὧν ἐπιθυμεῖς.

ΚΕΦ. Ζ.

Χαρμίδην δὲ τὸν Γλαύκωνος ὁρῶν ἀξιόλογον μὲν ἄνδρα ὄντα καὶ πολλῷ δυνατώτερον τῶν τὰ πολιτικὰ τότε πραττόντων, ὀκνοῦντα δὲ προσιέναι τῷ δήμῳ καὶ τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων ἐπιμέλεσθαι, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Χαρμίδη, εἴ τις ἱκανὸς ὢν τοὺς στεφανίτας ἀγῶνας νικᾶν, καὶ διὰ τοῦτο αὐτός τε τιμᾶσθαι καὶ τὴν πατρίδα ἐν τῇ Ἑλλάδι εὐδοκιμωτέραν ποιεῖν, μὴ ·θέλοι ἀγωνίζεσθαι, ποῖόν τινα

17. *ἀμαθεστάτων*] *ἀμαθεστέρων* B. 18. *διενεγκὼν* Paris. duo aliique nonnulli. *διενέγκας* B. *τύχης* B.

18. *διενεγκὼν* Xenophontem dicere, non *διενέγκας*, animadversum ad 1, 2, 53. Similis dittographia videtur esse apud Poll. 8, 29: *Ἀπενεγκὼν, ἐπαγγεῖλας, ἀπενέγκας*.

1. *Χαρμίδην*] Charmidem, Glauconis filium, Critiae tutoris patruelem, et cui praeterea a genere materno Pyrilampus avunculus erat, omnium suae aetatis juvenum pulcherrimum et modestissimum, Critias Socrati in consuetudinem et disciplinam tradit post pugnam apud Potidaeam, ut refert Plato in suavissimo Dialogo nomine Charmidis inscripto. In tam nobili genere juvenis modestia eo magis admiranda! Inter decem Piraeei archontes Charmidem deinde nominavit Xenophon H. Gr. 2, 4, 19. Est etiam in Theage Platonis locus p. 128 E: *Χαρμίδην γὰρ τουτονὶ γιγνώσκετε τὸν καλὸν γενόμενον, τὸν Γλαύκωνος· οὗτός ποτε ἐτύγχανεν ἐμοὶ ἀνακοινούμενος μέλλων ἀσκήσειν στάδιον εἰς Νεμέαν—ἄξιον οὖν πυθέσθαι αὐτοῦ, ἃ αὐτῷ ξυνέβη ἀπὸ ταύτης τῆς ἀσκήσεως.* Theages collocutus esse cum Socrate ponitur Ol. 92, 3. Conf. ad Xenophontis H. Gr. 1, 2, 1. Nescio an idem sit Charmides, qui de paupertate sua queritur, cum antea dives fuisset, in Convivio 4, 31. SCHN. "Idem est videturque divitias amisisse et rei familiaris calamitatem fortiter tulisse. Potest fieri ut opes corruerint sumtibus ad ludos ambitiosius factis, ut hoc sit quod dicit Socrates Theagis l. c." Prinsterer. Prosopogr. Plat. p. p. 214. V. autem Liban. ad 3, 6, 1, citatus.

εὐδοκιμωτέραν ποιεῖν] Pleraque omnia Pindarica carmina, quae supersunt, in ejusmodi victoriis celebrandis versantur, quorum partem praecipuam facit laus victoris cum patria communicata et poeticis rationibus amplificata. SCHN. Tum scribe *μὴ ἐθέλοι*.

τοῦτον νομίζοις ἂν τὸν ἄνδρα εἶναι; Δῆλον ὅτι, ἔφη, μα-
2 λακόν τε καὶ δειλόν. Εἰ δέ τις, ἔφη, δυνατὸς ὢν τῶν τῆς
πόλεως πραγμάτων ἐπιμελόμενος τήν τε πόλιν αὔξειν καὶ
αὐτὸς διὰ τοῦτο τιμᾶσθαι, ὀκνοίη δὴ τοῦτο πράττειν, οὐκ
ἂν εἰκότως δειλὸς νομίζοιτο; Ἴσως, ἔφη· ἀτὰρ πρὸς τί
με ταῦτ' ἐρωτᾷς; Ὅτι, ἔφη, οἶμαί σε δυνατὸν ὄντα ὀκνεῖν
ἐπιμέλεσθαι, καὶ ταῦτα ὧν ἀνάγκη σοι μετέχειν πολίτῃ γε
3 ὄντι. Τὴν δὲ ἐμὴν δύναμιν, ἔφη ὁ Χαρμίδης, ἐν ποίῳ
ἔργῳ καταμαθὼν ταῦτά μου καταγιγνώσκεις; Ἐν ταῖς
συνουσίαις, ἔφη, αἷς σύνει τοῖς τὰ τῆς πόλεως πράττουσι·
καὶ γὰρ ὅταν τι ἀνακοινῶνταί σοι, ὁρῶ σε καλῶς συμβου-
4 λεύοντα, καὶ ὅταν τι ἁμαρτάνωσιν, ὀρθῶς ἐπιτιμῶντα. Οὐ
ταὐτόν ἐστιν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἰδίᾳ τε διαλέγεσθαι καὶ ἐν
τῷ πλήθει ἀγωνίζεσθαι. Καὶ μήν, ἔφη, ὅ γε ἀριθμεῖν δυ-
νάμενος οὐδὲν ἧττον ἐν τῷ πλήθει ἢ μόνος ἀριθμεῖ, καὶ οἱ
κατὰ μόνας ἄριστα κιθαρίζοντες οὗτοι καὶ ἐν τῷ πλήθει κρα-
5 τιστεύουσιν. Αἰδῶ δὲ καὶ φόβον, ἔφη, οὐχ ὁρᾷς ἔμφυτά τε
ἀνθρώποις ὄντα καὶ πολλῷ μᾶλλον ἐν τοῖς ὄχλοις ἢ ἐν ταῖς
ἰδίαις ὁμιλίαις παριστάμενα; Καὶ σέ γε διδάξων, ἔφη, ὥρ-
μημαι, ὅτι οὔτε τοὺς φρονιμωτάτους αἰδούμενος οὔτε τοὺς
ἰσχυροτάτους φοβούμενος ἐν τοῖς ἀφρονεστάτοις τε καὶ ἀσθε-
6 νεστάτοις αἰσχύνει λέγειν. πότερον γὰρ τοὺς γναφέας αὐτῶν
ἢ τοὺς σκυτέας ἢ τοὺς τέκτονας ἢ τοὺς χαλκέας ἢ τοὺς γεωρ-
γοὺς ἢ τοὺς ἐμπόρους ἢ τοὺς ἐν τῇ ἀγορᾷ μεταβαλλομένους
καὶ φροντίζοντας ὅ τι ἐλάττονος πριάμενοι πλείονος ἀπό-

ἐπιμέλεσθαι] Libri ἐπιμελεῖσθαι. νομίζοις ἂν] νομίζεις B. 2. ἐπιμέλεσθαι] Libri ἐπιμελεῖσθαι. 4. τε] τε καὶ δημοσίᾳ B. καὶ ἐν] ὥσπερ οὐδὲ ταυτὸν ἰδίᾳ τε καὶ ἐν B. κατὰ μόνας ex τετάρτῳ Ἀπ. gram. Bekk. Anecd. p. 101, 12. 5. ὅτι addunt Paris. duo. αἰσχυνεῖ B. Praesens Stephanus. 6. γναφέας] Libri γναφεῖς et σκυτεῖς et χαλκεῖς. ἀπόδωνται] Libri ἀποδῶνται.

3. αἷς] ἃς Cobetus p. 258.

5. ὄχλοις] Conciones recte interpretatur Ernestus. Plato Gorg. p. 454 B: Ταύτης τῆς πειθοῦς λέγω, τῆς ἐν τοῖς δικαστηρίοις καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ὄχλοις, ὥσπερ καὶ ἄρτι ἔλεγον. Dixerat vero p. 452 E, de eadem re: Τὸ πείθειν οἷόν τε εἶναι τοῖς λόγοις καὶ ἐν δικαστηρίῳ δικαστὰς καὶ ἐν βουλευτηρίῳ βουλευτὰς, καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ ἐκκλησιαστὰς, καὶ ἐν ἄλλῳ ξυλλόγῳ παντὶ, ὅστις ἂν πολιτικὸς ξύλλογος γίγνηται· SCHN.

6. γναφέας] Paris. unus κναφέας, ut Dio Chr. Or. 72, vol. 2, p. 383: Τῶν σκυτοτόμων καὶ κναφέων καὶ τῶν γελωτοποιῶν, ubi legendum γλωττοποιῶν, et Aristophanes, non Plato.

φροντίζοντας] Est periphrasis vocabuli καπήλων. Ad μεταβαλλόμενοι intellige τὰ ὤνια. SCHN.

ἀπόδωνται] Etym. M. p. 459, 50: Θῶμαι· πᾶν ὑπερτρισύλλαβον (ὑποτακτικὸν δισύλλαβον Cramer. Anecd. vol. 2, p. 376, 23) εἰς μαι λῆγον ἐπὶ τοῦ δευτέρου μέσου ἀορίστου ἐν τῇ συνθέ-

δωνται αἰσχύνει; ἐκ γὰρ τούτων ἁπάντων ἡ ἐκκλησία
7 συνίσταται. τί δὲ οἴει διαφέρειν ὃ σὺ ποιεῖς ἢ τῶν ἀσκη-
τῶν ὄντα κρείττω τοὺς ἰδιώτας φοβεῖσθαι; σὺ γὰρ τοῖς
πρωτεύουσιν ἐν τῇ πόλει, ὧν ἔνιοι καταφρονοῦσί σου, ῥᾳ-
δίως διαλεγόμενος, καὶ τῶν ἐπιμελομένων τοῦ τῇ πόλει
διαλέγεσθαι πολὺ περιὼν, ἐν τοῖς μηδεπώποτε φροντίσασι
τῶν πολιτικῶν μηδὲ σοῦ καταπεφρονηκόσιν ὀκνεῖς λέγειν,
8 δεδιὼς μὴ καταγελασθῇς. Τί δ'; ἔφη, οὐ δοκοῦσί σοι
πολλάκις οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ὀρθῶς λεγόντων καταγε-
λᾶν; Καὶ γὰρ οἱ ἕτεροι, ἔφη· διὸ καὶ θαυμάζω σου, εἰ
ἐκείνους, ὅταν τοῦτο ποιῶσι, ῥᾳδίως χειρούμενος, τούτοις
9 μηδένα τρόπον οἴει δυνήσεσθαι προσενεχθῆναι. ὠγαθὲ, μὴ
ἀγνόει σεαυτὸν, μηδὲ ἁμάρτανε ἃ οἱ πλεῖστοι ἁμαρτάνου-
σιν· οἱ γὰρ πολλοὶ ὡρμηκότες ἐπὶ τὸ σκοπεῖν τὰ τῶν ἄλ-
λων πράγματα οὐ τρέπονται ἐπὶ τὸ ἑαυτοὺς ἐξετάζειν. μὴ
οὖν ἀπορρᾳθύμει τούτου, ἀλλὰ διατείνου μᾶλλον πρὸς τὸ
σαυτῷ προσέχειν· καὶ μὴ ἀμέλει τῶν τῆς πόλεως, εἴ τι
δυνατόν ἐστι διὰ σὲ βέλτιον ἔχειν. τούτων γὰρ καλῶς
ἐχόντων οὐ μόνον οἱ ἄλλοι πολῖται, ἀλλὰ καὶ οἱ σοὶ φίλοι
καὶ αὐτὸς σὺ οὐκ ἐλάχιστα ὠφελήσει.

ΚΕΦ. Η.

Ἀριστίππου δὲ ἐπιχειροῦντος ἐλέγχειν τὸν Σωκράτη,

αἰσχυνεῖ B. 7. *σὺ*] Libri *οὐ*. *διαλεγομένου* B. 8. *οἴει* om. B. 9. *ὦ ἀγαθὲ* B. *ἀποραθύμει* B. *ὠφελήσει*] *ὠφελήσῃ* B.

σει ἀναβιβάζει τὸν τόνον (*προπαροξύνεται* Cramer. An.), *οἷον δῶμαι ἀπόδωμαι κ. τ. λ.* Libri saepe *ἀποδῶμαι*, ut Aristoph. Av. 585, Demosth. p. 930, 28, et similia perperam circumflectunt, Anab. 7, 8, 2 vel *ἀποδῶτο*. Sed servant etiam meliores verum accentum, ut Dionis Chrys. or. 31, vol. 1, p. 583, codex Meerm. *ἀπόδωται*, Bodlejanus Anab. 2, 4, 16, *ἐπίθωνται*, et cum aliis 3, 4, 1, ut *ἐπίθοιντο* ib. 34; 4, 2, 13, 26, et alii alibi.

ἡ ἐκκλησία συνίσταται] Narrationem ad Alcibiadem, mutato nomine, ex h.l. transtulit Aelianus V. H. 2, 1. Huc pertinet locus Ciceronis Tuscul. 5, 36: "An quidquam stultius quam quos singulos sicut operarios barbarosque contemnas, eos esse aliquid putare universos." Contra Aristoteles Polit. 3, 10, 5: *Καθ' ἕνα μὲν οὖν συμβαλλόμενος ὁστισοῦν ἴσως χείρων, ἀλλ' ἔστιν ἡ πόλις ἐκ πολλῶν ὥσπερ ἑστίασις συμφόρητος, καλλίων μιᾶς καὶ ἁπλῆς· διὰ τοῦτο καὶ κρίνει ἄμεινον ὄχλος πολλὰ ἢ εἷς ὁστισοῦν.* Copiosius eandem sententiam exponit 3, 6, 4 seqq. SCH.

7. *Τί δὲ οἴει διαφέρειν*] Quidnam discriminis esse statuis? Sic 3, 11, 14: *Πολὺ διαφέρει τὰ αὐτὰ δῶρα τηνικαῦτα ἢ πρὶν ἐπιθυμῆσαι, διδόναι.* SCHN. Antiphanes apud Stob. Fl. 74, 9: *Τί φῄς; λαθεῖν ζητῶν τι πρὸς γυναῖκ' ἐρεῖς τὸ πρᾶγμα; καὶ τί τοῦτο διαφέρειν οἴει ἢ πᾶσι τοῖς κήρυξιν ἐν ἀγορᾷ φράσαι;*

ἀσκητῶν] Qui gymnasticae operam dederunt et adhuc dant. Ita est *ἄσκησις* 3, 14, 3. et *ἰδιωτικῶς ἔχειν* est 3, 12, 1. SCHN.

οὐ] Equidem non dubito *σὺ* fuisse scriptum a Xenophonte. SCHN.

ὥσπερ αὐτὸς ὑπ' ἐκείνου τὸ πρότερον ἠλέγχετο, βουλόμενος
τοὺς συνόντας ὠφελεῖν ὁ Σωκράτης ἀπεκρίνατο οὐχ ὥσπερ
οἱ φυλαττόμενοι μή πῃ ὁ λόγος ἐπαλλαχθῇ, ἀλλ' ὡς ἂν
2 πεπεισμένος μάλιστα πράττειν τὰ δέοντα. ὁ μὲν γὰρ αὐτὸν
ἤρετο εἴ τι εἰδείη ἀγαθὸν, ἵνα, εἴ τι εἴποι τῶν τοιούτων, οἷον
ἢ σιτίον ἢ ποτὸν ἢ χρήματα ἢ ὑγίειαν ἢ ῥώμην ἢ τόλμαν,
δεικνύοι δὴ τοῦτο κακὸν ἐνίοτε ὄν. ὁ δὲ εἰδὼς ὅτι, ἐάν τι
ἐνοχλῇ ἡμᾶς, δεόμεθα τοῦ παύσοντος, ἀπεκρίνατο ᾗπερ καὶ
3 ποιεῖν κράτιστον· Ἆρά γε, ἔφη, ἐρωτᾷς με εἴ τι οἶδα πυρε-
τοῦ ἀγαθόν; Οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Ἀλλ' ὀφθαλμίας; Οὐδὲ
τοῦτο. Ἀλλὰ λιμοῦ; Οὐδὲ λιμοῦ. Ἀλλὰ μὴν, ἔφη, εἴ
γ' ἐρωτᾷς με εἴ τι ἀγαθὸν οἶδα ὃ μηδενὸς ἀγαθόν ἐστιν,
οὔτ' οἶδα, ἔφη, οὔτε δέομαι.
4 Πάλιν δὲ τοῦ Ἀριστίππου ἐρωτῶντος αὐτὸν εἴ τι εἰδείη
καλὸν, Καὶ πολλά, ἔφη. Ἆρ' οὖν, ἔφη, πάντα ὅμοια ἀλ-
λήλοις; Ὡς οἷόν τε μὲν οὖν, ἔφη, ἀνομοιότατα ἔνια. Πῶς
οὖν, ἔφη, τὸ τῷ καλῷ ἀνόμοιον καλὸν ἂν εἴη; Ὅτι νὴ Δί',
ἔφη, ἔστι μὲν τῷ καλῷ πρὸς δρόμον ἀνθρώπῳ ἄλλος ἀνό-

1. πεπεισμένος Schneiderus. Libri πεπεισμένοι. 2. οἷον ἢ] οἷον εἰ B. ὑγείαν B. 3. γε Parisinus unus. γὰρ B. τι] ὅτι B. εἴ τι] εἴ τε potius B. 4. ἀνθρώπῳ] ἄνοι B., ut Vaticani et Flor. unus, iidemque omnes post hoc: πάντως ἀνόμοιοι· ἄλλος γὰρ πρὸς δρόμον, ἕτερος πρὸς πά-

1. τὸ πρότερον] Compara 2, c. 1. SCHN.

βουλόμενος—ὠφελεῖν] Exemplis sermonum singulorum cum amicis de rebus ad ipsos pertinentibus habitorum subito Xenophon hoc et sequenti capite interponit varias definitiones Socrati quasi extortas a sophistis invidiosis. Quaestionibus enim eorum captiosis ita respondit Socrates, ut semper amicorum praesentium rationem haberet eorumque utilitati prospiceret. Capite demum decimo et sequentibus ad extremum usque librum tertium Xenophon continuat exempla sermonum singulorum cum amicis et discipulis vel cum civibus in amicorum praesentium usum habitorum. Modum, quo prospicere discipulorum commodis praesentium conabatur Socrates, dum ad captiosas Aristippi quaestiunculas respondebat, significant verba varia interpretatione et conjecturis vexata. SCHN.

ἐπαλλαχθῇ] Ernestus interpretatur: "Ne quid responderet ejusmodi, quod propter ambiguitatem aliquam detorqueri in alienam ab ipsius mente sententiam posset, aut quo adversarius abuti ad ipsum capiendum posset." Apposuit idem locum Aristotelis Politic. 1, 6: Αἴτιον δὲ ταύτης τῆς ἀμφισβητήσεως καὶ ὃ ποιεῖ τοὺς λόγους ἐπαλλάττειν, qui optime demonstrare potest sensum hujus loci esse, ne res, quae in disputatione versatur, in utramque partem tracta ambigua reddatur. De notione verbi ἐπαλλάττειν dixi ad Aristot. Polit. 1, 5, 18, p. 53, iterumque ad 6, 1, p. 368. SCHN.

πεπεισμένοι mutandum in πεπεισμένος et ad Socratem referendum, qui non solum laudis et gloriae causa disputando rem propositam obtinere et vincere conaretur, ut subtilis esse videretur et acutus homo, sed qui omnia quae ageret ex animi sententia et persuasione ageret atque ad officium et virtutem referret. SCHN.

2. ποιεῖν] Refertur ad ἀπεκρίνατο.

μοιος καλὸς πρὸς πάλην, ἔστι δὲ ἀσπὶς καλὴ πρὸς τὸ
προβαλέσθαι ὡς ἔνι ἀνομοιοτάτη τῷ ἀκοντίῳ, καλῷ πρὸς
5 τὸ σφόδρα τε καὶ ταχὺ φέρεσθαι. Οὐδὲν διαφερόντως,
ἔφη, ἀποκρίνει μοι ἢ ὅτε σε ἠρώτησα εἴ τι ἀγαθὸν εἰδείης.
Σὺ δ᾽ οἴει, ἔφη, ἄλλο μὲν ἀγαθὸν, ἄλλο δὲ καλὸν εἶναι;
οὐκ οἶσθ᾽ ὅτι πρὸς ταὐτὰ πάντα καλά τε κἀγαθά ἐστι;
πρῶτον μὲν γὰρ ἡ ἀρετὴ οὐ πρὸς ἄλλα μὲν ἀγαθὸν, πρὸς
ἄλλα δὲ καλόν ἐστιν· ἔπειτα οἱ ἄνθρωποι τὸ αὐτό τε καὶ
πρὸς τὰ αὐτὰ καλοί τε κἀγαθοὶ λέγονται· πρὸς τὰ αὐτὰ
δὲ καὶ τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων καλά τε κἀγαθὰ φαίνε-
ται, πρὸς ταὐτὰ δὲ καὶ τἄλλα πάντα οἷς ἄνθρωποι χρῶν-
ται καλά τε κἀγαθὰ νομίζεται, πρὸς ἅπερ ἂν εὔχρηστα ᾖ.
6 Ἆρ᾽ οὖν, ἔφη, καὶ κόφινος κοπροφόρος καλόν ἐστι; Νὴ
Δί᾽, ἔφη, καὶ χρυσῆ γε ἀσπὶς αἰσχρὸν, ἐὰν πρὸς τὰ ἑαυ-
τῶν ἔργα ὁ μὲν καλῶς πεποιημένος ᾖ, ἡ δὲ κακῶς. Λέγεις
7 σὺ, ἔφη, καλά τε καὶ αἰσχρὰ ταὐτὰ εἶναι; Καὶ νὴ Δί᾽
ἔγωγ᾽, ἔφη, ἀγαθά τε καὶ κακά· πολλάκις γὰρ τό τε λιμοῦ
ἀγαθὸν πυρετοῦ κακόν ἐστι καὶ τὸ πυρετοῦ ἀγαθὸν λιμοῦ
κακόν ἐστι· πολλάκις δὲ τὸ μὲν πρὸς δρόμον καλὸν πρὸς
πάλην αἰσχρὸν, τὸ δὲ πρὸς πάλην καλὸν πρὸς δρόμον
αἰσχρόν· πάντα γὰρ ἀγαθὰ μὲν καὶ καλά ἐστι πρὸς ἂν εὖ
ἔχῃ, κακὰ δὲ καὶ αἰσχρὰ πρὸς ἂν κακῶς.
8 Καὶ οἰκίας δὲ λέγων τὰς αὐτὰς καλάς τε εἶναι καὶ χρη-
σίμους παιδεύειν ἔμοιγ᾽ ἐδόκει οἵας χρὴ οἰκοδομεῖσθαι. ἐπε-
σκόπει δὲ ὧδε· Ἆρά γε τὸν μέλλοντα οἰκίαν οἵαν χρὴ
ἔχειν τοῦτο δεῖ μηχανᾶσθαι, ὅπως ἡδίστη τε ἐνδιαιτᾶσθαι
9 καὶ χρησιμωτάτη ἔσται; τούτου δὲ ὁμολογουμένου, Οὐκ-

λην. καλὸς Vossianus. Libri καὶ ἄλλος. ἀσπὶς] καὶ ἀσπὶς Paris. unus et Flor. unus. προβάλλεσθαι B. 5. ἀποκρίνει] Libri ἀποκρίνῃ. οἶσθ᾽] οἶσθ᾽, ἔφη B. ταὐτὰ Castalio. ταῦτα B. hic et infra. κἀγαθὰ] καὶ ἀγαθὰ B. hic et infra. τὸ αὐτό] τῷ αὐτῷ B. 6. ἑαυτῶν] αὐτῶν B. τὰ αὐτὰ B. ταυτα Vaticanus apud Gailium. 7. τό τε ambo Victorii. τό γε B. ἂν] Libri bis ἃ ἄν. ἔχῃ] ἔχει B. 8. καὶ οἰκίας—10. προσιέναι Stob. Fl. 85, 22. ἔμοιγ᾽ ἐδόκει] ἔμοιγε δοκεῖ B. ἐπισκόπει B. ἔχειν] σχεῖν B. χρὴ] δεῖ Stob. δεῖ] δὴ B.

5. ταὐτὰ] Crasis in hoc servata etiam in τὸ αὐτὸ et sequente duplici τὰ αὐτὰ restituenda, ut s. 6, restitui ex libro uno. V. ad Cyrop. 6, 3, 11. Sic mox distractum κἀγαθός.

εὔχρηστα] Comparandus locus simillimus Plat. Hippiae maj. p. 288, a Weiskio cit. SCHN.

7. λιμοῦ ἀγαθὸν—πυρετοῦ κακόν] Intelligi cibum patet, uti τοῦ πυρετοῦ ἀγαθὸν inediam. SCHN.

ἃ ἂν] Bis scribendum ἂν, ut in eadem formula 1, 6, 7.

οὖν ἡδὺ μὲν θέρους ψυχεινὴν ἔχειν, ἡδὺ δὲ χειμῶνος ἀλεεινήν; ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτο συμφαῖεν, Οὐκοῦν ἐν ταῖς πρὸς μεσημβρίαν βλεπούσαις οἰκίαις τοῦ μὲν χειμῶνος ὁ ἥλιος εἰς τὰς παστάδας ὑπολάμπει, τοῦ δὲ θέρους ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν στεγῶν πορευόμενος σκιὰν παρέχει. οὐκοῦν εἴ γε καλῶς ἔχει ταῦτα οὕτω γίγνεσθαι, οἰκοδομεῖν δεῖ ὑψηλότερα μὲν τὰ πρὸς μεσημβρίαν, ἵνα ὁ χειμερινὸς ἥλιος μὴ ἀποκλῄηται, χθαμαλώτερα δὲ τὰ πρὸς ἄρκτον, ἵνα οἱ ψυχροὶ μὴ ἐμπίπτωσιν ἄνεμοι· ὡς δὲ συνελόντι εἰπεῖν ὅποι πάσας ὥρας αὐτός τε ἂν ἥδιστα καταφεύγοι καὶ τὰ ὄντα ἀσφαλέστατα τίθοιτο, αὕτη ἂν εἰκότως ἡδίστη τε καὶ καλλίστη οἴκησις εἴη. γραφαὶ δὲ καὶ ποικιλίαι πλείονας εὐφροσύνας ἀποστεροῦσιν ἢ παρέχουσι. ναοῖς γε μὴν καὶ βωμοῖς χώραν ἔφη εἶναι πρεπωδεστάτην ἥτις ἐμφανεστάτη οὖσα ἀστιβεστάτη εἴη· ἡδὺ μὲν γὰρ ἰδόντας προσεύξασθαι, ἡδὺ δὲ ἁγνῶς ἔχοντας προσιέναι.

ΚΕΦ. Θ.

Πάλιν δὲ ἐρωτώμενος ἡ ἀνδρεία πότερον εἴη διδακτὸν ἢ

9. ἡδὺ μὲν θέρους] καὶ θέρους ἡδὺ μὲν B. et ἀλεεινήν. συμφαῖεν] συμφαίη Stob. et ed. Paris. παστάδας] πύλας B. παραστάδας Stob. ἀποκλῄηται] Libri et Stob. ἀποκλείηται. ἵνα οἱ ψυχροὶ μὴ ἐμπίπτωσιν] ἵνα μὴ οἱ ψυχροὶ παρεμπίπτωσιν Stob. 10. εἴη] ἂν εἴη B. ἐμφανεστάτη] ἀσφαλεστάτη Stob. ἀστιβεστάτη] ἀστυκεστάτη B. 1. Πάλιν ἐρωτώμενος—3. μελετᾶν Stob. Fl. 7, 74. ἀνδρεία] ἀνδρία B. Stob. εἴη om. Stob.

9. συμφαῖεν] Placet συμφαίη, quod in toto hoc capite disputatio ita instituta est, ut unus aliquis familiarium Socrati respondeat. SCHN.

παστάδας] Ex h. l. Pollux 7, 122. Stobaei παραστάδας praeferebat Ernestus, quoniam eodem Xenophon in Hierone 11, 2, usus sit. At in illo loco παραστάδας cum foris et templis inter ornamenta urbis nominantur. SCHN.

ἀποκλῄηται] V. ad 1, 4, 6.

10. πάσας ὥρας] Ven. 6, 14: Πᾶσαν ὥραν. Tum καταφεύγοις Cobetus p. 701.

ποικιλίαι] Parietum pictorum, ut videtur, de quibus ποικίλματα Oecon. 9, 2, Plat. Hipp. maj. p. 298 A.

ἰδόντας προσεύξασθαι] Praetereuntes, qui adorare vellent, ut respicere possint templa et aras et in conspectu salutationes facere, intelligit cum I. M. Fabro Schutzius, comparato loco Vitruvii 1, 7: "Aedibus sacris, quorum deorum maxime in tutela civitas videtur esse, et Jovi et Junoni et Minervae, in celsissimo loco, unde moenium maxima pars conspiciatur, arae distribuantur." Alteroque 4, 5: "Uti quam plurima pars moenium e templis deorum conspiciatur — similiter si circum vias publicas erunt aedificia deorum, ita constituantur, uti praetereuntes possint respicere et in conspectu salutationes facere." Ita Euripideus Eteocles Phoen. 1380: Παλλάδος χρυσάσπιδος βλέψας πρὸς οἶκον ηὔξατο. Ἁγνῶς, sine labe. SCHN.

1. Πάλιν δὲ ἐρωτώμενος] Post exempla singulorum sermonum cum amicis de rebus ad ipsos pertinentibus habitorum Xenophon capite antecedente delapsus ad singulas Socratis responsiones et definitiones exponen-

φυσικὸν, Οἶμαι μὲν, ἔφη, ὥσπερ σῶμα σώματος ἰσχυρό-
τερον πρὸς τοὺς πόνους φύεται, οὕτω καὶ ψυχὴν ψυχῆς
ἐρρωμενεστέραν πρὸς τὰ δεινὰ φύσει γίγνεσθαι. ὁρῶ γὰρ
ἐν τοῖς αὐτοῖς νόμοις τε καὶ ἔθεσι τρεφομένους πολὺ δια-
2 φέροντας ἀλλήλων τόλμῃ. νομίζω μέντοι πᾶσαν φύσιν
μαθήσει καὶ μελέτῃ πρὸς ἀνδρείαν αὔξεσθαι. δῆλον μὲν
γὰρ ὅτι Σκύθαι καὶ Θρᾷκες οὐκ ἂν τολμήσειαν ἀσπίδας
καὶ δόρατα λαβόντες Λακεδαιμονίοις διαμάχεσθαι· φανε-
ρὸν δ' ὅτι Λακεδαιμόνιοι οὔτ' ἂν Θρᾳξὶ πέλταις καὶ ἀκον-
3 τίοις οὔτε Σκύθαις τόξοις ἐθέλοιεν ἂν διαγωνίζεσθαι. ὁρῶ
δ' ἔγωγε καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πάντων ὁμοίως καὶ φύσει
διαφέροντας ἀλλήλων τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐπιμελείᾳ πολὺ
ἐπιδιδόντας. ἐκ δὲ τούτων δῆλόν ἐστιν ὅτι πάντας χρὴ
καὶ τοὺς εὐφυεστέρους καὶ τοὺς ἀμβλυτέρους τὴν φύσιν ἐν
οἷς ἂν ἀξιόλογοι βούλωνται γενέσθαι, ταῦτα καὶ μανθά-
νειν καὶ μελετᾶν.

4 Σοφίαν δὲ καὶ σωφροσύνην οὐ διώριζεν, ἀλλὰ τῷ τὰ μὲν καλά τε κἀγαθὰ γιγνώσκοντα χρῆσθαι αὐτοῖς καὶ τῷ τὰ αἰσχρὰ εἰδότα εὐλαβεῖσθαι σοφόν τε καὶ σώφρονα ἔκρινε. προσερωτώμενος δὲ εἰ τοὺς ἐπισταμένους μὲν ἃ δεῖ πράττειν, ποιοῦντας δὲ τἀναντία, σοφούς τε καὶ ἐγκρατεῖς εἶναι νομίζοι, Οὐδέν γε μᾶλλον, ἔφη, ἢ ἀσόφους τε

φύεται] φαίνεται B., margo ead. m. γρ. φύεται. ψυχῆς om. B., et post φύσει addit ἑτέρας. ὁρῶ γὰρ] ὁρῶ δ' Stob. 2. ἀνδρείαν] ἀνδρίαν B. Stob. θρᾳξὶ πέλταις—σκύθαις τόξοις Stob. Libri θρᾳξὶν ἐν πέλταις—σκύθαις ἐν τόξοις. ἂν om. Stob. 3. πάντων] ἁπάντων B. τὴν om. Stob. οἷς ἂν—βούλωνται] οἷς—βούλονται B. γίγνεσθαι Stob. cod. A. 4. τῷ Heindorfius, το sine accentu B. κἀγαθὰ Paris. unus, omisso τε. καὶ ἀγαθὰ B. τῷ Heindorfius. τὸ B. εἰδότα] εἰδότας B. ἐγκρατεῖς margo Villoisoni, Bessario. Libri ἀκρατεῖς.

das ejus consilii causam et ordinis, quem sequitur, rationem exponit verbis βουλόμενος τοὺς συνόντας ὠφελεῖν—πράττοιεν τὰ δέοντα. Ad hoc idem consilium referendum est etiam hujus capitis argumentum, quod responsiones et definitiones varias continet, vel eidem Aristippo, vel alii sophistae Socratem quaestiunculis vexanti regestas. SCHN.

2. νομίζω] De sententia compara 2, 6, 39. SCHN.

Θρᾳξὶ πέλταις καὶ ἀκοντίοις] Aristoph. Lys. 563: Ἕτερος δ' αὖ Θρᾷξ πέλτην σείων κἀκόντιον, ὥσπερ ὁ Τηρεὺς, confert Elmslejus ad Acharn. 160, ubi plura de Thracibus peltastis. Scythae autem tanquam τοξόται ita sunt noti, ut ita dicerentur etiam τοξόται qui non essent Scythae, de quibus ad Anab. 3, 4, 15, ubi delendum τοξόται.

4. τῷ—χρῆσθαι—ἔκρινεν] Hieron. 1, 17: Καὶ οἶδά γ', ἔφη, ὅτι τούτῳ κρίνουσιν οἱ πλεῖστοι ἥδιον ἡμᾶς καὶ πίνειν καὶ ἐσθίειν τῶν ἰδιωτῶν ὅτι δοκοῦσι καὶ αὐτοὶ ἥδιον ἂν δειπνῆσαι τὸ ἡμῖν παρατιθέμενον δεῖπνον ἢ τὸ ἑαυτοῖς. Ubi item est varietas τοῦτο.

Οὐδέν γε μᾶλλον] Non magis eos

καὶ ἀκρατεῖς· πάντας γὰρ οἶμαι προαιρουμένους ἐκ τῶν
ἐνδεχομένων ἃ οἴονται συμφορώτατα αὐτοῖς εἶναι, ταῦτα
πράττειν. νομίζω οὖν τοὺς μὴ ὀρθῶς πράττοντας οὔτε
5 σοφοὺς οὔτε σώφρονας εἶναι. ἔφη δὲ καὶ τὴν δικαιοσύνην
καὶ τὴν ἄλλην πᾶσαν ἀρετὴν σοφίαν εἶναι. τά τε γὰρ
δίκαια καὶ πάντα ὅσα ἀρετῇ πράττεται καλά τε κἀγαθὰ
εἶναι· καὶ οὔτ' ἂν τοὺς ταῦτα εἰδότας ἄλλο ἀντὶ τούτων
οὐδὲν προελέσθαι οὔτε τοὺς μὴ ἐπισταμένους δύνασθαι
πράττειν, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἐγχειρῶσιν, ἁμαρτάνειν. οὕτω καὶ
τὰ καλά τε κἀγαθὰ τοὺς μὲν σοφοὺς πράττειν, τοὺς δὲ μὴ
σοφοὺς οὐ δύνασθαι, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἐγχειρῶσιν, ἁμαρτάνειν.
ἐπεὶ οὖν τά τε δίκαια καὶ τἄλλα καλά τε κἀγαθὰ πάντα
ἀρετῇ πράττεται, δῆλον εἶναι ὅτι καὶ δικαιοσύνη καὶ ἡ
6 ἄλλη πᾶσα ἀρετὴ σοφία ἐστί. μανίαν γε μὴν ἐναντίον μὲν
ἔφη εἶναι σοφίᾳ, οὐ μέντοι γε τὴν ἀνεπιστημοσύνην μα-
νίαν ἐνόμιζε. τὸ δὲ ἀγνοεῖν ἑαυτὸν, καὶ ἃ μὴ οἶδε δοξάζειν
τε καὶ οἴεσθαι γιγνώσκειν, ἐγγυτάτω μανίας ἐλογίζετο
εἶναι. τοὺς μέντοι πολλοὺς ἔφη, ἃ μὲν οἱ πλεῖστοι
ἀγνοοῦσι, τοὺς διημαρτηκότας τούτων οὐ φάσκειν μαίνε-
σθαι, τοὺς δὲ διημαρτηκότας ὧν οἱ πολλοὶ γιγνώσκουσι
7 μαινομένους καλεῖν· ἐάν τε γάρ τις μέγας οὕτως οἴηται
εἶναι ὥστε κύπτειν τὰς πύλας τοῦ τείχους διεξιὼν, ἐάν τε
οὕτως ἰσχυρὸς ὥστ' ἐπιχειρεῖν οἰκίας αἴρεσθαι ἢ ἄλλῳ τῳ

ἀκρατεῖς] γρ. ἀμαθεῖς margo B. ead. m. πάντας] πάντα B. 5. κἀγαθὰ] Libri καὶ ἀγαθά. μὴ ἐπισταμένους ed. Stephani. ἐπισταμένους οὐ B. κἀγαθὰ] Libri καὶ ἀγαθὰ hic et infra. πάντα post τἆλλα B. 6. ἐναντίον εἶναι ἔφη σοφίας B. γρ. ἃ μὴ liber Victorii in ed. Flor. μὴ ἃ B. καὶ γιγνώσκειν libri, sed καὶ delet γρ. in eodem Victorii libro.

σοφοὺς καὶ ἐγκρατεῖς existimo esse quam ἀσόφους καὶ ἀκρατεῖς eosdem dicere velim. In utroque enim hominum genere abest causa, ob quam homines σοφοὶ καὶ σώφρονες vel ἐγκρατεῖς vere dicuntur, scientia videlicet boni et veri. SCHN. Eadem formula 3, 12, 1; Oecon. 12, 18. Sententia autem est quam Schutzius τοὺς ἀσόφους scribendo expressit, non quam putavit Schneiderus.

5. οὕτω καὶ] Ratiocinium ita procedit. Justitia et quicquid virtutis nomine venit, pulchrum et honestum est. Hoc qui novit, nihil ei praeferet; nec, qui ignorat, studere ei poterit unquam, aut, si fuerit ausus, excidet. Atqui justitia et quicquid bonum honestumque dicitur, ad virtutem pertinet: igitur justitia et reliquae virtutes omnes scientia constant. SCHN. καὶ delebat Heindorfius, quum οἱ σοφοὶ sint οἱ ἐπιστάμενοι.

6. ἀνεπιστημοσύνην] Antiatt. Bekk. p. 80, 6: Ἀδ(α)ημοσύνη, Ξενοφῶν Ἀπομνημονεύμασιν, huc retulit Ruhnkenius. De particula γε post μέντοι posita v. ad 1, 2, 3.

ἃ μὴ] Similiter perversa negatio in nonnullis 3, 10, 15, et aliter paullo ante s. 5. Ἃ μὴ οἶδέ τις est 3, 6, 16.

ἐπιθέσθαι τῶν πᾶσι δήλων ὅτι ἀδύνατά ἐστι, τοῦτον μαίνεσθαι φάσκειν· τοὺς δὲ μικρῶν διαμαρτάνοντας οὐ δοκεῖν τοῖς πολλοῖς μαίνεσθαι, ἀλλ' ὥσπερ τὴν ἰσχυρὰν ἐπιθυμίαν ἔρωτα καλοῦσιν, οὕτω καὶ τὴν μεγάλην παράνοιαν μανίαν αὐτοὺς καλεῖν.

8 Φθόνον δὲ σκοπῶν ὅ τι εἴη, λύπην μέν τινα ἐξηύρισκεν αὐτὸν ὄντα, οὔτε μέντοι τὴν ἐπὶ φίλων ἀτυχίαις οὔτε τὴν ἐπ' ἐχθρῶν εὐτυχίαις γιγνομένην, ἀλλὰ μόνους ἔφη φθονεῖν τοὺς ἐπὶ ταῖς τῶν φίλων εὐπραξίαις ἀνιωμένους. θαυμαζόντων δέ τινων εἴ τις φιλῶν τινα ἐπὶ τῇ εὐπραξίᾳ αὐτοῦ λυποῖτο, ὑπεμίμνησκεν ὅτι πολλοὶ οὕτω πρός τινας ἔχουσιν ὥστε κακῶς μὲν πράττοντας μὴ δύνασθαι περιορᾶν, ἀλλὰ βοηθεῖν ἀτυχοῦσιν, εὐτυχούντων δὲ λυπεῖσθαι. τοῦτο μέντοι φρονίμῳ μὲν ἀνδρὶ οὐκ ἂν συμβῆναι, τοὺς ἠλιθίους δὲ ἀεὶ πάσχειν αὐτό.

9 Σχολὴν δὲ σκοπῶν τί εἴη, ποιοῦντας μέν τι τοὺς πλείστους εὑρίσκειν ἔφη· καὶ γὰρ τοὺς πεττεύοντας καὶ τοὺς γελωτοποιοῦντας ποιεῖν τι· πάντας δὲ τούτους ἔφη σχολάζειν. ἐξεῖναι γὰρ αὐτοῖς ἰέναι πράξοντας τὰ βελτίω τούτων· ἀπὸ μέντοι τῶν βελτιόνων ἐπὶ τὰ χείρω ἰέναι οὐδένα σχολάζειν. εἰ δέ τις ἴοι, τοῦτον ἀσχολίας αὐτῷ οὔσης κακῶς ἔφη τοῦτο πράττειν.

10 Βασιλέας δὲ καὶ ἄρχοντας οὐ τοὺς τὰ σκῆπτρα ἔχοντας

7. *μανίαν* om. B. 8. *φθόνον—αὐτό* Stob. Fl. 38, 60. *ἐξηύρισκεν*] Libri et Stob. *ἐξεύρισκεν*. *ἀεὶ* om. Stob. 9. Stob. Fl. 30, 16, qui *μέν τι*, ut Victor. in ed. Ald. *μέντοι* B. *δέ τις ἴοι*] *δ' αἰτήσει* B. 10. *βασιλέας*] Libri *βασιλεῖς*. Citat *βασιλεῖς*—13. *ἀπολεῖσθαι* Stob. Fl. 48, 76, qui om. *εἶναι*.

8. *εὐπραξίαις*] Sic s. 14 et alibi apud Xenophontem, sed *εὐπραγία* Oecon. 9, 12, ut semper apud Platonem et secundum Photium apud Thucydidem. Quem altera quoque forma uti cum aliis ostendi ad Thes. Stephani.

θαυμαζόντων—λυπεῖσθαι] Isocrates ad Demonicum p. 7 D: *Ἀποδέχου τῶν ἑταίρων μὴ μόνον τοὺς ἐπὶ τοῖς κακοῖς δυσχεραίνοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς μὴ φθονοῦντας· πολλοὶ γὰρ ἀτυχοῦσι μὲν τοῖς φίλοις συνάχθονται, καλῶς δὲ πράττουσι φθονοῦσι.*

9. *ποιεῖν τι*] Conf. 1, 2, 57: *Τοὺς μὲν ἀγαθόν τι ποιοῦντας ἐργάζεσθαί τε ἔφη καὶ ἐργάτας εἶναι, τοὺς δὲ κυβεύοντας ἤ τι ἄλλο πονηρὸν καὶ ἐπιζήμιον ποιοῦντας ἀργοὺς ἀπεκάλει.* Vides *ἀργοὺς* hic dici, qui nostro in loco *σχολάζειν*, et *ἐργάζεσθαι* qui nunc *ἀσχολεῖσθαι*. Igitur *τοῦτον κακῶς ἔφη πράττειν* verum est, abjecto *τοῦτο*, quod nullo modo cum antecedente *ἐπὶ τὰ χείρω ἰέναι* conciliari potest. SCHN. Ordo verborum est *οὐδένα σχολάζειν ἰέναι*, i. e. *πρὸς τὸ ἰέναι*. Cum *πρὸς* est *σχολάζειν* 3, 6, 6. Reiskius mavult *ἰόντα* aut *σχολάζοντα*, quae sane sunt meliora: sed tamen locus durus manet. Credo *σχολάζειν* delendum: nemo a melioribus transit ad deteriora: si tamen transit etc. Sed et reliqua dura et obscura sunt. ERNEST.

ἔφη εἶναι οὐδὲ τοὺς ὑπὸ τῶν τυχόντων αἱρεθέντας οὐδὲ τοὺς
κλήρῳ λαχόντας οὐδὲ τοὺς βιασαμένους οὐδὲ τοὺς ἐξαπα-
11 τήσαντας, ἀλλὰ τοὺς ἐπισταμένους ἄρχειν. ὁπότε γάρ τις
ὁμολογήσειε τοῦ μὲν ἄρχοντας εἶναι τὸ προστάττειν ὅ τι
χρὴ ποιεῖν, τοῦ δὲ ἀρχομένου τὸ πείθεσθαι, ἐπεδείκνυ ἔν τε
νηὶ τὸν μὲν ἐπιστάμενον ἄρχοντα, τὸν δὲ ναύκληρον καὶ
τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ νηὶ πάντας πειθομένους τῷ ἐπιστα-
μένῳ, καὶ ἐν γεωργίᾳ τοὺς κεκτημένους ἀγρούς, καὶ ἐν νόσῳ
τοὺς νοσοῦντας, καὶ ἐν σωμασκίᾳ τοὺς σωμασκοῦντας, καὶ
τοὺς ἄλλους πάντας οἷς ὑπάρχει τι ἐπιμελείας δεόμενον, ἂν
μὲν αὐτοὶ ἡγῶνται ἐπίστασθαι ἐπιμέλεσθαι· εἰ δὲ μή, τοῖς
ἐπισταμένοις οὐ μόνον παροῦσι πειθομένους, ἀλλὰ καὶ
ἀπόντας μεταπεμπομένους, ὅπως ἐκείνοις πειθόμενοι τὰ
δέοντα πράττωσιν· ἐν δὲ ταλασίᾳ καὶ τὰς γυναῖκας ἐπε-
δείκνυ ἀρχούσας τῶν ἀνδρῶν, διὰ τὸ τὰς μὲν εἰδέναι ὅπως
12 χρὴ ταλασιουργεῖν, τοὺς δὲ μὴ εἰδέναι. εἰ δέ τις πρὸς
ταῦτα λέγοι ὅτι τῷ τυράννῳ ἔξεστι μὴ πείθεσθαι τοῖς
ὀρθῶς λέγουσι, Καὶ πῶς ἄν, ἔφη, ἐξείη μὴ πείθεσθαι,
ἐπικειμένης γε ζημίας, ἐάν τις τῷ εὖ λέγοντι μὴ πείθηται;
ἐν ᾧ γὰρ ἄν τις πράγματι μὴ πείθηται τῷ εὖ λέγοντι,
13 ἁμαρτήσεται δήπου, ἁμαρτάνων δὲ ζημιώσεται. εἰ δὲ φαίη
τις τῷ τυράννῳ ἐξεῖναι καὶ ἀποκτεῖναι τὸν εὖ φρονοῦντα,
Τὸν δὲ ἀποκτείναντα, ἔφη, τοὺς κρατίστους τῶν συμμάχων
οἴει ἀζήμιον γίγνεσθαι ἢ ὡς ἔτυχε ζημιοῦσθαι; πότερα γὰρ
ἂν μᾶλλον οἴει σώζεσθαι τὸν τοῦτο ποιοῦντα ἢ οὕτω καὶ
τάχιστ᾽ ἂν ἀπολέσθαι;
14 Ἐρομένου δέ τινος αὐτὸν τί δοκοίη αὐτῷ κράτιστον
ἀνδρὶ ἐπιτήδευμα εἶναι, ἀπεκρίνατο εὐπραξία. ἐρομένου

11. *ἐπεδείκνυ*] Libri et Stob. *ἐπεδείκνυεν* hic et infra. *τοὺς ἐν τῇ νηὶ πάντας*] *πάντας τοὺς ἐν τῇ νηὶ* B. *νοσοῦντας*] *νενοσηκότας* B. *ἐπιμέλεσθαι*] Libri et Stob. *ἐπιμελεῖσθαι*. 12. *τῷ* om. B. *γε*] *τε* B. *δὲ* Stob. *μὴ πείθηται—λέγοντι* servavit Stob., om. libri. *ζημιώσεται*] Libri et Stob. *ζημιωθήσεται*. 13. *ἀποκτείναντα* Stob. *ἀποκτείνοντα* B. *πότερα* Stob. *πότε* B. *ἀπολεῖσθαι* Stob. 14. *εὐπραξία*] Libri *εὐπραξίαν*, ut Stob. Fl. 1, 102 citans *ἐρομένου—15. θεοφιλῆ*.

11. *ἐπεδείκνυ*] V. ad 1, 1, 11. *ἂν*] Scribendum *ἐὰν* vel *ἤν*. Tum ante *εἰ δέ*, *μὴ* intelligendum *αὐτοὺς ἐπιμελομένους*.

12. *ζημιώσεται*] Aliena ab Atticis forma *ζημιωθήσομαι* ne multo quidem recentioribus tribuenda, apud quos saepe infertur in libris, ut Dionem Chrys. et alios. Respici autem videtur Hesiodi Op. 293: *Ἐσθλὸς δ᾽ αὖ καὶ κεῖνος ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται*. Et *πίθηται* bis Victorius in ed. Flor.

14. *εὐπραξία* pro *εὐπραξίαν* Cobetus p. 701.

δὲ πάλιν εἰ καὶ τὴν εὐτυχίαν ἐπιτήδευμα νομίζοι εἶναι, Πᾶν μὲν οὖν τοὐναντίον ἔγωγ', ἔφη, τύχην καὶ πρᾶξιν ἡγοῦμαι· τὸ μὲν γὰρ μὴ ζητοῦντα ἐπιτυχεῖν τινι τῶν δεόντων εὐτυχίαν οἶμαι εἶναι, τὸ δὲ μαθόντα τε καὶ μελετήσαντά τι εὖ ποιεῖν εὐπραξίαν νομίζω, καὶ οἱ τοῦτο ἐπιτηδεύοντες δοκοῦσί μοι εὖ πράττειν. καὶ ἀρίστους δὲ καὶ θεοφιλεστάτους ἔφη εἶναι ἐν μὲν γεωργίᾳ τοὺς τὰ γεωργικὰ εὖ πράττοντας, ἐν δ' ἰατρείᾳ τοὺς τὰ ἰατρικά, ἐν δὲ πολιτείᾳ τοὺς τὰ πολιτικά· τὸν δὲ μηδὲν εὖ πράττοντα οὔτε χρήσιμον οὐδὲν ἔφη εἶναι οὔτε θεοφιλῆ.

ΚΕΦ. Ι.

Ἀλλὰ μὴν καὶ εἴ ποτε τῶν τὰς τέχνας ἐχόντων καὶ
ἐργασίας ἕνεκα χρωμένων αὐταῖς διαλέγοιτό τινι, καὶ τού-
τοις ὠφέλιμος ἦν. εἰσελθὼν μὲν γάρ ποτε πρὸς Παρρά-
σιον τὸν ζωγράφον καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ, Ἆρα, ἔφη, ὦ
Παρράσιε, ἡ γραφική ἐστιν εἰκασία τῶν ὁρωμένων; τὰ
γοῦν κοῖλα καὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ τὰ σκοτεινὰ καὶ τὰ φανὰ
καὶ τὰ σκληρὰ καὶ τὰ μαλακὰ καὶ τὰ τραχέα καὶ τὰ λεῖα
καὶ τὰ νέα καὶ τὰ παλαιὰ σώματα διὰ τῶν χρωμάτων
2 ἀπεικάζοντες ἐκμιμεῖσθε. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Καὶ μὴν
τά γε καλὰ εἴδη ἀφομοιοῦντες, ἐπειδὴ οὐ ῥᾴδιον ἑνὶ ἀν-
θρώπῳ περιτυχεῖν ἄμεμπτα πάντα ἔχοντι, ἐκ πολλῶν συν-
άγοντες τὰ ἐξ ἑκάστου κάλλιστα οὕτως ὅλα τὰ σώματα

νομίζοι εἶναι] invertit B. τοὐναντίον] ἐναντίον B. μαθόντα τε καὶ μελετήσαντά τι] μαθόντα τι καὶ μελετήσαντα Stob. 1. εἰσελθὼν—8. προσεικάζειν Stob. Fl. 60, 11. γάρ ποτε] γὰρ τότε B. παράσιον et παράσιε B. τὸν ζωγράφον om. B. γραφικὴ B. ἡ γραφικὴ Stob., sed codd. ὡς ἡ γραφική. εἰκασία] ἰκασία B. φανὰ] Libri et Stob. φωτεινά. σώματα διὰ om. B. 2. ἄμεμπτα πάντα ἔχοντι addit B. γρ. r. κάλλιστα] κάλλη B. τὰ om. B.

1. τῶν τὰς τέχνας ἐχόντων] Reip. Lac. 1, 3: Ὥσπερ οἱ πολλοὶ τῶν τὰς τέχνας ἐχόντων ἑδραῖοί εἰσιν. Utilitatem his Socratis colloquia eam afferebant, ut rationes quisque operis sui recte faciundi intelligere aliisque explicare posset, quod in artificibus vel summis admodum hodieque rarum est. Sed Parrhasio pictori aliam etiam utilitatem attulisse videtur Socraticus sermo, quam explicabo ad s. 5. SCH.

φωτεινὰ] V. ad 4, 3, 3.

2. ἐκ πολλῶν] Quod fecisse pictorem Zeuxin refert Cicero de Inventione libri secundi initio. SCHN.

συνάγοντες] Ex margine Stephanianae συναγαγόντες aoristum veluti naturae rei convenientiorem recepit Zeunius, eumque ait ex h. l. relatum esse a Maximo Tyrio Dissert. 23, 3: Ὅνπερ τρόπον καὶ τοῖς τὰ ἀγάλματα τούτοις διαπλάττουσιν, ἃ πᾶν τὸ παρ' ἑκάστου καλὸν συναγαγόντες κατὰ τὴν τέχνην ἐκ διαφόρων σωμάτων ἀθροίσαντες εἰς μίμησιν μίαν κάλλος ἓν ὑγιὲς καὶ ἄρτιον καὶ ἡρμοσμένον αὐτὸ αὑτῷ ἐξειργάσαντο. SCHN.

3 καλὰ ποιεῖτε φαίνεσθαι. Ποιοῦμεν γάρ, ἔφη, οὕτω. Τί γάρ; ἔφη, τὸ πιθανώτατον καὶ ἥδιστον καὶ φιλικώτατον καὶ ποθεινότατον καὶ ἐρασμιώτατον ἀπομιμεῖσθε τῆς ψυχῆς ἦθος; ἢ οὐδὲ μιμητόν ἐστι τοῦτο; Πῶς γὰρ ἄν, ἔφη, μιμητὸν εἴη, ὦ Σώκρατες, ὃ μήτε συμμετρίαν μήτε χρῶμα μήτε ὧν σὺ
4 εἶπας ἄρτι μηδὲν ἔχει μηδὲ ὅλως ὁρατόν ἐστιν; Ἆρ' οὖν, ἔφη, γίγνεται ἐν ἀνθρώπῳ τό τε φιλοφρόνως καὶ τὸ ἐχθρῶς βλέπειν πρός τινας; Ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη. Οὐκοῦν τοῦτό γε μιμητὸν ἐν τοῖς ὄμμασι; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἐπὶ δὲ τοῖς τῶν φίλων ἀγαθοῖς καὶ τοῖς κακοῖς ὁμοίως σοι δοκοῦσιν ἔχειν τὰ πρόσωπα οἵ τε φροντίζοντες καὶ οἱ μή; Μὰ Δί' οὐ δῆτα, ἔφη· ἐπὶ μὲν γὰρ τοῖς ἀγαθοῖς φαιδροί, ἐπὶ δὲ τοῖς κακοῖς σκυθρωποὶ γίγνονται. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ
5 ταῦτα δυνατὸν ἀπεικάζειν; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ μεγαλοπρεπές τε καὶ ἐλευθέριον καὶ τὸ ταπεινόν τε καὶ ἀνελεύθερον καὶ τὸ σωφρονικόν τε καὶ φρόνιμον καὶ τὸ ὑβριστικόν τε καὶ ἀπειρόκαλον καὶ διὰ τοῦ προσώπου καὶ διὰ τῶν σχημάτων καὶ ἑστώτων καὶ κινουμένων ἀνθρώπων διαφαίνει. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ταῦτα μιμητά; Καὶ μάλα, ἔφη. Πότερον οὖν, ἔφη, νομίζεις ἥδιον ὁρᾶν τοὺς ἀνθρώπους δι' ὧν τὰ καλά τε κἀγαθὰ καὶ ἀγαπητὰ ἤθη φαίνεται ἢ δι' ὧν τὰ αἰσχρά τε καὶ πονηρὰ καὶ μισητά; Πολὺ νὴ Δί', ἔφη, διαφέρει, ὦ Σώκρατες.

6 Πρὸς δὲ Κλείτωνα τὸν ἀνδριαντοποιὸν εἰσελθών ποτε καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ, Ὅτι μέν, ἔφη, ὦ Κλείτων, καλοὶ οὓς ποιεῖς δρομέας τε καὶ παλαιστὰς καὶ πύκτας καὶ παγ-

3. τὸ πιθανώτατον Stob. Libri πιθανώτατον. ἦθος om. B. ἐστι om. Stob. χρῶμα] χρώματα B. ἔχει] ἔχῃ potius B. 4. ἀνθρώπῳ τό τε Stob. ἀνῶ πώπο (τε) B. τὸ om. B. τοῦτό γε Vossianus. Libri et Stob. τό γε. 5. τὸ ante ἐλ. et ἀπ. addit Stob. οὖν om. B. κἀγ.] καὶ ἀγ. B. Stob. ἤθη] εἴδη B. 6. καλοὶ οὓς] Libri et Stob. ἀλλοίους. δρομέας] Libri et Stob. δρομεῖς.

4. τοῦτο] Sic s. 5, καὶ ταῦτα μιμητά. ERNEST. Et s. 4, καὶ ταῦτα δυνατὸν ἀπεικάζειν.

5. ἥδιον] Socrates Parrhasio suasit ut hominum mores honestos, pulchrosque et amabiles, quam malos turpes et odiosos, penicillo reddere mallet. SCHN.

6. Κλείτωνα] Stobaeus Κλίτωνα scribit. Hunc plane ignoramus hodie; sup. 1, 4, 3, juxta Parrhasium pictorem Polycletum pariter fama celebratum nominavit. SCHN. Κλίτων in Κλείτων mutandum etiam in Ps. Euripidis Epistolis, ubi alius memoratur, quum ει sit in Anthologia.

καλοὶ οὓς] ἀλλοίους, quod et per se ineptum est et praesertim conjunctum cum ὁρῶ τε καὶ οἶδα, sic correxeram ad Agesil. 2, 2. Simile vitium 3, 8, 4.

κρατιαστας ὁρῶ τε καὶ οἶδα· ὃ δὲ μάλιστα ψυχαγωγεῖ διὰ τῆς ὄψεως τοὺς ἀνθρώπους, τὸ ζωτικοὺς φαίνεσθαι, πῶς
7 τοῦτο ἐνεργάζει τοῖς ἀνδριᾶσιν; ἐπεὶ δὲ ἀπορῶν ὁ Κλείτων οὐ ταχὺ ἀπεκρίνατο, Ἆρ', ἔφη, τοῖς τῶν ζώντων εἴδεσιν ἀπεικάζων τὸ ἔργον ζωτικωτέρους ποιεῖς φαίνεσθαι τοὺς ἀνδριάντας; Καὶ μάλα, ἔφη. Οὐκοῦν τά τε ὑπὸ τῶν σχημάτων κατασπώμενα καὶ τἀνασπώμενα ἐν τοῖς σώμασι καὶ τὰ συμπιεζόμενα καὶ τὰ διελκόμενα καὶ τὰ ἐντεινόμενα καὶ τὰ ἀνιέμενα ἀπεικάζων ὁμοιότερά τε τοῖς ἀληθινοῖς καὶ πι-
8 θανώτερα ποιεῖς φαίνεσθαι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τὸ δὲ καὶ τὰ πάθη τῶν ποιούντων τι σωμάτων ἀπομιμεῖσθαι οὐ ποιεῖ τινα τέρψιν τοῖς θεωμένοις; Εἰκὸς γοῦν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τῶν μὲν μαχομένων ἀπειλητικὰ τὰ ὄμματα ἀπεικαστέον, τῶν δὲ νενικηκότων εὐφραινομένων ἡ ὄψις μιμητέα; Σφόδρα γ', ἔφη. Δεῖ ἄρα, ἔφη, τὸν ἀνδριαντοποιὸν τὰ τῆς ψυχῆς ἔργα τῷ εἴδει προσεικάζειν.

9 Πρὸς δὲ Πιστίαν τὸν θωρακοποιὸν εἰσελθὼν, ἐπιδείξαντος αὐτοῦ τῷ Σωκράτει θώρακας εὖ εἰργασμένους, Νὴ τὴν Ἥραν, ἔφη, καλόν γε, ὦ Πιστία, τὸ εὕρημα τὸ τὰ μὲν δεόμενα σκέπης τοῦ ἀνθρώπου σκεπάζειν τὸν θώρακα,
10 ταῖς δὲ χερσὶ μὴ κωλύειν χρῆσθαι. ἀτὰρ, ἔφη, λέξον μοι, ὦ Πιστία, διὰ τί οὔτ' ἰσχυροτέρους οὔτε πολυτελεστέρους τῶν ἄλλων ποιῶν τοὺς θώρακας πλείονος πωλεῖς; Ὅτι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, εὐρυθμοτέρους ποιῶ. Τὸν δὲ ῥυθμὸν, ἔφη, πότερα μέτρῳ ἢ σταθμῷ ἀποδεικνύων πλείονος τιμᾷ;

ζωτικοὺς] Libri et Stob. ζωτικόν. ἐνεργάζει] ἐνεργάζῃ libri et Stob., sed ἐργάζῃ B. 7. ἔργον] εἶδος B. τἀνασπώμενα B. τὰ ἀν. ceteri. τὰ hic et ante ἐντ. om. Stob. 8. πάθη] ἤθη Stob. ἡ addit Stob., om. libri. ἔφη ante τὸν om. B. 10. πλείονος] πλείστου B. ἀποδεικνύων] Libri ἐπιδεικνύων.

ζωτικὸν] ζωτικοὺς sequens ζωτικωτέρους ποιεῖς φαίνεσθαι τοὺς ἀνδριάντας et ipsa verborum structurae ratio postulare videtur. Recte quidem dicitur τὸ ζωτικὸν ἐνεργάζει τοῖς ἀνδριᾶσι, sed minime τὸ ζωτικὸν φαίνεσθαι ἐνεργάζει τοῖς ἀνδριᾶσιν. Qui ζωτικὸν fecerunt librarii, sequens τοῦτο respexisse videntur. SCHN. Vel ὅ. Ita s. 7 Stob. ζωτικώτερον, redundante sic τοὺς ἀνδριάντας. Alioqui delendum φαίνεσθαι, ut τοὺς ἀνθρώπους in codd. Stob. omissa et recepto ζωτικοὺς molesta sunt.

9. Πιστίαν] Athenaeus 5, p. 220 E: Σωκράτης Πίστωνι τῷ θωρακοποιῷ διαλεγόμενος καὶ Θεοδότην διδάσκων—, ὡς Ξενοφῶν παρίστησιν ἐν δευτέρῳ Ἀπομνημονευμάτων. Alius Πιστίας est apud Dinarchum.

10. μέτρῳ] Nempe omnis rhythmus quidem *numero* judicatur, et hoc ipso, ut Aristoteles ait, delectat, quod certo numero continetur: sed numerus ille esse in diversis rebus potest, in *dimensione*, *pondere*, *tempore*, *motu* etc. Hinc Socrati ῥυθμὸς ἐν μέτρῳ καὶ σταθμῷ. Haec Ernestus. Sed σταθμὸς

οὐ γὰρ δὴ ἴσους γε πάντας οὐδὲ ὁμοίους οἶμαί σε ποιεῖν, εἴ γε ἁρμόττοντας ποιεῖς. Ἀλλὰ νὴ Δί', ἔφη, ποιῶ· οὐδὲν
11 γὰρ ὄφελός ἐστι θώρακος ἄνευ τούτου. Οὐκοῦν, ἔφη, σώματά γε ἀνθρώπων τὰ μὲν εὔρυθμά ἐστι, τὰ δὲ ἄρρυθμα; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Πῶς οὖν, ἔφη, τῷ ἀρρύθμῳ σώματι ἁρμόττοντα τὸν θώρακα εὔρυθμον ποιεῖς; Ὥσπερ καὶ ἁρμόττοντα, ἔφη· ὁ ἁρμόττων γάρ ἐστιν εὔρυθμος.
12 Δοκεῖς μοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, τὸ εὔρυθμον οὐ καθ' ἑαυτὸ λέγειν, ἀλλὰ πρὸς τὸν χρώμενον· ὥσπερ ἂν εἰ φαίης ἀσπίδα, ᾧ ἂν ἁρμόττῃ, τούτῳ εὔρυθμον εἶναι, καὶ χλαμύ-
13 δα, καὶ τἄλλα ὡσαύτως ἔοικεν ἔχειν τῷ σῷ λόγῳ. Ἴσως δὲ καὶ ἄλλο τι οὐ μικρὸν ἀγαθὸν τῷ ἁρμόττειν πρόσεστι. Δίδαξον, ἔφη, ὦ Σώκρατες, εἴ τι ἔχεις. Ἧττον, ἔφη, τῷ βάρει πιέζουσιν οἱ ἁρμόττοντες τῶν ἀναρμόστων τὸν αὐτὸν σταθμὸν ἔχοντες. οἱ μὲν γὰρ ἀνάρμοστοι ἢ ὅλοι ἐκ τῶν ὤμων κρεμάμενοι ἢ καὶ ἄλλο τι τοῦ σώματος σφόδρα πιέζοντες δύσφοροι καὶ χαλεποὶ γίγνονται· οἱ δὲ ἁρμόττοντες, διειλημμένοι τὸ βάρος τὸ μὲν ὑπὸ τῶν κληδῶν καὶ ἐπωμίδων, τὸ δ' ὑπὸ τῶν ὤμων, τὸ δ' ὑπὸ τοῦ στήθους, τὸ δ' ὑπὸ τοῦ νώτου, τὸ δ' ὑπὸ τῆς γαστρὸς, ὀλίγου δεῖν
14 οὐ φορήματι, ἀλλὰ προσθήματι ἐοίκασιν. Εἴρηκας, ἔφη, αὐτὸ δι' ὅπερ ἔγωγε τἀμὰ ἔργα πλείστου ἄξια νομίζω εἰ-

11. ἄρυθμα B. 12. ᾧ ἂν Ernestus. Libri ᾧ ἐάν. 13. εἴ τι] ὅτι B. ἀναρμόστων] ἁρμοστῶν B. πιέζοντες] πιεζοῦντες B. κληδῶν] Libri κλειδῶν. δεῖν] δὴ B. 14. εἴρηκα] εἴρηκά σε B. ἔγωγε] ἐγὼ B. τἀμὰ] Libri τὰ ἐμά.

qui rhythmo conveniat non docuit. Nec omnino Socrates docere voluit quid sit rhythmus aut quot modis dicatur, sed potius artificem ad accuratius noscendam virtutem eam, qua praestabant loricae ejus, invitare et ducere quaestiunculis variis voluit. Nunc igitur quaerit ex Pistia, si majus loricis suis statuat pretium propterea, quod sint alienis εὐρυθμότεροι, quomodo emtoribus ejus virtutis fidem faciat, quove argumento, num pondere an mensura, ῥυθμὸν eum cupidis demonstret? Quare pro ἐπιδεικνύων scribendum censeo ἀποδεικνύων. Infra 4, 7, 2, est γῆν μέτρῳ παραλαβεῖν, παραδοῦναι, διανεῖμαι, ἔργον ἀποδείξασθαι. SCHN. Qui recte sustulit verbum ex s. 9 absurde illatum, nisi quod ἀποδεικνὺς scribendum videtur, ut 3, 14, 5, συμμιγνύς. Quae forma quum saepe sit apud Xenophontem, altera non magis usus videtur quam Plato.

13. ἐκ τῶν ὤμων κρεμάμενοι] Similis verbi usus Anab. 3, 2, 19.

κληδῶν] V. ad 1, 4, 6.

προσθήματι] προσθήματα ἀγλαΐας ornamenta vestium et corporis dixit Euripides Electrae 192. Ceterum pondus thoracis aestimare licet e loco Aristophaneo Pacis versu 1224: Τί δαὶ δεκάμνῳ τῷδε θώρακος κύτει ἐνημμένῳ κάλλιστα χρήσομαι τάλας; SCH.

14. Εἴρηκας—αὐτὸ, δι' ὅπερ] Usitatius dicitur αὐτὸ τοῦτο. Sed sic etiam Plutarchus in Cleomene c. 24: Αὐτὸ μὲν, ἔφη, λέγω. ubi Reiskius τοῦτο additum malebat. SCHN.

τὰ ἐμὰ] Scribendum τἀμὰ, ut dixi ad 1, 6, 5.

ναι· ἔνιοι μέντοι τοὺς ποικίλους καὶ τοὺς ἐπιχρύσους θώ-
ρακας μᾶλλον ὠνοῦνται. Ἀλλὰ μήν, ἔφη, εἴ γε διὰ ταῦτα
μὴ ἁρμόττοντας ὠνοῦνται, κακὸν ἔμοιγε δοκοῦσι ποικίλον
15 τε καὶ ἐπίχρυσον ὠνεῖσθαι. ἀτάρ, ἔφη, τοῦ σώματος μὴ
μένοντος, ἀλλὰ τοτὲ μὲν κυρτουμένου, τοτὲ δὲ ὀρθουμένου,
πῶς ἂν ἀκριβεῖς θώρακες ἁρμόττοιεν; Οὐδαμῶς, ἔφη.
Λέγεις, ἔφη, ἁρμόττειν οὐ τοὺς ἀκριβεῖς, ἀλλὰ τοὺς μὴ
λυποῦντας ἐν τῇ χρείᾳ. Αὐτός, ἔφη, τοῦτο λέγεις, ὦ Σώ-
κρατες, καὶ πάνυ ὀρθῶς ἀποδέχει.

ΚΕΦ. ΙΑ.

Γυναικὸς δέ ποτε οὔσης ἐν τῇ πόλει καλῆς, ᾗ ὄνομα ἦν
Θεοδότη, καὶ οἵας συνεῖναι τῷ πείθοντι, μνησθέντος αὐτῆς
τῶν παρόντων τινός, καὶ εἰπόντος ὅτι κρεῖττον εἴη λόγου
τὸ κάλλος τῆς γυναικός, καὶ ζωγράφους φήσαντος εἰσιέναι
πρὸς αὐτὴν ἀπεικασομένους, οἷς ἐκείνην ἐπιδεικνύειν ἑαυτῆς
ὅσα καλῶς ἔχοι, Ἰτέον ἂν εἴη θεασομένους, ἔφη ὁ Σωκρά-
της· οὐ γὰρ δὴ ἀκούσασί γε τὸ λόγου κρεῖττόν ἐστι κατα-
μαθεῖν. καὶ ὁ διηγησάμενος, Οὐκ ἂν φθάνοιτ᾽, ἔφη, ἀκο-
2 λουθοῦντες. οὕτω μὲν δὴ πορευθέντες πρὸς τὴν Θεοδότην,
καὶ καταλαβόντες ζωγράφῳ τινὶ παρεστηκυῖαν ἐθεάσαντο.

15. τότε—τότε B. τοὺς μὴ] μὴ τοὺς B. ἀποδέχει] Libri ἀποδέχῃ. 1. ἦν om. B. εἰσιέναι] ἰέναι B. ἑαυτῆς] αὐτοῖς et s.v. r. γρ. ἧς B. 2. ἀκούσασί γε τὸ λόγου] ἀκούσας ἤ γε τὸ λόγου B., sed r. γρ. ἀκούσασί γε τοῦ λόγου.

15. ἀκριβεῖς] Sunt qui corporis immoti membris et partibus omnibus tam accurate congruunt, ut levissimus corporis motus eorum usum incommodum et molestum faciat. SCHN.

αὐτὸς—λέγεις] αὐτὸ—λέγω post alios Schneiderus.

1. Θεοδότη] Hunc locum spectat Athenaeus 5, p. 220 F. Theodote postea cum Alcibiade consuevit, eumque mortuum, muliebri sua veste contectum, cremavit. V. Athen. 13, p. 574 F. Eam inter nobilissimas Graeciae meretrices commemorat Libanius vol. 1, p. 582. Apud Aelianum V. H. 13, 32, etiam Callisto meretrix commemoratur, quacum habuerit sermonem Socrates. SCHN. ᾗ—Θεοδότη tam moleste interponuntur ut ex margine illata suspicer. Xenophon quidem et post πείθοντι nomen erat positurus et brevius, ut opinor, scripturus ὄνομα Θεοδότης. Altera enim formula etsi est Anab. 2, 4, 13: Πόλις ᾗ ὄνομα Σιττάκη, tamen quum ib. 25: Πόλις ᾗ ὄνομα Ὦπις, C. pr. omittat ᾗ, id utrobique delendum videtur. Nec magis certi dativi 1, 5, 4; 4, 7, 21, quam ὀνόματι, quod ex libris correxi ib. 1, 4, 11, tollendum puto etiam Hist. Gr. 1, 6, 29. Deletis autem illis nomen s. 2 demum positum conferendum cum ὦ Γωβρύα Cyrop. 4, 6, 8.

ἐπιδεικνύειν] Scribendum videri ἐπιδεικνύναι dixi ad Cyrop. 6, 4, 6.

ἰτέον ἂν εἴη θεασομένους] Athenaeus 13, p. 588 D, negligentius hinc citat: Ὅτι δὲ καλλίστη εἴη καὶ στέρνα κρείττω λόγου παντὸς ἔχοι ἔλεγέ τις. Ἰτέον ἡμῖν, ἔφη, θεασομένοις τὴν γυναῖκα· οὐ γὰρ δὴ ἀκούσασιν ἔστι κρῖναι τὸ κάλλος. Sic ἡμῖν αὐτοῖς παρασκευαστέον pro αὐτοὺς παρασκευαστέον illatum correxi Cyrop. 7, 5, 78.

οὐκ ἂν φθάνοιτ᾽] V. ad 2, 3, 11.

παυσαμένου δὲ τοῦ ζωγράφου, Ὦ ἄνδρες, ἔφη ὁ Σωκράτης, πότερον ἡμᾶς δεῖ μᾶλλον Θεοδότῃ χάριν ἔχειν ὅτι ἡμῖν τὸ κάλλος ἑαυτῆς ἐπέδειξεν, ἢ ταύτην ἡμῖν ὅτι ἐθεασάμεθα; ἆρ' εἰ μὲν ταύτῃ ὠφελιμωτέρα ἐστὶν ἡ ἐπίδειξις, ταύτην ἡμῖν χάριν ἑκτέον, εἰ δὲ ἡμῖν ἡ θέα, ἡμᾶς ταύτῃ;
3 εἰπόντος δέ τινος ὅτι δίκαια λέγοι, Οὐκοῦν, ἔφη, αὕτη μὲν ἤδη τε τὸν παρ' ἡμῶν ἔπαινον κερδαίνει καὶ ἐπειδὰν εἰς πλείους διαγγείλωμεν, πλείω ὠφελήσεται· ἡμεῖς δὲ ἤδη τε ὧν ἐθεασάμεθα ἐπιθυμοῦμεν ἅψασθαι καὶ ἄπιμεν ὑποκνι-
4 ζόμενοι, καὶ ἀπελθόντες ποθήσομεν. ἐκ δὲ τούτων εἰκὸς ἡμᾶς μὲν θεραπεύειν, ταύτην δὲ θεραπεύεσθαι. καὶ ἡ Θεοδότη, Νὴ Δί', ἔφη, εἰ τοίνυν ταῦθ' οὕτως ἔχει, ἐμὲ ἂν δέοι ὑμῖν τῆς θέας χάριν ἔχειν. ἐκ δὲ τούτου ὁ Σωκράτης ὁρῶν αὐτήν τε πολυτελῶς κεκοσμημένην καὶ μητέρα παροῦσαν αὐτῇ ἐν ἐσθῆτι καὶ θεραπείᾳ οὐ τῇ τυχούσῃ, καὶ θεραπαίνας πολλὰς καὶ εὐειδεῖς, καὶ οὐδὲ ταύτας ἠμελημένως ἐχούσας, καὶ τοῖς ἄλλοις τὴν οἰκίαν ἀφθόνως κατεσκευασμένην, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Θεοδότη, ἔστι σοι ἀγρός; Οὐκ ἔμοιγ', ἔφη. Ἀλλ' ἄρα οἰκία προσόδους ἔχουσα; Οὐδὲ οἰκία, ἔφη. Ἀλλὰ μὴ χειροτέχναι τινές; Οὐδὲ χειροτέχναι, ἔφη. Πόθεν οὖν, ἔφη, τἀπιτήδεια ἔχεις; Ἐάν τις, ἔφη, φίλος μοι γενόμενος εὖ ποιεῖν ἐθέλῃ, οὗτός μοι βίος
5 ἐστί. Νὴ τὴν Ἥραν, ἔφη, ὦ Θεοδότη, καλόν γε τὸ κτῆμα, καὶ πολλῷ κρεῖττον ἢ οἰῶν τε καὶ αἰγῶν καὶ βοῶν φίλων ἀγέλην κεκτῆσθαι. ἀτάρ, ἔφη, πότερον τῇ τύχῃ ἐπιτρέπεις, ἐάν τίς σοι φίλος ὥσπερ μυῖα πρόσπτηται,
6 ἢ καὶ αὐτή τι μηχανᾷ; Πῶς δ' ἄν, ἔφη, ἐγὼ τούτου μηχανὴν εὕροιμι; Πολὺ νὴ Δί', ἔφη, προσηκόντως μᾶλλον

3. κερδανεῖ B., qui pr. om. εἰς. ὠφελήσεται] λήψεται B. ἐκ δὲ τοῦ ἡμᾶς θεραπεύειν μὲν εἰκὸς B. 4. ἐσθῆτι] ἐσθῆτί τε B. μὴ] μὴν B. 5. ἔφη om. B. ἢ addidit Stephanus. φίλων] φίλων δὲ B. πρόσπτηται] Libri προσπτῆται.

4. εὐειδεῖς] Antiatt. Bekk. p. 92, 26: Εὐειδής· οὕτω φασὶν ἀδόκιμον εἶναι τὸ ὄνομα. ἀλλ' ὁ καλὸς Ξενοφῶν Ἀ. τρίτῳ, Ἡρόδοτος πρώτῳ δὶς καὶ τρὶς, καὶ ἀπειράκις οἱ Κωμικοί. In fragmentis quae hodie supersunt ne semel quidem inventum est.

προσόδους ἔχουσα] Mercedem ex locatione domus intelligit. SCHN.

χειροτέχναι] Servi opifices, quorum multitudine Athenis fere omnes divitiae constabant. SCHN.

5. ἢ] V. ad 4, 3, 10.

οἰῶν τε καὶ αἰγῶν] Haec juxta se posita infra 4, 3, 10; Anab. 4, 5, 25; Hist. Gr. 6, 4, 29; Cyrop. 4, 4, 4; 5, 2, 2, ut male hic libri praeter B. interponant καὶ βοῶν, secus quam fit locis citatis.

ἢ αἱ φάλαγγες· οἶσθα γὰρ ὡς ἐκεῖναι θηρῶσι τὰ πρὸς τὸν
βίον· ἀράχνια γὰρ δήπου λεπτὰ ὑφηνάμεναι, ὅ τι ἂν ἐν-
7 ταῦθα ἐμπέσῃ, τούτῳ τροφῇ χρῶνται. Καὶ ἐμοὶ οὖν, ἔφη,
συμβουλεύεις ὑφήνασθαί τι θήρατρον; Οὐ γὰρ δὴ οὕτω
γε ἀτέχνως οἴεσθαι χρὴ τὸ πλείστου ἄξιον ἄγρευμα φίλους
θηράσειν. οὐχ ὁρᾷς ὅτι καὶ τὸ μικροῦ ἄξιον τοὺς λαγῶς
8 θηρῶντες πολλὰ τεχνάζουσιν; ὅτι μὲν γὰρ τῆς νυκτὸς
νέμονται, κύνας νυκτερευτικὰς πορισάμενοι, ταύταις αὐτοὺς
θηρῶσιν· ὅτι δὲ μεθ' ἡμέραν ἀποδιδράσκουσιν, ἄλλας
κτῶνται κύνας, αἵτινες ᾗ ἂν ἐκ τῆς νομῆς εἰς τὴν εὐνὴν
ἀπέλθωσι, τῇ ὀσμῇ αἰσθανόμεναι εὑρίσκουσιν αὐτούς· ὅτι
δὲ ποδώκεις εἰσὶν ὥστε καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ τρέχοντες ἀπο-
φεύγειν, ἄλλας αὖ κύνας ταχείας παρασκευάζονται, ἵνα
κατὰ πόδας ἁλίσκωνται· ὅτι δὲ καὶ ταύτας αὐτῶν τινες
ἀποφεύγουσι, δίκτυα ἱστᾶσιν εἰς τὰς ἀτραποὺς, ᾗ φεύγου-
9 σιν, ἵν' εἰς ταῦτα ἐμπίπτοντες συμποδίζωνται. Τίνι οὖν,
ἔφη, τοιούτῳ φίλους ἂν ἐγὼ θηρῴην; Ἐὰν νὴ Δί', ἔφη,
ἀντὶ κυνὸς κτήσῃ ὅστις σοι ἰχνεύων μὲν τοὺς φιλοκάλους
καὶ πλουσίους εὑρήσει, εὑρὼν δὲ μηχανήσεται ὅπως ἐμ-
10 βάλῃ αὐτοὺς εἰς τὰ σὰ δίκτυα. Καὶ ποῖα, ἔφη, ἐγὼ δίκτυα
ἔχω; Ἓν μὲν δήπου, ἔφη, καὶ μάλα εὖ περιπλεκόμενον,
τὸ σῶμα· ἐν δὲ τούτῳ ψυχὴν, ᾗ καταμανθάνεις καὶ ὡς ἂν

6. *βίον*] Antiatt. Bekk. p. 83, 33. 7. *ὑφάνασθαί* B. *ἀτέχνῶς* duplici accentu B. *λαγὼς*] Libri *λαγῶς*. 8. *ἀποφεύγειν*] *ἀποδιδράσκειν* B. *ταῦτα*] *ταύτας* B. 9. *ἂν* om. B. 10. *ἣ καταμανθάνει* B.

βίος] De bestiis dictum notatum in Thes. Stephani p. 255 D.

7. *καὶ τὸ μικροῦ—θηρῶντες*] Admonuit me Heindorfius articulum *οἱ* deesse. SCHN.

8. *τῆς νυκτὸς νέμονται—συμποδίζωνται*] Eadem fere Cyrop. 1, 6, 40.

νυκτερευτικὰς] Cum de canibus generatim dicitur, sexu foemineo utuntur scriptores etiam prosaici. Alioquin de hoc genere valet, quod Plutarchus ait in Amatorio p. 767 A: *Θηρατικὸς ἀνὴρ οὐ τοῖς ἄρρεσι χαίρει μόνον, ἀλλὰ καὶ Κρήσσας τρέφει καὶ Λακαίνας σκύλακας.* SCHN.

εὑρίσκουσιν] Sic Ven. 6, 4, et ex melioribus restitui Cyrop. l. c., ubi recentioribus magis usitatum *ἀνεύρισκον* substitutum in ceteris. Longi 1, p. 18, 2: *Ὥσπερ λαγῶς ἐκ τῶν ἰχνῶν εὑρίσκοντες* confert Villoisonus. Xen. Ven. 3, 7: *Τὰ τῶν ἄλλων κυνῶν εὑρήματα.*

κατὰ πόδας] V. 2, 6, 9.

τινες ἀποφεύγουσι] Contra Ven. 5, 29: *Κατὰ πόδας δὲ οὐ πολλάκις ὑπὸ τῶν κυνῶν διὰ τάχος κρατεῖται· ὅσοι δὲ ἁλίσκονται, παρὰ φύσιν τοῦ σώματος, τύχῃ δὲ χρησάμενοι.* unde recte arguebat Arrianus Cynegetici c. 2, 2, Xenophonti genus canum velocium ignotum fuisse, quod Segusia Romanis misit ad usum venaticum. SCHN.

9. *ἐμβάλῃ*] *ἐμβαλεῖ* Cobetus p. 702, ut 2, 3, 9, libri variant vel inter *ἐπιχειρεῖς μηχανᾶσθαι ὅπως—ἔσται, ᾖ, εἴη,* sed 2, 6, 35, omnes *γίγνηται,* nullus *γενήσεται, ἔσται* omnes 3, 8, 8.

10. *περιπλεκόμενον*] *πεπλεγμένον* Hirschig. Miscell. philol. fasc. 2, p. 119.

ἐμβλέπουσα χαρίζοιο, καὶ ὅ τι ἂν λέγουσα εὐφραίνοις, καὶ ὅτι δεῖ τὸν μὲν ἐπιμελόμενον ἀσμένως ὑποδέχεσθαι, τὸν δ' ἐντρυφῶντα ἀποκλῄειν, καὶ ἀρρωστήσαντός γε φίλου φροντιστικῶς ἐπισκέψασθαι, καὶ καλόν τι πράξαντος σφόδρα συνησθῆναι, καὶ τῷ σφόδρα σοῦ φροντίζοντι ὅλῃ τῇ ψυχῇ κεχαρίσθαι. φιλεῖν γε μὴν εὖ οἶδ' ὅτι ἐπίστασαι οὐ μόνον μαλακῶς, ἀλλὰ καὶ εὐνοϊκῶς· καὶ ὅτι ἀρεστοί σοί εἰσιν οἱ φίλοι οἶδ' ὅτι οὐ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ ἀναπείθεις. Μὰ τὸν Δί', ἔφη ἡ Θεοδότη, ἐγὼ τούτων οὐδὲν μηχανῶμαι. Καὶ μήν, ἔφη, πολὺ διαφέρει τὸ κατὰ φύσιν τε καὶ ὀρθῶς
11 ἀνθρώπῳ προσφέρεσθαι. καὶ γὰρ δὴ βίᾳ μὲν οὔτ' ἂν ἕλοις οὔτε κατάσχοις φίλον, εὐεργεσίᾳ δὲ καὶ ἡδονῇ τὸ θηρίον τοῦτο ἁλώσιμόν τε καὶ παραμόνιμόν ἐστιν. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Δεῖ τοίνυν, ἔφη, πρῶτον μὲν τοὺς φροντίζοντάς
12 σου τοιαῦτα ἀξιοῦν οἷα ποιοῦσιν αὐτοῖς μικρότατα μελήσει· ἔπειτα δὲ αὐτὴν ἀμείβεσθαι χαριζομένην τὸν αὐτὸν τρόπον. οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα φίλοι γίγνοιντο καὶ πλεῖστον χρόνον φιλοῖεν καὶ μέγιστα εὐεργετοῖεν. χαρίζοιο δ'
13 ἂν μάλιστα, εἰ δεομένοις δωροῖο τὰ παρὰ σεαυτῆς. ὁρᾷς γὰρ ὅτι καὶ τῶν βρωμάτων τὰ ἥδιστα, ἐὰν μέν τις προσφέρῃ πρὶν ἐπιθυμεῖν, ἀηδῆ φαίνεται, κεκορεσμένοις δὲ καὶ

μὲν addit B. γρ. r. δ' ἐντρυφῶντα] Libri δὲ τρυφῶντα. ἀποκλῄειν] Libri ἀποκλείειν. γε μὴν εὖ] μὲν δὴ B. ἀρεστοὶ] Libri ἄριστοι. ἡ θεοδότη] ὦ σώκρατες B. τούτων] τούτῳ B. 12. οἷα ποιοῦσιν addit γρ. r. B. μέγιστα] μάλιστα B.

ἀσμένως] Adverbii hoc et alterum Ages. 9, 3, apud Xenophontem exemplum tuentur Demosthenea quaedam, etsi masculinum adjectivi saepius pro altero et apud Platonem et Isocratem et apud Xenophontem Cyrop. 5, 4, 6; 6, 1, 45, praebuerunt libri meliores.

δ' ἐντρυφῶντα pro δὲ τρυφῶντα, quod necessarium propter ἐπιμελόμενον, Cobetus p. 660. Eur. Cycl. 588: Μέμφει τὸν ἐραστὴν κἀντρυφᾷς πεπωκότι; Aliique multi.

ἀποκλῄειν] V. ad 1, 4, 6.

μαλακῶς] Ephippus Athenaei 8, p. 363 C: Ἐφίλησεν, οὐχὶ συμπιέσασα στόμα, ὥσπερ πολέμιον, ἀλλὰ τοῖσι τὸ στρουθίοις χαυνοῦσ' ὁμοίως. SCHN.

ἄριστοι] Frustra laboratur in scriptura vitiosa explicanda. Non dubitavi ἀρεστοί scribere. Cyrop. 2, 3, 7: Κύρῳ πως ἔτι οἴκοθεν συνήθης καὶ ἀρεστὸς ἀνήρ. Conv. 4, 59: Ἀμείνων δ' ἂν εἴη (μαστροπὸς) ὁ ἐνὶ δυνάμενος ἀρεστοὺς ποιεῖν ἢ ὅστις καὶ πολλοῖς; ubi libri ἀρίστους. Mecum sentire nunc video Orellium ad Isocratem περὶ ἀντιδόσ. p. 349. SCHN.

12. μικρότατα] Alienam a Xenophonte formam σμικρὸς, hic sublatam a B., notavi ad Cyrop. 5, 4, 26.

μελήσει] μεταμελήσει Schaeferus. Quod ut Graecum esset, scribendum foret οἷα ποιήσασιν αὐτοῖς ἥκιστα μεταμελήσει. Recte Coraes: Τοιαῦτα παρὰ τῶν ἐραστῶν αἰτεῖν, ὁποῖα ποιεῖν αὐτοῖς οὐ μεγάλης μελέτης καὶ μερίμνης δεήσει, τουτέστιν ὁποῖα ποιεῖν εὐχερέστατα δυνήσονται.

βδελυγμίαν παρέχει· ἐὰν δέ τις προσφέρῃ λιμὸν ἐμποι-
14 ήσας, κἂν φαυλότερα ᾖ, πάνυ ἡδέα φαίνεται. Πῶς οὖν
ἄν, ἔφη, ἐγὼ λιμὸν ἐμποιεῖν τῳ τῶν παρ' ἐμοὶ δυναίμην;
Εἰ νὴ Δί', ἔφη, πρῶτον μὲν τοῖς κεκορεσμένοις μήτε προσ-
φέροις μήτε ὑπομιμνήσκοις, ἕως ἂν τῆς πλησμονῆς παυ-
σάμενοι πάλιν δέωνται, ἔπειτα τοὺς δεομένους ὑπομιμνή-
σκοις ὡς κοσμιωτάτῃ τε ὁμιλίᾳ καὶ τῷ μὴ φαίνεσθαι βου-
λομένη χαρίζεσθαι, καὶ διαφεύγουσα, ἕως ἂν ὡς μάλιστα
δεηθῶσι· τηνικαῦτα γὰρ πολὺ διαφέρει τὰ αὐτὰ δῶρα ἢ
15 πρὶν ἐπιθυμῆσαι διδόναι. καὶ ἡ Θεοδότη, Τί οὖν οὐ σύ
μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐγένου συνθηρατὴς τῶν φίλων;
Ἐάν γε νὴ Δί', ἔφη, πείθῃς με σύ. Πῶς οὖν ἄν, ἔφη, πεί-
σαιμί σε; Ζητήσεις, ἔφη, τοῦτο αὐτὴ καὶ μηχανήσει, ἐάν
16 τί μου δέῃ. Εἴσιθι τοίνυν, ἔφη, θαμινά. καὶ ὁ Σωκράτης
ἐπισκώπτων τὴν αὑτοῦ ἀπραγμοσύνην, Ἀλλ', ὦ Θεοδότη,
ἔφη, οὐ πάνυ μοι ῥᾴδιόν ἐστι σχολάσαι· καὶ γὰρ ἴδια
πράγματα πολλὰ καὶ δημόσια παρέχει μοι ἀσχολίαν· εἰσὶ
δὲ καὶ φίλαι μοι, αἳ οὔτε ἡμέρας οὔτε νυκτὸς ἀφ' αὑτῶν
ἐάσουσί με ἀπιέναι, φίλτρα τε μανθάνουσαι παρ' ἐμοῦ καὶ
17 ἐπῳδάς. Ἐπίστασαι γάρ, ἔφη, καὶ ταῦτα, ὦ Σώκρατες;
Ἀλλὰ διὰ τί οἴει, ἔφη, Ἀπολλόδωρόν τε τόνδε καὶ Ἀν-
τισθένη οὐδέποτέ μου ἀπολείπεσθαι; διὰ τί δὲ καὶ Κέβητα

13. *βδελυγμίαν*] Pollux 6, 44. *προσφέρῃ*] *προσφέρει* B. 14. *ἂν* om. B. *τῳ* addit Aldina. *μήτε ὑπομιμνήσκεις* B. *μὴ* om. libri. 16. *αὐτοῦ* B. *μοι*] *με* B. ante *αἵ*. 17. *ἀντισθένη*] Libri *ἀντισθένην*.

14. *ἔπειτα* post *πρῶτον μὲν* infra 4, 5, 1; Cyrop. 7, 3, 1; Aristoph. Pl. 1103, aliisque locis, ab Heindorfio ad Plat. Phaed. p. 144 collatis. SCHN.

βουλομένη] Weiskio haud dubie negatio inserenda visa est. Alioqui, inquit, verba *τῷ φαίνεσθαι βουλομένη χαρίζεσθαι* repugnarent antecedentibus *ὡς κοσμιωτάτῃ ὁμιλίᾳ*. Sequi etiam debebat *ἀλλὰ διαφεύγουσα*, non *καὶ διαφεύγουσα*. Ceterum *φαίνεσθαι οὐ βουλομένη χαρίζεσθαι* est, opinor, ita capiendum, ut illa aut nullum invitamentum adhibeat, aut praeter modum fastidiosam se simulet et plane inexorabilem. Hoc scilicet erat severa lege amare. SCHN. Rectius *μὴ* ante *φαινομένη* addit Cobetus p. 661.

διαφέρει] V. ad 3, 7, 7.

15. *τί οὖν οὐ*] Conf. 3, 1, 10; 4, 6, 14. Cyrop. 8, 3, 46: *Τί οὖν οὐχὶ σύγε αὐτίκα μάλα εὐδαίμων ἐγένου;* Hist. Gr. 4, 1, 11: *Τί οὖν οὐ πυνθάνει εἰ καὶ ἐκείνῳ βουλομένῳ ταῦτ' ἐστί.* V. Heindorf. ad Plat. Charm. p. 154 E. SCHN.

16. *ἐάσουσί*] Mihi *ἐῶσι* scribendum videtur, quod tempus vertendo reddidit Weiskius. SCHN.

17. *Ἀπολλόδωρον*] De quo v. Apologiam Xenophonteam § 28 et Platonicum Conv. 2, 1. Antisthenes in Xenophontis Conv. 4, 44: *Καί, ὃ πλείστου ἐγὼ τιμῶμαι, Σωκράτει σχολάζων συνδιημερεύειν.* SCHN. De Apollodoro v. Prinsterer. Prosopogr. p. 202.

καὶ Σιμίαν Θήβηθεν παραγίγνεσθαι; εὖ ἴσθι ὅτι ταῦτα οὐκ ἄνευ πολλῶν φίλτρων τε καὶ ἐπῳδῶν καὶ ἰύγγων ἐστί.
18 Χρῆσον τοίνυν μοι, ἔφη, τὴν ἴυγγα, ἵνα ἐπὶ σοὶ πρῶτον ἕλκω αὐτήν. Ἀλλὰ μὰ Δί', ἔφη, οὐκ αὐτὸς ἕλκεσθαι πρὸς σὲ βούλομαι, ἀλλὰ σὲ πρὸς ἐμὲ πορεύεσθαι. Ἀλλὰ πορεύσομαι, ἔφη· μόνον ὑποδέχου. Ἀλλ' ὑποδέξομαί σε, ἔφη, ἐὰν μή τις φιλτέρα σοῦ ἔνδον ᾖ.

ΚΕΦ. ΙΒ.

Ἐπιγένη δὲ τῶν συνόντων τινά, νέον τε ὄντα καὶ τὸ σῶμα κακῶς ἔχοντα, ἰδών, Ὡς ἰδιωτικῶς, ἔφη, τὸ σῶμα ἔχεις, ὦ Ἐπίγενες. καὶ ὅς, Ἰδιώτης γάρ, ἔφη, εἰμί, ὦ Σώκρατες. Οὐδέν γε μᾶλλον, ἔφη, τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ μελ-

σιμίαν] Libri *σιμμίαν*. 18. *ὑποδέξομαι* ed. Stephani. Libri *ὑποδεξοῦμαι*. *ἐὰν*] *ἂν* B. *φιλτέρα*] Libri *φιλωτέρα*. 1. *ἐπιγένη*] Libri *ἐπιγένην*. *συνόντων*] Libri *ξυνόντων*.

ἰύγγων] V. Schneider. in Ind. Eadem autem formula Thucyd. 7, 74: *Οὐκ ἄνευ πολλῶν ἐπιθειασμῶν καὶ οἰμωγῆς ἀπολειπόμενοι*, ut verissime correxit Dukerus ineptissimum *ὀλίγων*.

18. *φιλτέρα*] Neque *φιλαίτερος* neque *φιλώτερος*, sed *φίλτερος*, pariterque in superlativo *φίλτατος*, non *φιλαίτατος*, Xenophonteum esse dictum praef. ad Anab. p. xii et ad Thes. Stephani. Librorum autem scriptura *ὑποδεξοῦμαι* ostendit quae sit fides eorum in hujusmodi formis, velut *πλευσοῦμαι*, de quo ad Anab. 5, 1, 10, ut *παιξοῦμαι* quoque Conv. 9, 2, in *παίσομαι* mutandum putem, ut *πιεῖσθε* ib. 4, 8, in *πίεσθε*.

1. *Ἐπιγένη*] Epigenes hic fuit Antiphontis Atheniensis filius, quem inter sodales suos nominat Socrates in Apologia Platonica. SCHN. Conf. Phaedon. p. 59 B. Prinsterer. Prosopogr. p. 212.

κακῶς ἔχοντα] ex corporis incuria. Socrates autem, ut est supra 1, 2, 4: *Καὶ τοῦ σώματος αὐτός τε οὐκ ἠμέλει τούς τ' ἀμελοῦντας οὐκ ἐπῄνει*. Corporis autem *εὐεξίαν* gymnastica ars procurare videbatur: quare supra 2, 1, 20: *Αἱ μὲν ῥᾳδιουργίαι καὶ ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἡδοναὶ οὔτε σώματι εὐεξίαν ἱκαναί εἰσιν ἐνεργάζεσθαι, ὥς φασιν οἱ γυμνασταί*· et 3, 5, 15, Periclis filius Athenienses cum Lacedaemoniis comparans ait: *Πότε σωμασκήσουσιν οὕτως, οἳ οὐ μόνον αὐτοὶ εὐεξίας ἀμελοῦσιν, ἀλλὰ* etc. Homo autem, qui corporis exercitiorum genere vario ex disciplina gymnastica firmandi curam gerit, Attice *ἀσκητής*, qui negligit, *ἰδιώτης*, et qui corpore infirmo est, *ἰδιωτικῶς ἔχειν*, male nec athletice se habere, dicitur. Supra 3, 7, 7: *Τῶν ἀσκητῶν ὄντα κρείττω τοὺς ἰδιώτας φοβεῖσθαι*. Iterum infra 3, 14, 3: *Ἐάν τις ἄνευ τοῦ σίτου τὸ ὄψον αὐτὸ ἐσθίῃ, μὴ ἀσκήσεως ἀλλ' ἡδονῆς ἕνεκα*, i. e. propter vitam gymnasticam et victum ex praeceptis gymnasticis servandum. Platonis locum aptissimum Leg. 8, p. 839 E, apposuit Weiskius: *Εὖ τὸ σῶμα ἔχων καὶ μὴ ἰδιωτικῶς ἢ φαύλως*. Qui corpus igitur infirmum et male sanum habet propter exercitium corporis et curam neglectam, *ἰδιωτικῶς ἔχειν* h. l. dicitur. SCHN. Hierocl. fragm. p. 292 ed. Cantabr.: *Οἱ ἰδιωτικώτερον ἠγμένοι*, Negligentius, male educati. ERNEST.

Οὐδέν γε μᾶλλον] Intellige *ἰδιώτης εἶ*. V. ad 3, 9, 4. Si, qui stadium et certamina Olympica ingreditur, victoriae cupidus, vere dici potest *ἰδιώτης*: etiam tibi, Epigenes, concedere possim *ἰδιώτην* te profitenti. Contra majore te jure *ἀσκητὴν* aliquis habuerit vel

λόντων ἀγωνίζεσθαι· ἢ δοκεῖ σοι μικρὸς εἶναι ὁ περὶ τῆς ψυχῆς πρὸς τοὺς πολεμίους ἀγὼν, ὃν Ἀθηναῖοι θήσουσιν,
2 ὅταν τύχωσι; καὶ μὴν οὐκ ὀλίγοι μὲν διὰ τὴν τοῦ σώματος καχεξίαν ἀποθνήσκουσί τε ἐν τοῖς πολεμικοῖς κινδύνοις καὶ αἰσχρῶς σώζονται· πολλοὶ δὲ δι' αὐτὸ τοῦτο ζῶντές τε ἁλίσκονται καὶ ἁλόντες ἤτοι δουλεύουσι τὸν λοιπὸν βίον, ἐὰν οὕτω τύχωσι, τὴν χαλεπωτάτην δουλείαν, ἢ εἰς τὰς ἀνάγκας τὰς ἀλγεινοτάτας ἐμπεσόντες καὶ ἐκτίσαντες

nominaverit, qui quidem certamina bellica, quo te patria vocat civem, cum Olympicis, quae nemo invitus subit, comparaverit. Atqui quemadmodum hic, qui victoriae Olympicae aemulus gymnastica tamen praecepta negligat et corporis curam debitam non habeat, merito sit culpandus; multo vero magis ille est increpandus, qui cum ad certamina bellica pro patria subeunda quovis tempore paratus esse debeat, omnem corporis curam deponit adeoque vires admodum infirmas aut plane nullas bellicis laboribus opponere potest. SCHN.

ὁ περὶ τῆς ψυχῆς] Al. περὶ ψυχῆς. Cyrop. 3, 3, 44: Νῦν γὰρ περὶ ψυχῶν τῶν ὑμετέρων ὁ ἀγών. Sed ὁ περὶ τῆς ψυχῆς ἀγὼν est de Laced. rep. 10, 2. Similiter Hipparch. 1, 19, ἀγωνίζεσθαι περὶ τῆς ψυχῆς. SCHN.

2. αἰσχρῶς σώζονται] veluti clypeo abjecto, vel omnino in turpi fuga salutem quaerunt. SCHN. Conf. Oecon. 11, 8, 11; Ven. 12, 4.

δι' αὐτὸ τοῦτο] propter eandem corporis infirmitatem vel καχεξίαν. SCH.

ζῶντές τε ἁλίσκονται] Omissum in libris praeter B. τε etsi facile potuit intercidere, fieri tamen potest ut alia lateat fraus librariorum. Quos quum ego nuper praefat. ad Cyrop. ed. Lips. p. xiii, saepe conjecissem formae Atticae ζῶς substituisse participium ζῶν, idque restituissem Aristophani Av. 1078, ubi libri: Ἢν ἀποκτείνῃ τις ὑμῶν Φιλοκράτη τὸν Στρούθιον, λήψεται τάλαντον· ἢν δὲ ζῶντ' ἀγάγῃ, τέτταρα, scribendo ἢν δὲ ζῶν τις ἀγάγῃ, τέτταρα, aliud deinde apud ipsum Xenophontem deprehendi hujus fraudis exemplum Anab. 4, 1, 22: Καὶ ἀπεκτείναμέν τινας αὐτῶν καὶ ζῶντας προυθυμήθημεν λαβεῖν, ubi duo optimi ζῶν, id est, ut opinor, ζῶς. Hesychius: Ζῶς, ζῶντας. Ven. 1, 8: Ἀμφιάραος ἔτυχε παρὰ θεῶν ἀεὶ ζῶν τιμᾶσθαι, perinde vitiosum et ἀείζως esse scribendum nimis est manifestum. Quodsi illo Anabasis loco ζῶς λαβεῖν scripsit Xenophon, fortasse hic quoque ζῷ τε ἁλίσκονται scripserat. Scripsisse autem eum illud potius quam ζῶντας satis probat quod scripsit H. Gr. 1, 2, 5: Ἕνα μὲν ζῶον ἔλαβον, ubi varietatem πεζὸν ibidem dixi prodere formam ζῶν, ut Plutarchi Caes. c. 46: Τῶν δὲ ζώντων ἁλόντων in πεζῶν τῶν corruptum est. Forma ζωὸς enim ab Atticis non minus aliena quam σῶος pro σῶς, et, ut dixi ibidem, eximenda Anab. 3, 4, 5: Ἐν τῇ χαράδρᾳ ζωοὶ ἐλήφθησαν ὡς ὀκτωκαίδεκα, restituto ζῷ, ut alibi σῷ pro σῶοι. Suspectum etiam ζῶντα 7, 6, 30, ubi unus ζῶν τἄν. Notandum tamen, ut supra 1, 7, 55, est ζῶντα κατορύττειν, ita ζώοντας κατορύσσειν esse apud Herodotum 7, 114, et alibi ζώοντα vel ζῶντα ἀγαγεῖν, sed etiam 8, 93, ὃς ἄν μιν ζωὴν ἕλῃ, vel ζοήν, ut σόος. Xenophon igitur etsi ζῶς scripsit, ubi libri ζωὸς praebent, tamen ubi illi consentiunt in ζῶν, etsi credibile est hoc quoque saepius pro ζῶς esse illatum, abstinendum est a mutando participio. Contra Meinekius in loco Aristophanis non solum recte nuper recepit quod conjeceram, sed etiam ζῶς pro ζῶν restituit Thesm. 77: Εἴτ' ἔστ' ἔτι ζῶς εἴτ' ἀπόλωλ' Εὐριπίδης.

ἐὰν οὕτω τύχωσι] Hist. Gr. 4, 1, 34: Καὶ ἐὰν οὕτω τύχωσιν, ἔστιν ὅτε καὶ ἀπέκτειναν ἀλλήλους. Dio Chr. Or. 11, vol. 1, p. 358: Ἐνίοτε δὲ οἰόμενοι (addendum πτηνὰ) διώκειν καὶ τοῖς θεοῖς διαλέγεσθαι καὶ αὐτοὺς ἀποσφάττειν καὶ μηδενὸς δεινοῦ ὄντος καὶ οὕτως εἰ τύχοι ποτὲ (nisi hoc delendum), πέτεσθαι καὶ βαδίζειν ἐπὶ τῆς θαλάττης.

ἐνίοτε πλείω τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς τὸν λοιπὸν βίον ἐνδεεῖς τῶν ἀναγκαίων ὄντες καὶ κακοπαθοῦντες διαζῶσι· πολλοὶ δὲ δόξαν αἰσχρὰν κτῶνται, διὰ τὴν τοῦ σώματος
3 ἀδυναμίαν δοκοῦντες ἀποδειλιᾶν. ἢ καταφρονεῖς τῶν ἐπιτιμίων τῆς καχεξίας τούτων, καὶ ῥᾳδίως ἂν οἴει φέρειν τὰ τοιαῦτα; καὶ μὴν οἶμαί γε πολλῷ ῥᾴω καὶ ἡδίω τούτων εἶναι ἃ δεῖ ὑπομένειν τὸν ἐπιμελόμενον τῆς τοῦ σώματος εὐεξίας· ἢ ὑγιεινότερόν τε καὶ εἰς τἆλλα χρησιμώτερον νομίζεις εἶναι τὴν καχεξίαν τῆς εὐεξίας; ἢ τῶν διὰ τὴν
4 εὐεξίαν γιγνομένων καταφρονεῖς; καὶ μὴν πάντα γε τἀναντία συμβαίνει τοῖς εὖ τὰ σώματα ἔχουσιν ἢ τοῖς κακῶς. καὶ γὰρ ὑγιαίνουσιν οἱ τὰ σώματα εὖ ἔχοντες καὶ ἰσχύουσι· καὶ πολλοὶ μὲν διὰ τοῦτο ἐκ τῶν πολεμικῶν ἀγώνων σώζονταί τε εὐσχημόνως καὶ τὰ δεινὰ πάντα διαφεύγουσι, πολλοὶ δὲ φίλοις τε βοηθοῦσι καὶ τὴν πατρίδα εὐεργετοῦσι, καὶ διὰ ταῦτα χάριτός τε ἀξιοῦνται καὶ δόξαν μεγάλην κτῶνται καὶ τιμῶν καλλίστων τυγχάνουσι, καὶ τόν τε λοιπὸν βίον ἥδιον καὶ κάλλιον διαζῶσι καὶ τοῖς ἑαυτῶν παισὶ καλλίους ἀφορμὰς εἰς τὸν βίον καταλείπου-
5 σιν. οὔτοι χρὴ ὅτι ἡ πόλις οὐκ ἀσκεῖ δημοσίᾳ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, διὰ τοῦτο καὶ ἰδίᾳ ἀμελεῖν, ἀλλὰ μηδὲν ἧττον ἐπιμέλεσθαι. εὖ γὰρ ἴσθι ὅτι οὐδὲ ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἀγῶνι οὐδὲ ἐν πράξει οὐδεμιᾷ μεῖον ἕξεις διὰ τὸ βέλτιον τὸ σῶμα παρεσκευάσθαι· πρὸς πάντα γὰρ ὅσα πράττουσιν ἄνθρωποι χρήσιμον τὸ σῶμά ἐστιν· ἐν πάσαις δὲ ταῖς τοῦ σώματος χρείαις πολὺ διαφέρει ὡς βέλτιστα τὸ σῶμα

4. *καὶ διὰ*] *καὶ* addit B. *γρ.* r. *καὶ τόν*] Libri *καὶ διὰ ταῦτα τόν.* *ἥδιον*] *ἥδιστον* B., correctus *γρ.* r. 5. *ἡ πόλις* post *δημοσίᾳ* B. *ἐπιμέλεσθαι*] Libri *ἐπιμελεῖσθαι.* *παρεσκευάσθαι*] *παρασκευάσαι* B., correctus *γρ.* r.

4. *καὶ* [*διὰ ταῦτα*] *τόν τε λοιπὸν*] Male repetita ex antecedentibus verba omisit Bessarion et damnavit Valckenarius. SCHN. Sic *τι* delevi 13, 6.

5. *ἰδίᾳ ἀμελεῖν*] Erant scilicet Athenis et in aliis Graeciae civitatibus *ὁπλομάχοι*, quibus operam dare poterant, qui ad belli munia recte obeunda corpus praeparare volebant. Sed Weiskius putat haec referri ad artes et labores athletarum, et vituperari ait Athenienses cum tacita laude Lacedaemoniorum. Nempe supra 3, 5, 15, in colloquio cum Pericle juniore est: *Πότε δὲ σωμασκήσουσιν οὕτως, (ὥσπερ οἱ Λακεδαιμόνιοι), οἳ οὐ μόνον αὐτοὶ εὐεξίας ἀμελοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιμελομένων καταγελῶσι.* Recte monuit vir doctus: sed addere debebat, quod auctor libelli de Atheniensium republica 1, 13, docet: *Τοὺς δὲ γυμναζομένους αὐτόθι καὶ τὴν μουσικὴν ἐπιτηδεύοντας καταλέλυκεν ὁ δῆμος, νομίζων τοῦτο οὐ καλὸν εἶναι, γνοὺς ὅτι οὐ δυνατὰ ταῦτά ἐστιν ἐπιτηδεύειν.* ad quem locum plura adscripsi, quae ad hanc Atheniensibus objectam gymnasiorum curam neglectam pertinent. SCHN.

6 ἔχειν· ἐπεὶ καὶ ἐν ᾧ δοκεῖ ἐλαχίστη σώματος χρεία εἶναι,
ἐν τῷ διανοεῖσθαι, τίς οὐκ οἶδεν ὅτι καὶ ἐν τούτῳ πολλοὶ
μεγάλα σφάλλονται διὰ τὸ μὴ ὑγιαίνειν τὸ σῶμα; καὶ
λήθη δὲ καὶ ἀθυμία καὶ δυσκολία καὶ μανία πολλάκις πολ-
λοῖς διὰ τὴν τοῦ σώματος καχεξίαν εἰς τὴν διάνοιαν ἐμ-
7 πίπτουσιν οὕτως ὥστε καὶ τὰς ἐπιστήμας ἐκβάλλειν. τοῖς
δὲ τὰ σώματα εὖ ἔχουσι πολλὴ ἀσφάλεια καὶ οὐδεὶς κίν-
δυνος διά γε τὴν τοῦ σώματος καχεξίαν τοιοῦτόν τι πα-
θεῖν, εἰκὸς δὲ μᾶλλον πρὸς τἀναντία τῶν διὰ τὴν καχεξίαν
γιγνομένων τὴν εὐεξίαν χρήσιμον εἶναι. καίτοι τῶν γε
τοῖς εἰρημένοις ἐναντίων ἕνεκα τί οὐκ ἄν τις νοῦν ἔχων
8 ὑπομείνειεν; αἰσχρὸν δὲ καὶ τὸ διὰ τὴν ἀμέλειαν γηρᾶναι,
πρὶν ἰδεῖν ἑαυτὸν ποῖος ἂν κάλλιστος καὶ κράτιστος τῷ
σώματι γένοιτο. ταῦτα δὲ οὐκ ἔστιν ἰδεῖν ἀμελοῦντα· οὐ
γὰρ ἐθέλει αὐτόματα γίγνεσθαι.

ΚΕΦ. ΙΓ.

Ὀργιζομένου δέ ποτέ τινος, ὅτι προσειπών τινα χαίρειν οὐκ ἀντιπροσερρήθη, Γελοῖον, ἔφη, τὸ εἰ μὲν τὸ σῶμα κάκιον ἔχοντι ἀπήντησάς τῳ, μὴ ἂν ὀργίζεσθαι, ὅτι δὲ τὴν ψυχὴν ἀγροικοτέρως διακειμένῳ περιέτυχες, τοῦτό σε λυπεῖν.

2 Ἄλλου δὲ λέγοντος ὅτι ἀηδῶς ἐσθίοι, Ἀκουμενός, ἔφη,
τούτου φάρμακον ἀγαθὸν διδάσκει. ἐρομένου δέ, Ποῖον;

6. δοκεῖ—χρεία] Libri δοκεῖς—χρείαν, nisi quod δοκεῖ cod. Victorii in ed. Ald. 7. Libri τὰ ἐναντία et καὶ τήν. ὑπομείνοιεν B. 8. γηρᾶναι] Libri γηρᾶσαι. 1. λυπεῖν cod. Victorii in ed. Ald. λυπεῖ B. 2. ἀηδῶς] δειλῶς B., correctus γρ. r. ἐσθίοι] ἐσθίει B. γρ. r. ἀκουμενὸς] Libri ἀκούμενος, sed κακούμενος B., correctus γρ. r. διδάσκει] διδάσκη B., διδάσκειν γρ. r. Ceteri vel sic vel διδάσκει.

6. ἐν ᾧ δοκεῖς ἐλαχίστην σώματος χρείαν εἶναι] Sequente τίς οὐκ οἶδεν secundam personam retineri non posse vidit Hirschig. Annot. p. 103, qui δοκεῖ ἐλαχίστη τοῦ σώματος χρεία εἶναι.

7. τἀναντία pro τὰ ἐναντιu, ut deteriores Anab. 4, 3, 32, scribendum fuit, ut est s. 4. Tum delendum καὶ ante τὴν εὐεξίαν. Contraria enim eorum quae διὰ τὴν καχεξίαν accidunt non propter alias res, sed propter solam εὐεξίαν accidunt. Senserat perversitatem etiam Schneiderus.

8. γηρᾶσαι] Moeris p. 115: Γηρᾶναι καὶ καταγηρᾶναι Ἀττικοί, γηρᾶσαι καὶ καταγηρᾶσαι Ἕλληνες. Ubi v. Piersonus, post quem de vitio hic tollendo Ernestus et Buttmannus Gram. v. Γηράω non debebant dubitare.

2. Ἀκουμενὸς] Acumenum medicum ejusque filium Eryximachum Plato multis in locis commemorat inter amicos Socratis. SCHN.

Παύσασθαι ἐσθίοντα, ἔφη· καὶ ἥδιόν τε καὶ εὐτελέστερον καὶ ὑγιεινότερον διάξειν παυσάμενον.

3 Ἄλλου δ᾽ αὖ λέγοντος ὅτι θερμὸν εἴη παρ᾽ ἑαυτῷ τὸ ὕδωρ ὃ πίνοι Ὅταν ἄρ᾽, ἔφη, βούλῃ θερμῷ λούσασθαι, ἕτοιμον ἔσται σοι. Ἀλλὰ ψυχρὸν, ἔφη, ἐστὶν ὥστε λούσασθαι. Ἆρ᾽ οὖν, ἔφη, καὶ οἱ οἰκέται σου ἄχθονται πίνοντές τε αὐτὸ καὶ λούμενοι αὐτῷ; Μὰ τὸν Δί᾽, ἔφη· ἀλλὰ καὶ πολλάκις τεθαύμακα ὡς ἡδέως αὐτῷ πρὸς ἀμφότερα ταῦτα χρῶνται. Πότερον δὲ, ἔφη, τὸ παρὰ σοὶ ὕδωρ θερμότερον πιεῖν ἐστιν ἢ τὸ ἐν Ἀσκληπιοῦ; Τὸ ἐν Ἀσκληπιοῦ, ἔφη· Πότερον δὲ λούσασθαι ψυχρότερον, τὸ παρὰ σοὶ ἢ τὸ ἐν Ἀμφιαράου; Τὸ ἐν Ἀμφιαράου, ἔφη. Ἐνθυμοῦ οὖν, ἔφη, ὅτι κινδυνεύεις δυσαρεστότερος εἶναι τῶν τε οἰκετῶν καὶ τῶν ἀρρωστούντων.

4 Κολάσαντος δέ τινος ἰσχυρῶς ἀκόλουθον, ἤρετο τί χαλεπαίνοι τῷ θεράποντι. Ὅτι, ἔφη, ὀψοφαγίστατός τε ὢν

ἐσθίοντα ἔφη] ἔφη ἐσθίειν B. φησὶ post ὑγιεινότερον punctis suppositis notat B. eadem, ut videtur, manu, om. duo Paris. et duo Flor. 3. βούλει B. ἐστὶν ὥστε Flor. unus, ἔσται ὥστε B. et Vatic. unus, ceteri ἐστὶν post λούσασθαι. λούμενοι Parisini duo. et Mead. λυόμενοι B. ἀρρωστούντων] νοσούντων B.

Παύσασθαι] antequam cibi satietas edentem capiat. SCHN.

3. ψυχρὸν ὥστε λούσασθαι. Sic Oecon. 16, 11: Σκληρὰ ἔσται ἡ γῆ κινεῖν. Thucydides 2, 61: Ταπεινὴ ἡ διάνοια ἐγκαρτερεῖν. SCHN.

Τὸ ἐν Ἀσκληπιοῦ] Multa de Aesculapio hoc et aegris in ejus templo decumbentibus Aristophanes Pluti v. 653 et seqq. In via a theatro ad acropolin ducente positum templum obiter commemorat Pausanias Atticorum c. 21, addens ἐν αὐτῷ κρήνη, natura aquae non indicata. Conf. Vitruvii 1, 2. SCHN.

Ἀμφιαράου] De Amphiarao mihi nondum satis liquet. Athenis in arce aram ejus fuisse testatur Pausanias 1, 34, 2, sed prope Oropum, cujus possessio diu variavit inter Athenienses et Boeotos, fuit templum cum fonte, cujus aquis usi sunt aegroti, uti Pausanias ibidem s. 3, docet. SCHN. Ἀμφιαράου Διὸς ἱερὸν prope Oropum memorat Dicaearchus qui dicitur in Mülleri Geographis vol. 1. p. 100, 6. Conf. Hyperides Orat. pro Euxenippo p. 8, 6 ed. Schneidewin., qui Prelleri de eo commentationem memorat. Athen. 2, p. 46 C: Ἰδοὺ γὰρ τοῦ ἐξ Ἀμφιαράου ὕδατος καὶ τοῦ ἐξ Ἐρετρίας συμβαλλομένων, τοῦ μὲν φαύλου, τοῦ δὲ χρηστοῦ ὄντος, οὐδ᾽ ἥτις ἐστὶ διαφορὰ κατὰ τὸν σταθμόν· D: Ἐπαινεῖ δὲ Εὐήνωρ τὰ λακκαῖα· χρηστόν τε εἶναι φάσκει τὸ ἐξ Ἀμφιαράου συμβαλλόμενον τῷ ἐν Ἐρετρίᾳ. Qui ἐξ Ἀμφιαράου dixisse videtur pro eo quod hic dicitur ἐν Ἀμφιαράου, sed Xenophontem scripsisse Ἀμφιάρεω suspicatus sum ad Steph. Thes. v. Ἀμφιάρεως. Quae forma ipsi Theodoreto p. 372 ed. Gaisf. pro altera ex libro optimo restituta. Ἀμφιαράῳ tamen est apud Hyperidem l. c. p. 9, 2. Utrumque ap. Diog. L. 2, 127, 142.

ἀρρωστούντων] qui in templo Aesculapii decumbentes aqua illa calida utebantur. SCHN.

4. ὀψοφαγίστατός τε ὢν βλακότατός ἐστι] ὀψοφαγίστατός τε καὶ βλακίστατος ἐστὶν hinc citat Athen. 7, p. 277 D, alterum quidem sive suo sive librarii errore, quem repetiit Eustath. Il. p. 867, 62, Σοφοκλῆς cum epitome

βλακότατός ἐστι καὶ φιλαργυρώτατος ὢν ἀργότατος. Ἤδη ποτὲ οὖν ἐπεσκέψω πότερος πλειόνων πληγῶν δεῖται, σὺ ἢ ὁ θεράπων;

5 Φοβουμένου δέ τινος τὴν εἰς Ὀλυμπίαν ὁδὸν, Τί, ἔφη, φοβεῖ τὴν πορείαν; οὐ καὶ οἴκοι σχεδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν περιπατεῖς; καὶ ἐκεῖσε πορευόμενος περιπατήσας ἀριστήσεις, περιπατήσας δειπνήσεις καὶ ἀναπαύσει. οὐκ οἶσθα ὅτι, εἰ ἐκτείναις τοὺς περιπάτους οὓς ἐν πέντε ἢ ἓξ ἡμέραις περιπατεῖς, ῥᾳδίως ἂν Ἀθήνηθεν εἰς Ὀλυμπίαν ἀφίκοιο; χαριέστερον δὲ καὶ προεξορμᾶν ἡμέρᾳ μιᾷ μᾶλλον ἢ ὑστερίζειν. τὸ μὲν γὰρ ἀναγκάζεσθαι περαιτέρω τοῦ μετρίου μηκύνειν τὰς ὁδοὺς χαλεπὸν, τὸ δὲ μιᾷ ἡμέρᾳ πλείονας πορευθῆναι πολλὴν ῥᾳστώνην παρέχει. κρεῖττον οὖν ἐν τῇ ὁρμῇ σπεύδειν ἢ ἐν τῇ ὁδῷ.

6 Ἄλλου δὲ λέγοντος ὡς παρετάθη μακρὰν ὁδὸν πορευθεὶς, ἤρετο αὐτὸν εἰ καὶ φορτίον ἔφερε. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφη, ἀλλὰ τὸ ἱμάτιον. Μόνος δ' ἐπορεύου, ἔφη, ἢ καὶ ἀκόλουθός σοι ἠκολούθει; Ἠκολούθει, ἔφη. Πότερον κενὸς, ἔφη, ἢ φέρων τι; Φέρων νὴ Δί', ἔφη, τά τε στρώματα καὶ τἄλλα σκεύη. Καὶ πῶς, ἔφη, ἀπήλλαχεν ἐκ τῆς ὁδοῦ; Ἐμοὶ μὲν δοκεῖν, ἔφη, βέλτιον ἐμοῦ. Τί οὖν; ἔφη, εἰ τὸ ἐκείνου φορτίον ἔδει σε φέρειν, πῶς ἂν οἴει διατεθῆναι; Κακῶς νὴ Δί', ἔφη· μᾶλλον δὲ οὐδ' ἂν ἐδυνήθην κομίσαι. Τὸ οὖν τοσούτῳ ἧττον τοῦ παιδὸς δύνασθαι πονεῖν πῶς ἠσκημένου δοκεῖ σοι ἀνδρὸς εἶναι;

4. βλακότατος] Libri βλακώτατος. Post quod τε punctis notatum in B. 5. φοβεῖ] βοβεῖται B. φοβῇ γρ. r., ut ceteri. περιπατήσας ἀριστήσεις] περιπατήσεις. καὶ B. ἀναπαύσει] Libri ἀναπαύσῃ. οὓς] τοὺς B., omisso περιπατεῖς. πολλὴν om. B. 6. πῶς] Libri πῶς τι. δοκεῖν] Libri δοκεῖ. εἰ inter versus ead. m. B. ἐδυνήθην] Libri ἠδυνήθην. τοσούτῳ] τοσοῦτον B. et alii duo.

scribens pro Ξενοφῶν. Albertus ad Hesychium vol. 1, p. 731 ex pleniori quam Tittmanni vol. 1, p. 394 Zonarae apographo: Οὕτω καὶ τὸ ὀψοφαγίστατος ὢν βλακώτατός ἐστιν. Βλακοτέρους B. infra 4, 2, 40, ubi ceteri βλακωτέρους. Ἀκόλουθος ex h. l., ut videtur, Bekk. Anecd. p. 367, 28.

5. περιπατήσας—περιπατήσας] Similis locus 2, 7, 12.

6. ἀλλὰ] ἀλλ' ἢ Weiskius. Sic variatur Hist. Gr. 1, 7, 16; Anab. 4, 6, 11; 7, 7, 53. De deleto paullo post τι v. ad 12, 4.

δοκεῖν pro δοκεῖ Cobetus p. 702. Frequens vitium notavi praef. ad Pausan. p. xxvii. Adde Polyb. 24, 8, 4.

μᾶλλον δὲ] Sic est in Cyrop. 5, 4, 49. et alibi. SCHN.

ἐδυνήθην scripsi pro ἠδυνήθην, ut 4, 2, 33, cum Stobaeo. V. ad Hist. Gr. 1, 1, 29.

πῶς ἠσκημένου] Intellige, κακῶς ἠσκημένου καὶ κακῶς ἔχοντος τὸ σῶμα indicium est et argumentum, tanto minus laboris perferre posse, quam servum. V. ad 3, 12, 5. SCHN.

ΚΕΦ. ΙΔ.

Ὁπότε δὲ τῶν συνιόντων ἐπὶ δεῖπνον οἱ μὲν μικρὸν ὄψον, οἱ δὲ πολὺ φέροιεν, ἐκέλευεν ὁ Σωκράτης τὸν παῖδα τὸ μικρὸν ἢ εἰς τὸ κοινὸν τιθέναι ἢ διανέμειν ἑκάστῳ τὸ μέρος. οἱ οὖν τὸ πολὺ φέροντες ᾐσχύνοντο τό τε μὴ κοινωνεῖν τοῦ εἰς τὸ κοινὸν τιθεμένου καὶ τὸ μὴ ἀντιτιθέναι τὸ ἑαυτῶν. ἐτίθεσαν οὖν καὶ τὸ ἑαυτῶν εἰς τὸ κοινόν· καὶ ἐπεὶ οὐδὲν πλέον εἶχον τῶν μικρὸν φερομένων, ἐπαύοντο πολλοῦ ὀψωνοῦντες.

2 Καταμαθὼν δέ ποτε τῶν συνδειπνούντων τινα τοῦ μὲν σίτου πεπαυμένον, τὸ δὲ ὄψον αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἐσθίοντα, λόγου ὄντος περὶ ὀνομάτων, ἐφ' οἵῳ ἔργῳ ἕκαστον εἴη, Ἔχοιμεν ἄν, ἔφη, ὦ ἄνδρες, εἰπεῖν ἐπὶ ποίῳ ποτὲ ἔργῳ ἄνθρωπος ὀψοφάγος καλεῖται; ἐσθίουσι μὲν γὰρ δὴ πάντες ἐπὶ τῷ σίτῳ ὄψον, ὅταν παρῇ· ἀλλ' οὐκ οἶμαί πω ἐπὶ τούτῳ γε ὀψοφάγοι καλοῦνται. Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη τις τῶν παρόντων.
3 Τί γάρ; ἔφη, ἐάν τις ἄνευ τοῦ σίτου τὸ ὄψον αὐτὸ ἐσθίῃ, μὴ ἀσκήσεως, ἀλλ' ἡδονῆς ἕνεκα, πότερον ὀψοφάγος εἶναι δοκεῖ ἢ οὔ; Σχολῇ γ' ἄν, ἔφη, ἄλλος τις ὀψοφάγος εἴη. καί τις ἄλλος τῶν παρόντων, Ὁ δὲ μικρῷ σίτῳ, ἔφη, πολὺ ὄψον ἐπεσθίων; Ἐμοὶ μέν, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ οὗτος δοκεῖ δικαίως ἂν ὀψοφάγος καλεῖσθαι· καὶ ὅταν γε οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τοῖς θεοῖς εὔχωνται πολυκαρπίαν, εἰκότως ἂν
4 οὗτος πολυοψίαν εὔχοιτο. ταῦτα δὲ τοῦ Σωκράτους εἰπόντος, νομίσας ὁ νεανίσκος εἰς αὐτὸν εἰρῆσθαι τὰ λεχθέντα τὸ μὲν ὄψον οὐκ ἐπαύσατο ἐσθίων, ἄρτον δὲ προσέλαβε. καὶ ὁ Σωκράτης καταμαθὼν, Παρατηρεῖτ', ἔφη, τοῦτον οἱ πλησίον, ὁπότερα τῷ σίτῳ ὄψῳ ἢ τῷ ὄψῳ σίτῳ χρήσεται.

1. συνιόντων] Libri ξυνιόντων. ἐκέλευεν] ἐκέλευεν οὖν B. ᾐσχύνοντο τὸ Schneiderus. Libri ᾐσχύνοντο. τοῦ—τιθεμένου] τοὺς—τιθεμένους B. μὴ ἀντιτιθέναι] μίαν τιθέναι B. πλέον] πλεῖον B. 2. συνδειπνούντων] Libri ξυνδειπνούντων. ποτε] ἂν B. 3. τὸ om. B. αὐτὸ] αὐτὸς B. 4. σίτῳ ὄψῳ—ὄψῳ σίτῳ] ὄψῳ σίτῳ—σίτῳ ὄψῳ B.

1. δεῖπνον] Al. τὸ δεῖπνον. Supra 1, 3, 6. sine varietate legitur κληθεὶς ἐπὶ δεῖπνον ἐλθεῖν. Coenam collatitiam intellige. SCHN.

φερομένων] secum afferentium, quamvis paullo antea sit φέροιεν. Unde hic etiam φερόντων malebat Ernestus. SCHN.

2. οἵῳ] Sequenti ποίῳ convenit ὁποίῳ.

3. ἀσκήσεως] Est Atticis ἄσκησις vita et victus hominis corpus ex praeceptis gymnasticis exercentis et curantis, breviter vita et victus hominis σωμασκοῦντος, qui et ἀσκητὴς dicitur. Ei opponitur ἰδιώτης. Conf. dicta ad 3, 12, 1. et 1, 2, 4. SCHN.

4. ὁπότερα] V. de hoc ὁπότερα ad H. Gr. 3, 5, 19. Ὁκότερα sic Herodot.

5 Ἄλλον δέ ποτε τῶν συνδείπνων ἰδὼν ἐπὶ τῷ ἑνὶ ψωμῷ
πλειόνων ὄψων γευόμενον, Ἆρα γένοιτ' ἄν, ἔφη, πολυ-
τελεστέρα ὀψοποιία ἢ μᾶλλον τὰ ὄψα λυμαινομένη ἢ ἣν
ὀψοποιεῖται ὁ ἅμα πολλὰ ἐσθίων καὶ ἅμα παντοδαπὰ ἡδύ-
σματα εἰς τὸ στόμα λαμβάνων; πλείω μέν γε τῶν ὀψο-
ποιῶν συμμιγνύων πολυτελέστερα ποιεῖ· ἃ δὲ ἐκεῖνοι μὴ
συμμιγνύασιν, ὡς οὐχ ἁρμόττοντα, ὁ συμμιγνύων, εἴπερ
ἐκεῖνοι ὀρθῶς ποιοῦσιν, ἁμαρτάνει τε καὶ καταλύει τὴν
6 τέχνην αὐτῶν. καίτοι πῶς οὐ γελοῖόν ἐστι παρασκευάζεσθαι
μὲν ὀψοποιοὺς τοὺς ἄριστα ἐπισταμένους, αὐτὸν δὲ μηδ'
ἀντιποιούμενον τῆς τέχνης ταύτης τὰ ὑπ' ἐκείνων ποιούμενα
μετατιθέναι; καὶ ἄλλο δέ τι προσγίγνεται τῷ ἅμα πολλὰ
ἐσθίειν ἐθισθέντι· μὴ παρόντων γὰρ πολλῶν μειονεκτεῖν
ἄν τι δοκοίη ποθῶν τὸ σύνηθες· ὁ δὲ συνεθισθεὶς τὸν ἕνα
ψωμὸν ἑνὶ ὄψῳ προπέμπειν, ὅτε μὴ παρείη πολλά, δύναιτ'
ἂν ἀλύπως τῷ ἑνὶ χρῆσθαι.

7 Ἔλεγε δὲ καὶ ὡς τὸ ἐσθίειν ἐν τῇ Ἀθηναίων γλώττῃ
εὐωχεῖσθαι καλοῖτο· τὸ δὲ εὖ προσκεῖσθαι ἔφη ἐπὶ τῷ ταῦ-
τα ἐσθίειν ἃ μήτε τὴν ψυχὴν μήτε τὸ σῶμα λυποίη μήτε
δυσεύρετα εἴη· ὥστε καὶ τὸ εὐωχεῖσθαι τοῖς κοσμίως διαι-
τωμένοις ἀνετίθει.

5. *συμμιγνύασιν*] Libri *συμμιγνύουσιν*. 6. *μὴ* cod. Vindob. *ἢ μὴ* B. *χρῆσθαι*] *χρήσασθαι* B. 7. *ἐσθίειν—εὐωχεῖσθαι*] Libri *εὐωχεῖσθαι—ἐσθίειν*. *ἃ*] *ἵνα* B.

5, 119. Athenaeus 5. p. 186 D: *Σωκράτης δ' ἰδών τινα ἀμέτρως τῇ ἐποψήσει χρώμενον, Ὦ παρόντες, ἔφη, τίς ὑμῶν τῷ μὲν ἄρτῳ ὡς ὄψῳ χρῆται, τῷ δ' ὄψῳ ὡς ἄρτῳ;*

5. *συμμιγνύασιν*] Illatam etiam Anab. 4, 6, 24, in deteriores formam *συμμιγνύουσιν* notavi ad Cyrop. 6, 4, 6, ubi etiam de *συμμιγνύων* et quod 4, 1, 3, est *ἐπιδεικνύων*.

6. *πολλὰ ἐσθίειν*] Sic s. 5. Male nonnulli *ἐπεσθίειν* ex s. 3.

7. *τὸ* in libris ante *εὐωχεῖσθαι* positum ante *ἐσθίειν* posuit Coraes, *τὸ ἐσθίειν—εὐωχεῖσθαι* Reiskius, quod longe praestat. Aristot. Poet. c. 25: *Τὸ γὰρ εὐειδὲς οἱ Κρῆτες εὐπρόσωπον καλοῦσιν*, scripsit *εὐπρόσωπον—εὐειδὲς καλοῦσιν*, nisi ita loqui voluit ut quivis contrarium ejus quod vellet intelligeret, quo redire perversitatem hujusmodi inversae orationis animadvertit G. Dindorfius praefat. ad Demosth. vol. 1, p. lxii. ed. Lips., ubi alia hujusmodi vitiorum exempla collegit.

ἃ] *ἅτινα* Stephanus tacito, quod quum nullo ex libro diserte afferatur, Oweno tacente ad *ἅτινα*, Gailio *ἵνα* annotante ex aliis tribus Parisinis, et ex Vaticano uno: *ἐσθ.* (*τινα* om.) *μήτε*, malui *ἃ*, deleto *ιν*.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΚΕΦ. Α.

Οὕτω δὲ Σωκράτης ἦν ἐν παντὶ πράγματι καὶ πάντα τρόπον ὠφέλιμος, ὥστε σκοπουμένῳ τῷ καὶ μετρίως αἰσθανομένῳ φανερὸν εἶναι ὅτι οὐδὲν ὠφελιμώτερον ἦν τοῦ Σωκράτει συνεῖναι καὶ μετ' ἐκείνου διατρίβειν ὁπουοῦν καὶ ἐν ὁτῳοῦν πράγματι, ἐπεὶ καὶ τὸ ἐκείνου μεμνῆσθαι μὴ παρόντος οὐ μικρὰ ὠφέλει τοὺς εἰωθότας τε αὐτῷ συνεῖναι καὶ ἀποδεχομένους ἐκεῖνον. καὶ γὰρ παίζων οὐδὲν ἧττον ἢ
2 σπουδάζων ἐλυσιτέλει τοῖς συνδιατρίβουσι. πολλάκις γὰρ ἔφη μὲν ἄν τινος ἐρᾶν, φανερὸς δ' ἦν οὐ τῶν τὰ σώματα πρὸς ὥραν, ἀλλὰ τῶν τὰς ψυχὰς πρὸς ἀρετὴν εὖ πεφυκότων ἐφιέμενος. ἐτεκμαίρετο δὲ τὰς ἀγαθὰς φύσεις ἐκ τοῦ ταχύ τε μανθάνειν οἷς προσέχοιεν καὶ μνημονεύειν ἃ μάθοιεν καὶ ἐπιθυμεῖν τῶν μαθημάτων πάντων δι' ὧν ἔστιν οἰκίαν τε καλῶς οἰκεῖν καὶ πόλιν καὶ τὸ ὅλον ἀνθρώποις τε καὶ τοῖς ἀνθρωπίνοις πράγμασιν εὖ χρῆσθαι· τοὺς γὰρ τοιούτους ἡγεῖτο παιδευθέντας οὐκ ἂν μόνον αὐτούς τε εὐδαίμονας εἶναι καὶ τοὺς ἑαυτῶν οἴκους καλῶς οἰκεῖν, ἀλλὰ

1. *σκοπουμένῳ τῷ καὶ μετρίως* cod. A. Stob. Fl. 1, 103, citantis c. 1. *τῷ σκοπουμένῳ τοῦτο καὶ εἰ* B. *αἰσθανομένῳ*] *αἰσθομένῳ* Stob. cod. A., omittens *ὅτι —ὠφ.*, et *καὶ—μετ' ἐκεῖνον.* 2. *ἃ* Stob. cod. A. *ἃ ἄν* libri. *αὐτῶν* Stob.

1. *μετρίως αἰσθανομένῳ*] Mediocriter attentum vel intelligentem interpretatur Ernestinus Index. Thucydides 1, 71: *Δρῷμεν δ' ἂν ἄδικον οὐδὲν οὔτε πρὸς θεῶν τῶν ὁρκίων οὔτε πρὸς ἀνθρώπων τῶν αἰσθανομένων*, ubi scholion *φρονίμων* interpretatur. Simile pene est infra 5, 6: *Αἰσθανομένους τῶν ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν*, qui bona et mala noverunt et discernunt. Hom. Odysseae Θ, 547: *Ὅστ' ὀλίγον περ ἐπιψαύῃ πραπίδεσσιν*, id est *φρόνιμός ἐστι.* SCHN. Huic igitur potius articulo opus est quam alteri participio.

καὶ ἄλλους ἀνθρώπους καὶ πόλεις δύνασθαι εὐδαίμονας
3 ποιεῖν. οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἐπὶ πάντας ᾔει, ἀλλὰ τοὺς
μὲν οἰομένους φύσει ἀγαθοὺς εἶναι, μαθήσεως δὲ κατα-
φρονοῦντας, ἐδίδασκεν ὅτι αἱ ἄρισται δοκοῦσαι εἶναι φύ-
σεις μάλιστα παιδείας δέονται, ἐπιδεικνύων τῶν τε ἵππων
τοὺς εὐφυεστάτους θυμοειδεῖς τε καὶ σφοδροὺς ὄντας, εἰ μὲν
ἐκ νέων δαμασθεῖεν, εὐχρηστοτάτους καὶ ἀρίστους γιγνομέ-
νους, εἰ δὲ ἀδάμαστοι γένοιντο, δυσκαθεκτοτάτους καὶ φαυ-
λοτάτους· καὶ τῶν κυνῶν τῶν εὐφυεστάτων, φιλοπόνων τε
οὐσῶν καὶ ἐπιθετικῶν τοῖς θηρίοις, τὰς μὲν καλῶς ἀχθεί-
σας ἀρίστας γίγνεσθαι πρὸς τὰς θήρας καὶ χρησιμωτάτας,
ἀναγώγους δὲ γενομένας ματαίους τε καὶ μανιώδεις καὶ
4 δυσπειθεστάτας. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων τοὺς εὐφυ-
εστάτους, ἐρρωμενεστάτους τε ταῖς ψυχαῖς ὄντας καὶ ἐξερ-
γαστικωτάτους ὧν ἂν ἐγχειρῶσι, παιδευθέντας μὲν καὶ
μαθόντας ἃ δεῖ πράττειν, ἀρίστους τε καὶ ὠφελιμωτάτους
γίγνεσθαι· πλεῖστα γὰρ καὶ μέγιστα ἀγαθὰ ἐργάζεσθαι·
ἀπαιδεύτους δὲ καὶ ἀμαθεῖς γενομένους κακίστους τε καὶ
βλαβερωτάτους γίγνεσθαι· κρίνειν γὰρ οὐκ ἐπισταμένους
ἃ δεῖ πράττειν πολλάκις πονηροῖς ἐπιχειρεῖν πράγμασι,
μεγαλείους δὲ καὶ σφοδροὺς ὄντας δυσκαθέκτους τε καὶ
δυσαποτρέπτους εἶναι· διὸ πλεῖστα καὶ μέγιστα κακὰ ἐργά-
5 ζεσθαι. τοὺς δ' ἐπὶ πλούτῳ μέγα φρονοῦντας καὶ νομί-
ζοντας οὐδὲν προσδεῖσθαι παιδείας, ἐξαρκέσειν δὲ σφίσι
τὸν πλοῦτον οἰομένους πρὸς τὸ διαπράττεσθαί τε ὅ τι ἂν
βούλωνται καὶ τιμᾶσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἐφρένου λέ-
γων ὅτι μῶρος μὲν εἴη, εἴ τις οἴεται μὴ μαθὼν τά τε ὠφέ-
λιμα καὶ τὰ βλαβερὰ τῶν πραγμάτων διαγνώσεσθαι, μῶ-
ρος δ', εἴ τις μὴ διαγιγνώσκων μὲν ταῦτα, διὰ δὲ τὸν
πλοῦτον ὅ τι ἂν βούληται ποριζόμενος οἴεται δυνήσεσθαι
τὰ συμφέροντα πράττειν, ἠλίθιος δ', εἴ τις μὴ δυνάμενος
τὰ συμφέροντα πράττειν εὖ τε πράττειν οἴεται καὶ τὰ πρὸς

3. ᾔει] ἦν B. εἶναι φύσεις] φύσεις Stob. τε om. Stob. ἀδάμαστοι] ἀγύμναστοι Stob. ἀχθείσας] ἀναχθείσας B. γιγνομένας libri. γινομένους Stob. 4. ἐργάζεσθαι] ἐξεργάζεσθαι Stob. πλεῖστα] πλεῖστά τε Stob. 5. ἐξαρκέσειν] ἐξαρκεῖν B. τε ὅ τι] ὅ τι Stob. μῶρος] μωρὸς libri hic et infra. εὖ τε Stob. Libri οὔτε. οἴεται καὶ τὰ] οἴεται τὰ B.

3. ἐπιδεικνύων] V. ad 3, 14, 5. φιλοπόνων] Sic φιλοπονία Ven. 7, 2, et alibi πόνος et πονεῖν de cursu.

Tum γενομένας Schneiderus. Sic s. 4. Stob. cod. A. ἀμαθὴς γινόμενος.

τὸν βίον αὐτῷ ἱκανῶς παρεσκευάσθαι, ἠλίθιος δὲ καὶ εἴ τις οἴεται διὰ τὸν πλοῦτον μηδὲν ἐπιστάμενος δόξειν τι ἀγαθὸς εἶναι ἢ μηδὲν ἀγαθὸς εἶναι δοκῶν εὐδοκιμήσειν.

ΚΕΦ. Β.

Τοῖς δὲ νομίζουσι παιδείας τε τῆς ἀρίστης τετυχηκέναι
καὶ μέγα φρονοῦσιν ἐπὶ σοφίᾳ ὡς προσεφέρετο, νῦν διη-
γήσομαι. καταμαθὼν γὰρ Εὐθύδημον τὸν καλὸν γράμ-
ματα πολλὰ συνειλεγμένον ποιητῶν τε καὶ σοφιστῶν τῶν
εὐδοκιμωτάτων, καὶ ἐκ τούτων ἤδη τε νομίζοντα διαφέρειν
τῶν ἡλικιωτῶν ἐν σοφίᾳ καὶ μεγάλας ἐλπίδας ἔχοντα πάν-
των διοίσειν τῷ δύνασθαι λέγειν τε καὶ πράττειν, πρῶτον
μέν, αἰσθανόμενος αὐτὸν διὰ νεότητα οὔπω εἰς τὴν ἀγορὰν
εἰσιόντα, εἰ δέ τι βούλοιτο διαπράξασθαι, καθίζοντα εἰς
ἡνιοποιεῖόν τι τῶν ἐγγὺς τῆς ἀγορᾶς, εἰς τοῦτο καὶ αὐτὸς
2 ᾔει τῶν μεθ' ἑαυτοῦ τινας ἔχων. καὶ πρῶτον μὲν πυνθα-
νομένου τινὸς πότερον Θεμιστοκλῆς διὰ συνουσίαν τινὸς
τῶν σοφῶν ἢ φύσει τοσοῦτον διήνεγκε τῶν πολιτῶν ὥστε

αὐτῷ om. B. ἱκανῶς] Libri ἢ καλῶς ἢ ἱκανῶς. Stob. ἱκανῶς ἢ καλῶς. δόξειν] δόξει B. δοκῶν] δοκεῖν B. 1. οὔπω Castalio. Libri οὕτως. ἡνιοποιεῖον] τὸ ἡνιοποιεῖον, eraso sequenti τι, B. τοῦτο] τὸ in ὃ mutatum B.

5. ἱκανῶς] Manifestum est Stobaei scripturam ἱκανῶς ἢ καλῶς sic esse corrigendam ut deleatur dittographia ἢ καλῶς. Neque Hist. Gr. 1, 7, 31: Τί τούτων οὐχ ἱκανῶς καὶ καλῶς ἔπραξαν scripsisse credo Xenophontem, sed οὐχ ἱκανῶς ἔπραξαν, ut Oec. 4, 10: Κἂν μὲν ὁ φρούραρχος μὴ ἱκανῶς τῇ χώρᾳ ἀρήγῃ, est varietas μὴ καλῶς. Praecedens εὖ πράττειν omittit codex Vindob. Ita tollendum καὶ cum B. post οἴεται.

1. τὸν καλὸν] Vide ad 1, 2, 29, annotata. SCHN. De cognomine τοῦ καλοῦ v. Heindorf. ad Plat. Hippiae maj. init.

σοφιστῶν] The word σοφιστῶν is here used just in the same sense as τοὺς θησαυροὺς τῶν πάλαι σοφῶν ἀνδρῶν, οὓς ἐκεῖνοι κατέλιπον ἐν βιβλίοις γράψαντες etc. 1, 6, 14. It is used in a different sense 1, 1, 11, to signify teachers who gave instruction on physical and astronomical subjects, which Socrates and Xenophon both disapproved. Grot. Hist. vol. 8, p. 480. Conf. 1, 6, 13.

εἰς τὴν ἀγορὰν εἰσιόντα] Quod qua aetate licuerit e narratione de Glaucone 3, 6, 1, patet. Aristophanes Equit. 1373: Οὐ δ' ἀγοράσάγένειος οὐδεὶς ἐν ἀγορᾷ, ubi de concione est. Hic s. 3. de Euthydemo est: Οὑτοσὶ ἐν ἡλικίᾳ γενόμενος, τῆς πόλεως λόγον περί τινος προτιθείσης, οὐκ ἀφέξεται τοῦ συμβουλεύειν. Qui nondum adeptus aetatem quam vellet forum ipse attingere non audet, sed in vicinia praestolatur eventum rei per cognatos et amicos ad populum delatae. Isocrates in Areopagitico p. 149 C: Τοιγαροῦν οὐκ ἐν τοῖς σκιραφίοις οἱ νεώτεροι διέτριβον—οὕτω δ' ἔφευγον τὴν ἀγοράν, ὥστε, εἰ καί ποτε διελθεῖν ἀναγκασθεῖεν, μετὰ πολλῆς αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης ἐφαίνοντο τοῦτο ποιοῦντες. SCHN.

πρὸς ἐκεῖνον ἀποβλέπειν τὴν πόλιν, ὁπότε σπουδαίου ἀνδρὸς δεηθείη, ὁ Σωκράτης βουλόμενος κινεῖν τὸν Εὐθύδημον εὔηθες ἔφη εἶναι τὸ οἴεσθαι τὰς μὲν ὀλίγου ἀξίας τέχνας μὴ γίγνεσθαι σπουδαίους ἄνευ διδασκάλων ἱκανῶν, τὸ δὲ προεστάναι πόλεως, πάντων ἔργων μέγιστον ὄν, ἀπὸ
3 ταὐτομάτου παραγίγνεσθαι τοῖς ἀνθρώποις. πάλιν δέ ποτε παρόντος τοῦ Εὐθυδήμου, ὁρῶν αὐτὸν ἀποχωροῦντα τῆς συνεδρίας, καὶ φυλαττόμενον μὴ δόξῃ τὸν Σωκράτη θαυμάζειν ἐπὶ σοφίᾳ, Ὅτι μέν, ἔφη, ὦ ἄνδρες, Εὐθύδημος οὑτοσὶ ἐν ἡλικίᾳ γενόμενος, τῆς πόλεως λόγον περί τινος προτιθείσης, οὐκ ἀφέξεται τοῦ συμβουλεύειν εὔδηλόν ἐστιν ἐξ ὧν ἐπιτηδεύει· δοκεῖ δέ μοι καλὸν προοίμιον τῶν δημηγοριῶν παρασκευάσασθαι φυλαττόμενος μὴ δόξῃ μανθάνειν τι παρά του. δῆλον γὰρ ὅτι λέγειν ἀρχόμενος ὧδε
4 προοιμιάσεται· "Παρ' οὐδενὸς μὲν πώποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδὲν ἔμαθον, οὐδ' ἀκούων τινὰς εἶναι λέγειν τε καὶ πράττειν ἱκανοὺς ἐζήτησα τούτοις ἐντυχεῖν, οὐδ' ἐπεμελήθην τοῦ διδάσκαλόν τινά μοι γενέσθαι τῶν ἐπισταμένων, ἀλλὰ καὶ τἀναντία· διατετέλεκα γὰρ φεύγων οὐ μόνον τὸ μανθάνειν τι παρά τινος, ἀλλὰ καὶ τὸ δόξαι. ὅμως δὲ ὅ τι
5 ἂν ἀπὸ ταὐτομάτου ἐπίῃ μοι συμβουλεύσω ὑμῖν." ἁρμόσειε δ' ἂν οὕτω προοιμιάζεσθαι καὶ τοῖς βουλομένοις παρὰ τῆς ·πόλεως ἰατρικὸν ἔργον λαβεῖν· "Παρ' οὐδενὸς μὲν

3. *συνεδρίας* C. et cod. Victorii in ed. Ald. *συνέδρας* B. *σωκράτη*] Libri *σωκράτην*, sed B. *τῷ σωκράτῃ*. *ἐστιν* om. B. *δημηγοριῶν* Parisini duo. *δημηγορικῶν* B. 4. *ἀπὸ ταὐτομάτου*] *ἀπ' αὐτομάτου* B. *ἐπίῃ*] *ἐπήει* B. 5. *λαβεῖν*] *ἐπιτήδειον γὰρ αὐτοῖς εἴη τοῦ λόγου ἄρχεσθαι ἐντεῦθεν* addunt libri.

2. *ἀπὸ ταὐτομάτου*] Alibi apud Xenophontem et Platonem *ἀπὸ* et *ἐκ τοῦ αὐτομάτου*, librariorum culpa, et apud Hippocr. p. 100 G, *ἀπὸ αὐτομάτου*, sed *ἀπὸ ταὐτομάτου* 108 H, 109 A; *ὑπὸ τοῦ αὐτομάτου* 110 E, quum libri Thucydidis omnes fere servent *ταὐτομάτου*.

3. *προτιθείσης*] Cum praeco, convocato populo ad concionem, dicendi potestatem faceret de re proposita, ut apud Demosthenem de Corona p. 285, 6, *τίς ἀγορεύειν βούλεται*; et apud Aristophanem Acharn. 45. SCHN.

4. *τἀναντία· διατετέλεκα γὰρ*] Additum *γὰρ* auctoritate codicis Vindob. et versionis Bessarionis delevit Ernestus, puncto post *τἀναντία* sublato. Infra s. 22: *Οὐδὲ δι' ἓν τούτων, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον· οἱ γὰρ πλεῖστοι—εἰσιν.* Addit Heindorfius Isocratis Areopag. p. 156 D: *Ἡμεῖς δὲ τοὐναντίον· ἀλλήλοις μὲν γὰρ κακὰ παρέχοντες οὐδεμίαν ἡμέραν διαλείπομεν.* SCHN.

5. *ἰατρικὸν ἔργον λαβεῖν*] Medicos, certe ingenuos, in concione populi fuisse creatos, censet Weiskius: nam duplicis fuisse generis, servos et liberos, et hos quidem illorum dominos. Liberos maxime curasse liberos, servos vero servos. De servis, inquit, nemo publice inquirebat, quam salubria vel consilia vel medicamenta aegrotis darent, ut videantur tantum dominis aliquando rationem horum

πώποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἰατρικὴν τέχνην ἔμαθον, οὐδ' ἐζήτησα διδάσκαλον ἐμαυτῷ γενέσθαι τῶν ἰατρῶν οὐδένα· διατετέλεκα γὰρ φυλαττόμενος οὐ μόνον τὸ μαθεῖν τι παρὰ τῶν ἰατρῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ δόξαι μεμαθηκέναι τὴν τέχνην ταύτην. ὅμως δέ μοι τὸ ἰατρικὸν ἔργον δότε· πειράσομαι γὰρ ἐν ὑμῖν ἀποκινδυνεύων μανθάνειν." πάντες
6 οὖν οἱ παρόντες ἐγέλασαν ἐπὶ τῷ προοιμίῳ. ἐπεὶ δὲ φανερὸς ἦν ὁ Εὐθύδημος ἤδη μὲν οἷς ὁ Σωκράτης λέγοι προσέχων, ἔτι δὲ φυλαττόμενος αὐτός τι φθέγγεσθαι, καὶ νομίζων τῇ σιωπῇ σωφροσύνης δόξαν περιβάλλεσθαι, τότε ὁ Σωκράτης βουλόμενος αὐτὸν παῦσαι τούτου, Θαυμαστὸν γάρ, ἔφη, τί ποτε οἱ βουλόμενοι κιθαρίζειν ἢ αὐλεῖν ἢ ἱππεύειν ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων ἱκανοὶ γενέσθαι πειρῶνται ὡς συνεχέστατα ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλωνται δυνατοὶ γενέσθαι, καὶ οὐ καθ' ἑαυτούς, ἀλλὰ παρὰ τοῖς ἀρίστοις δοκοῦσιν εἶναι, πάντα ποιοῦντες καὶ ὑπομένοντες ἕνεκα τοῦ μηδὲν ἄνευ τῆς ἐκείνων γνώμης ποιεῖν, ὡς οὐκ ἂν ἄλλως ἀξιόλογοι γενόμενοι· τῶν δὲ βουλομένων δυνατῶν γενέσθαι λέγειν τε καὶ πράττειν τὰ πολιτικὰ νομίζουσί τινες ἄνευ παρασκευῆς καὶ ἐπιμελείας αὐτόματοι ἐξαίφνης δυνα-
7 τοὶ ταῦτα ποιεῖν ἔσεσθαι. καίτοι γε τοσούτῳ ταῦτα ἐκείνων δυσκατεργαστότερα φαίνεται ὅσῳπερ πλειόνων περὶ ταῦτα πραγματευομένων ἐλάττους οἱ κατεργαζόμενοι γίγνονται. δῆλον οὖν ὅτι καὶ ἐπιμελείας δέονται πλείονος καὶ

6. λέγοι] λέγει B. οὐ ante καθ' addidit rubricator in B. et Paris. unus, cod. Victor. in ed. Flor.

reddidisse. Ab aegrotis nullus honos illis habebatur, sed de publico quaedam stipendia accepisse videntur. Locus de hac re classicus est Platonis Legg. 4, p. 720 A. Gorgiae p. 455 A; Polit. p. 259 A, ubi commemorantur δημοσιεύοντες ἰατροί, i. e. gratis operam aegrotis praestantes medici. Sunt autem illi publice creati. Non accurate hoc in Lexicis recentioribus traditur. Sed clare Suidas: Δημοσιεύω, δωρεὰν ἐργάζομαι. Ἀριστοφάνης (Acharn. 1030)· Ἀλλ', ὦ πόνηρ', οὐ δημοσιεύων τυγχάνω. οἱ γὰρ δημοσίᾳ χειροτονούμενοι ἰατροὶ καὶ δημόσιοι προῖκα ἐθεράπευον, ex schol. Aristoph. Δημόσιοι haud dubie servi sunt publici medicinam facientes. Haec eadem tradidi ipse ad Aristotelis Politica 2, 4, p. 108. SCHN. Καὶ δημόσιοι delet G. Dindorfius.

ἐπιτήδειον—ἐντεῦθεν] Haec non differunt ab antecedentibus, suntque vix genuina. ERNEST. Omiserat jam Bessario.

ἀποκινδυνεύων] Quod medici quamvis non profiteantur, multi tamen taciti faciunt. "Discunt periculis nostris et experimenta per mortes agunt," ut ait Plinius 29, 1. SCHN.

6. περιβάλλεσθαι] περιβαλεῖσθαι Cobetus p. 702.

7. καίτοι γε] V. ad 1, 2, 3. Omittit γε Parisinus unus.

8 ἰσχυροτέρας οἱ τούτων ἐφιέμενοι ἢ οἱ ἐκείνων. κατ᾽ ἀρχὰς
μὲν οὖν ἀκούοντος Εὐθυδήμου τοιούτους λόγους ἔλεγε Σω-
κράτης· ὡς δ᾽ ᾔσθετο αὐτὸν ἑτοιμότερον ὑπομένοντα, ὅτε
διαλέγοιτο, καὶ προθυμότερον ἀκούοντα, μόνος ἦλθεν εἰς
τὸ ἡνιοποιεῖον· παρακαθεζομένου δ᾽ αὐτῷ τοῦ Εὐθυδήμου,
Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, τῷ ὄντι, ὥσπερ ἐγὼ ἀκούω,
πολλὰ γράμματα συνῆχας τῶν λεγομένων σοφῶν ἀνδρῶν
γεγονέναι; Καὶ ὁ Εὐθύδημος, Νὴ τὸν Δί᾽, ἔφη, ὦ Σώ-
κρατες· καὶ ἔτι γε συνάγω, ἕως ἂν κτήσωμαι ὡς ἂν δύνω-
9 μαι πλεῖστα. Νὴ τὴν Ἥραν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἄγαμαί γέ
σου, διότι οὐκ ἀργυρίου καὶ χρυσίου προείλου θησαυροὺς
κεκτῆσθαι μᾶλλον ἢ σοφίας· δῆλον γὰρ ὅτι νομίζεις ἀργύ-
ριον καὶ χρυσίον οὐδὲν βελτίους ποιεῖν τοὺς ἀνθρώπους,
τὰς δὲ τῶν σοφῶν ἀνδρῶν γνώμας ἀρετῇ πλουτίζειν τοὺς
κεκτημένους. καὶ ὁ Εὐθύδημος ἔχαιρεν ἀκούων ταῦτα, νο-
μίζων δοκεῖν τῷ Σωκράτει ὀρθῶς μετιέναι τὴν σοφίαν.
10 ὁ δὲ καταμαθὼν αὐτὸν ἡσθέντα τῷ ἐπαίνῳ τούτῳ, Τί δὲ
δὴ βουλόμενος ἀγαθὸς γενέσθαι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, συλ-
λέγεις τὰ γράμματα; ἐπεὶ δὲ διεσιώπησεν ὁ Εὐθύδημος
σκοπῶν ὅ τι ἀποκρίναιτο, πάλιν ὁ Σωκράτης, Ἆρα μὴ
ἰατρός; ἔφη· πολλὰ γὰρ καὶ ἰατρῶν ἐστι συγγράμματα.
καὶ ὁ Εὐθύδημος, Μὰ Δί᾽, ἔφη, οὐκ ἔγωγε. Ἀλλὰ μὴ
ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι; γνωμονικοῦ γὰρ ἀνδρὸς καὶ
τοῦτο δεῖ. Οὔκουν ἔγωγ᾽, ἔφη. Ἀλλὰ μὴ γεωμέτρης ἐπι-
θυμεῖς, ἔφη, γενέσθαι ἀγαθὸς, ὥσπερ ὁ Θεόδωρος; Οὐδὲ
γεωμέτρης, ἔφη. Ἀλλὰ μὴ ἀστρολόγος, ἔφη, βούλει γε-
νέσθαι; Ὡς δὲ καὶ τοῦτο ἠρνεῖτο, Ἀλλὰ μὴ ῥαψῳδός;
ἔφη· καὶ γὰρ τὰ Ὁμήρου σέ φασιν ἔπη πάντα κεκτῆσθαι.

8. *συνῆχας*] *σύνηχας* et *λο* super *νη* eadem fortasse m. B. *καὶ*] super alia littera B. 10. *ἐπιθυμεῖς, ἔφη, γενέσθαι ἀγαθὸς*] *ἔφη, ἀγαθὸς βούλει γενέσθαι* B. *ὡς*] *ἐπὶ* B. *σε* om. B., addit rubricator.

8. *γράμματα*] *Τὰ γράμματα τῶν ἀρχαίων ἀνδρῶν* pro *συγγράμματα* dictum retulit Phrynichus in Bekkeri Anecd. p. 31, 32. SCHN. V. s. 1.

συνῆχας] *τὸ ξυνῆχα παρὰ Ξενοφῶντι ἀντὶ τοῦ συνήγαγον* citat Herodianus in schematismis Homericis in annot. ad Etym. M. p. 9, 28. Verba *καὶ ὁ Εὐθύδημος*, quae unus servavit B., et saepius sunt infra, facile credam delenda.

10. *συλλέγεις*] Potius *συλλέγει* ut s. 1.

γνωμονικοῦ] Respicit *γνώμας* s. 9. Constructionis verbi *δεῖ* cum genitivo rei et accusativo personae, quam rarissimam dicit Valckenarius apud Bakium ad Apsinem p. xxxvi, ubi aliud ejus exemplum tractat, poetarum nonnulla v. in Thes. Stephani v. *Δέω*, p. 1033 C. Hic nonnulli *τούτῳ*.

Θεόδωρος] Cyrenaeus, Socratis praeceptor, de quo Platonis Theaetetus narrat. Conf. infra 4, 7, 3. SCHN.

Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφη· τοὺς γάρ τοι ῥαψῳδοὺς οἶδα τὰ
11 μὲν ἔπη ἀκριβοῦντας, αὐτοὺς δὲ πάνυ ἠλιθίους ὄντας. καὶ
ὁ Σωκράτης ἔφη, Οὐ δήπου, ὦ Εὐθύδημε, ταύτης τῆς
ἀρετῆς ἐφίεσαι δι' ἣν ἄνθρωποι πολιτικοὶ γίγνονται καὶ
οἰκονομικοὶ καὶ ἄρχειν ἱκανοὶ καὶ ὠφέλιμοι τοῖς τε ἄλλοις
ἀνθρώποις καὶ ἑαυτοῖς; καὶ ὁ Εὐθύδημος, Σφόδρα γ', ἔφη,
ὦ Σώκρατες, ταύτης τῆς ἀρετῆς δέομαι. Νὴ Δί', ἔφη ὁ
Σωκράτης, τῆς καλλίστης ἀρετῆς καὶ μεγίστης ἐφίεσαι
τέχνης· ἔστι γὰρ τῶν βασιλέων αὕτη καὶ καλεῖται βασι-
λική. ἀτάρ, ἔφη, κατανενόηκας, εἰ οἷόν τέ ἐστι μὴ ὄντα
δίκαιον ἀγαθὸν ταῦτα γενέσθαι; Καὶ μάλα, ἔφη, καὶ οὐχ
12 οἷόν τέ γε ἄνευ δικαιοσύνης ἀγαθὸν πολίτην γενέσθαι. Τί
οὖν; ἔφη, σὺ δὴ τοῦτο κατείργασαι; Οἶμαί γ', ἔφη, ὦ
Σώκρατες, οὐδενὸς ἂν ἧττον φανῆναι δίκαιος. Ἆρ' οὖν,
ἔφη, τῶν δικαίων ἐστὶν ἔργα ὥσπερ τῶν τεκτόνων; Ἔστι
μέντοι, ἔφη. Ἆρ' οὖν, ἔφη, ὥσπερ οἱ τέκτονες ἔχουσι τὰ
ἑαυτῶν ἔργα ἐπιδεῖξαι, οὕτως οἱ δίκαιοι τὰ αὑτῶν ἔχοιεν ἂν
ἐξηγήσασθαι; Μὴ οὖν, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, οὐ δύνωμαι
ἐγὼ τὰ τῆς δικαιοσύνης ἔργα ἐξηγήσασθαι; καὶ νὴ Δί'
ἔγωγε τὰ τῆς ἀδικίας· ἐπεὶ οὐκ ὀλίγα ἔστι καθ' ἑκάστην
13 ἡμέραν τοιαῦτα ὁρᾶν τε καὶ ἀκούειν. Βούλει οὖν, ἔφη ὁ
Σωκράτης, γράψωμεν ἐνταυθὶ μὲν δέλτα, ἐνταυθὶ δὲ ἄλφα;
εἶτα ὅ τι μὲν ἂν δοκῇ ἡμῖν τῆς δικαιοσύνης ἔργον εἶναι,
πρὸς τὸ δέλτα θῶμεν, ὅ τι δ' ἂν τῆς ἀδικίας, πρὸς τὸ
ἄλφα; Εἴ τί σοι δοκεῖ, ἔφη, προσδεῖν τούτων, ποίει ταῦ-

11–23. ὦμεν citat Stob. Fl. 9, 59, cujus A. εἶπεν pro ἔφη. καὶ οὐχ] οὐχ Stob. 12. δὴ] ἤδη Stob. αὑτῶν] ἑαυτῶν Stob. ἂν ἐξηγήσασθαι Stob. διεξηγήσασθαι B. Alii nonnulli ἂν διηγήσασθαι. οὐ δύνωμαι ἐγὼ] ἐγὼ οὐ δύναμαι Stob. καὶ νὴ—ὀλίγα om. B., cujus m.g = 13. τοιαῦτα post ὁρᾶν τε Stob. ἐνταυθὶ] ἐνταυθοῖ B. Stob. ἐνταυθεῖ Parisini duo. δοκῇ] δοκοῖ B. θῶμεν Mead. τιθῶμεν ceteri et Stob. τούτων] τούτω B.

ἠλιθίους] In hanc sententiam exstat Platonis dialogus Ionis nomine inscriptus. SCHN.

11. οὐ δήπου—βασιλική citantur in Maji Collect. Vatic. vol. 2, p. 608.

ἀρετῆς] Ex praecedenti illatum videtur pro ἄρα. Stob. cod. A. omittit τῆς.

καὶ οὐχ οἷόν τέ γε] Conf. 4, 5, 2. Plato Reip. 3, p. 412 B: Δεήσει μέντοι ὡς οἷόν τέ γε μάλιστα, ubi nulla est auctoritas scripturae sine γε.

13. ἐνταυθὶ] Alienam ab Atticis formam ἐνταυθοῖ, ut post Elmslejum ad Eur. Iph. T. 1010, pluribus dixi ad Thes. Stephani. habet Hyperides in Epitaphio v. 99: Τῷ τόπῳ, τῷ ἐνταυθοῖ γεγενῆσθαι τὴν μάχην. Cui restituendum esse ἐνταῦθα non dubitarem, nisi totum illud τῷ ἐνταυθοῖ γεγενῆσθαι τὴν μάχην grammatico potius quam oratore dignum videretur additamentum.

14 τα. καὶ ὁ Σωκράτης γράψας ὥσπερ εἶπεν, Οὐκοῦν, ἔφη,
ἔστιν ἐν ἀνθρώποις τὸ ψεύδεσθαι; Ἔστι μέντοι, ἔφη.
Ποτέρωσε οὖν, ἔφη, θῶμεν τοῦτο; Δῆλον, ἔφη, ὅτι πρὸς
τὴν ἀδικίαν. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ τὸ ἐξαπατᾶν ἔστι; Καὶ
μάλα, ἔφη. Τοῦτο οὖν ποτέρωσε θῶμεν; Καὶ τοῦτο δῆ-
λον ὅτι, ἔφη, πρὸς τὴν ἀδικίαν. Τί δὲ τὸ κακουργεῖν;
Καὶ τοῦτο, ἔφη. Τὸ δὲ ἀνδραποδίζεσθαι; Καὶ τοῦτο.
Πρὸς δὲ τῇ δικαιοσύνῃ οὐδὲν ἡμῖν τούτων κείσεται, ὦ Εὐ-
15 θύδημε; Δεινὸν γὰρ ἂν εἴη, ἔφη. Τί δ᾽; ἐάν τις στρατη-
γὸς αἱρεθεὶς ἄδικόν τε καὶ ἐχθρὰν πόλιν ἐξανδραποδίσηται,
φήσομεν τοῦτον ἀδικεῖν; Οὐ δῆτα, ἔφη. Δίκαια δὲ ποι-
εῖν οὐ φήσομεν; Καὶ μάλα. Τί δ᾽; ἐὰν ἐξαπατᾷ πο-
λεμῶν αὐτοῖς; Δίκαιον, ἔφη, καὶ τοῦτο. Ἐὰν δὲ κλέ-
πτῃ τε καὶ ἁρπάζῃ τὰ τούτων, οὐ δίκαια ποιήσει; Καὶ
μάλα, ἔφη· ἀλλ᾽ ἐγώ σε τὸ πρῶτον ὑπελάμβανον πρὸς
τοὺς φίλους μόνον ταῦτ᾽ ἐρωτᾶν. Οὐκοῦν, ἔφη, ὅσα πρὸς
τῇ ἀδικίᾳ ἐθήκαμεν, ταῦτα καὶ πρὸς τῇ δικαιοσύνῃ θετέον
16 ἂν εἴη; Ἔοικεν, ἔφη. Βούλει οὖν, ἔφη, ταῦτα οὕτω
θέντες διορισώμεθα πάλιν πρὸς μὲν τοὺς πολεμίους δί-
καιον εἶναι τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, πρὸς δὲ τοὺς φίλους ἄδι-
κον, ἀλλὰ δεῖν πρός γε τούτους ὡς ἁπλούστατον εἶναι;
Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Εὐθύδημος. Τί οὖν; ἔφη ὁ Σω-
17 κράτης, ἐάν τις στρατηγὸς ὁρῶν ἀθύμως ἔχον τὸ στρά-
τευμα ψευσάμενος φήσῃ συμμάχους προσιέναι, καὶ τῷ
ψεύδει τούτῳ παύσῃ τῆς ἀθυμίας τοὺς στρατιώτας, ποτέ-
ρωσε τὴν ἀπάτην ταύτην θήσομεν; Δοκεῖ μοι, ἔφη, πρὸς
τὴν δικαιοσύνην. Ἐὰν δέ τις υἱὸν ἑαυτοῦ δεόμενον φαρ-

14. *τὸ* ante *ψεύδεσθαι* om. libri et Stob., ante *ἐξαπατᾶν* B. et Stob. *κακουργεῖν*] *κλέπτειν* Stob., qui etiam *τί δ᾽ ἀνδραπ.* *καὶ τοῦτο*] *καὶ τοῦτο ἔφη* B. *γὰρ* om. Stob. 15. *ἐξανδραποδίσηται*] *ἐξανδραποδιεῖται* B. *τί δ᾽; ἐὰν*] *τί δέ; ἂν* B. Stob. *σε πρῶτα ὑπέλαβον* Stob. Idem *μόνους.* *ταῦτα* B. Stob. Ceteri *πάντα.* 16. *τὰ τοιαῦτα*] *ταῦτα* Stob. *ὁ εὐθ.* om. Stob. 17. *τῆς ἀθυμίας τοὺς στρατιώτας* B. Stob. *ὰς* super *ῆς* et *οῖς* et *αις* super *οὺς* et *ας* B. ead. m. *ποτέρωσε*] Libri et Stob. Libri *ποτέρωθι.* *θήσομεν*] *φήσομεν* B. pr. *φαρμακίας* B.

14. *τὸ ψεύδεσθαι*] Malui articulum semel addere, quia sic perpetuo est in dialogis Socraticis, et ipsa linguae ratio postulat, vid. v. c. 1, 4, 6 seq., quam quod Stephano placebat, ter delere. ERNEST. Tum Stob. pro *θῶμεν* bis *θῶ*, sed cod. A. priori addit *καί.*

15. *πρὸς τοὺς φίλους*] Intelligendum, facta cogitantem.

17. *ποτέρωσε*, ut continuo et s. 14, pro *ποτέρωθι* Cobetus p. 703. Sic *ἄλλοσε, ἀλλαχόσε*, in *ἄλλοθι, ἀλλαχόθι* corrupta H. Gr. 2, 2, 2, et alibi, vel vicissim.

μακείας καὶ μὴ προσιέμενον φάρμακον ἐξαπατήσας ὡς
σιτίον τὸ φάρμακον δῷ, καὶ τῷ ψεύδει χρησάμενος οὕτως
ὑγιᾶ ποιήσῃ, ταύτην αὖ τὴν ἀπάτην ποῖ θετέον; Δοκεῖ μοι,
ἔφη, καὶ ταύτην εἰς τὸ αὐτό. Τί δ'; ἐάν τις, ἐν ἀθυμίᾳ
ὄντος φίλου, δείσας μὴ διαχρήσηται ἑαυτὸν, κλέψῃ ἢ ἁρ-
πάσῃ ἢ ξίφος ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, τοῦτο αὖ ποτέρωσε
θετέον; Καὶ τοῦτο νὴ Δί', ἔφη, πρὸς τὴν δικαιοσύνην.
18 *Λέγεις, ἔφη, σὺ οὐδὲ πρὸς τοὺς φίλους ἅπαντα δεῖν ἁπλοί-*
ζεσθαι; Μὰ Δί' οὐ δῆτα, ἔφη· ἀλλὰ μετατίθεμαι τὰ εἰρη-
μένα, εἴπερ ἔξεστι. Δεῖ γέ τοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐξεῖναι
19 *πολὺ μᾶλλον ἢ μὴ ὀρθῶς τιθέναι. τῶν δὲ δὴ τοὺς φίλους*
ἐξαπατώντων ἐπὶ βλάβῃ, ἵνα μηδὲ τοῦτο παραλίπωμεν
ἄσκεπτον, πότερος ἀδικώτερός ἐστιν, ὁ ἑκὼν ἢ ὁ ἄκων;
Ἀλλ', ὦ Σώκρατες, οὐκέτι μὲν ἔγωγε πιστεύω οἷς ἀποκρί-
νομαι· καὶ γὰρ τὰ πρόσθεν πάντα νῦν ἄλλως ἔχειν δοκεῖ
μοι ἢ ὡς ἐγὼ τότε ᾤμην· ὅμως δὲ εἰρήσθω μοι ἀδικώτερον
20 *εἶναι τὸν ἑκόντα ψευδόμενον τοῦ ἄκοντος. Δοκεῖ δέ σοι*
μάθησις καὶ ἐπιστήμη τοῦ δικαίου εἶναι ὥσπερ τῶν γραμ-
μάτων; Ἔμοιγε. Πότερον δὲ γραμματικώτερον κρίνεις,
ὃς ἂν ἑκὼν μὴ ὀρθῶς γράφῃ καὶ ἀναγιγνώσκῃ ἢ ὃς ἂν
ἄκων; Ὃς ἂν ἑκὼν, ἔγωγε· δύναιτο γὰρ ἂν, ὁπότε βού-
λοιτο, καὶ ὀρθῶς αὐτὰ ποιεῖν. Οὐκοῦν ὁ μὲν ἑκὼν μὴ ὀρ-
θῶς γράφων γραμματικὸς ἂν εἴη, ὁ δὲ ἄκων ἀγράμματος;
Πῶς γὰρ οὔ; Τὰ δίκαια δὲ πότερον ὁ ἑκὼν ψευδόμενος
καὶ ἐξαπατῶν οἶδεν ἢ ὁ ἄκων; Δῆλον ὅτι ὁ ἑκών. Οὐκ-
οῦν γραμματικώτερον μὲν τὸν ἐπιστάμενον γράμματα τοῦ
μὴ ἐπισταμένου φὴς εἶναι; Ναί. Δικαιότερον δὲ τὸν ἐπι-
στάμενον τὰ δίκαια τοῦ μὴ ἐπισταμένου; Φαίνομαι· δοκῶ

σιτίον] *σῖτον* Stob., qui om. *καὶ—φάρμακον.* *ὑγιᾶ*] *ὑγιῆ* Stob. *τί δ'; ἐάν*] *τί δαὶ ἂν* B. *τί δὲ, ἐάν* Stob. et Parisini plures. *νὴ δί' ἔφη*] *νὴ δία* Stob. 18. *ἁπλοίζεσθαι*] Libri *ἁπλοΐζεσθαι.* 19. *ᾤμην* Stob. Libri *ᾠόμην.* *δὲ* om. A. Stobaei. 20. *γὰρ ἂν*] *γὰρ* B. Stob. *ναὶ* om. B. Stob. *μὴ* post *τὸν* B. *φαίνεται* Stob.

18. *ἁπλοίζεσθαι* pro *ἁπλοΐζεσθαι* scripsi, ut recte scriptum vel apud Photium: *Οἶνος ἄνευ παιδευτῶν· λαμβάνεται δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἁπλοιζομένων καὶ τὴν ἀλήθειαν λεγόντων.* V. Pierson. ad Moerin p. 275.

20. *αὐτὰ ποιεῖν*] Cum Heindorfio *αὐτὸ* scripsi. De uno enim *γράφειν ὀρθῶς ἢ μὴ ὀρθῶς* sermo est. SCHN. Sed etiam de *ἀναγιγνώσκειν.*

Τὰ δίκαια δὲ] Sophismate satis puerili usum Socratem miror: grammatica enim sola literarum scientia constat: sed justitia non scientia, sed factis continetur, nec justus is, qui, quae cuique debeantur, scit, sed qui facit ea, quae cuique deberi scit, dicitur. Monuit etiam hac de fallacia Weiskius. SCHN.

21 δέ μοι καὶ ταῦτα οὐκ οἶδ᾽ ὅπως λέγειν. Τί δὲ δή, ὃς ἂν
βουλόμενος τἀληθῆ λέγειν μηδέποτε ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν
λέγῃ, ἀλλ᾽ ὁδόν τε φράζων τὴν αὐτὴν τοτὲ μὲν πρὸς ἕω,
τοτὲ δὲ πρὸς ἑσπέραν φράζῃ, καὶ λογισμὸν ἀποφαινόμενος
τὸν αὐτὸν τοτὲ μὲν πλείω, τοτὲ δ᾽ ἐλάττω ἀποφαίνηται,
τί σοι δοκεῖ ὁ τοιοῦτος; Δῆλος νὴ Δί᾽ εἶναι ὅτι ἃ ᾤετο
22 εἰδέναι οὐκ οἶδεν. Οἶσθα δέ τινας ἀνδραποδώδεις καλου-
μένους; Ἔγωγε. Πότερον διὰ σοφίαν ἢ δι᾽ ἀμαθίαν;
Δῆλον ὅτι δι᾽ ἀμαθίαν. Ἆρ᾽ οὖν διὰ τὴν τοῦ χαλκεύειν
ἀμαθίαν τοῦ ὀνόματος τούτου τυγχάνουσιν; Οὐ δῆτα.
Ἀλλ᾽ ἄρα διὰ τὴν τοῦ τεκταίνεσθαι; Οὐδὲ διὰ ταύτην.
Ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ σκυτεύειν; Οὐδὲ δι᾽ ἓν τούτων, ἔφη, ἀλλὰ
καὶ τοὐναντίον· οἱ γὰρ πλεῖστοι τῶν γε τὰ τοιαῦτα ἐπι-
σταμένων ἀνδραποδώδεις εἰσίν. Ἆρ᾽ οὖν τῶν τὰ καλὰ καὶ
ἀγαθὰ καὶ δίκαια μὴ εἰδότων τὸ ὄνομα τοῦτ᾽ ἐστίν; Ἔμοιγε
23 δοκεῖ, ἔφη. Οὐκοῦν δεῖ παντὶ τρόπῳ διατειναμένους φεύ-
γειν ὅπως μὴ ἀνδράποδα ὦμεν. Ἀλλὰ νὴ τοὺς θεούς,
ἔφη, ὦ Σώκρατες, πάνυ ᾤμην φιλοσοφεῖν φιλοσοφίαν δι᾽
ἧς ἂν μάλιστα ἐνόμιζον παιδευθῆναι τὰ προσήκοντα ἀνδρὶ
καλοκἀγαθίας ὀρεγομένῳ· νῦν δὲ πῶς οἴει με ἀθύμως ἔχειν,
ὁρῶντα ἐμαυτὸν διὰ μὲν τὰ προπεπονημένα οὐδὲ τὸ ἐρω-
τώμενον ἀποκρίνεσθαι δυνάμενον ὑπὲρ ὧν μάλιστα χρὴ
εἰδέναι, ἄλλην δὲ ὁδὸν οὐδεμίαν ἔχοντα ἣν ἂν πορευόμενος
24 βελτίων γενοίμην; καὶ ὁ Σωκράτης, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐ-
θύδημε, εἰς Δελφοὺς δὲ ἤδη πώποτε ἀφίκου; Καὶ δίς γε
νὴ Δί᾽, ἔφη. Κατέμαθες οὖν πρὸς τῷ ναῷ που γεγραμ-
μένον τὸ Γνῶθι σαυτόν; Ἔγωγε. Πότερον οὖν οὐδέν
σοι τοῦ γράμματος ἐμέλησεν, ἢ προσέσχες τε καὶ ἐπεχεί-
ρησας σαυτὸν ἐπισκοπεῖν ὅστις εἴης; Μὰ Δί᾽ οὐ δῆτα,

μοι om. B. et A. Stob. λέγειν] λέγω B. 21. ταὐτὰ vel ταῦτα Stob. Libri τὰ αὐτά. τότε semper B. 22. διὰ σοφίαν ἢ δι᾽ ἀμαθίαν] δι᾽ ἀμαθίαν ἢ διὰ σοφίαν Stob. τῶν γε] τῶν Stob. 23. διατεινομένους super τιμω Stob. A. 24. καὶ ὁ σωκράτης—35. ἔσκεψαι Stob. Fl. 21, 21., sed A. om. καὶ ὁ—s. 25, οἶδεν. δελφοὺς δὲ] δελφούς γε B. δελφοὺς δ᾽ cod. Victor. in ed. Flor. τῷ ναῷ] τῶν σῶν i. e. τῷ νεῷ cod. Victor. in ed. Ald. σαυτὸν ἐπ.] σεαυτὸν ἐπ. Stob.

22. κἀγαθὰ et τοὔνομα, ut dictum ad 2, 2, 1, dicit Xenophon, qui etiam τοὐνόματος dixisse videtur. Idem dicendum de τὰ αὐτὰ s. 21.

23. φιλοσοφεῖν] Quomodo verbum apud Isocratem et alios dicitur pro ratione et methodo assequendae alicujus rei. SCHN.

24. εἰς Δελφοὺς δὲ] V. ad 2, 9, 2.

ἔφη. καὶ γὰρ δὴ πάνυ τοῦτό γε ᾤμην εἰδέναι· σχολῇ γὰρ ἂν
25 ἄλλο τι ᾔδη, εἴ γε μηδ᾽ ἐμαυτὸν ἐγίγνωσκον. Πότερα δέ σοι δοκεῖ γιγνώσκειν ἑαυτὸν ὅστις τοὔνομα τὸ ἑαυτοῦ μόνον οἶδεν, ἢ ὅστις, ὥσπερ οἱ τοὺς ἵππους ὠνούμενοι οὐ πρότερον οἴονται γιγνώσκειν ὃν ἂν βούλωνται γνῶναι, πρὶν ἂν ἐπισκέψωνται πότερον εὐπειθής ἐστιν ἢ δυσπειθὴς καὶ πότερον ἰσχυρὸς ἢ ἀσθενὴς καὶ πότερον ταχὺς ἢ βραδὺς, καὶ τἄλλα τὰ πρὸς τὴν τοῦ ἵππου χρείαν ἐπιτήδειά τε καὶ ἀνεπιτήδεια ὅπως ἔχει, οὕτως ὁ ἑαυτὸν ἐπισκεψάμενος ὁποῖός ἐστι πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην χρείαν ἔγνωκε τὴν αὑτοῦ δύναμιν; Οὕτως ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη, ὁ μὴ εἰδὼς τὴν αὑτοῦ δύναμιν ἀγνοεῖν ἑαυτόν.
26 Ἐκεῖνο δὲ οὐ φανερὸν, ἔφη, ὅτι διὰ μὲν τὸ εἰδέναι ἑαυτοὺς πλεῖστα ἀγαθὰ πάσχουσιν ἄνθρωποι, διὰ δὲ τὸ ἐψεῦσθαι ἑαυτῶν πλεῖστα κακά; οἱ μὲν γὰρ εἰδότες ἑαυτοὺς τά τε ἐπιτήδεια ἑαυτοῖς ἴσασι καὶ διαγιγνώσκουσιν ἅ τε δύνανται καὶ ἃ μή· καὶ ἃ μὲν ἐπίστανται πράττοντες πορίζονταί τε ὧν δέονται καὶ εὖ πράττουσιν, ὧν δὲ μὴ ἐπίστανται ἀπεχόμενοι ἀναμάρτητοι γίγνονται καὶ διαφεύγουσι τὸ κακῶς πράττειν· διὰ τοῦτο δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους δυνάμενοι δοκιμάζειν καὶ διὰ τῆς τῶν ἄλλων χρείας τά τε ἀγαθὰ
27 πορίζονται καὶ τὰ κακὰ φυλάττονται. οἱ δὲ μὴ εἰδότες,

πάνυ τοῦτό γε] τοῦτο πάνυ Stob. σχολῇ B. ᾔδη] Libri et Stob. ᾔδειν. 25. τὸ ἑαυτοῦ μόνον] μόνον τὸ ἑαυτοῦ Stob τἄλλα τὰ] τἄλλα B. ὁ om. B. αὑτοῦ] ἑαυτοῦ bis Stob. 26. ἑαυτοὺς] αὑτοὺς Stob. A. ἄνθρωποι] ἄνθρωποι B. Stob. τε om. Stob., cujus A. αὑτοῖς. τοῦτο] τὸ αὐτὸ Stob.

σχολῇ] Infra c. 4, 25: Σχολῇ γὰρ ἂν ἄλλος γέ τις τὰ δίκαια νομοθετήσειεν, εἰ μὴ θεός. Supra 3, 14, 3: Σχολῇ γ᾽ ἂν ἄλλος τις ὀψοφάγος εἴη. SCHN.

25. ᾔδη] Formae Xenophonti ubique restituendae vestigia supersunt in meliorum scriptura ἠγῆ Cyrop. 5, 5, 21. Eandem Platonis Phaed. p. 63 E, unus servavit Photius v. Ἤιδη, (qui v. in Καὶ τὸ (τόδ᾽) ᾔδη et Ἑωράκη,) in libris constanter in ᾔδειν depravatam, Eur. Rhes. 952, unus Havniensis, Soph. Antig. 18, ne optimus quidem Mediceus, sed scholiastae interpretatio ἀντὶ τοῦ ᾔδεα, pariterque aliis ejus locis plerisque ᾔδειν exhibet pro ᾔδη, quod unum scribere potuit Xenophon, cujus libris in ειν consentientibus nemo plus tribuet quam Ravennati Aristophanis Eccl. 690, ἐπεπόνθειν exhibenti ubi ἐπεπόνθη servavit Suidas, aut aliis Atticorum, qui hac una potuerunt forma uti, libris, velut ipsis papyris Hyperideis.

ἀνθρωπίνην] i. e. πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ τἄλλα ἀνθρώπινα πράγματα, ut est s. 27. Χρεία est χρῆσις, usus hominum et rerum humanarum. SCHN.

Οὕτως ἔμοιγε] Ex ratione et argumentatione tua constare mihi videtur etc. SCHN.

26. ἄνθρωποι] Crasin etiam alibi sic oblitteratam apud Xenophontem (v. praef. ad Cyrop. p. xi) hic monstrant libri qui οἱ ἄνθρωποι.

ἀλλὰ διεψευσμένοι τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως, πρός τε τοὺς
ἄλλους ἀνθρώπους καὶ τἄλλα ἀνθρώπινα πράγματα ὁμοίως
διάκεινται, καὶ οὔτε ὧν δέονται ἴσασιν οὔτε ὅ τι πράττουσιν
οὔτε οἷς χρῶνται, ἀλλὰ πάντων τούτων διαμαρτάνοντες
τῶν τε ἀγαθῶν ἀποτυγχάνουσι καὶ τοῖς κακοῖς περιπίπτουσι.
28 καὶ οἱ μὲν εἰδότες ὅ τι ποιοῦσιν, ἐπιτυγχάνοντες ὧν πράτ-
τουσιν, εὔδοξοί τε καὶ τίμιοι γίγνονται· καὶ οἵ τε ὅμοιοι
τούτοις ἡδέως χρῶνται, οἵ τε ἀποτυγχάνοντες τῶν πραγμά-
των ἐπιθυμοῦσι τούτους ὑπὲρ αὐτῶν βουλεύεσθαι, καὶ προ-
ΐστασθαί τε αὐτῶν τούτους, καὶ τὰς ἐλπίδας τῶν ἀγαθῶν
ἐν τούτοις ἔχουσι, καὶ διὰ [πάντα] ταῦτα πάντων μάλιστα
29 τούτους ἀγαπῶσιν. οἱ δὲ μὴ εἰδότες ὅ τι ποιοῦσι, κακῶς
δὲ αἱρούμενοι, καὶ οἷς ἂν ἐπιχειρήσωσιν ἀποτυγχάνοντες,
οὐ μόνον ἐν αὐτοῖς τούτοις ζημιοῦνταί τε καὶ κολάζονται,
ἀλλὰ καὶ ἀδοξοῦσι διὰ ταῦτα καὶ καταγέλαστοι γίγνονται,
καὶ καταφρονούμενοι καὶ ἀτιμαζόμενοι ζῶσιν. ὁρᾷς δὲ καὶ
τῶν πόλεων ὅτι ὅσαι ἂν ἀγνοήσασαι τὴν ἑαυτῶν δύναμιν
κρείττοσι πολεμήσωσιν, αἱ μὲν ἀνάστατοι γίγνονται, αἱ δ'
30 ἐξ ἐλευθέρων δοῦλαι. καὶ ὁ Εὐθύδημος, Ὡς πάνυ μοι δο-
κοῦν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, περὶ πολλοῦ ποιητέον εἶναι τὸ
ἑαυτὸν γιγνώσκειν, οὕτως ἴσθι· ὁπόθεν δὲ χρὴ ἄρξασθαι
ἐπισκοπεῖν ἑαυτὸν, τοῦτο πρὸς σὲ ἀποβλέπω εἴ μοι ἐθελή-
31 σαις ἂν ἐξηγήσασθαι. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, τὰ μὲν
ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ ὁποῖά ἐστι πάντως που γιγνώσκεις.
Νὴ Δί', ἔφη· εἰ γὰρ μηδὲ ταῦτα οἶδα, καὶ τῶν ἀνδραπό-
δων φαυλότερος ἂν εἴην. Ἴθι δὴ, ἔφη, καὶ ἐμοὶ ἐξήγησαι
αὐτά. Ἀλλ' οὐ χαλεπὸν, ἔφη· πρῶτον μὲν γὰρ αὐτὸ τὸ ὑγι-

27. ἑαυτῶν] αὐτῶν Stob. 28. εὔδοξοι] ἔνδοξοι Stob. A. πάντα om. Stob. 29. ὅ τι om. B. addunt Parisini quattuor. τί Stob. αὐτοῖς Stob. Libri ἑαυτοῖς. ταῦτα καὶ] ταῦτα πάντα B. ἂν Stob. Libri ἐάν. ἀγνοήσασαι] ἀγνοήσωσι B. ἴσθι] ἴθι B. pr. 31. αὐτὰ] ταῦτα Stob. αὐτὸ τὸ] τὸ Stob.

27. ὁμοίως διάκειται] h. e. similiter uti se ipsos, ita alios quoque homines et negotia humana ignorant. SCHN.

28. τε ἑαυτῶν τούτους] Stephanus γε malebat scriptum; mihi neutra particula huic loco convenire videtur. Sed concinnitatis ratio si habeatur, recte mihi idem Stephanus conjecisse videtur post τούτους verbum ἐθέλουσι vel simile excidisse; alioquin τούτους altero loco abundat. SCHN. Libri praeter B., qui τε αὐτῶν, τε ἑαυτῶν.

29. ἀγνοήσασαι τὴν ἑαυτῶν δύναμιν] Contra Anab. 1, 6, 7: Ὁπότ' αὖ ἔγνως τὴν σαυτοῦ δύναμιν. Ubi v. annot.

30. ὡς πάνυ μοι δοκοῦν οὕτως ἴσθι] Sophoclis Oedip. Tyr. 848: Ἀλλ' ὡς φανέν γε τοὔπος ὧδ' ἐπίστασο, comparabat Heindorfius. SCHN.

αἰνειν ἀγαθὸν εἶναι νομίζω, τὸ δὲ νοσεῖν κακόν· ἔπειτα καὶ
τὰ αἴτια ἑκατέρου αὐτῶν καὶ ποτὰ καὶ βρωτὰ καὶ ἐπιτηδεύ-
ματα τὰ μὲν πρὸς τὸ ὑγιαίνειν φέροντα ἀγαθὰ, τὰ δὲ πρὸς
32 τὸ νοσεῖν κακά. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ τὸ ὑγιαίνειν καὶ τὸ νοσεῖν,
ὅταν μὲν ἀγαθοῦ τινος αἴτια γίγνηται, ἀγαθὰ ἂν εἴη, ὅταν
δὲ κακοῦ, κακά. Πότε δ' ἂν, ἔφη, τὸ μὲν ὑγιαίνειν κακοῦ
αἴτιον γένοιτο, τὸ δὲ νοσεῖν ἀγαθοῦ; Ὅταν νὴ Δί', ἔφη,
στρατείας τε αἰσχρᾶς καὶ ναυτιλίας βλαβερᾶς καὶ ἄλλων
πολλῶν τοιούτων οἱ μὲν διὰ ῥώμην μετασχόντες ἀπόλωνται,
οἱ δὲ δι' ἀσθένειαν ἀπολειφθέντες σωθῶσιν. Ἀληθῆ λέ-
γεις· ἀλλ' ὁρᾷς, ἔφη, ὅτι καὶ τῶν ὠφελίμων οἱ μὲν διὰ
ῥώμην μετέχουσιν, οἱ δὲ δι' ἀσθένειαν ἀπολείπονται.
Ταῦτα οὖν, ἔφη, ποτὲ μὲν ὠφελοῦντα, ποτὲ δὲ βλάπτοντα
μᾶλλον ἀγαθὰ ἢ κακά ἐστιν; Οὐδὲν μὰ Δία φαίνεται
33 κατά γε τοῦτον τὸν λόγον. Ἀλλ' ἥ γέ τοι σοφία, ὦ Σώ-
κρατες, ἀναμφισβητήτως ἀγαθόν ἐστιν. ποῖον γὰρ ἄν τις
πρᾶγμα οὐ βέλτιον πράττοι σοφὸς ὢν ἢ ἀμαθής; Τί δέ;
τὸν Δαίδαλον, ἔφη, οὐκ ἀκήκοας ὅτι ληφθεὶς ὑπὸ Μίνω
διὰ τὴν σοφίαν ἠναγκάζετο ἐκείνῳ δουλεύειν, καὶ τῆς τε
πατρίδος ἅμα καὶ τῆς ἐλευθερίας ἐστερήθη, καὶ ἐπιχειρῶν
ἀποδιδράσκειν μετὰ τοῦ υἱοῦ τόν τε παῖδα ἀπώλεσε καὶ
αὐτὸς οὐκ ἐδυνήθη σωθῆναι, ἀλλ' ἀπενεχθεὶς εἰς τοὺς βαρ-
βάρους πάλιν ἐκεῖ ἐδούλευε; Λέγεται νὴ Δί', ἔφη, ταῦτα.
Τὰ δὲ Παλαμήδους οὐκ ἀκήκοας πάθη; τοῦτον γὰρ δὴ
πάντες ὑμνοῦσιν ὡς διὰ σοφίαν φθονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ὀδυσ-
σέως ἀπόλλυται. Λέγεται καὶ ταῦτα, ἔφη. Ἄλλους δὲ
πόσους οἴει διὰ σοφίαν ἀνασπάστους πρὸς βασιλέα γεγο-
34 νέναι καὶ ἐκεῖ δουλεύειν; Κινδυνεύει, ἔφη, ὦ Σώκρατες,
ἀναμφιλογώτατον ἀγαθὸν εἶναι τὸ εὐδαιμονεῖν. Εἴ γε μή
τις αὐτὸ, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἐξ ἀμφιλόγων ἀγαθῶν συν-

καὶ τὰ] τὰ Stob. 32. ταῦτα—ὠφελοῦντα om. B. τὰ pro ταῦτα Stob. μᾶλλον] τι μᾶλλον Stob. 33. δέ] δαὶ Stob. δαι et ε s. v. ead. m. B. ἐδυνήθη Stob. A. Libri ἠδυνήθη. πάλιν et δὴ om. B. διὰ σοφίαν post ἀνασπάστους B. 34. συνθείη B. συντιθεῖ Stob. συντεθείη ceteri.

33. ἐδυνήθη] V. ad 3, 13, 6.

βαρβάρους] Ad Cocalum, Siculorum regem. Conf. Ovidii Metam. 8, 261 et Hygini Fab. 39. et 40. SCHN. Diod. 4, 79, Pausan. 7, 4, 6.

Παλαμήδους] Palamedes, quia detexit simulatam Ulyssis insaniam, in ejus odium incurrit, et in proditionis crimen vocatus ab eo, lapidibus obrutus fuit ab exercitu. Vid. Serv. ad Virg. Aen. 2, 90. et Hygin. c. 105. HINDENB. Philostr. Her. c. 10.

ἀνασπάστους] De frequenti permutatione hujus cum eo quod h c est in nonnullis ἀνάρπαστος dixi ad Steph. Democeden Herodoti 3, 129 confert Coraes.

θείη. Τί δ' ἄν, ἔφη, τῶν εὐδαιμονικῶν ἀμφίλογον εἴη;
Οὐδέν, ἔφη, εἴ γε μὴ προσθήσομεν αὐτῷ κάλλος ἢ ἰσχὺν
ἢ πλοῦτον ἢ δόξαν ἤ καί τι ἄλλο τῶν τοιούτων. Ἀλλὰ
νὴ Δία προσθήσομεν, ἔφη· πῶς γὰρ ἄν τις ἄνευ τούτων
35 εὐδαιμονοίη; Νὴ Δί', ἔφη, προσθήσομεν ἄρα, ἐξ ὧν
πολλὰ καὶ χαλεπὰ συμβαίνει τοῖς ἀνθρώποις· πολλοὶ μὲν
γὰρ διὰ τὸ κάλλος ὑπὸ τῶν ἐπὶ τοῖς ὡραίοις παρακεκινη-
κότων διαφθείρονται, πολλοὶ δὲ διὰ τὴν ἰσχὺν μείζοσιν
ἔργοις ἐπιχειροῦντες οὐ μικροῖς κακοῖς περιπίπτουσι, πολλοὶ
δὲ διὰ τὸν πλοῦτον διαθρυπτόμενοί τε καὶ ἐπιβουλευόμενοι
ἀπόλλυνται, πολλοὶ δὲ διὰ δόξαν καὶ πολιτικὴν δύναμιν
36 μεγάλα κακὰ πεπόνθασιν. Ἀλλὰ μήν, ἔφη, εἴ γε μηδὲ τὸ
εὐδαιμονεῖν ἐπαινῶν ὀρθῶς λέγω, ὁμολογῶ μηδ' ὅ τι πρὸς
τοὺς θεοὺς εὔχεσθαι χρὴ εἰδέναι. Ἀλλὰ ταῦτα μέν, ἔφη ὁ
Σωκράτης, ἴσως διὰ τὸ σφόδρα πιστεύειν εἰδέναι οὐδ' ἔσκε-
ψαι· ἐπεὶ δὲ πόλεως δημοκρατουμένης παρασκευάζει προ-
εστάναι, δῆλον ὅτι δημοκρατίαν γε οἶσθα τί ἐστι. Πάν-
37 τως δήπου, ἔφη. Δοκεῖ οὖν σοι δυνατὸν εἶναι δημοκρατίαν
εἰδέναι μὴ εἰδότα δῆμον; Μὰ Δί' οὐκ ἔμοιγε. [Καὶ δῆμον
ἄρ' οἶσθα τί ἐστιν; Οἶμαι ἔγωγε.] Καὶ τί νομίζεις δῆμον
εἶναι; Τοὺς πένητας τῶν πολιτῶν ἔγωγε. Καὶ τοὺς πέ-
νητας ἄρα οἶσθα; Πῶς γὰρ οὔ; Ἆρ' οὖν καὶ τοὺς πλου-
σίους οἶσθα; Οὐδέν γε ἧττον ἢ καὶ τοὺς πένητας. Ποίους
δὲ πένητας καὶ ποίους πλουσίους καλεῖς; Τοὺς μέν, οἶμαι,
μὴ ἱκανὰ ἔχοντας εἰς ἃ δεῖ τελεῖν πένητας, τοὺς δὲ πλείω
38 τῶν ἱκανῶν πλουσίους. Καταμεμάθηκας οὖν ὅτι ἐνίοις
μὲν πάνυ ὀλίγα ἔχουσιν οὐ μόνον ἀρκεῖ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ
περιποιοῦνται ἀπ' αὐτῶν, ἐνίοις δὲ πάνυ πολλὰ οὐχ ἱκανά
ἐστι; Καὶ νὴ Δί', ἔφη ὁ Εὐθύδημος, ὀρθῶς γάρ με ἀνα-
μιμνήσκεις, οἶδα καὶ τυράννους τινάς, οἳ δι' ἔνδειαν ὥσπερ
39 οἱ ἀπορώτατοι ἀναγκάζονται ἀδικεῖν. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σω-
κράτης, εἴ γε ταῦτα οὕτως ἔχει, τοὺς μὲν τυράννους εἰς τὸν

εὐδαιμονοίη] εὐδαίμων εἴη Stob. 35. παρακεκινημένων Stob. παρασκευάζει] Libri παρασκευάζῃ. 37. τί νομίζεις—πλουσίους Stob. Fl. 10, 57. ἆρ' οὖν om. B. πλουσίους] πλουσίους δὲ B. οὐδὲν B. οὐδέν γε Stob. et Parisini plures. 38. ἀρκεῖν B. πολλὰ] ἔχουσιν addit B. οἶδα Stob. Libri οἶδα γάρ.

37. καὶ δῆμον—οἶμαι ἔγωγε, quae unus servavit B., non praestem non ab lectore addita esse, etsi simillima sunt sequentibus interrogationibus. 39. τοὺς μὲν τυράννους] τούτους μὲν Cobetus p. 704.

δῆμον θήσομεν, τοὺς δὲ ὀλίγα κεκτημένους, ἐὰν οἰκονομικοὶ ὦσιν, εἰς τοὺς πλουσίους. καὶ ὁ Εὐθύδημος ἔφη, Ἀναγκάζει με καὶ ταῦτα ὁμολογεῖν δῆλον ὅτι ἡ ἐμὴ φαυλότης· καὶ φροντίζω μὴ κράτιστον ᾖ μοι σιγᾶν· κινδυνεύω γὰρ ἁπλῶς οὐδὲν εἰδέναι. καὶ πάνυ ἀθύμως ἔχων ἀπῆλθε καὶ καταφρονήσας ἑαυτοῦ καὶ νομίσας τῷ ὄντι ἀνδράποδον εἶναι.
40 πολλοὶ μὲν οὖν τῶν οὕτω διατεθέντων ὑπὸ Σωκράτους οὐκέτι αὐτῷ προσῆσαν, οὓς καὶ βλακοτέρους ἐνόμιζεν· ὁ δὲ Εὐθύδημος ὑπέλαβεν οὐκ ἂν ἄλλως ἀνὴρ ἀξιόλογος γενέσθαι, εἰ μὴ ὅτι μάλιστα Σωκράτει συνείη· καὶ οὐκ ἀπελείπετο ἔτι αὐτοῦ, εἰ μή τι ἀναγκαῖον εἴη· ἔνια δὲ καὶ ἐμιμεῖτο ὧν ἐκεῖνος ἐπετήδευεν. ὁ δ' ὡς ἔγνω αὐτὸν οὕτως ἔχοντα, ἥκιστα μὲν διετάραττεν, ἁπλούστατα δὲ καὶ σαφέστατα ἐξηγεῖτο ἅ τε ἐνόμιζεν εἰδέναι δεῖν καὶ ἐπιτηδεύειν κράτιστα εἶναι.

ΚΕΦ. Γ.

Τὸ μὲν οὖν λεκτικοὺς καὶ πρακτικοὺς καὶ μηχανικοὺς γίγνεσθαι τοὺς συνόντας οὐκ ἔσπευδεν, ἀλλὰ πρότερον τούτων ᾤετο χρῆναι σωφροσύνην αὐτοῖς ἐγγενέσθαι. τοὺς γὰρ ἄνευ τοῦ σωφρονεῖν ταῦτα δυναμένους ἀδικωτέρους τε καὶ δυ-
2 νατωτέρους κακουργεῖν ἐνόμιζεν εἶναι. πρῶτον μὲν δὴ περὶ θεοὺς ἐπειρᾶτο σώφρονας ποιεῖν τοὺς συνόντας. ἄλλοι μὲν οὖν αὐτῷ πρὸς ἄλλους οὕτως ὁμιλοῦντι παραγενόμενοι διηγοῦντο· ἐγὼ δὲ, ὅτε πρὸς Εὐθύδημον τοιάδε διελέγετο,
3 παρεγενόμην. Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἤδη ποτέ σοι ἐπῆλθεν ἐνθυμηθῆναι ὡς ἐπιμελῶς οἱ θεοὶ ὧν οἱ ἄνθρωποι δέονται κατεσκευάκασι; καὶ ὅς, Μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐκ ἔμοιγε. Ἀλλ' οἶσθά γ', ἔφη, ὅτι πρῶτον μὲν φωτὸς δεό-

40. προσῆσαν] Libri προσήεσαν. σωκράτη ξυνείη B. κράτιστα] κράτιστον cod. Victorii in ed. Ald. 1. τούτων om. B. χρῆναι om. B. 2. συνόντας] ξυνόντας B. 3.—6. Stob. Ecl. vol. 1, p. 35 Gaisf. φωτὸς] φὸς Mead.

τῷ ὄντι ἀνδράποδον εἶναι] Respicit s. 23.

40. ἅ τε ἐνόμιζεν—καὶ] Oec. 7, 16: Ἅ τε οἱ θεοὶ ἔφυσάν σε δύνασθαι καὶ ὁ νόμος συνεπαινεῖ, contuli ad Cyrop. 5, 2, 21: Ὅπως ἂν εἰδῶμεν ἅ τε δεῖ φίλια καὶ πολέμια νομίζειν, et multo plura ad Thes. Steph. v. Τε, p. 1916–7. Huic loco simillimus Cyr. 4, 4, 2: Οἱ δὲ διηγοῦντο ἅ τ' ἐποίησαν καὶ ὡς ἀνδρείως ἕκαστα ἐμεγαληγόρουν, nisi ibi deletur διηγοῦντο.

1. λεκτικοὺς—μηχανικοὺς] V. cap. 6 et 7. SCHN.

πρότερον τούτων] V. 1, 2, 17. SCH.

2. διηγοῦντο] διηγοῦνται Cobetus p. 661, ut γράφουσι 1, 4, 1. V. Praefatio.

3. φωτὸς] Eadem forma est apud

μεθα, ὃ ἡμῖν οἱ θεοὶ παρέχουσι; Νὴ Δί', ἔφη, ὅ γ' εἰ μὴ εἴχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν ἕνεκά γε τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν. Ἀλλὰ μὴν καὶ ἀναπαύσεώς γε δεομένοις ἡμῖν νύκτα παρέχουσι κάλλιστον ἀναπαυτήριον. Πάνυ
4 γ', ἔφη, καὶ τοῦτο χάριτος ἄξιον. Οὐκοῦν καὶ ἐπειδὴ ὁ μὲν ἥλιος φωτεινὸς ὢν τάς τε ὥρας τῆς ἡμέρας ἡμῖν καὶ τἄλλα πάντα σαφηνίζει, ἡ δὲ νὺξ διὰ τὸ σκοτεινὴ εἶναι ἀσαφεστέρα ἐστὶν, ἄστρα ἐν τῇ νυκτὶ ἀνέφηναν, ἃ ἡμῖν τὰς ὥρας τῆς νυκτὸς ἐμφανίζει, καὶ διὰ τοῦτο πολλὰ ὧν δεόμεθα πράττομεν; Ἔστι ταῦτα, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν ἥ γε σελήνη οὐ μόνον τῆς νυκτὸς, ἀλλὰ καὶ τοῦ μηνὸς τὰ
5 μέρη φανερὰ ἡμῖν ποιεῖ. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τὸ δ', ἐπεὶ τροφῆς δεόμεθα, ταύτην ἡμῖν ἐκ τῆς γῆς ἀναδιδόναι, καὶ ὥρας ἁρμοττούσας πρὸς τοῦτο παρέχειν, αἳ ἡμῖν οὐ μόνον ὧν δεόμεθα πολλὰ καὶ παντοῖα παρασκευάζουσιν, ἀλλὰ καὶ οἷς εὐφραινόμεθα; Πάνυ, ἔφη, καὶ ταῦτα φιλάν-
6 θρωπα. Τὸ δὲ καὶ ὕδωρ ἡμῖν παρέχειν, οὕτω πολλοῦ

4. *τῆς ἡμέρας* om. B. post *ἡμῖν* ponunt Parisini duo. *τὰς ὥρας τῆς νυκτὸς*] *τῆς νυκτὸς τὰς ὥρας* B. Stob. 6. *καὶ ὕδωρ*] *ὕδωρ* B. *ἡμῖν παρέχειν*] invertit Stob., cujus A. *ὕδωρ ἡμῖν οὕτω πολλοῦ παρέχειν πολλοῦ.*

Plat. Reip. 7, p. 518 A, B; 532 C; Axiochi p. 365 C. De qua Porsonus *Tracts* p. 390: "*Φῶς* per *φωτὸς* et *φωτὶ* non flectebant Graeci ante Macedonum imperium; ut neque *φωτεινὸς*, *φωτίζειν* etc. dicebant. In Xenophonte *φωτεινὸς* (infra s. 4 et 3, 10, 1) invexerunt librarii." Itaque bis *φανὸς*, ut semper Plato et Xenophon, restituit, teste Kiddio etiam ad Dawes. p. 146, hic autem *φάους* restituendum significavit. Et sic *φάους* pro *φωτὸς* meliores Cyr. 4, 2, 9, 26. Et Hesychius *Φανὸν* et *Φανοτάτη* interpretatur per *φωτεινός*. *Φέγγει* Ven. 5, 4, in *φωτὶ* mutat Pollux 5, 67. *Φάει*, quo poetae Attici et recentiores utuntur in prosa, Atticorum in prosa non reperi. Sed hoc de loco v. Praefatio.

ὃ ἡμῖν οἱ θεοὶ παρέχουσι] Conv. 6, 7: "*Ἄνωθεν μέν γ' ὕοντες ὠφελοῦσιν, ἄνωθεν δὲ φῶς παρέχουσι*, nisi *παρέχοντες* scripserat.

ἕνεκά γε] Per oculos ipsos et solos per se si staret, coeci essemus, si luce careremus, quomodo *ἕνεκα* est apud Herodotum 1, 42, Eurip. Phoen. 872 et alibi. SCHN.

4. Omissum in B. *τῆς ἡμέρας*, quod alii addunt ante, alii post *ἡμῖν*, etiam *τῆς νυκτὸς*, quod in illo ante, in ceteris post *τὰς ὥρας* additum, scholion esse persuadet. Recte autem animadvertit Hindenburgius non horas quas hodie dicimus intelligi, sed partes diei *ὄρθρον, μεσημβρίαν, δείλην, ἑσπέραν*, et noctis in quattuor vigilias divisae.

ἀσαφεστέρα] Nihil patitur oculis distinguere. SCHN. Similiter Aelian. N. A. 12, 33: *Τῆς νυκτὸς τὸ ἀόρατον*, In qua nihil cernitur.

καὶ διὰ τοῦτο—πράττομεν] Haec me non intelligere quid ad rem faciant non diffiteor. SCHN.

μηνὸς τὰ μέρη] Infra 4, 7, 4, sunt *μηνὸς ὧραι*. Zeunius vocabula *ἱσταμένου, μεσοῦντος* et *λήγοντος μηνὸς* annotavit, dierum numero adjuncto. Sed plures etiam luna *κυρτὴ, ἀμφίκυρτος, κοίλη, ἡμίτομος*, et plura alia lunae epitheta, partes mensium indicant. SCHN.

5. *Τὸ δ',—ἀναδιδόναι—παρέχειν*] Intellige deinceps *τί δοκεῖ σοί*; quid tibi haec omnia significare videntur? SCH.

ἄξιον ὥστε συμφύειν τε καὶ συναύξειν τῇ γῇ καὶ ταῖς ὥραις πάντα τὰ χρήσιμα ἡμῖν, συντρέφειν δὲ καὶ αὐτοὺς ἡμᾶς, καὶ μιγνύμενον πᾶσι τοῖς τρέφουσιν ἡμᾶς εὐκατεργαστότερά τε καὶ ὠφελιμώτερα καὶ ἡδίω ποιεῖν αὐτά, καὶ ἐπειδὴ πλείστου δεόμεθα τούτου, ἀφθονεστατον αὐτὸ παρέ-
7 χειν ἡμῖν; Καὶ τοῦτο, ἔφη, προνοητικόν. Τὸ δὲ καὶ τὸ πῦρ πορίσαι ἡμῖν, ἐπίκουρον μὲν ψύχους, ἐπίκουρον δὲ σκότους, συνεργὸν δὲ πρὸς πᾶσαν τέχνην καὶ πάντα ὅσα ὠφελείας ἕνεκα ἄνθρωποι κατασκευάζονται; ὡς γὰρ συνελόντι εἰπεῖν οὐδὲν ἀξιόλογον ἄνευ πυρὸς ἄνθρωποι τῶν πρὸς τὸν βίον χρησίμων κατασκευάζονται. Ὑπερβάλλει,
8 ἔφη, καὶ τοῦτο φιλανθρωπίᾳ. Τὸ δὲ τὸν ἥλιον, ἐπειδὰν ἐν χειμῶνι τράπηται, προσιέναι τὰ μὲν ἁδρύνοντα, τὰ δὲ ξηραίνοντα, ὧν καιρὸς διελήλυθε, καὶ ταῦτα διαπραξάμενον μηκέτι ἐγγυτέρω προσιέναι, ἀλλ' ἀποτρέπεσθαι φυλαττόμενον μή τι ἡμᾶς μᾶλλον τοῦ δέοντος θερμαίνων βλάψῃ, καὶ ὅταν αὖ πάλιν ἀπιὼν γένηται, ἔνθα καὶ ἡμῖν δῆλόν ἐστιν ὅτι εἰ προσωτέρω ἄπεισιν, ἀποπαγησόμεθα ὑπὸ τοῦ ψύχους, πάλιν αὖ τρέπεσθαι καὶ προσχωρεῖν, καὶ ἐνταῦθα τοῦ οὐρανοῦ ἀναστρέφεσθαι ἔνθα μάλιστ' ἂν ἡμᾶς ὠφελοίη; Νὴ τὸν Δί', ἔφη, καὶ ταῦτα παντάπασιν ἔοικεν ἀν-
9 θρώπων ἕνεκα γιγνομένοις. Τὸ δ', ἐπειδὴ καὶ τοῦτο φανερὸν ὅτι οὐκ ἂν ὑπενέγκοιμεν οὔτε τὸ καῦμα οὔτε τὸ ψῦχος,

συμφύειν Stob. A., qui om. καὶ post γῇ. φύειν Brodaeus. Libri καὶ φυτεύειν. τὰ om. B. δὲ καὶ] καὶ Stob. A. ὠφελιμώτερα—αὐτὰ] ὠφελιμώτερά τε ποιεῖν ταῦτα καὶ ἡδίω B. 7. ἄνθρωποι τῶν] ἀνθρώπῳ τῶν B. 8. καιρὸς διελήλυθε] καιρὸς B. ἄπεισιν] γένηται B. ἔνθα] Libri ἔνθα ὧν. μάλιστ' ἂν cod. Victorii in ed. Flor. μάλιστα B. γινομένοις B. 9. ὑπενέγκοιμεν Paris. unus. ὑπενέγκαιμεν B.

9. ἄξιον] ἄξιον ὂν Pluygers.

συμφύειν] φυτεύειν confusum cum φύειν 3, 5, 17, Oecon. 7, 16. Sed multo aptius συμφύειν, quod conjectura assequutus erat Salgasius apud Ernestum.

8. διελήλυθε ad ξηραίνοντα refertur, nisi delendum cum B.

γιγνομένοις] Male illatum in deteriores γιγνόμενα tollit fidem librorum etiam aliis locis, ubi nominativus est in omnibus, de quibus ad Cyrop. 8, 8, 14 et Thes. Stephani, nedum ut ὅμοιοι ἦσαν θαυμάζοντες ferri possit Anab. 3, 5, 13, ubi meliores θαυμάζειν, unus ex infelici conjectura θαυμάζουσιν, sed Xenophon fortasse scripserat ἐῴκεσαν, ut Photius ἐῴκει explicat ὁμοία ἦν.

9. ὑπενέγκαιμεν] Forma hic sublata tollenda etiam Conv. 2, 3, ubi ἐνέγκαι libri Xenophontis cum Athenaeo. Ita ἐνέγκαι deteriora apographa Soph. Trach. 776. Συνενέγκαι male relictum Eur. Iph. A. 724, ἐνέγκαιτε male pro ἐνέγκατε illatum Heracl. 751. V. ad 1, 3, 9. De participio ad 1, 2, 53.

εἰ ἐξαπίνης γίγνοιτο, οὕτω μὲν κατὰ μικρὸν προσιέναι τὸν
ἥλιον, οὕτω δὲ κατὰ μικρὸν ἀπιέναι ὥστε λανθάνειν ἡμᾶς
εἰς ἑκάτερα τὰ ἰσχυρότατα καθισταμένους; Ἐγὼ μέν, ἔφη
ὁ Εὐθύδημος, ἤδη τοῦτο σκοπῶ, εἰ ἄρα τί ἐστι τοῖς θεοῖς
ἔργον ἢ ἀνθρώπους θεραπεύειν· ἐκεῖνο δὲ μόνον ἐμποδίζει
10 με, ὅτι καὶ τἄλλα ζῷα τούτων μετέχει. Οὐ γὰρ καὶ τοῦτ',
ἔφη ὁ Σωκράτης, φανερὸν ὅτι καὶ ταῦτα ἀνθρώπων ἕνεκα
γίγνεταί τε καὶ ἀνατρέφεται; τί γὰρ ἄλλο ζῷον αἰγῶν τε
καὶ οἰῶν καὶ βοῶν καὶ ἵππων καὶ ὄνων καὶ τῶν ἄλλων ζῴων
τοσαῦτα ἀγαθὰ ἀπολαύει ὅσα ἄνθρωποι; ἐμοὶ μὲν γὰρ δο-
κεῖ πλείω ἢ τῶν φυτῶν· τρέφονται γοῦν καὶ χρηματίζονται
οὐδὲν ἧττον ἀπὸ τούτων ἢ ἀπ' ἐκείνων· πολὺ δὲ γένος ἀν-
θρώπων τοῖς μὲν ἐκ τῆς γῆς φυομένοις εἰς τροφὴν οὐ χρῆ-
ται, ἀπὸ δὲ βοσκημάτων γάλακτι καὶ τυρῷ καὶ κρέασι τρε-
φόμενοι ζῶσι· πάντες δὲ τιθασεύοντες καὶ δαμάζοντες τὰ
χρήσιμα τῶν ζῴων εἴς τε πόλεμον καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ
συνεργοῖς χρῶνται. Ὁμογνωμονῶ σοι καὶ τοῦτ', ἔφη· ὁρῶ
γὰρ αὐτῶν καὶ τὰ πολὺ ἰσχυρότερα ἡμῶν οὕτως ὑποχείρια
γιγνόμενα τοῖς ἀνθρώποις ὥστε χρῆσθαι αὐτοῖς ὅ τι ἂν
11 βούλωνται. Τὸ δ', ἐπειδὴ πολλὰ μὲν καλὰ καὶ ὠφέλιμα,
διαφέροντα δὲ ἀλλήλων ἐστὶ, προσθεῖναι τοῖς ἀνθρώποις
αἰσθήσεις ἁρμοττούσας πρὸς ἕκαστα, δι' ὧν ἀπολαύομεν
πάντων τῶν ἀγαθῶν· τὸ δὲ καὶ λογισμὸν ἡμῖν ἐμφῦσαι, ᾧ
περὶ ὧν αἰσθανόμεθα λογιζόμενοί τε καὶ μνημονεύοντες
καταμανθάνομεν ὅπῃ ἕκαστα συμφέρει, καὶ πολλὰ μηχα-

10. ἄνθρωπος B. ἢ τῶν] Libri τῶν. τροφὴν] τὴν τροφὴν B. τιθασ-σεύοντες B. πολλὰ] πάντα B. γινόμενα B. 11. ᾧ] οἷς B.

κατὰ μικρὸν] Eadem Cyrop. 6, 2, 29. SCHN.

ἤδη τοῦτο σκοπῶ] Ego quidem jam dubitare coepi, an dii aliud omnino negotium agant, nisi ut hominum valetudinem, commoda et voluptates curent; sed hoc unum impedit me etc. SCHN.

10. ἀνθρώπων ἕνεκα] Ita etiam Cicero de N. D. 2, 62 seqq. SCHN. Respicit haec Theo Walz. Rhett. vol. 1, p. 252, 1.

τῶν φυτῶν] Suspicor ante τῶν excidisse ἢ, quia genitivus ille non potest regi a comparativo πλείω, sed a verbo ἀπολαύειν. ZEUN. Simile vitium sublatum 3, 11, 5, Reip. Lac. 9, 1, etsi sunt qui talia defendant exemplis comparativorum qualia v. in annot. ad Cyrop. 8, 7, 12.

πάντων τῶν ἀγαθῶν] Quae vocaverat antea καλὰ καὶ ὠφέλιμα. SCHN.

μνημονεύοντες] Praecedere merito debebat memoria vel recordatio, quae commune cum ratiocinatione nihil habet, nisi quod materiam sumtioni uni et alteri suppeditat, quam ratio copulans verum consequentia justa exquirit. SCHN. Τοῦτο μὲν ἀκριβές· τοιαύτην γε μὴν ἀκρίβειαν οὐκ ἀπαιτητέον ἐν διαλόγῳ. CORAES.

νώμεθα δι' ὧν τῶν τε ἀγαθῶν ἀπολαύομεν καὶ τὰ κακὰ
12 ἀλεξόμεθα· τὸ δὲ καὶ ἑρμηνείαν δοῦναι, δι' ἧς πάντων τῶν ἀγαθῶν μεταδίδομέν τε ἀλλήλοις διδάσκοντες καὶ κοινωνοῦμεν καὶ νόμους τιθέμεθα καὶ πολιτευόμεθα; Παντάπασιν ἐοίκασιν, ὦ Σώκρατες, οἱ θεοὶ πολλὴν τῶν ἀνθρώπων ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι. Τὸ δὲ καὶ εἰ ἀδυνατοῦμεν τὰ συμφέροντα προνοεῖσθαι ὑπὲρ τῶν μελλόντων, ἡμῖν αὐτοὺς συνεργεῖν, διὰ μαντικῆς τοῖς πυνθανομένοις φράζοντας τὰ ἀποβησόμενα καὶ διδάσκοντας ᾗ ἂν ἄριστα γίγνοιτο; Σοὶ δ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐοίκασιν ἔτι φιλικώτερον ἢ τοῖς ἄλλοις χρῆσθαι, εἴ γε μηδὲ ἐπερωτώμενοι ὑπὸ σοῦ προση-
13 μαίνουσί σοι ἅ τε χρὴ ποιεῖν καὶ ἃ μή. Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω καὶ σὺ γνώσει, ἂν μὴ ἀναμένῃς ἕως ἂν τὰς μορφὰς τῶν θεῶν ἴδῃς, ἀλλ' ἐξαρκῇ σοι τὰ ἔργα αὐτῶν ὁρῶντι σέβεσθαι καὶ τιμᾶν τοὺς θεούς. ἐννόει δὲ ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ

τὰ κακὰ ἀλεξόμεθα] τῶν κακῶν ἀπεχόμεθα B. 12. τοῖς πυνθανομένοις] τοὺς πυνθανομένους B. προσημαίνουσιν ἃ B. 13. δ' margo Villoisoni. δέ Parisini duo. δέ γε B. γνώσει] Libri γνώσῃ.

12. καὶ κοινωνοῦμεν] Post διδάσκοντες comma sustuli; cum μεταδίδομέν τε conjungendum est καὶ κοινωνοῦμεν, scilicet πάντων τῶν ἀγαθῶν. SCHN.

13. τὰς μορφὰς] Hunc locum respexit Lactantius de Ira 11, 13. SCHN.

θεούς] Post hoc addita in libris ἐννόει — ἐστιν seclusit G. Dindorfius. Clemens Protrept. p. 61, 12: Ξενοφῶν δὲ ὁ Ἀθηναῖος διαρρήδην ἂν καὶ αὐτὸς περὶ τῆς ἀληθείας ἀναγράφει (l. ἐγεγράφει) τι, μαρτυρῶν ὡς Σωκράτης, εἰ μὴ τὸ Σωκράτους ἐδεδίει φάρμακον· οὐδὲν δὲ ἧττον αἰνίττεται· ὁ γοῦν τὰ πάντα, φησί, σείων καὶ ἀτρεμίζων ὡς μὲν μέγας τις καὶ δυνατὸς φανερός, ὁποῖος δέ τις (δ' ἐστὶν Strom., δὲ τὴν Stob.) μορφὴν ἀφανής· οὐδὲ μὴν ὁ παμφαὴς δοκῶν εἶναι ἥλιος οὐδ' αὐτὸς (οὗτος Strom., Stob.) ἔοικεν ὁρᾶν αὐτὸν ἐπιτρέπειν (ὡς ἔοικεν — ἐπιτρέπει Stob.), ἀλλ' ἥν (ἄν Stob.) τις ἀναιδῶς αὐτὸν θεάσηται, τὴν ὄψιν ἀφαιρεῖται. Potterus: "Xenophontis locum infra Strom. 5, p. 714, 12 sic laudavit Clemens: Τὰ δ' ὅμοια καὶ Ξ. ὁ Ἀ. κατὰ λέξιν λέγει· Ὁ γοῦν πάντα σείων—ἀφαιρεῖται, item Eusebius Praep. 13, p. 678 D, ubi locum Strom. repetit, Cyrillus contra Julian. 1, p. 32 B, locum Protreptici repetens. Eundem prae oculis habuit Minutius p. 154: "Nam Socraticus Xenophon formam dei veri negat videri posse, et ideo quaeri non oportere." Cicero N. D. 1, 12: "Xenophon, inquit, paucioribus verbis eadem fere peccat: facit enim in iis quae a Socrate dicta retulit, Socratem disputantem formam dei quaeri non oportere: eundemque et solem et animum deum dicere: et modo unum, tum autem plures deos; quae sunt iisdem in erratis fere quibus ea quae de Platone diximus." Ea porro quae recitant Clemens ac reliqui, apud Xenophontem non reperiuntur, sed admodum similia Comment. 4, 3, 13. Fortasse cum Clemens haec e memoria ac proinde imperfecte recitaret, alii eum secuti sunt." Jo. Stobaeus Ecl. eth. 2, 1, 20: Ξενοφῶντος. Δαίμονες οἱ τὰ μέγιστα διαπρασσόμενοι ἥκιστα ἀνθρώποισιν ἐπιφαίνονται. ὁ γοῦν πάντα σείων—ἀφαιρεῖται. Qui paullo integriora habuit quam Clemens quae undecunque sunt petita, his testibus non magis vindicantur Xenophonti quam verba supra notata, quibus simillima Cyrop. 8, 7, 22: Θεοὺς τοὺς ἀεὶ ὄντας καὶ πάντ' ἐφορῶντας καὶ πάντα δυναμένους, οἳ καὶ τήνδε τὴν τῶν ὅλων τάξιν συνέχουσιν ἀτριβῆ καὶ ἀγήρατον καὶ ἀναμάρτη-

οὕτως ὑποδεικνύουσιν· οἵ τε γὰρ ἄλλοι ἡμῖν τἀγαθὰ δι-
δόντες οὐδὲν τούτων εἰς τοὐμφανὲς ἰόντες διδόασι, καὶ ὁ
τὸν ὅλον κόσμον συντάττων τε καὶ συνέχων, ἐν ᾧ πάντα
καλὰ καὶ ἀγαθά ἐστι, καὶ ἀεὶ μὲν χρωμένοις ἀτριβῆ τε
καὶ ὑγιᾶ καὶ ἀγήρατα παρέχων, θᾶττον δὲ νοήματος ὑπη-
ρετοῦντα ἀναμαρτήτως, οὗτος τὰ μέγιστα μὲν πράττων
14 ὁρᾶται, τάδε δὲ οἰκονομῶν ἀόρατος ἡμῖν ἐστιν. ἐννόει δ'
ὅτι καὶ ὁ πᾶσι φανερὸς δοκῶν εἶναι ἥλιος οὐκ ἐπιτρέπει
τοῖς ἀνθρώποις ἑαυτὸν ἀκριβῶς ὁρᾶν, ἀλλ' ἐάν τις αὐτὸν
ἀναιδῶς ἐγχειρῇ θεᾶσθαι, τὴν ὄψιν ἀφαιρεῖται. καὶ
τοὺς ὑπηρέτας δὲ τῶν θεῶν εὑρήσεις ἀφανεῖς ὄντας· κε-
ραυνός τε γὰρ ὅτι μὲν ἄνωθεν ἀφίεται δῆλον καὶ ὅτι οἷς ἂν
ἐντύχῃ πάντων κρατεῖ· ὁρᾶται δ' οὔτ' ἐπιὼν οὔτ' ἐγκατα-
σκήψας οὔτε ἀπιών. καὶ ἄνεμοι αὐτοὶ μὲν οὐχ ὁρῶνται, ἃ
δὲ ποιοῦσι φανερὰ ἡμῖν ἐστι, καὶ προσιόντων αὐτῶν αἰσθα-
νόμεθα. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀνθρώπου γε ψυχή, ἣ εἴπερ τι καὶ
ἄλλο τῶν ἀνθρωπίνων τοῦ θείου μετέχει, ὅτι μὲν βασι-
λεύει ἐν ἡμῖν φανερόν, ὁρᾶται δὲ οὐδ' αὐτή. ἃ χρὴ κατα-
νοοῦντα μὴ καταφρονεῖν τῶν ἀοράτων, ἀλλ' ἐκ τῶν γιγνο-
μένων τὴν δύναμιν αὐτῶν καταμανθάνοντα τιμᾶν τὸ δαι-
15 μόνιον. Ἐγὼ μέν, ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, ὅτι
μὲν οὐδὲ μικρὸν ἀμελήσω τοῦ δαιμονίου σαφῶς οἶδα· ἐκεῖνο
δὲ ἀθυμῶ, ὅτι μοι δοκεῖ τὰς τῶν θεῶν εὐεργεσίας οὐδ' ἂν

τοὐμφανὲς Paris. unus, Mead., et Vict. in ed. Ald. τὸ ἐμφανὲς B. ὑγιᾶ ambo Victorii. ὑγιῆ B. ἀναμαρτήτως ὑπηρετοῦντα libri praeter B. τάδε Flor. unus. τόδε B. 14. φανερὸς om. B. ἐντύχοι B. αὐτῶν ante αἰσθ. om. B. ἣ addunt Paris. duo. om. B. γινόμενων B.

τον, unde hic Stephanus ἀγήρατον, et Schutzius αὐτὸς δὲ τάδε, Coraes τοσάδε δέ. V. Praefationem.

οἵ τε γὰρ ἄλλοι] Singulos deos singulorum beneficiorum auctores esse, unum autem omnium maximum, qui hujus universi curam solus gerat, doctrina fuit Platonis etiam, quem vide in Cratylo p. 396. St. p. 44. Heind. et Ciceronem De natura deorum 1, 12, quos citavit Weiskius. SCHN.

πάντα καλὰ] Weiskius πάντα τὰ καλὰ correxit. Supra 1, 4, 13. dii dicuntur οἱ τὰ μέγιστα καὶ κάλλιστα συντάξαντες, ubi vide annotationem. Ἀγήρατον pro ἀγήρατα ex Stephani emendatione dedi. Cyrop. 8, 7, 22: Θεοὺς τοὺς ἀεὶ ὄντας καὶ πάντα δυναμένους, οἳ καὶ τήνδε τὴν τῶν ὅλων τάξιν συνέχουσιν ἀτριβῆ καὶ ἀγήρατον καὶ ἀναμάρτητον. SCHN. Idem Xenophontis haec putans, sed longe aliter olim lecta a Clemente: "πράττων ὁρᾶται] Verbum ὁρᾶται pugnat cum tota disputatione, quae deos esse demonstrare vult, quamvis non conspiciendos oculis se praebeant. Et Clemens ex hoc ipso loco posuit δαίμονες οἱ τὰ μέγιστα διαπραττόμενοι ἥκιστα ἀνθρώποις ἐπιφαίνονται."

16 εἴς ποτε ἀνθρώπων ἀξίαις χάρισιν ἀμείβεσθαι. Ἀλλὰ μὴ
τοῦτο ἀθύμει, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε· ὁρᾷς γὰρ ὅτι ὁ ἐν Δελφοῖς θεὸς, ὅταν τις αὐτὸν ἐπερωτᾷ πῶς ἂν τοῖς θεοῖς χαρίζοιτο, ἀποκρίνεται, Νόμῳ πόλεως. νόμος δὲ δήπου πανταχοῦ ἐστι κατὰ δύναμιν ἱεροῖς θεοὺς ἀρέσκεσθαι. πῶς οὖν ἄν τις κάλλιον καὶ εὐσεβέστερον τιμῴη θεοὺς ἢ ὡς
17 αὐτοὶ κελεύουσιν, οὕτω ποιῶν; ἀλλὰ χρὴ τῆς μὲν δυνάμεως μηδὲν ὑφίεσθαι· ὅταν γάρ τις τοῦτο ποιῇ, φανερὸς δήπου ἐστὶ τότε οὐ τιμῶν θεούς. χρὴ οὖν μηδὲν ἐλλείποντα κατὰ δύναμιν τιμᾶν τοὺς θεοὺς θαρρεῖν τε καὶ ἐλπίζειν τὰ μέγιστα ἀγαθά· οὐ γὰρ παρ' ἄλλων γ' ἄν τις μείζω ἐλπίζων σωφρονοίη ἢ παρὰ τῶν τὰ μέγιστα ὠφελεῖν δυναμένων, οὐδ' ἂν ἄλλως μᾶλλον ἢ εἰ τούτοις ἀρέσκοι. ἀρέσκοι δὲ πῶς ἂν μᾶλλον ἢ εἰ ὡς μάλιστα πείθοιτο αὐ-
18 τοῖς; τοιαῦτα μὲν δὴ λέγων τε καὶ αὐτὸς ποιῶν εὐσεβεστέρους τε καὶ σωφρονεστέρους τοὺς συνόντας παρεσκεύαζεν.

ΚΕΦ. Δ.

Ἀλλὰ μὴν καὶ περὶ τοῦ δικαίου γε οὐκ ἀπεκρύπτετο ἣν εἶχε γνώμην, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἀπεδείκνυτο, ἰδίᾳ τε πᾶσι νομίμως τε καὶ ὠφελίμως χρώμενος καὶ κοινῇ ἄρχουσί τε ἃ οἱ νόμοι προστάττοιεν πειθόμενος καὶ κατὰ πόλιν καὶ ἐν ταῖς στρατείαις οὕτως ὥστε διάδηλος εἶναι παρὰ τοὺς ἄλ-
2 λους εὐτακτῶν, καὶ ὅτε ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐπιστάτης γενόμενος οὐκ ἐπέτρεψε τῷ δήμῳ παρὰ τοὺς νόμους ψηφίσασθαι, ἀλλὰ σὺν τοῖς νόμοις ἠναντιώθη τοιαύτῃ ὁρμῇ τοῦ δήμου ἣν οὐκ ἂν οἶμαι ἄλλον οὐδένα ἄνθρωπον ὑπομεῖναι·

15. εἴς] εἴ B. ἀμείβεσθαι] ἀμύνεσθαι B. 17. θεούς] τοὺς θεούς B. ἢ εἰ —ἀρέσκοι] εἴη—ἀρέσκειν B. 1. νομίμως] νομικῶς B. προστάττοιεν] πράττοι (ε) B.

15. ἀμείβεσθαι] ἀμύνεσθαι in bonam partem dictum quibus possit exemplis confirmari dictum ad Thes. Stephani p. 182 A, B. Sed ἀμύνειν pro ἀμείβειν male illatum nonnullis etiam Orph. Arg. 262.

16. ὁ ἐν Δελφοῖς θεός] Ages. 1, 34: Ὥστε ἐν δυοῖν ἡμέραιν πλέον τῶν ἑκατὸν ταλάντων τῷ θεῷ ἐν Δελφοῖς δεκάτην ἀποθῦσαι. Scribendum τῷ θεῷ τῷ ἐν Δελφοῖς, ut Thuc. 1, 134: Ὁ θεὸς ὁ ἐν Δελφοῖς. Qui 3, 92, ἐν Δελφοῖς τὸν θεὸν ἐπήροντο, ut male hic unus. Vid. praef. ad Pausaniam p. xvii.

1. καὶ ὠφελίμως] Ut civibus prodesset. 4, 8, 11: Δίκαιος, ὥστε βλάπτειν μὲν μηδένα, ὠφελεῖν δὲ τὰ μέγιστα τοὺς χρωμένους αὐτῷ. SCHN. De initio hujus capitis v. praefatio.

2. ἐν ταῖς ἐκκλησίαις] V. ad 1, 1, 18.

τι, οὐκ ἐπείθετο· τοῖς τε γὰρ νέοις ἀπαγορευόντων αὐτῶν μὴ διαλέγεσθαι καὶ προσταξάντων ἐκείνῳ τε καὶ ἄλλοις τισὶ τῶν πολιτῶν ἀγαγεῖν τινα ἐπὶ θανάτῳ, μόνος οὐκ ἐπείσθη, διὰ τὸ παρὰ τοὺς νόμους αὐτῷ προστάττεσθαι·
4 καὶ ὅτε τὴν ὑπὸ Μελήτου γραφὴν ἔφευγε, τῶν ἄλλων εἰωθότων ἐν τοῖς δικαστηρίοις πρὸς χάριν τε τοῖς δικασταῖς διαλέγεσθαι καὶ κολακεύειν καὶ δεῖσθαι παρὰ τοὺς νόμους, καὶ διὰ τὰ τοιαῦτα πολλῶν πολλάκις ὑπὸ τῶν δικαστῶν ἀφιεμένων, ἐκεῖνος οὐδὲν ἠθέλησε τῶν εἰωθότων ἐν τῷ δικαστηρίῳ παρὰ τοὺς νόμους ποιῆσαι, ἀλλὰ ῥᾳδίως ἂν ἀφεθεὶς ὑπὸ τῶν δικαστῶν, εἰ καὶ μετρίως τι τούτων ἐποίησε, προείλετο μᾶλλον τοῖς νόμοις ἐμμένων ἀποθανεῖν
5 ἢ παρανομῶν ζῆν. καὶ ἔλεγε δὲ οὕτως καὶ πρὸς ἄλλους μὲν πολλάκις, οἶδα δέ ποτε αὐτὸν καὶ πρὸς Ἱππίαν τὸν Ἠλεῖον περὶ τοῦ δικαίου τοιάδε διαλεχθέντα. διὰ χρόνου γὰρ ἀφικόμενος ὁ Ἱππίας Ἀθήναζε παρεγένετο τῷ Σωκράτει λέγοντι πρός τινας ὡς θαυμαστὸν εἴη τὸ εἰ μέν τις βούλοιτο σκυτέα διδάξασθαί τινα ἢ τέκτονα ἢ χαλκέα ἢ
6 ἱππέα, μὴ ἀπορεῖν ὅποι ἂν πέμψας τούτου τύχοι· ἐὰν δέ τις βούληται ἢ αὐτὸς μαθεῖν τὸ δίκαιον ἢ υἱὸν ἢ οἰκέτην διδάξασθαι, μὴ εἰδέναι ὅποι ἂν ἐλθὼν τύχοι τούτου. καὶ ὁ μὲν Ἱππίας ἀκούσας ταῦτα ὥσπερ ἐπισκώπτων αὐτόν, Ἔτι γὰρ σύ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐκεῖνα τὰ αὐτὰ λέγεις ἃ

4. τὰ τοιαῦτα] ταῦτα B. 5. οἶδα—25. ἀρέσκει Stob. Fl. 9, 60, sed cod. A. ab ἢ οὐ demum s. 10. βούλοιτο] μέλλοιτο Stob., βούλοιτο tres codices Schowii p. 241. τύχοι] φασὶ δέ τινες καὶ ἵππον καὶ βοῦν τῷ βουλομένῳ δικαίους (δικαίως B.) ποιήσασθαι (πρίασθαι B.) πάντα μεστὰ εἶναι τῶν διδαξόντων addunt libri et Stob. διδάξασθαι] διδάξασθαι τὸ δίκαιον B. εἰδέναι Stob. Libri εἶναι, ut quattuor codices Schowii. 6. ὅποι ἂν] ποίαν Stob.

3. αὐτῶν] Ἴσως ἐγέγραπτο αὐτῷ, τῷ Σωκράτει δηλονότι. CORAES. Inepte haec ex 1, 2, 31, repetita hic poni dictum in praefatione.

οὐκ ἐπείθετο] Intelligitur Leo Salaminius, de quo v. Hist. Gr. 2, 3, 39, cum annot. SCHN. Dio Chrys. Or. 43, vol. 2, p. 191: Σωκράτης ἐν τῇ τυραννίδι τῶν τριάκοντα ἔπραττε πάντα ὑπὲρ τοῦ δήμου καὶ τῶν κακῶν οὐδενὸς ἐκοινώνησεν, ἀλλὰ καὶ πεμφθεὶς ὑπ' αὐτῶν ἐπὶ Λέοντα τὸν Σαλαμίνιον οὐχ ὑπήκουσε. Liban. vol. 3, p. 67, 4.

ἀγαγεῖν — ἐπὶ θανάτῳ] Ad supplicium ducendum tradere undecim viris capitalibus. SCHN.

4. δεῖσθαι] Pollux 8, 117 de Areopagitis: Προοιμιάζεσθαι δὲ οὐκ ἐξῆν οὐδὲ οἰκτίζεσθαι. Quinctilianus 6, 1: Athenis affectus movere etiam per praeconem prohibebatur orator. SCHN. Nihil haec ad caussam Socratis. V. Praefationem.

5. διὰ χρόνου] Secundum advenerat tum Athenas Hippias, uti sequentia docent. SCHN. V. de hoc sophista Prinsterer. Prosopogr. p. 91 seqq.

φασὶ δέ τινες—τῶν διδαξόντων] Recte delent Valckenarius et Ruhnkenius, quorum conf. Epistolae Vlissingae 1832 editae, p. 112, 115.

καὶ ὅτε οἱ τριάκοντα προσέταττον αὐτῷ παρὰ τοὺς νόμους ἐγὼ πάλαι ποτέ σου ἤκουσα; καὶ ὁ Σωκράτης, Ὃ δέ γε τούτου δεινότερον, ἔφη, ὦ Ἱππία, οὐ μόνον ἀεὶ ταὐτὰ λέγω, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν· σὺ δ' ἴσως διὰ τὸ πολυμαθὴς εἶναι περὶ τῶν αὐτῶν οὐδέποτε τὰ αὐτὰ λέγεις.
7 Ἀμέλει, ἔφη, πειρῶμαι καινόν τι λέγειν ἀεί. Πότερον, ἔφη, καὶ περὶ ὧν ἐπίστασαι; οἷον περὶ γραμμάτων ἐάν τις ἔρηταί σε πόσα καὶ ποῖα Σωκράτους ἐστὶν, ἄλλα μὲν πρότερον, ἄλλα δὲ νῦν πειρᾷ λέγειν; ἢ περὶ ἀριθμῶν τοῖς ἐρωτῶσιν εἰ τὰ δὶς πέντε δέκα ἐστὶν, οὐ τὰ αὐτὰ νῦν ἃ καὶ πρότερον ἀποκρίνει; Περὶ μὲν τούτων, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὥσπερ σὺ, καὶ ἐγὼ ἀεὶ τὰ αὐτὰ λέγω· περὶ μέντοι τοῦ δικαίου πάνυ οἶμαι νῦν ἔχειν εἰπεῖν πρὸς ἃ οὔτε σὺ οὔτ' ἂν
8 ἄλλος οὐδεὶς δύναιτ' ἀντειπεῖν. Νὴ τὴν Ἥραν, ἔφη, μέγα λέγεις ἀγαθὸν ηὑρηκέναι, εἰ παύσονται μὲν οἱ δικασταὶ δίχα ψηφιζόμενοι, παύσονται δὲ οἱ πολῖται περὶ τῶν δικαίων ἀντιλέγοντές τε καὶ ἀντιδικοῦντες καὶ στασιάζοντες, παύσονται δὲ αἱ πόλεις διαφερόμεναι περὶ τῶν δικαίων καὶ πολεμοῦσαι. καὶ ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν ἀπολειφθείην
9 σου πρὸ τοῦ ἀκοῦσαι τηλικοῦτον ἀγαθὸν ηὑρηκότος. Ἀλλὰ μὰ Δί', ἔφη, οὐκ ἀκούσει, πρίν γ' ἂν αὐτὸς ἀποφήνῃ ὅ τι νομίζεις τὸ δίκαιον εἶναι. ἀρκεῖ γὰρ ὅτι τῶν ἄλλων καταγελᾷς ἐρωτῶν μὲν καὶ ἐλέγχων πάντας, αὐτὸς δ' οὐδενὶ ἐθέλων ὑπέχειν λόγον οὐδὲ γνώμην ἀποφαίνεσθαι περὶ οὐδενός. Τί δὲ, ὦ Ἱππία, ἔφη, οὐκ ᾔσθησαι ὅτι ἐγὼ ἃ δοκεῖ μοι δίκαια εἶναι οὐδὲν παύομαι ἀποδεικνύμενος; Καὶ ποῖος

6. τῶν αὐτῶν] τούτων αὐτῶν B. 7. ἀποκρίνει] ἀποκρινεῖ B. m. sec., tum in η corrumpens ει. ἀντειπεῖν Obs. Misc. vol. 3, p. 430. Libri ἂν εἰπεῖν, Stob. εἰπεῖν. 8. ηὑρηκέναι—ηὑρηκότος] Libri et Stob. εὑρηκέναι et εὑρηκότος. 9. ἀκούσει] ἀκούσεις B. Ceteri ἀκούσῃ. ἐθέλων Stob. Libri θέλων.

6. τὰ αὐτὰ] Dio Chr. Or. 3, vol. 1, p. 109: Φασὶ γάρ ποτε Ἱππίαν τὸν Ἠλεῖον διὰ χρόνου πλείονος ἀκούοντα τοῦ Σωκράτους περὶ δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς λέγοντος καὶ παραβάλλοντος, ὥσπερ εἰώθει, τοὺς κυβερνήτας καὶ ἰατροὺς καὶ σκυτοτόμους καὶ κεραμέας, εἰπεῖν ἅτε σοφιστὴν, Πάλιν σὺ τὰ αὐτὰ, Σώκρατες; Καὶ ὃς γελάσας ἔφη, Καὶ περὶ τῶν αὐτῶν. σὺ μὲν γὰρ, ὡς ἔοικεν, ὑπὸ σοφίας οὐδέποτε ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν λέγεις κ. τ. λ. Ubi male semel τὰ αὐτὰ pro ταὐτὰ, quod etiam Xenophonti constanter reddendum, in ἀεὶ ταὐτὰ servatum ab Stob., ubi libri τὰ αὐτὰ, et Platone in locis similibus Gorg. p. 490 E; 491 B.

9. ἀρκεῖ γὰρ ὅτι τῶν ἄλλων καταγελᾷς] Intelligi ἐμοῦ δὲ οὐ καταγελάσει animadvertit Schneiderus. Insolentiorem verbi ἀρκεῖν cum particula ὅτι constructionem Zeunius comparat cum ἀρκεῖ ἦν Cyrop. 3, 3, 51; 8, 1, 14.

δή σοι, ἔφη, οὗτος ὁ λόγος ἐστίν; Εἰ δὲ μὴ λόγῳ, ἔφη,
ἀλλ' ἔργῳ ἀποδείκνυμαι· ἢ οὐ δοκεῖ σοι ἀξιοτεκμαρτότερον
τοῦ λόγου τὸ ἔργον εἶναι; Πολύ γε νὴ Δί', ἔφη· δίκαια
μὲν γὰρ λέγοντες πολλοὶ ἄδικα ποιοῦσι, δίκαια δὲ πράτ-
11 των οὐδ' ἂν εἷς ἄδικος εἴη. Ἤισθησαι οὖν πώποτέ μου
ἢ ψευδομαρτυροῦντος ἢ συκοφαντοῦντος ἢ φίλους ἢ πόλιν
εἰς στάσιν ἐμβάλλοντος ἢ ἄλλο τι ἄδικον πράττοντος;
Οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Τὸ δὲ τῶν ἀδίκων ἀπέχεσθαι οὐ δίκαιον
ἡγεῖ; Δῆλος εἶ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ νῦν διαφεύγειν
ἐγχειρῶν τὸ ἀποδείκνυσθαι γνώμην ὅ τι νομίζεις τὸ δί-
καιον· οὐ γὰρ ἃ πράττουσιν οἱ δίκαιοι, ἀλλ' ἃ μὴ πράτ-
12 τουσι, ταῦτα λέγεις. Ἀλλ' ᾤμην ἔγωγ', ἔφη ὁ Σωκράτης,
τὸ μὴ θέλειν ἀδικεῖν ἱκανὸν δικαιοσύνης ἐπίδειγμα εἶναι.
εἰ δέ σοι μὴ δοκεῖ, σκέψαι ἐὰν τόδε σοι μᾶλλον ἀρέσκῃ·
φημὶ γὰρ ἐγὼ τὸ νόμιμον δίκαιον εἶναι. Ἆρα τὸ αὐτὸ
λέγεις, ὦ Σώκρατες, νόμιμόν τε καὶ δίκαιον εἶναι; Ἔγωγ',
13 ἔφη. Οὐ γὰρ αἰσθάνομαί σου ὁποῖον νόμιμον ἢ ποῖον
δίκαιον λέγεις. Νόμους δὲ πόλεως, ἔφη, γιγνώσκεις;
Ἔγωγ', ἔφη. Καὶ τίνας τούτους νομίζεις; Ἃ οἱ πολῖται,
ἔφη, συνθέμενοι ἅ τε δεῖ ποιεῖν καὶ ὧν ἀπέχεσθαι ἐγρά-
ψαντο. Οὐκοῦν, ἔφη, νόμιμος μὲν ἂν εἴη ὁ κατὰ ταῦτα
πολιτευόμενος, ἄνομος δὲ ὁ ταῦτα παραβαίνων; Πάνυ μὲν

10. δὲ] δαι (ε superscr.) B. μὲν om. B. πράττων] πραττόντων Stob. οὐδ' ἂν Stob. οὐδὲ B. ἂν εἴη Parisini duo. 11. ἢ συκοφ.] συκοφ. B. ἢ φίλους ἢ πόλιν] invertit Stob. ἡγεῖ] Libri et Stob. ἡγῇ. 12. τὸ μὲν] τότε B. δοκῇ B. τὸ Stob. et cod. Victor. in ed. Flor. τὸν B. ἆρα—εἶναι om. B. 13. ἢ ποῖον] ὁποῖον B., ut s. 17, ὅπως pro ἢ πῶς. νόμους] rursus incipit Stob. cod. A., qui om. s. 11.–13. λέγεις.

10. Εἰ δὲ μὴ λόγῳ] Orationem tu meam desideras: quid vero, si non oratione ego, sed re et factis sententiam meam demonstravi? SCHN.

οὐδ' ἂν εἷς ἄδικος εἴη] Anab. 3, 1, 2, οὐδένα ἂν meliores pro οὐδ' ἂν ἕνα, male, opinor, etsi sequitur οὐδεὶς ἄν. Reip. Athen. 3, 1: Καὶ τοῦτο Ἀθήνησι γίγνεται οὐδὲν δι' ἄλλο ἢ ὅτι κ. τ. λ., ubi codices οὐδὲ διὰ ἄλλο, scribendum οὐδὲ δι' ἓν ἄλλο, ut Cyrop. 2, 1, 21: Οἵτινες ἂν εἰδῶσιν ὅτι οὐδὲ δι' ἓν ἄλλο τρέφονται.

11. ὅ τι νομίζεις τὸ δίκαιον] Anab. 1, 6, 9: Ἀπόφηναι γνώμην ὅ τι σοι δοκεῖ.

12. μὴ θέλειν] μὴ ἐθέλειν, quod monstrat codicis scriptura τότε, ut Cyrop. 1, 6, 46; 2, 1, 19, ubi alii θέλειν, scribendum dixi ad illam 1, 4, 10. V. ad s. 9. Inter μὴ ἐθέλειν et μὴ θέλειν variant vel papyri Hyperidei Pro Euxenippo p. 6, 12, 20 ed. Schneidew.

13. ὁποῖον—ποῖον] Bis scribendum aut ποῖον aut ὁποῖον. Nam quae utriusque formae sic conjunctae exempla attulimus Platonis ad Stephanum v. Ὁποῖος, p. 2106 A, ejusdem sunt fidei, pariterque Demosthenis p. 200, 22: Ἀφ' ὁποίων λόγων ἢ πράξεως ποίας, ubi nonnulli minus boni ἀπὸ ποίων. Hic ποῖον Hirschig. Annot. p. 103.

οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ δίκαια μὲν ἂν πράττοι ὁ τούτοις πειθόμενος, ἄδικα δ' ὁ τούτοις ἀπειθῶν; Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν ὁ μὲν τὰ δίκαια πράττων δίκαιος, ὁ δὲ τὰ ἄδικα ἄδικος; Πῶς γὰρ οὔ; Ὁ μὲν ἄρα νόμιμος δίκαιός ἐστιν,
14 ὁ δὲ ἄνομος ἄδικος. καὶ ὁ Ἱππίας, Νόμους δ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, πῶς ἄν τις ἡγήσαιτο σπουδαῖον πρᾶγμ' εἶναι ἢ τὸ πείθεσθαι αὐτοῖς, οὕς γε πολλάκις αὐτοὶ οἱ θέμενοι ἀποδοκιμάσαντες μετατίθενται; Καὶ γὰρ πόλεμον, ἔφη ὁ Σωκράτης, πολλάκις ἀράμεναι αἱ πόλεις πάλιν εἰρήνην ποιοῦνται. Καὶ μάλα, ἔφη. Διάφορον οὖν τι οἴει ποιεῖν, ἔφη, τοὺς τοῖς νόμοις πειθομένους φαυλίζων, ὅτι καταλυθεῖεν ἂν οἱ νόμοι, ἢ εἰ τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις εὐτακτοῦντας ψέγοις, ὅτι γένοιτ' ἂν εἰρήνη; ἢ καὶ τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις ταῖς πατρίσι προθύμως βοηθοῦντας μέμφει; Μὰ Δί' οὐκ
15 ἔγωγ', ἔφη. Λυκοῦργον δὲ τὸν Λακεδαιμόνιον, ἔφη ὁ Σωκράτης, καταμεμάθηκας ὅτι οὐδὲν ἂν διάφορον τῶν ἄλλων πόλεων τὴν Σπάρτην ἐποίησεν, εἰ μὴ τὸ πείθεσθαι τοῖς νόμοις μάλιστα ἐνειργάσατο αὐτῇ; τῶν δὲ ἀρχόντων ἐν ταῖς πόλεσιν οὐκ οἶσθα ὅτι οἵτινες ἂν τοῖς πολίταις αἰτιώτατοι ὦσι τοῦ τοῖς νόμοις πείθεσθαι, οὗτοι ἄριστοί εἰσι, καὶ πόλις ἐν ᾗ μάλιστα οἱ πολῖται τοῖς νόμοις πείθονται, ἐν εἰρήνῃ τε ἄριστα διάγει καὶ ἐν πολέμῳ ἀνυπόστατός ἐστιν;
16 ἀλλὰ μὴν καὶ ὁμόνοιά γε μέγιστόν τε ἀγαθὸν δοκεῖ ταῖς πόλεσιν εἶναι καὶ πλειστάκις ἐν αὐταῖς αἵ τε γερουσίαι καὶ οἱ ἄριστοι ἄνδρες παρακελεύονται τοῖς πολίταις ὁμονοεῖν, καὶ πανταχοῦ ἐν τῇ Ἑλλάδι νόμος κεῖται τοὺς πολίτας ὀμνύναι ὁμονοήσειν, καὶ πανταχοῦ ὀμνύασι τὸν ὅρκον τοῦτον· οἶμαι δ' ἐγὼ ταῦτα γίγνεσθαι οὐχ ὅπως τοὺς αὐτοὺς χοροὺς κρίνωσιν οἱ πολῖται, οὐδ' ὅπως τοὺς αὐτοὺς αὐλητὰς ἐπαινῶσιν, οὐδ' ὅπως τοὺς αὐτοὺς ποιητὰς αἱρῶνται,

τούτοις prius om. Stob. *πῶς γὰρ—δίκαιος* om. libri, addit Stob., cujus A. *πῶς—ἄδικος* in marg. 14. *πρᾶγμ'* Stob. Libri *πρᾶγμα, πράγμασιν* B. *ἢ* om. B. *αὐτοὶ* Stob. Libri *αὐτοῖς.* *αἱ* om. B. Stob. *ἢ καὶ*] *ἢ* om. B. pr. Stob. *προθύμως* om. B. *μέμφει*] Libri et Stob. *μέμφῃ.* *ἔγωγ'*] *ἐγὼ* Stob. 15. *μεμάθηκας ἔφη ὁ σ.* Stob. A. 16. *τε* om. Stob. *αἵ τε*] *αἱ* Stob. *ὀμνύασι*] Libri et Stob. *ὀμνύουσι.*

15. *Σπάρτην*] Compara libellum de Republica Laced. c. 8. SCHN.
16. *νόμος κεῖται*] Attici meminit Lycurgus adv. Leocratem p. 189. SCH.
κρίνωσιν] Est pro *ἐγκρίνωσιν*, approbent, victoriam adjudicent. SCH. Eur. Tro. 928: *Εἴ σφε* (Junonem) *κρίνειεν Πάρις.* De poetis scenicis Aristoph. Eccl. 1156.
ποιητὰς αἱρῶνται] Ut iisdem poetis

οὐδ' ἵνα τοῖς αὐτοῖς ἥδωνται, ἀλλ' ἵνα τοῖς νόμοις πείθωνται. τούτοις γὰρ τῶν πολιτῶν ἐμμενόντων αἱ πόλεις ἰσχυρόταταί τε καὶ εὐδαιμονέσταται γίγνονται· ἄνευ δὲ ὁμονοίας οὔτ' ἂν πόλις εὖ πολιτευθείη οὔτ' οἶκος καλῶς
17 οἰκηθείη. ἰδίᾳ δὲ πῶς μὲν ἄν τις ἧττον ὑπὸ πόλεως ζημιοῖτο, πῶς δ' ἂν μᾶλλον τιμῷτο ἢ εἰ τοῖς νόμοις πείθοιτο; πῶς δ' ἂν ἧττον ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἡττῷτο ἢ πῶς ἂν μᾶλλον νικῴη; τίνι δ' ἄν τις μᾶλλον πιστεύσειε παρακαταθέσθαι ἢ χρήματα ἢ υἱοὺς ἢ θυγατέρας; τίνα δ' ἂν ἡ πόλις ὅλη ἀξιοπιστότερον ἡγήσαιτο τοῦ νομίμου; παρὰ τίνος δ' ἂν μᾶλλον τῶν δικαίων τύχοιεν ἢ γονῆς ἢ οἰκεῖοι ἢ οἰκέται ἢ φίλοι ἢ πολῖται ἢ ξένοι; τίνι δ' ἂν μᾶλλον πολέμιοι πιστεύσειαν ἢ ἀνοχὰς ἢ σπονδὰς ἢ συνθήκας περὶ εἰρήνης; τίνι δ' ἂν μᾶλλον ἢ τῷ νομίμῳ σύμμαχοι ἐθέλοιεν γίγνεσθαι; τῷ δ' ἂν μᾶλλον οἱ σύμμαχοι πιστεύσειαν ἢ ἡγεμονίαν ἢ φρουραρχίαν ἢ πόλεις; τίνα δ' ἄν τις εὐεργετήσας ὑπολάβοι χάριν κομιεῖσθαι μᾶλλον ἢ τὸν νόμιμον; ἢ τίνα μᾶλλον ἄν τις εὐεργετήσειεν ἢ παρ' οὗ χάριν ἀπολήψεσθαι νομίζει; τῷ δ' ἄν τις βούλοιτο μᾶλλον φίλος εἶναι ἢ τῷ τοιούτῳ ἢ τῷ ἧττον ἐχθρός; τῷ δ' ἄν τις ἧττον πολεμήσειεν ἢ ᾧ μάλιστα μὲν φίλος εἶναι βούλοιτο, ἥκιστα δ' ἐχθρὸς, καὶ ᾧ πλεῖστοι μὲν φίλοι καὶ σύμμαχοι
18 βούλοιντο εἶναι, ἐλάχιστοι δ' ἐχθροὶ καὶ πολέμιοι; ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ Ἱππία, τὸ αὐτὸ ἀποδείκνυμαι νόμιμόν τε καὶ δίκαιον

τοῖς αὐτοῖς ἥδωνται] τοὺς αὐτοὺς εἰδῶνται B. εὖ] καλῶς B. Idem πολιτευθείη in ras. angustiori, tum οὔτ' αὖ (ἂν?) οἶκος εὖ οἰκισθείη, et r. γρ. in marg. οἰκηθείη. 17. ἧττον om. B. pr. πιστεύσειε] πιστεύοι B. pr., corr. eadem fort. m. παρακαταθέσθαι] παρακαταθήκας Stob. ἢ υἱοὺς ἢ θυγατέρας] invertit Stob. γονῆς] Libri et Stob. γονεῖς. τῷ] τίνι Stob. ἢ ἡγ.] ἡγ. Stob. Idem κομ. χάριν. ᾧ Stob. Libri ᾧ ἄν. φίλος εἶναι] invertit Stob. 18. οὖν om. B. Stob. ἀποδείκνυμαι] ἐπιδείκνυμαι Stob.

praemia decernant in ludis scenicis Baccho sacris. SCHN. Ad poetas refertur etiam sequens τοῖς αὐτοῖς.

17. παρακαταθέσθαι] Cf. Conv. 8, 36.

18. ἀποδείκνυμαι] Vulgatum ἐπιδείκνυμι nullo modo tolerari potest, et miror tam diu a viris doctis omissum fuisse. Supra s. 10. libri variant inter ἀποδείκνυμαι, ἐπιδείκνυμαι et ἐπιδείκνυμι; et ubi est εἰ δὲ μὴ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ ἀποδείκνυμαι, poterat, si solum ἀλλ' ἔργῳ ἀποδ. posuisset, etiam verbum ἐπιδείκνυμαι adhibere: uti s. 12. est τὸ μὴ ἐθέλειν ἀδικεῖν, ἱκανὸν δικαιοσύνης ἐπίδειγμα: ubi ἀπόδειγμα locum non habebat. Verbum enim ἀποδείκνυσθαι junctum vocabulo γνώμην, uti ἀποφαίνεσθαι, dicitur uti latinum sententiam dicere, declarare: ἐπιδείκνυσθαι vero de factis dicitur, ubi virtutis vel morum aliquod specimen vel documentum editur. In Anabasi 7, 7, 46 est: Πάντας ἀνθρώπους εὔνοιαν δεῖν ἀποδείκνυσθαι τούτῳ, παρ' οὗ ἄν τις δῶρα λαμβάνῃ, ex codd. ἀποκεῖσθαι rescripsi. Hic vero, ubi de docendo est sermo, nec ἐπιδείκνυμαι, quod Stobaeus habet, multo vero minus ἐπιδείκνυμι locum habet. SCHN. Ἀποδείκνυμαι B.

εἶναι· σὺ δ᾽ εἰ τἀναντία γιγνώσκεις, δίδασκε. καὶ ὁ Ἱπ-
πίας, Ἀλλὰ μὰ τὸν Δί᾽, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὔ μοι δοκῶ
19 τἀναντία γιγνώσκειν οἷς εἴρηκας περὶ τοῦ δικαίου. Ἀγρά-
φους δέ τινας οἶσθα, ἔφη, ὦ Ἱππία, νόμους; Τούς γ᾽ ἐν
πάσῃ, ἔφη, χώρᾳ κατὰ ταὐτὰ νομιζομένους. Ἔχοις ἂν οὖν
εἰπεῖν, ἔφη, ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὺς ἔθεντο; Καὶ πῶς ἄν,
ἔφη, οἵ γε οὔτε συνελθεῖν ἅπαντες ἂν δυνηθεῖεν οὔτε ὁμό-
φωνοί εἰσι; Τίνας οὖν, ἔφη, νομίζεις τεθεικέναι τοὺς νό-
μους τούτους; Ἐγὼ μέν, ἔφη, θεοὺς οἶμαι τοὺς νόμους τού-
τους τοῖς ἀνθρώποις θεῖναι· καὶ γὰρ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις
20 πρῶτον νομίζεται θεοὺς σέβειν. Οὐκοῦν καὶ γονέας τιμᾶν
πανταχοῦ νομίζεται; Καὶ τοῦτο, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ μήτε
γονέας παισὶ μίγνυσθαι μήτε παῖδας γονεῦσιν; Οὐκέτι μοι
δοκεῖ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὗτος θεοῦ νόμος εἶναι. Τί δή; ἔφη.
21 Ὅτι, ἔφη, αἰσθάνομαί τινας παραβαίνοντας αὐτόν. Καὶ
γὰρ ἄλλα πολλά, ἔφη, παρανομοῦσιν· ἀλλὰ δίκην γέ τοι
διδόασιν οἱ παραβαίνοντες τοὺς ὑπὸ τῶν θεῶν κειμένους
νόμους, ἣν οὐδενὶ τρόπῳ δυνατὸν ἀνθρώπῳ διαφυγεῖν,
ὥσπερ τοὺς ὑπ᾽ ἀνθρώπων κειμένους νόμους ἔνιοι παρα-
βαίνοντες διαφεύγουσι τὸ δίκην διδόναι, οἱ μὲν λανθάνον-
22 τες, οἱ δὲ βιαζόμενοι. Καὶ ποίαν, ἔφη, δίκην, ὦ Σώκρα-
τες, οὐ δύνανται διαφεύγειν γονῆς τε παισὶ καὶ παῖδες
γονεῦσι μιγνύμενοι; Τὴν μεγίστην νὴ Δί᾽, ἔφη· τί γὰρ ἂν
μεῖζον πάθοιεν ἄνθρωποι τεκνοποιούμενοι τοῦ κακῶς τεκνο-
23 ποιεῖσθαι; Πῶς οὖν, ἔφη, κακῶς οὗτοι τεκνοποιοῦνται, οὕς

19. *ἔφη χώρᾳ*] *χώρᾳ ἔφη* Stob. *τεθεικέναι τοὺς νόμους*] invertit Stob. *ταὐτὰ*] *ταῦτα* B. *οὖν* om. B. *σέβειν*] *εὐσεβεῖν* Stob. 20. *γονέας*] *γονεῖς* Stob. et libri nonnulli. 21. *διδόναι*] *δοῦναι* Stob. *οἱ μὲν*] *οἱ* om. B., *μὲν* addens ead. m. in fine versus. 22. *γονῆς*] Libri et Stob. *γονεῖς*. *τε* om. B. *παῖδες γονεῦσι*] invertit B. 23. *οὕς γε*] *ὅτε* Stob.

19. *ἔθεντο—τεθεικέναι*] Homines dicuntur *θέσθαι νόμους*, quia sibimet ipsi constituunt; dii autem *θεῖναι*, quia aliis. V. supra s. 14. ERNEST.

θεῖναι] Debet esse, ut ante, *τεθεικέναι*. Sed mihi totum hoc suspectum est, Xenophontemque scripsisse tantum *ἐγὼ—οἶμαι* suspicor. ERNEST. *Τεθεικέναι* fortasse latere in Par. unius. *τεθεῖναι* annotat Schneiderus. Recte autem judicasse opinor Ernestum, nec prius *τοὺς νόμους* necessarium. Quum enim sufficiat simplex *τούτους*, molestum vel duplex *τοὺς νόμους τούτους*. V. ad 4, 6, 5. Et transponit *τοὺς νόμους* Stob., sed cujus A. omittit s. 18, *καὶ ὁ*—s. 23.

σέβειν] De Valckenarii ad hunc locum errore *εὐσεβεῖν* cum accusativo jungi negantis dixi ad Thes. Stephani exemplisque illic citatis etiam alia possim adjicere poetarum, si raram hanc in prosa constructionem praeberent libri Xenophontis.

20. *γονέας*] Mos hic a Persis erat receptus: apud Aegyptios vero fratri soror nubere solebat. SCHN.

23. *οὕς γε*] Locum eundem moralis

γε οὐδὲν κωλύει ἀγαθοὺς αὐτοὺς ὄντας ἐξ ἀγαθῶν παιδοποιεῖσθαι; Ὅτι νὴ Δί', ἔφη, οὐ μόνον ἀγαθοὺς δεῖ τοὺς ἐξ ἀλλήλων παιδοποιουμένους εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀκμάζοντας τοῖς σώμασιν· ἢ δοκεῖ σοι ὅμοια τὰ σπέρματα εἶναι τὰ τῶν ἀκμαζόντων τοῖς τῶν μήπω ἀκμαζόντων ἢ τῶν παρηκμακότων; Ἀλλὰ μὰ Δί', ἔφη, οὐκ εἰκὸς ὅμοια εἶναι. Πότερα οὖν, ἔφη, βελτίω; Δῆλον ὅτι, ἔφη, τὰ τῶν ἀκμαζόντων. Τὰ τῶν μὴ ἀκμαζόντων ἄρα οὐ σπουδαῖα; Οὐκ εἰκὸς μὰ Δί', ἔφη. Οὐκοῦν οὕτω γε οὐ δεῖ παιδοποιεῖσθαι; Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν οἵ γε οὕτω παιδοποιούμενοι ὡς οὐ δεῖ παιδοποιοῦνται; Ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη. Τίνες οὖν ἄλλοι, ἔφη, κακῶς ἂν παιδοποιοῖντο, εἴ γε μὴ οὗτοι; Ὁμο-
24 γνωμονῶ σοι, ἔφη, καὶ τοῦτο. Τί δέ; τοὺς εὖ ποιοῦντας ἀντευεργετεῖν οὐ πανταχοῦ νόμιμόν ἐστι; Νόμιμον μέν, ἔφη· παραβαίνεται δὲ καὶ τοῦτο. Οὐκοῦν καὶ οἱ τοῦτο παραβαίνοντες δίκην διδόασι, φίλων μὲν ἀγαθῶν ἔρημοι γιγνόμενοι, τοὺς δὲ μισοῦντας ἑαυτοὺς ἀναγκαζόμενοι διώκειν· ἢ οὐχ οἱ μὲν εὖ ποιοῦντες τοὺς χρωμένους ἑαυτοῖς ἀγαθοὶ φίλοι εἰσὶν, οἱ δὲ μὴ ἀντευεργετοῦντες τοὺς τοιούτους διὰ μὲν τὴν ἀχαριστίαν μισοῦνται ὑπ' αὐτῶν, διὰ δὲ τὸ μάλιστα λυσιτελεῖν τοῖς τοιούτοις χρῆσθαι τούτους μάλιστα διώκουσι; Νὴ τὸν Δί', ὦ Σώκρατες, ἔφη, θείοις ταῦτα πάντα ἔοικε· τὸ γὰρ τοὺς νόμους αὐτοὺς τοῖς παραβαίνουσι τὰς τιμωρίας ἔχειν βελτίονος ἢ κατ' ἄνθρωπον
25 νομοθέτου δοκεῖ μοι εἶναι. Πότερον οὖν, ὦ Ἱππία, τοὺς θεοὺς ἡγεῖ τὰ δίκαια νομοθετεῖν ἢ ἄλλα τῶν δικαίων; Οὐκ ἄλλα μὰ Δί', ἔφη· σχολῇ γὰρ ἂν ἄλλος γέ τις τὰ δίκαια

παιδοποιεῖσθαι] τεκνοποιεῖσθαι Stob. ἔφη post δηλ. om. Stob. τῶν μὴ] τῶν B. οὕτω ante παιδοπ. addit Stob., om. libri. ἄλλοι ἔφη] ἔφη ἄλλοι Stob. 24. δέ] δαι (ε superscr.) B. νόμιμον μὲν] Libri νόμιμον. γιγνόμενοι] γενόμενοι Stob. ἑαυτοῖς] ἑαυτοὺς B. χρῆσθαι] χρήσασθαι B. θείοις Brodaeus. Libri et Stob. θεοῖς. ταῦτα πάντα] πάντα ταῦτ' Stob. αὐτοὺς] αὐτοῖς Stob. 25. ἡγεῖ Paris. unus. B. et Stob. ἡγῇ. σχολῇ] B.

philosophiae paulo copiosius et aliquot aliis rationibus additis tractat Plato de Legibus 8, p. 839 A. Nam argumentum a Xenophonte positum solum non sufficere cum Grotio de Jure B. et P. 2, 5, 12, 4. annotavit Weiskius, qui parentum et liberorum officia mutua plus ait valere ad reprobanda connubia talia quam annorum inaequalitatem. SCHN.

24. μὲν addidit Cobetus p. 704.

θείοις pro θεοῖς, inter quae variatur supra 1, 1, 14, verissime Brodaeus. Apud Euripidem Herc. F. 62: Ὡς οὐδὲν ἀνθρώποισι τῶν θεῶν σαφὲς, scribendum τῶν θείων.

νομοθετήσειεν εἰ μὴ θεός. Καὶ τοῖς θεοῖς ἄρα, ὦ Ἱππία, τὸ αὐτὸ δίκαιόν τε καὶ νόμιμον εἶναι ἀρέσκει.

Τοιαῦτα λέγων τε καὶ πράττων δικαιοτέρους ἐποίει τοὺς πλησιάζοντας.

ΚΕΦ. Ε.

Ὡς δὲ καὶ πρακτικωτέρους ἐποίει τοὺς συνόντας ἑαυτῷ,
νῦν αὖ τοῦτο λέξω. νομίζων γὰρ ἐγκράτειαν ὑπάρχειν
ἀγαθὸν εἶναι τῷ μέλλοντι καλόν τι πράξειν, πρῶτον μὲν
αὐτὸς φανερὸς ἦν τοῖς συνοῦσιν ἠσκηκὼς αὑτὸν μάλιστα
πάντων ἀνθρώπων, ἔπειτα διαλεγόμενος προετρέπετο πάν-
2 των μάλιστα τοὺς συνόντας πρὸς ἐγκράτειαν. ἀεὶ μὲν οὖν
περὶ τῶν πρὸς ἀρετὴν χρησίμων αὐτός τε διετέλει μεμνη-
μένος καὶ τοὺς συνόντας πάντας ὑπομιμνήσκων· οἶδα δέ
ποτε αὐτὸν καὶ πρὸς Εὐθύδημον περὶ ἐγκρατείας τοιάδε
διαλεχθέντα· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἆρα καλὸν καὶ
μεγαλεῖον νομίζεις εἶναι καὶ ἀνδρὶ καὶ πόλει κτῆμα ἐλευ-
3 θερίαν; Ὡς οἷόν τέ γε μάλιστα, ἔφη. Ὅστις οὖν ἄρχε-
ται ὑπὸ τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν καὶ διὰ ταύτας
μὴ δύναται πράττειν τὰ βέλτιστα, νομίζεις τοῦτον ἐλεύ-
θερον εἶναι; Ἥκιστα, ἔφη. Ἴσως γὰρ ἐλευθέριον φαί-
νεταί σοι τὸ πράττειν τὰ βέλτιστα, εἶτα τὸ ἔχειν τοὺς
κωλύσοντας τὰ τοιαῦτα ποιεῖν ἀνελεύθερον νομίζεις;
4 Παντάπασί γ', ἔφη. Παντάπασιν ἄρα σοι δοκοῦσιν οἱ
ἀκρατεῖς ἀνελεύθεροι εἶναι; Νὴ τὸν Δί' εἰκότως. Πότερα
δέ σοι δοκοῦσιν οἱ ἀκρατεῖς κωλύεσθαι μόνον τὰ κάλλιστα
πράττειν, ἢ καὶ ἀναγκάζεσθαι τὰ αἴσχιστα ποιεῖν; Οὐδὲν
ἧττον ἔμοιγ', ἔφη, δοκοῦσι ταῦτα ἀναγκάζεσθαι ἢ ἐκεῖνα

1. *νόμιμον εἶναι*] *νόμιμον* Stob. 2. *εἰπέ—12. πράγματα* Stob. Fl. 17, 45. *μεγαλεῖον*] *μέγα λίαν* B., qui om. *κτῆμα* et post *μάλιστα* delet *γ'*. *ἔφη* om. Stob. 3. *διὰ τοῦ*] *τοῦ* Stob. *δύναται*] *δύνηται* B. *ἐλευθέριον* B. corr. ead. fortasse m. cum aliis, *ἐλεύθερον* pr., et Stob. A. *τὰ τοιαῦτα*] *τὸ ταῦτα* Stob.

25. *θεοῖς ἄρα—τὸ αὐτὸ δίκαιόν τε καὶ νόμιμον*] Non usquequaque verum est de voluntate et assensu deorum pronunciatum. Jus enim naturale et justitia naturalis legibus divinis continetur: contra jus civile legibus humanis et consensu hominum continetur, nec ullam voluntatis divinae rationem habet. Praeterea vocabulum *νόμιμον* est ambiguum, et ad fallaciam argumentandi perquam aptum. Est enim non solum, quod legibus sancitur, *νόμιμον*, sed etiam ita dicitur saepissime, quod moribus publice et privatim receptum observatur absque ullo poenae timore. SCHN.

1. *ὑπάρχειν*] Conf. dicta ad libellum de Rep. Athen. 3, 9. SCH. Sed hic *ἐγκράτειαν ὑπάρχειν* (quod voc. om. nonnulli) significat *ἐγκρατῆ ὑπάρχειν*.

4. *ταῦτα ἀναγκάζεσθαι*] Cyrop. 2, 3, 10: *Ὥσπερ καὶ ἄλλα ἔστιν ἃ εἰργό-*

5 κωλύεσθαι. Ποίους δέ τινας δεσπότας ἡγεῖ τοὺς τὰ μὲν
ἄριστα κωλύοντας, τὰ δὲ κάκιστα ἀναγκάζοντας; Ὡς
δυνατὸν νὴ Δί', ἔφη, κακίστους. Δουλείαν δὲ ποίαν κα-
κίστην νομίζεις εἶναι; Ἐγὼ μέν, ἔφη, τὴν παρὰ τοῖς κακί-
στοις δεσπόταις. Τὴν κακίστην ἄρα δουλείαν οἱ ἀκρασίᾳ
6 δουλεύουσιν; Ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη. Σοφίαν δὲ τὸ μέγιστον
ἀγαθὸν οὐ δοκεῖ σοι ἀπείργουσα τῶν ἀνθρώπων ἡ ἀκρασία
εἰς τοὐναντίον αὐτοὺς ἐμβάλλειν; ἢ οὐ δοκεῖ σοι προσέ-
χειν τε τοῖς ὠφελοῦσι καὶ καταμανθάνειν αὐτὰ κωλύειν
ἀφέλκουσα ἐπὶ τὰ ἡδέα, καὶ πολλάκις αἰσθανομένους τῶν
ἀγαθῶν τε καὶ τῶν κακῶν ἐκπλήξασα ποιεῖν τὸ χεῖρον
7 ἀντὶ τοῦ βελτίονος αἱρεῖσθαι; Γίγνεται τοῦτ', ἔφη. Σω-
φροσύνης δέ, ὦ Εὐθύδημε, τίνι ἂν φαῖμεν ἧττον ἢ τῷ

5. ἡγεῖ] Libri et Stob. ἡγῇ. 6. ἐμβάλλειν] ἐμβάλειν B. ὠφελοῦσι] ὀφείλουσι B. pr. αἰσθανομένου B. τοῦτ' ἔφη om. B. 7. σωφροσύνης Brodaeus. σωφροσύνη B. σωφροσύνην Stob. φαῖμεν] Libri et Stob. φαίημεν.

μενος καὶ ὑπὸ μητρὸς καὶ ὑπὸ πατρὸς ὑπὸ τῆς φύσεως πράττειν ἠναγκαζόμην, quum meliores praebeant ἠναγκαζόμην ἀπαιτεῖν, scribendum conjicio ἠναγκαζόμην, deleto inutili correctoris additamento. Plato Phaedro p. 242 A: Πρὶν ὑπὸ σοῦ τι μεῖζον ἀναγκασθῆναι, ubi alia Heindorfius de passivo et activo, quod hic sequitur continuo.

6. ἀκρασίᾳ] Nihil tribuendum esse consensui librorum in forma ab Atticistis improbata ἀκρασία apud Xenophontem dixi, ubi inter ἀκρασία et Atticam ἀκράτεια variant, ad Cyrop. 6, 1, 35. Nam etiam Platonis libri interdum ad alteram aberrant, quae ne Dioni Chrysostomo quidem relinquenda Or. 6, vol. 1, p. 203; 7, p. 274; 10, p. 298, ubi alii libri ἀκράτεια, alibi omnes in altera consentientes, nedum ut Isocrati tribui possit aut Demostheni p. 23, 12; Aeschini p. 13, 36, quantumvis libri consentiant, nisi quod ad ἀκρόασιν aberrarunt apud Isocratem. Sed de illa in hoc capite constanter posita v. praefationem.

ἐκπλήξασα] Usum verbi de rerum jucundarum vi ad animum ita capiendum, ut sui compos non maneat, docuit Weiskius allatis locis Platonis Protag. p. 355 A: Ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ἀγόμενος καὶ ἐκπληττόμενος. Gorgiae p. 523 D: Οἱ δικασταὶ ὑπὸ τούτων (pulcritudine, dignitate, potentia) ἐκπλήττονται. De amore est in Xenoph. Convivio 4, 23. SCHN. Alia v. in Thes. Stephani.

7. φαῖμεν] Intactam hanc formam servarunt libri Platonis Protag. p. 330 D; Phaed. p. 82 A; Phileb. p. 63 C; Demosthenis unus S. p. 63, 14. Neque Xenophonti, qui Vectig. 2, 7, καθισταῖμεν dixit, φαίημεν relinquendum Anab. 3, 2, 23, Hieron. 7, 7, postquam Euripideum hujus formae exemplum Ion. 943 correxi praefat. ad Cyrop. p. x. Sed non minus fallunt libri Demosthenis p. 66, 14, συνείητε prope praebentes, quod συνεῖτε scripserat Demosthenes, ut p. 363, 25, ἀφεῖτε, non ἀφείητε, quod pro ἀφίητε vel ἀφίετε receptum, et καταθεῖτε, de quo dixi ad 1, 4, 19, et simillimo vitio p. 845, 23, καταγνοίητε, καταγνωίητε, καταγνώητε, καταγνῶτε, pro καταγνοῖτε, ut γνοῖτ' ἂν pro γνοίητ' ἂν liber Isaei p. 47, 7. Non magis enim Demosthenes εἴητε, δοίητε et similia, quae sunt apud ipsum et alios, scripserat quam Xenophon aut Plato modo legitima usi sunt forma modo vitiosa, cui nihil prodest ἂν δοίησαν apud Damoxenum et anonymum in Exc. Jo. Damasc. post Stob. Ecl. vol. 2, p. 763 ed. Gaisf., ubi male ἐνδοίησαν.

ἀκρατεῖ προσήκειν; αὐτὰ γὰρ δήπου τὰ ἐναντία σωφροσύ-
νης καὶ ἀκρασίας ἔργα ἐστίν. Ὁμολογῶ καὶ τοῦτο, ἔφη.
Τοῦ δ' ἐπιμέλεσθαι ὧν προσήκει οἴει τι κωλυτικώτερον
εἶναι ἀκρασίας; Οὔκουν ἔγωγ', ἔφη. Τοῦ δὲ ἀντὶ τῶν
ὠφελούντων τὰ βλάπτοντα προαιρεῖσθαι ποιοῦντος, καὶ
τούτων μὲν ἐπιμελεῖσθαι, ἐκείνων δὲ ἀμελεῖν πείθοντος, καὶ
τοῖς σωφρονοῦσι τἀναντία ποιεῖν ἀναγκάζοντος, οἴει τι
8 *ἀνθρώπῳ κάκιον εἶναι; Οὐδὲν, ἔφη. Οὐκοῦν τὴν ἐγκρά-*
τειαν τῶν ἐναντίων ἢ τὴν ἀκρασίαν εἰκὸς τοῖς ἀνθρώποις
αἰτίαν εἶναι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τὸ τῶν
ἐναντίων αἴτιον εἰκὸς ἄριστον εἶναι; Εἰκὸς γὰρ, ἔφη.
Ἔοικεν ἄρ', ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἄριστον ἀνθρώπῳ ἐγκρά-
9 *τεια εἶναι; Εἰκότως γὰρ, ἔφη, ὦ Σώκρατες. Ἐκεῖνο δὲ, ὦ*
Εὐθύδημε, ἤδη πώποτε ἐνεθυμήθης; Ποῖον; ἔφη. Ὅτι
καὶ ἐπὶ τὰ ἡδέα, ἐφ' ἅπερ μόνα δοκεῖ ἡ ἀκρασία τοὺς ἀν-
θρώπους ἄγειν, αὐτὴ μὲν οὐ δύναται ἄγειν, ἡ δ' ἐγκρά-
τεια πάντων μάλιστα ἥδεσθαι ποιεῖ. Πῶς; ἔφη. Ἡ
μὲν ἀκρασία οὐκ ἐῶσα καρτερεῖν οὔτε λιμὸν οὔτε δίψος
οὔτε ἀφροδισίων ἐπιθυμίαν οὔτε ἀγρυπνίαν, δι' ὧν μόνων
ἔστιν ἡδέως μὲν φαγεῖν τε καὶ πιεῖν καὶ ἀφροδισιάσαι,
ἡδέως δ' ἀναπαύσασθαί τε καὶ κοιμηθῆναι, περιμείναν-
τας καὶ ἀνασχομένους ἕως ἂν ταῦτα ὡς ἔνι ἥδιστα γένη-
ται, κωλύει τοῖς ἀναγκαιοτάτοις τε καὶ συνεχεστάτοις
ἀξιολόγως ἥδεσθαι· ἡ δ' ἐγκράτεια μόνη ποιοῦσα καρτε-
ρεῖν τὰ εἰρημένα μόνη καὶ ἥδεσθαι ποιεῖ ἀξίως μνήμης ἐπὶ
10 *τοῖς εἰρημένοις. Παντάπασιν, ἔφη, ἀληθῆ λέγεις. Ἀλλὰ*
μὴν τοῦ μαθεῖν τι καλὸν καὶ ἀγαθὸν καὶ τοῦ ἐπιμεληθῆναι
τῶν τοιούτων τινὸς δι' ὧν ἄν τις καὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα κα-

τοῦ—ἔγωγ', ἔφη om. Stob. A. 8. *ἐναντίων*] *ἀναγκαίων* B. *αἴτιον* Castalio. Libri et Stob. *τὸ αἴτιον*, unde *καὶ τῶν* Hindenburgius. 9. *δὲ*] *δ' ἔφη* Stob. *ἡ μὲν* Stob. Libri *ὥσπερ ἡ μέν*. *δίψαν*] *δίψος* B. Stob. *καὶ* ante *περιμείναντας* omisi cum Stobaeo. 10. *κἀγαθὸν*] Libri et Stob. *καὶ ἀγαθόν*. *τῶν*] *καὶ τῶν* Stob.

8. *τῶν ἐναντίων ἢ*] Non igitur consentaneum est, continentiam efficere contraria iis, quae incontinentia efficit? Anab. 5, 8, 24: *Τοῦτον τἀναντία ποιήσετε ἢ τοὺς κύνας ποιοῦσι.* SCHN.

Εἰκότως] Ita est s. 4. Sed hic aptius *εἰκός*. V. var. scr. 4, 6, 14.

9. *δίψος*] Hujus formae apud Xenophontem certa est fides, alterius incerta. Rectius autem *δῖψος*, ut saepe libri, si ejusdem est stirpis cujus *διφάω*.

συνεχεστάτοις] 1, 4, 12: *Τῶν ἀφροδισίων—ἡμῖν δὲ συνεχῶς μέχρι γήρως ταῦτα παρέχειν.* Conjunctio cum *ἀναγκαιοτάτοις* docet intelligi cupiditatem cibi, potus, somni, quietis, coitus, et si quibus aliis rebus negatis dolet natura humana: quarum usum rectum nisi temperet ratio, voluptas inde percipienda vel intermittitur vel plane tollitur. SCHN.

λῶς διοικήσειε καὶ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον καλῶς οἰκονομήσειε
καὶ φίλοις καὶ πόλει ὠφέλιμος γένοιτο καὶ ἐχθροὺς κρατή-
σειεν, ἀφ᾽ ὧν οὐ μόνον ὠφέλειαι, ἀλλὰ καὶ ἡδοναὶ μέγι-
σται γίγνονται, οἱ μὲν ἐγκρατεῖς ἀπολαύουσι πράττοντες
αὐτά, οἱ δ᾽ ἀκρατεῖς οὐδενὸς μετέχουσι. τῷ γὰρ ἂν ἧττον
φήσαιμεν τῶν τοιούτων προσήκειν ἢ ᾧ ἥκιστα ἔξεστι
ταῦτα πράττειν, κατεχομένῳ ἐπὶ τῷ σπουδάζειν περὶ τὰς
11 ἐγγυτάτω ἡδονάς; καὶ ὁ Εὐθύδημος, Δοκεῖς μοι, ἔφη, ὦ
Σώκρατες, λέγειν ὡς ἀνδρὶ ἥττονι τῶν διὰ τοῦ σώματος
ἡδονῶν πάμπαν οὐδεμιᾶς ἀρετῆς προσήκει. Τί γὰρ διαφέ-
ρει, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἄνθρωπος ἀκρατὴς θηρίου τοῦ ἀμα-
θεστάτου; ὅστις γὰρ τὰ μὲν κράτιστα μὴ σκοπεῖ, τὰ ἥδι-
στα δ᾽ ἐκ παντὸς τρόπου ζητεῖ ποιεῖν, τί ἂν διαφέροι τῶν
ἀφρονεστάτων βοσκημάτων; ἀλλὰ τοῖς ἐγκρατέσι μόνοις
ἔξεστι σκοπεῖν τὰ κράτιστα τῶν πραγμάτων, καὶ λόγῳ
καὶ ἔργῳ διαλέγοντας κατὰ γένη τὰ μὲν ἀγαθὰ προαιρεῖ-
12 σθαι, τῶν δὲ κακῶν ἀπέχεσθαι. καὶ οὕτως ἔφη ἀρίστους
τε καὶ εὐδαιμονεστάτους ἄνδρας γίγνεσθαι καὶ διαλέγεσθαι
δυνατωτάτους. ἔφη δὲ καὶ τὸ διαλέγεσθαι ὀνομασθῆναι ἐκ
τοῦ συνιόντας κοινῇ βουλεύεσθαι διαλέγοντας κατὰ γένη
τὰ πράγματα. δεῖν οὖν πειρᾶσθαι ὅτι μάλιστα πρὸς τοῦτο
ἑαυτὸν ἕτοιμον παρασκευάζειν καὶ τούτου μάλιστα ἐπιμε-

ἐπὶ τῷ] περὶ τὸ B. 11. ὡς ἀνδρὶ] ἀνδρὶ Stob. cod. A., idemque προσή-κειν cum B. τί] τίνι B. σκοπῇ B. καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ] καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ B. καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ Stob. 12. ἐκ τοῦ] ἐν τῷ B.

10. ἐπὶ τῷ] ὑπὸ τοῦ Coraes, τῷ Schneiderus.

τὰς ἐγγυτάτω] quae alibi αἱ παραυτίκα ἡδοναὶ dicuntur. SCHN.

11. τί] Hoc, non τίνι, in hac formula probat Phrynichus p. 394.

ζητεῖ ποιεῖν] Solum ζητεῖν, ut in Epicharmeo 2, 1, 20, μὴ τὰ μαλακὰ μῶσο, restituit Cobetus p. 683.

καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ] Frequens in libris confusio utriusque ordinis persuasit ut 2, 3, 6 exhiberem quod est s. 8 et 17, et in fide dignioribus s. 15. Itaque Cyrop. 4, 1, 2, meliores exhibentes καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ fallere, ut deteriores Ps. Demosthenis p. 1345, 8, satis est probabile, etsi ita saepe Plato et alii.

12. καὶ οὕτως] Castalio καὶ τούτους scripsit; quod praeferrem, nisi totum hoc membrum alienum et spurium censerem. Natum est ex argumento Grammatici ad marginem libri apposito, quod ille ex verbis postremis duxerat: Ἐκ τούτου γὰρ γίγνεσθαι ἄνδρας ἀρίστους τε καὶ ἡγεμονικωτάτους καὶ διαλεκτικωτάτους. Quod vero ἡγεμονικωτάτους mutavit in εὐδαιμονεστάτους, in eo male fecit; est enim tota disputatio de discipulis Socratis doctrina ad vitam civilem et rem publicam rectius et cum laude administrandam instituendis et formandis. Seclusi itaque verba, quae rectius forsan loco ejecissem. SCHN. V. praefationem.

διαλέγοντας κατὰ γένη τὰ πράγματα] Conf. Grot. Histor. vol. 8, p. 590.

λεῖσθαι· ἐκ τούτου γὰρ γίγνεσθαι ἄνδρας ἀρίστους τε καὶ ἡγεμονικωτάτους καὶ διαλεκτικωτάτους.

ΚΕΦ. ϛ.

Ὡς δὲ καὶ διαλεκτικωτέρους ἐποίει τοὺς συνόντας, πειράσομαι καὶ τοῦτο λέγειν. Σωκράτης γὰρ τοὺς μὲν εἰδότας τί ἕκαστον εἴη τῶν ὄντων ἐνόμιζε καὶ τοῖς ἄλλοις ἂν ἐξηγεῖσθαι δύνασθαι· τοὺς δὲ μὴ εἰδότας οὐδὲν ἔφη θαυμαστὸν εἶναι αὐτούς τε σφάλλεσθαι καὶ ἄλλους σφάλλειν· ὧν ἕνεκα σκοπῶν σὺν τοῖς συνοῦσι τί ἕκαστον εἴη τῶν ὄντων οὐδέποτ' ἔληγε. πάντα μὲν οὖν ᾗ διωρίζετο πολὺ ἔργον ἂν εἴη διεξελθεῖν· ἐν ὅσοις δὲ τὸν τρόπον τῆς ἐπι-
2 σκέψεως δηλώσειν οἶμαι, τοσαῦτα λέξω. πρῶτον δὲ περὶ
εὐσεβείας ὧδέ πως ἐσκόπει. Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε,
ποῖόν τι νομίζεις εὐσέβειαν εἶναι; καὶ ὅς, Κάλλιστον νὴ
Δί', ἔφη. Ἔχεις οὖν εἰπεῖν ὁποῖός τις ὁ εὐσεβής ἐστιν;
Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ἔφη, ὁ τοὺς θεοὺς τιμῶν. Ἔξεστι δὲ ὃν
ἄν τις βούληται τρόπον τοὺς θεοὺς τιμᾶν; Οὐκ ἀλλὰ νό-
3 μοι εἰσὶ καθ' οὓς δεῖ τοὺς θεοὺς τιμᾶν. Οὐκοῦν ὁ τοὺς
νόμους τούτους εἰδὼς εἰδείη ἂν ὡς δεῖ τοὺς θεοὺς τιμᾶν;
Οἶμαι ἔγωγ', ἔφη. Ἆρ' οὖν ὁ εἰδὼς ὡς δεῖ τοὺς θεοὺς τι-
μᾶν οὐκ ἄλλως οἴεται δεῖν τοῦτο ποιεῖν ἢ ὡς οἶδεν; Οὐ
γὰρ οὖν, ἔφη. Ἄλλως δέ τις θεοὺς τιμᾷ ἢ ὡς οἴεται δεῖν;
4 Οὐκ οἶμαι, ἔφη. Ὁ ἄρα τὰ περὶ τοὺς θεοὺς νόμιμα εἰδὼς
νομίμως ἂν τοὺς θεοὺς τιμῴη; Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν ὅ
γε νομίμως τιμῶν ὡς δεῖ τιμᾷ; Πῶς γὰρ οὔ; Ὁ δέ γε
ὡς δεῖ τιμῶν εὐσεβής ἐστι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ὁ ἄρα
τὰ περὶ τοὺς θεοὺς νόμιμα εἰδὼς ὀρθῶς ἂν ἡμῖν εὐσεβὴς
ὡρισμένος εἴη; Ἐμοὶ γοῦν, ἔφη, δοκεῖ.
5 Ἀνθρώποις δὲ ἆρα ἔξεστιν ὃν ἄν τις τρόπον βούληται
χρῆσθαι; Οὐκ ἀλλὰ· καὶ περὶ τούτους ὁ εἰδὼς ἅ ἐστι

1. σὺν] ἐν B. 2. ὧδέ πως ἐσκόπει] οὕτω σκόπει B. ὁ om. B. δεῖ τοὺς θεοὺς τιμᾶν B. et tres Vaticani pro δεῖ τοῦτο ποιεῖν. εἰδὼς ὡς δεῖ B. Cet. εἰδώς.

καὶ διαλεκτικωτάτους tanquam ex sequenti καὶ διαλεκτικωτέρους nata delet Süvernius Comment. de Aristoph. Nubibus Berol. 1826, p. 5.

5. καὶ περὶ τούτους ὁ εἰδὼς ἅ ἐστι νόμιμα καθ' ἃ δεῖ πρὸς ἀλλήλους χρῆσθαι, νόμιμος ἂν εἴη] "Verba ὁ εἰδὼς ἃ et πως et νόμιμος ἂν εἴη ex superius et inferius scriptis huc invecta sunt. Cum iis fere conclusionem habes quales § 4: Ὁ ἄρα τὰ περὶ τοὺς θεοὺς νόμιμα εἰδὼς νομίμως ἂν τοὺς θεοὺς τιμῴη, et § 6: Ὀρθῶς—ὁριζόμενοι δικαίους εἶναι τοὺς εἰδότας τὰ περὶ ἀνθρώπους νόμιμα, tum quae deinde dicit Socrates οὐκοῦν οἱ κατὰ ταῦτα κ.τ.ἑ. sunt ἀπροσδιόνυσα:

νόμιμα, καθ' ἃ δεῖ πρὸς ἀλλήλους χρῆσθαι, νόμιμος ἂν εἴη. Οὐκοῦν οἱ κατὰ ταῦτα χρώμενοι ἀλλήλοις ὡς δεῖ χρῶνται; Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν οἵ γε ὡς δεῖ χρώμενοι καλῶς χρῶνται; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν οἵ γε τοῖς ἀνθρώποις καλῶς χρώμενοι καλῶς πράττουσι τἀνθρώπεια πράγματα; Εἰκός γ', ἔφη. Οὐκοῦν οἱ τοῖς νόμοις πειθόμενοι
6 *δίκαια οὗτοι ποιοῦσι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Δίκαια δέ, ἔφη, οἶσθα, ὁποῖα καλεῖται; Ἃ οἱ νόμοι κελεύουσιν, ἔφη. Οἱ ἄρα ποιοῦντες ἃ οἱ νόμοι κελεύουσι δίκαιά τε ποιοῦσι καὶ ἃ δεῖ; Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν οἵ γε τὰ δίκαια ποιοῦντες δίκαιοί εἰσιν; Οἶμαι ἔγωγ', ἔφη. Οἴει οὖν τινας πείθεσθαι τοῖς νόμοις μὴ εἰδότας ἃ οἱ νόμοι κελεύουσιν; Οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Εἰδότας δὲ ἃ δεῖ ποιεῖν οἴει τινὰς οἴεσθαι δεῖν μὴ ταῦτα ποιεῖν; Οὐκ οἶμαι, ἔφη. Οἶσθα δέ τινας ἄλλα ποιοῦντας ἢ ἃ οἴονται δεῖν; Οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Οἱ ἄρα τὰ περὶ ἀνθρώπους νόμιμα εἰδότες οὗτοι τὰ δίκαια ποιοῦσι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν οἵ γε τὰ δίκαια ποιοῦντες δίκαιοί εἰσι; Τίνες γὰρ ἄλλοι; ἔφη. Ὀρθῶς ἂν ποτε ἄρα ὁριζοίμεθα ὁριζόμενοι δικαίους εἶναι τοὺς εἰδότας τὰ περὶ ἀνθρώπους νόμιμα; Ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη.*

7 *Σοφίαν δὲ τί ἂν φήσαιμεν εἶναι; εἰπέ μοι, πότερά σοι δοκοῦσιν οἱ σοφοὶ ἃ ἐπίστανται, ταῦτα σοφοὶ εἶναι, ἢ εἰσί τινες ἃ μὴ ἐπίστανται σοφοί; Ἃ ἐπίστανται δῆλον ὅτι, ἔφη. πῶς γὰρ ἄν τις ἅ γε μὴ ἐπίσταιτο, ταῦτα σοφὸς εἴη;*

5. *τἀνθρώπεια*] *τὰ ἀνθρώπεια* B. 6. *οἶσθα, ἔφη*] *ἔφη, οἶσθα* B. *κελεύουσιν—νόμοι* om. B. *ποιεῖν ταῦτα*] *ταῦτα ποιεῖν* B. *οἶμαι*] *οἴομαι* B. *οἶσθα*] Libri et Stob. *οἶδας*. *ἢ* addidit Castalio. 7. *πότερα*] Ultima per compendium ambiguum in fine versus B.

sine iis vero habes id ipsum quod datur et unde disputatio proficisci debet, nempe *ἐστὶ νόμιμα περὶ ἀνθρώπους*, uti docet prius Socraticae dialectices exemplum, in quo hoc datur § 2: *Εἰσὶ νόμοι περὶ θεούς*, tum etiam sequentia *οὐκοῦν κ.τ.ἑ.* recte his respondent. Quare illa deleantur." Hirschig. Annot. p. 103. Qui utebatur illato, postquam Ernestus commendaverat, ex nullius fidei libris correctoris commento *πως ἀλλήλοις* pro *πρὸς ἀλλήλους*, quod revocavi. Quum enim s. 2 libri varient inter *νόμοι εἰσὶ, καθ' οὓς δεῖ τοῦτο ποιεῖν* et *καθ' οὓς δεῖ τοὺς θεοὺς τιμᾶν*, fieri potest ut utrobique Xenophon scripserit tantum *καθ' οὓς δεῖ* et *καθ' ἃ δεῖ*, verbo ex praecedentibus, ut saepe ad *δεῖ* et *χρή*, repetendo, velut s. 6, *ἄλλα ποιοῦντας ἢ ἃ οἴονται δεῖν*. Deinde *νόμιμος ἂν εἴη* reapse omittit ed. Trinc. Stob. Fl. 45, 16, citantis s. 5, *ἀνθρώποις δὲ ἄρα ἔστιν*—s. 6, sed quae desunt in A.

6. *οἶσθα*] Forma *οἶδας* ab librariis illata, ut *οἴδαμεν* pro *ἴσμεν* Anab. 2, 4, 6. ubi v. annot., in meliores, et *οἴδασι* in omnes Oecon. 20, 14, aliena est a Xenophonte. V. quae contulimus ad Thes. Stephani vol. 3, p. 200.

Ἆρ' οὖν οἱ σοφοὶ ἐπιστήμῃ σοφοί εἰσι; Τίνι γὰρ ἄν, ἔφη, ἄλλῳ τις εἴη σοφός, εἴ γε μὴ ἐπιστήμῃ; Ἄλλο δέ τι σοφίαν οἴει εἶναι ἢ ᾧ σοφοί εἰσιν; Οὐκ ἔγωγε. Ἐπιστήμη ἄρα σοφία ἐστίν; Ἔμοιγε δοκεῖ. Ἆρ' οὖν δοκεῖ σοι ἀνθρώπῳ δυνατὸν εἶναι τὰ ὄντα πάντα ἐπίστασθαι; Οὐδὲ μὰ Δί' ἔμοιγε πολλοστὸν μέρος αὐτῶν. Πάντα μὲν ἄρα σοφὸν οὐχ οἷόν τε ἄνθρωπον εἶναι; Μὰ Δί' οὐ δῆτα, ἔφη. Ὃ ἄρα ἐπίσταται ἕκαστος, τοῦτο καὶ σοφός ἐστιν; Ἔμοιγε δοκεῖ.

8 Ἆρ' οὖν, ὦ Εὐθύδημε, καὶ τἀγαθὸν οὕτω ζητητέον ἐστί; Πῶς; ἔφη. Δοκεῖ σοι τὸ αὐτὸ πᾶσιν ὠφέλιμον εἶναι; Οὐκ ἔμοιγε. Τί δέ; τὸ ἄλλῳ ὠφέλιμον οὐ δοκεῖ σοι ἐνίοτε ἄλλῳ βλαβερὸν εἶναι; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἄλλο δ' ἄν τι φαίης ἀγαθὸν εἶναι ἢ τὸ ὠφέλιμον; Οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Τὸ ἄρα ὠφέλιμον ἀγαθόν ἐστιν ὅτῳ ἂν ὠφέλιμον ᾖ; Δοκεῖ μοι, ἔφη.

9 Τὸ δὲ καλὸν ἔχοις ἄν πως ἄλλως εἰπεῖν ἢ [εἰ ἔστιν] ὀνομάζεις καλὸν ἢ σῶμα ἢ σκεῦος ἢ ἄλλ' ὁτιοῦν, ὃ οἶσθα πρὸς πάντα καλὸν ὄν; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Ἆρ' οὖν πρὸς ὃ ἂν ἕκαστον χρήσιμον ᾖ, πρὸς τοῦτο ἑκάστῳ καλῶς ἔχει χρῆσθαι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Καλὸν δὲ πρὸς ἄλλο τι ἐστὶν ἕκαστον ἢ πρὸς ὃ ἑκάστῳ καλῶς ἔχει χρῆσθαι; Οὐδὲ πρὸς ἓν ἄλλο, ἔφη. Τὸ χρήσιμον ἄρα καλόν ἐστι πρὸς ὃ ἂν ᾖ χρήσιμον; Ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη.

10 Ἀνδρείαν δέ, ὦ Εὐθύδημε, ἆρα τῶν καλῶν νομίζεις εἶναι; Κάλλιστον μὲν οὖν ἔγωγ', ἔφη. Χρήσιμον ἄρα οὐ πρὸς τὰ ἐλάχιστα νομίζεις τὴν ἀνδρείαν; Νὴ Δί', ἔφη, πρὸς τὰ μέγιστα μὲν οὖν. Ἆρ' οὖν δοκεῖ σοι πρὸς τὰ δεινά τε καὶ ἐπικίνδυνα χρήσιμον εἶναι τὸ ἀγνοεῖν αὐτά; Ἥκιστά γ', ἔφη. Οἱ ἄρα μὴ φοβούμενοι τὰ τοιαῦτα διὰ τὸ μὴ εἰδέναι τί ἐστιν οὐκ ἀνδρεῖοί εἰσι; Μὰ Δί', ἔφη· πολλοὶ γὰρ ἂν οὕτω γε τῶν τε μαινομένων καὶ τῶν δειλῶν

ἂν post γὰρ, non post τις, B. οἴει] εἴη B. ἕκαστος] ἄνθρωπος B.

8. δέ] δαι (ε supra) B. 9. ἔχοις] ἔχοι B. et Flor. unus. 10. ἀνδρίαν bis B. Stob. Fl. 7, 73, citans s. 10, 11. χρήσιμον ἄρα] χρήσιμα ἄρα B. μὰ] Libri et Stob. νή. Sed hujus cod. A. in marg. illa οἱ ἄρα—ἔφη. τε Stob. om. B.

ἐπιστήμῃ] Eadem Plato Theaet. p. 145 D.

8. Conf. 3, 8, 2.

9. ἔχοις scripsi pro ἔχοι vel ἔχοιμεν, ut codices plerique. εἰ ἔστιν delenda.

10. μὰ pro νὴ Weiskius. Vicissim paullo ante μὰ Δί', ἔφη libri praeter B. et Stob. Sed νὴ Δία—μὲν οὖν est Oecon. 7, 37.

ἀνδρεῖοι εἶεν. Τί δὲ οἱ καὶ τὰ μὴ δεινὰ δεδοικότες; Ἔτι
γε νὴ Δία ἧττον, ἔφη. Ἆρ' οὖν τοὺς μὲν ἀγαθοὺς πρὸς
τὰ δεινὰ καὶ ἐπικίνδυνα ὄντας ἀνδρείους ἡγεῖ εἶναι, τοὺς δὲ
11 κακοὺς δειλούς; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἀγαθοὺς δὲ πρὸς
τὰ τοιαῦτα νομίζεις ἄλλους τινὰς ἢ τοὺς δυναμένους αὐ-
τοῖς καλῶς χρῆσθαι; Οὐκ ἀλλὰ τούτους, ἔφη. Κακοὺς δὲ
ἄρα τοὺς οἵους τούτοις κακῶς χρῆσθαι; Τίνας γὰρ ἄλ-
λους; ἔφη. Ἆρ' οὖν ἕκαστοι χρῶνται ὡς οἴονται δεῖν;
Πῶς γὰρ ἄλλως; ἔφη. Ἆρ' οὖν οἱ μὴ δυνάμενοι καλῶς
χρῆσθαι ἴσασιν ὡς δεῖ χρῆσθαι; Οὐ δήπου γε, ἔφη. Οἱ
ἄρα εἰδότες ὡς δεῖ χρῆσθαι, οὗτοι καὶ δύνανται; Μόνοι γ',
ἔφη. Τί δὲ οἱ μὴ διημαρτηκότες, ἆρα κακῶς χρῶνται τοῖς
τοιούτοις; Οὐκ οἶμαι, ἔφη. Οἱ ἄρα κακῶς χρώμενοι διη-
μαρτήκασιν; Εἰκός γ', ἔφη. Οἱ μὲν ἄρα ἐπιστάμενοι τοῖς
δεινοῖς τε καὶ ἐπικινδύνοις καλῶς χρῆσθαι ἀνδρεῖοί εἰσιν, οἱ
δὲ διαμαρτάνοντες τούτου δειλοί; Ἔμοιγε δοκοῦσιν, ἔφη.
12 Βασιλείαν δὲ καὶ τυραννίδα ἀρχὰς μὲν ἀμφοτέρας ἡγεῖ-
το εἶναι, διαφέρειν δὲ ἀλλήλων ἐνόμιζε. τὴν μὲν γὰρ ἑκόν-
των τε τῶν ἀνθρώπων καὶ κατὰ νόμους τῶν πόλεων ἀρχὴν
βασιλείαν ἡγεῖτο, τὴν δὲ ἀκόντων τε καὶ μὴ κατὰ νόμους,
ἀλλ' ὅπως ὁ ἄρχων βούλοιτο, τυραννίδα. καὶ ὅπου μὲν
ἐκ τῶν τὰ νόμιμα ἐπιτελούντων αἱ ἀρχαὶ καθίστανται, ταύ-
την μὲν τὴν πολιτείαν ἀριστοκρατίαν ἐνόμιζεν εἶναι, ὅπου
δ' ἐκ τιμημάτων, πλουτοκρατίαν, ὅπου δ' ἐκ πάντων, δη-
μοκρατίαν.
13 Εἰ δέ τις αὐτῷ περί του ἀντιλέγοι μηδὲν ἔχων σαφὲς
λέγειν, ἀλλ' ἄνευ ἀποδείξεως ἤτοι σοφώτερον φάσκων εἶ-
ναι ὃν αὐτὸς λέγοι ἢ πολιτικώτερον ἢ ἀνδρειότερον ἢ ἄλλο
τι τῶν τοιούτων, ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν ἐπανῆγεν ἂν πάντα τὸν
14 λόγον ὧδέ πως· Φῂς σὺ ἀμείνω πολίτην εἶναι ὃν σὺ ἐπαι-
νεῖς ἢ ὃν ἐγώ; Φημὶ γὰρ οὖν. Τί οὖν οὐκ ἐκεῖνο πρῶτον
ἐπεσκεψάμεθα, τί ἐστιν ἔργον ἀγαθοῦ πολίτου; Ποιῶμεν
τοῦτο. Οὐκοῦν ἐν μὲν χρημάτων διοικήσει κρατοίη ἂν ὁ

εἶεν] εἰσιν B. pr., corr. ead. m. δὲ] δαι (ε supra) B. hic et s. 11. δεινὰ μὴ B. ἧττον ἔφη] ἔφη ἧττον B. ἡγεῖ] Libri et Stob. ἡγῇ. 11. νομίζεις ἄλλους om. B. αὐτοῖς] ἑκάστοις addit Stob. A. οἴονται] οἷόν τε B. Stob. οἶμαι Paris. unus. οἴομαι B. Stob. 12. βασιλείας—τυραννίδας Stob. Fl. 43, 37, citans s. 12. τε τῶν] τῶν B. τε Stob., qui κατὰ τοὺς νόμους. 13. του] τούτου B. ὃν] ὧν B., idemque λέγει. 14. οὖν] οὗ B.

χρήμασιν εὐπορωτέραν τὴν πόλιν ποιῶν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἐν δέ γε πολέμῳ ὁ καθυπερτέραν τῶν ἀντιπάλων; Πῶς γὰρ οὔ; Ἐν δὲ πρεσβείᾳ ἆρ' ὃς ἂν φίλους ἀντὶ πολεμίων παρασκευάζῃ; Εἰκός γε. Οὐκοῦν καὶ ἐν δημηγορίᾳ ὁ στάσεις τε παύων καὶ ὁμόνοιαν ἐμποιῶν; Ἔμοιγε δοκεῖ. οὕτω δὲ τῶν λόγων ἐπαναγομένων καὶ τοῖς ἀντιλέγουσιν αὐτοῖς φανερὸν ἐγίγνετο τἀληθές. ὁπότε δὲ αὐτός τι τῷ λόγῳ διεξίοι, διὰ τῶν μάλιστα ὁμολογουμένων ἐπορεύετο, νομίζων ταύτην ἀσφάλειαν εἶναι λόγου. τοιγαροῦν πολὺ μάλιστα ὧν ἐγὼ οἶδα, ὅτε λέγοι, τοὺς ἀκούοντας ὁμολογοῦντας παρεῖχε. ἔφη δὲ καὶ Ὅμηρον τῷ Ὀδυσσεῖ ἀναθεῖναι τὸ ἀσφαλῆ ῥήτορα εἶναι, ὡς ἱκανὸν αὐτὸν ὄντα διὰ τῶν δοκούντων τοῖς ἀνθρώποις ἄγειν τοὺς λόγους.

ΚΕΦ. Ζ.

Ὅτι μὲν οὖν ἁπλῶς τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀπεφαίνετο Σωκράτης πρὸς τοὺς ὁμιλοῦντας αὐτῷ δοκεῖ μοι δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων εἶναι· ὅτι δὲ καὶ αὐτάρκεις ἐν ταῖς προσηκούσαις πράξεσιν αὐτοὺς εἶναι ἐπεμέλετο, νῦν τοῦτο λέξω. πάντων μὲν γὰρ ὧν ἐγὼ οἶδα μάλιστα ἔμελεν αὐτῷ εἰδέναι ὅτου τις ἐπιστήμων εἴη τῶν συνόντων αὐτῷ· ὧν δὲ προσήκει ἀνδρὶ καλῷ κἀγαθῷ εἰδέναι, ὅ τι μὲν αὐτὸς εἰδείη, πάντων προθυμότατα ἐδίδασκεν· ὅτου δὲ αὐτὸς
2 ἀπειρότερος εἴη, πρὸς τοὺς ἐπισταμένους ἦγεν αὐτούς. ἐδίδασκε δὲ καὶ μέχρι ὅτου δέοι ἔμπειρον εἶναι ἑκάστου πράγματος τὸν ὀρθῶς πεπαιδευμένον. αὐτίκα γεωμετρίαν μέχρι μὲν τούτου ἔφη δεῖν μανθάνειν, ἕως ἱκανός τις γένοιτο, εἴ

εἰκότως] εἰκός B. τἀληθὲς] ἀληθὲς B. 15. ταύτην Coraes. Libri ταύτην τήν. πολὺ] πολλοὶ B. παρεῖχεν] παρείχετο B. 1. ἐπεμέλετο] Libri ἐπεμελεῖτο. ἐδίδασκεν] ἐδίδαξεν B. 2.–8. Euseb. Praep. 14, 11, p. 743 B.—744 D. Pauca verba Stob. Append. Flor. vol. 2, p. 757 Gaisf.

15. διὰ τῶν μάλιστα ὁμολογουμένων ἐπορεύετο] Dionys. Art. rhet. 11, 8, p. 410, 4: Καὶ Ὅμηρος δ' εἶπεν, Ὁ δ' ἀσφαλέως ἀγορεύει.—Τοῦτο καὶ Ξενοφῶν καὶ Πλάτων λέγουσι περὶ Σωκράτους ὅτι διὰ τῶν ὁμολογουμένων ἐπορεύετο, ἐπεὶ διδάσκειν ἐβούλετο. Alia Toupius ad Longinum s. 16. Oecon. 1, 11: Καὶ δι' ὁμολογουμένων γε, ὦ Σώκρατες, ὁ λόγος ἡμῖν χωρεῖ.
1. αὐτάρκεις] Quod promiserat cap. 3. docere, quomodo Socrates discipulos μηχανικοὺς effecerit, nunc exsequitur. SCHN.
αὐτάρκεις αὐτοὺς εἶναι ἐπεμέλετο] Oecon. 11, 17: Ὡς μέντοι δυνατὸν ταῦτα ποιοῦντα ἐπιμέλομαι μὴ ἀποχωλεῦσαι τὸν ἵππον. 20, 9: Καὶ τούτου οἱ μὲν ἐπιμέλονται οὕτω ποιεῖν, οἱ δ' οὔ.
2. πράγματος] Negotii ex doctrina et scientia pendentis. SCHN.
γεωμετρίαν] Conf. Max. Tyr. 37, 7.

ποτε δεήσειε, γῆν μέτρῳ ὀρθῶς ἢ παραλαβεῖν ἢ παραδοῦναι ἢ διανεῖμαι ἢ ἔργον ἀποδείξασθαι. οὕτω δὲ τοῦτο ῥᾴδιον εἶναι μαθεῖν ὥστε τὸν προσέχοντα τὸν νοῦν τῇ μετρήσει ἅμα τήν τε γῆν ὁπόση ἐστὶν εἰδέναι καὶ ὡς μετρεῖται ἐπι-
3 στάμενον ἀπιέναι. τὸ δὲ μέχρι τῶν δυσσυνέτων διαγραμμάτων γεωμετρίαν μανθάνειν ἀπεδοκίμαζεν. ὅ τι μὲν γὰρ ὠφελοίη ταῦτα οὐκ ἔφη ὁρᾶν· καίτοι οὐκ ἄπειρός γε αὐτῶν ἦν. ἔφη δὲ ταῦτα ἱκανὰ εἶναι ἀνθρώπου βίον κατατρίβειν καὶ ἄλλων πολλῶν τε καὶ ὠφελίμων μαθημάτων ἀποκω-
4 λύειν. ἐκέλευε δὲ καὶ ἀστρολογίας ἐμπείρους γίγνεσθαι, καὶ ταύτης μέντοι μέχρι τοῦ νυκτός τε ὥραν καὶ μηνὸς καὶ

μέτρῳ] μετρεῖν B. ἀποδείξασθαι] ἀποδεῖξαι Eusebius. 3. δυσσυνέτων] Libri et Eusebius δυσξυνέτων. ταῦτα ἱκανὰ] ἱκανὰ αὐτὰ Eusebius. 4. ἀστρολογίας] ἀστρονομίας Eusebius.

μέτρῳ—παραδοῦναι] Diog. L. 2, 32.

ἔργον ἀποδείξασθαι] ἔργον opus, ἀποδεῖξαι (vel ἀποδείξασθαι) factum ad mensuram justam demonstrare et *approbare exigenti* interpretor, veluti supra 3, 10, 10: Τὸν ῥυθμὸν δὲ πότερα μέτρῳ ἢ σταθμῷ ἀποδεικνύων πλείονος τιμᾷ; Cogita agri portionem dividendi inter plures mensura definiendam. Usum militarem explicat Plato Republ. 7, p. 528 D. SCHN.

3. ὅ τι] De sententia Socratica sic ad h. l. Zeunius: "Socrates non omnino improbabat geometriae et astronomiae studium, sed physicorum suae aetatis morem, qui omnem operam collocabant in quaestionibus difficilioribus de figura terrae etc. neglecta prorsus philosophia morali. Cum Xenophonte convenit ipse Plato Phaed. c. 46 seq. Atque sane ab usu vitae communis et moralis, quam solam spectabat philosophus, alienum erat summum ejusmodi rerum studium." In tanta artium mechanicarum infantia et inepto cosmologorum more, geometriam et astronomiam ad res intellectum humanum transcendentes accommodare conantium, non mirabimur sententiam Socratis, qui mores hominum excoli malebat quam victum atque ingenium artium subtilitate. Hoc ipsum argumentum tractans Isocrates in oratione περὶ ἀντιδόσεως, insigniter nuper aucta, p. 117 seqq. edit. Orellianae, de studio et usu geometriae et astronomiae multo moderatius sentit, ita tamen, ut omnia ad hominis civilis virtutem referat. Concludit orationem verbis his: Διατρῖψαι μὲν οὖν περὶ τὰς παιδείας ταύτας χρόνον τινὰ συμβουλεύσαιμ' ἂν τοῖς νεωτέροις, μὴ μέντοι περιιδεῖν τὴν φύσιν τὴν αὐτῶν κατασκελετευθεῖσαν ἐπὶ τούτοις, μηδ' ἐξοκείλασαν εἰς τοὺς λόγους τοὺς τῶν παλαιῶν σοφιστῶν. ad quem locum vide Epimetrum editoris. SCH. Conf. Gelder. ad Theon. Smyrn. p. 93.

οὐκ ἄπειρος] Habuerat enim Theodorum Cyrenaeum magistrum, de quo supra 4, 2, 10. SCHN.

μαθημάτων] Suspectum Weiskio vocabulum, quoniam Bessarion omisit; deinde ipse Xenophon s. 5. eandem sententiam absque hoc vocabulo repetit; denique Themistius Orat. p. 318. de Socrate loquens: Οὗτος ταῦτα μὲν οὐκ ἐνόμιζεν εὑρετὰ εἶναι ἀνθρώπῳ, ἀλλὰ κατατρίβειν τὸν βίον καὶ τῶν ὠφελίμων ἀποκωλύειν, omisit μαθημάτων. Sed auctoritas Themistii potest etiam ad s. 5 et 6 referri. SCHN. Servat Eusebius, sed idem s. 4. ineptum τοῦ.

4. ἀστρολογίας] Recte fortasse Eusebius ἀστρονομίας, ut s. 5, et semper apud Platonem, etsi ἀστρολόγος est 4, 2, 10. Et ἀστρολογία semper Isocrates.

νυκτός τε ὥραν] Sequitur statim τὰς ὥρας τῶν εἰρημένων: et supra 4, 3, 4. pariter sunt ἡμέρας et νυκτὸς ὧραι, deinde μηνὸς μέρη. Huc pertinet locus Platonis Reip. 7, p. 527 D: Τρίτον θῶμεν τοῖς νέοις μάθημα τὴν ἀστρονομίαν.

ἐνιαυτοῦ δύνασθαι γιγνώσκειν ἕνεκα πορείας τε καὶ πλοῦ
καὶ φυλακῆς, καὶ ὅσα ἄλλα ἢ νυκτὸς ἢ μηνὸς ἢ ἐνιαυτοῦ
πράττεται, πρὸς ταῦτ᾽ ἔχειν τεκμηρίοις χρῆσθαι, τὰς ὥρας
τῶν εἰρημένων διαγιγνώσκοντας. καὶ ταῦτα δὲ ῥᾴδια εἶναι
μαθεῖν παρά τε νυκτοθηρῶν καὶ κυβερνητῶν καὶ ἄλλων
5 πολλῶν οἷς ἐπιμελὲς ταῦτα εἰδέναι. τὸ δὲ μέχρι τούτου
ἀστρονομίαν μανθάνειν, μέχρι τοῦ καὶ τὰ μὴ ἐν τῇ αὐτῇ
περιφορᾷ ὄντα καὶ τοὺς πλάνητάς τε καὶ ἀσταθμήτους
ἀστέρας γνῶναι, καὶ τὰς ἀποστάσεις αὐτῶν ἀπὸ τῆς γῆς
καὶ τὰς περιόδους καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν ζητοῦντας κατα-
τρίβεσθαι, ἰσχυρῶς ἀπέτρεπεν. ὠφέλειαν μὲν γὰρ οὐδε-
μίαν οὐδ᾽ ἐν τούτοις ἔφη ὁρᾶν· καίτοι οὐδὲ τούτων γε ἀνή-
κοος ἦν· ἔφη δὲ καὶ ταῦτα ἱκανὰ εἶναι κατατρίβειν ἀνθρώ-
6 που βίον καὶ πολλῶν καὶ ὠφελίμων ἀποκωλύειν. ὅλως δὲ
τῶν οὐρανίων, ᾗ ἕκαστα ὁ θεὸς μηχανᾶται, φροντιστὴν
γίγνεσθαι ἀπέτρεπεν· οὔτε γὰρ εὑρετὰ ἀνθρώποις αὐτὰ ἐνό-

ἕνεκα ed. Stephani. ἕνεκα τοῦ B. Eusebius. καὶ ante φυλακῆς om. B. εἶ-ναι om. Eusebius. 5. περιφορᾷ] προφορᾷ B. πλανήτας B. Eusebius. τε om. Eusebius. ἀσταθμήτους] ἀσταθμεῖς B.

τὸ γὰρ περὶ ὥρας εὐαισθητοτέρως ἔχειν καὶ μηνῶν καὶ ἐνιαυτῶν οὐ μόνον γεωργίᾳ οὐδὲ ναυτιλίᾳ προσήκει, ἀλλὰ καὶ στρατηγίᾳ οὐχ ἧττον. SCHN. Eur. Alc. 449: Σπάρτᾳ κυκλὰς ἁνίκα Καρνείου περινίσσεται ὥρα μηνὸς ἀειρομένας παννύχου σελάνας.

νυκτοθηρῶν] Dicitur ut φυγαδοθήρας. Genus nocturnae venationis πυρευτικὴ est apud Platonem in Sophista p. 220 D. Frustra quidam tentarunt νυκτοτηρῶν, ab Stephano in margine positum. ERNEST.

5. μέχρι τούτου—μέχρι τοῦ] Platonis Leg. 2, p. 670 D: Μέχρι γε τοσούτου πεπαιδεῦσθαι σχεδὸν ἀναγκαῖον, μέχρι τοῦ δυνατὸν εἶναι. Addit Heindorfius Reip. 5, p. 471 B; Lach. p. 183 C; 191 B; Protag. p. 356 C; Cyrop. 3, 1, 28. SCHN.

τὰ μὴ—ὄντα] Quae non communi eodemque coeli motu circumacta proprio sibi motu feruntur, ut recte ex Diogene Laërtio 7, s. 144. interpretatur Edwards. SCHN.

πλάνητας] Perpetua in libris accentus inconstantia in hoc vocabulo sic est componenda ut πλάνητες restituatur ubi de stellis dicitur, nisi quod recentioribus relinquendum πλανῆται, ut Cosmae Topogr. Christ. p. 190 E, nisi fallit scriptura.

ἀσταθμήτους ἀστέρας] Planetas interpretantur Brodaeus, Ernestus aliique; rectius cum Brodaeo Weiskius cometas, ad eosque verba τὰς αἰτίας αὐτῶν praecipue refert. Diogenes enim Apolloniates ἀστέρας εἶναι τοὺς κομήτας statuerat, teste Plutarcho de Plac. Phil. 5, 2, et Pythagoreorum aliqui adeo cometas docuerant διά τινος ὡρισμένου χρόνου περιοδικῶς ἀνατέλλειν. Conf. Olympiodorus ad Meteorol. Arist. p. 11 a. SCHN. "Non incommode interpretetur aliquis, Stationem non facientes, ut Plin. de Martis sidere, quod ipsum quoque ex planetarum numero est, dicit, nunquam id stationem facere 2, 17." H. Steph. Thes. Ἀσταθεῖς voluit qui ἀσταθμεῖς. Quod alienum ab Atticis, ut εὐσταθής.

περιόδους] Tempus circularis eorum motus, quo confecto ad idem punctum redeunt, non ipsam viam vel periodum interpretatur Weiskius. SCHN.

ἀνήκοος] Conf. Platonis Phaedo s. 46. SCHN.

6. φροντιστὴν] Compara disputationem supra 1, 1, 11 seqq. SCHN.

μιζεν εἶναι οὔτε χαρίζεσθαι θεοῖς ἂν ἡγεῖτο τὸν ζητοῦντα
ἃ ἐκεῖνοι σαφηνίσαι οὐκ ἐβουλήθησαν. κινδυνεῦσαι δ' ἂν
ἔφη καὶ παραφρονῆσαι τὸν ταῦτα μεριμνῶντα οὐδὲν ἧττον
ἢ Ἀναξαγόρας παρεφρόνησεν ὁ μέγιστον φρονήσας ἐπὶ
7 τῷ τὰς τῶν θεῶν μηχανὰς ἐξηγεῖσθαι. ἐκεῖνος γὰρ λέγων
μὲν τὸ αὐτὸ εἶναι πῦρ τε καὶ ἥλιον ἠγνόει ὅτι τὸ μὲν πῦρ
οἱ ἄνθρωποι ῥᾳδίως καθορῶσιν, εἰς δὲ τὸν ἥλιον οὐ δύναν-
ται ἀντιβλέπειν, καὶ ὑπὸ μὲν τοῦ ἡλίου καταλαμπόμενοι
τὰ χρώματα μελάντερα ἔχουσιν, ὑπὸ δὲ τοῦ πυρὸς οὔ·
ἠγνόει δὲ καὶ ὅτι τῶν ἐκ τῆς γῆς φυομένων ἄνευ μὲν ἡλίου
αὐγῆς οὐδὲν δύναται καλῶς αὔξεσθαι, ὑπὸ δὲ τοῦ πυρὸς
θερμαινόμενα πάντα ἀπόλλυται· φάσκων δὲ τὸν ἥλιον λί-
θον διάπυρον εἶναι καὶ τοῦτο ἠγνόει, ὅτι λίθος μὲν ἐν πυρὶ
ὢν οὔτε λάμπει οὔτε πολὺν χρόνον ἀντέχει, ὁ δὲ ἥλιος τὸν
8 πάντα χρόνον πάντων λαμπρότατος ὢν διαμένει. ἐκέλευε
δὲ καὶ λογισμοὺς μανθάνειν· καὶ τούτων δὲ ὁμοίως τοῖς
ἄλλοις ἐκέλευε φυλάττεσθαι τὴν μάταιον πραγματείαν, μέ-
χρι δὲ τοῦ ὠφελίμου πάντα καὶ αὐτὸς συνεσκόπει καὶ συν-
9 διεξῄει τοῖς συνοῦσι. προὔτρεπε δὲ σφόδρα καὶ ὑγιείας
ἐπιμέλεσθαι τοὺς συνόντας παρά τε τῶν εἰδότων μανθά-
νοντας ὁπόσα ἐνδέχοιτο καὶ ἑαυτῷ ἕκαστον προσέχοντα
διὰ παντὸς τοῦ βίου τί βρῶμα ἢ τί πῶμα ἢ ποῖος πόνος
συμφέροι αὐτῷ, καὶ πῶς τούτοις χρώμενος ὑγιεινότατ' ἂν
διάγοι. τοῦ γὰρ οὕτω προσέχοντος ἑαυτῷ ἔργον ἔφη εἶναι

6. *θεοῖς*] *θείοις* B. *ἐβουλήθησαν*] *ἠβουλήθησαν* B. 7. *ὅτι* Eusebius, *ὅτι ὡς* B. *λίθος*] *ὁ λίθος* B. *τὸν πάντα χρόνον*] *πάντα τὸν χρόνον* Eusebius. 8. *συνδιέξῄει*] *συνδείξειει* B. 9. *προύτρεπε*] Libri *προέτρεπε*. *ὑγείας* B. et infra *ὑγείαν*. *ἐπιμέλεσθαι*] Libri *ἐπιμελεῖσθαι*. *ὑγιεινότατ' ἂν*] *ὑγιεινότατα* B.

ἐπὶ τῷ] Anaxagoras enim quid de sole statuerit, mox dicetur. Praeterea studiose siderum magnitudines, intervalla, cursus anquirebat, Cic. Tusc. 5, 4: Statuebat lunam esse terram, Plat. Apol. 14. seu, secundum Diog. L. 2, 7, in luna esse *οἰκήσεις, λόφους, φάραγγας*: idem docuit esse lunae *καταυγασμοὺς* et *σκιὰν*, Plutarch. Nic. c. 23. ZEUN. V. Prinsterer. Prosopogr. p. 39.

7. *εἰς τὸν ἥλιον—ἀντιβλέπειν*] Usitatior constructio cum *πρὸς*, ut apud Theophr. fr. 1 De Sens. 18 et alios ad Thes. Steph. citatos.

λίθον διάπυρον] Solem dictum esse *μύδρον διάπυρον* ab Anaxagora testatur Diog. L. 2, 8, schol. Eurip. Orest. 982, et alii. *Μύδρος* vero hic non est *ferrum candens*, ut Callim. Dian. 49, sed *lapis* sive *globus lapideus igneus*, ut Socrates h. l. et Plat. Apol. 14. accepit. Cui consentit schol. Eurip. l. c. et Suidas v. *Ἀναξαγόρας· οὗτός ἐστιν ὁ τὸν ἥλιον εἰπὼν μύδρον διάπυρον, τουτέστι πύρινον λίθον*. ZEUN.

8. *συνεσκόπει*] Ita, non *συνεπισκοπεῖν*, ut hic nonnulli, dicere Atticos ostendunt exempla ad Thes. Steph. citata.

εὑρεῖν ἰατρὸν τὰ πρὸς ὑγίειαν συμφέροντα αὐτῷ μᾶλλον διαγιγνώσκοντα.

---

10 [Εἰ δέ τις μᾶλλον ἢ κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν ὠφελεῖσθαι βούλοιτο, συνεβούλευε μαντικῆς ἐπιμελεῖσθαι. τὸν γὰρ εἰδότα δι' ὧν οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις περὶ τῶν πραγμάτων σημαίνουσιν οὐδέποτ' ἔρημον ἔφη γίγνεσθαι συμβουλῆς θεῶν.

ΚΕΦ. Η.

Εἰ δέ τις, ὅτι φάσκοντος αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον ἑαυτῷ προσημαίνειν ἅ τε δέοι καὶ ἃ μὴ δέοι ποιεῖν ὑπὸ τῶν δικαστῶν κατεγνώσθη θάνατος, οἴεται αὐτὸν ἐλέγχεσθαι περὶ τοῦ δαιμονίου ψευδόμενον, ἐννοησάτω πρῶτον μὲν ὅτι οὕτως ἤδη τότε πόρρω τῆς ἡλικίας ἦν ὥστ' εἰ καὶ μὴ τότε, οὐκ ἂν πολλῷ ὕστερον τελευτῆσαι τὸν βίον· εἶτα ὅτι τὸ μὲν ἀχθεινότατόν τε τοῦ βίου καὶ ἐν ᾧ πάντες τὴν διάνοιαν μειοῦνται ἀπέλιπεν, ἀντὶ δὲ τούτου τῆς ψυχῆς τὴν ῥώμην ἐπιδειξάμενος εὔκλειαν προσεκτήσατο, τήν τε δίκην πάντων ἀνθρώπων ἀληθέστατα καὶ ἐλευθεριώτατα καὶ δικαιότατα εἰπὼν καὶ τὴν κατάγνωσιν τοῦ θανάτου πρᾳότατα καὶ ἀνδρωδέστατα
2 ἐνεγκών. ὁμολογεῖται γὰρ οὐδένα πω τῶν μνημονευομένων ἀνθρώπων κάλλιον θάνατον ἐνεγκεῖν. ἀνάγκη μὲν γὰρ ἐγένετο αὐτῷ μετὰ τὴν κρίσιν τριάκοντα ἡμέρας βιῶναι διὰ

διαγιγνώσκοντα] αὐτοῦ addunt B. Mead. Ceteri αὐτοῦ, ἑαυτοῦ, ἑαυτῷ. 10. περὶ] τὰ περὶ B. 1. προσημαίνειν] προ inter versus ead. m. B. μὲν om. B. οὗτος B. μὴ τότε] μήποτε B. ἐνεγκών] ἐνέγκας B.

9. διαγιγνώσκοντα] Tacitus Ann. 6, 46: "Tiberius solitus erat eludere medicorum artes, eosque, qui post tricesimum aetatis annum ad internoscenda corpori suo utilia vel noxia alieni consilii indigerent." Huic loco ab Ernesto comparato addo Plutarcheum de Sanitate tuenda p. 136 E: Ἤκουσα Τιβέριόν ποτε Καίσαρα εἰπεῖν ὡς ἀνὴρ ὑπὲρ ἑξήκοντα γεγονὼς ἔτη καὶ προτείνων ἰατρῷ χεῖρα καταγέλαστός ἐστιν. Sequuntur ibi plura, quae ad illustrandum Socraticum praeceptum faciunt. SCHN. Pronomen omisisse Bessarionem annotavit Weiskius.

10. μαντικῆς] De se Xenophon in Anabasi 5, 6, 29: Ἤιδει γὰρ καὶ ἐμὲ οὐκ ἄπειρον ὄντα διὰ τὸ ἀεὶ παρεῖναι τοῖς ἱεροῖς. Conf. Cyrop. 1, 6, 2 seqq. SCHN. De his et sequentibus usque ad finem v. praefationem.

1. κατεγνώσθη θάνατος copulari debent cum illis φάσκοντος αὐτοῦ. SCH.

τότε πόρρω] Septuaginta annos natus, teste Diogene et Maximo Tyrio Diss. 9, 8. SCHN.

ἐλευθεριώτατα] ἐλευθερώτατα Cobetus p. 104, sicut Dioni Cassio 61, 15: Τί χρὴ μάτην ἀσχημονοῦντα δουλοπρεπῶς φθαρῆναι, ἐξὸν ἐλευθερίως ἀποδοῦναι τῇ φύσει τὸ ὀφειλόμενον, pro non apte cum δουλοπρεπῶς conjuncto ἐλευθερίως reddendum ἐλευθέρως.

τὸ Δήλια μὲν ἐκείνου τοῦ μηνὸς εἶναι, τὸν δὲ νόμον μηδένα ἐᾶν δημοσίᾳ ἀποθνήσκειν ἕως ἂν ἡ θεωρία ἐκ Δήλου ἐπανέλθῃ, καὶ τὸν χρόνον τοῦτον ἅπασι τοῖς συνήθεσι φανερὸς ἐγένετο οὐδὲν ἀλλοιότερον διαβιοὺς ἢ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον· καίτοι τὸν ἔμπροσθέν γε πάντων ἀνθρώπων μάλιστα ἐθαυμάζετο ἐπὶ τῷ εὐθύμως τε καὶ εὐκόλως ζῆν.
3 καὶ πῶς ἄν τις κάλλιον ἢ οὕτως ἀποθάνοι; ἢ ποῖος ἂν
εἴη θάνατος καλλίων ἢ ὃν κάλλιστά τις ἀποθάνοι; ποῖος
δ' ἂν γένοιτο θάνατος εὐδαιμονέστερος τοῦ καλλίστου; ἢ
4 ποῖος θεοφιλέστερος τοῦ εὐδαιμονεστάτου; λέξω δὲ καὶ

2. ἔμπροσθεν χρόνον] ἔμπροσθε χρόνον B. μάλιστα om. B. 3. ὃν liber Victorii in ed. Aldina. ὃν ἂν B. εὐδαιμονέστερος idem. εὐδαιμονέστατος B.

2. Δήλια] Plato Phaedonis s. 1: Ἔτυχε τῇ προτεραίᾳ τῆς δίκης ἡ πρύμνα ἐστεμμένη τοῦ πλοίου, ὃ εἰς Δῆλον Ἀθηναῖοι πέμπουσι. — Τοῦτό ἐστι τὸ πλοῖον, ὥς φασιν Ἀθηναῖοι, ἐν ᾧ Θησεύς ποτε εἰς Κρήτην τοὺς δὶς ἑπτὰ ἐκείνους ᾤχετο ἄγων καὶ ἔσωσέ τε καὶ αὐτὸς ἐσώθη. τῷ οὖν Ἀπόλλωνι εὔξαντο, ὡς λέγεται, τότε, εἰ σωθεῖεν, ἑκάστου ἔτους θεωρίαν ἀπάξειν εἰς Δῆλον· ἣν δὴ ἀεὶ καὶ νῦν ἔτι ἐξ ἐκείνου κατ' ἐνιαυτὸν τῷ θεῷ πέμπουσιν. ἐπειδὰν οὖν ἄρξωνται τῆς θεωρίας, νόμος ἐστὶν αὐτοῖς ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ καθαρεύειν τὴν πόλιν καὶ δημοσίᾳ μηδένα ἀποκτιννύναι, πρὶν ἂν εἰς Δῆλον ἀφίκηται τὸ πλοῖον καὶ πάλιν δεῦρο. τοῦτο δ' ἐνίοτε ἐν πολλῷ χρόνῳ γίγνεται, ὅταν τύχωσιν ἄνεμοι ἀπολαβόντες αὐτούς. ἀρχὴ δ' ἐστὶ τῆς θεωρίας, ἐπειδὰν ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος στέψῃ τὴν πρύμναν τοῦ πλοίου. SCHN. De annuis his Deliis, a quibus diversa penteterica, v. Hermann. Antiq. Gr. vol. 2, p. 60, 14.

ἡ θεωρία] Stephanus et Ruhnkenius θεωρὶς corrigebant, quo nomine navis legationem sacram, θεωρίαν, vehens dicta fuit; et Bessarionis versio *ni prius a Delo navis sacra rediisset* habet; sed vulgata potest tamen defendi. SCHN.

3. Sedet mihi adhuc sententia eadem, quam in prima editione publicavi, quamque iisdem verbis repetam: "Consilium hoc praefatur Xenophon, demonstrare se velle, de daemonio, quod sibi semper, quae agenda atque omittenda essent, significare Socrates affirmabat, mendacii non fuisse convictum in judicio illo, quo morte damnatus fuerit, quod alicui possit videri. Verum argumenta, quae statim ab initio sequuntur, non pertinent ad suspicionem vel opinionem hanc redarguendam, sed illa demum, quae sectio 4. et sequentes referunt, ubi Socrates admonitus ab amicis, ut, quid in judicio accusatoribus respondeat, cogitet, bis se jam ea de re cogitare voluisse refert, abnuisse tamen daemonium; atque inde se coepisse intelligere, diis etiam placere ut vitam potius morte placidissima nunc et honestissima concludat, quam in senectutem forte molestissimam et gravissimam servet et procrastinet. Deinde multis rationibus et vitae ante actae argumentis docere conatur benevolentiam deorum sibi etiam ex hac daemonii sui admonitione fieri manifestam. Quae igitur ante sectionem 4. traduntur, saltem praepostero ordine posita nemo facile non sentiet." Addo nunc sectionem inprimis tertiam reliquas ineptiis sophisticis dictionis superare; quale enim est illud: πῶς ἄν τις κάλλιον ἢ οὕτως ἀποθάνοι; ἢ ποῖος ἂν εἴη θάνατος καλλίων ἢ ὃν κάλλιστά τις ἀποθάνοι; ubi alterum membrum continet ineptam interpretationem, quis sit θάνατος καλός, cum gradatim potius adscendere conclusio deberet. Deinde οὕτως refertur aperte ad narrationem de morte Socratis, quae praecedere debebat, hic vero sequitur. SCHN.

ἃ Ἑρμογένους τοῦ Ἱππονίκου ἤκουσα περὶ αὐτοῦ. ἔφη
γὰρ ἤδη Μελήτου γεγραμμένου αὐτὸν τὴν γραφὴν αὐτὸς
ἀκούων αὐτοῦ πάντα μᾶλλον ἢ περὶ τῆς δίκης διαλεγομέ-
νου λέγειν αὐτῷ ὡς χρὴ σκοπεῖν ὅ τι ἀπολογήσεται. τὸν
δὲ τὸ μὲν πρῶτον εἰπεῖν, Οὐ γὰρ δοκῶ σοι τοῦτο μελετῶν
διαβεβιωκέναι; ἐπεὶ δὲ αὐτὸν ἤρετο, Πῶς, εἰπεῖν αὐτὸν ὅτι
οὐδὲν ἄλλο ποιῶν διαγεγένηται ἢ διασκοπῶν μὲν τά τε
δίκαια καὶ τὰ ἄδικα, πράττων δὲ τὰ δίκαια καὶ τῶν ἀδίκων
ἀπεχόμενος, ἥνπερ νομίζοι καλλίστην μελέτην ἀπολογίας
5 εἶναι. αὐτὸς δὲ πάλιν εἰπεῖν, Οὐχ ὁρᾷς, ὦ Σώκρατες, ὅτι
οἱ Ἀθήνησι δικασταὶ πολλοὺς μὲν ἤδη μηδὲν ἀδικοῦντας
λόγῳ παραχθέντες ἀπέκτειναν, πολλοὺς δὲ ἀδικοῦντας ἀπέ-
λυσαν; Ἀλλὰ νὴ τὸν Δία, φάναι αὐτὸν, ὦ Ἑρμόγενες,
ἤδη μου ἐπιχειροῦντος φροντίσαι τῆς πρὸς τοὺς δικαστὰς
6 ἀπολογίας ἠναντιώθη τὸ δαιμόνιον. καὶ αὐτὸς εἰπεῖν, Θαυ-
μαστὰ λέγεις. τὸν δὲ, Θαυμάζεις, φάναι, εἰ τῷ θεῷ δοκεῖ
βέλτιον εἶναι ἐμὲ τελευτᾶν τὸν βίον ἤδη; οὐκ οἶσθ' ὅτι
μέχρι μὲν τοῦδε τοῦ χρόνου ἐγὼ οὐδενὶ ἀνθρώπων ὑφείμην
ἂν οὔτε βέλτιον οὔθ' ἥδιον ἐμοῦ βεβιωκέναι; ἄριστα μὲν
γὰρ οἶμαι ζῆν τοὺς ἄριστα ἐπιμελομένους τοῦ ὡς βελτί-
στους γίγνεσθαι, ἥδιστα δὲ τοὺς μάλιστα αἰσθανομένους

4. *αὐτὸν*] *αὐτῷ* B. 5. *παραχθέντες*] Libri *ἀχθεσθέντες*, excepto Vaticano 1950, qui *ἀχθέντες*. 6. *ἐμὲ*] *με* B. *οὔτε βέλτιον οὔθ' ἥδιον ἐμοῦ*] *οὔτ'* (sic) *ἥδιον οὔτε βέλτιον ἐμαυτοῦ* B. *ἐμαυτοῦ* etiam Vatic. 1950 et Paris. unus. *αἰσθανομένους* ead. m. super *ἐπιμελομένους* B.

4. *Ἑρμογένους*] Quem Xenophon Symposio suo inseruit 1, 3; 3, 14; 4, 47–50, et 6, 2, et ut virum bonum Socratisque inprimis amantem et studiosum laudavit. De eodem est in Apologia s. 2. et in Platonis Cratylo s. 1. ubi Socrates jocans ad eum de Prodico ait: *Οἴεται γὰρ ἴσως σε χρημάτων ἐφιέμενον κτήσεως ἀποτυγχάνειν ἑκάστοτε.* Locus clarissimus est s. 11: *Εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ σοφισταὶ, οἷσπερ καὶ ὁ ἀδελφός σου Καλλίας πολλὰ τελέσας χρήματα σοφὸς δοκεῖ εἶναι· ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἐγκρατὴς εἶ τῶν πατρῴων, λιπαρεῖν χρὴ τὸν ἀδελφὸν καὶ δεῖσθαι αὐτοῦ διδάξαι σὲ τὴν ὀρθότητα περὶ τούτων, ἣν ἔμαθε παρὰ Πρωταγόρου.* Post mortem igitur patris Callias solus bona patris Hipponici possedisse videtur: et egenum Hermogenem prodit narratio supra 2, 10 posita. SCHN.

ἤκουσα] Eadem exstant totidem verbis in Apologia s. 2 seqq. SCHN.

χρὴ] Nisi legendum *χρείη*, ut Hist. Gr. 2, 4, 23: *Ἔλεγον ὡς οὐ χρὴ καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ*, illud praebuit B.

ἐπεὶ δὲ αὐτὸν ἤρετο ὅπως, εἰπεῖν αὐτὸν] Ex Apologia 3: *Τὸν δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἀποκρίνασθαι, οὐ γὰρ δοκῶ σοι ἀπολογεῖσθαι μελετῶν διαβεβιωκέναι; ἔπειτα δ' αὐτὸν ἐρέσθαι, Πῶς; Ὅτι οὐδὲν ἄδικον διαγεγένημαι ποιῶν*, ubi pro *ἔπειτα* correxi *ἐπεὶ*, ut sequitur, *ἐπεὶ δὲ αὐτὸν πάλιν λέγειν*, hic restitui *Πῶς*.

5. *παραχθέντες* exemplar anonymi apud Gailium. Apologia 4: *Οὐχ ὁρᾷς τὰ Ἀθηναίων δικαστήρια, ὡς πολλάκις μὲν οὐδὲν ἀδικοῦντας λόγῳ παραχθέντες ἀπέκτειναν.* SCHN.

6. *ἄριστα ἐπιμελ.*] *μάλιστα* Coraes post Schneiderum. *Maxime* Bessario.

7 ὅτι βελτίους γίγνονται. ἃ ἐγὼ μέχρι τοῦδε τοῦ χρόνου ᾐσθανόμην ἐμαυτῷ συμβαίνοντα, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἐντυγχάνων καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους παραθεωρῶν ἐμαυτὸν οὕτω διατετέλεκα περὶ ἐμαυτοῦ γιγνώσκων· καὶ οὐ μόνον ἐγὼ, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐμοὶ φίλοι οὕτως ἔχοντες περὶ ἐμοῦ διατελοῦσιν, οὐ διὰ τὸ φιλεῖν ἐμὲ, καὶ γὰρ οἱ τοὺς ἄλλους φιλοῦντες οὕτως ἂν εἶχον πρὸς τοὺς ἑαυτῶν φίλους, ἀλλὰ διόπερ καὶ αὐτοὶ ἂν οἴονται ἐμοὶ συνόντες βέλτιστοι γίγνε-
8 σθαι. εἰ δὲ βιώσομαι πλείω χρόνον, ἴσως ἀναγκαῖον ἔσται τὰ τοῦ γήρως ἐπιτελεῖσθαι, καὶ ὁρᾶν τε καὶ ἀκούειν ἧττον, καὶ διανοεῖσθαι χεῖρον, καὶ δυσμαθέστερον ἀποβαίνειν καὶ ἐπιλησμονέστερον, καὶ ὧν πρότερον βελτίων ἦν, τούτων χείρω γίγνεσθαι. ἀλλὰ μὴν ταῦτά γε μὴ αἰσθανομένῳ μὲν ἀβίωτος ἂν εἴη ὁ βίος, αἰσθανόμενον δὲ πῶς οὐκ ἀνάγκη
9 χεῖρόν τε καὶ ἀηδέστερον ζῆν; ἀλλὰ μὴν εἴ γε ἀδίκως ἀποθανοῦμαι, τοῖς μὲν ἀδίκως ἐμὲ ἀποκτείνασιν αἰσχρὸν ἂν εἴη τοῦτο· εἰ γὰρ τὸ ἀδικεῖν αἰσχρόν ἐστι, πῶς οὐκ αἰσχρὸν καὶ τὸ ἀδίκως ὁτιοῦν ποιεῖν; ἐμοὶ δὲ τί αἰσχρὸν τὸ ἑτέρους μὴ δύνασθαι περὶ ἐμοῦ τὰ δίκαια μήτε γνῶναι
10 μήτε ποιῆσαι; ὁρῶ δ᾽ ἔγωγε καὶ τὴν δόξαν τῶν προγεγονότων ἀνθρώπων ἐν τοῖς ἐπιγιγνομένοις οὐχ ὁμοίαν καταλειπομένην τῶν τε ἀδικησάντων καὶ τῶν ἀδικηθέντων. οἶδα δὲ ὅτι καὶ ἐγὼ ἐπιμελείας τεύξομαι ὑπ᾽ ἀνθρώπων, καὶ ἐὰν νῦν ἀποθάνω, οὐχ ὁμοίως τοῖς ἐμὲ ἀποκτείνασιν·

7. ἄλλους] ἀνοῦς addit B. 8. καὶ ἐπιλησμονέστερον ἀποβαίνειν] invertit B. 9. αἰσχρὸν ἂν] αἰσχρὸν B. τί] τοι B.

7. παραθεωρῶν] Pro παραβάλλων dixerunt Lucianus et Dio Cassius. Atque sequentia quoque καὶ οὐ μόνον ἐγὼ—γίγνεσθαι et ad sententiam et ad verba indigna sunt Xenophonte, qui neque ἔχειν sic potuit dicere neque διόπερ. Quod post αὐτοὶ ponit Mead.

8. ἀβίωτος—βίος] Vita non esset censenda et vere dicenda, quippe sine sensu et conscientia viventis transacta. SCHN. Βιωτὸς Bornemannus.

χεῖρόν τε καὶ ἀηδέστερον] Ut antea βέλτιον βεβιωκέναι se dicit, quoniam in dies meliorem se fieri sentiebat ipse comparans sese cum ceteris hominibus; ita nunc χεῖρον ζῆν dicitur ille, qui deteriorem ceteris hominibus se fieri in dies sentit; ideoque ut ille ex incremento virtutis suae summam voluptatem, ita hic ex detrimento virium, sensuum ingeniique et animi facultatum summam tristitiam percipit. SCHN.

9. εἰ γὰρ—ποιεῖν;] Esse genus τὸ ἀδικεῖν, speciem autem τὸ ἀδίκως ὁτιοῦν ποιεῖν, vel coecus viderit; nec diffiteor, nihil esse mutandum hic; quis enim ineptias aptas efficere potest? Maneo igitur in ea sententia, mihi totum hoc colon, quoniam est frigidum et ineptum, spurium et delendum videri; quare seclusi. Ceterum argumentum s. 9 et 10 multis interpositis repetitur in Apologia s. 26 seqq. SCHN.

οἶδα γὰρ ἀεὶ μαρτυρήσεσθαί μοι ὅτι ἐγὼ ἠδίκησα μὲν οὐδένα πώποτε ἀνθρώπων οὐδὲ χείρω ἐποίησα, βελτίους δὲ ποιεῖν ἐπειρώμην ἀεὶ τοὺς ἐμοὶ συνόντας. τοιαῦτα μὲν
11 πρὸς Ἑρμογένην τε διελέχθη καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους. τῶν δὲ Σωκράτην γιγνωσκόντων οἷος ἦν οἱ ἀρετῆς ἐφιέμενοι πάντες ἔτι καὶ νῦν διατελοῦσι πάντων μάλιστα ποθοῦντες ἐκεῖνον, ὡς ὠφελιμώτατον ὄντα πρὸς ἀρετῆς ἐπιμέλειαν. ἐμοὶ μὲν δὴ τοιοῦτος ὢν οἷον ἐγὼ διήγημαι, εὐσεβὴς μὲν οὕτως ὥστε μηδὲν ἄνευ τῆς τῶν θεῶν γνώμης ποιεῖν, δίκαιος δὲ ὥστε βλάπτειν μὲν μηδὲ μικρὸν μηδένα, ὠφελεῖν δὲ τὰ μέγιστα τοὺς χρωμένους αὐτῷ, ἐγκρατὴς δὲ ὥστε μηδέποτε προαιρεῖσθαι τὸ ἥδιον ἀντὶ τοῦ βελτίονος, φρόνιμος δὲ ὥστε μὴ διαμαρτάνειν κρίνων τὰ βελτίω καὶ τὰ χείρω, μηδὲ ἄλλου προσδεῖσθαι, ἀλλ' αὐτάρκης εἶναι πρὸς τὴν τούτων γνῶσιν, ἱκανὸς δὲ καὶ λόγῳ εἰπεῖν τε καὶ διορίσασθαι τὰ τοιαῦτα, ἱκανὸς δὲ καὶ ἄλλους δοκιμάσαι τε καὶ ἁμαρτάνοντας ἐλέγξαι καὶ προτρέψασθαι ἐπ' ἀρετὴν καὶ καλοκἀγαθίαν, ἐδόκει τοιοῦτος εἶναι οἷος ἂν εἴη ἄριστός τε ἀνὴρ καὶ εὐδαιμονέστατος. εἰ δέ τῳ μὴ ἀρέσκει ταῦτα, παραβάλλων τὸ ἄλλων ἦθος πρὸς ταῦτα οὕτω κρινέτω.]

10. ἠδίκησα μὲν] invertit B. δὲ om. B. τοιαῦτα—s. 11. κρινέτω om. Mead. 11. ἐγκρατὴς δὲ] ἐγκρατὴς γὰρ B. προσδεῖσθαι margo Villoisoni. Libri προσδέεσθαι. ἄλλους—ἁμαρτάνοντας Vatic. 1950. ἄλλως—ἁμαρτάνοντα B. ἀρέσκῃ B. ἀρέσκει Stephaniana. ἄλλων Parisini duo. ἄλλου B.

Subscribit B. τέλος τῶν δ (cum compendio, super quod ὢν: videntur significari libri 4) ξενοφῶντος ἀπομνημονευμάτων ead. m., recentiori: C φύλλα τὰ πάντα ἑκατὸν ἑκκαίδεκα τῶν ἀπομνημ:· etsi numerantur 117.

11. ὠφελιμώτατον ὄντα] Res γεγονότα postulabat. SCHN.

αὐτάρκης—πρὸς τὴν τούτων γνῶσιν] I. e. aliorum consilio et prudentia non indigebat ad discernenda mala a bonis, quoties vitae rationes publicae vel privatae exigebant, ut haec aut illa optaret faceretve. SCHN.

λόγῳ εἰπεῖν τε καὶ διορίσασθαι] Aut solum λόγῳ διορίσασθαι aut εἰπεῖν τε καὶ λόγῳ διορίσασθαι desiderabat Schneiderus.

ANONYMI
APOLOGIA SOCRATIS.

SUMMARIUM APOLOGIAE SOCRATIS.

Cum vulgo ab iis, qui de morte Socratis exposuerant, magniloquentia quidem ejus commemorata esset, sed causae non allatae cur ille judicibus non supplex factus fuerit, immo eos dictis factisque irritaverit ad se damnandum : conatur eum a stulta pertinacia et a vano animi fastu vindicare, ostenditque Socrati tunc melius visum esse mori quam diutius vivere. Refert igitur primo sermonem, quem Hermogenes cum Socrate ante judicium habuerat. Hic enim admonitus ab illo, negat se apud judices causam dicturum esse, non modo quod semper ab omni abstinuerit injuria, sed quod saepius etiam de causa cogitare volenti deus sibi obstiterit, quia sine dubio bene de se actum sit, si jam moriatur. In judicio causam suam agens ostendit mirum sibi videri, quod a Meleto reus sit factus religionis contemtae et juventutis corruptae ; cum tamen sacra fecerit in altaribus publicis, a deo admonitus sit de rebus suis, ab Apolline laudem maximarum virtutum adeptus sit, eamque verissimam propterea, quod a corporis voluptatibus abstinuerit, alieni non appetens mercedem pro disciplina exegerit nullam, discendi cupiditate semper flagrarit, multis viris bonis gratus acceptusque fuerit, paucis contentus vixerit, et nullius mores depravarit. Quamobrem damnatus ab judicibus litem aestimare, ut innocentiae suae sibi conscius, noluit : sed impietate ac turpitudine testibus judicibusque objecta laetus ex judicio abiit. Amicos ex judicio secum discedentes a lacrimis abstinere ac laetari potius jubet : Apollodori vero stultam querelam venuste nec sine risu castigat. Anyti, accusatoris sui, filium praedicit ad grave et exitiosum aliquod vitium esse prolapsurum : quod evenit.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΔΙΚΑΣΤΑΣ.

---

1 ΣΩΚΡΑ'ΤΟΥΣ δὲ ἄξιόν μοι δοκεῖ εἶναι μεμνῆσθαι καὶ ὡς ἐπειδὴ ἐκλήθη εἰς τὴν δίκην ἐβουλεύσατο περί τε τῆς ἀπολογίας καὶ τῆς τελευτῆς τοῦ βίου. γεγράφασι μὲν οὖν

1. οὖν om. B.

πρὸς τοὺς δικαστὰς] Haec qui addidit, verebatur, puto, ne ad familiares apologiam hanc spectare crederemus. Transtulit ex Memorab. 4, 8, 5, ineptus scriptor, ubi est *τῆς πρὸς τοὺς δικαστὰς ἀπολογίας*: sed qui locum propius inspexerit, statim animadvertet propter antecedentia additum ibi hoc verborum supplementum, cum tamen s. 4. esset simpliciter *χρὴ σκοπεῖν ὅ τι ἀπολογήσεται*, et in fine sectionis: *ἥνπερ νομίζοι καλλίστην μελέτην ἀπολογίας εἶναι.* Atqui nondum apologiae fuerat facta mentio; itaque si judicum mentio adjungi debebat, ibi non omitti poterat. Deinde vix dimidia libelli parte orationem ad judices dirigit Socrates, sed narrationem continet tautologiis refertam. Quod si vero esset Apologia vera, qualis illa Platonica, hoc est oratio Socratis nomine ad judices dicta, haberemus causam probabilem, cur Xenophon idem argumentum alio modo retractaverit, scilicet ut *μεγαληγορίαν* Socratis planam lectoribus et manifestam redderet. SCHN. Inscriptionem argumento libelli non respondentem notavit etiam Grotius Histor. vol. 8, p. 641. Sed ea ficta est ab librariis. *Ξενοφῶντος Σωκράτους Ἀπολογίαν* dicit Stobaeus Fl. 7, 75, 81, ut Diogenes L. 2, 57, inter Xenophontis scripta refert *Ἀπολογίαν Σωκράτους.* Athenaeus ad s. 14 citatus inscriptionem omisit.

1. *ἐκλήθη εἰς τὴν δίκην*] Dicitur quidem *ἡ δίκη εἰσκαλεῖσθαι*, sed qui *καλεῖσθαι εἰς δίκην* pro accusari criminis publice dixerit, velim mihi demonstrari scriptorem Atticum ab iis qui hanc Apologiam Xenophonti adscribunt. Weiskius locum Memor. 2, 9, 5, opposuit; sed ibi est *αὐτῶν τινα προσεκαλέσατο εἰς δίκην δημοσίαν.* Commodius poterat comparare Oecon. 7, 3: *Εἰς ἀντίδοσιν τριηραρχίας καλεῖσθαί τινα*, vel Convivii 5, 2: *Εἰς ἀνάκρισιν τῆς δίκης καλοῦμαί σε.* Denique Hellen. 1, 7, 14 est: *Ἐβόων καλεῖν τοὺς οὐ φάσκοντας.* SCHN. Grammatici ita loquuntur, ut Hesychius: *Κλητὴρ ὁ εἰς δίκην καλῶν*, et Lex. rhet. Bekk. p. 268, 11. Pollux 8, 46: *Προβολὴ δὲ ἦν κλῆσις εἰς δίκην.* Ceterae ad Schneidero comparatae formulae, quarum exempla sunt etiam apud alios, nihil huc pertinent.

ἐβουλεύσατο περί τε τῆς ἀπολογίας] Atqui Xenophonteus Socrates in Memorabilibus eo loco, quem auctor Apologiae ineptus mutuatus est: *Ἤδη μου ἐπιχειροῦντος φροντίσαι τῆς πρὸς τοὺς δικαστὰς ἀπολογίας, ἠναντιώθη τὸ δαιμόνιον.* et Xenophon auctore Hermogene narrat s. 4. Socratem accusatum de rebus aliis potius quam de causa sua loqui solitum. SCHN.

καὶ τῆς τελευτῆς τοῦ βίου] Quid de fine vitae suae cogitare et meditari voluit auctor Socratem? qui ad mortem semper erat praeparatus, nec meditatione precibusve monachorum instar in mortis articulo opus habebat. SCHN.

γεγράφασι μὲν—καὶ ἄλλοι] Cura-

περὶ τούτου καὶ ἄλλοι καὶ πάντες ἔτυχον τῆς μεγαληγορίας αὐτοῦ· ᾧ καὶ δῆλον ὅτι τῷ ὄντι οὕτως ἐρρήθη ὑπὸ Σωκράτους. ἀλλ' ὅτι ἤδη ἑαυτῷ ἡγεῖτο αἱρετώτερον εἶναι τοῦ βίου θάνατον, τοῦτο οὐ διεσαφήνισαν· ὥστε ἀφρονεστέρα αὐτοῦ φαίνεται εἶναι ἡ μεγαληγορία.
2 *Ἑρμογένης μέντοι ὁ Ἱππονίκου ἑταῖρός τε ἦν αὐτῷ καὶ ἐξήγγειλε περὶ αὐτοῦ τοιαῦτα ὥστε πρέπουσαν φαίνεσθαι τὴν μεγαληγορίαν αὐτοῦ τῇ διανοίᾳ. ἐκεῖνος γὰρ ἔφη ὁρῶν αὐτὸν περὶ*

2. *πρέπουσαν* B. in marg.

vitne Xenophon, quinam alii Socratis defensionem susceperint ediderintque? Si quid ab istis omissum reperrerat, quod causam *μεγαληγορίας* Socraticae, qua maxime judices a se causaque sua abalienasse videbatur, contineret, satisne hoc erat causae, ut Xenophon id enarratum copiosius et Apologiae nomine inscriptum publicaret? SCHN.

ἔτυχον] Cum Ernesto interpretor assecutos illos Apologiarum scriptores Socraticam magniloquentiam bene expressisse. De hac ita Cicero de Oratore 1, 54: "Socrates, quum omnium sapientissimus esset, sanctissimeque vixisset, ita in judicio capitis pro se ipse dixit, ut non supplex aut reus, sed magister aut dominus videretur esse judicum." Idem Tuscul. 1, 29: "His et talibus rationibus adductus Socrates nec patronum quaesivit ad judicium capitis, nec judicibus supplex fuit, adhibuitque liberam contumaciam a magnitudine animi ductam, non a superbia." SCHN. Addit Grotius Histor. vol. 8, p. 664, Arrian. Epict. 2, 2, 18: *Εἰ μή τι καιρός ἐστιν ἐπίτηδες ἐρεθίσαι τοὺς δικαστὰς, ὡς Σωκράτει.* Verbo *τυγχάνω* sic utitur Thucyd. 2, 35: *Ὑμῶν τῆς ἑκάστου βουλήσεώς τε καὶ δόξης τυχεῖν.* Aristides vol. 1, p. 112: *Ῥητορικὴν κατὰ τοὺς ὀρθῶς μεταχειριζομένους καὶ τῷ ὄντι τυγχάνοντας αὐτῆς.* *Μεγαληγορίαν* in oratoribus saepe memorant recentiores rhetores, ut Dionysius, Demetrius, Longinus. Sed Socratis *μεγαληγορίαν* in hac potius quam in Platonis Apologia conspici animadvertit L. Schmitzius in comment. de illa Musei Class. vol. 2, p. 226. Cui conveniunt etiam quae de *ὑποτιμήσει* ab Socrate repudiata dicit s. 23, repugnant vero quae Plato dicit de eadem tanquam non repudiata ab Socrate, sed rejecta ab judicibus secundum Diog. L. 2, 42. Sed placuerunt sibi recentiores Platone et Xenophonte scriptores in extollendo sic Socrate, ut impostor ille qui libri quarti Commentariorum capitis quarti initium Xenophonti supposuit, cujus testimonio utitur Grotius p. 663, idemque Socrati p. 667 tribuit *an ill-placed and unnecessary self-exaltation.*

θάνατον] *τὸν θάνατον* Schaeferus. V. s. 9.

ὥστε ἀφρονεστέρα] Qua scilicet judices potius irritavit quam ad causam suam aeque et juste judicandam promtos et sibi benevolos reddidit. Scriptor apologiae videtur credidisse Socratem, nisi tum ad senectutem jam pervenisset, cum accusaretur, majorem operam fuisse daturum, ut judicum moveret misericordiam aut crimini sibi objecta dilueret. Male Zeunius cum Gesnero putabat auctorem voluisse docere illam pervicacem et abhorrentem ab ipsius ingenio magniloquentiam adhibitam esse a magno viro eo consilio, ut irritati judices ipsum damnarent, qui mori cuperet quam quod maxime. Vide ad s. 14. Rem ab aliis omissam dicit scriptor opinionem, qua causae aetatisque suae momentis rite invicem comparatis spectatisque omnibus sibi persuaserat Socrates mortem sibi optabiliorem vita esse. Hanc fuisse *μεγαληγορίας* ejus causam; idque ut doceret, hanc Apologiam scribere instituit auctor. SCHN.

2. *Ἑρμογένης*] Haec ex Memorabilibus translata breviter transcurram, quae enim annotationem merebantur, ibi attigi. SCHN.

3 πάντων μᾶλλον διαλεγόμενον ἢ περὶ τῆς δίκης εἰπεῖν, Οὐκ ἐχρῆν μέντοι σκοπεῖν, ὦ Σώκρατες, καὶ ὅ τι ἀπολογήσῃ; τὸν δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἀποκρίνασθαι, Οὐ γὰρ δοκῶ σοι ἀπολογεῖσθαι μελετῶν διαβεβιωκέναι; ἐπεὶ δ' αὐτὸν ἐρέσθαι, Πῶς; Ὅτι οὐδὲν ἄδικον διαγεγένημαι ποιῶν· ἥνπερ
4 νομίζω μελέτην εἶναι καλλίστην ἀπολογίας. ἐπεὶ δὲ αὐτὸν πάλιν λέγειν, Οὐχ ὁρᾷς τὰ Ἀθηναίων δικαστήρια ὡς πολλάκις μὲν οὐδὲν ἀδικοῦντας λόγῳ παραχθέντες ἀπέκτειναν, πολλάκις δὲ ἀδικοῦντας ἢ ἐκ τοῦ λόγου οἰκτίσαντες ἢ ἐπιχαρίτως εἰπόντας ἀπέλυσαν; Ἀλλὰ ναὶ μὰ Δία, φάναι αὐτὸν, καὶ δὶς ἤδη ἐπιχειρήσαντός μου σκοπεῖν περὶ τῆς
5 ἀπολογίας ἐναντιοῦταί μοι τὸ δαιμόνιον. ὡς δὲ αὐτὸν εἰπεῖν, Θαυμαστὰ λέγεις, τὸν δ' αὖ ἀποκρίνασθαι, Ἦ θαυμαστὸν νομίζεις εἰ καὶ τῷ θεῷ δοκεῖ ἐμὲ βέλτιον εἶναι ἤδη τελευτᾶν; οὐκ οἶσθα ὅτι μέχρι μὲν τοῦδε οὐδενὶ ἀνθρώπων ὑφείμην ἂν βέλτιον ἐμοῦ βεβιωκέναι; ὅπερ γὰρ ἥδιστόν ἐστιν, ᾔδειν ὁσίως μοι καὶ δικαίως ἅπαντα τὸν βίον βεβιωμένον· ὥστε ἰσχυρῶς ἀγάμενος ἐμαυτὸν ταὐτὰ εὕρι-

3. μὲν πρῶτον A. πρῶτον μὲν R. γὰρ om. R. ἐπεὶ] Libri ἔπειτα. ἐρέσθαι B. ἔρεσθαι R. 4. παραχθέντας, et ες super ας, B. παραχθέντες R. ταραχθέντες, ut videtur, A. ἀπέλυσαν] ἀπέλησαν R. 5. λέγεις B. λέγειν R. ἦ ed. Stephani. εἰ A.B.R. μοι] μὲν B.

3. ἀπολογήσῃ] Credibile est ἀπολογήσει vel huic scriptori esse restituendum, pariterque s. 6, 16, 19, duplex ττ pro duplici σσ.

ἐπεὶ pro ἔπειτα restitui in editione a. 1824. Conf. s. 4, 5. Senserat, sed non correxerat, vitium Schneiderus in Add. ad praefat. ad Memorab. p. 4 ed. primae.

οὐ γὰρ δοκῶ—διαβεβιωκέναι] Eadem fere quae hic et 4, 8, 4, sunt in Oecon. 11, 22.

4. ἐκ τοῦ λόγου] Geminam ponit causam absolutionis, miserationem supplicantis et gratiam judicum blandae orationi accusati obsequentem. Igitur οἰκτίσαντες ea significatione dictum qua Attici in prosa verbum οἰκτείραντες usurpare solent. Xenophon ipse verbo οἰκτίζειν nusquam usus esse reperitur praeter locum Cyrop. 4, 6, 5: Ὁ γε μὴν πατὴρ αὐτοῦ καὶ συνῴκτισέ με καὶ δῆλος ἦν συναχθόμενός μου τῇ συμφορᾷ. SCHN. Qui addiderat exempla Tragicorum, quae cum aliis activi et, quo etiam Thucydides usus est, medii v. in Thes. Stephani. Rursus οἰκτείρειν pro οἰκτίζειν notabimus infra s. 18.

ἐπιχαρίτως] ἀστείως καὶ πρὸς χάριν interpretantur e Xenophonte citantes Favorinus v. Χαρίζομαι sive Georg. Lecap. in Matthaei Lectt. Mosq. 1, p. 79.

5. ὑφείμην] Omissum ἂν exstat in Memorab. 4, 8, 6. SCHN. Unde addidi.

5. ἰσχυρῶς ἀγάμενος ἐμαυτὸν] Eadem formula Xenophon 2, 1, 19: Ζῆν εὐφραινομένους, ἀγαμένους μὲν ἑαυτοὺς κ.τ.λ. Et ubi longe aliud quid substituit correctorum imperitia, Anab. 1, 9, 29: Παρὰ μὲν Κύρου οὐδεὶς ἀπῄει πρὸς βασιλέα, παρὰ δὲ βασιλέως πολλοὶ πρὸς Κῦρον ἀπῆλθον, καὶ οὗτοι μέντοι οἱ μάλιστα ὑπ' αὐτοῦ ἀγαπώμενοι, Xenophon autem scripserat οἱ μάλιστα ἑαυτοὺς ἀγάμενοι, quo manifesto ducit C. pr., qui ὑπ' in rasura unius litterae et αὐτούς. Nam ut mi-

σκον καὶ τοὺς ἐμοὶ συγγιγνομένους γιγνώσκοντας περὶ
6 ἐμοῦ. νῦν δὲ εἰ ἔτι προβήσεται ἡ ἡλικία, οἶδ᾽ ὅτι ἀνάγκη
ἔσται τὰ τοῦ γήρως ἀποτελεῖσθαι καὶ ὁρᾶν τε χεῖρον καὶ
ἀκούειν ἧσσον καὶ δυσμαθέστερον εἶναι καὶ ὧν ἔμαθον ἐπι-
λησμονέστερον. ἢν δὲ αἰσθάνωμαι χείρων γιγνόμενος καὶ
καταμέμφωμαι ἐμαυτόν, πῶς ἄν, εἰπεῖν, ἐγὼ ἔτι ἂν ἡδέως
7 βιοτεύοιμι; ἴσως δέ τοι, φάναι αὐτόν, καὶ ὁ θεὸς δι᾽ εὐμέ-
νειαν προξενεῖ μοι οὐ μόνον τὸ ἐν καιρῷ τῆς ἡλικίας κατα-
λῦσαι τὸν βίον, ἀλλὰ καὶ τὸ ᾗ ῥᾷστα. ἢν γὰρ νῦν κατα-
κριθῇ μοι, δῆλον ὅτι ἐξέσται μοι τῇ τελευτῇ χρῆσθαι ἣ
ῥᾴστη μὲν ὑπὸ τῶν τούτου ἐπιμεληθέντων κέκριται, ἀπραγ-
μονεστάτη δὲ τοῖς φίλοις, πλεῖστον δὲ πόθον ἐμποιοῦσα
τοῦ τελευτῶντος. ὅταν γὰρ ἄσχημον μὲν μηδὲν μηδὲ
δυσχερὲς ἐν ταῖς γνώμαις τῶν παρόντων καταλίπηται,
ὑγιὲς δὲ τὸ σῶμα ἔχων καὶ τὴν ψυχὴν δυναμένην φιλο-
φρονεῖσθαι ἀπομαραίνηται, πῶς οὐκ ἀνάγκη τοῦτον ποθει-
8 νὸν εἶναι; ὀρθῶς δὲ οἱ θεοὶ τότε μου ἠναντιοῦντο, φάναι

7. κατακριθῇ] 2 vel 3 litterae post ῇ erasae in B. τοῦ τελευτῶντος Gesnerus. τῷ τελευτῶντι R. τῶν τελευτῶν A.B., sed A. super τῶν alia m. ω et τι super ῶν.

randum est si transfugae facti sint οἱ μάλιστα ὑπ᾽ αὐτοῦ ἀγαπώμενοι, ita alteri optime conveniunt sequentia νομίζοντες παρὰ Κύρῳ ὄντες ἀγαθοὶ ἀξιωτέρας ἂν τιμῆς τυγχάνειν ἢ παρὰ βασιλεῖ, quae non cadunt in τοὺς μάλιστα ἀγαπωμένους.

6. εἰ ἔτι προβήσεται ἡ ἡλικία, οἶδ᾽ ὅτι ἀνάγκη ἔσται] Simillimis verbis Dio Chr. Or. 28, vol. 1, p. 535: Ἀνάγκη γὰρ αὐτῷ ἦν προβαίνοντι ἀντὶ μὲν καλλίστου αἰσχροτέρῳ γίγνεσθαι κ.τ.λ.

ἀποτελεῖσθαι] ἐπιτελεῖσθαι 4, 8, 8. Cujus exempla quaedam allata sunt in Thes. Stephani. Ἀποτελέσασθαι ἄμεμπτον φίλον Xen. Reip. Lac. 2, 13.

7. ἴσως] Abhinc auctorem Apologiae a Xenophonte diversum omni qua potero diligentia investigabo. SCHN.

κατακριθῇ μοι] Herodot. 2, 133: Ὡς κατακεκριμένων ἤδη οἱ τούτων· 7, 146: Καὶ τοῖσι μὲν κατεκέκριτο θάνατος.

τούτου ἐπιμεληθέντων] Scil. τοῦ πράγματος, qui statum, conditionem et motus hominum a cicuta pota morientium observatione sua dignos censuerunt. Ex Platonico Phaedone s. 66, licet aliquatenus cognoscere quae scriptor hic observatione diuturna annotata fuisse refert. SCHN.

τοῖς φίλοις] Quia non coguntur assidere diu decumbenti. SCHN.

ἄσχημον μὲν μηδὲν μηδὲ δυσχερὲς] Diuturna aegritudo corporis multa hominem cogit ἀσχήμονα καὶ δυσχερῆ facere, quae assidentium et amicorum miserationem movent, adeo ut vota faciant potius pro morte hominis acceleranda quam pro vita proroganda. Huic mortem omnes gratulantur, nec ullum ejus post mortem apud viventes superest desiderium. Contrarium accidere ait auctor, cum quis mente et sanitate integra ex hac vita discedit, uti Socrates. Haec est illa mors, quae plurimum mortui desiderium apud viventes relinquere dicitur. Sed vide quam inepte scriptor causam rei aperiens dixerit, morientem nihil indecori vel turpe in animis praesentium relinquere! SCHN.

8. ὀρθῶς—ἠναντιοῦντο] Vide quam inepte Socratem faciat repetentem, quae ex 4, 8, 6: Θαυμάζεις εἰ τῷ θεῷ δοκεῖ βέλτιον εἶναι ἐμὲ τελευτᾶν τὸν

αὐτὸν, τῇ τοῦ λόγου ἐπισκέψει ὅτε ἐδόκει ὑμῖν ζητητέα εἶ-
ναι ἐκ παντὸς τρόπου τὰ ἀποφευκτικά. εἰ γὰρ τοῦτο διε-
πραξάμην, δῆλον ὅτι ἡτοιμασάμην ἂν ἀντὶ τοῦ ἤδη λῆξαι
τοῦ βίου ἢ νόσοις ἀλγυνόμενος τελευτῆσαι ἢ γήρᾳ, εἰς ὃ
πάντα τὰ χαλεπὰ συρρεῖ καὶ μάλα ἔρημα τῶν εὐφροσυνῶν.
9 μὰ Δί', εἰπεῖν αὐτὸν, ὦ Ἑρμόγενες, ἐγὼ ταῦτα οὐδὲ προ-
θυμήσομαι, ἀλλ' ὅσων νομίζω τετυχηκέναι καλῶν καὶ παρὰ
θεῶν καὶ παρ' ἀνθρώπων, καὶ ἣν ἐγὼ δόξαν ἔχω περὶ ἐμαυ-
τοῦ, ταύτην ἀναφαίνων εἰ βαρυνῶ τοὺς δικαστὰς, αἱρήσο-
μαι τελευτᾶν μᾶλλον ἢ ἀνελευθέρως τὸ ζῆν ἔτι προσαιτῶν
10 κερδᾶναι τὸν πολὺ χείρω βίον ἀντὶ θανάτου. οὕτως δὲ
γνόντα αὐτὸν ἔφη, ἐπειδὴ κατηγόρησαν αὐτοῦ οἱ ἀντίδικοι
ὡς οὓς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζοι, ἕτερα δὲ καινὰ
δαιμόνια εἰσφέροι καὶ τοὺς νέους διαφθείροι, παρελθόντα
11 εἰπεῖν, Ἀλλ' ἐγὼ, ὦ ἄνδρες, τοῦτο μὲν πρῶτον θαυμάζω
Μελήτου ὅτῳ ποτὲ γνοὺς λέγει ὡς ἐγὼ οὓς ἡ πόλις νομί-

8. ὑμῖν Weiskius. Libri ἡμῖν. 9. βαρυνῶ] βαρύνο R. 10. εἰπεῖν post ἔφη addunt libri. ἐπειδὴ s. v. B. μὲν ἡ] ἡ μὲν A.B. τοὺς νέους] post haec totidem litterarum spatium R.

βίον ἤδη; petierat s. 5. Pergit Xenophonteus: Εἰ δὲ βιώσομαι πλείω χρόνον, ἴσως ἀναγκαῖον ἔσται τὰ τοῦ γήρως ἀποτελεῖσθαι—χείρω γίγνεσθαι. Quae scriptor Apologiae s. 6, non solum in brevitatem nimiam contraxit, sed vatum etiam mendacium instar asseverantem facit Socratem: οἶδ' ὅτι ἀνάγκη ἔσται. Hic vero iterum modestius ait ἡτοιμασάμην ἄν. SCHN.

τῇ τοῦ λόγου ἐπισκέψει] φροντίσαι τῆς ἀπολογίας 4, 8, 5, σκοπεῖν περὶ τῆς ἀπολογίας supra s. 5; at Xenophon non dixisset, credo, ἐπισκέψασθαι λόγον vel περὶ λόγου: igitur ἐπίσκεψις τοῦ λόγου mihi Xenophonteum multo minus videtur esse. SCHN.

ἀποφευκτικὰ] Adjectivo φευκτικὸς et compositis ab eo quales utantur scriptores ostendunt quae ad Thesaurum Stephani dicta sunt in illo et Διαφευκτικὸς, Ἐκφευκτικός.

ἀλγυνόμενος] In prosa Atticorum dicitur ἀλγεῖν.

ἡτοιμασάμην] Sententia postulabat ἐκινδύνευσα ἄν. SCHN. Unum hoc est verbi cum infinitivo conjuncti exemplum.

πάντα τὰ χαλεπὰ] Haec et talia Socrates jam septuaginta annos natus in senectutem dicere nec potuit nec debuit; Sophistam autem decent. Sequens membrum ἔρημα τῶν εὐφρ. ineptissime additur, si refertur ad χαλεπά: sin ad πάντα, non minus inepte. An fuit ἔρημον, ut ad γῆρας referatur? SCHN.

9. ταῦτα] Refer ad τὰ ἀποφευκτικά, quo redit etiam ibidem additum εἰ γὰρ τοῦτο διεπραξάμην. SCHN.

καλῶν] "καλων au-dessus de πολλων effacé B." Gailius. A quo propius abest quod coll. s. 14: Ἵνα ἔτι μᾶλλον οἱ βουλόμενοι ὑμῶν ἀπιστῶσι τῷ ἐμὲ τετιμῆσθαι ὑπὸ δαιμόνων Hirschigius Miscell. philol. fasc. 2, p. 120 restituebat τιμῶν.

ταύτην] ταῦτ' Hirschigius.

βαρυνῶ pro βαρύνω, quod ineptum de re ne futura quidem, nedum praesenti, idem.

10. οὕτως δὲ γνόντα αὐτὸν ἔφη εἰπεῖν] Abundat verbum εἰπεῖν, quod ex sequentis ἐπειδὴ primis litteris irrepsit et infra post παρελθόντα justo loco ponitur. LEONCLAV. Ἔφη autem, quod abest s. 24, 27, ad Hermogenem referendum, nisi et ipsum delendum.

11. ὅτῳ ποτὲ γνοὺς] Ducta haec ex

ζει θεοὺς οὐ νομίζω· ἐπεὶ θύοντά γέ με ἐν ταῖς κοιναῖς
ἑορταῖς καὶ ἐπὶ τῶν δημοσίων βωμῶν καὶ οἱ ἄλλοι οἱ πα-
ρατυγχάνοντες ἑώρων καὶ αὐτὸς Μέλητος, εἰ ἠβούλετο.
12 καινά γε μὴν δαιμόνια πῶς ἂν ἐγὼ εἰσφέροιμι λέγων ὅτι
θεοῦ μοι φωνὴ φαίνεται σημαίνουσα ὅ τι χρὴ ποιεῖν; καὶ
γὰρ οἱ φθόγγοις οἰωνῶν καὶ οἱ φήμαις ἀνθρώπων χρώμε-
νοι φωναῖς δήπου τεκμαίρονται. βροντὰς δὲ ἀμφιλέξει τις
ἢ μὴ φωνεῖν ἢ μὴ μέγιστον οἰωνιστήριον εἶναι; ἡ δὲ Πυ-
θοῖ ἐν τῷ τρίποδι ἱέρεια οὐ καὶ αὐτὴ φωνῇ τὰ παρὰ τοῦ
13 θεοῦ διαγγέλλει; ἀλλὰ μέντοι καὶ τὸ προειδέναι γε τὸν
θεὸν τὸ μέλλον, καὶ τὸ προσημαίνειν ᾧ βούλεται, καὶ τοῦ-
το, ὥσπερ ἐγώ φημι, οὕτω πάντες καὶ λέγουσι καὶ νομί-
ζουσιν. ἀλλ᾽ οἱ μὲν οἰωνούς τε καὶ φήμας καὶ συμβόλους
τε καὶ μάντεις ὀνομάζουσι τοὺς προσημαίνοντας εἶναι, ἐγὼ
δὲ τοῦτο δαιμόνιον καλῶ, καὶ οἶμαι οὕτως ὀνομάζων καὶ
ἀληθέστερα καὶ ὁσιώτερα λέγειν τῶν τοῖς ὄρνισιν ἀνατι-
θέντων τὴν τῶν θεῶν δύναμιν. ὥς γε μὴν οὐ ψεύδομαι

11. κοιναῖς] καιναῖς et οι super αι B. οἱ ἄλλοι] οἱ om. B. 12. μοι Wyttenbachius ad Julian. p. 61. μου A.B. μενοι R. in fine versus, ut s. 13, μενὸν pro μὲν, sed illic compendio syllabae ον exprimens ον. βροντὰς Gesnerus. βρονταῖς A.B.R. ἢ] εἰ A. et qui η s. v. B. 13. μέντοι καὶ] καὶ s. v. B. βούλεται A.B. βούληται R.

Memorab. 1, 1, 2: Ποίῳ ποτ᾽ ἐχρήσαντο τεκμηρίῳ et seqq. SCHN. De Meleto v. annot. ad s. 29.

12. ὅτι θεοῦ μοι φωνὴ φαίνεται] In Memorab. l. c. est: Διετεθρύλητο γὰρ ὡς φαίη Σωκράτης τὸ δαιμόνιον ἑαυτῷ σημαίνειν. ὅθεν δὴ καὶ μάλιστά μοι δοκοῦσιν αὐτὸν αἰτιάσασθαι καινὰ δαιμόνια εἰσφέρειν. Scriptor apologiae δαιμόνιον Socratis interpretatur φωνὴν θεοῦ, ut Plato Apologiae s. 19. Socratem facit loquentem: Ἐμοὶ δὲ τοῦτό ἐστιν ἐκ παιδὸς ἀρξάμενον, φωνή τις γιγνομένη· ἣ ὅταν γένηται, ἀεὶ ἀποτρέπει με τούτου, ὃ ἂν μέλλω πράττειν. S. 31. est τὸ τοῦ θεοῦ σημεῖον. SCH.

σημαίνουσα] σημαίνοντος et infra φωνὴν Hirschig. l. c. p. 123.

φθόγγοις οἰωνῶν] In Memorab. junguntur οἰωνοὶ vel ὄρνιθες, et φῆμαι vel ἀπαντῶντες. SCHN.

βροντὰς] In Memorab. οἰωνοῖς et φήμαις junguntur συμβόλοις καὶ θυσίαις. Hoc in loco malim scriptum τίς ἀμφιλέξει; SCHN. Male, etsi ἀμφιλέξει τίς R.

οἰωνιστήριον] Augurium esse debet, quum proprie sit Auguraculum. SCHN. in Indice. Auguraculi significatione dixit Dionys. Ant. Rom. 1, 86. Hic pro οἰώνισμα positum vel, quod frequentius, οἰωνὸς, ut μέγας οἰωνὸς dixerunt Euripides et Xenophon in Anabasi.

ἐν τῷ τρίποδι] Plato Leg. 4, p. 719 C: Ποιητὴς ὅταν ἐν τῷ τρίποδι τῆς Μούσης καθίζηται.

ἱέρεια] Auctor θυσίας Xenophontis non extispicinam interpretatur, uti par erat, sed vaticinationem: hinc deinceps μάντεις nominat, aruspicina plane omissa. SCHN. Nimis argute.

13. ὀνομάζουσι — εἶναι] Ejusdem constructionis exempla Herodoti, Platonis et aliorum v. in Thes. Stephani vol. 5, p. 2029 C. Hic tamen probabilius pro νομίζουσι per sequens ὀνομάζων illa tumesseὀνομάζουσι, ut s. 24.

ὥς γε μὴν] Etiam haec accuratius tractantur in Memor. 1, 1, 4 et 5. SCHN.

κατὰ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦτ' ἔχω τεκμήριον· καὶ γὰρ τῶν φίλων πολλοῖς δὴ ἐξαγγείλας τὰ τοῦ θεοῦ συμβουλεύματα οὐδε-
14 πώποτε ψευσάμενος ἐφάνην. ἐπεὶ δὲ ταῦτ' ἀκούοντες οἱ δικασταὶ ἐθορύβουν, οἱ μὲν ἀπιστοῦντες τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ καὶ φθονοῦντες, εἰ καὶ παρὰ θεῶν μειζόνων ἢ αὐτοὶ τυγχάνοι, πάλιν εἰπεῖν τὸν Σωκράτη, Ἄγε δὴ ἀκούσατε καὶ ἄλλα, ἵνα ἔτι μᾶλλον οἱ βουλόμενοι ὑμῶν ἀπιστῶσι τῷ ἐμὲ τετιμῆσθαι ὑπὸ δαιμόνων. Χαιρεφῶντος γάρ ποτε ἐπερωτῶντος ἐν Δελφοῖς περὶ ἐμοῦ πολλῶν παρόντων ἀνεῖλεν ὁ Ἀπόλλων μηδένα εἶναι ἀνθρώπων ἐμοῦ μήτε ἐλευθεριώτε-
15 ρον μήτε δικαιότερον μήτε σωφρονέστερον. ὡς δ' αὖ ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ δικασταὶ ἔτι μᾶλλον εἰκότως ἐθορύβουν, αὖθις εἰπεῖν τὸν Σωκράτη, Ἀλλὰ μείζω μέν, ὦ ἄνδρες, εἶπεν ὁ θεὸς ἐν χρησμοῖς περὶ Λυκούργου τοῦ Λακεδαιμονίοις νομοθετήσαντος ἢ περὶ ἐμοῦ. λέγεται γὰρ εἰς τὸν ναὸν εἰσιόντα προσειπεῖν αὐτόν, Φροντίζω πότερα θεόν σε εἴπω ἢ ἄνθρωπον. ἐμὲ δὲ θεῷ μὲν οὐκ εἴκασεν, ἀνθρώπων δὲ

τοῦτ'] τούτου A. 14. ταῦτ' A. ταῦτα R. σωκράτη] Libri σωκράτην.
15. εἰκότως ἐθορύβουν] ἐθορύβουν εἰκότως R. σωκράτη] Libri σωκράτην.

14. ἀπιστῶσι] Gesnerus ad h. l., Hic aperte, inquit, satis prodit consilium suum irritandi judices. Scilicet causam ineptiorem scriptor comminisci non potuit, cur narrationem de Chaerephonte subjungeret. Sed ἀπιστῶσι h. l. esse videtur: quo magis etiam admiremini et quasi re incredibili stupeatis. SCHN. Contrarium dicit s. 15: Μηδὲ ταῦτ' εἰκῇ πιστεύσητε τῷ θεῷ.

Σωκράτη quum libri praebeant s. 20, 21, hic quoque et s. 15 probabiliter restituitur forma etiam ab recentioribus, ut dixi ad Xenoph. 1, 1, 1, usurpata, sed apud hos quoque plerumque in alteram depravata.

Χαιρεφῶντος—σωφρονέστερον] Haec ita citat Athenaeus 5, p. 218 E: Χαιρεφῶντος γάρ ποτε ἐπερωτήσαντος ἐν Δελφοῖς ὑπὲρ ἐμοῦ ἀνεῖλεν ὁ Ἀπόλλων πολλῶν παρόντων μηδένα εἶναι ἀνθρώπων ἐμοῦ μήτε δικαιότερον μήτε σωφρονέστερον, ubi πολλῶν omittunt libri, ut etiam μήτε ἐλευθεριώτερον fortasse exciderit. V. autem de hoc oraculo, quod tangit Hermesianax apud Athen. 13, p. 599 A, Liban. vol. 3, p. 34, 35, Plato Apolog. p. 21 A, Pausan. 1, 22, 8, Schol. Aristoph. Nub. 144, Grot. Histor. vol. 8, p. 567 seq.

μήτε ἐλευθεριώτερον—μήτε σωφρονέστερον] Quatuor sunt membra orationis s. 16, sed tres tantum virtutes explicantur. Ad ἐλευθεριότητα enim pertinet primum μὴ δουλεύειν ταῖς ἐπιθυμίαις, deinde παρ' οὐδενὸς οὔτε δῶρον οὔτε μισθὸν δέχεσθαι. Sequitur δικαιοσύνης explicatio; tertia σοφία nominatur, unde apparet σωφροσύνην eandem esse quae σοφία etiam a Xenophonte interdum [ut 3, 9, 4] dicitur. SCHN.

15. εἰκότως ἐθορύβουν] Εἰκότως saepe in fine periodi positum notavit Stephanus in Thes. p. 229 C. Sed, ut hic, meliores transponunt Cyrop. 7, 5, 51.

Φροντίζω] Oraculum illud refert Herodot. 1, 65, sic: Ἥκεις, ὦ Λυκόοργε, ἐμὸν ποτὶ πίονα νηόν, Ζηνὶ φίλος καὶ πᾶσιν Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι. δίζω ἤ σε θεὸν μαντεύσομαι ἢ ἄνθρωπον· ἀλλ' ἔτι καὶ μᾶλλον θεὸν ἔλπομαι, ὦ Λυκόοργε. Conf. Plutarch. in Lyc. cap. 5. SCHN.

πολλῷ προέκρινεν ὑπερφέρειν. ὅμως δὲ ὑμεῖς μηδὲ ταῦτ'
εἰκῇ πιστεύσητε τῷ θεῷ, ἀλλὰ καθ' ἓν ἕκαστον ἐπισκο-
16 πεῖτε ὧν εἶπεν ὁ θεός. τίνα μὲν γὰρ ἐπίστασθε ἧσσον ἐμοῦ
δουλεύοντα ταῖς τοῦ σώματος ἐπιθυμίαις; τίνα δὲ ἀνθρώ-
πων ἐλευθεριώτερον, ὃς παρ' οὐδενὸς οὔτε δῶρα οὔτε μισθὸν
δέχομαι; δικαιότερον δὲ τίνα ἂν εἰκότως νομίσαιτε τοῦ
πρὸς τὰ παρόντα συνηρμοσμένου, ὡς τῶν ἀλλοτρίων μη-
δενὸς προσδεῖσθαι; σοφὸν δὲ πῶς οὐκ ἄν τις εἰκότως
ἄνδρα φήσειεν εἶναι ὃς ἐξ ὅτουπερ ξυνιέναι τὰ λεγόμενα
ἠρξάμην οὐπώποτε διέλιπον καὶ ζητῶν καὶ μανθάνων ὅ τι
17 ἐδυνάμην ἀγαθόν; ὡς δὲ οὐ μάτην ἐπόνουν οὐ δοκεῖ ὑμῖν
καὶ τάδε τεκμήρια εἶναι, τὸ πολλοὺς μὲν πολίτας τῶν ἀρε-
τῆς ἐφιεμένων, πολλοὺς δὲ ξένων, ἐκ πάντων προαιρεῖσθαι
ἐμοὶ ξυνεῖναι; ἐκείνου δὲ τί φήσομεν αἴτιον εἶναι, τοῦ πάν-
τας εἰδέναι ὅτι ἐγὼ ἥκιστ' ἂν ἔχοιμι χρήματα ἀντιδιδόναι,
ὅμως πολλοὺς ἐπιθυμεῖν ἐμοί τι δωρεῖσθαι; τὸ δ' ἐμὲ μὲν
μηδ' ὑφ' ἑνὸς ἀπαιτεῖσθαι εὐεργεσίας, ἐμοὶ δὲ πολλοὺς ὁμο-
18 λογεῖν χάριτας ὀφείλειν; τὸ δ' ἐν τῇ πολιορκίᾳ τοὺς μὲν
ἄλλους οἰκτείρειν ἑαυτούς, ἐμὲ δὲ μηδὲν ἀπορώτερον διάγειν

15. πολλῷ R. πολλῶν A.B. ταῦτ' A. ταῦτα R. 16. νομίσαιτε] νομίσετε, et η super σε, B. νομίσητε A.R. διέλιπον] διέλειπον A. 17. φήσομεν] φήσομ, litteris duabus erasis, et αι super ο, A. ἥκιστ' ἂν] Libri ἥκιστα. εὐεργεσίας] εὐεργεσίαν ed. Stephani.

16. ταῖς τοῦ σώματος ἐπιθυμίαις] Plato Phaed. p. 66 C: Τὸ σῶμα καὶ αἱ τούτου ἐπιθυμίαι.

εἰκότως νομίσαιτε] Vulgatum νομίσητε cum Schaefero Meletem. p. 98, correxi. SCHN.

τοῦ πρὸς τὰ παρόντα συνηρμοσμένου] Significationis accommodandi se exempla recentiorum attulimus ad Thes. Stephani vol. 7, p. 1242 C.

17. ἐκ πάντων] Dure dictum, seu ἐκ παντὸς τρόπου seu ἐκ πάντων ἀνθρώπου μάλιστα ἐμοὶ interpreteris. SCH. Vera altera interpretatio, ut conferenda sint quae ad Thes. Stephani vol. 3, p. 347 C allata sunt de illo ἐκ πάντων exempla Thucydidis.

πάντας εἰδέναι] Interserendum est μὲν et post ὅμως addendum δέ. Cum ἔχοιμι Xenophon ἂν junxisset. SCH. Quod post ἥκιστα addidi.

δωρεῖσθαι] Libanii Apologia vol. 3, p. 59: Καὶ διὰ τοῦτο ἐκάλει μὲν Εὐρύλοχος ὁ Χαρίστιος, ἐκάλει δὲ Σκόπας ὁ Κρανώνιος, οὐχ ἥκιστα δὲ ὁ Μακεδόνων ἄρχων Ἀρχέλαος, δεόμενοι, πέμποντες τοὺς ἄξοντας, ἐπιστέλλοντες, ὑπισχνούμενοι κ.τ.λ. Ubi codex Χαρίσιος, Λαρισαῖος Menagius ad Diogenem 2, 25, ubi iidem memorantur. Idem Diogenes 2, 31: Χαρμίδου οἰκέτας αὐτῷ διδόντος, ἵν' ἀπ' αὐτῶν προσοδεύοιτο, οὐχ εἵλετο. (Conf. id. ib. 65, 74.) SCHN.

τὸ δὲ] Similiter Xenophon posuit τὸ δὲ in Memor. 4, 3, 5. De loco enim 1, 4, 12, adhuc dubius haereo. SCH. V. annot. ad utrumque.

ἀπαιτεῖσθαι εὐεργεσίας] Locutio mihi singularis videtur. Voluit auctor dicere: ego nemini beneficium debeo, mihi contra multi gratias habent: ineptiuscule autem dixit: nemo me beneficium reposcit, multi contra gratias mihi se debere profitentur. SCH.

18. πολιορκίᾳ] Cum Lysander Athenas obsideret post pugnam infelicem ad Aegospotamos. SCHN. V. Hist. Gr. 2, 2, 10.

οἰκτείρειν ἑαυτοὺς] Recte Schneiderus in Indice hoc Atticos dicere οἰκτί-

ἢ ὅτε τὰ μάλιστα ἡ πόλις εὐδαιμόνει; τὸ δὲ τοὺς ἄλλους μὲν τὰς εὐπαθείας ἐκ τῆς ἀγορᾶς πολυτελεῖς πορίζεσθαι, ἐμὲ δὲ ἐκ τῆς ψυχῆς ἄνευ δαπάνης ἡδίους ἐκείνων μηχανᾶσθαι; εἴ γε μὴν ὅσα εἴρηκα περὶ ἐμαυτοῦ, μηδεὶς δύναιτ' ἂν ἐξελέγξαι με ὡς ψεύδομαι, πῶς οὐκ ἂν ἤδη δικαίως
19 καὶ ὑπὸ θεῶν καὶ ὑπ' ἀνθρώπων ἐπαινοίμην; ἀλλ' ὅμως σύ με φῄς, ὦ Μέλητε, τοιαῦτα ἐπιτηδεύοντα τοὺς νέους διαφθείρειν; καίτοι ἐπιστάμεθα μὲν δήπου τίνες εἰσὶ νέων διαφθοραί· σὺ δὲ εἰπὲ εἴ τινα οἶσθα ὑπ' ἐμοῦ γεγενημένον ἢ ἐξ εὐσεβοῦς ἀνόσιον ἢ ἐκ σώφρονος ὑβριστὴν ἢ ἐξ εὐδιαίτου πολυδάπανον ἢ ἐκ μετριοπότου οἰνόφλυγα ἢ ἐκ φιλοπόνου μαλακὸν ἢ ἄλλης πονηρᾶς ἡδονῆς ἡσσημένον.
20 Ἀλλὰ ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Μέλητος, ἐκείνους οἶδα οὓς σὺ πέπεικας σοὶ πείθεσθαι μᾶλλον ἢ τοῖς γειναμένοις. Ὁμολογῶ, φάναι τὸν Σωκράτη, περί γε παιδείας· τοῦτο γὰρ ἴσασιν ἐμοὶ μεμεληκός. περὶ δὲ ὑγιείας τοῖς ἰατροῖς μᾶλλον οἱ ἄνθρωποι πείθονται ἢ τοῖς γονεῦσι· καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις γε πάντες δήπου οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς φρονιμώτατα

19. εἰσὶ] εἰσὶν A.B. ἐκ μ. Gesnerus. Libri ὡς ἐκ μ. 20. σωκράτη B. σωκράτην R. πάντες δήπου οἱ ἀθηναῖοι A.B. πάντως οἱ ἀθηναῖοι πάντες δήπου R.

ζειν animadvertit. Aeschylus Prom. 68: Ὅπως μὴ σαυτὸν οἰκτιεῖς ποτε. Recentiores demum οἰκτείρειν τινὰ, quod Atticis est Misereri, dixisse pro illo, ostendunt quae dicta sunt ad Stephani Thes. Haec igitur ita confundit hic scriptor ut supra s. 4 ex contrario οἰκτίζειν pro οἰκτείρειν posuerat.

εὐδαιμόνει scripsi pro εὐδαιμονεῖ. Andocides De myster. p. 17, 7: Ὅτε ἡ πόλις ἦρχε τῶν Ἑλλήνων καὶ εὐδαιμόνει μάλιστα, quod ηὐδαιμόνει potius scribendum, ut ηὐδαιμόνησαν libri Reip. Laced. 1, 2, Vaticanus Thuc. 8, 24, et nonnulli ηὐτύχει 4, 79, quod augmentum constanter restituendum in verbis ab ευ incipientibus apud Atticos.

τὰς εὐπαθείας] Xenophon Agesilai 9, 2, Τὴν εὐπάθειαν ῥᾴονα καὶ εὐπορωτέραν. et 11, 9. Οὐ καρτερίαν τὴν ἀρετὴν ἀλλ' εὐπάθειαν νομίζων. Sed res ad εὐπάθειαν pertinentes Xenophon vix ipse dixerat εὐπαθείας; unde barbarum εὐπαθεῖσθαι ἐν καπηλείοις nescio unde ductum annotavit Suidas. Plutarchus in Praeceptis de sanitate tuenda p. 132 C, usum recentiorem aut non satis frequentem vocabuli videtur indigitare: Εἴ τις εὐπάθειαν καλεῖ τὴν ἡδυπάθειαν. SCHN. Ubi multa Wyttenb. Pluralis exempla, in his Plat. Reip. 3, p. 404 D: Ἀττικῶν πεμμάτων τὰς δοκούσας εἶναι εὐπαθείας, allata sunt in Thes. Stephani.

19. εὐδιαίτου—μετριοπότου] Utrumque vocabulum ex uno praeterea Polluce cognitum, qui 6, 27: Ἔστι δ' εἰπεῖν ἑστιάτωρ λαμπρὸς, μεγαλοπρεπὴς, —διηκριβωμένος, εὐδίαιτος, μεγαλόφρων· 9, 24: Πόλιν μικρὰν ἐπαινῶν ἐρεῖς—μετρίαν, μεμετρημένην, οἰκήσιμον, εὐδίαιτον· et 162 inter composita cum εὖ, non addita significatione εὐδίαιτον. Et 6, 20: Μετριοποτίστατος· τὸ γὰρ ἁπλοῦν ὁ μετριοπότης εὐτελές. Hic autem εὐδίαιτος in contrariam partem, qua λιτοδίαιτος et ὀλιγοδίαιτος dixerunt recentiores nonnulli. Atque etiam πολυδάπανος de rebus dixerunt Herodotus et Reip. Lac. 5, 3, Xenophon, non de homine sumptuoso.

20. ἢ τοῖς γειναμένοις] Compara Memorab. 1, 2, 49 seqq. SCHN.

λέγουσι πείθονται μᾶλλον ἢ τοῖς προσήκουσιν. οὐ γὰρ δὴ καὶ στρατηγοὺς αἱρεῖσθε καὶ πρὸ πατέρων καὶ ἀδελφῶν, καὶ ναὶ μὰ Δία γε ὑμεῖς πρὸ ὑμῶν αὐτῶν, οὓς ἂν ἡγῆσθε περὶ τῶν πολεμικῶν φρονιμωτάτους εἶναι; Οὕτω γάρ, φάναι τὸν Μέλητον, ὦ Σώκρατες, καὶ συμφέρει καὶ νομί-
21 ζεται. Οὔκουν, εἰπεῖν τὸν Σωκράτη, θαυμαστὸν καὶ τοῦτό σοι δοκεῖ εἶναι, τὸ ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις πράξεσι μὴ μόνον ἰσομοιρίας τυγχάνειν τοὺς κρατίστους, ἀλλὰ καὶ προτετιμῆσθαι, ἐμὲ δέ, ὅτι περὶ τοῦ μεγίστου ἀγαθοῦ ἀνθρώποις, περὶ παιδείας, βέλτιστος εἶναι ὑπό τινων προκρίνομαι, τούτου ἕνεκα θανάτου ὑπὸ σοῦ διώκεσθαι;

22 Ἐρρήθη μὲν δῆλον ὅτι τούτων πλείονα ὑπό τε αὐτοῦ καὶ τῶν συναγορευόντων φίλων αὐτῷ. ἀλλ᾽ ἐγὼ οὐ τὰ πάντα εἰπεῖν τὰ ἐκ τῆς δίκης ἐσπούδασα, ἀλλ᾽ ἤρκεσέ μοι δηλῶσαι ὅτι Σωκράτης τὸ μὲν μήτε περὶ θεοὺς ἀσεβῆσαι μήτε
23 περὶ ἀνθρώπους ἄδικος φανῆναι περὶ παντὸς ἐποιεῖτο· τὸ δὲ μὴ ἀποθανεῖν οὐκ ᾤετο λιπαρητέον εἶναι, ἀλλὰ καὶ καιρὸν ἤδη ἐνόμιζεν ἑαυτῷ τελευτᾶν. ὅτι δὲ οὕτως ἐγίγνωσκε καταδηλότερον ἐγίγνετο, ἐπειδὴ ἡ δίκη κατεψηφίσθη. πρῶτον μὲν γὰρ κελευόμενος ὑποτιμᾶσθαι οὔτε αὐτὸς ὑπετι-

ἀδελφῶν] πρὸ ἀδελφῶν B. ἡγῆσθε] ἡγεῖσθε B. 21. σωκράτη A.B. σωκράτην R. ὅτι om. A.B.R. Addidit ed. Stephani. 22. τὸ] τότε A.B. περὶ θεοὺς] περὶ extra versum et alia manu B. 23. ἐγίγνετο] ἐγένετο B. ἐπειδὴ] ἐπεὶ καί, et δὴ inter utrumque s. v. alia m., A. ἐπεὶ καὶ B.R. κατεψηφίσθη] διεψηφίσθη, qui κατ s. v., A. et qui κατε s. v. alia m. B. αὐτὸς] αὐτὸν A.B.R.

καὶ ναὶ μὰ Δία γε] Dignum hoc scriptore *γε* post formulam jurandi positum notavit et cum recentiorum exemplis plurimis contulit G. Dindorfius ad Thes. Stephani vol. 2, p. 538 A. Xenophonti Hist. Gr. 7, 1, 37: Νὴ Δία, ὦ Ἀθηναῖοι, ὥρα γε ὑμῖν, unus infert *νὴ Δία γε*.

21. *περὶ—παιδείας*] Genitivus *περὶ τοῦ μεγίστου ἀγαθοῦ τῆς παιδείας βέλτιστος* Atticismo et elegantiae Xenophonteae non convenit. SCHN.

22. *περὶ παντὸς ἐποιεῖτο* videtur ad ipsam orationem apud judices referendum, non ad omnem Socratis vitam. Significabit igitur: Omnium maxime demonstrare conabatur. SCHN.

23. *λιπαρητέον*] Precibus efflagitare est etiam Xenophonti Oecon. 2, 16. SCHN.

23. *ὅτι δὲ οὕτως*] Atqui jam antea sunt haec demonstrata ab initio libelli. SCHN.

ὑποτιμᾶσθαι] Cicero Orat. 1, 54: "Erat Athenis reo damnato, si fraus capitalis non esset, quasi poenae aestimatio. Et sententia cum judicibus daretur, interrogabatur reus, quam quasi aestimationem commeruisse se maxime confiteretur. Quod cum interrogatus Socrates esset, respondit, se meruisse, ut amplissimis honoribus et praemiis decoraretur, et ei victus quotidianus in Prytaneo publice praeberetur: qui honos apud Graecos maximus habetur." In formula accusationis erat positum a Meleto *τίμημα*

μήσατο οὔτε τοὺς φίλους εἴασεν, ἀλλὰ καὶ ἔλεγεν ὅτι τὸ
ὑποτιμᾶσθαι ὁμολογοῦντος εἴη ἀδικεῖν. ἔπειτα τῶν εταί-
ρων ἐκκλέψαι βουλομένων αὐτὸν οὐκ ἐφείπετο, ἀλλὰ καὶ
ἐπισκῶψαι ἐδόκει, ἐρόμενος εἴ που εἰδεῖέν τι χωρίον ἔξω
τῆς Ἀττικῆς ἔνθα οὐ προσβατὸν θανάτῳ.
24 Ὡς δὲ τέλος εἶχεν ἡ δίκη, εἰπεῖν αὐτὸν, Ἀλλ', ὦ ἄν-
δρες, τοὺς μὲν διδάσκοντας τοὺς μάρτυρας ὡς χρὴ ἐπιορ-
κοῦντας καταψευδομαρτυρεῖν ἐμοῦ καὶ τοὺς πειθομένους
τούτοις ἀνάγκη ἐστὶ πολλὴν ἑαυτοῖς συνειδέναι ἀσέβειαν
καὶ ἀδικίαν· ἐμοὶ δὲ τί προσήκει νῦν μεῖον φρονεῖν ἢ πρὶν
κατακριθῆναι, μηδὲν ἐλεγχθέντι ὡς πεποίηκά τι ὧν ἐγρά-
ψαντό με; οὔτε γὰρ ἔγωγε ἀντὶ Διὸς καὶ Ἥρας καὶ τῶν
σὺν τούτοις θεῶν οὔτε θύων τισὶ καινοῖς δαίμοσιν οὔτε
25 ὀμνὺς οὔτε ὀνομάζων ἄλλους θεοὺς ἀναπέφηνα. τούς γε
μὴν νέους πῶς ἂν διαφθείροιμι, καρτερίαν καὶ εὐτέλειαν
προσεθίζων; ἐφ' οἷς γε μὴν ἔργοις κεῖται θάνατος ἡ ζή-

24. πολλὴν] πολλὴ R. ἐγράψαντο] ἐγράψατο R.

θάνατος, teste Diogene. Cum reus contra causam suam aestimare jubebatur, ἀντιτιμᾶσθαι dicebatur, quo verbo utitur Plato Apologiae p. 36 B. Conf. Pollux 8, 150. SCHN. Plato autem, qui ib. p. 36 D, Socratem dicentem fecerat: Εἰ οὖν δεῖ με κατὰ τὸ δίκαιον τῆς ἀξίας τιμᾶσθαι, τούτου τιμῶμαι, ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως, de multa oblata haec ei tribuit verba p. 38 B: Καὶ ἐγὼ ἅμ' οὐκ εἴθισμαι ἐμαυτὸν ἀξιοῦν κακοῦ τινος. εἰ μὲν γὰρ ἦν μοι χρήματα, ἐτιμησάμην ἂν χρημάτων ὅσα ἔμελλον ἐκτίσειν· οὐδὲν γὰρ ἂν ἐβλάβην· νῦν δὲ, οὐ γὰρ ἔστιν, εἰ μὴ ἄρα ὅσον ἂν ἐγὼ δυναίμην ἐκτῖσαι, τοσούτου βούλεσθέ μοι τιμῆσαι. ἴσως δ' ἂν δυναίμην ἐκτῖσαι ὑμῖν που μνᾶν ἀργυρίου· τοσούτου οὖν τιμῶμαι. Πλάτων δὲ ὅδε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ Κρίτων καὶ Κριτόβουλος καὶ Ἀπολλόδωρος κελεύουσί με τριάκοντα μνῶν τιμήσασθαι, αὐτοὶ δ' ἐγγυᾶσθαι. τιμῶμαι οὖν τοσούτου· ἐγγυηταὶ δ' ὑμῖν ἔσονται τοῦ ἀργυρίου οὗτοι ἀξιόχρεῳ. Quibuscum ita convenit Diogenes 2, 41: Τιμωμένων τῶν δικαστῶν τί χρὴ παθεῖν αὐτὸν ἢ ἀποτῖσαι, πέντε καὶ εἴκοσιν ἔφη δραχμὰς ἀποτίσειν· Εὐβουλίδης μὲν γάρ φησιν ἑκατὸν ὁμολογῆσαι. θορυβησάντων δὲ τῶν δικαστῶν, Ἕνεκα μὲν, εἶπε, τῶν ἐμοὶ διαπεπραγμένων τιμῶμαι τὴν δίκην τῆς ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως, ut quod scriptor Apologiae narrat nemo sit crediturus. Conf. Boeckh. Oecon. Athen. vol. 1, p. 159. Ceterum scriptor secundum s. 22, οὐ τὰ πάντα εἰπεῖν τὰ ἐκ τῆς δίκης σπουδάσας, male omisit etiam Socratis de victu in prytaneo sibi praebendo ὑποτίμησιν.

οὔτε αὐτὸς] Inepte editur οὔτε αὐτὸν, monente etiam Forstero et Fischero ad Platon. Apol. 28, p. 148. SCHN.

ἐκκλέψαι] Conf. Platonis Critonem p. 44 B. SCHN.

24. ἐγράψατο] Placet ἐγράψαντο. BRODAEUS. In toto hoc libello solus Meletus nominatur. SCHN. Ad ἐγράψαντο editionis Zeun. tacet de Vaticanis Gailius. Pluralem poscit praecedens pluralis. Ceterum moleste dictum μηδὲν ἐλεγχθέντι ὡς πεποίηκά τι pro μή. Supra s. 18: Οὐδεὶς δύναιτ' ἂν ἐξελέγξαι με ὡς ψεύδομαι.

οὔτε γὰρ] Respondet sequens τούς γε μὴν, ut apud Xenophontem 2, 6, 19, ἀλλὰ μὴν οὐδέ. Recentioribus usitatum οὔτε γὰρ notavi ad Thes. Stephani vol. 5, p. 2369 A, B.

ὀνομάζων] νομίζων Schaeferus. V. ad s. 13.

25. ἐφ' οἷς γε μὴν] Similia haec Xe-

μία, ἱεροσυλίᾳ, τοιχωρυχίᾳ, ἀνδραποδίσει, πόλεως προδο-
σίᾳ, οὐδ᾽ αὐτοὶ οἱ ἀντίδικοι τούτων πρᾶξαί τι κατ᾽ ἐμοῦ
φασιν. ὥστε θαυμαστὸν ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι ὅπως ποτὲ
ἐφάνη ὑμῖν τοῦ θανάτου ἔργον ἄξιον ἐμοὶ εἰργασμένον.
26 ἀλλ᾽ οὐδὲ μέντοι ὅτι ἀδίκως ἀποθνήσκω, διὰ τοῦτο μεῖον
φροντητέον· οὐ γὰρ ἐμοί, ἀλλὰ τοῖς καταγνοῦσι τοῦτο αἰ-
σχρόν ἐστι. παραμυθεῖται δέ τι με καὶ Παλαμήδης ὁ
παραπλησίως ἐμοὶ τελευτήσας· ἔτι γὰρ καὶ νῦν πολὺ καλ-
λίους ὕμνους παρέχεται Ὀδυσσέως τοῦ ἀδίκως ἀποκτεί-
ναντος αὐτόν· οἶδ᾽ ὅτι καὶ ἐμοὶ μαρτυρήσεται ὑπό τε τοῦ
ἐπιόντος καὶ ὑπὸ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου ὅτι ἠδίκησα
μὲν οὐδένα πώποτε οὐδὲ πονηρότερον ἐποίησα, εὐεργέτουν
δὲ τοὺς ἐμοὶ διαλεγομένους προῖκα διδάσκων ὅ τι ἐδυνάμην
27 ἀγαθόν. εἰπὼν δὲ ταῦτα μάλα ὁμολογουμένως δὴ τοῖς
εἰρημένοις ἀπῄει καὶ ὄμμασι καὶ σχήματι καὶ βαδίσματι
φαιδρός. ὡς δὲ ᾔσθετο ἄρα τοὺς παρεπομένους δακρύον-
τας, Τί τοῦτο; εἰπεῖν αὐτὸν, ἢ ἄρτι δακρύετε; οὐ γὰρ
πάλαι ἴστε ὅτι ἐξ ὅτουπερ ἐγενόμην κατεψηφισμένος ἦν
μου ὑπὸ τῆς φύσεως ὁ θάνατος; ἀλλὰ μέντοι εἰ μὲν ἀγα-

25. ἱεροσυλίᾳ, τοιχωρυχίᾳ, ἀνδραποδίσει, προδοσίᾳ] ἱεροσυλίαι, τοιχωρυχίαι, ἀνδραπόδισις, προδοσία A.B.R. ὥστε—s. 27. εὐθυμητέον εἶναι Stobaeus Fl. 7, 81, cujus cod. A. om. ὥστε et εἶναι. ὅπως cod. A. Stob. ὅπου A. B.R. τοῦ θανάτου ἔργον ἄξιον ἐμοὶ εἰργασμένον cod. A. Stob. τὸ τοῦ θανάτου ἔργον ἐμοὶ ἄξιον A.B.R. 26. οὐ γὰρ] οὔτε γὰρ cod. A. Stob. αἰσχρὸν] Post hoc totidem litterarum lacunam R. αἰσχρὸν γὰρ A.B. παραμυθεῖται—ἀγαθὸν om. cod. A. Stob. 27. δὲ] δὴ, omisso sequenti δὴ, cod. A. Stob., idemque ὄμματι et σχήματι. σχήμασι A.B.R. ὑπό] ἐπί A. ὅτι addidit Castalio. ὅτουπερ ἐγενόμην] ὅτου παρεγενόμην A. et cod. A. Stob. ὁ θάνατος] ὁ om. cod. A. Stob., idemque ἀλλὰ—εἶναι.

nophonteis 1, 2, 62 seqq. Ceterum ante Zeunium legebatur ἱεροσυλίαι, τοιχωρυχίαι, ἀνδραπόδισις, προδοσία: quam scripturam ille Aretino interprete duce correxit. SCHN.

ἀνδραποδίσει] Usitatum est ἀνδραποδισμὸς, ut notatum etiam in libro Meieri et Schoemanni p. 360, ubi de his criminibus.

κατ᾽ ἐμοῦ φασιν] Quidni ἐμέ φασιν dixit? SCHN. V. annot. ad Xen. 1, 1, 1.

26. Cum his conf. 4, 8, 9, et 10. Palamedem et Ulixem memorat Xenophon 4, 2, 33, ubi item de illo τοῦτον πάντες ὑμνοῦσιν ὡς διὰ σοφίαν φθονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως ἀπόλλυται. Malui autem δέ τι quam, ut libri, δ᾽ ἔτι. Plato Reip. 5, p. 476 D: Ἕξομέν τι παραμυθεῖσθαι αὐτόν. Xen. Ven. 6, 25: Παραμυθούμενον πολλὰ, ὀλίγα, μέτρια.

οὐδὲ πονηρότερον ἐποίησα] Plato Apolog. p. 25 D: Πότερον ἐμὲ εἰσάγεις δεῦρο ὡς διαφθείροντα τοὺς νέους καὶ πονηροτέρους ποιοῦντα ἑκόντα ἢ ἄκοντα; Πονηρότεροι pro φαυλότεροι meliores Cyrop. 4, 3, 10.

27. ὁμολογουμένως τοῖς εἰρημένοις] Ita loquitur Diog. L. 7, 87: Διόπερ πρῶτος ὁ Ζήνων ἐν τῷ περὶ ἀνθρώπου φύσεως τέλος εἶπε τὸ ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν. Ubi de scriptorum dissensu in addito vel omisso τῇ φύσει v. Casaubonus et Menagius. Sed Xenophonti ceterisque Atticis ὁμολογουμένως nunquam est idem quod ὁμολόγως.

θῶν ἐπιρρεόντων προαπόλλυμαι, δῆλον ὅτι ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐμοῖς εὔνοις λυπητέον· εἰ δὲ χαλεπῶν προσδοκωμένων καταλύω τὸν βίον, ἐγὼ μὲν οἶμαι ὡς εὐπραγοῦντος ἐμοῦ
28 πᾶσιν ὑμῖν εὐθυμητέον εἶναι. παρὼν δέ τις Ἀπολλόδωρος, ἐπιθυμητὴς μὲν ὢν ἰσχυρῶς αὐτοῦ, ἄλλως δ' εὐήθης, εἶπεν ἄρα, Ἀλλὰ τοῦτο ἔγωγε, ὦ Σώκρατες, χαλεπώτατα φέρω ὅτι ὁρῶ σε ἀδίκως ἀποθνήσκοντα. τὸν δὲ λέγεται καταψήσαντα αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν εἰπεῖν, Σὺ δέ, ὦ φίλτατε Ἀπολλόδωρε, μᾶλλον ἂν ἐβούλου με ὁρᾶν δικαίως ἢ
29 ἀδίκως ἀποθνήσκοντα; καὶ ἅμα ἐπιγελάσαι. λέγεται δὲ καὶ Ἄνυτον παριόντα ἰδὼν εἰπεῖν, Ἀλλ' ὁ μὲν ἀνὴρ ὅδε κυδρός, ὡς μέγα τι καὶ καλὸν διαπεπραγμένος, εἰ ἀπέκτονέ με, ὅτι αὐτὸν τῶν μεγίστων ὑπὸ τῆς πόλεως ὁρῶν ἀξιού-

καταλύων] καταλύω A. 28. παρὼν—νικῶν Stob. Fl. 7, 75, sed cod. A. inde ab λέγεται reliqua om. μὲν ὢν Stob. μὲν A.B.R. ὅτι ὁρῶ om. Stob. 29. λέγεται δὲ] λέγηται R. ὅδε] ὅδε γε Stob., cujus vitia in reliquis omitto.

ἐμοῖς εὔνοις] Stephanus ἐμοὶ corrigi voluit. Sed ita Hellen. 5, 2, 33, τοῖς ὑμετέροις δυσμενέσι. V. Schaefer. ad Apollonii Schol. p. 169. SCHN.

εὐπραγοῦντες] Hoc Xenophon certe nunquam dixit, sed εὖ πράττειν, ut Plato et Oratores. Infert Stobaei codex A. Floril. 1, 102, in verbis illius 3, 9, 14: Καὶ οἱ τοῦτο ἐπιτηδεύοντες δοκοῦσί μοι εὖ πράττειν, exhibens εὐπραγεῖν καὶ εὖ πράττειν, ut Isocratis p. 305 D: Ἦν δ' ὡς εὖ πράττοντες ἔλθωμεν, libri praeter Urbinatem εὐπραγοῦντες, et Libanii vol. 4, p. 163, 2: Οὐχ ὁρᾶτε τοὺς πονηροὺς εὖ πράττοντας, codex Monacensis εὐπραγοῦντας. Dixit tamen bis Thucydides, idemque bis κακοπραγεῖν. Quos locos ignorans Thomas p. 389, non minus rejecit εὐπραγεῖν et κακοπραγεῖν quam Atticorum quorumvis exemplis confirmatum εὐλογεῖν, substantiva tantum probans, et εὖ vel κακῶς πράσσειν dici jubens, quae et ipsa habet Thucydides. Simile quid factum in substantivo μεγαλοφροσύνη, quod quum ab optimis usurpetur, verbi μεγαλοφρονεῖν exempla adeo nullius vel apud plerosque recentiorum, quibus saepe ex libris redditum μέγα φρονεῖν, fidei sunt ut mirum sit si medio semel usus Plato dixerit quod alibi μεγαλαυχεῖσθαι.

28. καταψήσαντα] Eundem gestum Socratis annotavit Plato Phaedonis p. 89 B. Ceterum dictum ipsum Xanthippae adscribit Diogenes 2, 35, et Valerius Maximus 7, 2, Ext. 1. SCH. Alia de Apollodoro Aelian. V. H. 1, 16. Plutarch. Cat. min. c. 46. WEISK. Xenophon hunc Apollodorum memorat 3, 11, 17 cujus de ingenio conf. Prinsterer. Prosopogr. p. 203.

29. τῶν μεγίστων—ἀξιούμενον] De eodem Anyto Socrates in Platonico Menone p. 90 B: Αἱροῦνται γοῦν αὐτὸν ἐπὶ τὰς μεγίστας ἀρχάς. Amator Alcibiadis fuit, teste Plutarcho Alc. c. 4. Idem Plutarchus in Coriolano c. 14: Ἀθήνησι λέγεται πρῶτος ἀργύριον δοῦναι δικασταῖς Ἄνυτος ὁ Ἀνθεμίωνος προδοσίας περὶ Πύλον κρινόμενος ἐν τοῖς Πελοποννησιακοῖς ἤδη τελευτῶσι. Idem tradit Aristoteles apud Harpocrationem in δεκάζων. Diodorus 13, 64, Anytum accusatum judicium corrupisse argento dato ait sub Olympiadis 92 anno 4, quarto anno ante finem belli Peloponnesiaci. SCHN. Schol. cod. Clarkiani ad Platonis Apolog. p. 18 B: Οὗτος ὁ Ἄνυτος Ἀνθεμίωνος ἦν υἱός, Ἀθηναῖος

μενον οὐκ ἔφην χρῆναι τὸν υἱὸν περὶ βύρσας παιδεύειν. ὡς μοχθηρὸς οὗτος, ἔφη, ὃς οὐκ ἔοικεν εἰδέναι ὅτι ὁπότερος ἡμῶν καὶ συμφορώτερα καὶ καλλίω εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον διαπέπρακται, οὗτός ἐστι καὶ ὁ νικῶν. ἀλλὰ μέντοι, φάναι αὐτὸν, ἀνέθηκε μὲν καὶ Ὅμηρος ἔστιν οἷς τῶν ἐν καταλύσει τοῦ βίου προγιγνώσκειν τὰ μέλλοντα, βούλομαι δὲ καὶ ἐγὼ χρησμῳδῆσαί τι. συνεγενόμην γάρ ποτε βραχέα τῷ Ἀνύτου υἱῷ, καὶ ἔδοξέ μοι οὐκ ἄρρωστος τὴν ψυχὴν εἶναι· ὥστε φημὶ αὐτὸν ἐπὶ τῇ δουλοπρεπεῖ διατριβῇ ἣν ὁ πατὴρ αὐτῷ παρεσκεύακεν οὐ διαμενεῖν· διὰ δὲ τὸ μηδένα ἔχειν σπουδαῖον ἐπιμελητὴν προσπεσεῖσθαί τινι αἰσχρᾷ

ὃς] ὡς R. 30. ἐπιμελητὴν] ἐπιμελειτην B. τινὶ] τινὰ, et ι s. v. alia m., B.

γένος, Ἀλκιβιάδου ἐραστής, πλούσιος ἐκ βυρσοδεψικῆς· ὅθεν καὶ σκωπτόμενος ὑπὸ Σωκράτους διὰ τουτο (priores tres literae satis sunt perspicuae; reliquae non item. Gaisford. Lect. Platon. p. 169)...... ἔπεισε μισθῷ Μέλητον ἀσεβείας γραφὴν δοῦναι κατὰ Σωκράτους. μέμνηται Λυσίας ἐν Σωκράτους ἀπολογίᾳ καὶ Ξενοφῶν ὁμοίως καὶ Ἀριστόξενος ἐν τῷ Σωκράτους βίῳ, .. Θεόπομπος δὲ Στρατιώτισιν ἐμβάδαν αὐτὸν εἶπεν παρὰ τὰς ἐμβάδας, ἐπεὶ καὶ Ἄρχιππος Ἰχθύσιν εἰς σκυτέα αὐτὸν σκώπτει. Μέλητος δὲ τραγῳδίας φαῦλος ποιητής, Θρᾷξ γένος, ὡς Ἀριστοφάνης Βατράχοις Πελαργοῖς Λαΐου υἱὸν αὐτὸν λέγων· ἐφ' (ἐπεὶ Dobraeus Add. ad Aristoph. p. 125) ᾧ ἔτει οἱ Πελαργοὶ ἐδιδάσκοντο καὶ ὁ Μέλητος Οἰδιπόδειαν ἔθηκεν, ὡς Ἀριστοτέλης Διδασκαλίαις· ἐν δὲ Γεωργοῖς ὡς Καλλίαν περαίνοντος αὐτοῦ μέμνηται· μέμνηται αὐτοῦ καὶ Λυσίας ἐν Σωκράτους ἀπολογίᾳ. Quem Apologiam Xenophontis, qui Anytum et Meletum etiam in Historia Graeca memorat, dicere probabile est propter ὁμοίως.

περὶ βύρσας παιδεύειν] Plato Apologiae p. 23 E: Ἐκ τούτων καὶ Μέλητός μοι ἐπέθετο—Ἄνυτος δὲ ὑπὲρ τῶν δημιουργῶν. SCHN. Cujus v. annot. ad Xen. 1, 2, 37.

30. Ὅμηρος] Patroclum Il. Π, 851, Hectorem Χ, 358. Conf. Cicero de Divinatione 1, 30. Ceterum Plato Apologiae p. 39 C, aliter praefantem vaticinio simili facit Socratem: Καὶ γάρ εἰμι ἤδη ἐνταῦθα, ἐν ᾧ μάλιστ' ἄνθρωποι χρησμῳδοῦσιν, ὅταν μέλλωσιν ἀποθανεῖσθαι. SCHN.

ἔστιν οἷς τῶν ἐν καταλύσει τοῦ βίου] Probabiliter Ernestus τὸ—προγιγνώσκειν, conferens praeter s. 13: Τῶν τοῖς ὄρνισιν ἀνατιθέντων τὴν τῶν θεῶν δύναμιν, Xenoph. 4, 6, 15: Τῷ Ὀδυσσεῖ ἀναθεῖναι τὸ ἀσφαλῆ ῥήτορα εἶναι· cui addendus idem 3, 14, 7: Τὸ εὐωχεῖσθαι τοῖς κοσμίως διαιτωμένοις ἀνετίθει.

χρησμῳδῆσαι] Vaticinium, quo Anyto filii prodigi exitum praedicit, non eo animo, ut pater filium mature ad frugem redire cogat et rectius educet, sed potius, ut patri superbienti de morte Socratis aegre faceret, Socrate non dignum censuisset Xenophon. SCHN. Idem in indice v. Διατριβὴ addens de δουλοπρεπεῖ διατριβῇ "Quod opprobrium auctor Apologiae Anyto objicientem faciens Socratem coram judicibus vereor ne merito inhumanus, incivilis et ineptus habeatur. Debebat enim vir sapiens ita plebem in se Atticam omnem concitare, injuriam faciens necessario reipublicae hominum generi, quamquam ad consilium publicum et judicia publica obeunda non satis idoneo," non animadvertit haec non coram judicibus dixisse perhiberi Socratem, sed ut s. 29, εἰπεῖν, ita hic φάναι dici, ad familiares.

προσπεσεῖσθαί τινι αἰσχρᾷ ἐπιθυ-

31 ἐπιθυμίᾳ, καὶ προβήσεσθαι μέντοι πόρρω μοχθηρίας. ταῦτα δ' εἰπὼν οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ὁ νεανίσκος ἡσθεὶς οἴνῳ οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρας ἐπαύετο πίνων, καὶ τέλος οὔτε τῇ ἑαυτοῦ πόλει οὔτε τοῖς φίλοις οὔτε αὑτῷ ἄξιος οὐδενὸς ἐγένετο. Ἄνυτος μὲν δὴ διὰ τὴν τοῦ υἱοῦ πονηρὰν παιδείαν καὶ διὰ τὴν αὑτοῦ ἀγνωμοσύνην ἔτι καὶ τετελευτηκὼς
32 τυγχάνει κακοδοξίας. Σωκράτης δὲ διὰ τὸ μεγαλύνειν ἑαυτὸν ἐν τῷ δικαστηρίῳ φθόνον ἐπαγόμενος μᾶλλον καταψηφίσασθαι ἑαυτοῦ ἐποίησε τοὺς δικαστάς. ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ θεοφιλοῦς μοίρας τετυχηκέναι· τοῦ μὲν γὰρ βίου τὸ χαλεπώτατον ἀπέλιπε, τῶν δὲ θανάτων τοῦ ῥᾴστου ἔτυ-
33 χεν. ἐπεδείξατο δὲ τῆς ψυχῆς τὴν ῥώμην· ἐπεὶ γὰρ ἔγνω τοῦ ἔτι ζῆν τὸ τεθνάναι αὐτῷ κρεῖσσον εἶναι, ὥσπερ οὐδὲ πρὸς τἄλλα τἀγαθὰ προσάντης ἦν, οὐδὲ πρὸς τὸν θάνατον ἐμαλακίσατο, ἀλλ' ἱλαρῶς καὶ προσεδέχετο αὐτὸν καὶ ἐπε-
34 τελέσατο. ἐγὼ μὲν δὴ κατανοῶν τοῦ ἀνδρὸς τήν τε σοφίαν καὶ τὴν γενναιότητα οὔτε μὴ μεμνῆσθαι δύναμαι αὐτοῦ οὔτε μεμνημένος μὴ οὐκ ἐπαινεῖν. εἰ δέ τις τῶν ἀρετῆς ἐφιεμέ-

31. ἄνυτος] Libri αὐτός. 33. ἐπετελέσατο] ἐπιτελέσατο A. vel B.

μίᾳ] Plat. Leg. 1, p. 637 A: Οὗ μάλιστ' ἄνθρωποι καὶ μεγίσταις προσπίπτουσιν ἡδοναῖς καὶ ὕβρεσι καὶ ἀνοίᾳ πάσῃ. Alia v. in Thes. Steph.

31. Ἄνυτος] Anytus vertit Aretinus et scripsit post alios Schaeferus, qui de crebro hoc vitio v. ad Marinum p. 152 ed. Boisson.

τυγχάνει κακοδοξίας] Ignotae fuisse videntur hujus Apologiae scriptori recentiorum fabulae de malis quae Anytum ceterosque Socratis accusatores post illius necem consequuta sint secundum Diodorum 14, 37, qui ἀκρίτους interficit, aliosque apud Wesselingium et Menagium ad Diog. L. 2, 43. Rejecit easdem Grotius vol. 8, p. 683, nec credidit Thirlwallus c. 32 extr.

32. ἐμοὶ μὲν—ἔτυχεν] Tertium redit ineptus scriptor ad eandem sententiam. Sed voluit reddere locum Xenophontis 4, 8, 1, qui θανάτους plurali numero dixit Cyneg. 12, 13. Ages. 1, 37. SCHN. Paullo ante μᾶλλον dictum videtur more novitio, quem notavi ad Steph. Thes. p. 535 D, Fuss. ad Jo. Laurent. De magistr. p. 104.

33. προσάντης] Facilem interpretatur Zeunius, cum ceteris scriptoribus sit acclivis, arduus et difficilis. Sed quocunque modo interpreteris, difficile est dictu quid scriptor spectaverit, quid nomine ἀγαθῶν intelligi voluerit. Si mortem ἐν καιρῷ τῆς ἡλικίας accedentem inter ἀγαθὰ numeravit, cur verbo ἐμαλακίσατο usus est? SCHN. Confudisse videtur hic scriptor προσάντης et προσηνής, ut ab librariis vicissim Diodori 4, 52, προσηνῶς τῶν παρθένων δεξαμένων τὸν λόγον illatum conjeci pro eo quod alibi habet προσάντως, frustra obloquente Boissonado ad Choricium p. 45.

ἐμαλακίσατο] Ita semel Xen. Cyr. 4, 2, 21: Ἔνθα δὴ μαλακισάμενοι μὲν ἂν πάντων τῶν χαλεπωτάτων τύχοιμεν. Nam multo frequentius apud ipsum et alios omnes passivum μαλακισθῆναι.

ἐπετελέσατο] Nescio an alibi ἐπιτελεῖν θάνατον occurrat; media forma certe nemo usus est hac quidem significatione. SCHN. V. ad s. 8.

34. τῶν ἀρετῆς ἐφιεμένων] Sic Mem. 4, 8, 11, et supra s. 17. SCHN.

νων ὠφελιμωτέρῳ τινὶ Σωκράτους συνεγένετο, ἐκεῖνον ἐγὼ τὸν ἄνδρα ἀξιομακαριστότατον νομίζω.

ὠφελιμωτέρῳ] Conf. Mem. 4, 8, 11. SCHN.

ἀξιομακαριστότατον] Nec hoc vocabulum Xenophonteum est. Cyropaedia 7, 2, 6, *μακαριστοὺς* tales dicit, 27, *βιοτὴν μακαριστοτάτην*, et Memor. 2, 1, 33: *Εὐδαιμονίαν μακαριστοτάτην*. In Anabasi 1, 9, 6: *Πολλοῖς μακαριστὸν εἶναι ἐποίησεν* est. SCHN. Frequens illud *ἀξιομακάριστος* est in epistolis Ignatii, ut alia cum *ἄξιος* composita, quae inaudita sunt Atticis, ut simile illi *ἀξιοζήλωτος*, quamvis alia frequentent. Est etiam apud Bandin. Biblioth. Med. vol. 1, p. 505 C.

DAVIDIS RUHNKENII

ANIMADVERSIONES

IN

XENOPHONTIS MEMORABILIA

EX EDITIONE QUARTA

J. A. ERNESTI. Lips. 1763.

Lib. I. 2, 16.

Ἀποπηδήσαντε Σωκράτους] Hunc locum respicientes Aelian. V. H. 4, 15, et Olympiodorus Comment. MS. in Platonis Gorgiam, alter pro *ἀποπηδήσαντε, ἀποδράντες*, alter *ἀποφοιτήσαντες* scripserunt. Quae verba proprie dicuntur de *discipulis, qui magistri scholam temere, aut cum contemtu relinquunt.* Plato Gorg. p. 298 E: *Πρᾳότερόν με προδίδασκε, ἵνα μὴ ἀποφοιτήσω παρὰ σοῦ.* Liban. Ep. 79: *Ἔπειτα παρ' ἡμῶν ὡς τάχιστα ἀπεπήδησεν.* Vide L. Bos Proleg. ad Hoseam 7, 13, et I. Toupium Emend. in Suid. t. 3, p. 327. Ceterum miretur aliquis, Isocratem Busirid. p. 222 C. negare, Alcibiadem a Socrate eruditum esse. Sed Isocrates quomodo intelligendus sit, docet Olympiodorus Comment. MS. quem modo laudavimus: *Ἄλλως τε δὲ οὐδὲ πολὺν χρόνον παρέμεινεν Ἀλκιβιάδης Σωκράτει, ὡς δρᾶσαί τι εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τοὺς λόγους. ἀμέλει καὶ Ἰσοκράτης μέμνηται τούτου ἐν τῷ Βουσίριδι λέγων· ὃν οὐδεὶς ᾔσθετο παρ' αὐτῷ παιδευόμενον. δηλονότι διὰ τὸ ὀλίγον τοῦ χρόνου.*

Ibid. 22. *εἰς ἔρωτας ἐκκυλισθέντας*] Omnino haec lectio praeferenda alteri *ἐγκυλισθέντας*. Est quidem apud Aspasium ad Aristotel. Nicom. 7, p. 127: *Ἀεὶ πρὸς ἡδονὰς ἐγκυλίονται.* sed rectius ibid. 9, p. 149: *Τὸν ἐκ σπουδῆς εἰς φαυλότητα ἐκκυλισθέντα.* Eadem forma dicitur *ἐκφέρεσθαι, ἐξοκέλλειν, ἐξολισθαίνειν, ἐκχύεσθαι πρὸς ἡδονάς.* At *ἐγκυλίεσθαι* dativo jungitur apud eundem Aspasium 7, p. 128: *Οὐ γὰρ ἀεὶ τῷ πάθει ἐγκυλίεται.* et paullo post: *Ἄμφω γὰρ ταῖς ἡδοναῖς ἐγκυλίονται.* Athenaeus 6, p. 262 B: *Τοσαύταις ἐγκαλινδούμενον λιχνείαις.*

Ibid. 24. *ὑπὸ σεμνῶν γυναικῶν θηρώμενος*] Habet ex hoc loco

Philostratus V. A. 4, p. 165: Ὁ καλός τε καὶ ὑπὸ τῶν καλῶν γυναικῶν θηρευόμενος.

Ibid. 30. ὅτι ὑϊκὸν δοκοίη πάσχειν] Imitatur, quanquam in alia re, Plutarchus de Vitios. Pudor. p. 535 F: Καὶ μὴ πάθος πάσχειν ὑῶδες, ὑπὸ κνησμοῦ καὶ γαργαλισμοῦ παρέχοντα χρῆσθαι ῥᾷστα τῷ δεομένῳ. Rem ipsam cum verbo προσκνᾶσθαι hinc sumsit Max. Tyrius Diss. 26, p. 317.

Ibid. 31. τὸ κοινῇ τοῖς φιλοσόφοις] Scilicet τὸ ἀδολεσχεῖν περὶ τῶν μετεώρων, quod Scholiast. Aristoph. ad Nub. 97. κοινὸν τῶν φιλοσόφων ἔγκλημα vocat. Comici quoties philosophos ἀδολέσχας dixerint, nemo nescit. Plato Phaedon. p. 381 B: Οὔκουν γ' ἂν οἶμαι εἰπεῖν τινα νῦν ἀκούσαντα, οὐδ' εἰ κωμῳδοποιὸς εἴη, ὡς ἀδολεσχῶ. ubi respicit Eupolidis versus, quos Olympiodorus Comm. MS. in Phaedonem conservavit: Τί δῆτα ἐκεῖνον τὸν ἀδολέσχην καὶ πτωχὸν, ὃς τἄλλα μὲν πεφρόντικεν· ὁπόθεν καταφαγεῖν ἔχοι, τούτου δὲ κατημέληκε. Forte eosdem versus una cum Aristophanis Nubibus in animo habuit Xenophon Oeconom. p. 58: Καὶ ταῦτα ὢν ἀνὴρ, ὃς ἀδολεσχεῖν τε δοκῶ, καὶ ἀερομετρεῖν, καὶ τὸ πάντων δὴ ἀνοητότατον δοκοῦν εἶναι ἔγκλημα, πένης καλοῦμαι. Maximus quidem Tyrius Diss. 24, p. 293, Socratem ab Aristophane πένητα καὶ ἀδολέσχην appellatum dicit. Sed confundit Eupolidem cum Aristophane. Nam etsi Socrati in Nubib. v. 175, fames exprobratur, tamen non diserte πένης aut πτωχὸς vocatur. Eupolidis versus etiam laudant Etymol. M. p. 18, 9, et Proclus Comm. MS. in Platonis Parmenidem, cujus locum ponam, si forte ad numeros versuum restituendos prodesse possit: Αὐτὸν μὲν τὸν Σωκράτην πτωχὸν ἀδολέσχην καλούντων τῶν κωμῳδοποιῶν, καὶ τοὺς ἄλλους δὲ ἀπαξάπαντας, καὶ τοὺς ὑποδυομένους εἶναι διαλεκτικοὺς, ὡσαύτως ὀνομαζόντων· Μισῶ δὲ καὶ Σωκράτην τὸν πτωχὸν ἀδολέσχην, ἢ Πρόδικος, ἢ τῶν ἀδολεσχῶν εἷς γέ τις. ubi ante ἢ Πρόδικος excidit καὶ, alterius versus indicium. Nam Aristophanis versus est posterior, non Eupolidis. Schol. ad Nub. 360: Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς·

Τὸν ἄνδρα τοῦτον ἢ βιβλίον διέφθειρεν,
Ἢ Πρόδικος, ἢ τῶν ἀδολεσχῶν εἴσφρησις.

Sic illud fragmentum bene correxit [pessime corrupit notatus a Brunckio ad fragm. p. 268] Kuster. ad Suid. v. Πρόδικον.

Ibid. 37. τῶν σκυτέων καὶ τῶν τεκτόνων] Similitudines et exempla, quae Socrates a fullonibus, coriariis, figulis petere solebat, saepe Sophistis risui fuerunt. Callicles apud Platonem Gorg. p. 299 B: Ἀεὶ σκυτέας τε καὶ κναφέας καὶ μαγείρους λέγων καὶ ἰατροὺς οὐδὲν παύῃ. Adde Dion. Chrys. Or. 55, p. 560 D, 564 A, et Li-

ban. Apol. Socrat. p. 643 C. Sed hanc disserendi rationem plus habuisse in recessu, quam fronte promitteret, praeclare docet Plato Sympos. p. 335 G.

Ibid. 48. καὶ Φαίδων δὲ] MS. Leid. habet: καὶ Φαιδώνδης, ut in Codice suo reperit Bessarion. Quam lectionem si sequamur, non Phaedon Eleus intelligendus, sed Phaedondes Cyrenaeus, qui, teste Platone in Phaedon. p. 376 B, morienti Socrati affuit. Is apud Auctor. Epist. Socratic. p. 36, et Suidam v. Σωκράτης non patronymica forma Φαιδώνδης, sed primitiva Φαίδων dicitur: de qua formarum commutatione disputavimus in Histor. Crit. Orat. Gr. p. 90, 100.

Ibid. 52. ὥστε μηδαμοῦ] Etsi me non poenitet conjecturae, μηδὲν μηδαμοῦ, qua Xenophonti exquisitum Atticismum restitui, ut apud Euripid. Iphig. Taur. 115, δειλοὶ δ' εἰσὶν οὐδὲν οὐδαμοῦ, nunc tamen pronior sum in eam partem, ut vulgatam servandam putem. Aristides t. 2, p. 268, eadem constructione: Καὶ τὸ χαρίζεσθαι μηδαμοῦ τιθέντας πρὸς τὸ βέλτιστον. Sic alii μηδαμοῦ τιμᾷν dicunt pro *nihili facere*. Vide Abresch. Animadv. ad Aeschyl. 3, p. 91. Est igitur μηδαμοῦ εἶναι simile Latino, *nullo loco esse*, μηδαμοῦ τιθέναι, *nullo loco numerare*, ut loquitur Cicero de Fin. 2, 28.

Ibid. 58. τοὺς δημότας] Zonaras Lexico MS.: Δημότην οἱ Ἴωνες τὸν τῶν πολλῶν ἕνα. οὕτως καὶ Ἡρόδοτος. τῶν δὲ Ἀττικῶν μόνος Ξενοφῶν. οἱ δ' ἄλλοι τοῦτον μὲν δημοτικὸν, δημότην δὲ, τὸν τοῦ αὐτοῦ δήμου, ὡς φυλέτην, τὸν τῆς αὐτῆς φυλῆς, καὶ λοχίτην, τὸν ἐν τῷ αὐτῷ λόχῳ κατατεταγμένον. Vide de Rep. Atheniens. p. 692 A. ubi δημόται et δημοτικοὶ promiscue dicuntur.

Ibid. 60. ὧν τινες μικρὰ μέρη] Oblique carpit tum alios Socratis discipulos, tum inprimis Aristippum, qui primus Socraticorum philosophiam mercede docere instituit. Etiam disputationes de voluptate 2, 1, de bono et pulcro 3, 8, alieni ab Aristippo animi indicium habent. Vide Phaniam apud Diog. Laërt. 2, 65. Quae cum ita sint, Auctor Epist. Socrat. p. 43, qui Aristippum facit Xenophontis hospitio in Scillunte utentem, minus commode finxisse dicendus est.

Ibid. 61. Λίχας τῇ Λακεδαιμονίων] Hunc locum, vix verbis mutatis, a Xenophonte sumsit Plutarch. Cimone p. 484 F: Καίτοι Λίχαν γε τὸν Σπαρτιάτην ἀπ' οὐδενὸς ἄλλου γινώσκομεν ἐν τοῖς Ἕλλησιν ὀνομαστὸν γενόμενον, ἢ ὅτι τοὺς ξένους ἐν ταῖς Γυμνοπαιδίαις ἐδείπνιζεν. Ejusdem convivia memorat idem in Politic. Praec. p. 823 D. Hunc autem Lichan non diversum ponimus a Licha, Arcesilai F. de quo plura Thucydid. 5, 51, et Xenophon Hellen. 3,

p. 490 D. Sane bigae, quas ad ludos Olympicos misit, argumento sunt, opibus abundasse hominem.

Cap. 3, 4. *οἵτινες παρὰ τὰ παρὰ τῶν θεῶν*] Expressit Ibyci, antiquissimi Lyrici, versus, quos Plato affert in Phaedro p. 243 B: *Καί πως ἐδυσωπούμην, μήτι παρὰ θεοῖς ἀμπλακὼν, τιμὰν πρὸς ἀνθρώπων ἀμείψω.* Vide quae notavimus ad Timaei Lex. Plat. p. 66.

Ibid. 5. *τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ σίτου ὄψον*] In hoc dicto imitando ipsi veteres certarunt. Teles apud Stob. Tit. 5, p. 69: *Ἦ οὐκ ὄψον ἀδάπανον καὶ ἀτρύφερον παρασκευάζω σοι τὴν πεῖναν;* Onosander Strateg. p. 47: *Ὁ γὰρ ἀπὸ τῶν πόνων λιμὸς καὶ τὸ δίψος ἱκανὸν ὄψον ποιεῖ καὶ γλυκὺ κρᾶμα.* Dio Chrys. Or. 6, p. 89 B: *Λιμῷ μὲν ἐχρῆτο καὶ δίψει, καὶ ἐνόμιζε τοῦτο ἱκανώτατον καὶ δριμύτατον τῶν ὄψων.* Bis diversis modis idem expressit Cicero de Fin. 2, 28, et Tusc. Dispp. 5, 34, ubi vide Davisium.

Ibid. 9. *ἢ τῶν ἐραστῶν*] Mendosa lectio. Quis enim *σωφρονικοῖς* opponat *ἐραστάς*? Nec multo melius est *θρασέων*, quod in MS. suo reperit Leunclavius, habetque Cod. Leidens. cum *θρασὺς* vix differat a *ῥιψοκινδύνῳ*, quod statim sequitur. Forte Xenophon scripsit: *ἢ τῶν ὑβριστῶν.* Nam *σώφρων* et *ὑβριστὴς* centies opponuntur, ut hoc ipso libro p. 14: *Οὐδὲ ὁ σώφρων ὑβριστὴς γένοιτο.* Huc adde, *ἐραστῶν* non esse interpretamentum vocis *θρασέων*, ut placet viro doctissimo, sed *θρασέων* vocis *ὑβριστῶν*. Suidas: *Ὑβριστάς. τοὺς θρασεῖς.* Nec tamen hanc conjecturam tam veram puto, ut de illa cum quoquam contendere velim.

Ibid. 9. *κἂν εἰς μαχαίρας*] Descripsit Aelianus Ep. 16: *Σὺ μέν μοι δοκεῖς κἂν εἰς πῦρ ἅλλεσθαι, κἂν εἰς μαχαίρας κυβιστῆσαι.*

Ibid. 12. *ὅτι τὰ φαλάγγια*] Haec ad verbum descripsit Clemens Alex. Paedag. 3, p. 310, cum quibus Socraticae suavitatis studiosos juvabit comparasse locum alterum, qui parem leporem habet, Cyropaed. 5, p. 117: *Ὡς τὸ μὲν πῦρ τοὺς ἁπτομένους καίει, οἱ δὲ καλοὶ καὶ τοὺς ἄποθεν θεωμένους ὑφάπτουσι.* Eum laudat Plutarch. apud Stob. Tit. 64, p. 410, atque imitatur Sympos. 5, 7, p. 681.

Cap. 4, 2. *μηχανώμενον*] Dudum conjectura ductus videram, *μηχανώμενον* expungendum esse tanquam variantem verborum *μηχανῇ χρώμενον.* Postea, quod suspicatus eram, a Codice MS., quem Is. Vossius contulit, confirmatum deprehendi.

Ibid. 6. *ἠθμὸν βλεφαρίδας*] Nullus hic locus esse potest voci *ἠθμός.* Nam quid simile colo habent palpebrae? aut quem usum colum adversus ventos praestet? Ut ventus, aut pulvis vento jactatus tenuetur? Sic video cepisse Joach. Camerarium Comm. utr. L. p. 103. At ne tenuissima quidem sine periculo transmit-

tuntur. Hanc ob caussam nihil melius occurrit Petri Victorii invento, qui V. L. 24, 15, pro ἠθμὸν, vel, ut passim mendose scribitur, etiam in Cod. Leidensi, ἰσθμὸν, reponit θριγκὸν, eamque correctionem cum aliunde firmat, tum e Cicerone, Xenophontea vertente, de N. D. 2, 57, "Munitaeque sunt palpebrae tanquam vallo pilorum." Nimirum ut horti hac etiam de causa maceria (θριγκῷ) sepiuntur, ne ventus teneris plantis noceat, sic natura oculos palpebris adversus ventos et alia, quae laedere possent, munivit. Ciceronem suum sequitur Lactantius de Opif. Dei cap. 10: "Nam et ipsae palpebrae, quibus mobilitas inest, et palpitatio vocabulum tribuit, pilis in ordine stantibus vallatae, septum oculis decentissimum praebent." Sed alii quoque scriptores, quoties palpebras describunt, toties a vallo similitudinem petunt. Varro apud Non. Marcell. p. 218:

> "Quos (oculos) calliblepharo naturali palpebrae
> Tinctae vallatos mobili septo tenent."

Plinius H. N. 11, 37: "Alia de caussa palpebras natura dederat, ceu vallum quoddam visus, et prominens munimentum contra occursantia animalia aut alia fortuitu incidentia." Seren. Samm. v. 667:

> "Namque oculos infesta pilorum tela lacessunt,
> Quodque illis dederat vallum natura tuendis."

Sed quis opus est aliorum testimoniis, cum ipse Xenophon hac similitudine utatur de venat. p. 982 A: "Ἔχει τὰ βλέφαρα ἐλλείποντα, καὶ οὐκ ἔχοντα προβολὴν ταῖς αὐγαῖς. Eandem loquendi formam ad supercilia transtulit Apulei. de dogm. Platon. p. 260: Superciliorum sepes praemuniunt oculos, ne desuper proruat, quod teneras visiones mollesque perturbet."

Ibid. 6. ἐπεὶ δὲ τὰ ἀποχωροῦντα] Hunc locum e Xenophonte sumsit Varro Prometheo apud Non. Marcell. p. 217: "Retrimenta cibi qua exierant per posticum vallem feci." Sic edd. veteres et MS. Vossian. Male Merceriana prior, *vallem fecerunt:* deterius posterior, *e valle feci.* quae tamen scripturae menda induxerunt Salmasium Exerc. Plin. p. 907, ut legeret *evallefecerunt,* et Gesnerum Thes. L. L. v. *Evallefacio,* ut divisim scriberet, *e valle feci,* obscura, vel dicam, nulla sententia. Paullo emendatiorem locum dedit Jos. Scaliger ad Varron. Fragm. p. 168: "Retrimenta cibi qua exirent per posticum vallem feci." Jam fonte, unde Varro hausit sua, reperto, facile est emendare: "Retrimenta cibi qua exirent per posticum, canalem feci." Prometheus loquitur. Ambros. Hexaëm. 6, 9: "Decore creator noster ductus reliquiarum

(i. e. ὀχετοὺς, canales) a vultu hominum avertit, ne, dum alvum purgamus, inquinaremus adspectum." Vide Davis. ad Cic. de N. D. 2, 56. Xenophontea eleganter ad alia traduxit Plutarch. de cap. ex inim. util. p. 91 E: Τῶν παθῶν τούτων ποιούμενος ἀποκαθάρσεις εἰς τοὺς ἐχθροὺς, καὶ ἀποστρέφων, ὥσπερ ὀχετοὺς, πορρωτάτω τῶν ἑταίρων καὶ οἰκείων.

Ibid. 8. ἐρῶτα γοῦν, καὶ ἀποκρινοῦμαι] Haec verba, undecunque inculcata, e contextu tollenda sunt. Nec illa reperit in Codice suo Bessarion, certe in versione omisit. Sic etiam judicabat vir doctissimus, idemque mihi amicissimus, cujus certus et verus in his literis sensus est, Claudius Salgasius.

Ibid. 19. ἐν ἐρημίᾳ εἶεν] Hic pro forma Attica εἶεν restituenda est communis εἴησαν, auctoritate Grammatici veteris in Bibl. Sangerm.: Εἴησαν ἀντὶ τοῦ εἶεν. Ξενοφῶν Ἀπομνημονευμάτων α΄. Vulgaris forma etiam est in Sympos. p. 153. Sic ἤμην pro Attico ἦν Cyrop. 6, p. 149 E.

Cap. 6, 5. ὅτι ὁ μὲν ἥδιστα ἐσθίων] Haec usque ad vocem ποτοῦ, vix verbo mutato, descripsit Teles apud Stob. Tit. 5, p. 69, ubi item, quae sequuntur, ἢ διψᾷ χιόνα; ἀλλ' οὐ ταῦτα διὰ τρυφὴν ζητοῦσιν ἄνθρωποι; expressa sunt ex 2, 1, 30: Τοῦ θέρους χιόνα περιθέουσα ζητεῖς.

Ibid. 10. μηδενὸς δεῖσθαι θεῖον] Vix ullum nobilius est Socratis dictum, celebratum maxime a Diogene, aliisque Cynicis. Id ex hoc loco hauserunt Pseudo-Crates Epist. 2, Philo Jud. t. 2, p. 666, Plutarch. Caton. maj. p. 354 F., Diogen. Laërt. 2, 27, et alii plures, quos commemorare longum est. Censorin. de D. N. cap. 1, breviter sic vertit: "Nihil egere, est Deorum: quam minime autem, proximum a Diis." Pluribus verbis Apulei. Apolog. p. 25: "Equidem didici, ea re praecedere maxime Deos hominibus, quod nulla re ad usum sui indigeant. Igitur ex nobis, cui quam minimis opus sit, eum esse Deo similiorem." ubi vide Pricaeum. Hinc etiam fluxit, quod legitur in Socratic. Epist. p. 14: Ὁρῶ τῷ μηδενὸς δεῖσθαι αὐτὸν ὑπερβάλλοντα ἡμᾶς—καίτοι σοφώτερόν τε εἶναι εἰκὸς, ὅστις ἑαυτὸν ἀπεικάζει τῷ σοφωτάτῳ, καὶ μακαριωτάτῳ ὑπάρχειν, ὃς ἂν ὅτι μάλιστα ἐξομοιωθῇ τῷ μακαρίῳ. ubi si pro μακαριωτάτῳ scripseris μακαριώτατον, locum ex obscuro clarum et perspicuum reddes. Plura de hoc dicto Menag. ad Diog. Laërt. 6, 105, et Spanhem. ad Julian. Caesar. p. 113.

Ibid. 13. ὥσπερ πόρνους] Videor mihi in his verbis interpolatoris manum deprehendisse.

Cap. 7, 5. ἀπατεῶνα δ' ἐκάλει] Hic quoque interpolatores gras-

satos esse, libri scripti ostendunt. Exc. Voss.: *Ἀπατεῶνα δ' ἐκάλει μικρὸν μὲν, τὸν εἴ τις ἀργύριον.* MS. Leidensis vulgatam quidem exhibet, sed *τὸν* post *ἐκάλει* omittit, quod etiam abest ab edit. Basil. Vix dubito, quin Xenophon scripserit: *Ἀπατεῶνα δ' ἐκάλει οὐ μικρὸν μὲν, εἴ τις ἀργύριον* etc. *οὐ μικρὸς* est *μέγας*, et opponitur *πολὺ μεγίστῳ.*

LIB. II.

CAP. 1, 17. *ἄλλο γε ἢ ἀφροσύνη πρόσεστι*] Xenophontis consuetudo postulat: *Οὐ πολλή γε ἀφροσύνη πρόσεστι;* 2, 1, 8: *Τοῦτο πῶς οὐ πολλὴ ἀφροσύνη ἐστί;* Ibid. 2, 3, 18: *Οὐκ ἂν πολλὴ ἀμαθία εἴη;* Plato Theaet. p. 138 F: *Πῶς οὐ πολλὴ ἀλογία;* Sic etiam legebat Gisbertus Koenius, cujus immatura morte Graecae literae fecerunt damni plurimum.

Ibid. 20. *Ἐπίχαρμος*] Non Epicharmo, sed Platoni, Comico, ut opinor, hunc versum tribuit Scholiast. Hermogenis p. 377, cujus locum, quod liber in perpaucorum manibus est, hic totum ponam: *Πλάτων τε γὰρ φησί· Τῶν γὰρ πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν οἱ θεοὶ τὰ ἀγαθά· καὶ Σοφοκλῆς· Πόνος γὰρ, ὡς λέγουσιν, εὐκλείας πατήρ· καὶ ὁ ἐν Μιλήτῳ θεός· οὐδὲν ἄνευ καμάτου πέλει ἀνδράσιν εὐπετὲς ἔργον. καὶ πάλιν· Πάντα πόνος τεύχει δὲ βροτοῖς, μελέτη τε βροτείη.* Senarium sub Sophoclis nomine laudatum ex Euripidis Licymnio affert Stob. Tit. 29, p. 198. Sed mirum est, priorem hexametrum, qui inter Milesii Phocylidis sententias v. 151, repetitur, Milesii Apollinis dici; si modo locus expers est corruptelae. Posteriorem Archilocho tribuit, et sic scriptum exhibet Joannes Siceliota Comment. MS. in Hermogenem: *Πάντα πόνος τεύχει θνητοῖς, μελέτη τ' ἀρίστη.* Legendum: *Πάντα πόνος τεύχει θνητοῖς, μελέτη τε βροτείη.* Dicerem, hanc sententiam, non Epicharmi, ut Lambinus putat, expressisse Horatium I. Serm. 9, 60: "Nil sine magno Vita labore dedit mortalibus," nisi tam vulgaris esset, ut cuivis non stultissimo in mentem venire posset. Epicharmi autem versum, quem Xenophon attulit, sine poëtae nomine laudat Eustratius in Aristotel. Nicom. 3, p. 43, addens alium simillimum: *Ἐκ τῶν πόνων τοι τἀγάθ' αὔξεται βροτοῖς.* quem ipsum, poëtae nomine suppresso, laudat Lucian. Rhet. praec. p. 8: *Τὸν ποιητὴν ἐκεῖνον ἀληθεύειν ᾤμην, λέγοντα ἐκ τῶν πόνων φύεσθαι τὰ ἀγαθά.* Sed ex Euripidis Erechtheo ductus est, teste Stobaeo Tit. 29, p. 199. Epicharmeum dictum ita vertit Priscianus Praeex. Rhet. p. 1333: "Laboribus vendunt Dii nobis omnia bona." Nescio, an illud in animo habuerit Dionys. Halic. t. 2, p. 317: *Οὐδὲν τῶν μεγάλων μικρῶν ἐστι πόνων ὤνιον.* Mox Xenophon idem suis ver-

bis sic effert: Τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν καὶ καλῶν οὐδὲν ἄνευ πόνου καὶ ἐπιμελείας θεοὶ διδόασιν ἀνθρώποις, quod forte expressit Philo Jud. t. 1, p. 168: Παντὸς ἀγαθοῦ καὶ ἀρετῆς πάσης ὁ θεὸς ἀνέδειξε ἀνθρώποις πόνον, οὗ χωρὶς τῶν καλῶν παρὰ τῷ θνητῷ γένει συνιστάμενον οὐδὲν εὑρήσεις. Sed valeat hic etiam, quod modo de Horatio diximus.

Ibid. 22. ὄμματα ἔχειν ἀναπεπταμένα] Zeno, modestam virginem describens, apud Clem. Alexand. Paedag. 3, p. 296: Ἔστω ὀφρῦς μὴ καθειμένη, μηδὲ ὄμμα ἀναπεπταμένον, μηδὲ ἀνακεκλασμένον. cujus loci elegantiam non cepit Potterus. Quae sequuntur, ἐσθῆτα δὲ, ἐξ ἧς etc. furtim descripsit sutor centonum satis lepidus, Aristaenetus 1, 25, ut indicio Dorvillii Vann. Crit. p. 302, cognovimus: Τὸ δὲ ταραντινίδιον, ἐξ οὗ διαφανῶς ἡ ὥρα διέλαμπεν. θαμὰ δὲ καὶ τὴν πτέρναν αὐτὴ πρὸς ἑαυτὴν ἐπιστρεφομένη διεσκοπεῖτο. πολλάκις δ' ἅμα τε ἑαυτὴν ἐθεώρει, καὶ εἴτις αὐτὴν ἄλλος θεᾶται. ubi e contextu expellendum est δ' ἅμα, quod librarius temere repetiit ex praecedenti θαμά.

Ibid. 30. οὐ μόνον τὰς στρωμνὰς μαλακὰς] Huc pertinet locus Varronis Hercule Socratico apud Non. Marcell. p. 539, 542: "In omnibus rebus bonis cotidianis: cubo in Sardinianis tapetibus: chlamydas et purpurea amicula." Quae et mutila sunt et mendosa. Quod excidit, conjectura, qui poterit et volet, assequatur: mendae hoc modo corrigendae: "In omnibus rebus bonis, quotidiano cubo in Sardianis tapetibus: chlamydas et purpurea amicula." Scaliger ad Varron. Fragm. p. 112, scribit "quotidianus cubo." Male. Nam Voluptatem, non Herculem, loqui, clarum est. De adverbio "quotidiano" vide quae notavimus ad Rutil. Lup. 1, p. 11. "Sardiana tapetia," quae Sardibus purpura tingebantur. Nam a Σάρδις est Σαρδιανὸς et Σαρδιανικός. Vid. Steph. Byz. ex eoque corrige Etym. M. p. 708, 29. Apud Polluc. 7, 77, editur: Καὶ Σαρδωνικὸς δὲ χιτών τις ἐκαλεῖτο, sed e codicum scriptura Σαρδανικὸς faciendum Σαρδιανικός. "Tincturam Sardianicam" ex Aristoph. Acharn. 112, et aliunde illustrarunt Interpretes ad Hesych. v. Βάμμα Σαρδιανικόν. Nostram in Varrone emendationem egregie confirmat Heraclides Cumaeus apud Athen. 12, p. 514 C: Διῄει διὰ τῆς τούτων αὐλῆς πεζὸς ὑποτιθεμένων ψιλοταπίδων Σαρδιανῶν.

Ibid. 31. διὰ νεότητος τρεφόμεναι] Non dubito, quin Xenophon scripserit φερόμενοι· idque verbum περῶντες confirmat. Λιπαροὶ et αὐχμηροὶ qui dicantur, exponit Pollux, hunc locum laudans, 2, 34.

Cap. 2, 3. εἰλικρινὴς ἀδικία] Attice et exquisite pro *mera in-*

justitia. Sic etiam καθαρὸς et λαμπρὸς dicuntur. Aristophan. Avib. 1548: Τίμων καθαρός. quod Hemsterhusius bene vertit Plautina locutione: "Timon purus putus." Grammaticus MS. Bibl. Sang.: Καθαρὸς δοῦλος, οἱονεὶ ἀπηκριβωμένος. Ἀντιφάνης Ἀγροίκῳ. Alciphron 3, 21: Παρμένων, ζημία καθαρά. ubi vide Berglerum. Idem 3, 38: Ἦν δὲ οὗτος μάλα λαμπρὰ ζημία. Sic ibi scribendum.

Ibid. 8. ἐπὶ τῷ βίῳ παντί] Id est, *ea conditione, ut vitam salvam habeat.* Nota vis praepositionis ἐπὶ cum dativo. Aristoph. Avib. 153: Ὀπούντιος οὐκ ἂν γενοίμην ἐπὶ ταλάντῳ χρυσίου. Dio Chrys. Or. 33, p. 407 D: Γυναικὶ μὲν δὴ τοιαύτῃ ξυνοικεῖν οὐδεὶς ἂν ἐθελήσειεν, οὐδὲ ἐπὶ πεντακοσίοις ταλάντοις. Vide Wesseling. ad Diodor. Sicul. 2, p. 138. Est autem figura proverbii, qualis Cyrop. 3, p. 69 B: Κἂν τῆς ψυχῆς πριαίμην, ὥστε μήποτε λατρεῦσαι ταύτην.

Ibid. 14. τοὺς μὲν θεοὺς παραιτήσῃ] Zonaras Lex. MS.: Παραιτοῦμαί σε, καὶ παρῃτήσατο αὐτὸν, καὶ παρῃτήσατο τὸ πρᾶγμα, οὐ δεῖ λέγειν, ἀλλ' οἷον ὅτι, παραιτοῦμαί σε συγγνώμην ἔχειν, καὶ παραιτοῦμαί σε μὴ χαλεπαίνειν. Ξενοφῶν, τοὺς μὲν θεοὺς παραιτήσῃ συγγνώμονάς σοι εἶναι. Eadem leguntur in Lexico MS. Regio, ubi bene additur: Λέγουσι δὲ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παρίεμαι. de quo verbo quaedam notavimus ad Timaei Lex. Plat. p. 149.

Cap. 4, 1. ὡς πάντων κτημάτων κράτιστον] Hunc locum expressit Cicero de Amicit. 15: "Quid stultius, quam—cetera parare, quae parantur pecunia, equos, famulos, vestem egregiam, vasa pretiosa: amicos non parare, optimam et pulcherrimam vitae, ut ita dicam, supellectilem?" item Dio Chrys. tum alibi, tum Or. 6, p. 97 D: Τοῦ δὲ καλλίστου καὶ λυσιτελεστάτου κτήματος ἁπάντων ἐστὶν ἀπορώτατος εὐνοίας καὶ φιλίας.

Ibid. 4. τὸ πλῆθος εἰδότας] Haec quoque imitatus est Cicero de Amicit. 17: "Saepe querebatur, quod omnibus in rebus homines diligentiores essent; ut capras et oves quot quisque haberet, dicere posset: amicos quot haberet, non posset dicere: et in illis quidem parandis adhibere curam, in amicis eligendis negligentes esse."

Ibid. 7. ἃ δὲ αἵ τε χεῖρες] Haec imitando sua fecit Dio Chrys. Or. 3, p. 53 D: Εἰ δὲ ὀφθαλμοὶ καὶ γλῶτται καὶ χεῖρες ἀνθρώπων τοῦ παντὸς ἄξια, etc. ubi ante καὶ γλῶτται librariorum negligentia elapsum est καὶ ὦτα. Res clara cum e Xenophonte, tum multo magis ex iis, qua econsequuntur apud Dionem: καὶ διὰ μὲν ὤτων οὐκ ἄν τις ἀκούσαι—καὶ τῇ μὲν γλώττῃ etc. [Ibidem scripsi γλῶττα. L. D.]

Cap. 5, 5. πωλῇ καὶ ἀποδῶται τοῦ εὑρόντος] Viri docti εὑρόντος capiunt pro εὑρεθέντος, durissima enallage, ut bene judicat Dor-

villius ad Charit. p. 113. Tamen multo durior est ratio Abreschiana Diluc. Thucyd. Auct. p. 326. Omnino corrigendum *τοῦ τυχόντος*, quod etiam Fr. Porto in mentem venisse video. Dio Chrys. Or. 32, p. 385 A: *Ἀλλ' ἐστὶν ὁ ἀγὼν ἀνδραπόδων ὑπὲρ τοῦ τυχόντος ἀργυρίου.* Pollux 5, 162: *Οὐδὲ τοῦ τυχόντος ἄξιος, οὐδὲ τοῦ προστυχόντος.* Suidas: *Ἄξιος τριχός. ἐπὶ τοῦ εὐτελοῦς καὶ τυχόντος.* Sed ut tandem tricandi finis sit, sciant, qui vitiatam lectionem defendunt, *τοῦ τυχόντος* clare et perspicue legi in Codice, quem contulit Is. Vossius. Nec aliam scripturam in MS. suo reperit Bessarion, quamvis male vertat: *vendit eum cuicunque obvio.* *Πωλεῖν* et *ἀποδίδοσθαι* etiam conjunguntur in Sympos. p. 164: *Ὁ ἐν ἀγορᾷ πωλῶν καὶ ἀποδιδόμενος.*

Cap. 6, 5. *εὔορκος δὲ καὶ εὐξύμβολος*] Minus bene, meo sensu, junguntur *εὔορκος* et *εὐξύμβολος*. Verissima emendatio est: *εὔοργος δὲ καὶ εὐξ.* *Εὔοργος* et *εὐόργητος* dicitur, *in quo est summa morum lenitas, qui in meliorem partem accipit omnia.* Hesychius: *Εὐόργοις, τοῖς μὴ ὀργιζομένοις ἐφ' οἷς δεῖ, ἀλλὰ πάντα εὖ φέρουσιν.* Hinc *εὐοργησία* pro *lenitate morum* apud Euripid. Hippol. 1039: *Ὃς τὴν ἐμὴν πέποιθεν εὐοργησίᾳ ψυχὴν κρατήσειν.* ubi hanc notionem docte et copiose declaravit Cl. Valckenarius. *Εὐόργῳ* opponitur *δυσπρόσοδος καὶ τῇ ὀργῇ χαλεπῇ* (*difficillimis moribus*) *χρώμενος ἐς πάντας.* qualem Pausaniam describit Thucydid. 1, 130, ubi vide Dukerum.

Ibid. 21. *δυσμενὴς μὲν—ἔρως, μισητὸς δὲ ὁ φθόνος*] Elegantius Exc. Voss. et MS. Leid.: *Δυσμενὲς μὲν—ἔρως, μισητὸν δὲ ὁ φθόνος.* quod item H. Stephanus e libris suis revocavit. Herodot. 3, p. 213: *Σοφὸν δὲ ἡ προμηθίη.* ubi vide Wesselingium. Pro *μισητὸν* sensus postulat *μισητικὸν*, ut pulchre vidit Salgasius meus. Nisi forte hoc verbale inter illa referre malis, quae et agendi et patiendi vim habent. Sic *ὑβριστὸς* pro *ὑβριστικὸς* Cyrop. 5, p. 147 C, et *ἄμεμπτος* pro *μὴ μεμφόμενος* ibid. 8, p. 224 C, ut *μεμπτὸς* pro *μεμφομένη* apud Sophocl. Trachin. 450, et apud alios alia, de quibus Hemsterhusius ad Lucian. Halcyon. p. 179. Sed quoniam notatum est a grammaticis, agendi significationem frequentem esse in verbalibus cum *α* priv. compositis, rarissimam in aliis, non dubitem *μισητικὸν* vulgato *μισητὸν* praeferre.

Ibid. 27. *τῶν ὡραίων ἀφροδισίοις ἡδόμενοι*] Magna scripturae varietas in hoc loco. Ed. Aldina *ἑλόμενοι*, MS. Leid. et Ed. Basil. *ἡλωμένοι*, quod participium Graecis inauditum puto. Exc. Voss. *ἑλκόμενοι*, quod etiam Bessarion in libro suo reperisse videtur, vertens, *quamvis voluptate ducantur.* Xenophontis simplicitati

maxime convenit, quod dedit H. Stephanus, *ἡδόμενοι.* Sic in Hieron. p. 196: *Καὶ ἀφροδισίοις πάντα ὁμοίως ἥδεσθαι ἔοικε τὰ ζῶα.*

Ibid. 39. *ἀλλὰ συντομωτάτη*] Vertit Cicero de Offic. 2, 12, simul tamen respiciens ad alterum locum 1, 7: *Ὡς οὐκ εἴη καλλίων ὁδὸς ἐπ' εὐδοξίαν*, etc. "Praeclare Socrates, hanc viam ad gloriam proximam, et quasi compendiariam dicebat esse, si quis id ageret, ut, qualis haberi vellet, talis esset." Vid. P. Victorium Var. Lect. 5, 11, quem hic locus fugiebat.

Cap. 8, 1. *πόθεν φαίνῃ*] Attica loquendi formula. Plato Protagor. init.: *Πόθεν, ὦ Σώκρατες, φαίνῃ*; quod Cicero apud Priscian. 6, p. 706, vertit: "Quid tu, unde tandem appares, o Socrate?" Platonis imitatione Theophrastum suum sic incipit Aeneas Gazaeus: *Ποῖ δὴ καὶ πόθεν, Ἀξίθεε;* Forte et Horatius Sermonem quartum Lib. 2: "Unde, et quo Catius?"

Cap. 9, 3. *καὶ ἔφη, ῥᾷστον εἶναι*] Simili fere forma dicitur Anabas. 3, p. 292 C: *Τὰ δὲ τῶν φίλων μόνος ᾤετο εἰδέναι ὅτι ῥᾷστον ἀφύλακτα λαμβάνειν.* Sed MS. ab Is. Vossio collatus sic habet: *Καὶ εὐφυέστερος ὢν ἀπὸ τῶν συκοφαντῶν λαμβάνειν.* Qua lectione nihil elegantius et verius, modo *ὢν*, quod alienum est, deleatur. Cyrop. 1, p. 34 B: *Γενόμενοι οὖν τινες οὕτω εὐφυεῖς καὶ πρὸς τὸ εὖ ἐξαπατᾷν καὶ πρὸς τὸ εὖ πλεονεκτεῖν, ἴσως δὲ καὶ πρὸς τὸ φιλοκερδεῖν οὐκ ἀφυεῖς ὄντες.* Qui locus codicis scripturam egregie confirmat.

Cap. 10, 3. *καὶ μὴ μόνον τὸ*] Legendum: *Καὶ μὴ μόνον τοῦτο.* abjectis verbis, *κελευόμενον ἱκανὸν ὄντα ποιεῖν*, quorum ingrata est repetitio. Sic etiam Bessarion in libro suo reperisse videtur.

Lib. III.

Cap. 1, 1. *ἀκούσας—ἥκειν*] Lexicon MS. Bibl. Sangerm.: *Ἀκούσας ἥκειν, οὐχ ἥκοντα, Ξενοφῶν ἐν Ἀπομνημονεύμασιν ἔφη, καὶ Μένανδρος, καὶ ἄλλοι.* Altera tamen cum participio constructio exquisitior est et Attica magis.

Cap. 5, 6. *ἢ πολέμους δείσωσιν*] Bene Brodaeus et Ernestus V. C. corrigunt *πολεμίους*· quod Exc. Vossiana confirmant. Polyb. 6, 42, loco simillimo: *Ὅταν μὲν ἢ διὰ πολεμίων φόβον, ἢ διὰ περίστασιν χειμῶνος, ὁρμὴ παραστῇ τοῖς ἐμβάταις, συμφρονεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τῷ κυβερνήτῃ, γίνεται τὸ δέον*, etc. Xenophontem more suo imitatur Dio Chrys. Or. 31, p. 360 B.

Ibid. 17. *πολλὴ μὲν ἀπειρία*] Ex antecedentibus verbis, *ἐπηρεάζουσιν ἀλλήλοις*, venit mihi in mentem legere: *πολλὴ μὲν ἐπήρεια καὶ κακία.* Eaedem voces permutantur in Artemidoro 4, 72, p. 243:

Διοκλῆς ὁ Γραμματικὸς φοβούμενος ἐξ ἀπειρίας ἀργύριον ἀπολέσαι. ubi vir doctus Animadv. p. 711, reponere tentabat ἐξ ἐμπορίας, *per mercaturam;* sed legendum: ἐξ ἐπηρείας, *per calumniam et vexationem.* Alio modo idem verbum corruptum est in Libanio Ep. 802: Χρημάτων δὲ πολλῶν αὐτῷ οἰχομένων ἐν τοῖς κακοῖς ἐκείνοις, ἃ αὐτῷ παρὰ τῆς Προφητίου γέγονεν ἐπιεικείας. ubi Wolfius reponit αἰκίας, Dorvillius φιλονεικείας. Neuter bene. Libanius scripsit ἐπηρείας.

Cap. 6, 12. αὐτόθεν] Grammaticus MS. Bibl. Sangerm.: Αὐτόθι. Ξενοφῶν ἐν μὲν Ἀπομνημονευμάτων γ'. Ἡρόδοτος ἐν ἱστοριῶν γ', ἀντὶ τοῦ αὐτός. Scribe: ἀντὶ τοῦ αὐτοῦ. Herodoti locus est p. 225: Τῶν γινομένων αὐτόθεν χρημάτων. ubi Cod. Arch. αὐτόθι, ut Grammaticus MS. Sed αὐτόθεν utrique loco accommodatius judicamus.

Cap. 7, 4. κατὰ μόνας] Grammaticus MS. Bibl. Sangerm.: Καταμόνας, ἀντὶ τοῦ ἰδίᾳ. Θουκυδίδης α'. Ξενοφῶν Ἀπομνημονευμάτων γ'.

Cap. 9, 6. τὴν ἀνεπιστημοσύνην] Grammaticus MS. Bibl. Sang.: Ἀδημοσύνη. Ξενοφῶν Ἀπομνημονεύμασιν. Ἀδημοσύνη, vox Ionica, qua Lexica carent, est apud Democritum Stobaei Tit. 6, p. 84, pro *angore, animi moerore.* Aliam formam ἀδημονία conservarunt Hesych. et Suid. in v. Vide Foesium Oecon. Hipp. v. Ἀδήμονες. Suspicabar aliquando, hoc vocabulum, cujus nullum vestigium in Memorabilibus reperitur, a Grammatico lectum esse 4, 217, ubi nunc vulgatur: Ἄν τις, ἐν ἀθυμίᾳ ὄντος φίλου, δείσας, etc. Verum Grammaticus, ut opinor, non scripsit ἀδημοσύνη, sed ἀδαημοσύνη, eamque vocem ex hoc ipso loco petiit, ubi nunc textum occupat ἀνεπιστημοσύνη, quae est interpretatio vocabuli rarioris. Ἀδαημονίη est Homeri Od. Ω, 243. δαημοσύνη Orphei Argon. 726. Apollon. Rhod. 2, 175. 4, 1273, cui eandem vocem 2, 1264, bene reddidit Arnaldus Lect. Gr. p. 240. Quod si quis vocem poetis usitatam in Xenophonte non ferendam putet, scito, hunc scriptorem, in summa simplicitate, plura vocabula poetica, quam quemquam Atticorum, qui prosa oratione scripserunt, frequentasse: quod verissimum est judicium magni Hemsterhusii ad Thom. M. p. 26. Et quid caussae est, quare Xenophonte minus dignum putetur ἀδαημοσύνη, quam δαημονέστατος Cyrop. 1, p. 6 C, aut ἀδαὴς p. 37 A. In Anabas. 1, p. 266 D, vulgo editur: Ἔνθα Κῦρος εὐμαθέστατος—ἐδόκει εἶναι. ubi MSSti, quos viri docti adhibuerunt, pro εὐμαθέστατος bene legunt αἰδημονέστατος. Nec aliter MS. cujus excerpta penes me sunt. Sed qui primus εὐμαθέστατος in textum

intulit, non *αἰδημονέστατος*, sed *δαημονέστατος* in suo codice invenit, cujus explicatio est *εὐμαθέστατος*. Haec satis probabiliter disputata videntur pro voce *ἀδαημοσύνην*. Verum tamen una, ne quid dissimulem, superest ratio vulgatae scripturae defendendae. Potuit Grammaticus *ἀδημοσύνην* vel *ἀδαημοσύνην* ducere e deperdito Memorabilium loco. Periisse autem haud pauca, non solum apparet e Codd. MSStis, quorum alius alio plenior est, sed etiam e Grammaticis antiquis, qui nonnulla e Memorabilibus laudant, quae in libris nostris frustra quaeruntur. Moeris Atticista, ut hoc utar, p. 151, inde affert *ἐθελέχθρως*, p. 164, *ἐπιτηδείους* pro *cognatis*, quorum neutrum Piersoni sagacitas invenit. Quid? Cicero quoque integriore exemplo usus videtur, de N. D. 1, 12: "Atque etiam Xenophon paucioribus verbis eadem fere peccat: facit enim in iis, quae a Socrate dicta retulit, Socratem disputantem, formam Dei quaeri non oportere: eumdemque et Solem et animum Deum dicere: et modo unum, tum autem plures Deos." Locus de forma Dei non quaerenda extat 4, 3. Sed ubi Socrates in his libris Solem, ubi animum Deum dixit, ubi denique unum aut plures esse Deos?

Cap. 11, 1. Θεοδότῃ] Hunc locum laudat Athenaeus 5, p. 220 F, cujus verba per festinationem pro Xenophonteis accepit N. Heinsius ad Ovid. Trist. 2, 418. Theodote postea cum Alcibiade consuevit, eumque mortuum, muliebri sua veste contectum, cremavit. Vide Athenaeum 13, p. 574 F. Eam inter nobilissimas Graeciae meretrices commemorat Libanius t. 1, p. 582.

Ibid. 6. *τὰ πρὸς τὸν βίον*] Huc respexit Grammaticus MS. Bibl. Sang.: Βίος, ἐπὶ ἀλόγων ζώων. Ξενοφῶν Ἀπομνημονεύμασιν.

Ibid. 8. *ὅτι μὲν γὰρ τῆς νυκτὸς νέμονται*] Cum hoc loco comparandus alius, et re et verbis conveniens, Cyrop. 1, p. 36 A. Utroque loco *ὀσμὴ* legitur, non *ὀδμή*, qua tamen forma Xenophon usus est, teste Phrynicho de Diction. Attic. p. 30.

Ibid. 14. *διαφεύγουσα, ἕως ἂν ὡς μάλιστα δεηθῶσι*] Hoc praeceptum tenebat meretrix apud Terentium Heaut. 2, 3, 125:

"— quendam misere offendi militem
Ejus noctem orantem: haec arte tractabat virum,
Ut illius animum cupidum inopia incenderet."

Alciphron 2, 1, p. 202: Τὰς ὁπωσοῦν ἄλλως ταχὺ μαραινομένας *μεσολαβούσας χάριτας, ἵνα μᾶλλον ἐξάπτωνται τοῖς διαστήμασι.* Sic ille locus legendus. Ordo verborum est: Μεσολαβούσας *τὰς χάριτας μαραινομένας ταχὺ ὁπωσοῦν ἄλλως.*

Ibid. 17. *φιλωτέρα σου ἔνδον ᾖ*] Venuste, ut nihil supra. Est

enim propria meretricum amatores excludentium formula, *ἔνδον ἕτερος*. Lucian. Dial. Meretr. 12, p. 310: *Μήτ' ἀπέκλεισα ἐλθόντα, ἔνδον ἕτερος, εἰποῦσα*. 8, p. 300: *Ἐπειδὴ δὲ ἐλθόντα ποτὲ ἀπέκλεισα· Καλλιάδης γὰρ ἔνδον ἦν.*

Cap. 12, 2. *ἐὰν οὕτω τύχωσι, τὴν χαλεπωτάτην δουλείαν*] Haec verba desunt in Codice Bessarionis, et Ed. Basil. Teneam *τὴν χαλεπωτάτην δουλείαν*, sed facile abesse patiar *ἐὰν οὕτω τύχωσι*, quae e praecedentibus temere repetita videntur.

Lib. IV.

Cap. 2, 2. *διὰ ξυνουσίαν τινὸς τῶν σοφῶν*] Allusit ad notissimum senarium sive Euripidis, sive Sophoclis:

Σοφοὶ τύραννοι τῶν σοφῶν συνουσίᾳ.

Ibid. 5. *ἐν ὑμῖν ἀποκινδυνεύων*] Eleganter et apposite ad hunc locum Plinius H. N. 29, 1: "Discunt periculis nostris, et experimenta per mortes agunt: medicoque tantum hominem occidisse impunitas summa est." *Ἀποκινδυνεύειν τοῦτο* vel *ἐν τούτῳ* est *periculum facere*. Lysias p. 96: *Ἀλλ' ἀπεκινδύνευον τοῦτο.*

Ibid. 8. ss. *γράμματα*] Phrynichus *Παρασκ. Σοφ.* MS.: *Γραφεὺς καὶ ὁ ζωγράφος, καὶ Γράμμα, τὸ ζωγράφημα, καὶ ἐπιστολῶν Γράμματα, καὶ τὰ ψηφίσματα, ὡς Δημοσθένης, καὶ τὰ συγγράμματα τῶν ἀρχαίων ἀνδρῶν, ὡς Ξενοφῶν.* Vide de Venat. p. 998 A, et Valckenar. Anim. ad Ammon. p. 55.

Cap. 3, 8. *καὶ τοῦτο φιλανθρωπίᾳ*] Post haec verba Codex Excerptorum e Xenophontis Memorabilibus, quem apud virum amplissimum, Ger. Meermannum, evolvimus, egregium supplementum praebet: *Τὸ δὲ καὶ ἀέρα ἡμῖν ἀφθόνως οὕτω πανταχοῦ διαχῦσαι, οὐ μόνον πρόμαχον καὶ σύντροφον ζωῆς, ἀλλὰ καὶ πελάγη περᾶν δι' αὐτοῦ, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἄλλος ἀλλαχόθι καὶ ἐν ἀλλοδαπῇ στελλόμενος πορίζεσθαι, πῶς οὐχ ὑπὲρ λόγον ἀνέκφραστον*; Scilicet hic quoque accidit, quod infinitis aliis locis, ut, librarii oculis ab altero *τὸ δὲ* ad alterum aberrantibus, quae in medio erant, omitterentur. Notandum autem, *σύντροφον* hic dici pro simplici *τροφὸν*, ut paullo ante, *συντρέφειν δὲ καὶ αὐτοὺς ἡμᾶς*, pro simplici *τρέφειν*. Aelianus, qui plura ex hoc Xenophontis loco expressit, apud Suid. v. *Ἀρίσταρχος Τεγ.*: *Καὶ ἀέρος σπᾶν, καὶ ἔχειν τροφὴν ζωῆς τὸ ἐξ αὐτοῦ πνεῦμα.* *Auras vitales* dicunt Poetae Latini, ut Virgil. Aen. 1, 387. Mox Valckenarius noster emendat: *Καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἄλλον ἄλλοσέ πῃ στελλόμενον ἐν ἀλλοδαπῇ πορίζεσθαι.* Denique ultima vox *ἀνέκφραστον* non est Xenophontis, sed Grammatici, explicantis formulam *ὑπὲρ λόγον.*

Ibid. 9. *ὅτι οὐκ ἂν ὑπενέγκοιμεν*] Eadem aliis verbis dicit Cyrop. 6, p. 161 C, quem locum comparent Atticae venustatis studiosi. Hinc multa duxit Dio Chrys. Or. 3, p. 49, 50.

Ibid. 13. *ἀτριβῆ τε, καὶ ὑγιᾶ, καὶ ἀγήρατον*] Similis locus in divina illa Cyri morientis oratione, 8, p. 237 C: *Οἳ καὶ τὴν τῶν ὅλων τήνδε τάξιν συνέχουσιν ἀτριβῆ καὶ ἀγήρατον καὶ ἀναμάρτητον.* unde corrigendus Pollux 2, 14: *Ξενοφῶν δὲ, τὴν ἀγήρατον δόξαν.* Scribe *τάξιν.*

CAP. 4, 5. *δικαίους ποιήσασθαι*] *Δίκαιος* dicitur vel de re, vel de persona, in qua nec abundat aliquid, nec deficit, quae muneri suo par est, numeris suis absoluta. Herodot. 2, 149: *Αἱ δ' ἑκατὸν ὀργυιαὶ δίκαιαί εἰσι στάδιον ἑξάπλεθρον.* Quo respicit Grammat. MS. Bibl. Sang.: *Δίκαιον μέτρον, τὸ ἴσον. Ἡρόδοτος β'.* Aeschines adv. Ctesiph. p. 441: *Τίς οὖν ἀποδέδεικται λόγος δικαίῳ συνηγόρῳ.* ubi vocis vim praeclare illustravit Jo. Taylorus. Latini eodem sensu *justum* dicunt, ut Fabricius Bibl. Gr. vol. 2, p. 71. male reprehendat interpretem Luciani de Hist. conscr. p. 52, *δίκαιος συγγραφεὺς, justus scriptor,* vertentem. Huic notioni affinis est altera, qua *δίκαιον* dicitur, quod omnibus partibus aequabilitatem servat, frequens illa in Hippocrate, et copiose explicata a Foësio in Oecon. sed minime intellecta ab interpretibus in Xenophonte nostro Cyrop. 2, p. 50 B: *Οὔτε γὰρ ἅρμα δήπου ταχὺ γένοιτ' ἂν βραδέων ἵππων ἐνόντων, οὔτε δίκαιον, ἀδίκων συνεζευγμένων.* ubi *δίκαιον ἅρμα* est *currus aequabilitatem in eundo servans, ἄδικοι ἵπποι, equi inaequales vel robore, vel velocitate.* Sic a Polluce 1, 196: *Δίκαιος τὴν γνάθον* dicitur equus, *qui maxillam aequabiliter mollem habet:* contra a Xenophonte de re equestr. p. 936, et a Polluce l. c. 197, *ἄδικος τὴν γνάθον, cui pars maxillae mollis est, pars dura.* *Δίκαιον* autem *ἅρμα* quam temere vexarit Leunclavius, apparet ex Lexico MS. Bibl. Sangerm.: *Ἀδικομάχους ἵππους Ξενοφῶν τοὺς δυσπειθεῖς λέγει, καὶ Δίκαιον ἅρμα, τὸ εὐπειθές.* ubi corrigendum videtur: *Ἀδικογνάθους ἵππους,* quos Xenophon eodem loco etiam *ἑτερογνάθους* appellat. Haec scripseram, cum Cl. Beioto Hist. Academ. Inscript. t. 34, p. 17, eandem Xenophontei loci interpretandi rationem placuisse viderem. Sed ut redeam illuc, unde deflexi, saepe miratus sum, tamdiu tamque patienter pro Xenophonteis legi potuisse verba putida et praeter rem inculcata, *φασὶ δέ τινες καὶ ἵππον καὶ βοῦν τῷ βουλομένῳ δικαίους ποιήσασθαι, πάντα μεστὰ εἶναι τῶν διδαξόντων.* quae sciolus formasse videtur ex Platone Apolog. Socrat. p. 359 G: *Εἰ μέν σου τὼ υἱέε πώλω ἢ*

μόσχω ἐγενέσθην, εἴχομεν ἂν αὐτοῖν ἐπιστάτην λαβεῖν, καὶ μισθώσασθαι, ὃς ἔμελλεν αὐτὼ καλὼ κᾀγαθὼ ποιήσειν τὴν προσήκουσαν ἀρετήν.

Ibid. 6. *ἔτι γὰρ σὺ—ἐκεῖνα τὰ αὐτὰ λέγεις*] Dio Chrys. Or. 3, p. 40 C, haec memoriter sic laudat: *Πάλιν σὺ ταῦτα, Σώκρατες*; ubi scribendum: *Πάλιν σὺ ταυτὰ ταῦτα.*

Cap. 8, 8. *εἰ δὲ βιώσομαι πλείω χρόνον*] Perspicua imitationis vestigia sunt in Auctore Socrat. Epist. p. 33. ubi scribendum, *γῆρας ἐπικεῖσθαι,* et in Dione Chrys. Or. 28, p. 291 C.

L. C. VALCKENARII

ADNOTATIONES

IN

XENOPHONTIS

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ.

Ἀπομνημονευμάτων] Libros vocat A. Gellius N. A. 14, c. 3: "Quos dictorum atque factorum Socratis commentarios composuit Xenophon." Ciceroni de N. D. 1, c. 12, citatur "Xenophon in iis, quae a Socrate dicta retulit." Graecis *ἀπομνημονεύματα*, rarius dicuntur *ὑπομνημονεύματα· ἠθικὰ ἀπομνημονεύματα* Diogeni Laërt. 3, 34, *ἀποφθέγματα Σωκράτους* in Scholiis MS. in Aristid. Secundum Theonem in Progymn. c. 5: *Ἀπομνημόνευμα πρᾶξίς ἐστιν ἢ λόγος βιωφελής*. Ipse Xenophon in Epistolis Socrat. 18: *Πεποίημαι δέ τινα ἀπομνημονεύματα Σωκράτους*: hos commentarios missurum se scribit examinandos amicis; Ep. 22. vereri se, an persona Socratis satis sint digni: sed illud inprimis notabile, quod scribit in Epist. 15, p. 38, 10: *Δοκεῖ χρῆναι ἡμᾶς συγγράφειν, ἅ ποτε εἶπεν ἀνὴρ καὶ ἔπραξεν· καὶ αὕτη ἀπολογία γένοιτ' ἂν αὐτοῦ βελτίστη εἰς τὸ νῦν τε καὶ εἰς τὸ ἔπειτα.* Haec *ἀπομνημονεύματα* praebent Xenophonteam Socratis Apologiam: respondet enim in his Xenophon ad singula accusationis capita: praeterea in Arte Rhetor. inter Opera Dionys. Halic. 2, p. 103, 34, Socratis *ἐγκώμιον* scripsisse dicitur Plato *ἐν ἀπολογίας σχήματι·* Xenophon autem *ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν· ὡς γὰρ ἀπολογούμενος ὑπὲρ Σωκράτους ἐγκώμιον Σωκράτους περαίνει.* Quae vulgata prostat ut Xenophontis *Σωκράτους ἀπολογία*, est illa hoc ingenio capitali, si quid judico, prorsus indigna, ab eodem conflata, cui finem Cyropaediae debemus et alia quaedam, quae vulgo leguntur ut Xenophontea—. Ceterum ex his eximiis libellis dictorum factorumque Socratis popularis Socratis est philosophia petenda, non ex Dialogis Platonis, Socrati multa tribuentis, de quibus ne cogitavit quidem, ex Pythagoreorum hausta commentariis.

Lib. I.

1, 18. *τοὺς ἀμφὶ Θρασύλον καὶ Ἐρασινίδην*] Xenophon de re sua aetate omnibus nota tantum scripsisse videtur: *Ἐπιθυμήσαντος τοῦ δήμου παρὰ τοὺς νόμους ἐννέα στρατηγοὺς μιᾷ ψήφῳ ἀποκτεῖναι πάντας·* recentior ad haec adjecisse, *τοὺς ἀμφὶ Θρασύλον καὶ Ἐρασινίδην*: quae mihi minus etiam commode verbis videntur Xenophonteis interjecta; scripta tamen ab historiae veteris perito. Nomina quidem X ducum alio ordine recensentur Xenophonti Ἑλλ. 1, p. 259, 19, quem sequitur Diod. Sic. 13, c. 74, sed a Philochoro junctim videntur memorati Thrasyllus (*Θράσυλλος* an *Θρασύλος* scribatur, perinde est:) et Erasinides: ubi enim Aristoph. Ran. 1227: *Ἐστρατήγησέν γε μετ' Ἐρασινίδου·* in Scholiis dicuntur morte damnati *οὗτός τε καὶ—Θράσυλλος, Περικλῆς, Ἀριστοκράτης, Διομέδων, ὥς φησι Φιλόχορος.* Lysias Orat. 21, p. 376, memorat *τοὺς μετὰ Θρασύλλου δέκα,* et paulo post *Ἐρασινίδην.* Pausan. 6, p. 470: *Ἀθηναίοις ἐς Θράσυλλον καὶ τοὺς ἐν Ἀργινούσαις ὁμοῦ τῷ Θρασύλλῳ στρατηγήσαντας προπετείας ἔστιν ἔγκλημα.* Diodoro Sic. 13, 101, hi duo quoque fuerant memorati *Θράσυλλος καὶ Ἐρασινίδης·* non *Καλλιάδης·* quod et Wesseling. suspicabatur. Decepit is locus Nath. Forsterum notis in Platonis Apol. Socr. p. 349, alterius tum loci Diodori immemorem. Alibi raro hi duo nominantur; et, ubi infortunii circa Arginusas et calamitatis ducum fit mentio, fere tantum *οἱ δέκα στρατηγοὶ* memorantur.—Quod Socratem ait Xenophon populum super ea re noluisse in suffragia mittere, *οὐκ ἠθέλησεν ἐπιψηφίσαι,* (conf. T. H. in Lucian. 1, p. 158) idem aliis verbis expressit Ἑλλ. 1, p. 263, 41, et *Ἀπομν.* 4, 4, 2. Diogeni Laërtio dicitur 2, 24: *Μόνος ἀποψηφίσασθαι τῶν δέκα στρατηγῶν,* "solus absolvisse decem duces." quae pervertit interpres Latinus: ceteris enim Prytanibus *solus ego ἐναντία ἐψηφισάμην,* inquit in Platonis Apologia Socrates.

2, 20. *ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἄπ' ἐσθλὰ διδάξεαι*] Legit ista Plato *ἐν τοῖς ἐλεγείοις* Theognidis, excitans in Menone t. 2, p. 95, et videntur, quae nobis supersunt, Theognidea ex variis Elegiis conflata. —His iisdem versibus usi sunt Xenophon in Symp. p. 511, 4, (partim Aristoteles Eth. Nicom. 10, 12.) Musonius Stobaei p. 371, 50. Clem. Alexandr. Strom. 5, p. 677, 32; conf. Th. Gataker. A. M. 1, 5, p. 174 E. In his quae reperitur apud plerosque lectio, *διδάξεαι,* vulgatae videtur *μαθήσεαι* praeferenda: *συμμιχθῇς* legatur an *συμμιγέῃς,* perparum interest.

2, 30. *ὅτι ὑϊκὸν δοκοίη πάσχειν ὁ Κριτίας*] Syllabam a vicina litera

hic absorptam puto, scribendumque *ὅτι οἱ ὑϊκὸν δοκοίη π.* id est *αὐτῷ·* quod in his adest apud Suidam in v. *Ὑεικόν·* et in Photii Lex. MS. *ὅτι ὑεικὸν* (sic legitur et ap. Thom. M. in *Ὕειον·* sed praestat alterum :) *Αὐτῷ δοκοίη πάσχειν ὁ Κριτίας Εὐθυδήμῳ προσκνήσασθαι ἐπιθυμῶν.* Verbum Xenophontis adhibuit, in nomine lapsus, Maximus Tyr. 26, 8 : *Κριτόβουλος Εὐθυδήμῳ προσκνήσασθαι ἐρᾷ.* Protulit ibi Xenophontea D. Heinsius p. 57, cujus notae locum invenire debuerant in Edit. Londin. Dionis Chrysost. Or. 6, p. 90 B. Diogenes pisces dicebat : *Ὅταν δέωνται τὸ σπέρμα ἀποβαλεῖν, ἐλθόντας ἔξω προσκνᾶσθαι πρὸς τὸ τραχύ.*

2, 52. *τοὺς εἰδότας τὰ δέοντα, καὶ ἑρμηνεῦσαι δυναμένους*] De Pericle paulo ante loquuto hic in mentem venisse suspicor Xenophonti in Thucydidis historia sibi lecta (2, 60) ubi de se Pericles : *Οὐδενὸς*, ait, *οἴομαι ἥσσων εἶναι γνῶναί τε τὰ δέοντα, καὶ ἑρμηνεῦσαι ταῦτα·* multos illa habuerunt imitatores, non certe antiquiorem Xenophonte, cui hoc egregium praebet testimonium Diogenes Laërt. 2, 57 : *Ὅτι καὶ τὰ Θουκυδίδου βιβλία λανθάνοντα, ὑφελέσθαι δυνάμενος, αὐτὸς εἰς δόξαν ἤγαγεν.* Hac etiam in parte Platoni praestitit Xenophon. vid. Diogenes Laërt. 9, 40.

3, 5. *τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ σίτου ὄψον αὐτῷ εἶναι*] In hanc sententiam et in his commentariis multa leguntur, et ubi regem nobis effinxit in K. Π. Socraticum : ex. gr. 4, p. 62, 1 : *Κῦρος ἔλεγεν, ὄψον μὲν τὸν λιμὸν* etc. Socrates *ὄψον τροφῆς τὸ πεινῆν ἔλεγεν*, secundum Porphyrium π. Ἀ. 3, p. 136. Cicero de Fin. 2, c. 28 : "Socratem—audio dicentem, cibi condimentum esse famem, potionis sitim." In hujus Tuscul. 5, c. 32 : "Scythes Anacharsis, Mihi, ait, cubile terra; pulpamentum, fames." Horum loco satis absurde legitur in Epist. Anacharsidis Graeca p. 349 : *Ἐμοὶ—κοίτη δὲ πᾶσα γῆ.* Antequam sic depravarentur, olim ita scripta videntur : *Ἐμοὶ—κοίτη, γῆ· ὄψον, λιμός.* Horum aemulus Diogenes Sinopensis *λιμῷ μὲν ἐχρῆτο καὶ δίψῃ πρὸ τῆς τροφῆς ἑκάστοτε· καὶ ἐνόμιζε τοῦτο—δριμύτατον τῶν ὄψων*, ut scribit illius admirator Dion Chrys. Or. 6, p. 89 B. Varronis e libello de liberis educ. quae servavit Nonius Marc. p. 88, 12 : "Vel maxime illic didici, et sitienti videri aquam mulsam (mulsum 'hic malim,') esurienti panem cibarium siligineum," etc. desumta sunt ex Xenophontis in K. Π. p. 4, 10 : *Ἡδὺ μάζα καὶ ἄρτος πεινῶντι φαγεῖν—ἡδὺ ὕδωρ διψῶντι πιεῖν.*

6, 2. *μείνειε*] Sententia mihi potius requirere videtur, *ὑπομείνειε, tolerare posset*; quod et in his libris frequenter recurrit.—

Sequente versu pro, ἀνυπόδητός τε καὶ ἀχίτων διατελεῖς, usitato potius more scripsisse videtur, ἀχίτων ὢν διατελεῖς.

7, 2. ἔργον γε οὐδαμοῦ ληπτέον] Scripsisse Xenophontem arbitror: Ἀλλὰ μὴν ἔργον γε οὐδαμοῦ ληπτέον, *sed vero rem ille nullam debet aggredi*, ἢ εὐθὺς ἐλεγχθήσεται γελοῖος ὤν· nisi ridiculus velit ostentator deprehendi.—Eamdem sententiam tractavit in K. Π. p. 19, 20, nisi talis sis, qualis videri vis: Ὅπου ἂν πεῖραν δοίης, ἐξεληλεγμένος τ' ἂν εἴης, καὶ προσέτι ἀλαζὼν φαίνοιο.—Paulo post v. 37, in istis: Τὸ πλούσιον καὶ τὸ ἀνδρεῖον καὶ τὸ ἰσχυρὸν, μὴ ὄντα, δοκεῖν· qua vi poneretur δοκεῖν, non intellexit Stephanus, in talibus dictis significans προσποιεῖσθαι *simulare*. De hoc usu dixi in Eurip. Hippol. 462.

Lib. II.

1, 4. γαστρὶ δελεαζόμενα] Has voces ab alio potius adjectas suspicor quam a Xenoph. cui satis erat dixisse: Τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ φαγεῖν ἀγόμενα πρὸς τὸ δέλεαρ· formula quinimo τὰ μὲν,—τὰ δὲ, mihi quoque monstrat, voces istas ex margine receptas in contextum.

1, 9. πολλὰ πράγματα ἔχειν αὐτοῖς] Non dubitanter, unica litera mutata, corrigerem αὐτούς· τοὺς βουλομένους πολλὰ πράγματα ἔχειν αὐτούς τε καὶ ἄλλοις παρέχειν· neque enim Graece dicitur πράγματα ἔχειν ἑαυτῷ. Pauca ponam Xenophontis: Ἑλλην. 4, p. 310, 26: Ἐντεῦθεν ὁρμώμενοι πράγματα εἶχόν τε καὶ παρεῖχον τοῖς ἐν τῷ ἄστει. 7, p. 369, 37: Αὐτοὶ μὲν πολλὰ πράγματα εἶχον. Nusquam aliter phrasin, πράγματα ἔχειν, adhibet Xen. K. Π. p. 5, 32. p. 9, 1. p. 129, 33. K. Ἀ. p. 211, 16. Οἰκον. p. 495, 12, atque ita semper solent elegantiores. Quin ipse sic locutus est Epicurus: Τὸ μακάριον καὶ ἄφθαρτον οὔτε αὐτὸ πράγματα ἔχει, οὔτε ἄλλῳ παρέχει. Qui toties ista diversis modis recte semper interpretatur, de N. D. 1, c. 17, 20, 30, de Off. 3, 28, de Divin. 2, 17. Ciceronem non facile mihi persuadebo scripsisse, quae leguntur de Legg. 1, 7: "Nihil curare Deum nec sui nec alieni," neque etiam vicina.

1, 20. Ἐπίχαρμος] Epicharmi trochaico,

Τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τἀγάθ' οἱ θεοί.

(prout recte scriptus legitur apud Stobaeum p. 198, 48,) subjecta mihi nec Socratem decere neque Xenophontem videbantur ad Herod. p. 157. Leguntur illa tamen in Stobaeo Gesneri p. 28, 52. Alter Epicharmi trochaicus,

Ὦ πόνηρε, μὴ τὰ μαλακὰ μώεο· μὴ τὰ σκλήρ' ἔχῃς·

partim legitur in libello Cornuti de N. D. p. 157, ubi μώεο recte vulgatur, olim μόεο scriptum: μῶται tribuit Epicharmo Helladius.

1, 22. τὸ μὲν σῶμα καθαρότητι] καθαριότητι hic arbitror requiri, ubi *mundities* significatur. Ut ἐλεύθερος et ἐλευθέριος, distinguuntur καθαρὸς et καθάριος. Ornatum modestae mulieris Melissa voluit esse καθάριον καὶ ἀφελῆ nutricem, Myia, τὰν ἐπιτηδειοτάταν καὶ καθάριον. vid. Athenaei Menander 14, p. 661, F. Duris 12, p. 542 C. ubi conviviorum memoratur καθαριότης. *munditia* Plauto Menaechm. 2, 3, 4. eidem Cas. 3, 6, 19, *coenare nitide,* est καθαρίως δειπνεῖν, μὴ πολυτελῶς. conf. Athen. 2, p. 65 D, 7, p. 311, 8, p. 359 B. (ubi diversis Comicis eadem tribuuntur,) Pomponii versum apud Nonium in v. Ampliter, et Horat. 3, Carm. 29, 54.—Fabulam Prodici Xenophonteam praeter Ciceronem plures veterum enarrarunt, scriptores etiam ecclesiastici. [Basil. M. vol. 2, p. 177 D.]

1, 24. δὴ ἔσῃ] Ad sententiam ceterasque proximum respondere mihi videtur διαιτήσῃ, id est διαβιώσῃ, vel διάξεις. Hoc sensu verbum veteres etiam adhibuerunt: Herod. p. 175, 98: Aegyptii non potuerunt ἄνευ βασιλείας διαιτᾶσθαι. Thucyd. p. 7, 25. Lysias p. 507, 10: Ἐνιαυτὸν ἐν Πειραιεῖ διῃτῶντο.—Paulo post v. 14, vocem σπάνεως, si abesset, non desiderarem, satis enim erat dixisse, ἐὰν δέ ποτε γένηταί τις ὑποψία, ἀφ᾽ ὧν ἔσται ταῦτα.

1, 27. μετ᾽ ἀληθείας] Hic quoque scripsisse suo more Nostrum opinor, τὰ ὄντα διηγήσομαι· τῶν γὰρ ὄντως (pro ὄντων) ἀγαθῶν. Sic *veri nominis bona* dicuntur Socraticis; quibus τῷ ὄντι significat *vere.*

2, 1. Λαμπροκλέα] Filiorum Socratis natu maximi, cum pater moreretur, adolescentuli, nomen in Epistola Aristippi inter Socraticas 27, p. 57, feliciter restituerunt Leo Allatius, quique hujus errores corrigit T. H. in Addendis ad notata in Lucian. p. 189 B, Praef. p. 33. De tribus Socratis filiis ex duabus uxoribus susceptis vid. Leo All. not. in Epist. Socr. 21, p. 214. Lamprocli mater erat Xanthippe.

Ibid. τοὺς τί ποιοῦντας] Usus requirere videtur, οἵους, vel οὓς τί ποιοῦντας τὸ ὄνομα τοῦτο ἀποκαλοῦσιν.

2, 14. παραιτήσῃ] Haec verba Xenophontis in Zonarae Lex. prostant MS. in v. Παραιτοῦμαι.—τοὺς μὲν θεοὺς παραιτήσῃ συγγνώμονάς σοι εἶναι.

3, 9. τὸν δὲ ἀδελφὸν φῂς] Syllabam hic elisam mihi quidem nexus orationis demonstrat, sic facile restituendam: τὸν δὲ ἀδελφὸν, ὃν φῂς μὲν etc. οὐκ ἐπιχειρεῖς μηχανᾶσθαι, ὅπως σοι ὡς βέλτιστος ᾖ.

3, 16. καὶ κοίτῃ μαλακῇ τιμῆσαι] Siccine vero senes secundum Socratem etiam *in culcita plumea* erant collocandi? In proximis

καὶ λόγων ὑπεῖξαι, probasse Viros doctos suspicor ex Not. in Herodot. p. 140, 84, sed vereor, ut illis alteram, quam ibi posui, suspicionem potuerim adprobare: mihi tamen, fateor, etiam nunc indigna Socrate videntur, quae adscripsi verba. In fabula Prodici voluptatem decebant ista p. 430, 13: *Πῶς ἂν μαλακώτατα καθεύδοις.* Virtutem, quae in illam dicit v. 44: *Ἵνα δὲ καθυπνώσῃς ἡδέως, οὐ μόνον τὰς στρωμνὰς μαλακάς, ἀλλὰ καὶ τὰς κλίνας καὶ τὰ ὑπόβαθρα ταῖς κλίναις παρασκευάζεις.* "Dormire super amphitapa bene molli," Varronis est e Satyra apud Nonium in v. Amphitapae. Eleganter, *καθίζου μαλακῶς*, posuit Aristoph. Equit. 782. Inter cetera luxus instrumenta *μαλακῆς εὐνῆς* meminit Diodor. Sic. t. 2, p. 514, 4, *τάπητες—μαλακώτεροι ὕπνῳ*, congruunt scenae Theocriti Eid. 15, 125. Molles herbas, quibus aevo Saturni incubabant, *μαλακὰς εὐνὰς* laudare poterat in Politico Plato, t. 2, p. 272 A. Sed *κοίτην μαλακὴν* nusquam, opinor, scripsisset Xenophon, nedum hoc loco, ubi ejus mentio mihi quidem, si verum fateri licet, videtur alienissima.

4, 4. *ἐθεάσαντο*] Apud poëtas obvium, in his libris insolens est illud *ἔθεσαν*. Recte mihi H. Stephanus scripsisse videtur: *Οὓς ἐν τοῖς φίλοις ἔθεντο, πάλιν τούτους ἀνατίθεσθαι.* Vim verbi *ἀνατίθεσθαι*, qua hic ponitur, et supra p. 418, 27, tradiderunt et Th. Gataker. A. M. P. c. 29, p. 741, et T. H. ad Hesych. in *Ἀναθέσθαι.*

5, 5. *ἀποδῶται*] Apud veteres *ἀποδίδοσθαι*, non *ἀποδιδόναι*, significat *πωλεῖν*, 'vendere.' In Heroicis Philostrati p. 661, 2, ex Codd. recipi potuerat *ἀποδώσῃ*. *ὅσου ἂν ἀποδῶται* scripserat Theophrastus Stobaei p. 282, 2. conf. R. Dawes Miscell. Crit. p. 240.

6, 7. *καλῶς χρῆσθαι*] Litera scribi malim interserta, *καλῶς χρήσεσθαι.*

Ibid. 11. *ὧν ἐστιν ἀρχὴ τοιάδε τις*] Ista mihi videtur, et Homeri versum, adscripsisse literator aliquis, non Xenophon.

Ibid. 36. *προμνηστρίδας*] *προμνηστρίας* potius cum Platone, Aristophane, ceterisque, scripsisse Nostrum suspicor ad Euripid. Hippol. 589.

7, 6. *Κίριβος*] Certe nomen non fuit Graecum; sed *Κόροιβος* et *Κυρηβίων*. Mox scribendum, *Δημέας ὁ Κολυττεύς*, quamvis *Κολλυτεὺς* in marmoribus antiquis interdum inveniatur. Menon familiam alebat *ἀπὸ χλανιδοποιΐας*—si paulo ante voces sunt Xenophonteae, *καὶ χιτωνίσκοι καὶ χλαμύδες καὶ ἐξωμίδες.* Cum virorum fuerint *χιτωνίσκοι*, mirum cur non potius scripserit, *καὶ χλανίδες καὶ χλαμύδες κ. ἐξ.*

Ibid. 9. *ἐὰν δὲ προστάτης ᾖς*] Patrono vix indigae puellae cives

patronum habebant Aristarchum; voluit Socrates, ut illas opificiis, quibus essent aptae, singulas admoveret Aristarchus, atque ipse illis adesset inspector. Scripserat, ni fallor, Xenophon: *Ἐὰν δ' ἐπιστάτης ᾖς, ὅπως ἐνεργοὶ ὦσιν.* Hoc erat in ea re proprium vocabulum: *τοὺς ἐπιστάτας τῶν δημοσίων ἔργων* Lex Attica memorat apud Aeschin. c. Ctesiph. p. 55, 42. *ποίας ἐργασίας ἐπιστάτης* est in Platon. Protag. p. 302 D. *πραγμάτων ἐπιστάτας* dixit Archippus Com. ap. Harpocrat. in *παλιναίρετος. ἐπιστάτην εἰς τἀργυρεῖα πρίασθαι*, Xenophon Ἀπομν. 2, p. 435, 37. in Oecon. p. 508, 6: *Ἐν τοῖς ἰδίοις ἔργοις ἄν τε ἐπίτροπος ᾖ ὁ ἐφεστηκώς, ἄν τε καὶ ἐπιστάτης.*

10, 3. *εὔνουν καὶ παράμονον*] Hoc vereor ut Graecis fuerit in usu: *παραμόνιμον* hic usitato more scripsisse videtur Xenophon, ut scripsit alibi.

Lib. III.

3, 3. *οὐκ ἐμὸν οἶμαι τὸ ἔργον εἶναι*] Hac in formula minus placet articulus, et legendum puto, *ἀλλὰ τοῦτο μὲν, ἔφη, οὐκ ἐμὸν οἶμαί γε ἔργον εἶναι.*

Ibid. 9. *καὶ γὰρ ἐν νόσῳ* etc.] Eadem, verbis tamen diversis usus, tradiderat in K. Π. 1, p. 19. 7, leguntur que talia in his Socraticis longe plurima, eorum similia, quae prostant in K. Π. nec tamen iisdem verbis narrata. Et crederemus, Xenophontem sua ipsius, quae dederat in Hist. Graeca, centena continua in Agesilai encomio transscripsisse? aut Apologiam scripsisse Socratis, in qua nihil alicujus inveniatur momenti, quod non legatur in his commentariis?

Ibid. 13. *οὔτε εὐφωνίᾳ*] Ad civitatis *εὐανδρίαν*, hic Socrati laudatam, nihil facit *εὐφωνία*, hinc, nisi egregie fallor, alienissima. Scioli legimus, opinor, correctionem: fac scriptum una litera minus *εὐφυίᾳ*. Vix dubito, quin dederit Xenophon: *Οὔτε εὐφυίᾳ τοσοῦτον διαφέρουσιν Ἀθηναῖοι τῶν ἄλλων, οὔτε σωμάτων μεγέθει καὶ ῥώμῃ, ὅσον φιλοτιμίᾳ.* Dicuntur quidem *εὐφυεῖς τὰ σώματα καὶ τὰς ψυχὰς* Platoni de Rep. 3, p. 410 A, aliisque; eximie tamen sic vocantur *ingeniosi*, *εὐφυεῖς καὶ—ἐπὶ πάντα τὰ λεγόμενα ὥσπερ ἐπιπτόμενοι*, Platoni de Rep. 2, p. 365 A. Hac virtute gentes omnes superare Graeci vere dicuntur Philoni Byblio ap. Euseb. Praep. 2, p. 39 D: *Ἕλληνες, εὐφυΐᾳ πάντας ὑπερβαλλόμενοι.* Ceteris etiam Graecis *εὐφυΐᾳ* praestabant Athenienses: quos scribit Isocrates in Panegyr. p. 47 B: *Ὑπὸ πάντων ὁμολογουμένους—πρὸς τὰς τέχνας εὐφυεστάτους ὄντας.* in Areopag. p. 155 A: *Ἐπίσταμαι—τὴν ἡμετέραν χώραν ἄνδρας καὶ τρέφειν καὶ φέρειν δυναμένην, οὐ μό-*

νον πρὸς τὰς τέχνας εὐφυεστάτους, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀνδρίαν καὶ πρὸς ἀρετὴν διαφέροντας. Ultima Socraticis similia, vel sola, correctionem doctis hominibus commendassent.

4, 5. ἐξευρίσκηται] Scribendum: Ἐξευρίσκῃ τε καὶ προαιρῆται. In talibus activa verbi forma semper usurpatur, nec convenit media.

5, 7. ἀνερεθισθῆναι τῆς] Nisi scribatur τῇ ἀρχαίᾳ ἀρετῇ etc. Leunclavio, mihi quoque, hic requiri videtur praepositio, ὑπὸ τῆς ἀρχαίας ἀρετῆς· in K. Ἀ. 6, p. 228, 21, Cleandrus dicitur ὑπὸ τοῦ Δεξίππου ἀνερεθιζόμενος. Graece quidem dicitur, Θηβαίων ἡσσᾶσθαι· κρεισσόνων νικᾶσθαι· καίεσθαι τινός. nec tamen in quibusvis Ellipsis ista locum invenit.

Ibid. 26. τί δέ γε; ἐκεῖνο] Suo more hic quoque scripserat Xenophon: Τί δέ; καὶ ἐκεῖνο ἀκήκοας, ὅτι etc.

6, 3. ἀποκρύψῃ] Hic omnino marginis est lectio probanda, μὴ τοίνυν ἀποκρύψῃς. Dicitur quidem ἐρῶ καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι· sed non item, μὴ ἀποκρύψῃ.

Ibid. 11. ὥστε καὶ ἅπτεσθαι] Mea quidem sententia defendi nequit: totidem paene literis scribendum puto, ὥστε κλέπτεσθαι τὰ ἐκ τῆς χώρας. Stephano placuit ἁρπάζεσθαι· alterum propius accedit literas vulgatas: infra 4, p. 462, 41: Ἐὰν δὲ κλέπτῃ τε καὶ ἁρπάζῃ τὰ τούτων (τῶν πολεμίων). Saepius ista duo junguntur, ut *rapere* et *clepere* Varroni et Ciceroni. Congruit hoc Platonis, alio tamen sensu positum, de Rep. 1, t. 2, p. 334 A: Στρατοπέδου φύλαξ ἀγαθὸς, ὅσπερ καὶ τὰ τῶν πολεμίων κλέψαι etc. De custodibus loquitur et Socrates.

8, 1. μή πη ὁ λόγος ἐπαλλαχθῇ] Prorsus in talibus insolens cum videatur ἐπαλλαχθῇ, et nusquam inveniatur, contra *vellicare aliquem verbis* saepe dicatur Atticis, etiam Platoni, σπαράττειν τινὰ λόγῳ, suspicor hic legendum, μή πη ὁ λόγος σπαραχθῇ.

9, 5. ἄλλο ἄν τι τούτων οὐδὲν προελέσθαι] Sollicite caverunt editores, ut literae legerentur distractae, ἄν τι, quae fuerant in unam voculam ex more scribendi Xenophonteo jungendae, ἄλλο ἀντὶ τούτων οὐδὲν προελέσθαι. Non tantum cum ἑλέσθαι et αἱρεῖσθαι, sed jungit et praepositionem ἀντὶ cum προαιρεῖσθαι et προελέσθαι. Ἀπομν. 2, p. 440, 39: Θάνατον ἀντ' αὐτοῦ προαιρετέον. 4, p. 471, 22: Ἀντὶ τῶν ὠφελούντων τὰ βλάπτοντα προαιρεῖσθαι. et p. 476, 21. Lucianus Timon. p. 121: Χρῆν σε ἀντὶ τῆς πενίας προαιρεῖσθαι.

10, 8. τῶν δὲ νενικηκότων εὐφραινομένων] A vicinis literis facile absorptam voculam restituendam omnino censeo, ut legatur, τῶν δὲ νενικηκότων ἐξ εὐφραινομένων ὄψις μιμητέα. p. 454, 32: Ἐκ πολ-

λῶν, inquit, συναγαγόντες τὰ ἐξ ἑκάστου κάλλιστα, οὕτως ὅλα τὰ σώματα καλὰ ποιεῖτε φαίνεσθαι.

11, 4. *ἐάν τις. ἔφη, φίλος*] Scribendum puto, ὃ ἄν τις, ἔφη, φίλος —εὖ ποιεῖν ἐθέλῃ, οὗτός μοι βίος ἐστί. Sic paulo post legitur, ὅ, τι ἂν—ἐμπέσῃ, τούτῳ τροφῇ χρῶνται. quae cum Aeliani verbis apte comparat I. Perizon. V. H. 1, c. 2.

12, 4. *καὶ διὰ ταῦτα τόν τε λ.*] Voces, διὰ ταῦτα, ex versu praecedente male repetitae videntur et delendae.

13, 1. *'Ακουμενὸς ἔφη*] Nihil interest, scribaturne 'Ακουμενὸς, ἔφη, —διδάσκει· an, 'Ακουμενὸν ἔφη—διδάσκειν. Sed in ista palaestra nobili medico Acumeno suus hic locus omnino relinquendus est. Phaedrus Platonis t. 3, p. 227 A, ad Socratem: Τῷ σῷ, ait, καὶ ἐμῷ ἑταίρῳ πειθόμενος 'Ακουμενῷ κατὰ τὰς ὁδοὺς ποιοῦμαι τοὺς περιπάτους. Pater fuit Eryximachi medici. Phaedro Socrates, p. 268 A: Τῷ ἑταίρῳ σου 'Ερυξιμάχῳ, ἢ τῷ πατρὶ αὐτοῦ 'Ακουμενῷ. Hunc Eryximachum τὸν 'Ακουμενοῦ memorat et in Sympos. Plato t. 3, p. 176 B, et in Protagora, t. 1, p. 315 C. 'Ακουμενοῦ bis meminit Andocides de Myst. p. 3, v. 32, 34, 'Ακουμενὸν τὸν μαθόντα τὰ ἰατρικὰ, in Epist. Socratica Xenophontis 14, p. 31, 19 feliciter Leo Allatius restituit p. 185, his nostris etiam usus ex Xenoph. Henrico tamen Stephano de Acumeno agenti jam dudum adhibitis Annot. in Platon. p. 64 A.

Ib. 6. *ὡς παρετάθη μακρὰν ὁδὸν πορευθεὶς*] Olim suspicabar παρείθη scribendum: Hesych. Παρείθη, παρελύθη, etc. ut fessus de via senex in Eurip. Phoen. Κόπῳ, inquit, παρεῖμαι. Nunc vulgatam lectionem servandam puto: vid. Casaubonus et D. Ruhnkenius in Timaei Lex. p. 140.

14, 7. *ἔλεγε δὲ καὶ ὡς τὸ εὐωχεῖσθαι*] Dixeratne forte Socrates: Ὡς τὸ ὀχεῖσθαι ἐν τῇ 'Αθηναίων γλώττῃ ἐσθίειν καλοῖτο· τὸ δὲ εὖ προσκεῖσθαι etc. Sed ne Graeci quidem Etymologi, quantum memini, memorant hoc sensu verbum ὀχεῖσθαι, saepius ὀχὴν, *cibum.* Eustath. in Il. B, p. 212, 37: 'Αχαιοὶ τὴν τροφὴν ὀχὴν λέγουσιν ὀξυτόνως. quae non debentur Athenaeo, qui l. 8, p. 363 B: Τὰς Εὐωχίας, ait, ἐκάλουν οὐκ ἀπὸ τῆς ὀχῆς, ἥ ἐστι τροφὴ, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ κατὰ ταῦτα εὖ ἔχειν.

Lib. IV.

1, 1. *καὶ εἰ*] Voculas censuissem invertendas, nisi καὶ εἰ interdum poneretur pro *etsi:* quo modo Callim. h. in Delum v. 129: Καὶ εἰ μέλλοιμι—ἔρρειν. Longinus π. Ὕ. s. 34, 4: Τὰ θατέρου καλὰ, καὶ εἰ πολλὰ, ὅμως ἀμεγέθη. Hujusmodi exempla perpauca reperientur in veterum scriptis.—Paulo post v. 3, scribendum puto: Φανερὸν εἶ-

ναι, ὅτι οὐδὲν ὠφελιμώτερον ἦν, pro διότι. Minime tamen ignoro, quam frequenter ab aliis διότι ponatur pro ὅτι.

2, 2. *βουλόμενος κινεῖν τὸν Εὐθύδημον*] Velut aculeo *pungere volens Euthydemum: piquer* Gallis. A Xenophonte sumsit, ut alia permulta, Dion Chrys. Or. 2, p. 19 C: Ὅμως δὲ κινεῖν αὐτὸν βουλόμενος. Vel hinc liquet, non sane mutandum cum Casaubono, quod legitur Or. 4, p. 71 C: Εἴπως δύναιτο κινηθεὶς ἀπὸ τοῦ τύφου καὶ τῆς δόξης μικρόν τι ἀνανεῦσαι.

2, 8. *συνῆξας*] Si lectio marginis Ed. Steph. est ex libris scriptis, συνῆχας praeferrem. Semel tamen in Aristophaneis legitur Ἀπῆξας, Ran. v. 471, apud Thucyd. προσῆξαν, p. 162, 28. Sed nihil horum invenietur, ut arbitror, in Xenophonteis. προήχασι dat Demosthenes p. 200, 33. Thom. M. Εἰσῆχε κάλλιον, ἢ εἰσαγήοχεν. ad quem p. 4, 6, apta dedit Cl. Witterus.

2, 11. *καὶ οὐχ οἷόν τε γε*] Has voculas sic non jungebant οἷόν τέ γε. Scriberem potius: Καὶ οὐχ οἷόν τε καὶ ἄνευ δικαιοσύνης ἀγαθὸν πολίτην γενέσθαι· "Et ne fieri quidem potest, ut quis absque justitia vel bonus sit civis."

2, 29. *ὅσαι ἐὰν*] More Xenophontis scribendum, ὅσαι ἂν—πολεμήσωσιν.

3, 12. *τὰ συμφέροντα προνοεῖσθαι ὑπὲρ τῶν μελλόντων*] Legendum utique, περὶ τῶν μελλόντων, *de rebus futuris.*—Paulo post 3, 13, ante ista, ὅτι δέ γε ἀληθῆ λέγω, mihi quidem nonnulla videntur excidisse.

3, 16. *κατὰ δύναμιν ἱεροῖς θεοὺς ἀρέσκεσθαι*] Sic versum interpretabatur Hesiodi, cujus erat laudator secundum l. 1, 2, 3: Καδδύναμιν ἔρδειν ἱέρ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν. Est illud ἀρέσκεσθαι, idem paene significans ac ἱλάσκεσθαι, hoc sensu rarissimum apud veteres; hinc tamen a Sophistis transsumtum: alia structura scripsit in Oecon. p. 484, 26, θεοῖς ἐξαρέσκεσθαι θύοντας· et p. 485, 32.

4, 5. *φασὶ δέ τινες*] Mihi quoque dudum fuerat visum, quod sibi videri scribebat ante hos annos aliquot Cl. Ruhnken. "Istam parenthesin turpe nugatoris esse emblema."—In v. praecedenti Interpretes minus attenderunt vim verbi διδάξασθαι in σκυτέα διδάξασθαι τινὰ, ἢ τέκτονα, ἢ χαλκέα. Significat in his: "Mittere ad artifices, a quibus in his artibus quis erudiatur; mittere docendum, vel commendare praeceptori" dicitur διδάξασθαι. Horatii pater (Serm. I. Ecl. 6, 76) "puerum est ausus Romam portare docendum artes," non artes filium ἐδίδαξε, *docuit*, sed ἐδιδάξατο. Socrates Xenophontis quae noverat discipulos ἐδίδασκεν· ὅτου δὲ αὐτὸς ἀπειρότερος εἴη, πρὸς τοὺς ἐπισταμένους ἦγεν αὐτούς. atque adeo haec

illos ἐδιδάξατο, *ab aliis doceri curabat.* Moris Attici studiosissimus Sophista, Aristides t. 1, p. 76, *filios*, inquit, *Aesculapius* Οὐκ ἐδιδάξατο τὴν τέχνην ἰατρικὴν, ἀλλ' ἐδίδαξεν αὐτός. Vel ex hoc loco totum hoc genus intelligi posset. Simili significatu nonnunquam adhibentur verba media Γράψασθαι· Κατασκευάσασθαι· Καταδικάσασθαι, et pauca alia.

Ibid. 6. ἔτι σὺ—ἐκεῖνα τὰ αὐτὰ λέγεις] Ubi hominis superbi dictum hinc enarrat Dion Chrys. Or. 3, p. 40 C, vulgatur: Πάλιν σὺ ταῦτα Σώκρατες; καὶ ὅς γελάσας· ἔφη, καὶ περὶ τῶν αὐτῶν· duabus voculis interjectis scripserat Dion: Πάλιν σὺ ταὐτὰ ταῦτα (*eadem illa*, ut p. 229 A, ταὐτὰ δὲ ταῦτα εὑρήσετε·) Σώκρατες; καὶ ὃς γελάσας, ἀλλ', ἔφη, περὶ τῶν αὐτῶν. sic enim Socrates ap. Xenoph.: Οὐ μόνον ἀεὶ τὰ αὐτὰ λέγω, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν.

Ibid. 19. πρῶτον νομίζεται τοὺς θεοὺς σέβειν] Recte H. Steph. rejicit Stobaei lectionem, θεοὺς εὐσεβεῖν· neque enim sic loquebantur isti veteres: sed hic quoque scribi potuit: Πρῶτον νομίζεται τὸ, τοὺς θεοὺς εὖ σέβειν.

7, 5. τὸ δὲ μέχρι τούτου ἀστρονομίαν μανθάνειν, μέχρι τοῦ] Prorsus superfluae voces μέχρι τούτου nocent orationi, et debentur aberranti ad vicina librario. Scripserat, ni fallor, τὸ δὲ ἀστρονομίαν μανθάνειν μέχρι τοῦ—γνῶναι. sic scribit § 4 et alibi.—Ex hac autem parte dictorum Socratis praesertim, ex Epistola Xenophontis ad Aeschinem, servata Stobaeo p. 467, ex Ciceron. Tuscul. 5, c. A, ex notatis Davisio in Tusc. 3, c. A, in Academ. 1, c. A, et aliunde liquet, quam multa Socratem Plato fecerit dicentem, de quibus veracissimi Xenophontis Socrates se disseruisse negaret. Inprimis relegantur A. Gellio ex iis tradita, "Qui de Xenophontis Platonisque vita et moribus exquisitissime scripsere, N. A. 14, c. 3, ubi, quod Xenophon, inquit,—negat Socratem de coeli atque naturae causis rationibusque umquam disputavisse, et ne disciplinas quidem ceteras,—quae ad bene beateque vivendum non pertinerent, aut attigisse aut comprobasse; idcircoque turpiter eos mentiri dicit, qui dissertationes istiusmodi Socrati attribuerent: hoc autem, inquiunt, Xenophon quum scripsit, Platonem videlicet notavit." Platonem saepe notasse Xenophontem dubio vacat, cujus semel duntaxat in scriptis meminit inter Socratis discipulos 3, 6.

INDEX NOMINUM.

INDEX GRAECUS SCHNEIDERI

CORRECTUS ET AUCTUS.

---

retro dat, eundemque gestum repetit. Haec avis natura et mores mirabiles antiquitatem rudem in admirationem rei raptam eo adegit, ut virium aliquid extraordinariarum inesse illi et corpori ejus crederent, eamque adeo ad usum pelliciendorum hominum ad amorem adhiberent. Avem scilicet rotae quatuor radios habenti illigabant atque ita rotam variis cum incantationibus versabant. Hinc ipsa rota nomine aviculae appellata fuit. Hinc ἕλκειν ἴυγγα ἐπί τινα (torquere, glomerare, agere. *Tortus rhombus* Ovid. Amor. 1, 8, 7, *retro solvere turbinem* Horat. Epod. 17, 7. Sturz.) atque omnino illiciorum genus omne ita vocabant. Locus antiquissimus de usu rotae hujus et avis in re amatoria est Pindari Pyth. 4, 380: Ποικίλαν ἴυγγα τετράκναμον Ὀλυμπόθεν ἐν ἀλύτῳ ζεύξαισα κύκλῳ μαινάδ' ὄρνιν Κυπρογένεια φέρεν πρῶτον ἀνθρώποισι, ubi schol.: Ἴυγξ ὄρνεον πεποικιλμένον τῇ τριχώσει, μακροτράχηλον, γλῶσσαν ἔχον ἐπὶ πολὺ ἐκτεταμένην, πυκνῶς περιστρεφόμενον καὶ περιδινοῦν τὸν τράχηλον. τοῦτο τὸ ὄρνεον δοκοῦσιν αἱ φαρμακίδες εὐθετεῖν αὐταῖς εἰς τὰς ἐρωτικὰς ἐπῳδάς· λαμβάνουσαι γὰρ αὐτὸ δεσμεύουσιν ἐκ τροχοῦ τινός, ὃν περιρομβοῦσιν ἅμα ἐπᾴσουσαι· οἱ δέ φασιν ὅτι τὰ ἔντερα αὐτοῦ ἐξελκύσασαι καθάπτουσι τῷ τροχῷ. Aeschyli Pers. 993. Deinde Theocritus Idyll. 2, 17. apparatum istum copiosius enarrat, et rotam ῥόμβον χάλκεον dicit. Trocho etiam fila magica inducta versabant, ut ait Lucanus 6, 460: Traxerunt torti magica vertigine fili. Recentiores magi strophalum Hecaticum appellarunt seu sphaerica seu triangulari forma, de quo vide Tiedemann de magicarum artium origine p. 69. Omissis locis veterum scriptorum multis, ubi iynx metaphorice dicitur de amoris illiciis aut partis alicujus, velut oculorum, pulcritudine ad amorem invitante, unum Plutarchi locum excitabo de Sera Numinis Vindicta p. 109. ed. Wyttenb. ubi Thespesium, animo loca inferna peragrantem et reverti volentem, subito virga tangit, quo melius singula recordaretur: Καί τι ῥαβδίον, ὥσπερ οἱ ζωγράφοι, διάπυρον προσάγειν—αὐτὸν δὲ ὥσπερ ὑπὸ σύριγγος ἐξαίφνης σπασθέντα πνεύματι νεανικῷ σφόδρα καὶ βιαίῳ τῷ σώματι προσπεσεῖν etc. Ubi miror Wyttenbachium non vidisse legendum esse ὑπ' ἴυγγος, sed longe alia cogitasse. Nec potest vulgari lectioni succurrere locus ex Lexico MSto positus in Biblioth. Coisliniana p. 492. ἴυγξ σύριγξ μονοκάλαμος, καὶ ὄρνεον, ᾠδὴ καὶ πειθώ. Id enim docere voluit auctor, ab avis voce fistulae etiam genus, una arundine compositum, dici iyngem. Vocem avis Aristoteles H. A. 2, 12. exprimit verbo τρίζειν; sed Aelianus 6, 19. vocem cum sono tibiae transversae comparat, atque hanc ipsam veteres ab ave iynga dixisse videntur. Nec magis in loco Plutarchi virgam candentem pictorum explicavit Wyttenbachius, qua scilicet pictores ceram picturis inductam inussisse atque ita picturas encaustas absolvisse videntur. Hic ex tota antiquitate unus est locus, qui artificii istius rationem aliquatenus non explicet, sed arguat tantum.

ἰχνεύω, investigo 3, 11, 9.

καθαρειότης, mundities 2, 1, 22.

καθηγεῖσθαι, initium vel priorem facere 2, 3, 15.

καθήκειν, pertinere, de loco 3, 5, 25.

καθίζειν εἰς, sedere apud 4, 2, 1. καθίζειν κλάοντας 2, 1, 12. lacrimare facere.

καθιστάναι, facere, constituere δεσπότην ἑαυτοῦ 1, 5, 6. κυβερνᾶν κατασταθεὶς 1, 7, 3. ἡ βουλὴ καθίσταται 3, 5, 20. καθεστῶτες νόμοι, leges receptae 1, 2, 9. καθεστῶσα πολιτεία, forma civitatis stabilita ibid.

καθορᾶν τι, intueri 4, 7, 7.

καθυπέρτερος τῶν ἀντιπάλων, superior, victor, 4, 6, 14.

καθυπνοῦν, dormire, quiescere 2, 1, 30.

καὶ, καὶ πολλὰ, 3, 8, 4. καὶ τί, 1, 3, 10, 11. 3, 9, 12. καὶ—οὐ, 4, 5, 9. καὶ μάλα, 4, 2, 15. καὶ μὴν 3, 4, 8; 12, 2. καὶ μὴν—γε, 1, 6, 3, 8. 2, 3, 10. 3, 12, 3, 4. καὶ ταῦτα 1, 4, 8. 3, 7, 2. seq. gen. abs. 2, 3, 1. καίτοι 2, 4, 5. καίτοι γε 1, 2, 3. 4, 2, 7. καίτοι —γε 1, 6, 11. 2, 3, 15. 4, 7, 5.

καινὸς, novus. καινὰ δαιμόνια 1, 1, 1. οὐδὲν καινότερον 1, 1, 3. οὐδὲν καινὸν 2, 3, 10. καινόν τι 4, 4, 6.

[καιρός. ἐν καιρῷ τῆς ἡλικίας Apol. 7. commodo aetatis tempore.]

κακία, corruptio, pessundatio 3, 5, 17. causa vitiorum et malorum, opp.

Clarendon Press, Oxford.

SELECT LIST OF STANDARD WORKS.

1. STANDARD LATIN WORKS.

Avianus. *The Fables.* Edited, with Prolegomena, Critical Apparatus, Commentary, &c., by Robinson Ellis, M.A., LL.D. 8vo. 8s. 6d.

Catulli Veronensis *Liber.* Iterum recognovit, Apparatum Criticum Prolegomena Appendices addidit, R. Ellis, A.M. 8vo. 16s.

Catullus, *a Commentary on.* By Robinson Ellis, M.A. *Second Edition.* 8vo. 18s.

Cicero. *De Oratore Libri Tres.* With Introduction and Notes. By A. S. Wilkins, Litt.D. 8vo. 18s.

Also, separately,

Book I. 7s. 6d. Book II. 5s. Book III. 6s.

—— *Philippic Orations.* With Notes. By J. R. King, M.A. *Second Edition.* 8vo. 10s. 6d.

—— *Pro Milone.* Edited by A. C. Clark, M.A. 8vo. 8s. 6d.

Cicero. *Select Letters.* With English Introductions, Notes, and Appendices. By Albert Watson, M.A. *Fourth Edition.* 8vo. 18s.

Horace. With a Commentary. By E. C. Wickham, D.D. *Two Vols.*

Vol. I. The Odes, Carmen Seculare, and Epodes. *Third Edition.* 8vo. 12s.

Vol. II. The Satires, Epistles, and De Arte Poetica. 8vo. 12s.

Juvenal. *Thirteen Satires.* Edited, with Introduction and Notes, by C. H. Pearson, M.A., and Herbert A. Strong, M.A., LL.D. *Second Edition.* Crown 8vo. 9s.

Manilius. *Noctes Manilianae; sive Dissertationes in Astronomica Manilii. Accedunt Coniecturae in Germanici Aratea.* Scripsit R. Ellis. Crown 8vo. 6s.

Merry. *Selected Fragments of Roman Poetry.* Edited, with Introduction and Notes, by W. W. Merry, D.D. Crown 8vo. 6s. 6d.

Ovid. *P. Ovidii Nasonis Ibis.* Ex Novis Codicibus edidit, Scholia Vetera Commentarium cum Prolegomenis Appendice Indice addidit, R. Ellis, A.M. 8vo. 10s. 6d.

—— *P. Ovidi Nasonis Tristium Libri V.* Recensuit S. G. Owen, A.M. 8vo. 16s.

Persius. *The Satires.* With a Translation and Commentary. By John Conington, M.A. Edited by Henry Nettleship, M.A. *Third Edition.* 8vo. 8s. 6d.

Plautus. *Rudens.* Edited, with Critical and Explanatory Notes, by E. A. Sonnenschein, M.A. 8vo. 8s. 6d.

Quintilian. *Institutionis Oratoriae Liber Decimus.* A Revised Text, with Introductory Essays, Critical Notes, &c. By W. Peterson, M.A., LL.D. 8vo. 12s. 6d.

Rushforth. *Latin Historical Inscriptions, illustrating the History of the Early Empire.* By G. McN. Rushforth, M.A. 8vo. 10s. *net.*

Tacitus. *The Annals.* Edited, with Introduction and Notes, by H. Furneaux, M.A. 2 Vols. 8vo.
Vol. I, Books I–VI. 18s.
Vol. II, Books XI–XVI. 20s.

—— *De Germania.* By the same Editor. 8vo. 6s. 6d.

—— *Dialogus de Oratoribus.* A Revised Text, with Introductory Essays, and Critical and Explanatory Notes. By W. Peterson, M.A., LL.D. 8vo. 10s. 6d.

Virgil. *With an Introduction and Notes.* By T. L. Papillon, M.A., and A. E. Haigh, M.A. 2 vols. Crown 8vo. Cloth, 6s. each; *stiff covers* 3s. 6d. each.

Also sold in parts, as follows—*Bucolics* and *Georgics*, 2s. 6d. *Aeneid*, in 4 parts, 2s. each.

King and Cookson. *The Principles of Sound and Inflexion, as illustrated in the Greek and Latin Languages.* By J. E. King, M.A., and Christopher Cookson, M.A. 8vo. 18s.

—— *An Introduction to the Comparative Grammar of Greek and Latin.* Crown 8vo. 5s. 6d.

Lindsay. *The Latin Language.* An Historical Account of Latin Sounds, Stems and Flexions. By W. M. Lindsay, M.A. Demy 8vo. 21s.

Nettleship. *Lectures and Essays on Subjects connected with Latin Scholarship and Literature.* By Henry Nettleship, M.A. Crown 8vo. 7s. 6d.

—— *Second Series*, edited by F. J. Haverfield, with Memoir by Mrs. Nettleship. Crown 8vo. 7s. 6d.

Nettleship. *Ancient Lives of Vergil.* 8vo, sewed, 2s.

—— *Contributions to Latin Lexicography.* 8vo. 21s.

Sellar. *Roman Poets of the Augustan Age.* By W. Y. Sellar, M.A.; viz.

I. Virgil. *New Edition.* Crown 8vo. 9s.

II. Horace and the Elegiac Poets. With a Memoir of the Author by Andrew Lang, M.A., and a Portrait. 8vo. 14s.

—— *Roman Poets of the Republic. Third Edition.* Crown 8vo. 10s.

Wordsworth. *Fragments and Specimens of Early Latin.* With Introductions and Notes. By J. Wordsworth, D.D. 8vo. 18s.

2. STANDARD GREEK WORKS.

Chandler. *A Practical Introduction to Greek Accentuation*, by H. W. Chandler, M.A. *Second Edition.* 10*s.* 6*d.*

Farnell. *The Cults of the Greek States. With Plates.* By L. R. Farnell, M.A.

Vols. I and II. 8vo. 32*s.* *net.*
Volume III *in Preparation.*

Haigh. *The Attic Theatre.* A Description of the Stage and Theatre of the Athenians, and of the Dramatic Performances at Athens. By A. E. Haigh, M.A. 8vo. 12*s.* 6*d.*

Head. *Historia Numorum:* A Manual of Greek Numismatics. By Barclay V. Head. Royal 8vo, half-bound, 2*l.* 2*s.*

Hicks. *A Manual of Greek Historical Inscriptions.* By E. L. Hicks, M.A. 8vo. 10*s.* 6*d.*

King and Cookson. *The Principles of Sound and Inflexion, as illustrated in the Greek and Latin Languages.* By J. E. King, M.A., and Christopher Cookson, M.A. 8vo. 18*s.*

Liddell and Scott. *A Greek-English Lexicon,* by H. G. Liddell, D.D., and Robert Scott, D.D. *Seventh Edition, Revised and Augmented throughout.* 4to. 1*l.* 16*s.*

Monro. *Modes of Ancient Greek Music.* By D. B. Monro, M.A. 8vo. 8*s.* 6*d.* *net.*

Paton and Hicks. *The Inscriptions of Cos.* By W. R. Paton and E. L. Hicks. Royal 8vo, linen, with Map, 28*s.*

Smyth. *The Sounds and Inflections of the Greek Dialects* (Ionic). By H. Weir Smyth, Ph.D. 8vo. 24*s.*

Thompson. *A Glossary of Greek Birds.* By D'Arcy W. Thompson. 8vo, buckram, 10*s.* *net.*

Veitch. *Greek Verbs, Irregular and Defective.* By W. Veitch, LL.D. *Fourth Edition.* Crown 8vo. 10*s.* 6*d.*

Wright. *Golden Treasury of Ancient Greek Poetry.* By R. S. Wright, M.A. *Second Edition.* Revised by Evelyn Abbott, M.A., LL.D. Extra fcap. 8vo. 10*s.* 6*d.*

Aeschinem et Isocratem, *Scholia Graeca in.* Edidit G. Dindorfius. 8vo. 4*s.*

Aeschylus. *In Single Plays.* With Introduction and Notes, by Arthur Sidgwick, M.A. *Third Edition.* Extra fcap. 8vo. 3*s.* each.

I. Agamemnon.
II. Choephoroi.
III. Eumenides.
IV. Prometheus Bound. With Introduction and Notes, by A. O. Prickard, M.A. *Third Edition.* 2*s.*

Aeschyli *quae supersunt in Codice Laurentiano quoad effici potuit et ad cognitionem necesse est visum typis descripta edidit* R. Merkel. Small folio. 1*l.* 1*s.*

Aeschylus: *Tragoediae et Fragmenta,* ex recensione Guil. Dindorfii. *Second Edition.* 8vo. 5*s.* 6*d.*

—— *Annotationes* Guil. Dindorfii. Partes II. 8vo. 10*s.*

Apsinis et Longini *Rhetorica.* E Codicibus mss. recensuit Joh. Bakius. 8vo. 3*s.*

Aristophanes. *A Complete Concordance to the Comedies and Fragments.* By H. Dunbar, M.D. 4to. 1*l.* 1*s.*

—— *Comoediae et Fragmenta*, ex recensione Guil. Dindorfii. Tomi II. 8vo. 11*s.*

—— *Annotationes* Guil. Dindorfii. Partes II. 8vo. 11*s.*

—— *Scholia Graeca* ex Codicibus aucta et emendata a Guil. Dindorfio. Partes III. 8vo. 1*l.*

—— *In Single Plays.* Edited, with English Notes, Introductions, &c., by W. W. Merry, D.D. Extra fcap. 8vo.

The Acharnians. *Third Edition*, 3*s.*
The Birds. 3*s.* 6*d.*
The Clouds. *Third Edition*, 3*s.*
The Frogs. *Second Edition*, 3*s.*
The Knights. *Second Edition*, 3*s.*
The Wasps. 3*s.* 6*d.*

Aristotle. Ex recensione Im. Bekkeri. Accedunt Indices Sylburgiani. Tomi XI. 8vo. 2*l.* 10*s.*

The volumes (except Vols. I and IX) may be had separately, price 5*s.* 6*d.* each.

—— *Ethica Nicomachea*, recognovit brevique Adnotatione critica instruxit I. Bywater. 8vo. 6*s.*

Also in crown 8vo, paper cover, 3*s.* 6*d.*

—— Contributions to the Textual Criticism of the Nicomachean Ethics. By I. Bywater. 2*s.* 6*d.*

—— Notes on the Nicomachean Ethics. By J. A. Stewart, M.A. 2 vols. 8vo. 32*s.*

—— *The Politics*, with Introductions, Notes, &c., by W. L. Newman, M.A. Vols. I and II. Medium 8vo. 28*s.*

—— *The Politics*, translated into English, with Introduction, Marginal Analysis, Notes, and Indices, by B. Jowett, M.A. Medium 8vo. 2 vols. 21*s.*

Aristotle. *Aristotelian Studies.* I. On the Structure of the Seventh Book of the Nicomachean Ethics. By J. C. Wilson, M.A. 8vo, stiff covers, 5*s.*

—— *The English Manuscripts of the Nicomachean Ethics, described in relation to Bekker's Manuscripts and other Sources.* By J. A. Stewart, M.A. (Anecdota Oxon.) Small 4to. 3*s.* 6*d.*

—— *On the History of the process by which the Aristotelian Writings arrived at their present form.* By R. Shute, M.A. 8vo. 7*s.* 6*d.*

—— *Physics.* Book VII. Collation of various MSS.; with Introduction by R. Shute, M.A. (Anecdota Oxon.) Small 4to. 2*s.*

Choerobosci *Dictata in Theodosii Canones, necnon Epimerismi in Psalmos.* E Codicibus mss. edidit Thomas Gaisford, S.T.P. Tomi III. 8vo. 15*s.*

Demosthenes. Ex recensione G. Dindorfii. Tomi IX. 8vo. 2*l.* 6*s.*

Separately—
Text, 1*l.* 1*s.* Annotations, 15*s.*
Scholia, 10*s.*

Demosthenes and Aeschines. The Orations of Demosthenes and Aeschines on the Crown. With Introductory Essays and Notes. By G. A. Simcox, M.A., and W. H. Simcox, M.A. 8vo. 12*s.*

Demosthenes. *Orations against Philip.* With Introduction and Notes, by Evelyn Abbott, M.A., and P. E. Matheson, M.A.

Vol. I. Philippic I. Olynthiacs I–III. Extra fcap. 8vo. 3*s.*
Vol. II. De Pace, Philippic II. De Chersoneso, Philippic III. Extra fcap. 8vo. 4*s.* 6*d.*

Euripides. *Tragoediae et Fragmenta*, ex recensione Guil. Dindorfii. Tomi II. 8vo. 10*s.*

Euripides. *Annotationes* Guil. Dindorfii. Partes II. 8vo. 10s.

—— *Scholia Graeca*, ex Codicibus aucta et emendata a Guil. Dindorfio. Tomi IV. 8vo. 1*l.* 16*s.*

Hephaestionis *Enchiridion*, *Terentianus Maurus, Proclus, &c.* Edidit T. Gaisford, S.T.P. Tomi II. 10*s.*

Heracliti *Ephesii Reliquiae.* Recensuit I. Bywater, M.A. Appendicis loco additae sunt Diogenis Laertii Vita Heracliti, Particulae Hippocratei De Diaeta Lib. I., Epistolae Heracliteae. 8vo. 6*s.*

Herodotus. *Books V and VI*, Terpsichore and Erato. Edited, with Notes and Appendices, by Evelyn Abbott, M.A., LL.D. 8vo, with two Maps, 10*s.* 6*d.*

Homer. *A Complete Concordance to the Odyssey and Hymns of Homer;* to which is added a Concordance to the Parallel Passages in the Iliad, Odyssey, and Hymns. By Henry Dunbar, M.D. 4to. 1*l.* 1*s.*

—— *A Grammar of the Homeric Dialect.* By D. B. Monro, M.A. 8vo. *Second Edition.* 14*s.*

—— *Ilias*, ex rec. Guil. Dindorfii. 8vo. 5*s.* 6*d.*

—— *Scholia Graeca in Iliadem.* Edited by W. Dindorf, after a new collation of the Venetian MSS. by D. B. Monro, M.A. 4 vols. 8vo. 2*l.* 10*s.*

—— *Scholia Graeca in Iliadem Townleyana.* Recensuit Ernestus Maass. 2 vols. 8vo. 1*l.* 16*s.*

Homer. *Odyssea*, ex rec. G. Dindorfii. 8vo. 5*s.* 6*d.*

—— *Scholia Graeca in Odysseam.* Edidit Guil. Dindorfius. Tomi II. 8vo. 15*s.* 6*d.*

—— *Odyssey.* Books I–XII. Edited with English Notes, Appendices, &c. By W. W. Merry, D.D., and James Riddell, M.A. *Second Edition.* 8vo. 16*s.*

—— *Hymni Homerici.* Codicibus denuo collatis recensuit Alfredus Goodwin. Small folio. With four Plates. 21*s. net.*

Oratores Attici, ex recensione Bekkeri:

I. Antiphon, Andocides, et Lysias. 8vo. 7*s.*

II. Isocrates. 8vo. 7*s.*

III. Isaeus, Aeschines, Lycurgus, Dinarchus, &c. 8vo. 7*s.*

Paroemiographi Graeci, *quorum pars nunc primum ex Codd. mss. vulgatur.* Edidit T. Gaisford, S.T.P. 1836. 8vo. 5*s.* 6*d.*

Plato. *Apology*, with a revised Text and English Notes, and a Digest of Platonic Idioms, by James Riddell, M.A. 8vo. 8*s.* 6*d.*

—— *Philebus*, with a revised Text and English Notes, by Edward Poste, M.A. 8vo. 7*s.* 6*d.*

—— *Republic.* The Greek Text. Edited, with Notes and Essays, by the late B. Jowett, M.A. and Lewis Campbell, M.A. In three vols. Medium 8vo. 2*l.* 2*s.*

—— *Sophistes* and *Politicus*, with a revised Text and English Notes, by L. Campbell, M.A. 8vo. 10*s.* 6*d.*

Plato. *Theaetetus*, with a revised Text and English Notes, by L. Campbell, M.A. *Second Edition.* 8vo. 10s. 6d.

—— *The Dialogues*, translated into English, with Analyses and Introductions, by B. Jowett, M.A. *Third Edition.* 5 vols. medium 8vo. Cloth, 4l. 4s.; half-morocco, 5l.

—— *The Republic*, translated into English, with Analysis and Introduction, by B. Jowett, M.A. Medium 8vo. 12s. 6d.; half-roan, 14s.

—— *With Introduction and Notes.* By St. George Stock, M.A. Extra fcap. 8vo.

I. The Apology, 2s. 6d.

II. Crito, 2s. III. Meno, 2s. 6d.

—— *Selections. With Introductions and Notes.* By John Purves, M.A., and Preface by B. Jowett, M.A. *Second Edition.* Extra fcap. 8vo. 5s.

—— *A Selection of Passages from Plato for English Readers;* from the Translation by B. Jowett, M.A. Edited, with Introductions, by M. J. Knight. 2 vols. Crown 8vo, gilt top. 12s.

Plotinus. Edidit F. Creuzer. Tomi III. 4to. 1l. 8s.

Polybius. *Selections.* Edited by J. L. Strachan-Davidson, M.A. With Maps. Medium 8vo. 21s.

Plutarchi Moralia, *id est, Opera, exceptis Vitis, reliqua.* Edidit Daniel Wyttenbach. Accedit Index Graecitatis. Tomi VIII. Partes XV. 1795–1830. 8vo, cloth, 3l. 10s.

Sophocles. *The Plays and Fragments.* With English Notes and Introductions, by Lewis Campbell, M.A. 2 vols. 8vo, 16s. *each.*

Vol. I. Oedipus Tyrannus. Oedipus Coloneus. Antigone.

Vol. II. Ajax. Electra. Trachiniae. Philoctetes. Fragments.

Sophocles. *Tragoediae et Fragmenta*, ex recensione et cum commentariis Guil. Dindorfii. *Third Edition.* 2 vols. Fcap. 8vo. 1l. 1s. Each Play separately, limp, 2s. 6d.

—— *Tragoediae et Fragmenta* cum Annotationibus Guil. Dindorfii. Tomi II. 8vo. 10s.

The Text, Vol. I. 5s. 6d.

The Notes, Vol. II. 4s. 6d.

Stobaei *Florilegium.* Ad MSS. fidem emendavit et supplevit T. Gaisford, S.T.P. Tomi IV. 8vo. 1l.

—— *Eclogarum Physicarum et Ethicarum libri duo.* Accedit Hieroclis Commentarius in aurea carmina Pythagoreorum. Ad mss. Codd. recensuit T. Gaisford, S.T.P. Tomi II. 8vo. 11s.

Strabo. *Selections*, with an Introduction on Strabo's Life and Works. By H. F. Tozer, M.A., F.R.G.S. 8vo. With Maps and Plans. 12s.

Theodoreti *Graecarum Affectionum Curatio.* Ad Codices mss. recensuit T. Gaisford, S.T.P. 8vo. 7s. 6d.

Thucydides. Translated into English, with Introduction, Marginal Analysis, Notes, and Indices. By B. Jowett, M.A. 2 vols. Medium 8vo. 1l. 12s.

Xenophon. Ex recensione et cum annotationibus L. Dindorfii.

Historia Graeca. Second Edition. 8vo. 10s. 6d.

Expeditio Cyri. Second Edition. 8vo. 10s. 6d.

Institutio Cyri. 8vo. 10s. 6d.

Memorabilia Socratis. 8vo. 7s. 6d.

Opuscula Politica Equestria et Venatica cum Arriani Libello de Venatione. 8vo. 10s. 6d.

3. MISCELLANEOUS STANDARD WORKS.

Arbuthnot. *The Life and Works of John Arbuthnot.* By George A. Aitken. 8vo, cloth extra, with Portrait, 16*s*.

Bacon. *The Essays.* Edited with Introduction and Illustrative Notes, by S. H. Reynolds, M.A. 8vo, half-bound, 12*s*. 6*d*.

Casaubon (Isaac), 1559–1614. By Mark Pattison, late Rector of Lincoln College. *Second Edition.* 8vo. 16*s*.

Finlay. *A History of Greece from its Conquest by the Romans to the present time,* B.C. 146 to A.D. 1864. By George Finlay, LL.D. A new Edition, revised throughout, and in part re-written, with considerable additions, by the Author, and edited by H. F. Tozer, M.A. 7 vols. 8vo. 3*l*. 10*s*.

Gaii *Institutionum Juris Civilis Commentarii Quattuor*; or, Elements of Roman Law by Gaius. With a Translation and Commentary by Edward Poste, M.A. *Third Edition.* 8vo. 18*s*.

Hodgkin. *Italy and her Invaders.* With Plates and Maps. By Thomas Hodgkin, D.C.L. A.D. 376–744. 8vo. Vols. I and II, *Second Edition,* 2*l*. 2*s*. Vols. III and IV, *Second Edition,* 1*l*. 16*s*. Vols. V and VI, 1*l*. 16*s*.

Justinian. *Imperatoris Iustiniani Institutionum Libri Quattuor*; with Introductions, Commentary, Excursus and Translation. By J. B. Moyle, D.C.L. *Second Edition.* 2 vols. 8vo. 22*s*.

Machiavelli. *Il Principe.* Edited by L. Arthur Burd. With an Introduction by Lord Acton. 8vo. 14*s*.

Pattison. *Essays by the late Mark Pattison,* sometime Rector of Lincoln College. Collected and Arranged by Henry Nettleship, M.A. 2 vols. 8vo. 24*s*.

Ralegh. *Sir Walter Ralegh.* A Biography. By W. Stebbing, M.A. 8vo. 10*s*. 6*d*.

Ramsay. *The Cities and Bishoprics of Phrygia*; being an Essay of the Local History of Phrygia, from the Earliest Times to the Turkish Conquest. By W. M. Ramsay, D.C.L., LL.D. Vol. I. Part I. *The Lycos Valley and South-Western Phrygia.* Royal 8vo, linen, 18*s*. *net*. Vol. I. Part II. *West and West-Central Phrygia.* Royal 8vo, linen, 21*s*. *net*.

Selden. *The Table Talk of John Selden.* Edited, with an Introduction and Notes, by Samuel Harvey Reynolds, M.A. 8vo, half-roan, 8*s*. 6*d*.

Stokes. *The Anglo-Indian Codes.* By Whitley Stokes, LL.D.
Vol. I. Substantive Law. 8vo. 30*s*.
Vol. II. Adjective Law. 8vo. 35*s*.

Strachey. *Hastings and The Rohilla War.* By Sir John Strachey, G.C.S.I. 8vo, cloth, 10*s*. 6*d*.

Thomson. *Notes on Recent Researches in Electricity and Magnetism,* intended as a sequel to Professor Clerk Maxwell's 'Treatise on Electricity and Magnetism.' By J. J. Thomson, M.A., F.R.S., Professor of Experimental Physics in the University of Cambridge. 8vo. 18*s*. 6*d*.

4. STANDARD THEOLOGICAL WORKS.

St. Basil: *The Book of St. Basil on the Holy Spirit.* A Revised Text, with Notes and Introduction by C. F. H. Johnston, M.A. Crown 8vo. 7*s.* 6*d.*

Bigg. *The Christian Platonists of Alexandria;* being the Bampton Lectures for 1886. By Charles Bigg, D.D. 8vo. 10*s.* 6*d.*

Bright. *Chapters of Early English Church History.* By W. Bright, D.D. *Second Edition.* 8vo. 12*s.*

Canons of the First Four General Councils *of Nicaea, Constantinople, Ephesus, and Chalcedon.* With Notes, by W. Bright, D.D. *Second Edition.* Crown 8vo. 7*s.* 6*d.*

The Book of Enoch. *Translated from Dillmann's Ethiopic Text* (emended and revised), and Edited by R. H. Charles, M.A. 8vo. 16*s.*

Hatch and Redpath. *A Concordance to the Greek Versions and Apocryphal Books of the Old Testament.* By the late Edwin Hatch, M.A., and H. A. Redpath, M.A.
Parts I–VI. Α-ὩΧΡΊΑΣΙΣ.
Imperial 4to. 21*s.* each.

Studia Biblica et Ecclesiastica. *Essays in Biblical and Patristic Criticism, and kindred subjects.* By Members of the University of Oxford. 8vo.
Vol. I. 10*s.* 6*d.* Vol. II. 12*s.* 6*d.*
Vol. III. 16*s.* Vol. IV. 12*s.* 6*d.*

---

5. A NEW ENGLISH DICTIONARY on Historical Principles, founded mainly on the materials collected by the Philological Society. Imperial 4to.

Present State of the Work.

Vol.	Letter	Editor	Part	£	s.	d.
Vol. I.	A, B	Edited by Dr. Murray	Half-morocco	2	12	6
Vol. II.	C	Edited by Dr. Murray	Half-morocco	2	12	6
Vol. III.	D	Edited by Dr. Murray	D—Depravation	0	8	6
			Depravative—Distrustful	0	12	6
			Disobst.—Distrustful	0	2	6
		(*The remainder of the Letter* D *is far advanced.*)				
	E	Edited by Mr. Henry Bradley	E—Every	0	12	6
			Everybody—Ezod	0	5	0
Vol. IV.	F	Edited by Mr. Henry Bradley	F—Field	0	7	6
			Field—Fish	0	2	6
			Fish—Flexuose	0	2	6
		(*The remainder of the Letter* F *is far advanced.*)				
	G	To be edited by Mr. Henry Bradley.	*In Preparation.*			
	H	To be edited by Dr. Murray.	*In Preparation.*			

Oxford
AT THE CLARENDON PRESS
LONDON: HENRY FROWDE
OXFORD UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE, AMEN CORNER, E.C.

MAR 13 1901

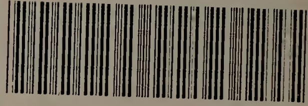
LIBRARY OF CONGRESS
0 003 370 237 1